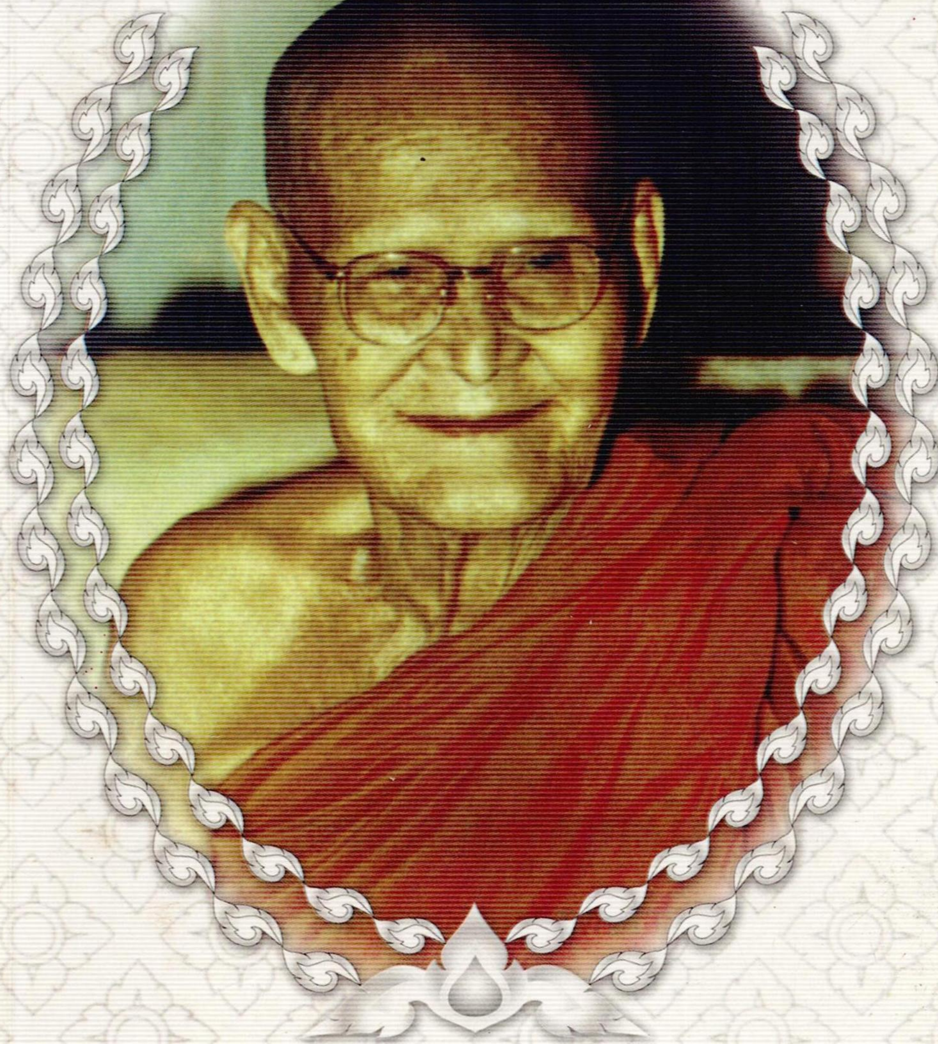
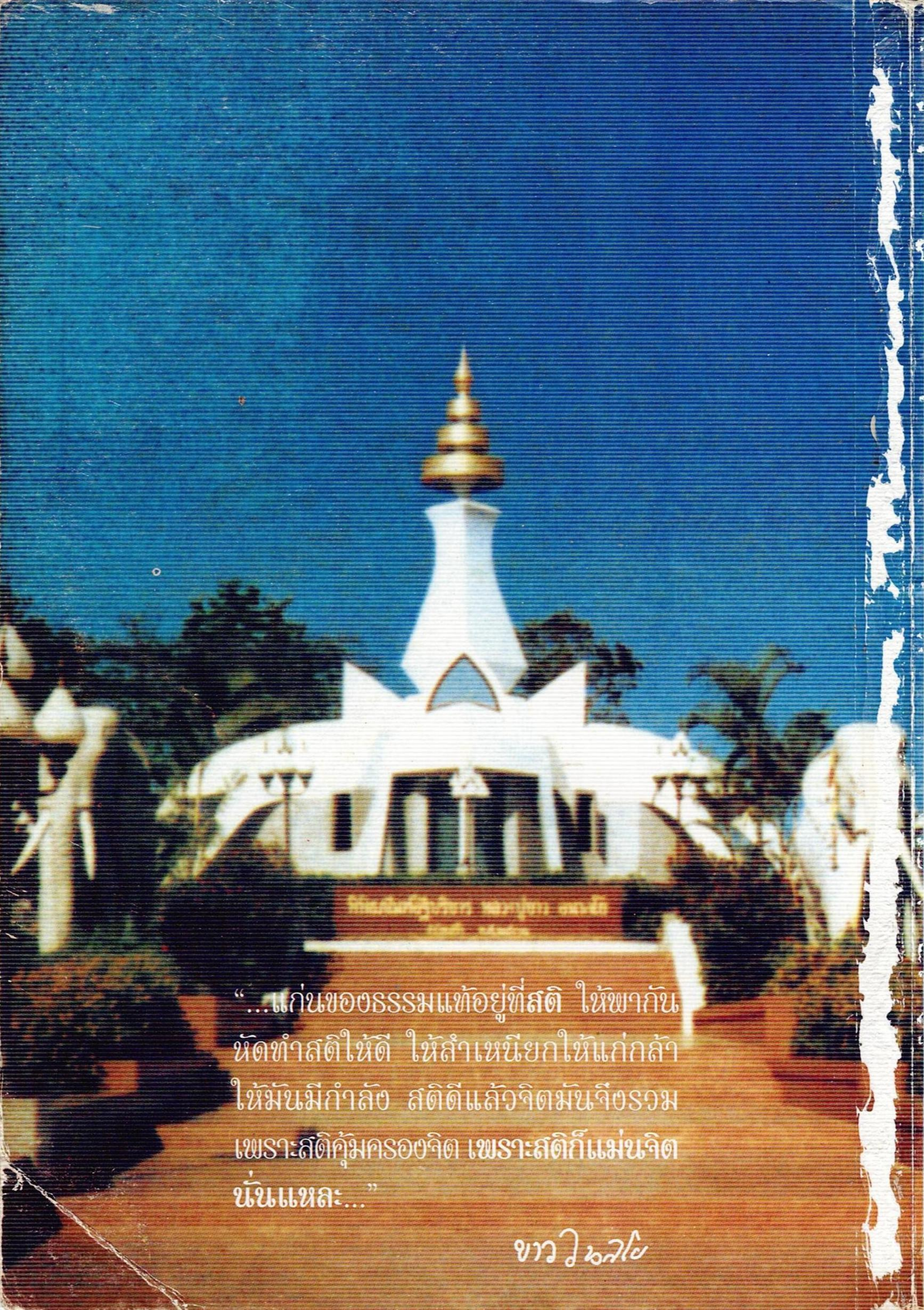

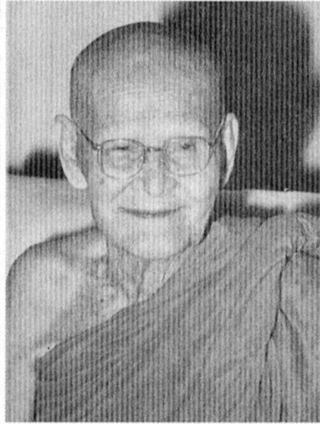
หลวงปู่ขาว อนาลโย

วัดถ้ำกลองเพล อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๔

หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู · โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๔

"...แก่นของธรรมแท้อยู่ที่สติ ให้พากัน
หัดทำสติให้ดี ให้สำเหนียกให้แก่กล้า
ให้มันมีกำลัง สติดีแล้วจิตมันจึงรวม
เพราะสติคุ้มครองจิต เพราะสติก็แม่นจิต
นั่นแหละ..."

หลวงปู่ขาว อนาลโย

วัดถ้ำกลองเพล อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๔

(พิมพ์ครั้งที่ ๔)

จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ
สำหรับผู้ร่วมบริจาค
พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์
และ
โครงการหนังสือบูรพาจารย์

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)
บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

กันยายน ๒๕๕๑

หลวงปู่ขาว อนาลโย

วัดถ้ำกลองเพล อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๔

จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ

สำหรับผู้ร่วมบริจาค

กองทุนพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์

และโครงการหนังสือบูรพาจารย์

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)

บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

เลขมาตรฐานสากลหนังสือ : ISBN : 974 - 91390 - 1 - 1

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เดือนกรกฎาคม ๒๕๔๖ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๒ : เดือนสิงหาคม ๒๕๔๙ จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๓ : เดือนสิงหาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๔ : เดือนกันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)

บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

พระอาจารย์จำรัส จิรวํโส อดีตเจ้าอาวาส

พระอาจารย์วิชิต โสภโณ เจ้าอาวาส

ผู้เรียบเรียงและจัดพิมพ์ :

รศ.ดร.ปฐม - รศ.ภัทรา นิคมานนท์

๔/๔๔๙ ซอย ๑๙ หมู่บ้านสหกรณ์ ถนนเสรีไทย ๕๗

เขตบึงกุ่ม กทม. ๑๐๒๔๐

โทร. ๐-๒๓๗๙-๗๑๓๙, ๐-๘๑๕๕๕๗-๖๕๒๓

e-mail : ppn1@hotmail.com

พิมพ์ที่ บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด

๔ ซอยสิรินธร ๗ แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กทม. ๑๐๗๐๐

โทร. ๐ - ๒๘๘๑ - ๙๘๙๐ โทรสาร ๐ - ๒๔๒๔ - ๓๑๖๕

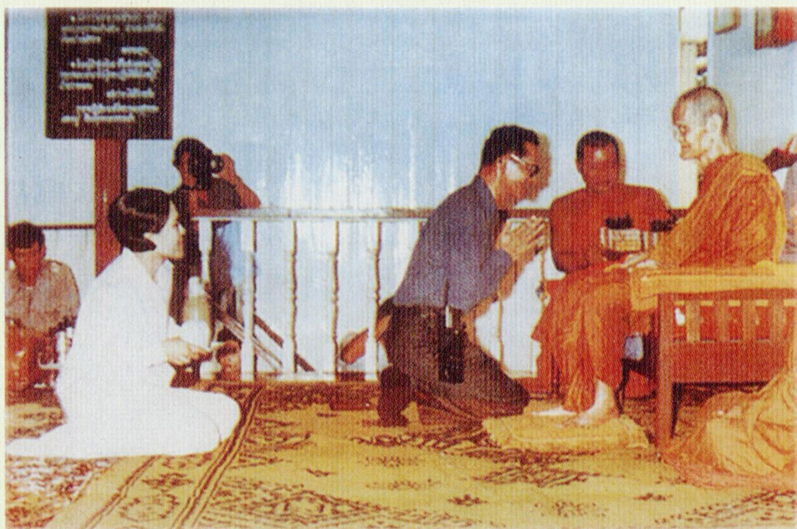
สารบัญ

พระพุทธรูปในถ้ำกลองเพล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
เสด็จนมัสการหลวงปู่

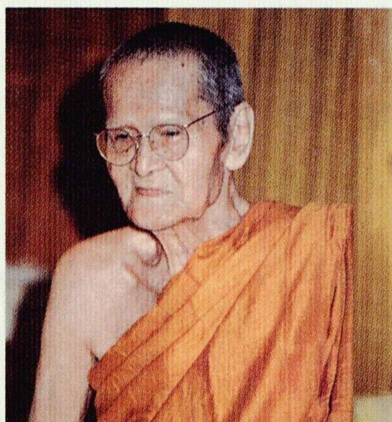

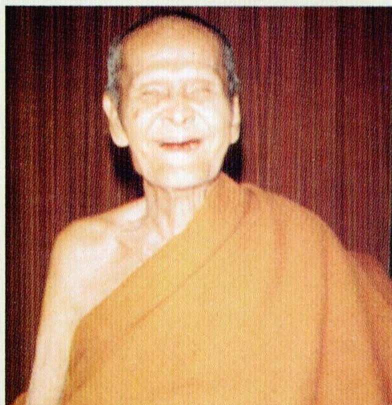
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
ถวายโอสถหลวงปู่

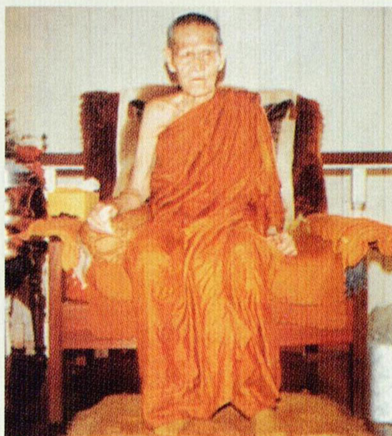

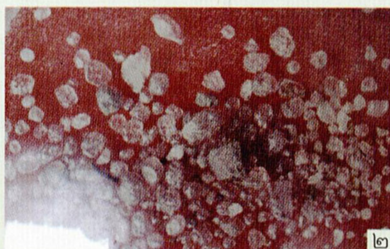
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ถวายขันธ์ห้า เพื่อขอให้หลวงปู่ยังไม่ทิ้งขันธ์
(ภาพพระราชทาน)

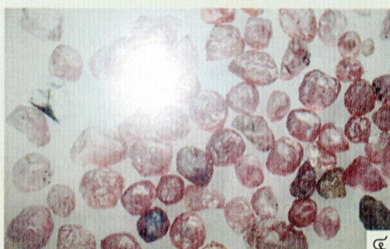

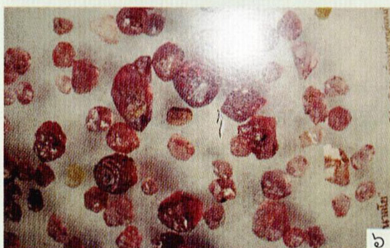

พระธาตุของหลวงปู่ขาว อนาลโย

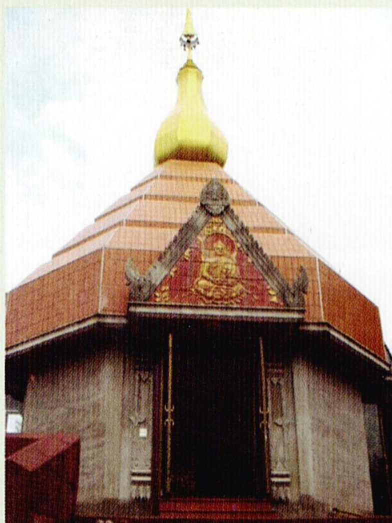
๑ - ๖ จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์อัฐบริขาร

๗ อัฐิและอังคารของหลวงปู่กลายเป็นพระธาตุ เมื่อแรกพบเห็น

๘ - ๙ พระธาตุของหลวงปู่ จัดแสดงที่กุฏิของท่าน

พระประธานภายในมณฑป
รูปหล่อหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล,
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย
ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

พระธาตุ และรูปหล่อหลวงปู่ขาว อนาลโย

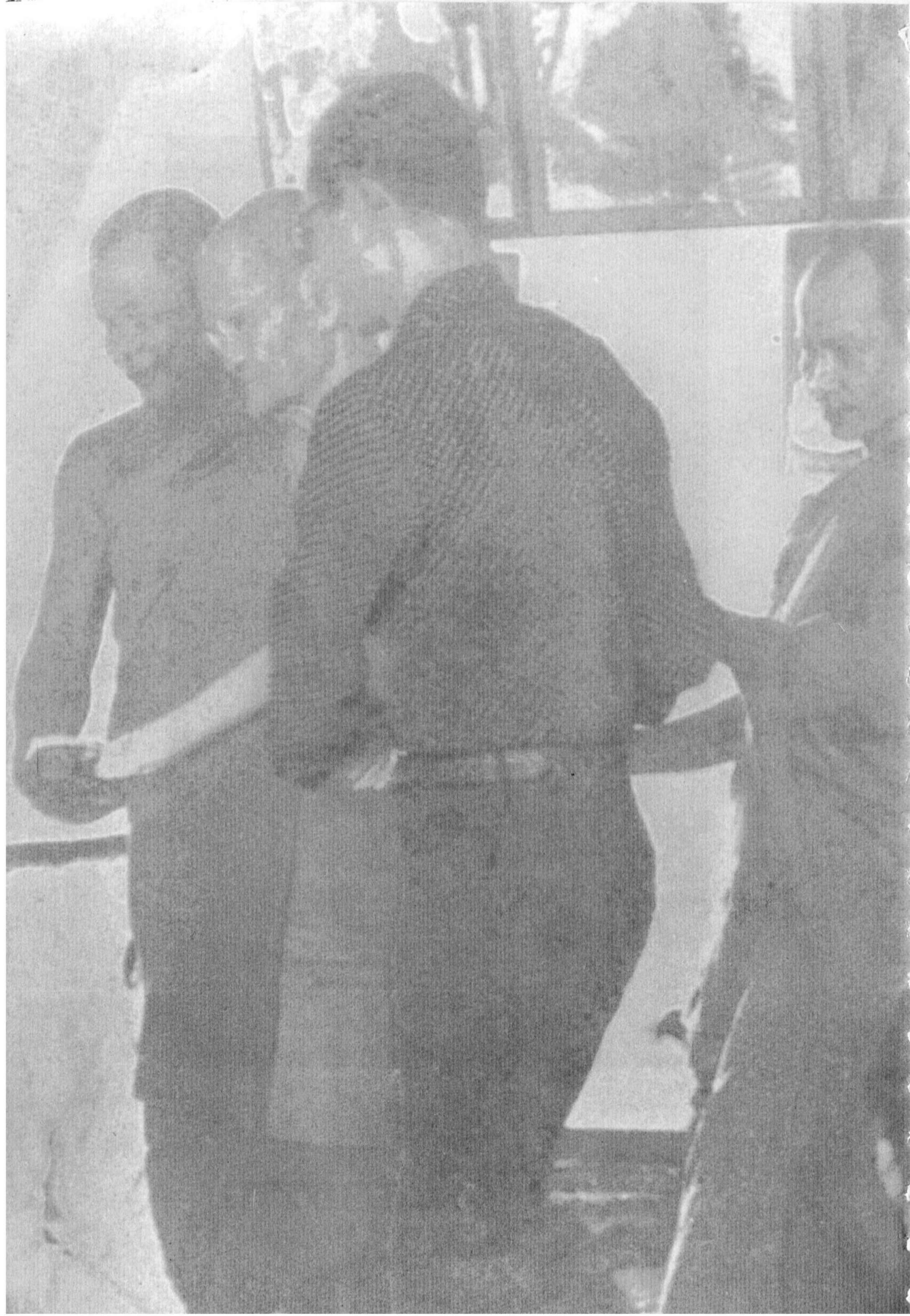

บูรพาจารย์สายหลวงปู่มั่น ประดิษฐานภายในพระมหาธาตุมณฑป

ภาค ๑ :

เริ่มต้น - ค้นหาธรรม

พระคุณเจ้า หลวงปู่ขาว อนาลโย

พระคุณเจ้าหลวงปู่ขาว อนาลโย แห่งสำนักวัดถ้ำกลองเพล จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ชื่อว่าเพชรน้ำเอกแห่งวงพระกรรมฐานสายพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต

ท่านเป็นพระธุดงคกรรมฐานที่มีจิตใจแข็งแกร่ง เด็ดเดี่ยว มุ่งมั่น มีเมตตาธรรมเป็นเลิศ มีปัญญาธรรมที่เฉียบคม และเป็นพระอริยะเจ้าที่ทรงคุณธรรมอันบริสุทธิ์ดุจดังเพชรเม็ดงามประดับไว้ในพระพุทธศาสนาที่หาจุดตำหนิหรือรอยมัวหมองไม่มี นับตั้งแต่ท่านสละเพศฆราวาสออกบวช ตราบจนวาระสุดท้ายในชีวิต เมื่อท่านละทิ้งขันธ์ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เมื่อท่านอายุได้ ๙๖ ปี

คุณธรรมของ**หลวงปู่**ยังยืนหยัด โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ใจแก่ผู้ได้พบ ได้เห็น ได้ยิน อยู่ตราบนานแสนนาน ไม่มีวันเสื่อมคลาย นึกถึงพระคุณท่านทีไรก็เกิดกำลังใจ สุขใจ และเลื่อมใสศรัทธาอย่างไม่รู้ลืม

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ได้ประทานพระลิขิตถึงคุณธรรมของหลวงปู่ขาว อนาลโย ดังนี้ : -

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฒนมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

"เมื่อระลึกถึงหลวงปู่ขาว อนาลโย ก็อดมิได้ที่จะระลึกถึงพระสังฆคุณว่า สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อุชุปฏิปนฺโน ญายปฏิปนฺโน สามีจิปฏิปนฺโน

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว ปฏิบัติตรงแล้ว ปฏิบัติถูกต้องแล้ว ปฏิบัติชอบเหมาะแล้ว จึงเกิดความเลื่อมใสเคารพ ในสุปฏิบัติ อุชุปฏิบัติ ญายปฏิบัติ สามีจิปฏิบัติ ของท่านตั้งแต่ได้ไปกราบนมัสการท่านเป็นครั้งแรก ได้เห็น ได้เข้าไปนั่งใกล้ได้ฟังธรรมจากถ้อยคำของท่าน

พร้อมกับด้วยรู้สึกสัมผัสจิตใจของท่าน อันเปี่ยมด้วยเมตตากรุณา จากสายตา สีหน้า กาย วาจา ที่ต้อนรับด้วยธรรมปฏิสันถารอันบริสุทธิ์ เป็นที่ประทับใจให้ไประลึกถึงและไปกราบนมัสการได้เห็นได้สดับธรรมรสจากท่านอีกโดยลำดับมา

แม้ขันธ์ของท่านจะแตกดับไป ตามธรรมดาของสังขาร คุณของท่านอันพึงกล่าวได้ว่า อนาลโย คุโณ ย่อมดำรงอยู่เป็นที่ระลึกถึง และเคารพกราบไหว้ตลอดไป"

๒.

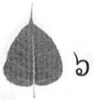
หนึ่งในบูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย

พระคุณเจ้าหลวงปู่ขาว อนาลโย เป็นศิษย์ต้นของพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต

หลวงปู่มั่น เคยเปิดเผยกับศิษย์ใกล้ชิดว่า **หลวงปู่ขาว อนาลโย เป็นศิษย์หนึ่งในจำนวนสององค์ที่บรรลุเป็นพระอรหันต์ที่จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงที่หลวงปู่มั่นยังดำรงขันธ์อยู่**

หลวงปู่มั่น ท่านลาขันธ์ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ส่วนศิษย์อีกองค์ที่บรรลุพระอรหันต์ตามที่**หลวงปู่มั่น**ได้เปิดเผยนั้น ผู้เขียนขออนุญาตอุบไว้ก่อน เอาไว้เปิดเผยเมื่อเขียนถึงประวัติของหลวงปู่พระองค์นั้นในวาระต่อไป

หลวงปู่ขาว อนาลโย เป็นชาวอำนาจเจริญ (สมัยนั้นยังเป็นอำเภอขึ้นอยู่กับจังหวัดอุบลราชธานี) เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๑ ท่านใช้ชีวิตฆราวาสประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวด้วยความขยันขันแข็ง จนอายุได้ ๓๑ ปี ประสบมรสุมชีวิตถึงขั้น "ครัวแตก" ท่านจึงหันหน้าเข้าวัดบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา โดยตั้งปณิธานแน่วแน่ ขอยอมตายถวายชีวิตเพื่อค้นหาสัจธรรม เพื่อความหลุดพ้น ดำเนินตามรอยบาทพระศาสดาด้วยความเพียรและอดทนอย่างยิ่งยวด

ลูกศิษย์ใกล้ชิดเล่าว่า ในอดีตชาติ **หลวงปู่ขาว**ท่านเคยเป็นพระภิกษุในสมัยพุทธกาล ท่านสร้างบารมีธรรมมาไม่น้อย ควรจะบรรลุอรหัตผลในชาตินั้น แต่บังเอิญท่านเป็นพระภิกษุ ๑ ใน ๕๐๐ ที่อยู่ในกลุ่มของพระเทวทัต กว่าจะได้มาเป็นศิษย์อยู่ในสำนักพระตถาคตจึงเนิ่นช้าไปสักหน่อย ต้องมาสร้างบารมีต่อจนบรรลุพระอรหันต์ในชาติปัจจุบัน

ตามประวัติ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ท่านบรรลุธรรมสูงสุด คือ พระอรหันต์ หมดสิ้นกิเลส เข้าสู่**สอุปาทิเสสนิพพาน** ที่บ้านโหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ประมาณปี พ.ศ.๒๔๘๗ แล้วเดินทางกลับอิสานในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ใช้ชีวิตพระธุดงค์อยู่ตามป่าเขา แสวงความวิเวกและโปรดญาติโยมในภาคอิสานตอนบน แถบจังหวัดสกลนคร หนองคาย อุดรธานี และฝั่งประเทศลาว อยู่หลายปี

หลวงปู่ ได้ธุดงค์ตามสันเขาภูพาน มาถึงถ้ำกลองเพล อ.หนองบัวลำภู จ.อุดรธานี (ในสมัยนั้น) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้ก่อตั้ง**วัดถ้ำกลองเพล**ขึ้น พัฒนามาจนเป็นวัดกรรมฐานที่สำคัญ และท่านก็ได้พำนักประจำที่วัดแห่งนี้จนสิ้นอายุขัยในปี พ.ศ. ๒๕๒๖

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้เป็นศิษย์ติดตามปฏิบัติธรรมกับ**หลวงปู่มั่น** ในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่อยู่หลายปี **หลวงปู่มั่น**ได้ธุดงค์แสวงวิเวกอยู่แถบอำเภอพร้าวราว ๕ ปี ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๔๘๑ แล้วเดินทางกลับเพื่อโปรดลูกศิษย์ลูกหาในภาคอิสานในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ และมรณภาพในปี พ.ศ. ๒๔๙๒

ที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ **หลวงปู่มั่น**เคยพักจำพรรษาที่ **วัดร้างป่าแดง** บ้านแม่กอย ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ นอกจากนี้ท่านยังเคยแวะเวียนไปปักกลดภาวนาที่บริเวณวัดร้างแห่งนี้หลายครั้งหลายครา ยิ่งกว่านั้น **วัดร้างป่าแดง** ยังเป็นสถานที่ที่**หลวงปู่มั่น** ใช้เป็นที่ประชุมอบรมธรรมแก่ลูกศิษย์ลูกหาที่เป็นพระธุดงค์ ซึ่งแยกย้ายกันอยู่พักภาวนาในที่ต่างๆ ที่ไม่ห่างไกลกันนัก พอเดินไปมาถึงกันได้

หลวงปู่ขาว อนาลโย ก็เป็นศิษย์อาวุโสท่านหนึ่งที่เคยไปพักภาวนาและรับการอบรมธรรมจาก**หลวงปู่มั่น** ที่**วัดร้างป่าแดง** แห่งนี้ พร้อมกับบูรพาจารย์องค์อื่นๆ มีหลวงปู่ตื้อ หลวงปู่แหวน หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่สิม หลวงปู่พรหม เป็นต้น

หลวงปู่มั่น เคยเล่าให้ศิษย์ฟังว่า บริเวณ**วัดร้างป่าแดง** เคยเป็นถิ่นเก่าของท่านในอดีตชาติ ซึ่งชาติหนึ่งท่านเคยเกิดเป็นหมูป่า หากินอยู่บริเวณนี้ และถูกพรานฆ่าตาย มาในชาติปัจจุบันท่านจึงมีความผูกพันกับสถานที่แห่งนี้

วัดร้างป่าแดง ได้ถูกทิ้งร้างไปนาน ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นวัดในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่**หลวงปู่มั่น** จึงได้ตั้งชื่อวัดว่า **วัดป่าอาจารย์มั่น** (ภูริทตฺโต) ตั้งอยู่ที่บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

หลวงพ่อจำรัส จิรวฺโส รักษาการเจ้าอาวาส **วัดป่าอาจารย์มั่น** ได้นำคณะศรัทธาญาติโยมร่วมกันสร้าง**พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์** เพื่อเป็นอนุสรณ์และที่สักการะแด่ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** และบูรพาจารย์ที่เคยพำนักปฏิบัติธรรม ณ สถานที่อันเป็นมงคลแห่งนี้

พร้อมกันนี้ก็ได้จัดทำ**โครงการหนังสือบูรพาจารย์** เพื่อรำลึกและเทิดทูนบูรพาจารย์แต่ละองค์ และหนังสือ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ก็เป็นเล่มที่ ๔ ในโครงการ

ต้องกราบขอประทานโทษท่านผู้อ่านอย่างมากที่เขียนมายืดยาว เจตนาก็เพื่อให้ทราบที่มาที่ไปของการจัดทำหนังสือเล่มนี้ เป็นการบอกคำนำไปในตัว

สำหรับประวัติ ปฏิปทา คุณธรรม และพระธรรมคำสอนของหลวงปู่ขาว อนาลโย นั้น มีความโดดเด่นและทรงคุณค่าแก่ผู้สนใจในการศึกษาและการปฏิบัติธรรมมากล้นสุดบรรยาย ดังท่านจะได้เห็นประจักษ์จากตอนต่อๆ ไป ตลอดทั้งเล่มครับ

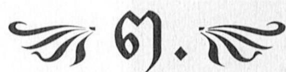

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)
บ้านแม่กอย ต.เวียง
อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

ชาติภูมิ

หลวงปู่ขาว อนาลโย เป็นคนอำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันคือจังหวัดอำนาจเจริญ)

นามเดิมของท่านคือ **ขาว โคระถา** เกิดเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๓๑ ตรงกับวันอาทิตย์ ปีชวด ณ บ้านบ่อชะเนง ต.หนองแก้ว อ.อำนาจเจริญ จ.อุบลราชธานี (ปัจจุบันเป็นจังหวัดอำนาจเจริญ)

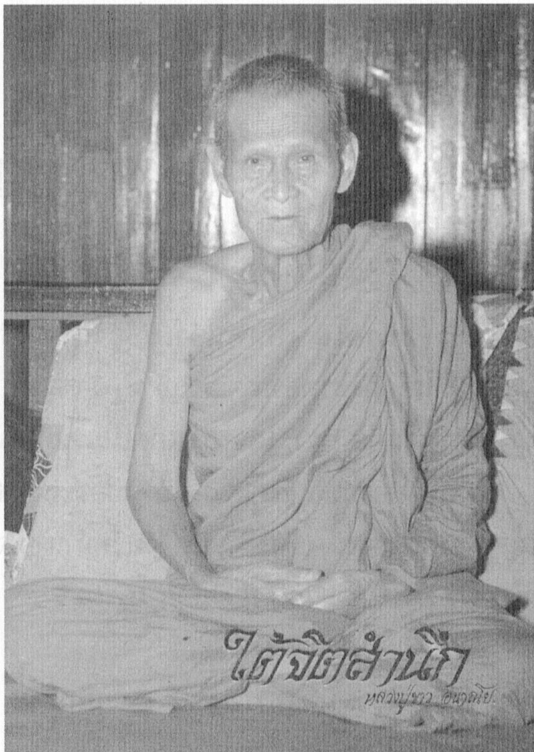
บิดาชื่อ **พั่ว** มารดาชื่อ **รอด** นามสกุล **โคระถา**

หลวงปู่ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๗ คน เป็นชาย ๓ หญิง ๔ โดยหลวงปู่เป็นลูกคนที่สี่ มีพี่น้องเรียงตามลำดับ คือ

หนึ่ง นางวัน **สอง** นายบุญจันทร์ **สาม** นางหนูแดง **สี่ หลวงปู่ขาว อนาลโย ห้า** นายกาเหว่า **หก** นางหลอด **เจ็ด** นางไหล

สมัยเป็นฆราวาส **หลวงปู่** มีอาชีพทำนา และค้าขาย ท่านเป็นคนขยันหมั่นเพียร มีนิสัยซื่อสัตย์สุจริต โอบอ้อมอารีกับญาติมิตร เพื่อนฝูงและผู้เกี่ยวข้องดีมาก ใครๆ ก็รักและชอบคบค้าสมาคมด้วย

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ผู้รจนาประวัติของ **หลวงปู่** ได้พูดถึงการสมาคมของท่านว่า **หลวงปู่** “มีเพื่อนฝูงมาก แต่เป็นเพื่อนที่ดี มิใช่แบบมีเพื่อนฝูงมาก เหล้ายาปลาปิ้งมาก ลากกันลงนรก

ทั้งเป็นและล่มจมไปเป็นแถวๆ ดังที่รู้ๆ เห็นๆ กันอยู่ ในสมัยจรวดรวดเร็วทันใจ คนสมัยนั้นมักมีแต่คนดี การคบกันจึงเป็นสง่าราศีแก่วงศ์สกุลมากกว่าจะพาให้เสียหายล่มจม”

หมายเหตุ : ในหนังสือ **ใต้จิตสำนึก หลวงปู่ขาว อนาลโย** เขียนโดย **พระบวร พุทฺธญาโณ** เขียนไว้ว่า ไม่ทราบวันเกิดที่แน่นอนของ**หลวงปู่** ทราบเพียงว่า ท่านเกิดในฤดูหนาว ประมาณเดือนอ้าย ช่วงที่กำลังเก็บเกี่ยวข้าวจากไร่นา

มีการกำหนดวันเกิดของ**หลวงปู่** เมื่อครั้งญัตติเป็นพระธรรมยุต โดยท่านเจ้าคุณ **พระธรรมเจดีย์** (จูม พนฺธุโล) ครั้งมีสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ **พระชิโนวาทธำรง** วัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานี โดยกำหนดให้ วันอาทิตย์ที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๓๑ เดือนอ้าย ปีชวด เป็นวันเกิดของ**หลวงปู่** และยึดถือกันตลอดมา

ชีวิตครอบครัว

เมื่ออายุ ๒๐ ปี บิดามารดาก็จัดให้มีครอบครัว ภรรยาชื่อ **นางมี** มีบุตรธิดาด้วยกัน ๓ คน

บุตรคนหัวปีเป็นชาย ชื่อ **คำมี** ได้ออกบวชตามหลวงปู่ และติดสอยห้อยตามหลวงปู่ จนกระทั่งสุดท้ายมาอยู่ที่**วัดถ้ำกลองเพล** จนถึงมรณภาพเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕

บุตรคนที่สองชื่อ **นายหลี โคระถา** เป็นผู้มีศรัทธาทางศาสนา ได้ติดตามมาปฏิบัติและถวายอาหารบิณฑบาตหลวงปู่เป็นประจำ

ส่วนบุตรสาวของหลวงปู่ ก็ถือสมณธรรมบวชเป็นชี ชื่อ **แม่ชีสา**

ทั้งบุตรชายและบุตรสาวของหลวงปู่ ได้ถือข้อวัตรปฏิบัติตามตัวอย่างที่ดีของหลวงปู่ ด้วยการเข้าหาวัดปฏิบัติธรรม ถือความสงบสงัดเป็นที่ตั้ง ไม่ชอบวุ่นวายกับเรื่องต่างๆ ของชาวโลก

หมายเหตุ : จากบางแหล่ง เขียนว่า **หลวงปู่ขาว** มีบุตร-ธิดา ๗ คน แต่จากประวัติของ **หลวงปู่เพ็ง พุทธธมฺโม** เมื่อท่านบวชเป็นครั้งที่สองได้ไปปฏิบัติธรรมอยู่กับ **หลวงปู่ขาว** ระยะหนึ่ง คำสนทนาเมื่อ **หลวงปู่ขาว** พบหลวงปู่เพ็ง ครั้งแรก มีตอนหนึ่งดังนี้ : -

หลวงปู่ขาว "...เจ้าสึกออกไปมีลูกกี่คน?"

หลวงปู่เพ็ง "...มี ๕ คนครับหลวงปู่"

หลวงปู่ขาว "ช่างมันเถอะเนาะ ลูกกบลูกเขียดใครจะตัดหางให้มัน มันก็เป็นกบเป็นเขียดอย่างเดิม เราเองก็เหมือนกัน มีลูกตั้ง ๓ คนจึงเข้ามาบวช แต่เจ้าไม่เก่งเหมือน**ท่านบัว** (หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ พ่อของหลวงปู่เพ็ง) ท่านบัวเป็นคนวิเศษ"

พบมรสุมชีวิต

หลวงปู่ ได้ครองเพศฆราวาสตามประเพณีโลก ใช้ชีวิตครอบครัวอยู่ ๑๑ ปี จนท่านอายุ ๓๑ ซึ่งตรงกับ พ.ศ. ๒๔๖๒ หลวงปู่ต้องประสบเหตุสะเทือนใจ คือ ภรรยาไม่ตั้งอยู่ในความสันโดษ กล่าวคือได้คบชู้สู่ชายอื่น หลวงปู่จับได้คาตา

ในช่วงนาทีนั้นหลวงปู่แทบสะกดใจไม่อยู่ เงื้อมีดดาบที่เตรียมไปจะลงมือสังหารทั้งสองคนให้ตายคามือ แต่อำนาจฝ่ายดีได้ยับยั้งท่านไว้ เมื่อฝ่ายชายสารภาพผิดและกราบกรานขอชีวิต เหตุฆาตกรรมจึงไม่เกิดขึ้น

เหตุการณ์ครั้งนั้นจึงเป็นจุดหักเหของชีวิต ทำให้หลวงปู่ตัดสินใจสละบ้านเรือน ทรัพย์สิน และภรรยาให้กับชายชู้ แล้วท่านก็เข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ตั้งแต่นั้นมา

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล แห่งวัดบูรพาราม จังหวัดสุรินทร์ ได้เล่าถึงเหตุการณ์ในชีวิตของ**หลวงปู่ขาว** ในครั้งนั้นว่า : -

"**หลวงปู่ขาว** นั้นมาบวชเมื่อมีอายุพอสมควรแล้ว และมีครอบครัวมาก่อน ท่านมีอาชีพเดิมเป็นพ่อค้าขายวัวขายควาย

ครั้งหนึ่ง เดินทางต้อนวัวควายไปขายในที่ไกล จะเป็นเพราะมีความจำเป็น หรือมีอุปสรรคอันใดไม่ทราบ ท่านหายหน้าหายตาไป

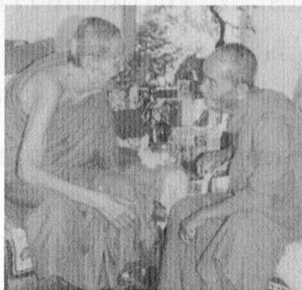

หลายเดือนทีเดียว ที่นี้สมัยนั้น การส่งข่าวคราวมันไม่ได้รวดเร็วเหมือนสมัยนี้ และคนมีอาชีพอย่างนี้ เมื่อเกิดการสูญหายไปไม่มีร่องรอย ในสมัยนั้นเขาสันนิษฐานไว้ประการเดียว

ดังนั้น ภรรยาของท่านทางบ้าน จึงคิดว่าตายจากไปแล้วก็เลยมีสามีใหม่

เมื่อท่านกลับมาทราบเรื่องเข้า เกิดความสลดสังเวชใจจึงออกบวช และมุ่งปฏิบัติธุดงคกรรมฐาน จนกระทั่งเป็นพระอาจารย์ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง”

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล มาเยี่ยมหลวงปู่ขาว ที่ถ้ำกลองเพล
ภาพชุดนี้มี ๖ ภาพ ถ่ายโดยพระมหาจุลศักดิ์ (สมัยเป็นฆราวาส)
หลานของหลวงปู่ดูลย์ อตุโล

๖.

อำนาจฝ่ายดี ช่วยยับยั้งชั่งใจ

ในนาทีวิกฤต ที่**หลวงปู่**เกือบจะกลายเป็นฆาตกรนั้น อำนาจฝ่ายดีทำให้ท่านยับยั้งชั่งใจได้ทันอย่างหวุดหวิด

หลวงปู่ได้เล่าถึงช่วงการตัดสินใจของท่านในครั้งนั้นว่า

"...เกิดความเคียดแค้นแสนจะอดกลั้นทนทานได้ในเหตุการณ์นั้น แต่ก็คงมีบารมีธรรมที่เคยบำเพ็ญมา มาช่วยสะกิดใจไว้ได้ทันท่วงที ในขณะนั้นว่า แม้แต่มดตัวเล็กๆ กัด เรายังรู้จักเจ็บและปัดออกในทันทีทันใด ก็การฆ่าคนให้ล้มตายนั้น ความทุกข์ของผู้จะถูกฆ่า แม้เป็นฝ่ายผิดและรู้ตัวว่าผิด จะมีทุกข์มากขนาดไหน จงยับยั้งไว้พิจารณาให้ดีและละเอียดถี่ถ้วนก่อนจะสายเกินแก้

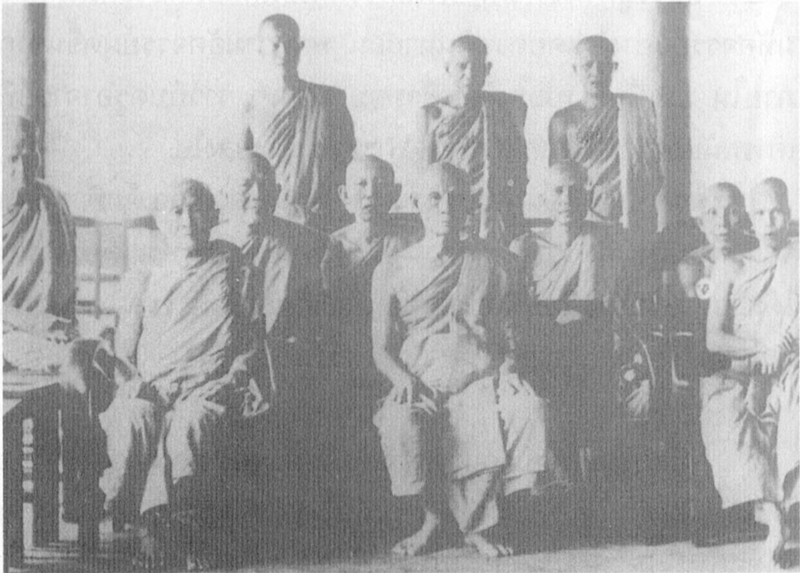
ว่าทำไมเราจึงเป็นผู้ยินดีและพอใจทำในสิ่งเลวร้ายที่โลกทั้งหลายไม่พึงปรารถนา และปราชญ์ติเตียนอย่างยิ่งเช่นนี้

เราฆ่าเขาให้ตายสมใจแล้ว เราจะได้อะไรที่พึงใจเป็นเครื่องตอบแทนบ้าง นอกจากมหันตโทษมหันตทุกข์ล้วนๆ ไม่มีประมาณเท่านั้นจะสะท้อนกลับมาเผาผลาญเรา..."

"...ในโลกนี้มีเฉพาะเราคนเดียว เจอเฉพาะเราคนเดียวเท่านี้หรือ รีบคิดและตัดสินใจให้ถูก ถ้าจะไม่ตั้งหน้าทำลายตัวเองให้ฉิบหายจนไม่มีเชื้อแห่งความดีเป็นเครื่องสืบต่อภพต่อชาติในภพต่อไป

คนเราจะรู้ว่าคนโง่หรือคนฉลาด จะล่มจมหรือจะเอาตัวรอดปลอดภัยถึงแดนแห่งชัยชนะได้ ย่อมถือเหตุการณ์เป็นเครื่องวัดตวงในการปฏิบัติต่อเหตุการณ์นั้นๆ..."

นั่งแถวหน้า จากซ้าย

พระเทพสิทธาจารย์ (จันทร์ เขมิโย)

พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)

พระอริยคุณาธาร (เส็ง ปุสฺโส)

นั่งแถวที่สอง จากซ้าย

หลวงปู่ขาว อนาลโย พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

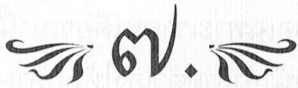
พระอาจารย์กว่า สุมโน พระครูอุดมธรรมคุณ (ทองสุข สุจิตฺโต)

พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ

ยืนแถวหลัง จากซ้าย

หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

๗.

ราวกับครูอาจารย์มาโปรด

หลวงปู่ท่านว่า เหตุการณ์ครั้งนั้นเป็นที่แปลกประหลาดและมหัศจรรย์อย่างไม่เคยคาดฝันมาก่อน พอความอัศจรรย์ผุดขึ้นจากภายใน อันเป็นเชิงบอกเตือนด้วยอุบายต่างๆ ราวกับครูอาจารย์ที่เคารพนับถือมานั่งสั่งสอนเราอยู่เฉพาะหน้าให้สงบลงไป

ใจที่เป็นเหมือนกองเพลิงใหญ่ ซึ่งกำลังส่งเปลวเต็มที่ พร้อมจะเผาไหม้สิ่งที่กีดขวางอยู่เวลานั้นให้เป็นผุยผง ชั่วประเดี๋ยวใจนั้นได้สงบตัวลงอย่างเงียบผิดธรรมดา และเกิดสลดสังเวชในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

พร้อมด้วยความอ่อนโยน ที่เต็มไปด้วยความสงสารและความให้อภัยเต็มดวงใจ พร้อมกับความเห็นโทษแห่งความโหดร้ายหมายชีวิตอย่างถึงใจในขณะเดียวกัน

ยกมือประณมขึ้น สาธุ ๆ ๆ พระธรรมท่านโปรดปรานว่าที่สัตว์นรกไว้ได้ทันท่วงที

หลังจากมรสุมในหัวใจสงบลงโดยสิ้นเชิงแล้ว ใจกลับว่างเปล่าโล่งสบายหายทุกข์เข็ญเวรภัยทั้งปวงในขณะนั้น ราวกับเกิดชาติใหม่ขึ้นมาในร่างกายและใจดวงเดียวกัน

(ภาพจากหนังสือ**บูรพาจารย์**)

ทำให้คิดทบทวนหวนกลับไปกลับมา ย้อนหน้าย้อนหลังทั้งอดีตที่เคยตีบตันอั้นตู้จนจะหาทางออกไม่ได้ ถึงกับจะคิดเผาไหม้ตัวเองสดๆ ร้อนๆ โดยเห็นว่าควรจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะสมมักสมหมาย ไม่คลุกเคล้าด้วยมูตรด้วยคูถด้วยฟืนด้วยไฟดังที่เป็นมาแล้ว ที่น่าสลดสังเวชน่าขยะแขยงและไม่พึงปรารถนาตลอดอนันตกาล

คิดปลงใจบวช

หลวงปู่เล่าว่า แต่ก่อนท่านไม่คิดอะไรมากไปกว่าการหวังความเจริญในทางโลก

เมื่อมาประสบเหตุการณ์ที่เสมือนธรรมทูตในครั้งนั้น ความรู้สึกสำนึกทั้งหลายจึงหนักไปในทางธรรม มากกว่าจะคิดไปในแง่เลวร้าย

ด้วยอำนาจฝ่ายดี **หลวงปู่**จึงคิดปลงใจบวช ด้วยความเห็นโทษเห็นคุณจริงๆ เนื่องจากสิ่งที่เคยคิดเคยผ่านมามากมายในชีวิตที่ผ่านมา สิ่งที่จะให้สมหวังไม่ค่อยปรากฏ มักมีแต่สิ่งไม่พึงหวังมาปรากฏซ้ำๆ ซากๆ จนถึงขั้นชอกช้ำเต็มที่ แทบจะหาที่ปลงที่วางไม่ได้

คิดเห็นแต่ธรรมอย่างเดียวจะพึ่งเป็นพึ่งตายได้ ด้วยการออกบวชปฏิบัติธรรมให้เต็มความสามารถ อย่างอื่นๆ ไม่ค่อยมีในห้วงแห่งความนึกคิด

หลวงปู่จึงตัดสินใจออกบวช โดยบอกความประสงค์ให้ญาติมิตรเพื่อนฝูงทราบ แล้วก็ออกถวายตัวเป็นนาคในวัดเพื่อบวชโดยไม่ชักช้าให้เสียการ

บวชเป็นพระภิกษุ

ในที่สุด**หลวงปู่ขาว**ก็ได้ออกบวชเป็นพระภิกษุในบวรพุทธ-ศาสนา ที่**วัดโพธิ์ศรี** บ้านบ่อชะเนง ตำบลหนองแก้ว อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ในสมัยนั้น ซึ่งเป็นวัดบ้านเกิดของท่านเอง

หลวงปู่อุปสมบทเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๒ อายุ ๓๑ ปี สังกัดคณะมหานิกาย โดยมี**พระครูพุฒิศักดิ์** เจ้าคณะอำเภออำนาจเจริญ เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระอาจารย์บุญจันทร์** เป็นพระกรรม-วาจาจารย์

ในหนังสือ **ใต้จิตสำนึก** เขียนว่า **หลวงปู่** ได้เล่าถึงช่วงขณะที่จะเข้าทำพิธี จิตของท่านเกิดหวั่นไหวด้วยสงสารลูกๆ ที่ยังเล็กอยู่ และญาติพี่น้องขอร้องอย่าให้เพิ่งบวช ท่านเองก็เริ่มลังเล

ในที่สุดจึงตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ด้วยความคิดที่ว่า "ลูกกบลูกเขียด เมื่อมันเกิดมา พ่อแม่มันก็ทอดทิ้งมันไปเลย ไม่เห็นมีใครมาเลี้ยงดูอุ้มชูมัน มันยังอยู่ตามธรรมชาติของมันได้ เช่นเดียวกับลูกเรามันไม่ตายดอก มันต้องดิ้นรนช่วยตัวของมันให้อยู่รอดไปได้เอง หรือไม่ญาติพี่น้องคงจะต้องเอามันไปช่วยเลี้ยงดูอย่างแน่นอน"

เมื่อคิดดังนั้น ท่านจึงตัดสินใจเดินเข้าพิธีอุปสมบทด้วยใจที่เด็ดเดี่ยวมั่นคง

๑๐.

การบวชเรียนขั้นต้น

หลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านไม่เคยเรียนหนังสือมาก่อน จึงอ่านเขียนไม่ได้ ทั้งนี้เพราะในสมัยนั้น ทางราชการยังไม่มีการตั้งโรงเรียนตามหมู่บ้าน หรือตามตำบลต่างๆ ผู้ที่ต้องการเรียนหนังสือ จึงต้องเข้าไปเรียนในตัวจังหวัด หรือเรียนที่วัดบางแห่งที่พระเปิดสอนให้

เมื่อ**หลวงปู่**อุปสมบทเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ท่านก็มีโอกาสเล่าเรียนอักขรสมัย ซึ่งมีทั้งหนังสือธรรมและหนังสือไทย

หลวงปู่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดี จนสามารถอ่านเขียนอยู่ในขั้นที่พอใช้การได้ในยุคสมัยนั้น

นอกจากนี้**หลวงปู่**ยังได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะ ศึกษาพระธรรมวินัย ท่องบ่นบทสวดมนต์ต่างๆ ตามข้อกำหนดของวัด รวมทั้งได้เรียนหนังสือบทเทศน์มหาชาติตามยุคสมัยนั้นพอสมควร

๑๑. ไม่ประทับใจในการบวช

หลวงปู่ขาว อยู่จำพรรษาเพื่อศึกษาหลักพระธรรมวินัยในวัดโพธิ์ศรีอยู่ ๖ ปี จัดเป็น**มัชฌิมภิกษุ** เป็นที่โปรดปรานของครูอาจารย์ แต่ท่านก็ไม่พึงพอใจในสภาพนั้น

หลวงปู่สังเกตดูครูอาจารย์ และเพื่อนภิกษุสามเณรด้วยกัน ประพฤติปฏิบัติพระธรรมวินัยดูลุ่มๆ ดอนๆ ผิดๆ พลาดๆ ไม่เป็นที่จับใจเชื่อถือได้ ไม่สมเจตนาที่ออกบวชเพื่อมรรคเพื่อผลด้วยความบริสุทธิ์ใจดังที่ตั้งไว้

หลวงปู่ท่านเห็นว่าพระภิกษุ**สมัยนั้น** ไม่ได้สนใจปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างจริงจัง ส่วนมากจะทำตามกันไป พระธรรมวินัยว่าอย่างหนึ่ง แต่การปฏิบัติกลับเป็นอีกอย่างหนึ่ง เหตุผลต้นปลายไม่สมดุลกัน

ที่**หลวงปู่**ไม่ค่อยสบอัธยาศัย คือพระผู้ใหญ่นิยมเลี้ยงม้าไว้ขี่ มีทั้งขอเขามา ทั้งซื้อมา ต่างก็ชื่นชมและประกวดประขันกันกับความสวยสง่ากับความมีราคาแพงของม้า เวลาไปไหนก็ขี่ม้าไป เจ้าตัวก็ภูมิใจ ชาวบ้านก็ชื่นชมกับม้าดีม้าแพงของท่านเจ้าคุณ ลาภสักการะก็มาก

หลวงปู่คิดว่า ถ้ายังเป็นพระอยู่ในสภาพนั้น นอกจากไม่เกิดมรรคผลแล้ว รังแต่จะสะสมบาปกรรมให้ลงนรกหมกไหม้ ถ้าอยู่อย่างนี้ สึกออกไปเป็นฆราวาสยังจะดีกว่า

ในที่สุดท่านจึงตัดสินใจออกค้นหาพระธรรม ตามแบบของพระธุดงคกรรมฐาน ตามที่เคยได้ยินได้ฟังมา

(ภายในถ้ำกลองเพล)

๑๒.

ความคิดคัดค้าน

ก่อนที่**หลวงปู่ขาว**จะตัดสินใจออกเที่ยวธุดงคกรรมฐาน ได้มีเสียงคัดค้านทั้งจากพระเณรและฆราวาส ซึ่งเป็นความเชื่อของคนในสมัยนั้นว่า :-

...เวลานี้ มรรค ผล นิพพาน หมดเขตหมดสมัยไปนานแล้ว ใครจะบำเพ็ญถูกต้องดีงามตามพระธรรมวินัยเพียงไร ก็ไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จตามใจหวังได้ บ้างว่าการบำเพ็ญภาวนาทำให้คนเป็นบ้า ถ้าใครอยากเป็นบ้าก็ออกบำเพ็ญภาวนา ถ้าใครยังอยากเป็นคนดีเหมือนชาวบ้านเขา ก็ไม่ควรออกกรรมฐานเพื่อความเป็นบ้า...

...สมัยนี้เขาไม่มีพระธุดงคกรรมฐานหรอก นอกจากพระธุดงค์ที่จำหน่ายตะกรุด คาถา วิชาอาคม ของขลังต่างๆ เช่น พวกเสน่ห์ยาแฝด อยู่ยงคงกระพันชาตรี ดูฤกษ์ผานาที ดูดวง ดูชะตาราศรี เท่านั้น

ส่วนพระธุดงคกรรมฐานที่ดำเนินตามทางพระธุดงค์นั้นไม่มีแล้วในทุกวันนี้ อย่าไปทำให้เสียเวลาและเหนื่อยเปล่าเลย สู้อยู่สบายอย่างนี้ก็สบายดีอยู่แล้ว อยากได้ลาภก็มีมากมายจนใช้ไม่หมดอยู่แล้ว...

บรรดาเสียงคัดค้าน และอุปสรรคที่กีดขวางทางออกธุดงค์กรรมฐานในเวลานั้นรู้สึกมีมากมาย สำหรับตัว**หลวงปู่**เองนั้นท่านไม่ยอมฟังเสียงคัดค้านเหล่านั้น

แต่ท่านก็ไม่โต้เถียงใครให้เป็นความกระเทือนใจกันเปล่าๆ เพราะไม่เกิดประโยชน์อะไรกันทั้งสองฝ่าย

๑๗.

คิดทบทวนอยู่ในใจ

ในความรู้สึกที่ฝังลึกอยู่ภายในใจของ**หลวงปู่** มีว่า คนเหล่านี้และพระอาจารย์เหล่านี้ ที่พากันขัดขวางการออกปฏิบัติธรรมของเรานั้นมิได้เป็นเจ้าของศาสนา มิได้เป็นเจ้าของมรรคผลนิพพาน และมิได้เป็นผู้มีอำนาจทำให้ผู้อื่นเป็นบ้าเป็นบอได้ พอที่เราจะเชื่อถือได้สนิทใจ

เราเชื่อพระพุทธเจ้าพระองค์เดียว กับพระธรรม และพระสงฆ์อรหันตสาวกเท่านั้น ว่าเป็นผู้ประเสริฐในโลกทั้งสาม

ท่านที่พูดหว่านล้อมกีดกันไม่ให้เราออกกรรมฐานด้วยอุบายต่างๆ นี้ มิใช่ผู้วิเศษวิโสอะไรเลย เพียงมองดูกิริยาท่าทางที่แสดงออกก็พอทราบได้ว่าเป็นนักปราชญ์ หรือเป็นคนพาลมีสันดานเป็นอย่างไรบ้าง

ฉะนั้น คำกีดกันทักท้วงใดๆ ที่แสดงออก จึงไม่เป็นสิ่งที่เราจะนำมาวินิจฉัยให้เสียเวลา

เราจะออกกรรมฐานโดยถ่ายเดียวในไม่ช้านี้

และจะค้นหาของจริงตามหลักธรรมที่พระพุทธองค์ทรงประทานไว้จนสุดกำลังความสามารถขาดดิ้นสิ้นซาก

พระกรรมฐานคือตัวเราเอง ตายก็ยอมถวายชีวิตไว้กับพระธรรมดวงเลิศนี้

๑๔.

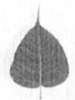
ความรู้สึก ขณะถูกคัดค้านกีดกัน

หลวงปู่ขาวท่านกล่าวว่า ขณะที่ผู้คนส่วนมาก ทั้งพระอาจารย์ใหญ่ๆ ทั้งฆราวาส ที่ชาวบ้านเคารพนับถือกันว่าเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิตพูดคัดค้านกีดกันอยู่นั้น ใจเราเหมือนจะกัดเพชรทั้งก้อนให้แหลกเป็นผุยผงไปในนาทีเดียว และเหมือนจะเหาะเหินเดินไปในอากาศให้เขาดูในเวลานั้น

รู้สึกมีมานะ มันกระหยิ่มยิ้มย่องอยู่ภายในใจ ราวกับจะออกแสงแจ่มจ้าพุ่งออกมาให้คนทั้งหลายเหล่านั้นเห็นเสียที ซึ่งเป็นลักษณะประกาศตนว่า : -

"นี่ไงล่ะ แสงเพชรอยู่ในใจข้าฯนี่ไงล่ะ พากันเห็นหรือยัง จะพากันมัวประมาทข้าฯว่าจะไปเป็นบ้าเป็นบอลูบคลำอะไรต่างๆ อยู่นั้นหรือ ใจข้าฯกับใจท่านทั้งหลายมันมิได้เป็นใจดวงเดียวกัน พอจะกวาดต้อนเข้ามามั่วสุมชุมนุมกันตายแบบไม่มีคุณค่า ราวกับหมาตายอย่างไรกัน

ข้าฯ ยังไม่พอใจจะตายตามแบบที่ท่านทั้งหลายจะพาตายอยู่เวลานี้ ข้าฯประสงค์จะตายแบบพระพุทธเจ้าพาตาย ซึ่งไม่มีเชื้อแห่งภพเหลืออยู่เลย ตายแบบคนสัตว์ทั่วไปนี้ ข้าฯเคยมามากต่อมากแล้ว จนไม่สามารถจะพรรณนาป่าช้าของตนได้ **แม้ไม่รู้ด้วยญาณ ข้าฯ ก็เชื่อพระพุทธเจ้าผู้ทรงญาณอันเอก ไม่มีใครเสมอเหมือน**”

๑๕.

บารมีธรรมเก่าในอดีตชาติ

ในนิตยสาร**โลกทิพย์** ฉบับที่ ๑๖ ประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๒๖ ได้เขียนไว้ว่า : -

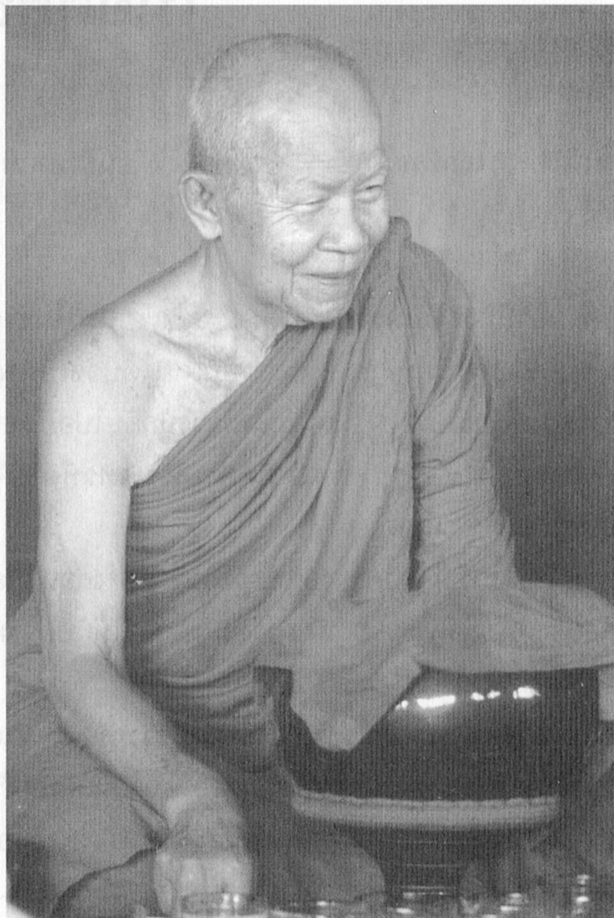
"ด้วยอานิสงส์ที่**หลวงปู่**เองได้เคยบวชเรียนมาในชาติก่อนๆ แม้แต่ในสมัยของพระพุทธองค์ หลวงปู่ก็เคยได้บวชเป็นพระภิกษุ แต่ทว่ากลับเป็นที่น่าเสียดาย ในสมัยนั้น**หลวงปู่**กลับไปอยู่ในกลุ่มของพระภิกษุจำนวน ๕๐๐ รูป ที่หลงติดตาม**พระเทวทัต**ไปจึงทำให้พลาดโอกาสไปอย่างน่าเสียดาย

มาสมัยในชาตินี้ ด้วยแรงบุญบารมีในชาติปางก่อน ก็อดไม่ได้ที่**หลวงปู่**จะตั้งหน้าเข้าหาธรรม ถึงแม้ว่าจะใช้เวลาให้กับความวุ่นวายทางโลกอยู่ระยะหนึ่งก็ตาม"

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ เล่าว่า **หลวงปู่ขาว**ท่านมีนิสัยเด็ดเดี่ยวเอาจริงเอาจังมากมาตั้งแต่เป็นฆราวาส เมื่อบวชแล้วนิสัยเอาจริงเอาจังจึงติดตัวมา ยิ่งบวชในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาจริง ที่สอนให้คนทำจริงในสิ่งที่ควรทำด้วยแล้ว ท่านยิ่งรู้สึกซาบซึ้งในหลักธรรมมากขึ้นโดยลำดับ

ท่านมุ่งจะบำเพ็ญตนให้ถึงพระนิพพาน ในชาติปัจจุบันให้ได้

ดังนั้น พอบวชแล้วจึงเที่ยวเสาะแสวงหาครูอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางจิตภาวนา และมุ่งปฏิบัติธุดงคกรรมฐานด้วยหัวใจเด็ดเดี่ยวแข็งแกร่งยิ่งกว่าเพชร ต้องการเข้าถึงธรรมอย่างแท้จริง

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน
วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี
พระผู้รจนาประวัติหลวงปู่ขาว อนาลโย

๑๖.

คำมั่นสัญญา

เมื่อตัดสินใจเด็ดขาด และพร้อมแล้ว **หลวงปู่ขาว**ก็ออกเดินธุดงค์ในท่ามกลางประชาชนและครูอาจารย์ทั้งหลายที่กำลังชุมนุมกันอยู่ในวัดเวลานั้น

เวลาจะไป **หลวงปู่**ได้พูดสั่งเสียด้วยความจริงใจเพื่อเป็นการตัดบทและแก้ปัญหาต่างๆ ที่คัดค้านโดยปริยายว่า

"เมื่อกระผมและอาตมาไปแล้ว ถ้าสอนตัวเองไม่ได้เต็มภูมิจิตภูมิธรรมตราบใด จะไม่มาให้ท่านทั้งหลายเห็นหน้าตราบนั้น จะหวังตายเพื่อความรู้ความเห็นแจ้งในธรรมเท่านั้น ไม่เป็นอย่างอื่นแน่นอน

กรุณาช่วยจำคำนี้ไว้ด้วย หากยังมีวาสนาได้กลับมาพบหน้ากันอีกจะลืมไปเสีย

การที่เราจะมีโอกาสได้พบเห็นกันในอนาคต จึงมีอยู่เพียงอย่างเดียวดังที่เรียนแล้ว คือ**การรู้เห็นธรรมประจักษ์ใจให้หายสงสัยโดยสิ้นเชิงแล้ว จึงจะกลับมาให้ท่านทั้งหลายเห็นหน้า**"

๑๗.

ออกธุดงค์ เสาะหาหลวงปู่มั่น

ครั้งนั้น **หลวงปู่ขาว อนาลโย** อายุประมาณ ๓๗ ปี อายุพรรษา ๖ ท่านเป็นพระในสังกัดมหานิกาย ถ้าจะประมาณปี พ.ศ. ก็น่าจะเป็น พ.ศ. ๒๔๖๘

หลวงปู่เล่าให้ศิษย์ฟังว่า เมื่อครั้งที่ท่านยังเป็นเด็ก เคยเห็นพระธุดงค์มาบำเพ็ญภาวนาตามป่าเขาแถวหมู่บ้าน ท่านมีความศรัทธาเก็บเป็นภาพประทับใจเสมอมา เคยขอโยมมารดาใส่บาตรพระธุดงค์องค์นั้น สุดแสนจะปลื้มปีติ อยากจะไปเป็นพระธุดงคกรรมฐานเหมือนพระอาจารย์องค์นั้น แต่ด้วยแรงกรรม ชีวิตของท่านจึงระหกระเหินตลอดมา

ในสมัยที่ท่านบวชนั้น คำเล่าลือเรื่องชื่อเสียงของ**พระอาจารย์ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** และ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ได้ขจรขจายไปทั่ว โดยเฉพาะ**หลวงปู่ขาว**เองท่านมีความเลื่อมใสศรัทธา ปรารถนาแรงกล้าที่จะไปถวายตัวเป็นศิษย์เรียนพระกรรมฐานด้วย ท่านตั้งปณิธานแน่วแน่ที่จะเสาะแสวงหา**พระอาจารย์ใหญ่มั่น**ให้พบให้จงได้

หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล กับ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต
สองบูรพาจารย์ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน

ขณะนั้นท่านทราบว่า**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ได้พำนักอยู่ที่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

หลวงปู่จึงได้กราบลาพระอาจารย์นักปราชญ์ทั้งหลายที่ชุมนุมกันอยู่ที่**วัดโพธิ์ชัย**ในเวลานั้น ออกเดินทางจากอำนาจเจริญ ผ่านไปทางมุกดาหาร มุ่งไปทางพระธาตุพนมเพื่อจะต่อไปหนองคายต่อไป

ถ้าดูตามเส้นทางถนนจากแผนที่ในปัจจุบัน จากอำนาจเจริญไปถึงหนองคาย ก็เป็นระยะทางไม่น้อยกว่า ๔๕๐ กิโลเมตร

๑๘.

อธิษฐานจิต
ที่พระธาตุพนม

หลวงปู่ขาว อนาลโย ออกเดินทางไปด้วยเท้า เดินบุกป่าฝ่าดงไปตามทางล้อทางเกวียน เพราะสมัยนั้นถนนยังไม่มีแม้แต่รูปร่าง นอกจากทางเดินเท้าและทางเกวียนเท่านั้น

ในดงใหญ่ที่**หลวงปู่**เดินผ่าน ช้างก็ชุม เสือก็มาก สัตว์ป่าชนิดต่างๆ มีเต็มไปทุกหนทุกแห่ง ไม่มีบ้านผู้บ้านคนมากเหมือนสมัยทุกวันนี้ ซึ่งไปที่ไหนก็เต็มไปด้วยผู้คนบ้านเรือน

สมัยนั้น ป่าก็เป็นป่าจริงๆ รกทึบ มองแทบไม่เห็นฟ้าไม่เห็นตะวัน ถ้าเดินผิดเส้นทางก็มีหวังอดข้าวอดน้ำ หรืออาจตายได้ เนื่องจากไม่พบบ้านเรือนผู้คนแห่งใดเลย แม้เดินทั้งวันก็แทบไม่เจอบ้านคน

หลวงปู่อุตสาห์เดินบุกป่าฝ่าดงไปโดยลำดับ จนลุถึง**พระธาตุพนม**

หลวงปู่เข้าไปนมัสการองค์พระธาตุ ท่านได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า : -

"ข้าพเจ้าขอมอบกายถวายชีวิตต่อพระธาตุพนมยามที่ข้าพเจ้ามีสติระลึกได้อยู่ จะไม่ยอมกลับออกมาสู่โลกเป็นอันขาด

ด้วยพระอำนาจพระธาตุพนมอันศักดิ์สิทธิ์นี้ จงได้เป็นสักขีพยานแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด

ขอให้ข้าพเจ้าจงบรรลุสิ่งสุดยอดที่ข้าพเจ้ามุ่งมาดปรารถนา คือ **อมตธรรม** ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้วนั้นเถิด

พออธิษฐานเสร็จ ก็บันดาลให้ท่านเกิดปีติปลื้มอกปลื้มใจจนขนพองสยองเกล้า เกิดพลังใจกล้าหาญขอมอบกายถวายชีวิตในการค้นหาพระสัทธรรม ศรัทธาอันมีอยู่แล้วก็ยิ่งเพิ่มพูนภิญโญภาพยิ่งขึ้น

(พระธาตุพนม อ.ธาตุพนม จ.นครพนม)

๑๙.

ไปเป็นศิษย์หลวงพ่อแดง

ออกจากพระธาตุพนม **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ก็ออกวิเวกตามป่าเขาลำเนาไพรเพื่อสืบเสาะหา**พระอาจารย์ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** และ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ตามที่ตั้งใจไว้

หลวงปู่ท่านเดินทางมาถึง**อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี** ได้แวะเข้าไปเป็นศิษย์**หลวงพ่อแดง** พระอาจารย์ผู้มีชื่อเสียงโด่งดังในละแวกนั้น

หลวงปู่ได้พำนักเรียนวิชากับ**หลวงพ่อแดง**อยู่ระยะหนึ่ง แต่เห็นว่าไม่ใช่ทางที่ท่านเสาะแสวงหา เพราะ**หลวงพ่อแดง**เป็นพระที่มุ่งไปทางด้านคาถาอาคม เป็นนักปฏิบัติไปในทางอภินิหาร และเน้นทางด้านก่อสร้างวัตถุสถานต่างๆ ไม่ใช่มุ่งเพื่อความหลุดพ้นตามแนวทางของพระพุทธองค์

หลวงปู่พำนักอยู่กับ**หลวงพ่อแดง**ระยะหนึ่ง แล้วก็กราบลาออกติดตามเสาะหา**พระอาจารย์ใหญ่เสาร์** กับ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ต่อไป

๒๐.

พบพระอาจารย์ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล

หลวงปู่ขาว อนาลโย ออกเดินทางไปถึง **อำเภอท่าบ่อ** จังหวัดหนองคาย ทราบว่า**พระอาจารย์ใหญ่เสาร์**กับ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** พำนักอยู่ที่ **วัดอรัญญวาสี**

เมื่อ**หลวงปู่ขาว** ไปถึง**วัดอรัญญวาสี**แล้ว จึงได้ทราบว่า **พระอาจารย์ใหญ่ทั้งสององค์** ได้รับนิมนต์ไปงานผูกพัทธสีมาที่**วัดโพธิสมภรณ์** จังหวัดอุดรธานี จึงได้พักรอคอยอยู่ที่วัดนั้น

ที่**วัดอรัญญวาสี** ในขณะนั้นได้มี **พระอาจารย์อุ่น ธมฺมธโร** เป็นพระผู้ทำหน้าที่ดูแลวัดอยู่

หลวงปู่ขาวพักรออยู่ที่**วัดอรัญญวาสี**หลายวัน จนกระทั่ง **พระอาจารย์ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** เดินทางกลับมา **หลวงปู่ขาว**จึงได้เข้าไปกราบ

หลวงปู่เสาร์เดินทางกลับจากอุดรเพียงองค์เดียว ท่านบอก**หลวงปู่ขาว**ว่า "**ท่านมั่น**ไม่ได้กลับมาด้วยหรอก เพราะถูกเทศาอุดรฯ นิมนต์ไว้"

๒๑.

ปรารภญัตติกรรม เป็นพระธรรมยุต

หลวงปู่ขาว อนาลฺโย มีความคิดที่จะเปลี่ยนญัตติเป็นพระธรรมยุต เพราะจะทำให้การปฏิบัติเยี่ยงพระธุดงคกรรมฐานมีความสะดวกใจมากขึ้น ได้ปรึกษาเรื่องนี้กับท่าน**พระอาจารย์อุ่น ธมฺมธโร** พระผู้ดูแลสำนัก**วัดอรัญญวาสี** ในขณะนั้น

พระอาจารย์อุ่น ได้เล่าให้ฟังว่า การที่พระมหานิกายมาขอญัตติกรรมเป็นธรรมยุตนั้น **พระอาจารย์ใหญ่** ต้องให้มาฝึกหัดอยู่ ๓-๔ ปี จึงจะทำการญัตติให้ ทั้งนี้เพราะ**พระอาจารย์ใหญ่ทั้งสอง**ท่านเคร่งครัดมาก **เนื่องจากการฝึกหัดดัดนิสัย ละนิสัยของเก่านั้นมันเป็นของยากมาก**

ขณะเดียวกันนั้น พระที่พำนักที่นั่นอีกองค์ ชื่อ **หลวงพ่อจันทร์ สุวโจ** ได้เล่าให้ฟังว่า "ท่านพระอาจารย์ของผมนั้นเมื่อมีการฝึกหัดพอสมควรแล้ว ท่านก็อนุโลมญัตติให้"

หลวงปู่ขาว ท่านพิจารณาใคร่ครวญดูแล้ว เห็นว่าถ้าท่านไม่ได้ญัตติเป็นพระธรรมยุต การอยู่ปฏิบัติกับ**หลวงปู่มั่น**คงจะลำบาก ไม่ค่อยสนิทใจ จึงได้ตัดสินใจติดตาม**หลวงพ่อจันทร์ สุวโจ** ไป เพื่อหาทางญัตติให้เป็นพระธรรมยุตให้เร็วที่สุด

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)
วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ

หลวงพ่อจันทร์ สุวโจ พา**หลวงปู่ขาว** เที่ยววิเวกไปตามริมแม่น้ำโขง ไปจนถึง **ผาแดงแจ้งไก่** ได้ตัดเทือกเขาภูพานแล้วไปพักภาวนาอยู่ที่สถานที่แห่งหนึ่ง เป็นการคอยสดับตรับฟังข่าว และรอเวลาที่เหมาะสม

พอดีกับได้ข่าวว่า ท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)** ได้เดินทางมาในงานผูกพัทธสีมาที่**วัดโพธิสมภรณ์** ในเมืองอุดรธานี และยังพักอยู่ที่นั่นยังไม่กลับ

หลวงพ่อจันทร์ สุวโจ จึงพา **หลวงปู่ขาว** รีบรุดเดินทางไปอุดรฯ เพื่อหาโอกาสฟังเทศน์ท่านเจ้าคุณ **พระอุบาลีฯ** และหาโอกาสญัตติกรรมเป็นพระธรรมยุตด้วยในคราวเดียวกัน

ช่วงนั้น ยังอยู่ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ปีเดียวกันกับที่**หลวงปู่**เดินทางออกจากวัดบ้านเกิด

๒๒.

ญัตติพร้อมกันกับหลวงปู่หลุย

การเดินทางมาอุดรธานีในคราวนั้น **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ก็ได้ญัตติกรรมเป็นพระธรรมยุตสมความตั้งใจ

ขณะนั้น **หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร** ซึ่งเป็นพระธรรมยุตอยู่แล้ว ได้เดินทางมาจากจังหวัดเลย เพื่อทำการญัตติใหม่ (บวชใหม่) เพราะสงสัยในพระอุปัชฌาย์ว่าไม่บริสุทธิ์ การบวชคราวก่อนจึงถือเป็นโมฆะ ต้องบวชใหม่ และเริ่มต้นนับพรรษาใหม่

หลวงปู่ขาว กับ**หลวงปู่หลุย** จึงได้ญัตติกรรมพร้อมกัน โดย**หลวงปู่หลุย เป็นนาคขวา** และ**หลวงปู่ขาวเป็นนาคซ้าย หลวงปู่หลุย** ได้เข้าทำพิธีบวชก่อนประมาณ ๑๐ นาที ในทางพระวินัยจึงถือว่า**หลวงปู่หลุย** มีความอาวุโสมากกว่า

หลวงปู่ทั้งสององค์ได้ทำการญัตติใหม่ ณ พัทธสีมา วัดโพธิสมภรณ์ ในเมืองอุดรธานี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ โดยมีท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)** เป็นประธานพิธี ท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** ครั้งดำรงสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่ **พระชิโนวาทธำรง** เป็นพระอุปัชฌาย์ และ**พระอาจารย์บุญ ปญฺญาวุฑฺโฒ** เป็นพระกรรมวาจาจารย์

เมื่อ**หลวงปู่ขาว**ได้ญัตติเป็นพระธรรมยุตแล้ว ก็ได้ติดตาม **พระอาจารย์บุญ ปญฺญาวุฑฺโฒ** ไปวิเวกและจำพรรษาอยู่ที่ป่าระหว่างหมู่บ้านหนองกอกและหนองขาม เขตอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี นับเป็นพรรษาแรกหลังจากญัตติเป็นพระธรรมยุติ

หลวงปู่ขาว อนาลโย กับหลวงปู่หลุย จนฺทสาโร เข้าพิธีญัตติกรรมพร้อมกัน
เป็นคู่นาคซ้าย-ขวา โดยหลวงปู่หลุย ทำพิธีก่อน ๑๐ นาที
หลวงปู่หลุย จึงอาวุโสมากกว่าตามธรรมเนียมพระ

๒๓.

เกิดนิมิต เห็นเป็นร่างกระดูก

พรรษาแรกของการเป็นพระธรรมยุต **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ได้จำพรรษาอยู่กับ **พระอาจารย์บุญ ปญฺญาวุฑฺโฒ** พระกรรมวาจาจารย์ของท่าน ที่**วัดหนองนกกอกขาม** อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่ ได้เล่าเหตุการณ์คืนหนึ่งในระหว่างพรรษาว่า หลังจากประชุมฟังธรรมจากพระอาจารย์แล้ว ประมาณ ๖ ทุ่ม ก็เดินกลับกุฏิเพื่อแยกย้ายกันพักผ่อน หรือทำความเพียรตามอัธยาศัย

หลวงปู่ยังไม่ขึ้นกุฏิ เข้าที่จงกรม เดินกลับไป-กลับมาตามวิธีที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมา ท่านเดินอยู่นานพอสมควรก็ได้ยินเสียงตัวบ่างมันร้องขึ้น รู้สึกสะพึงกลัวเกือบจะขวัญหนีดีฝ่อก็ว่าได้

ประกอบกับเป็นเวลาดึกสงัด อากาศช่วงนั้นหนาวเย็น แถมยังมีลมพัดกิ่งไม้ไหวไปมาอีกด้วย เสียงสัตว์อื่นๆ ดูเงียบเชียบ พระจันทร์ที่ส่องสว่างตอนหัวค่ำ ก็ตกลงไปแล้ว จึงทำให้บริเวณนั้นมืดสนิท ดูวังเวงน่ากลัว

จิตยังไม่ลงแนบสนิท พลันท่านก็นึกกลัวขึ้นมา ก็เลยจับคำว่า "อัฐิ" ขึ้นมาบริกรรมเพื่อให้ความกลัวลดลง ท่านบริกรรมอย่างต่อเนื่องว่า "อัฐิ อัฐิ อัฐิ อัฐิ" อยู่อย่างนั้น จนรู้สึกว่าจิตใจค่อยสงบลงตามลำดับ

เมื่อจิตสงบลง ก็ปรากฏเห็นร่างกายของท่านเองมีแต่โครงกระดูก ปราศจากหนังหุ้มห่อใดๆ ทั้งสิ้น มองดูทั้งส่วนบนและส่วนล่างของร่างกาย ก็เห็นแต่ร่างกระดูก เดินจงกรมกลับไปกลับมา ด๊อกแด๊กๆ อยู่ หลวงปู่รู้สึกสลดสังเวชใจ นึกรำพึงขึ้นว่า

"คนเราในโลกนี้หนอ มันช่างหลงหนังกันเสียจริงๆ ถ้าหากว่าหนังไม่มีแล้ว แม้เป็นเทพีหรือนางฟ้า ก็หามีใครจะมานิยมชมชอบไม่"

หลวงปู่เล่าให้ลูกศิษย์ฟังภายหลังว่า ท่านเห็นร่างกระดูกนั้นถนัดชัดเจน สติยังไม่ทันเกิด สัญญาณวิปลาสถือว่าตนเองเป็นผี ท่านจึงรู้สึกกลัวผีขึ้นมาในตอนนั้น ยิ่งมองไปรอบข้างมีแต่ความมืดชวนให้ขนลุกขนพอง

จิตหนึ่งบอกกับท่านว่า "ถ้าเราขึ้นไปทำความเพียรบนกุฏิคงจะดีกว่านี้ ไม่ต้องมาระแวงนั่นระแวงนี่อยู่อย่างนี้"

เพียงคิดเท่านั้น ร่างกระดูกที่เห็นก็หายวับไปทันที แม้จะพยายามอีกเท่าใดก็ไม่ปรากฏนิมิตเช่นนั้นอีก

หลวงปู่บอกว่า ที่เป็นดังนั้น เพราะส่งจิตไปยังอดีต อนาคต ไม่ได้กำหนดอยู่ในปัจจุบัน จึงทำให้เสียดายนิมิตในตอนนั้นเป็นอย่างมาก

ด้านหน้า ทางเข้าวัดถ้ำกลองเพล

๒๘.

ส่งกระแสเมตตาช่วยชีวิตกวาง

ในพรรษาแรกนั้น มีอีกเหตุการณ์หนึ่งที่**หลวงปู่ขาว**ได้เล่าให้ลูกศิษย์ฟัง ดังนี้ : -

วันหนึ่ง ขณะที่ท่านบำเพ็ญภาวนาอยู่ใต้ต้นมะขามใหญ่ ได้เหลือบเห็นกวางตัวหนึ่งกำลังคุ้ยดินกินปลวกอยู่ ซึ่งบริเวณนั้นมีจอมปลวกใหญ่ใกล้ๆ กับที่หลวงปู่พักบำเพ็ญภาวนา

ขณะนั้น มีนายพรานคนหนึ่งแอบซุ่มอยู่ ได้ยิงกระสุนใส่กวางหลายนัด แม้จะเป็นระยะใกล้ๆ ไม่น่าจะพลาด แต่กระสุนไม่ถูกตัวกวางแม้แต่นัดเดียว ทำให้กวางหลุดรอดไปได้

พรานเหลือบเห็น**หลวงปู่**อยู่แถวนั้น จึงเอ่ยถาม**หลวงปู่**ว่าเป็นเพราะอะไรจึงยิงกวางไม่ถูก **หลวงปู่**ตอบว่าท่านเพียงแต่ส่งกระแสเมตตาให้กวางตัวนั้นเหมือนกับที่ท่านทำอยู่ตามปกติเท่านั้นเอง

๒๕.

จำพรรษาที่บ้านสร้างเลี่ยน อ.โนนสัง อุดรธานี

เมื่อออกพรรษาในปีนั้น**หลวงปู่** ได้กราบลา**พระอาจารย์บุญ**เพื่อออกวิเวกในป่าเขาตามลำพังองค์เดียว ท่านได้ธุดงค์ไปในเขตเทือกเขาภูพาน เข้าพักบำเพ็ญภาวนาในป่าช้าบ้าง ป่าทึบบ้าง ถ้ำหินบ้าง ตามผาหินบ้าง ตามเรือนร้าง และสถานที่ต่างๆ แล้วแต่จะผ่านไปพบและเห็นว่ามีความเหมาะสม

ท่านเปลี่ยนสถานที่บำเพ็ญเพียรไปเรื่อยๆ ไม่ได้กำหนดเป้าหมายแน่ชัดว่าจะไปที่ใด

เรื่องอาหารการขบฉันก็อดบ้างได้ฉันบ้าง ตามแต่จะได้จากการบิณฑบาตจากบ้านชาวบ้านป่าในแถบที่ธุดงค์ผ่านไป ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นป่าเขาไม่ค่อยมีบ้านเรือนเท่าใดนัก

เมื่อใกล้ฤดูเข้าพรรษาในปีต่อมา (พ.ศ. ๒๔๖๙) **หลวงปู่** เดินทางมาถึง **บ้านสร้างเลี่ยน** อยู่ในเขตอำเภอโนนสัง จังหวัดอุดรธานี จึงได้พำนักจำพรรษา ที่**วัดป่าบ้านสร้างเลี่ยน**นั้นเอง

วัดป่าบ้านสร้างเลี่ยน ตั้งอยู่ในเขตป่าช้าบ้านสร้างเลี่ยน **ในพรรษานั้นหลวงปู่ได้ปรารภความเพียรตามสติกำลัง ได้รับความสงบเย็นในการทำสมาธิภาวนาพอสมควร**

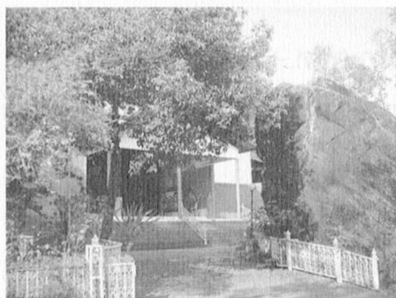
๒๖.

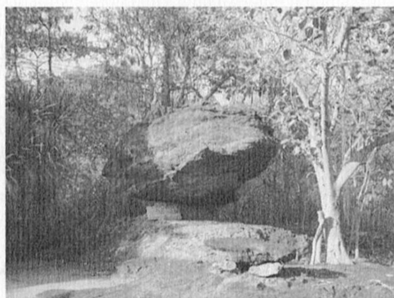
เดินทางเข้ากรุงเทพฯ

เมื่อออกพรรษาแล้ว **ท่านพระอาจารย์บุญ ปญฺญาวุฑฺโฒ** พระอาจารย์ของหลวงปู่ ซึ่งในปีนั้นได้จำพรรษาที่ **วัดมหาชัย** อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี ได้เดินทางผ่านมาทางอำเภอโนนสัง เพื่อจะเดินทางต่อไปกรุงเทพฯ ไปร่วมทำบุญครบรอบอายุ ๗๐ ปี ของท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์**

หลวงปู่ขาว จึงได้ติดตาม **พระอาจารย์บุญ** เดินทางเข้ากรุงเทพฯ ด้วย

หลังจากงานบุญครบรอบอายุ ๗๐ ปีของท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลี** ฯ เสร็จแล้ว **หลวงปู่**ได้อยู่ธุดงค์แถวภาคกลาง ได้เที่ยววิเวกไปทาง**จังหวัดเพชรบุรี**

ภายในวัดถ้ำกลองเพล

๒๗.

"บักสีนวล" ผู้ยิ่งใหญ่แห่งเพชรบุรี

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้เที่ยววิเวกไปในเขต**จังหวัดเพชรบุรี** (พ.ศ. ๒๔๖๙) ชาวบ้านบอกว่า มีถ้ำแห่งหนึ่งสวยงามมาก เสียแต่ว่ามีลิงอาศัยอยู่มากมาย จึงไม่สงบ

หลวงปู่ได้ไปดูถ้ำแห่งนั้น ท่านชอบสถานที่ จึงตกลงใจพักบำเพ็ญภาวนาที่ถ้ำแห่งนั้น

หลวงปู่เล่าให้ฟังว่า พวกลิงที่นั่นมันซุกซนเหลือเกิน คราวใดที่หลวงปู่ไม่อยู่ พวกมันชอบมาลักขโมยของไป หรือไม่ก็แอบย่องเบาเมื่อมันคิดว่า**หลวงปู่**เผลอ

เป็นต้นว่า เวลา**หลวงปู่**นั่งฉันอยู่ ลิงบางตัวก็แอบย่องมาข้างหลังท่าน **หลวงปู่**ฉันด้วยอาการสำรวม ไม่มองซ้ายมองขวา ไม่ได้สนใจกับพวกลิงมัน มันคงนึกว่า**หลวงปู่**เผลอ จึงแอบยื่นมือสอดเข้ามาระหว่างแขนของท่าน แล้วล้วงหยิบกล้วยในบาตรวิ่งหนีไปก็มี โดย**หลวงปู่**ไม่ได้ทำอะไรกับมัน ท่านได้แต่นึกขำและเอ็นดูพวกมันอยู่ในใจ

ลิงฝูงนั้นมีหัวหน้าชื่อ **"บักสีนวล"** ดูท่ามันจะฉลาดแกมโกง แต่ก็ฟังภาษาคนรู้เรื่อง **หลวงปู่**เมตตามันมาก ดูลิงทั้งฝูงก็นับถือและเกรงกลัวมัน

พระพุทธรูปที่วัดถ้ำกลองเพล

เมื่อลิงตัวอื่นก่อปัญหาขึ้น **หลวงปู่** จะบอกให้ **บักสีนวล** ช่วยกำหราบพรรคพวกให้ด้วย มันก็จัดการกับฝูงของมันตามที่**หลวงปู่**บอก บรรดาลิงน้อยลูกสมุน เวลาจะทำอะไรจึงมักชำเลืองตาทำนองขอคำปรึกษา**ท่านหัวหน้า**ก่อนเสมอ

ถ้าลิงเหล่านั้นรู้ตัวว่าทำผิด จะต้องรีบกระโดดหนีให้เร็วๆ หากหนีไม่ทันจะต้องถูก **บักสีนวล** ทำโทษให้เจ็บตัวได้

เวลา**หลวงปู่**จะออกจากถ้ำ ท่านจะบอกหัวหน้า คือ **บักสีนวล** ให้ดูแลลูกน้องให้ดี ไม่เช่นนั้น ข้าวของและบริขารของท่านจะโดนรื้อค้นจนกระจุย และหายไปก็มี ต้องบอกให้**บักสีนวล**ไปตามมาคืน ซึ่งมันก็ทำได้ **หลวงปู่**จึงเมตตากับ**บักสีนวล**เป็นพิเศษ

หลวงปู่บอกว่า ดูๆ แล้วก็น่าเอ็นดู น่าสงสารพวกลิงเหล่านี้มาก แม้มันจะเป็นสัตว์เดรัจฉาน ถ้ามนุษย์ไม่ไปรังแกหรือทำร้ายมัน ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้สบายๆ เพราะไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน

สัตว์ทุกชนิดสามารถรับกระแสแห่งความเมตตา หรือกระแสแห่งความเกลียดชังได้เป็นอย่างดี

๒๘.
ผจญกับสัตว์ที่ชื่อมนุษย์

หลวงปู่ขาว อนาลโย พักบำเพ็ญเพียรอยู่ที่ถ้ำนั้นนานพอสมควร แล้วก็ได้จาก **"บักสีนวล"** และญาติพี่น้องของมัน ออกวิเวกไปยังที่อื่นต่อไป

ช่วงที่**หลวงปู่**วิเวกอยู่ในเขตจังหวัดเพชรบุรี มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจที่ได้รับการบันทึกไว้อยู่เรื่องหนึ่ง ที่สามารถนำมาเป็นอุทาหรณ์สอนใจแก่สมณะผู้ปฏิบัติธรรมได้เป็นอย่างดี

เช้าวันหนึ่ง ขณะที่**หลวงปู่**ออกบิณฑบาตโปรดสัตว์ ซึ่งเป็นกิจวัตรปกติของพระป่า ปรากฏมีหญิงสาวคนหนึ่ง (ในบันทึกไม่ได้บอกอายุและวัยให้ชัดเจน) แสดงกิริยาท่าทางคล้ายกับยั่วยวนเชิญชวนหลวงปู่ตามมายาหญิง เป็นนัยให้รู้ว่าเธอเองมีใจเสน่หาต่อหลวงปู่

หลวงปู่รับรู้ในเล่ห์เหลี่ยมเช่นนั้น ท่านจึงตั้งสติเตือนตัวท่านเองว่า "ลูกศิษย์พระตถาคตจงระวัง ลูกสาวนางตัณหาติดตามมาแล้ว มันจะแสดงมายาร้อยแปด ถ้าเราไม่เข้มแข็งจริงจะต้องแพ้กิเลสมารตัวนี้แน่นอน"

เมื่อคิดได้ดังนั้น **หลวงปู่**จึงได้กำหนด**พิจารณาอาการ ๓๒** อันเป็นเสมือนมนต์วิเศษของพระกรรมฐานขึ้นมาสู้กับกิเลสมารที่กำลังปรากฏอยู่ต่อหน้า จึงสามารถผ่านพ้นอุปสรรคไปได้

ต่อมาอีกวันหนึ่ง **หลวงปู่**เดินกลับจากบิณฑบาตจะไปวัด สตรีนางนั้นได้ไปดักอยู่ข้างทาง ส่งยิ้มและโปรยคำหวานให้หลวงปู่ แสดงท่าทางยั่วยวนให้เกิดตัณหาราคะถ้าหากมีใจโอนอ่อนตามนาง

เธอเปล่งวาจาออเซาะถาม**หลวงปู่ว่า** "เมื่อไรหลวงพี่จะสึกเจ้าคะ?" พร้อมทั้งกล่าวคำเชิญชวนแสดงว่าเธอพร้อมที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับหลวงปู่แบบคู่ผัวตัวเมียทั่วไป ถ้าตั้งสติไม่ดีคงจะต้องหลงในมารยาของเธอเป็นแน่

หลวงปู่กำหนดจิตนึกถึงโอวาทของพระศาสดา ที่ตรัสแก่พระอานนท์ว่า **"อานนท์ อย่า...อย่าเห็นเสียเลยจะดีกว่า อย่าพูดเสียเลยจะดีกว่า ถ้ามีเหตุที่จะพูดแล้วก็ให้มีสติ"**

เมื่อกลมารยาของหญิงนั้นทำท่าจะไม่ได้ผล เพราะดูท่า**หลวงปู่**ยังสงบเย็น ไม่แสดงความสนอกสนใจต่อการยั่วยวนของเธอ ทำให้เธอออกอาการหงุดหงิด ทำท่าเลิกผ้าถุงให้สูงขึ้น แอ่นอกยั่ว แล้วก็เดินทำท่าสะบัดสะบิ้งหนีไป **หลวงปู่**ได้แต่นึกสมเพชในใจ

เรื่องราวคิดว่าจะสงบลง หลังจากนั้นอีกไม่กี่วัน เธอผู้นั้นก็ใช้ความพยายามใหม่ หากลอุบายที่แยบยลยิ่งขึ้น หวังจะให้ประสบผลสำเร็จโดยเร็ว

หลวงปู่เดินกลับจากบิณฑบาตองค์เดียวตามปกติ เจ้าหล่อนไปแอบซุ่มตรงทางแคบๆ พอ**หลวงปู่**เดินมาถึง เธอก็ออกจากที่หลบซ่อนทำท่ายิ้มแย้มเชิญชวน แล้วนั่งลงขวางทาง ถลกผ้าถุงอย่างไม่อายฟ้าดิน ผู้พบเห็นอดที่จะสะท้านหวั่นใจไม่ได้

หลวงปู่ท่านตั้งสติมั่นคง นึกถึงสุภาษิตที่ผุดขึ้นตอนนั้นว่า "รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง รู้เอาตัวรอดเป็นยอดคน"

หลวงปู่ท่านเล่าว่า ท่านรวบรวมพละกำลัง อุ้มบาตรให้กระชับ แล้วกระโดดเผล็วเหมือนกับกบ หลบหนีวัตถุระเบิดที่ถอดสลักออกไปได้อย่างหวุดหวิด

หลวงปู่บอกว่าท่านสามารถเอาตัวรอดผ่านเหตุการณ์วิกฤตไปได้ "สมกับเป็นทหารอันแกล้วกล้าของพระตถาคต" ท่านไม่ได้เหลียวหลังกลับไปมองอีกเลย

"ตนฺเตชสา ภวตุเต ชยมํคลํ" ด้วยเดชแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่จึงได้รับชัยชนะในที่สุด ท่านว่าอย่างนั้น

รูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่

๒๙.

ยกหญิงนั้น เป็นอาจารย์สอนใจ

สงครามกิเลสในครั้งนั้นยังไม่จบ เพียงแต่อย่าศึกไปชั่วคราว ต่างฝ่ายต่างสะสมกำลังอาวุธ และเตรียมยุทธที่จะเผด็จศึกให้ได้

(การบรรยายดูจะ "เว่อร์" ไปหน่อย ตรงนี้เป็นจินตนาการของผมเองครับ)

ข้อมูลใหม่ที่เพิ่งได้มา เกี่ยวกับสถานที่ที่หลวงปู่เที่ยววิเวกอยู่ในขณะนั้นคือ **วัดเขาย้อย** จังหวัดเพชรบุรี และเหตุการณ์ก็เกิดในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ เมื่อ**หลวงปู่**มีอายุ ๓๙ ปี

สำหรับเหตุการณ์เรื่อง "นารีพิฆาต" ในครั้งนั้น ทำเอาจิตใจของ**หลวงปู่**หวั่นไหวไปไม่น้อยเหมือนกัน พูดง่ายๆ ก็คือตอนนั้นจิตของท่านคงยังไม่นิ่งพอก็ได้

ในหนังสือ **"ใต้จิตสำนึก"** เขียนโดย **พระอาจารย์บวร พุทฺธญาโณ** ได้บรรยายเหตุการณ์ต่อไป ดังนี้ : -

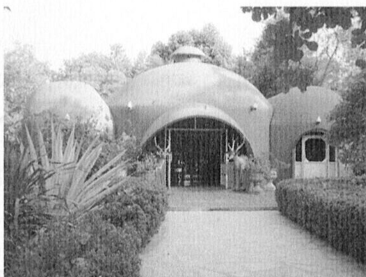
"เวลาล่วงเลยไปอีก หญิงนั้นยังไม่ละความพยายามลงเลย **หลวงปู่**จำต้องปราบกิเลสมารนั้นด้วย**ประหารภาวนา** คือ พยายามละอารมณ์กามวิตก พยาบาทวิตก วิหิงสาวิตก จนหมดจากใจ

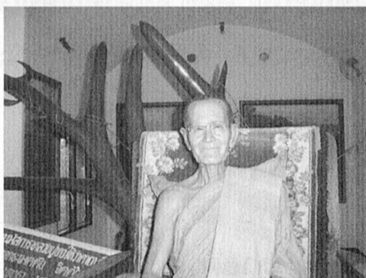
เมื่อใจสงบแล้ว จิตพิจารณาธรรม เกิดความสังเวชในใจ เห็นภัยในวัฏสงสาร **ยกหญิงนั้นเป็นอาจารย์ของเรา ถ้าเขาไม่สอนเรา เราคงไม่พ้นจากกองทุกข์ จึงไม่ผูกกรรมผูกเวรแก่เขา** แผ่ส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่เขาในทันที

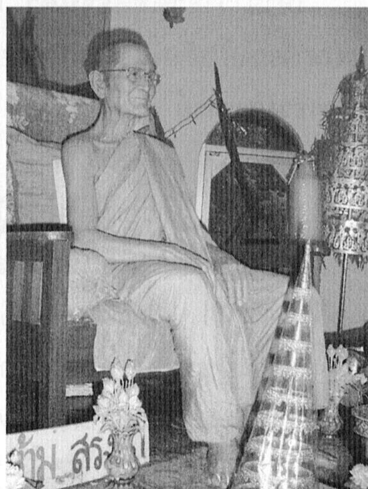
หลวงปู่ท่านว่า ธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้นจากเหตุ ดับเพราะเหตุ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมต้องดับเป็นธรรมดา พระพุทธเจ้าท่านตรัสอย่างนี้

เหตุการณ์ครั้งนั้นผ่านพ้นไปแล้ว สิ่งทั้งหลายทั้งปวงนับเป็นบทเรียนอย่างดี อันชักจูงชีวิตให้เกือบจะผันแปรไปเสียแล้ว”

ภายในมณฑปพิพิธภัณฑ์
หลวงปู่ขาว อนาลโย
ที่วัดถ้ำกลองเพล

๓๐.

ถูกสั่งให้เรียนหนังสือ

หลวงปู่ขาว อนาลโย เที่ยววิเวกอยู่แถบอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี นานพอสมควร จึงได้รับหนังสือเรียกตัวจาก **พระอาจารย์บุญ ปญฺญาวุฑฺโฒ** ให้กลับมากรุงเทพฯ เนื่องจากข้อมูลบางอย่างเกี่ยวกับการกรอกประวัติของท่านไม่ชัดเจน ให้รีบมาจัดการให้เรียบร้อย

ครั้น**หลวงปู่**จัดการเรื่องภารกิจเรียบร้อยแล้ว ท่านก็ออกเดินธุดงค์ไปทางภาคอิสาน ท่านเดินไปถึง**เมืองโคราช**หรือนครราชสีมาในปัจจุบัน ในช่วงใกล้ฤดูกาลเข้าพรรษา จึงได้เข้าจำพรรษาที่**วัดสุทธจินดา** ซึ่งอยู่ในตัวเมืองโคราชนั่นเอง

เจ้าอาวาส**วัดสุทธจินดา** ในขณะนั้น คือท่านเจ้าคุณ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน)** สมัยครองสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่**พระโพธิวงศาจารย์**

สมเด็จฯ ได้เรียกให้**หลวงปู่ขาว** เข้าพบ แล้วได้มีบัญชาว่า “ให้ท่านขาวมาเรียนหนังสือกับพระสงฆ์ทั้งหลายด้วย จะได้มีความรู้ ความคิด ความอ่านเพิ่มเติมเข้าไปอีก”

หลวงปู่ขาว ต้องนำปัญหานี้ไปขบคิดอย่างหนัก เพื่อจะหาคำกราบทูลถึงเหตุผลและความตั้งใจหรือปณิธานอันแท้จริงของท่าน

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์
(อ้วน ติสฺโส)

อย่างไรก็ตาม **หลวงปู่**ท่านบอกว่า ท่านซึ้งในความเมตตาของ **สมเด็จฯ** เป็นอย่างยิ่ง "สมเด็จฯ ท่านมีเมตตาต่อเราจริงหนอแล้วเราจะตอบท่านอย่างไรดี ในเมื่อเราตั้งสัจจะอธิษฐานจะปฏิบัติกรรมฐานอย่างมอบกายถวายชีวิต เราตั้งใจจะเรียน**ตำราใน**เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ขืนชักช้าไปเรียนอย่างอื่น เกรงจะไม่ทันกับเวลาในชีวิต ถ้าคิดให้ดีแล้วชีวิตเรามีเวลาเพียงน้อยนิดเท่านั้น จึงไม่อยากเสียเวลา..."

เมื่อ**หลวงปู่**คิดได้ดังนั้น แต่ยังไม่กล้ากราบทูล เพียงแต่ตอบเลี่ยงไปว่า "ขอโอกาสพระเดชพระคุณ เกล้ากระผมเขียนหนังสือไม่เป็นดอกขอรับ"

สมเด็จฯท่านตอบว่า "ถ้าเขียนไม่เป็นก็มานั่งฟังเขาอธิบาย"

หลวงปู่ไม่อาจขัดคำบัญชาได้ จึงต้องสนองโดยมานั่งเรียนอยู่สองสามวัน แล้วก็ปลีกตัวไปเรียน**หนังสือใน** คือไปนั่งภาวนา เดินจงกรม ปฏิบัติสมถวิปัสสนากรรมฐาน ตามที่ตั้งปณิธานเอาไว้

๓๑.

ผลของการ ขัดคำบัญชา?

ตั้งชื่อหัวข้อไว้อย่างนี้ เพื่อต้องการให้ผู้อ่านได้คาดเดากัน!

หลวงปู่ขาวท่านอยู่ในภาวะที่ต้องเลือกเอาระหว่างความกตัญญูที่ต้องทำตามคำบัญชาที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตาประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่งสัจจะอธิษฐานที่ให้ไว้กับตนเอง

หลวงปู่ท่านจำเป็นต้องเลือกประการหลัง ซึ่งท่านตัดสินใจว่าแม้ต้องขัดใจทำให้**สมเด็จฯ**ท่านกริ้วถึงขนาดขับไล่ท่านให้ออกจากวัดก็ยอม เพราะท่านมั่นใจแล้วว่าการปฏิบัติพระกรรมฐานเพื่อละเพื่อถอนกิเลสอุปาทาน เพื่อดับความหลง เป็นการปฏิบัติบูชาที่ถูกต้องยิ่ง และดำเนินรอยตามพระพุทธองค์อย่างไม่คลาดเคลื่อน สัจจะที่ท่านให้ไว้แก่ตัวเองจะไม่ยอมถอนโดยเด็ดขาด

ปรากฏว่า **สมเด็จฯ**ท่านรู้ถึงการปฏิบัติของ**หลวงปู่ขาว**โดยตลอด

หลวงปู่เล่าว่า "สมเด็จฯท่านเป็นผู้รู้ ท่านรู้ถึงเจตนาของอาตมาทุกอย่าง รู้ถึงการกระทำของอาตมาทั้งหมด จึงปล่อยให้อาตมาบำเพ็ญวิปัสสนาตามใจชอบต่อไป โดยท่านไม่ได้ว่ากล่าวแต่ประการใดเลย"

๓๒.

หลวงปู่พูดถึงสมเด็จฯ

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้พูดถึง **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** (ติสฺโส อ้วน) ด้วยความเคารพและเทิดทูนว่า : -

สมเด็จฯ องค์นี้ ท่านเป็นคนเด็ดขาดจริงๆ คำว่า **ทำไม่ได้ ทำไม่เป็น** ท่านบอกว่าท่านไม่ต้องการได้ยิน

ท่านเป็นคนคิดจริง พูดจริง ทำจริง จึงเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระสังฆราชฯ ในสมัยนั้นเป็นอย่างยิ่ง จนถึงขั้นให้มีอำนาจปกครองทั้งฝ่ายอาณาจักรและพุทธจักร (ได้รับแต่งตั้งเป็น สังฆนายกพระองค์แรก)

คำพูดของ**หลวงปู่ขาว**ประโยคหนึ่งที่ผู้เขียนไม่ค่อยมั่นใจนักว่า **รูปหัวใจ**ที่กล่าวถึง ท่านหมายถึงอะไรแน่ ขอท่านผู้รู้โปรดชี้แนะด้วยครับ

หลวงปู่พูดว่า **"รูปหัวใจของท่านสมเด็จพระมหาวีรวงศ์นั้นแปลกกว่าผู้อื่นตรงที่ส่วนแหลมจะตั้งขึ้น แสดงถึงภูมิปัญญาของท่าน**

ท่านมีความสามารถทั้งการศึกษาภาษาไทย ภาษาบาลีและนักธรรม ท่านเป็นนักเผยแผ่ธรรม ความรู้ต่างๆ ให้กับประชาชนโดยทั่วไป **ท่านเป็นผู้ริเริ่มตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นแห่งแรกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"**

๓๓.

แก่นแท้-เนื้อล้ำหัวใจ

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้พูดถึงเป้าหมายในการปฏิบัติธรรมของท่านว่า **"เราอยากได้แก่นแท้ เราไม่ต้องการกระพี้หรือเปลือก ถ้าเป็นเนื้อก็อยากกินเนื้อล้ำหัวใจ ไม่อยากจะกินเนื้อที่ติดพังผืด"**

ลูกศิษย์ไม่เข้าใจ **หลวงปู่**ได้ยกเรื่องราวที่ท่านเคยได้ฟังมา เพื่อจะอธิบายคำว่า **แก่นแท้** กับคำว่า **เนื้อล้ำหัวใจ** ดังนี้

ช่วงที่**หลวงปู่**พักอยู่ที่**วัดสุทธจินดา**ในเมืองโคราช ท่านเคยฟังพระอาจารย์รูปหนึ่ง นำ**ลำสามไตร**มาเทศน์ให้ฟัง

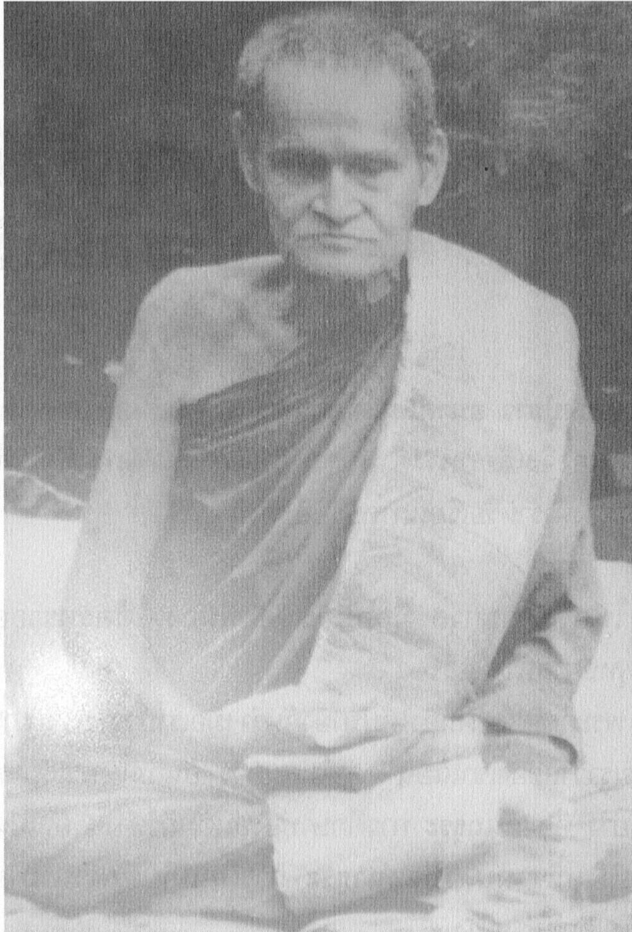
ลำสามไตร เป็นหนังสือโบราณที่จารึกลงในใบลานว่าด้วยเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา

เนื้อหาใน **ลำสามไตร** ที่พระอาจารย์รูปนั้นยกขึ้นมาเทศน์ มีว่า : -

"บุคคลผู้ตั้งใจศึกษาศาสนธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ถ่องแท้ แต่ไม่นำมาปฏิบัติ ได้แต่เปลือกกระพี้ของมันเท่านั้น

บุคคลใดที่ได้ศึกษาเล่าเรียนพุทธวจนะ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แล้วนำมาปฏิบัติจนละกิเลสตาย คายกิเลสหลุด ถึงวิมุตติพระนิพพาน พ้นทุกข์ในวัฏฏสงสาร บุคคลนั้นได้ชื่อว่าถือเอาแก่นอันแข็งแกร่งแข็งแรงไม่ผุง่าย

ผู้เรียนอย่างเดียวไม่ปฏิบัติในพระธรรมวินัยไตรสิกขา ก็ได้กินแต่เนื้อติดหนังพังผืด

ส่วนผู้ตั้งใจเล่าเรียนศึกษา นำเอากาย วาจา ใจของตน น้อมนำมาฝึกหัด ศีล สมาธิ ปัญญา ผู้นั้นเปรียบเสมือนได้กินเนื้อล้ำหัวใจ”

ก็คงจะพอเข้าใจที่มาของคำว่า **แก่นแท้** (ของพระธรรม) กับ **เนื้อล้ำหัวใจ** ที่**หลวงปู่**ยกมากล่าวนะครับ

๓๔.

เรื่องสองพี่น้องประลองวิชา

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้ยกนิทานเปรียบเทียบ แสดงเหตุผลว่า ทำไมท่านเองจึงเลือกทางด้านการปฏิบัติภาวนา แทนที่จะเลือกเอาการเรียนทางตำราหรือเรียนภาคปริยัติ ดังนี้

ในครั้งพุทธกาล มีกุลบุตร ๒ พี่น้อง ได้ศรัทธาออกบวชในพระพุทธศาสนา

พระภิกษุสองพี่น้องได้ปรึกษากันว่า เมื่อเราบวชแล้วจะมานั่งนอนกินของฆราวาสของเขาเฉยๆ ดูจะไม่สมควร อันกิจในพระพุทธศาสนามี ๒ อย่าง คือ **คันถธุระ** การศึกษาท่องบ่นคัมภีร์ต่างๆ อันเป็นเนื้อหาธรรมอย่างหนึ่ง กับ **วิปัสสนาธุระ** การฝึกปฏิบัติภาวนาเพื่อค้นหาความจริง อีกอย่างหนึ่ง

ขอให้เราทั้งสองเลือกเอาคนละอย่าง ต้องตั้งใจศึกษาอย่างจริงจัง ต่างคนต่างเรียนให้จบในแนวทางที่ตนเลือก แล้วเราจึงค่อยมาพบกัน

ฝ่ายภิกษุผู้น้องเป็นผู้เลือกก่อน บอกว่า "ผมจะถือเอา**คันถธุระ** คือการศึกษาเล่าเรียนจากคัมภีร์ และตำรับตำราต่างๆ"

ภิกษุผู้พี่จึงต้องเลือกอีกอย่างหนึ่ง ได้พูดว่า "เออดี! เธอยังหนุ่มแน่นอยู่ เรียนไปจะได้มีความรู้ ขอให้ตั้งใจเรียนให้จบตำราทุกเล่ม

ที่มี จะได้มีลาภยศและชื่อเสียง เป็นที่นิยมยกย่องของคนทั่วไป ส่วนพี่นั้นแก่แล้ว ถ้ามัวเรียนตามตำรับตำรากลัวจะตายเสียก่อนที่จะพ้นทุกข์"

พระพี่ชายจึงตกลงเรียนฝ่าย**วิปัสสนาธุระ** คือการมุ่งปฏิบัติ เมื่อตกลงเช่นนั้นแล้วต่างก็แยกย้ายกันไปเสาะแสวงหาอาจารย์ตามแนวทางที่ตนเลือก

ฝ่ายพระพี่ชายก็มุ่งหน้าเข้าป่าเขาลำเนาไพร แสวงหาที่สงบสงัด ปราศจากผู้คนพลุกพล่าน ตั้งใจบำเพ็ญภาวนาจนบรรลุถึงจุดสุดยอดของวิปัสสนากรรมฐาน ใช้เวลายาวนานพอสมควร จนจิตใจมั่นคงแข็งแกร่ง ตัดสิ้นขาดจากอาสวกิเลส สู่วิมุตติหลุดพ้น ภายในดวงจิตดวงใจสงบราบเรียบและผ่องใสทั้งทางกายและใจ ถือว่าจบกิจทางพระศาสนา

ฝ่ายพระน้องชายก็มุ่งเข้าเมืองใหญ่ เข้าศึกษาในสำนักที่มีชื่อเสียง ได้อาจารย์ที่เป็นปราชญ์ชั้นยอด ศึกษาธรรมะจนแตกฉานทุกเรื่องทุกตอน ศึกษาจบตำราและคัมภีร์ทุกประเภท ถือว่าเรียนจบขั้นสูงสุด มีความเป็นปราชญ์อย่างสมภูมิ กล่าวได้ว่าไม่มีอะไรจะไม่รู้อีกแล้ว

เมื่อพระสองพี่น้องต่างมั่นใจว่าตนสามารถบรรลุในสิ่งที่มุ่งหวังแล้ว จึงได้กลับมาพบกัน เมื่อเรียนรู้คนละอย่างจึงเกิดมีการประลองกันว่าใครจะดีจะเก่งกว่ากัน

ฝ่ายพระผู้น้องได้กล่าวขึ้นว่า "ที่พวกเราไปร่ำเรียนศิลปวิทยาการกันมาจนสำเร็จแล้วนั้น ผมอยากทราบว่าของใครจะดีกว่ากัน?"

พระผู้พี่พูดว่า "วิชาของพี่นี่จบไตรโลกธาตุสูงสุด จนหมดที่จะศึกษาเล่าเรียนแล้ว จิตของเราถึงวิมุตติหลุดพ้นจากอาสวกิเลสทั้งปวง"

พระผู้น้องก็พูดขึ้นว่า "ผมก็เรียนเก่งเหมือนกัน เรียนจนจบคัมภีร์ตำราทุกเล่ม และเรียนจนหมดความรู้ของอาจารย์ ถือว่ารู้แจ้งจบในพระธรรมในพระพุทธศาสนาแล้ว"

พระสองพี่น้องจึงเกิดความข้องใจว่าวิชาของใครจะดีกว่ากัน จึงได้ตกลงกันว่า "เราทั้งสองก็ลูกศิษย์พระพุทธเจ้าเช่นเดียวกัน เราควรจะไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ให้พระองค์เป็นผู้ตัดสินเถิด พระองค์จะทรงวินิจฉัยอย่างไรก็ตาม เราทั้งสองต้องยอมรับ"

พระสองพี่น้องจึงออกเดินทางเพื่อไปเฝ้าพระพุทธองค์ซึ่งประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร เพื่อกราบทูลให้ทรงวินิจฉัยต่อไป

๓๕.

พระพุทธวินิจฉัย

ในระหว่างการเดินทางของพระภิกษุสองพี่น้องนั้น ฝนตกอย่างหนัก การเดินทางจึงยากลำบากเพราะอุปสรรคจากน้ำท่วม

พระภิกษุผู้พี่เดินนำหน้า พระภิกษุผู้น้องเดินตามหลัง เมื่อถึงบริเวณน้ำลึกจนท่วมหัว ก็ปรากฏว่าท่วมเพียงครึ่งแข้งของพระผู้พี่ ถ้าน้ำตื้นก็เดินอย่างแสนสบาย ซึ่งไม่เหมือนกับพระน้องชาย

กล่าวคือ ถ้าน้ำท่วมเพียงแข้งของพระพี่ชาย แต่กลับท่วมถึงอกของพระน้องชาย ถ้าน้ำตื้นพระพี่ชายก็เดินสบายมาก แต่พระน้องชายกลับเดินตกหลุมตกบ่อไปตลอดทาง พระน้องชายเดินทางด้วยความลำบากและทุลักทุเล ผ้าสบงจีวรเปียกปอนต้องยกกลดยกบาตรไว้เหนือศีรษะ

เมื่อไปถึง**พระเชตวันมหาวิหาร** พระภิกษุทั้งสองพี่น้องได้พักผ่อนพอสมควรแล้ว ก็ได้เข้าเฝ้าเพื่อขอฟังพระพุทธวินิจฉัย

พระพุทธองค์ตรัสว่า "ก่อนจะตอบข้อสงสัย ตถาคตจะขอถามอาการที่พวกเธอเดินทางมาเป็นอย่างไร ลำบากไหม?"

พระผู้พี่ตอบว่า "ไม่ลำบากเลย ร่มเย็นตลอดทาง พระพุทธเจ้าข้า"

พระองค์ตรัสถามพระน้องชาย "แล้วเธอละลำบากไหม?"

พระน้องชายตอบว่า "เกล้ากระผมลำบากเหลือเกิน ต้องลุยน้ำต้องตกหลุมตกบ่อ ผ้าเปียกปอนหมดพระพุทธเจ้าข้า"

พระพุทธองค์ตรัสถามต่อไปว่า "ทำไมเมื่อมาด้วยกันจึงไม่เหมือนกันเล่า คนหนึ่งสบาย อีกคนหนึ่งกลับเป็นทุกข์"

พระภิกษุสองพี่น้องกราบทูลว่า "เกล้ากระผมไม่ทราบดอกพระพุทธเจ้าข้า ขอพระองค์โปรดแสดงธรรมให้เกล้ากระผมได้เข้าใจด้วยเถิดพระเจ้าข้า"

พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมโปรดภิกษุทั้งหลาย ณ ที่นั้นว่า : -

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย คนไม่มีกิเลสตัณหา ไม่ได้อุ้มกิเลสมาย่อมเป็นคนเบา เหยียบน้ำก็ไม่เปียก เดินก็สบายไม่ทุกข์กาย

ส่วนคนที่มีกิเลสหยาบ ตัณหามากมาย จนไม่มีโกดังที่จะเก็บใส่ เอาไว้ที่ไหนก็เต็ม คนนั้นเป็นคนหนัก เหยียบน้ำก็เปียก เดินไปก็จมแสนลำบาก น้ำเกือบจะท่วมตาย

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุพี่หรือภิกษุน้อง ใครฟูใครจม"

พระภิกษุสาวกกราบทูลว่า "พวกข้าพระองค์ทราบแล้ว"

พระพุทธองค์ตรัสต่อไปว่า "ปัญหาที่เธอทั้งสองตกลงไม่ได้นั้นทราบแล้วหรือยัง คนเรียนแต่ไม่ปฏิบัติตามคำสอนในพระธรรมวินัยกับคนเรียนสมถวิปัสสนาปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด จนกำจัดอวิชชาออกจากดวงใจแล้ว ดวงใจก็ใสสะอาด พี่เก่งหรือน้องเก่ง? พี่ฟูหรือพี่จม น้องฟูหรือน้องจม"

พระพุทธองค์ไม่ทรงตอบคำถาม ให้ไปตัดสินเอาเอง

ด้วยนิทานอุทาหรณ์ข้างต้น หลวงปู่ขาวท่านจึงเรียนด้านปริยัติพอเป็นพื้นฐาน แล้วก็มุ่งการปฏิบัติสมถวิปัสสนา เพื่อลดละกิเลส พาจิตไปสู่ความหลุดพ้น ดังนั้น ท่านจึงยอมขัดคำสั่งของสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ดังกล่าวแล้ว ซึ่งสมเด็จฯท่านเข้าใจจึงยอมตาม

๓๖.

หลวงปู่พูด ถึงการท่องธุดงค์

เมื่อถึงฤดูกาลออกพรรษา **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ก็กราบลา **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** (ติสฺโส อ้วน) ลาพระเถระ และเพื่อนภิกษุในสำนัก**วัดสุทธจินดา** ออกธุดงค์ไปกับ **พระอาจารย์บุญ ปญฺญาวุฑฺโฒ** ออกวิเวกตามป่าเขาลำเนาไพรไปเรื่อยๆ เป้าหมายอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่ได้เล่าถึงชีวิตพระธุดงค์ให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังว่าการเดินทางในสมัยก่อนนั้น มันไม่ได้เดินธุดงค์โดยรถเหมือนกับพระสมัยนี้ออกธุดงค์กัน

แม้แต่ถนนหนทางที่จะใช้เดินบ้าง ยังแทบจะไม่มีเลย รถราก็หายากเหลือเกิน เกือบจะไม่มีเลยก็ว่าได้ การเดินทางก็ต้องเดินลัดป่าเขาลำเนาไพร ถ้ามัวจะไปเดินอ้อมตามทางรถอยู่นั้น ก็ไปไม่ถึงไหนกันสักที

ป่าในสมัยนั้นมันเป็นป่ากันจริงๆ เป็นป่าดงดิบหนาทึบแทบจะมองไม่เห็นเดือนเห็นตะวันไม่เห็นท้องฟ้ากันเลย เต็มไปด้วยสิงสาราสัตว์มากมายหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็น เสือ ช้าง วัวป่า ควายป่า กระทิง แรด สัตว์ป่าแทบทุกชนิด ยังอยู่เต็มไปหมด

บางครั้งเดินไปเห็นมูลที่มันถ่ายออกมายังอุ่นๆ อยู่เลย หรือไม่ก็เห็นรอยมันใหม่ๆ ก็มี หรือไม่ก็ได้ยินเสียงพวกมันเดินตามหลังมาบ้าง หรือบางครั้งบางคราวก็ประจันหน้ากันบ้าง ต่างฝ่ายต่างก็ตกใจถึงกับเหงื่อไหลโชกไปทั้งตัวเลยทีเดียว แต่เมื่อตั้งสติได้แล้วจึงรวบรวม**พุทโธ**ทุกครั้งไป

จะด้วยบุญบารมีหรืออย่างใดก็ไม่ทราบได้ สัตว์ต่างๆ เหล่านั้นมันก็หลบไป เราก็วิเวกไปตามทางของเราต่างก็ไม่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

ส่วนการบิณฑบาตในขณะที่ธุดงค์ตามป่าเขานั้น**หลวงปู่**ท่านเล่าว่าสุดแสนจะยากลำบาก เพราะตามป่าตามเขาจะไปหาบ้านเรือนที่มีผู้คนอาศัยอยู่สักหลังหนึ่งก็หาไม่ได้ บางวันเดินทั้งวันก็ไม่พบเห็นบ้านผู้คนเลย

บางแห่งเดินสองวันจึงเห็นบ้านผู้คน เขาเอากล้วยบ้าง กบ เขียด แม้แต่เนื้อค่าง มาใส่บาตร พอได้ฉันประทังชีวิตไปวันๆ เท่านั้นเอง เพื่อให้ธาตุขันธ์มันอยู่ได้ เพื่อฆ่ากิเลส อาสวะ ความโลภ ความอยากให้มันหายไป จะได้หลุดได้พ้นถึงวิมุตตินิพพาน

ถ้ามัวมาฉันอาหารดีๆ อยู่ เมื่อใดกิเลสจึงจะตายไปเล่า?

ในบางครั้งยามฤดูร้อน กลางวันมันก็ร้อนแสนร้อน แทบเป็นแทบตาย จะเดินในเวลากลางวันให้ได้ระยะทางไกลๆก็ทำไม่ได้ ก็ต้องอาศัยการเดินทางในเวลากลางคืนด้วย ได้อาศัยแสงเดือนดาวส่องทางให้

ครั้นพอถึงฤดูหนาว ก็สุดแสนลำเค็ญ ซึ่งทราบกันดีแล้วว่าทั้งภาคอิสานกับภาคเหนือนั้น อากาศในฤดูหนาวสุดแสนจะหนาวจริงๆ

บางครั้งเดินทางไปพักอยู่บนสันเขา เห็นต้นกล้วยที่ชาวไร่ชาวสวนเขาปลูกไว้บนภูบนผานั้น ดูใบมันเฉาตายคล้ายกับถูกน้ำร้อนลวก เพราะน้ำค้างที่ไปเกาะมันนั้นเย็นจนกลายเป็นน้ำแข็ง ต้นกล้วยมันเฉาตาย

หรือไม่ก็พบเห็นชาวบ้านป่าชาวเขาที่แก่ๆ อายุมากแล้วแข็งตายก็มี

นี่แหละหนอสังขาร มันเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

๓๗.

การอยู่ในที่วิเวกสงัด เพื่อกำจัดกิเลส

ปีนั้นเป็นปี พ.ศ. ๒๔๗๑ **หลวงปู่ขาว** อายุ ๔๐ ปี อายุพรรษาหลังญัตติเป็นพระธรรมยุต ๔ พรรษา

หลวงปู่บุญ ปญฺญาวุฑฺโฒ ได้พา**หลวงปู่ขาว** เดินธุดงค์จากโคราชไปตามป่าเขาลำเนาไพร ลัดป่าดงมาจนถึง **อำเภอหนองบัวลำภู** ซึ่งอยู่จังหวัดอุดรธานี ในสมัยนั้น

เป็นช่วงใกล้จะเข้าพรรษาพอดี **หลวงปู่บุญ** กับ **หลวงปู่ขาว** จึงได้พักจำพรรษาที่**วัดมหาชัย** ที่ท่านเคยอยู่มาก่อน

ในพรรษานี้**หลวงปู่**ได้เร่งความเพียรพอสมควร เหตุการณ์ทุกอย่างดำเนินไปตามปกติ

เมื่อออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่**ได้ออกวิเวกตาม**สันเขาภูพาน** เต็มไปด้วยป่าดงดิบ และสิงสาราสัตว์มีอย่างชุกชุม

หลวงปู่เล่าว่า การเข้าไปบำเพ็ญภาวนาในป่าเขานั้นเพื่อส่งเสริมธรรมที่มีอยู่ในใจอยู่แล้วให้เจริญยิ่งขึ้น **"กิเลสแท้ ธรรมแม่น อยู่ที่ใจเท่านั้น"**

ส่วนเครื่องส่งเสริมและกดถ่วงกิเลสและธรรมนั้นมีอยู่ทั่วไปทั้งภายในและภายนอก

ดังนั้น ครูบาอาจารย์ท่านจึงสอนให้หลบหลีกปลีกตัวจากสิ่งยั่วยวนกวนใจ อันจะทำให้กิเลสที่มีอยู่ภายในกำเริบลำพอง ได้แก่ รูป เสียง เป็นต้น

การเที่ยวอยู่ในวิเวกสงัด เพื่อกำจัดกิเลสชนิดต่างๆ ด้วยความเพียรให้ง่ายขึ้น อันเป็นการย่นวัฏฏะภายในใจให้สั้นลง

ด้วยเหตุนี้ การแสวงหาที่อยู่อันเหมาะสมเพื่อความเพียรสำหรับนักบวชผู้หวังความพ้นทุกข์ภายในใจจึงเป็นความชอบยิ่งตามหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าผู้ทรงเห็นภัยประจักษ์พระทัย ประทานไว้ให้หมู่ชน

เพราะการอยู่ในที่ธรรมดาของชาวโลก กับการอยู่ในที่เงียบสงัดในป่าเปลี่ยวแปลกๆ ความรู้สึกในดวงใจดวงเดียวกันนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานที่อยู่เสมอๆ ไม่แน่นอน

ยิ่งพอทราบว่าจิตมีการคุ้นชินต่อสถานที่นั้นแล้ว ผู้เป็นนักสังเกตจะทราบได้ทันที และจะรีบเปลี่ยนแปลงโยกย้าย ไปยังสถานที่อื่นเพื่อความเหมาะสม ไม่นิ่งนอนใจ อันจะเป็นการเปิดโอกาสให้กิเลสสั่งสมกำลังเพื่อทำลายตนโดยไม่รู้สึกตัว

การแก้เหตุการณ์ด้วยความไม่ประมาทได้ทันท่วงที กิเลสย่อมไม่มีโอกาสก่อตัวและสั่งสมกำลังขึ้นทำลายจิตและธรรม

ผู้ปฏิบัติเพื่อความเห็นภัย ต้องเป็นผู้มีสติระลึกรู้อยู่เสมอ ความไม่พลั้งเผลอนั้น เป็นเสมือนทำนบเครื่องป้องกันกิเลสต่างๆ ที่ยังไม่เกิดไม่ให้มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ส่วนที่มีอยู่แล้วก็พยายามกำจัดปัดเป่าให้หดหายไปด้วย สติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร โดยไม่ลดละท้อถอย

๓๘.

พบหลวงปู่ตื้อ ให้ช่วยขับผีตีนเดียว

หลวงปู่ขาว อนาลโย ยังคงเที่ยววิเวกแถวจังหวัดอุดรธานี และบริเวณใกล้เคียง อยู่ประมาณ ๔-๕ ปี

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ **หลวงปู่** จำพรรษาที่**วัดบ้านเหล่าโพธิ์ชัย** อำเภอหนองบัวลำภู

ปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ท่านจำพรรษาที่**วัดป่าหนองแวงเดิด** อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ในช่วงที่วิเวกแถบอุดรธานีนี้ มีครั้งหนึ่ง**หลวงปู่**ไปวิเวกที่**พระพุทธบาทบัวบก** ในเขตอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

ขณะที่**หลวงปู่**ไปถึงนั้น **ท่านอาญาครูสีทัด**กำลังปั้นอิฐเพื่อปฏิสังขรณ์ซ่อมแซมพระพุทธบาทบัวบกอยู่ **หลวงปู่**ก็ได้ช่วย**ท่านอาญาครูสีทัด**ด้วย

ที่พระพุทธบาทบัวบกนี้ **หลวงปู่**ได้พบและรู้จักกับ **หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม** ซึ่งไปบำเพ็ญเพียรในสถานที่นั้นด้วย

หลวงปู่ขาวท่านเล่าว่า อยู่มาคืนหนึ่งปรากฏ**ผีตีนเดียว**ออกมาหลอกหลอนรบกวนพระเณรที่บำเพ็ญเพียรอยู่แถวนั้น โดยเฉพาะพระเณรที่บวชใหม่ๆ ต่างก็กลัวผีตีนเดียวกันจนไม่เป็นอันภาวนา

หลวงปู่ขาวบอกพระเณรว่า “ก็เห็นแต่**ท่านตื้อ**นี่แหละที่จะปราบผีตีนเดียวได้” จึงได้นิมนต์ให้**หลวงปู่ตื้อ**ช่วยจัดการ

หลวงปู่ตื้อบอกให้พระเณรช่วยกันเก็บหินกรวดเอามาห่อใส่ผ้าอาบเตรียมไว้ให้ท่าน พอตกกลางคืนผีตีนเดียวก็โผล่ออกมาจากภูเขามุ่งหน้ามาทางวัดเพื่อจะหลอกหลอนพระเณร

หลวงปู่ตื้อรอท่าอยู่แล้ว พอมันเข้ามาใกล้ท่านก็เอาก้อนหินขว้างปาใส่มันชนิดไม่ยั้ง เจ้าผีวิ่งตีนเดียวหนีลงตามไหล่เขา **หลวงปู่ตื้อ**ก็วิ่งไล่ขว้างมันไปอย่างไม่ลดละ พร้อมกับตะโกนท้าว่า “ไอ้ตีนเดียวมึงจะสู้พ่อมึงหรือ”

หลวงปู่ตื้อตามไล่ขว้างจนก้อนหินหมด ไอ้ตีนเดียวหนีไปแล้ว ท่านจึงค่อยเดินกลับมายังวัด พอมาถึงท่านพูดว่า “เวลาไล่ไอ้ตีนเดียวทำไมจึงใช้เวลาประเดี๋ยวเดียว แต่พอเดินกลับมันไกลเหลือเกิน เกือบจะมาไม่ถึงวัดซะแล้ว”

หลวงปู่ขาวพูดให้ศิษย์ฟังว่า “ท่านตื้อนี่ขับผีดีจริงๆ” แล้วท่านก็หัวเราะบอกว่ามันน่าขำจริงๆ ที่ท่านตื้อเอาก้อนหินวิ่งไล่ขว้างผีในตอนนั้น

หมายเหตุ: จากการศึกษาเรื่องราวและคำบอกเล่าของครูอาจารย์บอกว่าที่พระพุทธบาทบัวบก ในสมัยก่อน ผีเจ้าที่ดุมาก ซึ่งก็เป็นวิญญาณของพระเณรที่อยู่ที่นั่นประพฤติตัวไม่ดี หลังมรณภาพต้องเป็นเปรตคอยหลอกหลอน และกลั่นแกล้งพระที่มาบำเพ็ญเพียรแถวนั้น จนเป็นที่เลื่องลือ ในด้านผีดุ - เจ้าที่แรง

๓๙.

ปลอดภัย
จากพายุใหญ่

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔-๒๔๗๕ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** พักจำพรรษาที่ **วัดหนองบัวบาน** อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วัดเก่าในสมัยนั้นอยู่ริมหนองน้ำ **หลวงปู่**อยู่จำพรรษากับ **หลวงปู่ชอบ ฐานสโม**

กุฏิที่**หลวงปู่**พักเป็นกุฏิไม้หลังเล็กๆ อยู่ริมน้ำ มีต้นไม้ใหญ่เอนมาคร่อมหลังคาอยู่

วันหนึ่ง ขณะที่**หลวงปู่**นั่งภาวนาอยู่ภายในกุฏิ เกิดมีฝนตกลงมาอย่างหนัก พร้อมกับมีพายุพัดกระหน่ำอย่างสนั่นหวั่นไหว ต้นไม้หักโค่นระเนระนาด

ต้นไม้ใหญ่ที่เอนคร่อมกุฏิหลวงปู่อยู่ ต้านแรงลมไม่ไหวจึงหักโค่นลงมา ถ้าโดยปกติธรรมดาจะต้องลงบนกุฏิของท่านอย่างไม่มีทางหลีกพ้น

บังเอิญ เกิดลมกรรโชกแรง พัดกิ่งไม้ใหญ่ให้โค่นพ้นกุฏิท่านแค่เฉียดฉิว ลงอยู่ด้านข้างกุฏิอย่างน่าหวาดเสียว โดยไม่ทำให้กุฏิของท่านเสียหายเลยแม้แต่น้อย

เมื่อฝนหยุด ชาวบ้านได้มามุงดูเหตุการณ์ ต้นไม้หักโค่นระเนระนาด ต่างไม่เชื่อว่ากุฏิของ**หลวงปู่**รอดพ้นจากต้นไม้โค่นทับไปได้อย่างไร ราวกับใครมีกำลังมหาศาลออกแรงผลักให้พ้นกุฏิไปแค่เฉียดๆ เท่านั้น ต่างก็ร่ำลือถึงความมหัศจรรย์

หลวงปู่เล่าสรุปเหตุการณ์ในครั้งนั้นว่า "คงเป็นเพราะพระธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ไม่ให้เราถึงแก่ความตาย"

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม มาเยี่ยมหลวงปู่ขาว ณ วัดถ้ำกลองเพล

๘๐.

นั่งสมาธิ ตรวจอาการไข้ของเณร

ในช่วงที่**หลวงปู่ขาว** พำนักที่**วัดหนองบัวบาน**นั้น มีสามเณรน้อยรูปหนึ่งป่วยเรื้อรังมานานแล้ว มาระยะหลังอาการเริ่มหนักขึ้น ไม่มีทางที่จะเยียวยารักษาให้หาย

หลวงปู่ชอบ ได้มาปรึกษา และขอให้**หลวงปู่ขาว** ช่วยพิจารณาดูอาการของเณรว่าจะเป็นตายร้ายดีอย่างไรบ้าง

หลวงปู่ขาวบอกว่า "ผมจะลองพิจารณาดู"

พอตกกลางคืน **หลวงปู่ขาว** นั่งสมาธิตามปกติ ได้กำหนดจิตไปดูอาการของเณร ปรากฏภาพนิมิตเป็นสามเณรน้อยนั่งประณมมืออยู่ต่อหน้าท่าน **หลวงปู่**ได้วิตก(กำหนด)ถามไปว่า "อะไร สามเณรน้อยเจ้าเป็นโรคอะไร?"

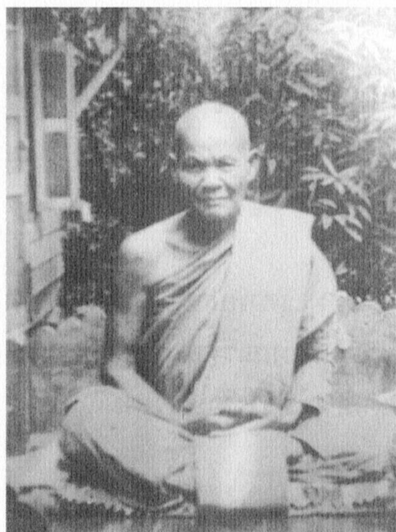
ได้ยินเสียงตอบว่า "เป็นโรค**กุฏฐัง**"

ถามต่อไปว่า "เจ้าจะหายหรือจะตายกันแน่?"

ได้ยินเสียงตอบว่า "จะต้องตายอย่างแน่แท้ ไม่มีทางหายดอก"

รุ่งเช้าวันต่อมา **หลวงปู่ขาว** ได้บอกกับ**หลวงปู่ชอบ** ว่า "ผมได้พิจารณาแล้ว ไม่ทราบว่าจะเท็จจริงแค่ไหน สามเณรน้อยที่มีชื่อว่าโสม จะต้องสิ้นชีวิตอย่างแน่แท้ ถึงจะรักษาปานใดก็ไม่รอด"

ต่อจากนั้นอีก ๒-๓ วัน สามเณรโสมก็ถึงแก่ชีวิตก่อนวัยที่ควรจะเป็น

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม วัดป่าสัมมานุสรณ์
อ.วังสะพุง จ.เลย พระสหธรรมมิกของหลวงปู่

ออกธุดงค์คู่กับ หลวงปู่ชอบ

เมื่อสิ้นฤดูพรรษา เป็นธรรมเนียมที่พระธุดงคกรรมฐานผู้ที่อยู่ในระยะบำเพ็ญเพียร ก็ลาบรรดาญาติโยมออกธุดงค์ไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อมุ่งหน้าสู่แดนหลุดพ้น ไม่มีความห่วงหาอาลัยในชีวิต ไม่ติดในลาภยศ บุคคล หรือสถานที่

พระธุดงค์โดยทั่วไป ท่านจะเห็นว่าการท่องธุดงคกรรมฐานกลางป่าเขาลำเนาไพรนั้น แม้จะลำบาก แต่ก็เป็นโอกาสดีและพึงใจใฝ่หา รู้สึกรื่นเริง ปีติ ปรีดิ์เปรม อาจหาญในอรรถในธรรมอย่างคุ้มค่ายิ่งนัก

การออกธุดงค์ครั้งนี้ **หลวงปู่ขาว** กับ**หลวงปู่ชอบ ฐานสโม** ไปด้วยกันเพียง ๒ รูป

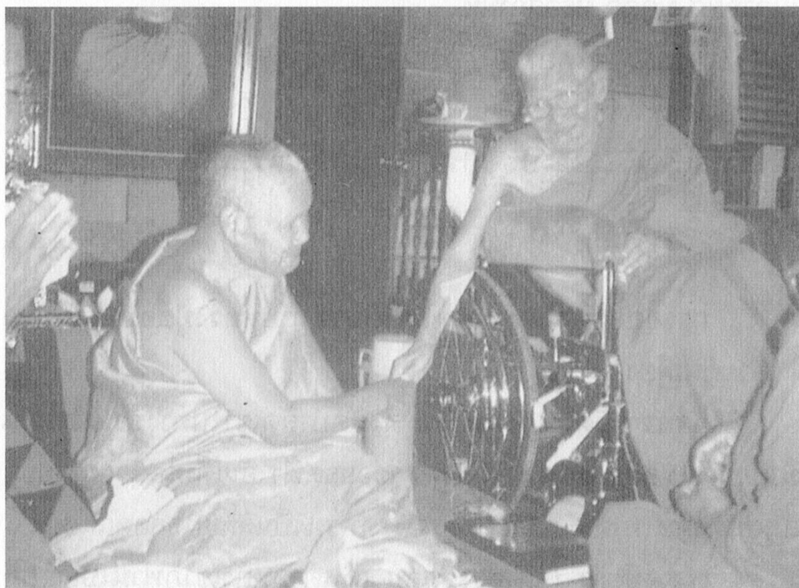
ออกจาก**วัดหนองบัวบาน** มุ่งลัดป่าลัดเขาไปทาง**บ้านน้ำโพน บ้านเลา หนองแวงเดิด** ข้ามไปทาง**ภูซ่อยยอดฟ้า** อันเต็มไปด้วยป่ารกชัฏเป็นป่าดงดิบ หาหนทางเดินได้ยากยิ่ง เพราะเป็นสันเขาตลอดเส้นทาง

หลวงปู่ขาว กับ**หลวงปู่ชอบ** เดินตามหลังเขาภูพานไปเรื่อยๆ ค่ำที่ไหนก็ปักกลดพักบำเพ็ญเพียรที่นั่น อาจเป็นตามโคนต้นไม้ เนินหิน โขดหิน ถ้ำผา ก็แล้วแต่จะหาทำเลเหมาะสมได้ในแต่ละครั้ง

พอรุ่งเช้าก็ออกบิณฑบาตตามหมู่บ้านแถบถิ่นนั้น บางวันต้องใช้เวลาเดินบิณฑบาตเกือบถึงเที่ยงวันจึงได้อาหารฉัน บางวันไม่พบบ้านเรือนและผู้คนเลย ก็เป็นอันไม่ได้ฉันอาหาร

อาหารที่ได้จากการใส่บาตรจากชาวบ้านป่าก็ได้แก่ ข้าวเปล่า ข้าวเหนียว กบ เขียด หรือผักต่างๆ ตามแต่ชาวบ้านเขาจะหาได้ บางวันได้เฉพาะข้าวเหนียวกับมะขาม ๒-๓ ฝักก็มี

คนใส่บาตรคงคิดว่ามะขามนั้นหวาน แต่มันเปรี้ยวสำหรับหลวงปู่ ท่านต้องฉันมะขามเปรี้ยวกับข้าวเหนียวเพียงเพื่อดำรงขันธ์ให้สามารถอยู่ปฏิบัติธรรมต่อไปเท่านั้น

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม สนทนาธรรมกับ
หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่วัดดอยแม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

๘๒.

พญานาค บันดาลน้ำมาให้

มีวันหนึ่ง ขณะที่**หลวงปู่ขาว** กับ **หลวงปู่ชอบ** เดินอยู่บนสันเขาแห่ง**เทือกเขาภูพาน**อยู่นั้น อากาศร้อนอบอ้าวมาก เหงื่อไหลจนเปียกโชกไปหมด เมื่อเหงื่อออกมากๆ คอก็เริ่มแห้ง กระหายน้ำอย่างมาก น้ำในกระติกที่เตรียมไว้ก็หมดเกลี้ยง ไม่มีเหลืออยู่เลย

หลวงปู่ขาว กับ **หลวงปู่ชอบ** ได้แต่เหลียวมองหน้ากันเป็นเชิงปรึกษากันว่าเราจะทำอย่างไรดี นี่มันก็ไกลหมู่บ้านไม่เห็นมีแหล่งน้ำในบริเวณนั้น

หลวงปู่ทั้งสองเดินไปเรื่อยๆ กำหนดจิตไว้ที่ฝ่าเท้าขณะก้าวเดินพร้อมบริกรรม **พุท-โธ** ตามจังหวะที่ก้าวย่าง ปรากฏไปพบร่องรอยธารน้ำแห่งหนึ่ง เกิดความหวังว่าจะได้น้ำดื่มพอหายคอแห้งได้บ้าง จิตใจรู้สึกแช่มชื่นด้วยความหวัง

หลวงปู่เดินตามร่องน้ำนั้นไปเรื่อยๆ ใจก็นึกว่าจะต้องพบน้ำแน่ แต่เดินไปจนเมื่อยล้า คอแห้งเป็นผงแทบจะทนไม่ไหว ไม่เห็นวี่แววของน้ำเลย จึงได้หยุดนั่งพักเอาแรงอยู่ใต้โคนไม้ใหญ่ รำพึงในใจว่า “เห็นทีเราจะต้องเอาชีวิตมาทิ้งในคราวนี้ก็เป็นได้” แต่ในใจไม่ได้นึกย่อท้อแต่อย่างใด เพราะทั้งสององค์ได้อธิษฐานสละชีวิตเพื่อค้นหาพระธรรมแล้ว

มณฑปรูปเหมือนหลวงปู่ ที่วัดถ้ำกลองเพล

หลวงปู่ขาวได้กำหนดจิตเป็นสมาธิ แล้วอธิษฐานในใจว่า "ท่านเทวดาฟ้าดิน พญานาค พญาครุฑ ทั้งหลาย จะไม่สงสารพระธุดงคกรรมฐานที่กำลังกระหายน้ำจวนเจียนจะสิ้นชีวิต ต้องลำบากสุดแสนนี้บ้างหรือ"

เมื่ออธิษฐานเชิงต่อว่าเช่นนั้นแล้ว **หลวงปู่ทั้งสอง**ก็นั่งพักผ่อนสงบนิ่งอยู่

ทันใดนั้น เหมือนปาฏิหาริย์ ก็มีน้ำไหลจากทางต้นลำธาร มีมากพอให้ได้ดื่มกิน **หลวงปู่**มองเห็นน้ำใสบริสุทธิ์ไหลมาชนิดไม่คาดคิด จึงได้พากันดื่มดับกระหาย ล้างหน้าล้างตัวอย่างสดชื่น พร้อมทั้งนึกขอบใจผู้ที่มีใจเมตตาที่ดลบันดาลให้น้ำท่านในยามอับจน อาบกินเพื่อฉลองศรัทธาเจ้าป่าเจ้าเขา

หลวงปู่ขาวเล่าให้ศิษย์ฟังภายหลังว่า นับเป็นเรื่องแปลกประหลาดอย่างยิ่งในการเดินธุดงค์ครั้งนั้น

หลวงปู่ชอบท่านบอกว่า **เป็นพญานาคบันดาลน้ำให้ไหลมา เพราะเลื่อมใสศรัทธาในพระธุดงคกรรมฐานผู้ซึ่งปฏิบัติในธรรมอย่างแท้จริง**

พบกับหลวงปู่หลุย

หลวงปู่ขาว กับ **หลวงปู่ชอบ** ยังคงวิเวกแถบสันเขาภูพาน พอดีได้ข่าวการอาพาธของ **พระอาจารย์บุญ ปญฺญาวุฑฺโฒ** ซึ่งพำนักอยู่ที่**วัดมหาชัย** อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่ทั้งสององค์จึงเดินทางมาเยี่ยมและอยู่รับใช้ปรนนิบัติ **พระอาจารย์บุญ** พระกรรมวาจาจารย์ของ**หลวงปู่ขาว** กับของ**หลวงปู่หลุย** เมื่อคราวญัตติเป็นพระธรรมยุต

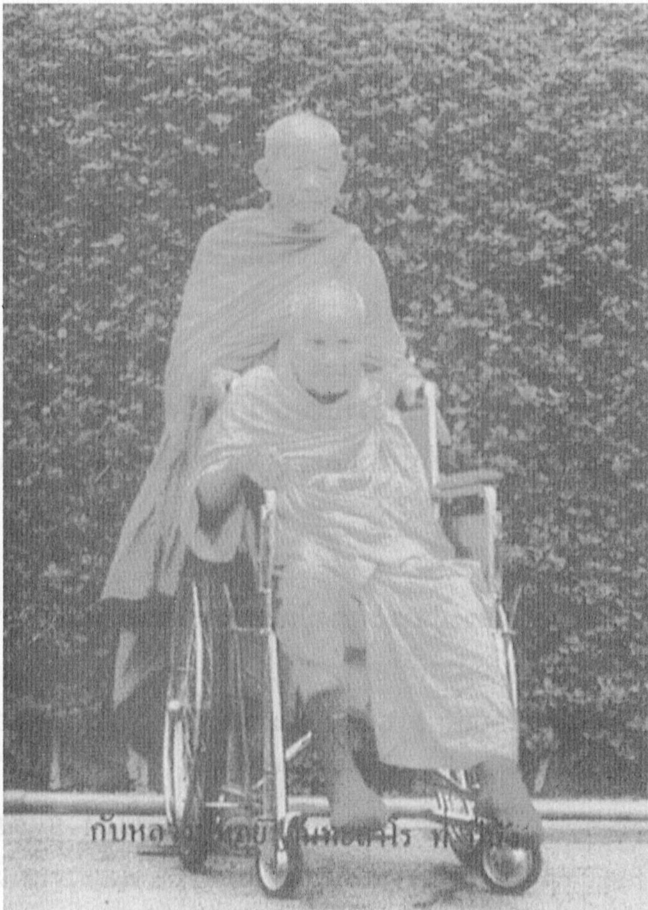
เมื่อ**หลวงปู่ขาว** กับ**หลวงปู่ชอบ** มาอยู่**วัดมหาชัย** ได้ ๒-๓ วัน **หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร** ก็มาถึงและอยู่เฝ้าปรนนิบัติ **พระอาจารย์บุญ** พระอาจารย์ของท่านด้วย

เป็นอันว่า **หลวงปู่ขาว หลวงปู่หลุย** และ**หลวงปู่ชอบ** ได้มาพำนักอยู่ด้วยกัน นับเป็นโอกาสที่ยากยิ่ง

ในบันทึกบอกเพียงว่า**หลวงปู่สามองค์** อยู่ปรนนิบัติพระอาจารย์ของท่านอยู่นานพอสมควร หลวงปู่หลุยก็ขอลาออกธุดงค์ไปทาง **จังหวัดเลย** เป้าหมายเพื่อไปกราบ **พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** แม่ทัพใหญ่แห่งกองทัพธรรม ผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก **พระอาจารย์ใหญ่มั่น**

ภูริทตฺโต ให้ปกครองดูแลพระเณรในขณะที่พระอาจารย์ใหญ่ไปวิเวกอยู่แถบจังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลาถึง ๑๒ ปี

หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม ออกธุดงค์และโปรดญาติโยมแถบจังหวัดเลยอยู่ในขณะนั้น

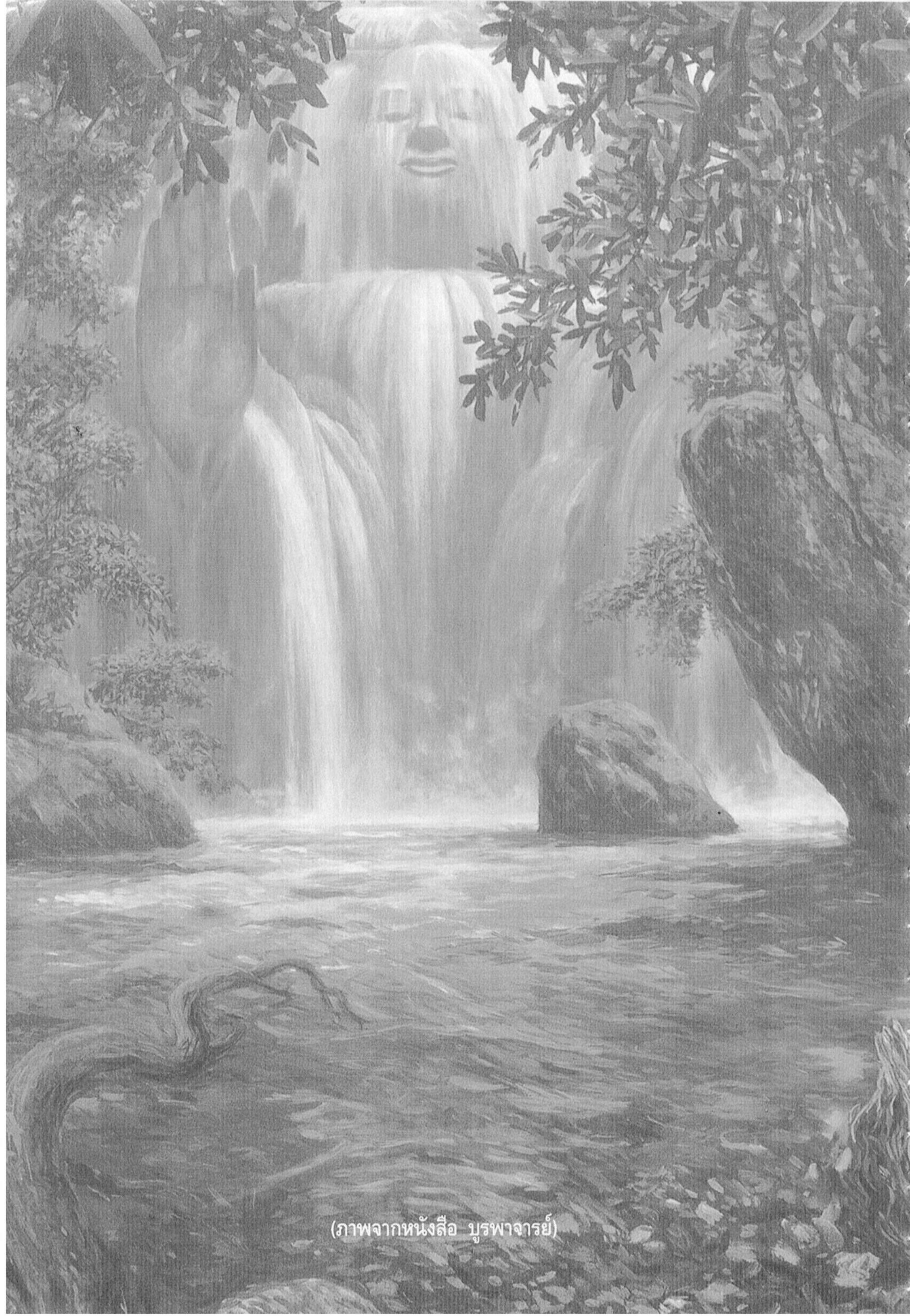
หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร กับ หลวงปู่ชอบ ฐานสโม
เปรียบเสมือน "เพชรคู่แฝด" แห่งจังหวัดเลย

บูรพาจารย์

ภาค ๒ :

ตามพระอาจารย์ - สู่ล้านนา

(ภาพจากหนังสือ บูรพาจารย์)

๕๕.

ออกติดตาม ค้นหาพระอาจารย์ใหญ่

ท่านผู้อ่านคงทราบดีแล้วว่า **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ได้จากภาคอิสาน ปลีกตัวจากหมู่คณะไปบำเพ็ญเพียรที่เชียงใหม่ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๐-๒๔๘๒ รวม ๑๒ ปี

ระหว่างที่**หลวงปู่ขาว**อยู่บำเพ็ญเพียรในแถบจังหวัดอุดรนั้น ท่านคอยสดับตรับฟังข่าวคราวจาก**หลวงปู่มั่น**อยู่ตลอดเวลา พอทราบแน่ชัดว่าท่าน**อาจารย์ใหญ่** พักบำเพ็ญเพียรอยู่ที่เชียงใหม่ จึงพยายามตามหลังท่านไป

หลวงปู่ขาวไปเชียงใหม่ด้วยกัน ๔ รูป เดินทางด้วยเท้าเปล่าจาก**จังหวัดอุดรธานี** ไปยัง**จังหวัดหนองคาย** ลัดเลาะเรื่อยไปตามริมฝั่งโขง

เส้นทางนี้เต็มไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด โดยเฉพาะพวกช้าง หมี เสือโคร่งตัวใหญ่ๆ มีชุกชุม บางครั้งมันเดินผ่านหน้าผ่านหลังพระ ชวนให้ขนลุกขนพองไปตามๆ กัน

หลวงปู่และคณะทั้ง ๔ องค์ เดินทางด้วยความทรหดอดทนจนลุถึงเชียงใหม่ แล้วแยกย้ายกันไปบำเพ็ญเพียรตามจริตนิสัยของแต่ละองค์ และต่างก็เที่ยวสืบเสาะหา**หลวงปู่มั่น**ซึ่งไม่ทราบว่าท่านปลีกวิเวกอยู่ที่ใดแน่ การตามหาท่านให้พบจึงไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่ายๆ

๔๕.

ซ่อมแซม พระพุทธรูป

หลวงปู่ขาวธุดงค์ไปถึงเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ เมื่อท่านอายุได้ ๔๕ ปี

พรรษาแรกที่เชียงใหม่ **หลวงปู่**พักจำพรรษาที่**วัดพระเจ้าทองทิพย์** ที่วัดแห่งนี้มีพระพุทธรูปองค์หนึ่งสวยงามมาก พระเศียรและองค์พระยังครบสมบูรณ์ดี ยกเว้นพระหัตถ์ทั้งสองข้างถูกโจรใจบาปลักตัดเอาไป กล่าวกันว่าโจรเอาไปหล่อโปงลาง

หลวงปู่ขาวรู้สึกประทับใจกับพระพุทธรูปองค์นั้นเป็นพิเศษ แม้ท่านได้พบเห็นพระพุทธรูปในที่ต่างๆ มามาก แต่ไม่รู้สึกประทับใจเหมือนพระองค์นี้ ใจท่านคิดถึงพระพุทธรูปองค์นี้ตลอดเวลา และต้องการจะต่อพระหัตถ์ทั้งสองข้างให้ท่าน

หลวงปู่จึงเดินทางไปหา **หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ** ซึ่งพักวิเวกอยู่ที่ **ถ้ำปุ๊มเป้** (ไม่ทราบว่าอยู่ตรงไหนเหมือนกัน) ได้เล่าเรื่องพระพุทธรูปให้**หลวงปู่พรหม**ฟัง พร้อมทั้งขอให้ท่านมาช่วยซ่อมแซมพระพุทธรูปให้สมบูรณ์ดังเดิม

หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ
วัดป่าประสิทธิธรรม อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี

หลวงปู่พรหมก็ตกลงและเดินทางมาซ่อมพระพุทธรูปให้ดังประสงค์ เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว **หลวงปู่ขาว** ได้เอ่ยถาม**หลวงปู่พรหม**ว่า “เป็นเพราะเหตุใด จิตผมจึงต้องปฏิพัทธ์ผูกพันในพระพุทธรูปองค์นี้เป็นนักหนา ทั้งๆ ที่ผมก็เคยไปเห็นพระพุทธรูปมามากต่อมาก แต่ไม่เห็นจะติดอกติดใจอะไรเหมือนพระพุทธรูปองค์นี้เลย”

หลวงปู่พรหมท่านยิ้ม แล้วพูดว่า “ตัวท่านเอง(หลวงปู่ขาว) เคยสร้างพระองค์นี้มา”

หลวงปู่ขาว ได้ขอให้**หลวงปู่พรหม**ช่วยพิจารณาดูให้ชัดเจน พอเช้าวันรุ่งขึ้น**หลวงปู่พรหม** จึงบอก**หลวงปู่ขาว** ว่า “เมื่อชาติก่อน ครูบาเคยมาเกิดในที่แห่งนี้ ได้เป็น**เฉล่า**กับเขา”

(**เฉล่า** หมายถึง ช่างสูบลมเพื่อเป่าให้ไฟร้อนในการหลอมโลหะสำหรับการหล่อพระ)

ความจริงหลวงปู่ขาว ท่านทราบเรื่องในอดีตชาตินี้ดีแล้ว ท่านถามเพื่อลองปัญญาหลวงปู่พรหม เท่านั้นเอง

สนทนาธรรม กับหลวงปู่พรหม

ในการสนทนาช่วงหนึ่ง **หลวงปู่พรหม** ได้ถาม**หลวงปู่ขาว** ว่า "ครูบา เมื่อครูบาตายแล้วจะไปไหน?"

หลวงปู่ขาวตอบทันทีว่า "ผมตายแล้วผมก็ไม่ไปไม่มาไม่ขึ้นไม่ลง ไม่เกิดไม่ดับ"

หลวงปู่พรหม ได้แต่พยักหน้าเป็นเชิงรับ แล้วพูดว่า "จะเอาอย่างไรกันอีกเล่า ไหนครูบาบอกว่าภาวนาไม่เป็นยังไงล่ะ"

หลวงปู่ขาวตอบ "ก็ผมมันโกรธกิเลสเหลือเกิน มันเคยเป็นนายผมมาหลายภพหลายชาติแล้ว มันบังคับให้ผมทำความชั่วมาจนเงยหน้าไม่ขึ้น บัดนี้ผมจะโต้ตอบมันบ้าง จึงได้กระหน่ำแล้วกระหน่ำอีก ตีแล้วตีอีก เหยียบแล้วเหยียบอีก ให้มันสมใจแค้น ผมจะไม่ยอมให้กิเลสมันโผล่หัวโงคอขึ้นมาได้อีก ผมจะทำความเพียรจนวันตายมาถึง"

หลวงปู่พรหมเห็น**หลวงปู่ขาว**พูดออกมาอย่างจริงจังเช่นนั้นก็อนุโมทนาสาธุด้วย แล้วบอกว่า "ผมเองก็จะทำเหมือนครูบานั่นแหละ"

ต่อจากนั้นหลวงปู่ทั้งสององค์ก็ได้อำลาจากกันเพื่อออกไปบำเพ็ญความเพียรหวังฆ่าอาสวกิเลส บำเพ็ญภาวนาตามผู้เห็นวัฏฏทุกข์

๘๗.

หลวงปู่ขาว พูดถึงหลวงปู่พรหม

หลวงปู่ขาวได้พูดถึง**หลวงปู่พรหม** ให้ลูกศิษย์ฟัง ดังนี้ : -

"**หลวงปู่พรหม**ท่านออกบวชเพราะท่าน**หลวงปู่สาร**ชวนบวช ต่อมา**หลวงปู่พรหม**ก็ได้ไปพบ**พระอาจารย์ใหญ่ หลวงปู่มั่น ภูริทัตตเถระ** ที่จังหวัดเชียงใหม่

สมัยที่หลวงปู่พรหมท่านอยู่เชียงใหม่ ท่านทำความเพียรเป็นยอดเลย ได้ขอโอกาส**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** รื้อพื้นกุฏิออก เหลือแต่เสากับหลังคา ท่านว่าเพื่อไม่ให้มันขึ้นไปนอนได้ เพราะเราไม่ได้มาเพื่อจะนอน ถ้าหากจะมานอนก็ไม่ต้องมาให้ไกลบ้านนี้ดอก นอนที่ไหนมันก็นอนได้ ถ้ามัวกินมัวนอนอยู่ แล้วเมื่อไรมันจะพ้นทุกข์เสียที"

หลวงปู่ยังเล่าถึง**หลวงปู่พรหม**อีกว่า "ท่านพรหมนี่เดินจงกรมหยังรู้ ทางเดินจงกรมท่านยาวตั้งเส้น กว้างตั้งสองวา ไปดูทางจงกรมของท่านพรหมแล้ว เกลี้ยงและเตียนหมด"

หมายถึง หลวงปู่พรหมท่านเดินจงกรมอย่างขยันหมั่นเพียรมากทั้งวันทั้งคืนทีเดียว

๕๘.

ช้างใหญ่เข้ามาหากลางดึก

หลวงปู่ขาว ได้เล่าเหตุการณ์ระทึกใจเมื่อตอนอยู่เชียงใหม่ดังนี้ : -

คืนหนึ่งในระหว่างพรรษา เวลาดึกสงัด **หลวงปู่**นั่งภาวนาอยู่ในกุฏิหลังเล็กๆ ที่ชาวบ้านสร้างถวาย

ปรากฏมีช้างใหญ่เชือกหนึ่ง เป็นช้างบ้านที่เจ้าของเขาปล่อยให้เที่ยวหากินตามลำพังในป่าแถบนั้น ซึ่งไม่ทราบว่ามันมาจากไหน เดินเข้ามาในบริเวณที่**หลวงปู่**พัก แล้วตรงเข้ามายังกุฏิของท่าน

ด้านหลังกุฏิมีหินใหญ่ก้อนหนึ่งขวางอยู่ ช้างจึงไม่สามารถเข้าถึงตัวหลวงปู่ได้ มันใช้งวงล้วงเข้ามาในกุฏิจนถึงกลดและมุ้งบนศีรษะของท่านที่กำลังนั่งภาวนาอยู่

เสียงสูดลมหายใจจากงวงของมันดังฟูดฟาดๆจนกลดมุ้งไหวไกวไปมาและพ่นลมเย็นไปถึงศีรษะของท่าน หลวงปู่นั่งนิ่งหลับตาบริกรรมพุทโธ-พุทโธ อยู่อย่างฝากจิตฝากใจ ฝากเป็นฝากตายกับพุทโธจริงๆ ไม่มีที่อิงอาศัยอื่น

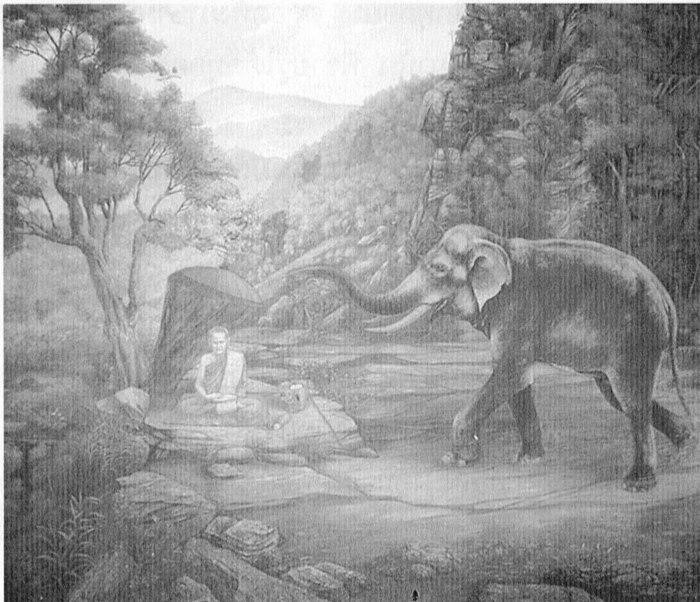
ช้างใหญ่ยังยืนคุมเชิงอยู่อย่างนั้น โดยไม่หนีไปไหน นานๆ จะได้ยินเสียงลมหายใจ และสูดกลิ่นท่านอยู่นอกมุ้งกลดครั้งหนึ่ง แล้วก็เงียบไป มันทำอยู่เช่นนั้นเป็นเวลานานถึง ๒ ชั่วโมงเศษ

จากนั้นก็เดินเลี่ยงไปด้านตะวันตกของกุฏิ เอางวงล้วงเข้าไปในตะกร้ามะขามเปรี้ยวที่แขวนกับต้นไม้ ที่โยมเขาเอามาไว้ขัดฝาบาตร

เสียงมันเคี้ยวมะขามดังกร้วมๆ ด้วยความเอร็ดอร่อย **หลวงปู่**คะเนเอาว่า เมื่อเจ้าท้องใหญ่พุงหลวงกินมะขามในตะกร้าหมดแล้ว มันคงเดินมาที่กุฏิอีก คราวนี้อาจเข้าถึงตัวท่าน และอาจเข้าบดขยี้ท่านก็เป็นได้

หลวงปู่คิดว่าท่านน่าจะออกไปพูดกับมันให้รู้เรื่อง มันคงรู้ภาษาคนดี เพราะมันอยู่กับคนมานาน มันคงจะยอมฟังคำพูดของท่าน

"หากมันฝืนทะลึ่งพรวดพราดเข้ามาจะฆ่าเรา ก็ยอมตายเสียเท่านั้น" หลวงปู่คิด "แม้เราไม่ออกไปพูดกับมัน เมื่อมันกินมะขามหมดแล้ว มันก็ต้องเข้ามาหาเราจนได้ ถ้ามันจะฆ่าเราก็ต้องตาย หนีไม่พ้นอย่างแน่นอน เพราะเป็นเวลาที่ค่ำคืน ตาก็มองไม่เห็นหนทางอะไรด้วย"

๘๙.

ออกไปพูดกับช้างให้รู้เรื่อง

เมื่อ**หลวงปู่**ตกลงใจอย่างนั้นแล้ว ก็ออกจากกุฏิมายืนแอบโคนต้นไม้ด้านหน้า แล้วพูดกับช้างว่า

"พี่ชาย น้องขอพูดด้วยสักคำสองคำ ขอพี่ชายจงฟังคำของน้อง น้องจะขอพูดเวลานี้"

พอช้างได้ยินเสียง**หลวงปู่**พูดด้วย มันยืนนิ่งไม่ไหวติง จากนี้ท่านก็เริ่มกล่าวคำหวานต่อไปว่า :-

"พี่ชายเป็นสัตว์ของมนุษย์นำมาเลี้ยงไว้ในบ้านเป็นเวลานานจนเป็นสัตว์บ้าน ความรู้สึกทุกอย่าง ตลอดทั้งภาษามนุษย์ที่เขาพูดกันและพร่ำสอนพี่ชายตลอดมานั้น พี่ชายรู้ได้ดีทุกอย่าง ยิ่งกว่ามนุษย์บางคนเสียอีก

ดังนั้น พี่ชายควรจะรู้ธรรมเนียมและข้อปฏิบัติของมนุษย์ ไม่ควรทำอะไรตามใจชอบ เพราะการทำบางอย่าง แม้จะถูกใจเรา แต่เป็นการขัดใจมนุษย์ ก็ไม่ใช่ของดี

เมื่อขัดใจมนุษย์แล้ว เขาอาจทำอันตรายเราได้ ดีไม่ดีอาจถึงตายได้ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ฉลาดแหลมคมกว่าบรรดาสัตว์ที่อยู่ร่วมโลกกัน สัตว์ทั้งหลายจึงกลัวมนุษย์มากกว่าสัตว์ด้วยกัน

ตัวพี่ชายเองก็อยู่ในบังคับของมนุษย์ จึงควรเคารพมนุษย์ผู้ฉลาดกว่าเรา ถ้าดื้อดึงต่อเขา อย่างน้อยเขาก็ดี เขาเอาขอสับลงที่ศีรษะพี่ชายให้ได้รับความเจ็บปวด มากกว่านั้น เขาอาจฆ่าให้ตาย

พี่ชายจงจำไว้ อย่าลืมคำที่น้องสอนด้วยความเมตตาอย่างนี้"

๕๐.

ให้ช้างรับศีลห้า

หลวงปู่ได้แผ่เมตตาให้กับช้าง พร้อมทั้งพูดต่อไปว่า : -

"ต่อไปนี้พี่ชายจงรับศีลห้า น้องเป็นพระจะให้ศีลห้าแก่พี่ชาย จงรักษาให้ดี เวลาตายไปจะได้ไปสู่ความสุข อย่างต่ำก็มาเกิดเป็นมนุษย์ ผู้มีบุญมีคุณธรรมในใจ ยิ่งกว่านั้นก็ไปเกิดบนสวรรค์ หรือพรหมโลก สูงขึ้นไปเป็นลำดับ

ดีกว่ามาเกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉาน เช่นเป็นช้างเป็นม้าให้เขาขับเฆี่ยนตีและขนไม้ขนฟืน ซึ่งเป็นความลำบากทรมานจนตลอดวันตาย ก็ไม่ได้ปล่อยวางภาระหนัก ดังที่เป็นอยู่เวลานี้

พี่ชายจงตั้งใจฟัง และตั้งใจรับศีลห้าด้วยเจตนาจริงๆ น้องจะบอกให้ดังนี้

ข้อที่หนึ่ง ปาณาฯ อย่าฆ่าคนฆ่าสัตว์ให้เขาตายด้วยกำลังการกระทำของตน และอย่าเบียดเบียนคนเบียดเบียนสัตว์ด้วยกัน มันเป็นบาป

ข้อสอง อทินนาฯ อย่าลักขโมยของ ที่มีเจ้าของหวงแหน เช่นมะขามในตะกร้าที่พี่ชายเคี้ยวกินอยู่เมื่อกี้นี้ คนเขาเอามาให้น้องไว้ขัดฝาบาตร แต่น้องไม่ให้พี่ชายเป็นบาปเป็นกรรมอะไรหรอก เพียงบอกให้ทราบว่าเป็นของมีเจ้าของ ถ้าเขาไม่ให้อย่ากิน อย่าเหยียบย่ำทำลายมันเป็นบาป

ข้อสาม กาเมฯ อย่าเสพสัตว์ที่เขามีเจ้าของหวงแหน มันเป็นบาป ถ้าจะเสพก็ควรเสพเฉพาะสัตว์ตัวไม่มีคู่ ไม่มีเจ้าของ จึงไม่เป็นบาป

ข้อสี่ มุสาฯ อย่าโกหกหลอกลวง กิริยาแสดงออกต้องให้ตรงต่อความจริง อย่าแสดงเป็นกิริยาหลอกลวงให้ผู้อื่นหลงเชื่อ มันเป็นบาป

ข้อห้า สุราฯ อย่ากินของมึนเมา มีสุราเมรัยเป็นต้น กินแล้วเป็นบาป ตายไปตกนรกทุกข์ทรมานเป็นเวลานานตั้งกัปตั้งกัลป์ กว่าจะหมดกรรมขึ้นจากนรก แม้พ้นนรกขึ้นมาแล้วยังมีเศษกรรมชั่วติดตัวขึ้นมาอีก มาเสวยชาติเป็นเปรตเป็นผี เป็นสัตว์เดียรัจฉาน ทรมานตามวิบากของตนที่เคยทำมา **กว่าจะได้มาเกิดเป็นคนจึงแสนลำบาก เพราะกรรมชั่วกดถ่วงไว้**

ถ้าเรารักษาศีลห้า คืองดเว้นจากโทษ ๕ ประการดังกล่าวนี้แล้ว เมื่อจุติกายทำลายขันธ์ไป ก็จะมีสวรรค์เป็นที่ไปสู่สุคติ อันเป็นความหวังหลังจากได้สร้างบุญกรรมเอาไว้

เมื่อถึงคราวจุติจากสวรรค์ ก็จะได้มาเกิดเป็นมนุษย์ รูปสวยรวยทรัพย์ มีอายุขัยนับร้อยนับพันปี แล้วก็ได้สร้างบารมีใหม่อีกต่อไปจนได้มรรคได้ผล เข้าสู่นิพพาน

๕๑.

น่าอัศจรรย์ทั้งสองฝ่าย

เมื่อ**หลวงปู่**เทศนาจบแล้ว ท่านจึงบอกกับช้างใหญ่ว่า "เอาล่ะ ทีนี้พอแล้ว ขอให้พี่ชายจงจำไว้ให้ดี แล้วทำตามที่น้องสอนนี้ น้องสั่งสอนเพียงเท่านี้นะ ขอให้พี่ชายจงไปเที่ยวหากินตามสบาย โดยสุขกาย สุขใจเถิด"

เป็นที่น่าประหลาดใจเหลือจะกล่าว ขณะที่**หลวงปู่**กำลังให้โอวาทสั่งสอนอยู่นั้น ช้างใหญ่นั้นยืนนิ่งราวกับก้อนหิน ไม่กระดุกกระดิกอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งแม้แต่น้อย ยืนนิ่งฟังท่านเทศน์ให้ฟังจนจบ

พอ**หลวงปู่**ให้ศีลให้พรสิ้นสุดลงและบอกให้ไปได้ มันจึงเริ่มเคลื่อนไหวอวัยวะ เสียงปึงปังๆ ราวกับฟ้าดินจะถล่มไปด้วย ในขณะที่มันเริ่มหันหลังกลับตัวจากที่นั้นไป**และไปแบบรู้เรื่องราวกับคำสั่งสอนทุกอย่างจริงๆ**

หลวงปู่บอกว่า คิดดูแล้วน่าสงสารมาก ที่ตัวเป็นสัตว์ แต่ใจเป็นมนุษย์ รู้ดีรู้ชั่วในคำสั่งสอน ไม่ดื้อดึงฝ่าฝืน แม้เป็นสัตว์ใหญ่ที่มีกำลังมาก แต่กลับอ่อนโยนด้วยใจที่ระลึกรู้ ในการผิดถูกชั่วดีทุกอย่าง

พอพระท่านว่า "ทีนี้พี่ชายไปได้แล้ว" เท่านั้นก็หมุนตัวกลับไปเลยในทันที เวลาฟังคำสั่งสอน ก็ตั้งใจฟังเสียจนแทบไม่หายใจ เหมือนคนฟังเทศน์พระด้วยความเคารพธรรมฉันนั้น

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ผู้รจนาประวัติของ**หลวงปู่** ให้ความเห็นว่า **เป็นเรื่องน่าคิดและน่าอัศจรรย์ทั้งสองฝ่าย** คือ

ฝ่ายหลวงปู่ขาวสั่งสอนช้าง ก็ช่างมีอุบายแยบคายเลือกเฟ้นคำแปลกๆ มาสอนได้อย่างจับใจไพเราะ ไม่เพียงแต่ช้างเป็นสัตว์จะสนใจฟัง แม้มนุษย์เรา ถ้าได้ฟังในขณะนั้นก็คงเคลิบเคลิ้มกับคำสอนอย่างไม่มีปัญหา เพราะเป็นคำ**มธุภาษิต** (คำหวาน) ที่หาฟังได้ยาก ไม่มีใครอาจพูดได้ในสถานการณ์อย่างนั้น

ฝ่ายช้างใหญ่ ก็สนใจฟังด้วยความสนิทติดใจไม่กระดุกกระดิกอวัยวะกระทั่งหูหาง จนพระท่านเทศน์จบกัณฑ์ และบอกให้ไปได้จึงยอมไปเที่ยวหากินตามประสาสัตว์ที่แสนดี นับว่าหายาก

จึงทำให้คิดซึ้งในใจเพิ่มเข้าไปอีกว่า ไม่ว่าสัตว์ ไม่ว่ามนุษย์ ถ้าได้ประสบสิ่งที่ต้องใจแล้ว ย่อมทำให้หูแจ้งตาสว่างไปได้ เหมือนไม่มีกลางคืน ใจซาบซ่านไปด้วยปีติ ความพอใจใยดีในปิยวาจาที่แสนมีรสชาด ซึ่งปรารถนามานาน แม้จะรับประทานไปมากเพียงไรก็ไม่มีวันอิ่มวันพอ เพราะเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากแก่จิตใจ

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ได้พูดถึง**หลวงปู่**ต่อไปอีกว่า : -

หลวงปู่ขาวท่านช่างพูดช่างยอ พูดยอเสียจนช้างใหญ่ตัวนั้นเคลิ้มหลับไปด้วยคำอ่อนหวานที่มีรสซึ้งอยู่ภายใน เช่นพูดว่า “พี่ชายพี่มีกำลังมาก ส่วนน้องเป็นผู้น้อยไม่มีเรี่ยวแรงเหมือนพี่ชาย น้องกลัวพี่ชายมาก...”

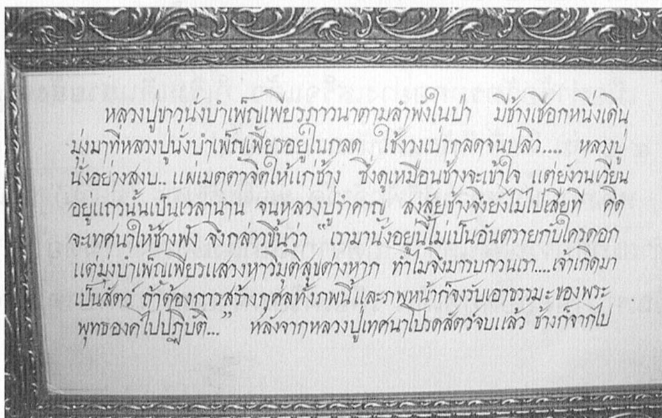
ฟังแล้วซึ้งสุดจะกล่าว จนช้างใหญ่หลับทั้งยืน ลืมสนใจเสียทุกอย่าง แม้มะขามเปรี้ยวได้หลงเคี้ยวกลืนเข้าไปแล้ว ก็อยากจะคายออกมาใส่ตะกร้าให้น้องชายผู้น่ารักน่าสงสารเสียสิ้น ไม่อยากให้ติดปาก

ติดท้องไปเสียเลย จะเสียศักดิ์ของช้างตัวใหญ่มีกำลัง และแสนรู้ประหนึ่งตู้มงคลเคลื่อนที่ได้

พอได้รับคำสั่งสอนเต็มพุงแล้วก็ไปเที่ยวหากินตามลำพัง มิได้มาเกี่ยวข้องรบกวนพระท่านอีกเลย กระทั่งออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่**ก็เที่ยวไปที่อื่น ก็ไม่ปรากฏว่าช้างใหญ่ตัวนี้วกกลับมารบกวนท่านอีก น่าอัศจรรย์ใจกับเจ้าตัวแสนรู้นั้น

๕๒.

ทางจงกรมสามสาย

หลังออกพรรษา **หลวงปู่ขาว**ก็ออกท่องเที่ยวไปตามอัธยาศัย เพื่อบำเพ็ญสมณธรรมให้ยิ่งๆ ขึ้นไป **หลวงปู่**เป็นพระกรรมฐานที่อาจหาญเด็ดเดี่ยวมากประจำนิสัย ทำอะไรทำจริง

หลวงปู่พักอยู่บนภูเขา ได้ให้โยมทำทางเดินจงกรมไว้ ๓ สาย สายหนึ่งเพื่อเดินบูชาพระพุทธเจ้า สายที่สองเดินบูชาพระธรรม สายที่สามเดินบูชาพระสงฆ์สาวก

หลวงปู่ท่านเดินจงกรมทั้งสามสายนี้ตามเวลาเป็นประจำไม่ให้ขาดได้

พอฉันเสร็จก็เริ่มเดินจงกรม**สายพุทธบูชา** จนถึงเที่ยงวันท่านจึงหยุดพัก พอบ่าย ๒ โมงก็เริ่มเดิน**สายธรรมบูชา** จนบ่ายสี่โมง ถึงเวลาปัดกวาด สรงน้ำ จึงหยุด

เมื่อทำข้อวัตรทุกอย่างเสร็จแล้ว ก็เริ่มเดิน**สายสังฆบูชา**ไปจนถึง ๔-๕ ทุ่ม จึงเข้าที่พักแล้วนั่งภาวนาต่อไป

หลังจากนั้น**หลวงปู่**ก็พักจำวัด พอตื่นขึ้นมา (ตีสาม) ท่านก็เริ่มเข้าที่ทำสมาธิภาวนาจนสว่าง ถัดจากนั้นก็ลงเดินจงกรมต่อไป จนถึงเวลาบิณฑบาตค่อยหยุดเดิน เพื่อเตรียมตัวออกบิณฑบาตโปรดสัตว์ต่อไป

๕๓.

หมดหวังที่จะพบ พระอาจารย์ใหญ่

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้พยายามเสาะหา **พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** เป็นเวลานานก็ยังหาไม่พบ และไม่ได้ข่าวว่า **พระอาจารย์ใหญ่** บำเพ็ญเพียรอยู่ ณ ที่ใด ทั้งๆ ที่รู้ว่าท่านอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่

ปกติ**หลวงปู่มั่น**ท่านมักจะพักบำเพ็ญตามป่าเขาที่ห่างไกลจากผู้คน การตามหาท่านให้พบจึงไม่ใช่ทำได้ง่ายๆ เพราะท่านชอบปลีกตัวจากหมู่คณะอยู่เสมอ ไม่ยอมให้ใครพบอย่างง่ายดาย

หลวงปู่ขาว อนาลโย ไปเที่ยวติดตามหาหลวงปู่มั่นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๖-๒๔๗๗ ในระหว่างนั้นหลวงปู่มั่นท่านวิเวกอยู่แถวอำเภอพร้าว โดยเฉพาะในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ท่านน่าจะบำเพ็ญเพียรอยู่ที่ถ้ำดอกคำ ตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าว ซึ่งเป็นสถานที่ที่ท่านบรรลุธรรมขั้นสูงสุด หมดภาระในการเสาะแสวงหาอีกต่อไป

เมื่อ**หลวงปู่ขาว** ค้นหา**หลวงปู่มั่น**ไม่พบ จึงคิดที่จะกลับอุดรธานี ท่านจึงธุดงค์ลงมาเชียงใหม่ แล้วเลยลงไปถึง**จังหวัดลำปาง** ไปพักภาวนาที่ **ถ้ำแก่งหลวง**

๕๔.

พบหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

ที่**ถ้ำแก่งหลวง** นี้เอง **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ได้พบกับ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** แล้วได้ออกธุดงค์ติดตามหา **หลวงปู่มั่น** ด้วยกัน

จากประวัติของ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** เรื่องปี พ.ศ. ดูจะไม่ตรงกัน ขอท่านผู้อ่านอย่าได้ขัดเคืองใจเลย รับเอาแต่เหตุการณ์และเรื่องราวเป็นใจความสำคัญไปก่อน เรื่องวันเวลาคงต้องปล่อยให้ผู้รู้ผู้สนใจได้สังคายนาสอบทานกันต่อไปก็แล้วกัน

ตามประวัติ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ **หลวงปู่แหวน** ได้ลงมากรุงเทพฯ เพื่อเฝ้าพยาบาลท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ สิริจนฺโท) ที่**วัดบรมนิวาส**

หลวงปู่แหวน พักอยู่ในกรุงเทพฯ ประมาณ ๑ เดือน พอใกล้จะเข้าพรรษาจึงได้กราบลา**ท่านเจ้าคุณฯ** กลับเชียงใหม่ เพื่อหาที่พักจำพรรษา

เมื่อ**หลวงปู่แหวน** เดินธุดงค์มาถึง **ถ้ำแก่งหลวง** ก็ได้พบ **หลวงปู่ขาว** กำลังเดินจงกรมอยู่ จึงได้ร่วมทางกันไปกราบ**หลวงปู่มั่น**ที่เชียงใหม่ต่อไป

หลวงปู่ขาว กับ **หลวงปู่แหวน** ท่านเคยพบและเคยรู้จักกันมาก่อน ตั้งแต่วิเวกอยู่ในภาคอิสาน ท่านจึงมีความคุ้นเคยกันดี

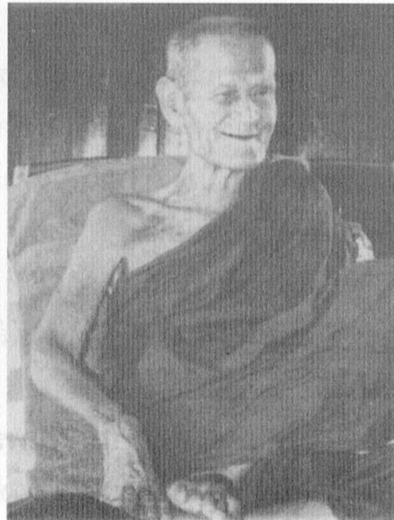

หลวงปู่แหวน ได้เอ่ยถาม**หลวงปู่ขาว**ว่า "ท่านตั้งใจจะไปที่ใดหรือ?"

หลวงปู่ขาว บอกว่า "ผมมาวิเวกแถวนี้ด้วยเตรียมตัวจะกลับอุดรฯ เพราะเที่ยวตามหา**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ไม่พบสักที"

หลวงปู่แหวน จึงพูดขึ้นว่า "เรื่องนี้ไม่ต้องเดือดร้อนเพราะ**พระอาจารย์ใหญ่** ท่านพูดกับผมแล้ว ท่านบอกกับผมว่าจะไปไหนก็ไปเถิด เราคงไม่หนีจากเชียงดาวหรอก"

หลวงปู่ขาวจึงได้ร่วมเดินทางกับ**หลวงปู่แหวน**กลับไป**นครลำปาง** เพื่อออกติดตามหา**พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ที่เชียงใหม่ต่อไป

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ กับหลวงปู่ขาว อนาลโย
ร่วมธุดงค์ติดตามหาพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต ที่ จ.เชียงใหม่

๕๕.

เผชิญช้างป่าที่แม่ปาง

หลวงปู่ขาวกับ**หลวงปู่แหวน** ได้ไปพักภาวนาในป่าแห่งหนึ่ง เรียกว่า**บ้านแม่ปาง** อยู่ในเขตจังหวัดลำปาง ก็มีเหตุผจญภัยกับช้างใหญ่อีกครั้งหนึ่ง

หลวงปู่เล่าว่า พอผ่านเรื่องช้างจากคราวนั้นแล้วไม่นานก็ไปเจอกับช้างใหญ่อีกครั้งหนึ่งที่**แม่ปาง** จังหวัดลำปาง คราวนี้เป็นช้างป่าจริงๆ ไม่ใช่ช้างบ้านที่เขาเลี้ยงไว้เหมือนกับคราวก่อน

เหตุการณ์เกิดในตอนกลางคืน ขณะที่**หลวงปู่**กำลังเดินจงกรมอยู่ ได้ยินเสียงสัตว์ใหญ่คือเสียงช้างเดินบุกป่าเข้ามา เสียงไม้หักปึงปังมาตลอดทาง เมื่อพิจารณาดูแล้วเห็นว่ามันจะต้องมุ่งโฉมหน้ามาทางที่ท่านอยู่อย่างแน่นอน

เสียงช้างใกล้เข้ามาทุกที ยามกลางคืนดึกดื่นเช่นนั้นไม่รู้จะหลบหลีกไปทางไหนได้ทัน พลันได้คิดว่าช้างป่าทั้งหลายมักกลัวแสงไฟ

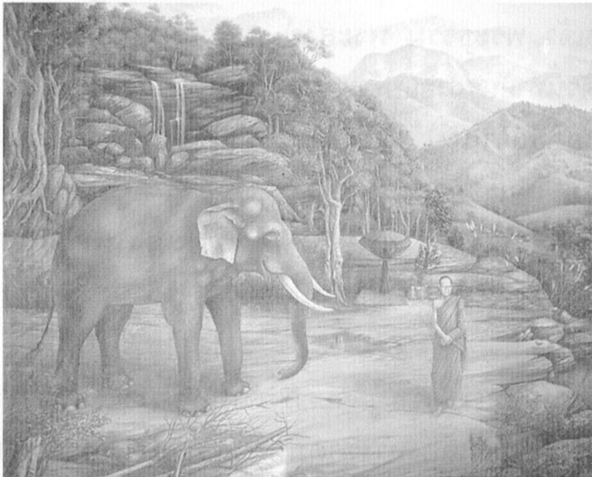
จะก่อกองไฟก็ทำไม่ได้ เพราะผิดวินัยพระ (อาจทำให้สัตว์เล็กสัตว์น้อยตายได้ แม้แต่ขุดดิน ถางหญ้า เด็ดใบไม้ ดอกไม้ เก็บผลไม้ ตัดต้นไม้ ก็ทำไม่ได้เช่นกัน)

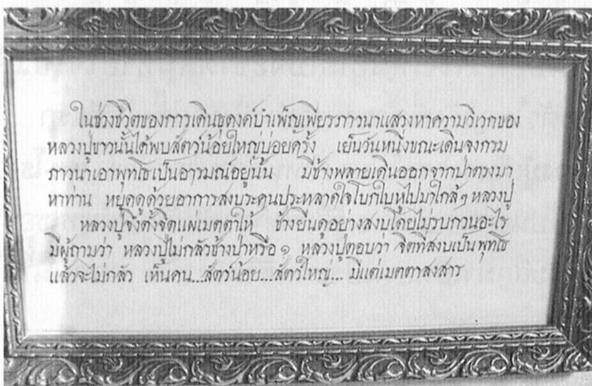

เผอิญช่วงนั้นมีคณะทหารได้มากราบ**หลวงปู่** แล้วได้ถวายเทียนไขท่านไว้จำนวนหนึ่ง

หลวงปู่ รีบออกจากทางเดินจงกรม ไปเอาเทียนไขที่อยู่ในกุฏิที่พักมาทั้งหมด มาจุดแล้วเอาไปปักเรียงรายตามทางเดินจงกรม

สายตาคนเรามองดูแล้วก็สว่างไสว แต่ช้างจะมองเห็นในแง่ไหนนั้นเราไม่ทราบได้

ในช่วงชีวิตของการเดินธุดงค์บำเพ็ญเพียรภาวนาแสวงหาความวิเวกของหลวงปู่ขาวนั้นได้พบสัตว์น้อยใหญ่บ่อยครั้ง เย็นวันหนึ่งขณะเดินจงกรมภาวนาเอาพุทโธเป็นอารมณ์อยู่นั้น มีช้างพลายเดินออกจากป่าตรงมาหาท่าน หยุดดูด้วยอาการสงบระคนประหลาดใจไบกไบหูไปมาใกล้ๆ หลวงปู่

หลวงปู่จึงตั้งจิตแผ่เมตตาให้ ช้างยืนดูอย่างสงบโดยไม่รบกวนอะไร มีผู้ถามว่า หลวงปู่ไม่กลัวช้างป่าหรือ ๑ หลวงปู่ตอบว่า จิตที่สงบเป็นพุทโธแล้วจะไม่กลัว เห็นคน...สัตว์น้อย...สัตว์ใหญ่... มีแต่เมตตาสงสาร

ช้างมาประชิดตัว

พอ**หลวงปู่**จุดเทียนปักไว้เสร็จเท่านั้น ช้างก็มาถึงพอดี ท่านไม่มีทางหลบหลีกปลีกตัว ได้แต่ตั้งจิตอธิษฐานขอบารมีคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ จงช่วยคุ้มครองป้องกันอย่าให้ช้างใหญ่ตัวนี้ทำอันตรายแก่ข้าพระพุทธเจ้าได้

พออธิษฐานจบช้างก็เข้าประชิดทางจงกรมพอดี มันหยุดยืนกางหูผึ่งอยู่ ไม่กระดุกกระดิกอวัยวะส่วนใดๆ อยู่ข้างทางเดินจงกรมห่างจาก**หลวงปู่**เพียงวาเศษ ท่ามกลางแสงไฟเทียนสว่างไสวตามแนวทางเดิน ทำให้มองเห็นช้างได้ถนัดชัดเจน

หลวงปู่ท่านว่า ความรู้สึกบอกว่าช้างนั้นตัวใหญ่เท่าภูเขา ลูกย่อมๆ นี่เอง ท่านเพียงชำเลืองหางตาดูมัน แล้วข่มใจเดินจงกรมไปมาไม่แสดงท่าสนใจมันเลย ทั้งที่ใจจริงแล้วนึกกลัวมันเต็มที่

ท่านบอกว่าใจเหมือนกับจะขาดลมหายใจไปแล้วตั้งแต่มองเห็นช้างตัวใหญ่เดินรี่เข้ามาหาอย่างผึ่งผายตั้งแต่ทีแรก

หลวงปู่เดินจงกรมไปมา กำหนดคำบริกรรมว่า **พุท-โธ** อย่างถี่ยิบ ไม่กล้าส่งใจไปนอกตัว มีความรู้สึกที่เกี่ยวพันกับองค์พุทโธอย่างเหนียวแน่นที่น้อมระลึกมาเป็นองค์ประกันชีวิตเท่านั้น นอกนั้นไม่ได้นึกถึงอะไรเลย

แม้ช้างตัวที่ใหญ่โตเท่าภูเขาทั้งลูกมายืนอยู่ข้างทางเดินจงกรมท่านก็ไม่ยอมส่งจิตออกไปหามัน กลัวจิตจะพรากจากพุทโธซึ่งเป็นองค์สรณะคือที่พึ่งอันประเสริฐสุดในเวลานั้น

๕๗.

เกิดความกล้าหาญ อย่างประหลาด

หลวงปู่เดินจงกรมไปมา พุทโธ กับจิตกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนใจหายกลัว เหลือแต่ความรู้กับคำบริกรรมพุทโธซึ่งกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ช้างยังคงยืนคุมเชิงดู**หลวงปู่**อยู่ราวกับภูเขาไม่ยอมกระดุกกระดิกตัว ท่านชำเลืองหางตาดูเห็นหูมันกางผึ่งราวกับจะแผ่เมตตาให้ก็ไม่ยอมรับ เท่าที่เห็นมันเดินเข้ามาหาท่านทีแรกเหมือนดังจะเข้ามาขยี้ขยำท่านอย่างไม่รีรอแม้ชั่ววินาทีหนึ่งเลย

แต่ขณะนั้น มันกลับยืนตัวแข็งทื่อราวกับสัตว์ไม่มีหัวใจ พอจิตกับพุทโธเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว ท่านก็หายกลัว แถมเกิดความกล้าหาญขึ้นมาอย่างประหลาด สามารถจะเดินไปหามันได้อย่างไม่สะทกสะท้านใดๆ ทั้งสิ้น

แต่...ท่านมาคิดอีกแง่หนึ่งว่า การเดินเข้าไปหาช้างป่า ซึ่งเป็นสัตว์ดุร้ายอาจเป็นฐานะแห่งความประมาทอวดดีก็ได้ เป็นสิ่งไม่ควรทำ

หลวงปู่จึงยังเดินจงกรมไปตามปกติ แข่งกับการยืนของช้างอย่างองอาจกล้าหาญ ราวกับไม่มีภัยอันตรายใดๆ เกิดขึ้น ณ ที่นั้น

นับแต่ขณะช้างป่าตัวนั้นเดินเข้ามายืนอยู่ที่นั่นเป็นเวลาชั่วโมงเศษๆ ไฟเทียนไขชนิดยาวๆ ที่จุดไว้บางเล่มก็ดับหมดไปแล้ว บางเล่มก็เหลือสั้นจวนจะหมด ยังมีเปลวเทียนแสงริบหรี่เท่านั้น

พลัน ช้างหันหลังกลับออกไปทางเดิมที่มันมา และเที่ยวหากินแถบบริเวณนั้น เสียงหักกิ่งไม้กินเป็นอาหารดังสนั่นป่าทีเดียว

๕๘.

เชื่อมั่นในจิตกับพุทโธ

หลวงปู่ขาว ได้เห็นความอัศจรรย์ของจิต และความอัศจรรย์ของพุทโธ อย่างประจักษ์ใจในคราวนั้น เพราะเป็นคราวคับขันจริงๆ ไม่สามารถจะหลบหลีกปลีกตัวไปที่ไหนให้พ้นได้ นอกจากต้องสู้ด้วยวิธีนั้นเท่านั้น แม้ตายก็ยอมเพราะไม่มีทางเลือกอื่น

นับแต่เหตุการณ์นั้นมา ทำให้เกิดความมั่นใจว่า ไม่ว่าเรื่องอะไรก็ตาม **ถ้าจิตกับพุทโธได้เข้ามาสนิทสนมกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยหลักธรรมชาติแล้ว ไม่มีอะไรสามารถทำอันตรายได้อย่างแน่นอน**

นี่เป็นความเชื่ออย่างสนิทใจของหลวงปู่ตลอดมา

หลวงปู่ท่านว่า ช้างตัวนั้นก็เป็นสัตว์ที่แปลกอยู่มาก เวลาเข้ามาถึงที่นั้นแล้ว แทนที่จะแสดงอาการอย่างไรก็ไม่แสดง คงยืนนิ่งหูกางอยู่อย่างสงบ เฝ้าดูท่านเดินจงกรมกลับไปกลับมาอย่างไม่แสดงอาการเบื่อหน่าย พอดูเต็มตาและเต็มที่แล้วก็หันหลังกลับทางเก่า แล้วเที่ยวหากินไปตามประสาของมัน และหายเงียบไปเลย มันเป็นสัตว์ที่น่ารักอีกตัวหนึ่งสำหรับท่าน

หลวงปู่บอกอีกว่าช้างตัวนี้น่ารักไม่แพ้ตัวที่มากินมะขาวเปรี้ยว ตัวนั้นเป็นสัตว์บ้านที่รู้ภาษาคนได้ดี ส่วนตัวหลังนี้เป็นสัตว์ป่ามาแต่กำเนิด อายุคงไม่ต่ำกว่าร้อยปี ไม่อาจรู้ภาษาคนได้ ท่านจึงไม่ได้พูดอะไรกับมัน เป็นแต่เดินจงกรมเฉยอยู่เท่านั้น

ช้างเทพบันดาล

ช้างตัวหลังที่มาหาหลวงปู่นั้น ไม่มีลูกพรวนแขวนคอ และไม่มีเครื่องหมายใดๆ ที่บ่งบอกว่าเป็นช้างบ้าน ทั้งชาวบ้านก็ยืนยันว่าเป็นช้างป่า และเคยเป็นนายโขลงมานาน

เฉพาะคราวนี้ ทำไมจึงแตกโขลงมาเที่ยวแต่ตัวเดียวก็ไม่ทราบ อาจจะพรากจากโขลงมาชั่วคราวก็ได้

แม้ช้างตัวนั้นหนีไปแล้ว **หลวงปู่**ก็ยังเดินจงกรมต่อไป ด้วยความอัศจรรย์ใจ และ**เห็นคุณค่าของช้างตัวนั้นที่มาช่วยให้จิตท่านได้เห็นความอัศจรรย์ในธรรมเกี่ยวกับความกลัวความกล้า ช้างตัวนี้มาช่วยเสริมให้รู้เรื่องนี้ได้อย่างประจักษ์ใจ หมดทางสงสัย**

ช้างตัวนั้นจึงเป็นเหมือนช้างเทวบุตรหรือช้างเทพบันดาลก็ไม่น่าจะผิด

เพราะธรรมดาช้างในป่า ซึ่งไม่คุ้นเคยและให้อภัยแก่ผู้ใด นอกจากมันจะสู้ไม่ไหวจริงๆ แล้ว จึงรีบวิ่งหนีเอาตัวรอดเท่านั้น แต่ช้างตัวนี้ตั้งหน้าตั้งตาเดินหน้าเข้าหา**หลวงปู่**ด้วยตัวของมันเอง มิได้ถูกบังคับขู่เข็ญด้วยวิธีใดๆ หรือจากผู้ใด

มันเดินตรงเข้าหา**หลวงปู่**ทั้งที่ไฟก็ตามสว่างอยู่รอบด้าน แทนที่มันจะตรงเข้าขยี้ขยำร่างของท่านด้วยกำลังของมัน กลับไม่ทำหรือแทนที่จะตื่นตกใจกลัวไฟรีบหนีเข้าป่าก็ไม่ไป กลับเดินอย่างองอาจเข้าหา**หลวงปู่** พอมาถึงกลับยืนดูหลวงปู่เดินจงกรมไปมาเป็นเวลาตั้งชั่วโมงเศษๆ แล้วมันก็หันหลังกลับไป โดยไม่แสดงอาการกล้าหรือกลัวอะไรทั้งสิ้น **หลวงปู่**บอกว่าเป็นเรื่องที่น่าคิดและน่าพิศวงมาก

จากคราวนั้นมา ไม่ว่า**หลวงปู่**จะไปหรือพักที่ใด ก็ไม่เคยคิดกลัวอะไรทั้งสิ้น เพราะเชื่อธรรมอย่างถึงใจแต่บัดนั้นเป็นต้นมา สมกับธรรมในบทที่ว่า **พระธรรมย่อมรักษาผู้ปฏิบัติ** ไม่ปล่อยให้ตายจมดินจมน้ำแบบขอนซุงแน่นอน

๖๐.

จิตยอม เมื่อถึงยามคับขัน

หลวงปู่ขาวท่านบอกว่า **ความรู้เรื่องของจิตของธรรมอย่างถึงใจย่อมรู้กันในเวลาคับขัน**

ถ้าไม่คับขัน จิตมักเล่นตัวยั่วเราด้วยกิเลสชนิดต่างๆ ไม่มีประมาณ จนตามแก้ไม่ทัน ยอมให้มันข้ามศีรษะไปต่อหน้าต่อตาประหนึ่งไม่มีความสามารถหักห้ามตามแก้มันให้หลุดไปได้เลย

พอเวลาเข้าที่คับขันจนมุมจริงๆ กำลังของจิตของธรรมไม่ทราบว่ามาจากไหน ใจก็หมอบและเชื่อเราเชื่อธรรมไม่ฝ่าฝืนกำหนดบังคับให้อยู่อย่างไร หรือกับธรรมบทใด ก็อยู่อย่างนั้นไม่ขัดขืน

คงจะเป็นเพราะความกลัวตายก็เป็นได้ถ้าฝ่าฝืน จึงกลายเป็นจิตว่านอนสอนง่ายไม่ดื้อดึงในเวลาเช่นนั้น

น่าจะเป็นเพราะเหตุนี้ ที่พระธุดงคกรรมฐานชอบเข้าแต่ป่าแต่เขา ทั้งที่กลัวตายและใจหนึ่งไม่อยากเข้า

หลวงปู่ขาวบอกกับพระลูกศิษย์ลูกหาว่า "สำหรับจิตผมเป็นเช่นนี้ ส่วนจิตท่านผู้อื่นนั้นไม่ทราบได้ แต่ถ้าตั้งใจฝึกถึงเหตุถึงผลจริงๆ ก็น่าจะเหมือนๆ กัน

เพราะจิตเป็นที่สถิตอยู่แห่งธรรมและกิเลส ที่ทำให้มีความรู้สึกกล้า-รู้สึกกลัว รู้สึกดีชั่วต่างๆ เช่นเดียวกัน

การฝึกที่ถูกกับเหตุผล ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของธรรม จึงสามารถทำให้กิเลสชนิดต่างๆ ยอมจำนนหมอบราบและสิ้นสูญ จนไม่เหลือเป็นเชื้ออีกต่อไป”

๖๑.

ความกลัวเป็นศัตรู ที่มาในรูปมิตร

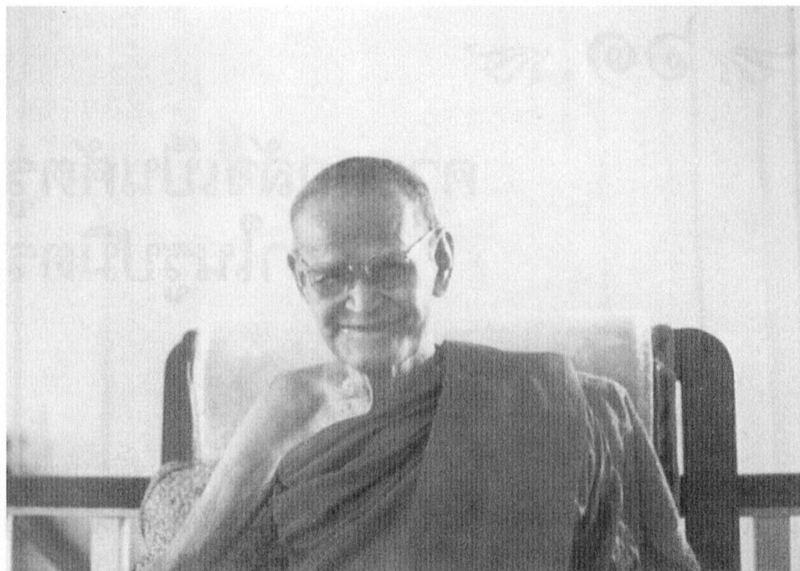
หลวงปู่ขาว ท่านสอนศิษย์ต่อไปว่า : -

“ผมเองซึ่งมีนิสัยหยาบ จึงมักเชื่อต่อการทรมานชนิดหยาบๆ เพื่อให้ทันกับกิเลส ซึ่งเป็นธรรมชาติหยาบที่มีอยู่ในตน **ดังคราวช้างใหญ่เดินเข้ามาหาขณะเดินจงกรมอยู่ เป็นขณะที่ได้เห็นกิเลสและธรรมของพระพุทธเจ้าอย่างชัดเจนภายในใจ**

เพราะปกติ จิตที่มีกิเลสเป็นเจ้าอำนาจครองใจ รู้สึกฝึกทรมานยาก ดีไม่ดีเราผู้จะฆ่ามันให้ฉิบหายสิ้นซากไป แต่กลับจะตายไปก่อนมัน เพราะความเหนียวแน่นแก่นอาสวะที่เกาะกินเรามานานเสียด้วยซ้ำ แต่พอเข้าตาจนและได้ช้างใหญ่มาช่วยปราบเท่านั้น กิเลสตัวดื้อด้านต้านทานความเพียรเก่งๆ ไม่ทราบหายหน้าไปไหน

ใจก็บอกง่าย สั่งให้อยู่อย่างไรและให้อยู่กับธรรมบทใดก็ยอมรับทันทีทันใด ราวกับน้ำมันเครื่องหล่อลื่น ไม่ฝ่าฝืนดังที่เคยเป็นมาเลย

พอกิเลสขยายตัวออกจากใจ ธรรมที่เตรียมพร้อมอยู่แล้วในขณะเดียวกัน ก็แสดงความสว่างไสว และความองอาจกล้าหาญต่อทุกสิ่งขึ้นมาภายในใจทันที ให้ได้เห็นได้ชมอย่างเต็มใจที่กระหายมานาน ความกลัวตายไม่ทราบหายหน้าไปไหน

จึงทำให้เห็นได้ชัดว่า ความกลัวก็คือกิเลสตัวเคยออกหน้าออกตามานานเราดีๆ นี่เอง

พอความกลัวซึ่งเป็นเครื่องกดถ่วงลวงใจดับลงไปแล้วแม้จะไม่ดับไปโดยสิ้นเชิง แต่ก็ทำให้เห็นโทษของมันอย่างประจักษ์ในขณะนั้น

วาระต่อไป ถึงจะเกิดขึ้นมาอีกตามความมีอยู่ของมัน แม้เช่นนั้นก็ยังพอให้เราระลึกรู้ได้บ้างว่า **ความกลัวนี้มิใช่หน้าบิดรมารดาของเรา แต่เป็นหน้าศัตรูที่เคยมาในรูปร่างแห่งมิตรต่างหาก**

จึงไม่ทำใจให้เชื่อชนิดติดจมในมันเหมือนที่แล้วๆ มา และพยายามกำจัดมันออกทุกวาระแห่งความเพียร จนสภาพแห่งศัตรูที่มาในสภาพแห่งมิตรเหล่านี้ สูญสิ้นไปจากใจนั่นแล จึงจะนอนใจและอยู่เป็นสุขหายกังวลโดยประการทั้งปวงได้”

๖๒.

กิเลสต้องแก้ด้วยธรรม

หลวงปู่ขาว สอนต่อไปว่า : -

"ตามความรู้สึกของผมว่า คนเราถ้าหวังพึ่งธรรม สนใจในธรรม รักใคร่ใฝ่ใจในธรรม ปฏิบัติตามธรรมจริง ตามที่พระองค์ประทานไว้ด้วยความแน่พระทัยและพระเมตตาจริงๆ

คำว่ารู้ธรรมเห็นธรรมขั้นต่างๆ ดังพุทธบริษัทครั้งพุทธกาลรู้เห็นกัน จะไม่เป็นปัญหาที่สุดเอื้อมตามความคิดอะไรเลย จึงต้องรู้เห็นกันได้ธรรมดาๆ เหมือนท่านที่รู้เห็นกันมาแล้วในครั้งพุทธกาลนั่นแล

ที่กาล สถานที่ และบุคคลสมัยนี้ขัดกับครั้งพุทธกาลโดยทางมรรคทางผลอยู่เวลานี้ ก็เพราะเราเองทำตัวให้ขัดต่อทางดำเนินของตัวเองโดย**ต้องการผลแต่มิได้สนใจกับเหตุ คือวิธีดำเนินว่าถูกผิดประการใดบ้าง จะควรดัดแปลงกาย วาจา ใจ ให้ตรงต่อธรรม คือทางดำเนินเพื่อมรรคผลนิพพาน อย่างไรบ้าง**

ถ้ามีการทดสอบตนกับธรรมอยู่เสมอ เพื่อความมุ่งหมายจะสำเร็จตามใจบ้าง อย่างไรก็ต้องสำเร็จในขั้นใดขั้นหนึ่ง ตามกำลังสติปัญญาของตนแน่นอน

เพราะครั้งพุทธกาลกับสมัยนี้ ก็เป็นสมัยที่กิเลสจะพึงแก้ด้วยธรรม และหายได้ด้วยธรรมเช่นเดียวกัน ดังโรคนานาชนิดในสมัยต่างๆ ที่หายได้ด้วยยาที่ถูกกับโรคตลอดมาฉะนั้น

๖๓.

กิเลสแท้ ธรรมแท้ อยู่ที่ใจ

หลวงปู่ขาว สอนพระเณรต่อไปว่า : -

"ผมเองเชื่ออย่างนี้มานานแล้ว ยิ่งปฏิบัติมานานเพียงไรก็ยิ่งเชื่ออย่างฝังใจถอนไม่ขึ้นเพียงนั้น **และยิ่งได้ฟังคำที่ท่านอาจารย์มั่นสั่งสอนอย่างถึงใจ สมัยที่อยู่กับท่านด้วยแล้ว ความเชื่อมั่นก็ยิ่งฝังใจลงลึก จนกลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับใจ"**

หลวงปู่ขาว ท่านพูดถึงคำสอนของ**หลวงปู่มั่น** ดังนี้ : -

"โดยท่านสอนว่า การดูกิเลสและแสวงธรรม ท่านทั้งหลาย **อย่ามองข้ามใจ ซึ่งเป็นที่อยู่ของกิเลส และเป็นที่สถิตอยู่แห่งธรรมทั้งหลาย**

กิเลสก็ดี ธรรมก็ดี มิได้อยู่กับกาลสถานที่ใดๆ ทั้งสิ้น แต่อยู่ที่ใจ คือ เกิดขึ้นที่ใจ เจริญขึ้นที่ใจ และดับลงที่ใจดวงที่รู้ๆ อยู่นี้เท่านั้น

แม้ธรรม ถ้าแสวงหาที่ใจ ก็จะมีวันพบโดยลำดับของความพยายาม

สถานที่ กาลเวลา นั้น เป็นเพียงเครื่องส่งเสริมและเครื่องกดถ่วงกิเลส และธรรมให้เกิดขึ้นและเสื่อมไปเท่านั้น

เช่น รูป เสียง เป็นต้น เป็นเครื่องส่งเสริมกิเลสที่มีอยู่ในใจให้เจริญยิ่งขึ้น และการเข้าบำเพ็ญในป่าในเขา ก็เพื่อส่งเสริมธรรมที่มีอยู่ในใจ ให้เจริญยิ่งขึ้นเท่านั้น

กิเลสแท้ ธรรมแท้ อยู่ที่ใจ ส่วนเครื่องส่งเสริมและกดถ่วงกิเลสและธรรมนั้นมีอยู่ทั่วไปทั้งภายในและภายนอก”

๖๔.

จึงต้องอยู่ที่วิเวกสงัด

หลวงปู่ขาว ได้พูดถึงคำสอนของ**หลวงปู่มั่น** ต่อไปว่า :-

"ฉะนั้น ท่านจึงสอนให้หลบหลีกปลีกตัวจากสิ่งยั่วยวนกวนใจ อันจะทำให้กิเลสที่มีอยู่ภายในกำเริบลำพอง มีรูป เสียง เป็นต้น

และสอนให้อยู่ในที่วิเวกสงัด เพื่อกำจัดกิเลสชนิดต่างๆ ด้วยความเพียรได้ง่ายขึ้น อันเป็นการย่นวัฏฏะภายในให้สั้นเข้า

ด้วยเหตุนี้ การแสวงหาที่อยู่อันเหมาะสมเพื่อความเพียรสำหรับนักบวชผู้หวังความพ้นทุกข์ภายในใจ จึงเป็นความชอบยิ่งตามหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าผู้ทรงเห็นภัยประจักษ์พระทัย ประทานไว้เพื่อหมู่ชน

เพราะการอยู่ในที่ธรรมดา กับการอยู่ในที่แปลกๆ เปลี่ยวๆ ความรู้สึกในใจดวงเดียวกันนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานที่อยู่เสมอ ไม่แน่นอน

ยิ่งพอทราบว่าจิตมีอาการชินชาต่อสถานที่เท่านั้น ผู้เป็นนักสังเกตตัวเองจะทราบได้ทันที และรีบเปลี่ยนแปลงโยกย้ายสถานที่เพื่อความเหมาะสม ไม่นิ่งนอนใจ อันเป็นการเปิดโอกาสให้กิเลสสั่งสมกำลังเพื่อทำลายตนโดยไม่รู้สึกตัว

การแก้เหตุการณ์ด้วยความไม่ประมาทได้ทันท่วงที กิเลสย่อมไม่มีโอกาสก่อตัว และสั่งสมกำลังขึ้นทำลายจิตและธรรมซึ่งอยู่ภายในใจดวงเดียวกันได้ และมีทางก้าวหน้าไม่เสื่อมคลาย"

๖๕.

ต้องมีสติ ไม่พลั้งเผลอ

หลวงปู่ขาว ได้สอนศิษย์ตามคำสอนของ**หลวงปู่มั่น** ต่อไปว่า : -

ผู้ปฏิบัติเพื่อความเห็นภัย ต้องเป็นผู้มีสติระลึกรู้อยู่กับใจตลอดเวลา ไม่พลั้งเผลอได้เป็นการดี

ความไม่พลั้งเผลอนั่นแล คือทำนบป้องกันกิเลสต่างๆ ที่ยังไม่เกิดไม่ให้มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ที่มีอยู่ซึ่งยังแก้ไม่หมด ก็ไม่กำเริบลำพองและทำความพยายามกำจัดปัดเป่าด้วยสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียรไม่ลดละท้อถอย

สถานที่ใดจิตกลัวและมีสติระวังตัวดี สถานที่นั้นคือป่าช้าเผาผลาญกิเลสทั้งมวลด้วย **ตปธรรม** คือความเพียร มีสติปัญญาเป็นเครื่องมือเผาผลาญทำลาย

คำว่า ฌาณ ก็ดี สมาธิก็ดี ปัญญาก็ดี วิมุตติหลุดพ้นก็ดี และคำว่ากิเลสเสื่อมอำนาจก็ดี กิเลสตายไปโดยลำดับไม่กำหนดสถานที่เวลานาทีก็ดี หรือกิเลสตายไปจนหมดสิ้นภายในใจ ก็ดี จะปรากฏประจักษ์ใจในสถานที่บำเพ็ญอันถูกต้องเหมาะสม ของผู้มีความเพียรเป็นไปด้วยความรอบคอบนั่นเอง

๖๖.

เมื่อธรรมเจริญ
กิเลสย่อมดับสูญ

หลวงปู่ขาว กล่าวถึงคำสอนของ**หลวงปู่มั่น** ต่อไปว่า : -

ไม่มีที่อื่นเป็นที่เกิดและดับของกิเลสทั้งมวล โปรดทราบอย่างถึงใจว่า **ธรรมเจริญ ณ ที่ใด กิเลสย่อมเสื่อมและดับสูญไป ณ ที่นั้น**

คำว่า **"ที่ใด"** นักปฏิบัติทั้งหลายพึงทราบว่า **คือที่ใจดวงเดียวเท่านั้น**

ฉะนั้น **จงพากันห้ำหั่นฟันฝ่าฆ่ากิเลสด้วยความกล้าตายในสนามรบ คือ ใจ โดยอาศัยสถานที่เหมาะสมเป็นเครื่องหนุนกำลัง เพื่อชัยชนะเอาตัวรอดเป็นยอดคนด้วยประโยชน์แห่งความเพียรของตน อย่าหันเหเรรวนว่ากิเลสกองทุกข์จะมีอยู่ในที่อื่นใด นอกจากมีอยู่ในใจดวงเดียวเท่านั้น**

เท่าที่ปฏิบัติมาแต่ขั้นเริ่มแรก ซึ่งเป็นไปด้วยความตะเกียกตะกายลูบๆ คลำๆ เพราะขาดครูอาจารย์ผู้อบรมสั่งสอนโดยถูกต้อง จนได้มาเป็นครูอาจารย์สั่งสอนหมู่คณะ กับได้เห็นกองทุกข์ และความแปลกประหลาด พร้อมกับความอัศจรรย์เกินคาดทั้งหลาย ที่ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นมาก่อน แสดงขึ้น ณ ที่ใดเลย นอกจากแสดงขึ้นที่ใจดวงเดียว ซึ่งเป็นที่เกิดและสถิตอยู่แห่งธรรมกิเลสทั้งหลายนี้เท่านั้น

และมีทุกข์กับสมุทัยที่มีอยู่ในใจของเราของท่านแต่ละรายนี้เท่านั้น เป็นสิ่งที่มีอำนาจมากเหนือสิ่งใดๆ ในโลกทั้งสาม ที่สามารถปิดกั้นทางเดินเพื่อมรรคผลนิพพานได้อย่างมิดชิด แม้เครื่องมือทำการขุดค้นบุกเบิก**ทุกข์ สมุทัย** เพื่อมรรคผลนิพพานให้ปรากฏขึ้นอย่างเปิดเผย ก็ไม่มีอะไรในสามโลกที่สามารถยิ่งไปกว่า **นิโรธ** กับ **มรรค** ซึ่งมีอยู่ในใจดวงเดียวกันนี้

เรื่องมีอยู่เพียงเท่านี้ อย่าไปสนใจคิดถึงกาลสถานที่หรือบุคคลใดๆ ว่าเป็นภัย และเป็นคุณให้เสียเวลาและล่าช้าไปเปล่า โดยไม่เกิดประโยชน์อะไร ยิ่งกว่าการคิดเรื่อง**กิเลส** กับ **ธรรม** ซึ่งมีอยู่ที่ใจ จะผิดพระประสงค์ของความมุ่งหมายของศาสดาผู้ประทานธรรมสอนโลกด้วยความถูกต้องแม่นยำมาตลอด

หลวงปู่ย้ำว่านี้เป็นใจความโอวาทที่**ท่านอาจารย์มั่น**สั่งสอนอย่างถึงเหตุถึงผล สมัยอยู่กับท่านที่เชียงใหม่ จำได้อย่างฝังใจไม่เคยหลงลืมจนบัดนี้

๖๗.

เทวดาให้การสงเคราะห์

หลวงปู่ขาว กับ**หลวงปู่แหวน** เดินธุดงค์ขึ้นเหนือไปเรื่อยๆ บุกป่าฝ่าดง ข้ามขุนเขาลำเนาไพรไปเข้าเขต**เมืองงาว** (อ.งาว จ.ลำปาง) จะเข้า**เมืองพะเยา** (ขณะนั้นเป็นอำเภอของจังหวัดเชียงราย) เดินข้ามป่าเขาจนมาทะลุถึงถนนหลวง แล้วเดินเรื่อยไปตามถนน

ช่วงนั้นเป็นฤดูร้อน แสงแดดร้อนแรงมากเหมือนดังจะเผาทุกอย่างให้มอดไหม้ไปทีเดียว **หลวงปู่**รู้สึกอ่อนระโหยโรยแรง จึงรำพึงในใจว่า "เทพยดาผู้ใจบุญจะไม่สงเคราะห์ผู้กำลังตกทุกข์ได้ยากบ้างเลยหรือ"

หลังจากคิดดังนั้นแล้ว **หลวงปู่**ก็เดินไปเรื่อยๆ ทันใดนั้นมีรถยนต์คันหนึ่งซึ่งวิ่งมาจากลำปาง วิ่งผ่าน**หลวงปู่ทั้งสอง**ไปได้หน่อยหนึ่งแล้วก็หยุดรอจนท่านเดินไปถึง

คนในรถพูดว่า "นิมนต์ตุ๊เจ้าทั้งสองขึ้นรถไปด้วยกันกับผมเถิด"

หลวงปู่พูดว่า "อาตมาเป็นพระป่า แม้ทรัพย์สักสตางค์แดงเดียวก็ไม่มีจะให้ดอก"

ชายผู้นั้นพูดว่า "ผมไม่ต้องการทรัพย์หรือเงินทองของพระคุณเจ้าดอกครับ ผมต้องการบุญต่างหาก นิมนต์เถิดครับ"

หลวงปู่ทั้งสองได้อาศัยขึ้นรถผู้ใจบุญไปจนถึง**เมืองพะเยา** ได้ขอบใจให้ศีลให้พรเจ้าของรถ แล้วก็ออกเดินเท้าต่อไปถึง**อำเภอพาน** จึงปักกลดพักที่นั่นหนึ่งคืน

หมายเหตุเพิ่มเติม :

ท่านผู้อ่านอาจสงสัยว่าอ่านจนจบตอนแล้วไม่เห็นเจอเทวดาเลย ผมก็สงสัยเหมือนกัน! คราว**หลวงปู่เพ็ง พุทฺธธมฺโม** เมตตาไปพักที่บ้าน เคยกราบเรียนถามว่า สมัยท่านเดินธุดงค์ เคยมีเทวดาถวายบิณฑบาตหลวงปู่หรือเปล่า?

หลวงปู่ตอบว่ามีตลอด ไม่เช่นนั้นพระธุดงค์ท่านก็อดตายนะซิ แล้วท่านก็เล่าต่อไปว่า เทวดาในกรุงเทพฯยิ่งมีมาก โดยเฉพาะ**หมู่บ้านสหกรณ์**ที่ผมอยู่ ท่านว่าเทวดามีเยอะจริงๆ

พวกเรายิ่งงุนงงกันใหญ่ แล้ว**หลวงปู่**ก็เฉลยว่า ท่านออกไปบิณฑบาตไม่ถึงยี่สิบนาที ก็ขนกลับไม่หวาดไม่ไหว

อ๋อ! ถึงบางอ้อกัน **หลวงปู่**บอกว่า "ก็พวกสูนั่นแหละตัวเป็นคน แต่ใจบุญใจกุศล ใจเป็นเทวดา เรียกว่า **มนุสเทโว** อย่างไรละ เข้าใจไหม?"

อีกประเด็นหนึ่ง ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า พระธุดงค์ต้องระวังเวลามีรถยนต์จอดรับ ต้องถามให้แน่ใจว่า เขาไม่เก็บสตางค์ค่าโดยสาร เพราะพระธุดงค์ท่านไม่มีเงินทองติดตัวแม้แต่สตางค์แดงเดียว อาจเกิดปัญหากับเจ้าของรถได้

หลวงพ่อวิชัย เขมิโย วัดถ้ำผาจม อ.แม่สาย จ.เชียงราย กรุณาเล่าให้ฟังว่า คราวที่ท่านเดินธุดงค์องค์เดียวทางภาคใต้ ได้มีรถโดยสารสองแถวจอดรับ แล้วเอ๊ดรถ (กระเป๋ารถ) พูดจาอย่างเร่งรีบว่า "นิมนต์พี่หลวงๆ" เห็นเขาร้อนรนจึงไม่ได้ถามเรื่องค่าโดยสาร พอ**หลวงพ่อ**นั่งลงบนเบาะเท่านั้น แอ๊ดรถก็ขอเก็บเงิน หลวงพ่อบอกว่า ท่านเป็นพระธุดงค์ไม่มีเงิน เขาจึงไล่ให้ท่านลง แต่คนขับไม่ยอมหยุดรถ แอ๊ดก็ไล่ให้ลง **หลวงพ่อ**จึงตัดสินใจอุ้มบาตรไว้แนบอก หลับตากระโดดลงรถ ท่านอุ้มบาตรไว้แน่น กลิ้งลงข้างทางหลายตลบ บริขารกระจายเกลื่อน แต่ท่านก็โล่งอกที่บาตรไม่เป็นไร แขนท่านถลอกฟกช้ำไปบ้างเท่านั้น แอ๊ดรถตะโกนหัวเราะชอบใจ...ผมไม่บอกว่าจังหวัดไหนหรอกครับ

๖๘.

พบหลวงปู่มั่น ที่ป่าเมี่ยงห้วยทราย

รุ่งเช้า ฉันเสร็จ **หลวงปู่ขาว** กับ**หลวงปู่แหวน** ก็ออกเดินทางต่อไป**อำเภอแม่สรวย** วกไปทาง**เวียงป่าเป้า** จนถึง**แม่กระจาน** (เขตจังหวัดเชียงราย) แล้วสอบถามชาวบ้านแถวนั้นว่า เคยเห็นตุ๊เจ้าป่ามาจำพรรษาอยู่แถวนี้บ้างไหม?”

ชาวบ้านบอกว่าเห็นมีอยู่ ๒ องค์ พักอยู่ที่**ป่าเมี่ยงห้วยทราย** เมื่อ ๒-๓ วันก่อนเห็น**ตุ๊เจ้าสาร** (หลวงปู่สาร) ลงมาเย็บผ้าอยู่กับชาวบ้าน

เมื่อทราบดังนั้นแล้ว **หลวงปู่ขาว** กับ**หลวงปู่แหวน** ก็ยินดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะมั่นใจว่าจะต้องเป็น **พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** อย่างแน่นอน ท่านคงพำนักอยู่กับ **ตุ๊เจ้าสาร** ก็เป็นได้

ทั้ง**หลวงปู่ขาว** และ**หลวงปู่แหวน** จึงได้รีบเร่งเดินทางไป**ป่าเมี่ยงห้วยทราย** ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยความหวังว่าจะได้พบ**พระอาจารย์ใหญ่** อย่างแน่นอน

เมื่อเดินทางไปถึง **ป่าเมี่ยงห้วยทราย** ก็ได้พบ**หลวงปู่มั่น** พระอาจารย์ใหญ่สมความตั้งใจ

โดยปกติ**หลวงปู่มั่น** ท่านไม่ค่อยให้ใครอยู่ด้วย ท่านชอบอยู่เฉพาะองค์เดียว

หลวงปู่ขาว บอกว่า ตัวท่านเองก็พยายามไปอยู่ในละแวกใกล้เคียงที่**หลวงปู่มั่น**พำนัก อยู่ในที่ไม่ห่างไกลนัก พอไปมาหาสู่เพื่อรับโอวาทได้ในคราวจำเป็น

ที่**ป่าเมี่ยงห้วยทราย**นี้เอง **หลวงปู่มั่น** ได้เมตตาแสดงธรรมสั่งสอน ย้ำอุบายแนวปฏิบัติแก่ลูกศิษย์ทุกวัน

หลวงปู่ขาว เล่าให้ลูกศิษย์ฟังว่า "การแสดงธรรมของพระอาจารย์แต่ละครั้งใช้เวลาไม่นาน แต่ธรรมที่ท่านแสดงนั้น เป็นธรรมปฏิบัติล้วนๆ ละเอียดไปตามขั้นตอนของสาระธรรม ทำให้ผู้ได้ฟังหายสงสัยในข้อปฏิบัติของตนที่กำลังดำเนินอยู่ ทำให้เกิดความมุ่งมั่นมานะพยายาม ประกอบความเพียรกันอย่างเต็มความสามารถ

การได้ฟังธรรมจากครูอาจารย์แต่ละครั้ง เหมือนกับได้เพิ่มพลังธรรมะเข้าไปอีก ดังนั้น ในการภาวนา ต่างองค์ต่างก็เร่งความเพียรกันอย่างไม่ท้อถอย เต็มความสามารถของตน อย่างไม่ขาดวรรคตอนทั้งกลางวันและกลางคืน เว้นเฉพาะเวลาหลับเท่านั้น"

๖๙.

รับการอบรมจาก พระอาจารย์ใหญ่

เมื่อเข้าไปศึกษาข้ออรรถข้อธรรม **พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ท่านก็เมตตาสั่งสอนอย่างเต็มภูมิไม่มีปิดบังลี้ลับ

การได้อยู่ใกล้**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** สติสัมปชัญญะจึงมีกำลังอยู่เสมอ เป็นการประกอบ**ชาคริยานุโยค** (ความเพียร) อย่างแท้จริง

การได้อยู่ใกล้**พระอาจารย์ใหญ่** ในคราวนั้น จึงเป็น**สัปปายะ**หลายอย่าง คือ : -

บุคคลสัปปายะ เพราะสหธรรมิกล้วนเป็นผู้ปฏิบัติธรรมอย่างเอาจริงด้วยกัน

อาวาสสัปปายะ เพราะสถานที่เป็นป่าเขาลำเนาไพร บรรยากาศสงบวิเวกวังเวง อากาศเยือกเย็น ชาวบ้านก็ไม่มารบกวน

อาหารสัปปายะ เพราะมีพอฉันเพื่อยังอัตภาพให้เป็นไปได้ ไม่สมบูรณ์ แต่ไม่ถึงขั้นขาดแคลน

ธรรมะสัปปายะ เพราะพระอาจารย์ผู้แสดงธรรมท่านก็ย้ำลงในธรรมปฏิบัติ ในสารธรรมอันเป็นวิมุตติธรรม วิโมกขธรรม ชี้จุดอันควรละและบอกจุดอันควรเจริญ ยิ่งใกล้วันเข้าพรรษาท่านได้แสดงทางปฏิบัติย้ำลงเป็นจุดๆ เป็นขั้นตอนตามการเจริญมรรคปัญญาโดยเฉพาะ

โดยปกติ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น**ท่านไม่ค่อยให้ใครอยู่ด้วย ท่านให้ลูกศิษย์แต่ละรูปแยกกันไปหาที่ภาวนากันเอง ให้อยู่องค์เดียวซึ่ง**หลวงปู่ขาว**ท่านบอกว่า ท่านก็พอใจที่พระอาจารย์ใหญ่เมตตาสั่งสอนในเวลาจำเป็นเมื่อเข้าไปเรียนถาม และเมื่อหมดข้อข้องใจแล้วก็กราบลาพระอาจารย์ไปบำเพ็ญตามลำพัง มีการเข้าๆ ออกๆ อยู่เสมอ

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

๗๐.

จำพรรษา กับหลวงปู่แหวน

พอใกล้จะเข้าพรรษา **พระอาจารย์ใหญ่มั่น** บอกให้ลูกศิษย์แยกย้ายกันไปหาที่จำพรรษากันเอง ไม่ให้พักรวมกันที่**ป่าเมี่ยงห้วยทราย** เพราะจะเป็นภาระหนักแก่ชาวบ้าน ซึ่งมีเพียง ๕-๖ หลังคาเรือน ชาวบ้านก็ยากจน ทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการทำสวนเมี่ยงและหาของป่าขาย การเข้าออกหมู่บ้านก็ยากลำบาก

หลวงปู่แหวน กับ**หลวงปู่ขาว** ตกลงกันไปจำพรรษาที่**ป่าเมี่ยงขุนปั๋ง** อยู่ท่ามกลางป่าเขาไม่ห่างจาก**พระอาจารย์ใหญ่**นัก ใช้เวลาเดินลัดป่าลัดเขามาเพียง ๔-๕ ชั่วโมงก็ถึง

ที่**ป่าเมี่ยงขุนปั๋ง** ชาวบ้านได้สร้างกุฏิที่พักชั่วคราวให้หลวงปู่ทั้งสององค์ พอได้อาศัยกันแดดกันฝนได้ ทั้งสององค์ต่างก็ตั้งใจเร่งความเพียรกันอย่างเต็มที่ ความก้าวหน้าด้านจิตภาวนาก็เป็นไปโดยราบรื่น การพิจารณาธรรมก็ได้อุบายแปลกๆ ดี มีความละเอียดสุขุมไปตามขั้นตอนของสมาธิและปัญญาที่ขุดค้นขึ้นมา ถ้ามีการขัดข้องบ้างทั้งสององค์ต่างก็ช่วยกันแก้ไขให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

เมื่อออกพรรษาแล้ว **พระอาจารย์ใหญ่มั่น** กับ**พระอาจารย์พร สุมโน** ได้มาสมบททที่**ป่าเมี่ยงขุนปั๋ง** ต่อมา**หลวงปู่เทสก์ เทสรํสี** กับ**พระอาจารย์อ่อนสี สุเมโธ** ก็ตามขึ้นไปสมทบอีก

เมื่อมีพระไปอยู่รวมกันหลายองค์ เกรงจะเป็นภาระหนักแก่ชาวบ้าน หลวงปู่มั่น จึงให้หาทางแยกย้ายกันออกไปวิเวกบริเวณที่ไม่ไกลกันนัก จะมารวมกันเฉพาะวันอุโบสถ เพื่อฟังสวดปาฏิโมกข์ แล้วรับการอบรม เสร็จแล้วก็แยกย้ายกันกลับไปอยู่ที่ของแต่ละองค์

หมายเหตุ : เรื่องราวการจำพรรษากับหลวงปู่แหวน นั้น ท่านผู้สนใจสามารถอ่านเพิ่มเติมได้ที่ ประวัติหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๓

หลวงปู่พร สุมโน
วัดประชานิยม อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

๗๑.

ได้จำพรรษา กับหลวงปู่มั่น

หลวงปู่ขาว ได้เล่าถึงการบำเพ็ญเพียรในภาคเหนือว่าเมื่ออยู่นานไป **พระอาจารย์ใหญ่**ท่านก็เมตตาให้เข้าไปพักจำพรรษาด้วย รู้สึกดีใจเหมือนตัวจะลอยที่พยายามหลายปีเพิ่งสำเร็จ จากนั้นก็ได้จำพรรษากับท่านเรื่อยมา

ตามประวัติ **หลวงปู่มั่น**ท่านท่องธุดงคกรรมฐานในแถบ**อำเภอพร้าว** อยู่ประมาณ ๕ ปี ได้ใช้**วัดร้างป่าแดง** บ้านแม่กอย เป็นศูนย์กลางในการประชุมอบรมศิษย์อยู่ ๓ ปี และท่านพักจำพรรษาที่สถานที่แห่งนี้ ๑ ปี ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ก่อนที่ท่านจะเดินทางกลับไปโปรดลูกศิษย์ลูกหาในภาคอิสานในปี พ.ศ. ๒๔๘๒

วัดร้างป่าแดง ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นวัดกรรมฐานที่สมบูรณ์ในเวลาต่อมา และได้ชื่อว่า **วัดป่าอาจารย์มั่น** (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

ศิษย์ที่ติดตามรับการอบรมธรรมจาก**หลวงปู่มั่น** ในช่วงนั้นก็มี **หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม, หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ, หลวงปู่ขาว อนาลโย, หลวงปู่ชอบ ฐานสโม, หลวงปู่ฝั้น อาจาโร, หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร, หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี, หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ** เป็นต้น

หลวงปู่ขาว ได้เล่าถึงช่วงที่จำพรรษาอยู่กับ**หลวงปู่มั่น**ว่า การบำเพ็ญทางจิตภาวนา รู้สึกได้กำลังขึ้นเป็นลำดับ เพราะได้ครูอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญคอยแนะนำสั่งสอน ใจจึงเหมือนจะเหาะจะบินด้วยอำนาจแห่งความอิ่มเอิบในธรรมที่ปรากฏอยู่กับใจ ไม่มีความอับเฉาเศร้าใจเพราะความเป็นลุ่มๆ ดอนๆ ของใจเหมือนพักอยู่ที่อื่นๆ

ใจนับวันเจริญขึ้นโดยลำดับ ทั้งด้านสมาธิและด้านปัญญามีความเพลิดเพลินในความเพียรทั้งกลางวันและกลางคืนไม่มีเวลาอิ่มพอ

สำหรับสถานที่ที่**หลวงปู่ขาว** ได้อยู่จำพรรษากับ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ครั้งแรกที่**ดอยน้ำมัว ที่บ้านทุ่งบวกข้าว** ที่นั่นเคยเป็นวัดมาแต่โบราณ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มีปูชนียสถานเก่าแก่อยู่ **ผู้แก่บ้าน** (ผู้ใหญ่บ้าน) และชาวบ้านได้ศรัทธาสร้างกุฏิถวายให้พระธุดงคกรรมฐานอยู่

ในปีนั้น**หลวงปู่ขาว**มีอายุพรรษาในธรรมยุติกนิกายราวๆ ๑๐ พรรษา ตกอยู่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๗๘

ตามประวัติ **หลวงปู่มั่น** ท่านบรรลุธรรมขั้นสูงสุด คือหมดภาระการบำเพ็ญเพียรในการค้นหาสัจธรรม ที่**ถ้ำดอกคำ** ตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๗๘ หลังจากนั้นท่านก็มาพักจำพรรษาที่**ดอยน้ำมัว (ดอยนะโม)**

และที่**ดอยนะโม** นี้เองที่**หลวงปู่มั่น** ได้พูดกับศิษย์ทั้งสอง คือ **หลวงปู่แหวน** กับ **หลวงปู่ขาว** ว่า **"ผมหมดงานที่จะทำแล้ว ก็อยู่สานกระบุงสานตะกร้า พอช่วยเหลือพวกท่านและลูกศิษย์ลูกหาได้บ้างเท่านั้น"**

๗๒.

สมัยพุทธกาล ทำไมจึงบรรลุธรรมได้ง่าย

ในพรรษาแรกที่ได้อยู่กับ**พระอาจารย์ใหญ่ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่เชียงใหม่ เมื่อ**หลวงปู่ขาว** กราบเรียนถามข้อธรรม บางครั้งยังโดน**หลวงปู่มั่น**ดุเอาก็มี โดย**หลวงปู่มั่น**ดุเอาว่า "ถามเอาตามความชอบใจของตน มิได้เล็งดูหลักธรรม คือ ความจริงควรจะเป็นอย่างไรบ้าง"

ความสงสัยที่**หลวงปู่ขาว** กราบเรียนถาม**หลวงปู่มั่น**นั้นมีว่า "ในครั้งพุทธกาล ตามประวัติว่า มีผู้สำเร็จมรรคผลนิพพานมาก และรวดเร็วกว่าสมัยนี้ ซึ่งไม่ค่อยมีท่านผู้ใดสำเร็จกัน แม้ไม่มากเหมือนครั้งโน้น หากมีการสำเร็จได้ก็รู้สึกว่าจะช้ากว่ากันมาก"

หลวงปู่มั่นย้อนถามทันทีว่า "ท่านทราบได้อย่างไร สมัยนี้ไม่ค่อยมีผู้สำเร็จมรรคผลนั้น แม้สำเร็จได้ก็ช้ากว่ากันมาก ดังนี้"

หลวงปู่ขาวตอบว่า "ก็ไม่ค่อยได้ยินว่าใครสำเร็จเหมือนครั้งโน้น ซึ่งเขียนไว้ในตำราว่าสำเร็จกันครั้งละมากๆ แต่ละครั้งที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรด ตลอดการบำเพ็ญโดยลำพังในที่ต่างๆ ก็ทราบว่าท่านสำเร็จโดยรวดเร็วและง่ายดายจริงๆ น่าเพลินใจด้วยผลที่ท่านได้รับ แต่สมัยทุกวันนี้ ทำแทบล้มแทบตายก็ไม่ค่อยปรากฏผลเท่าที่

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

ควรแก่เหตุบ้างเลย อันเป็นสาเหตุให้ผู้บำเพ็ญท้อใจและอ่อนแอต่อความเพียร”

หลวงปู่มั่น ถามกลับคืนว่า “ครั้งโน้นในตำราท่านแสดงไว้ด้วยหรือว่า ผู้บำเพ็ญล้วนเป็นผู้สำเร็จอย่างรวดเร็วและง่ายดายทุกรายไป **หรือมีทั้งผู้ปฏิบัติลำบาก ทั้งรู้ได้ช้า ผู้ปฏิบัติลำบากแต่รู้ได้เร็ว ผู้ปฏิบัติสะดวกแต่รู้ได้ช้า และผู้ปฏิบัติสะดวกทั้งรู้ได้เร็ว อันเป็นไปตามประเภทของบุคคลที่อุปนิสัยวาสนายิ่งหย่อนต่างกัน**”

๗๓. ขึ้นกับผู้สอน และพื้นเพนิสัยแต่ละคน

หลวงปู่ขาว เรียนตอบว่า "มีแบ่งภาคไว้ต่างๆ กันเหมือนกัน มิได้มีผู้สำเร็จอย่างรวดเร็วและง่ายดายอย่างเดียว ส่วนผู้ปฏิบัติลำบากทั้งสำเร็จได้ช้าและปฏิบัติลำบากแต่รู้ได้เร็วก็มี แต่รู้สึกผิดกับสมัยนี้มาก แม้จะมีแบ่งประเภทบุคคลไว้ต่างกันเช่นเดียวกับสมัยนี้"

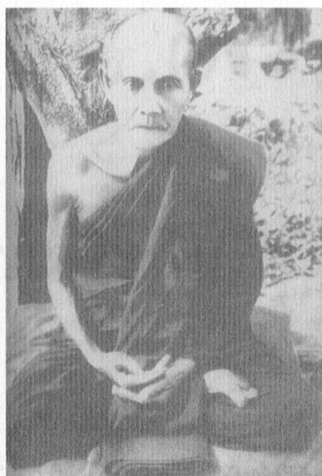
หลวงปู่มั่น อธิบายว่า **"ข้อนี้ขึ้นอยู่กับผู้แนะนำ ถูกต้องแม่นยำผิดกัน ตลอดอำนาจวาสนาระหว่างพระพุทธเจ้ากับพระสาวกและพวกเรา ผิดกันอยู่มากจนเทียบกันไม่ได้**

อีกประการหนึ่ง **เกี่ยวกับความสนใจในธรรม**ก็ต่างกันมากสำหรับสมัยนี้กับสมัยพุทธกาล **แม้พื้นเพนิสัย** ก็ผิดกันกับครั้งนั้นมาก เมื่ออะไรๆ ผิดกัน ผลจะให้เหมือนกันย่อมเป็นไปไม่ได้"

ต่อจากนั้น **หลวงปู่มั่น** ก็เริ่มเทศนา **หลวงปู่ขาว** ด้วยกัณฑ์ใหญ่อย่างเผ็ดร้อนถึงใจ ดังต่อไปนี้ :-

"เราต้องไม่พูดเรื่องผู้อื่น สมัยอื่น ให้เยิ่นเย้อไปมาก แม้ตัวเราเองยังแสดงความหยาบกระทบกระเทือนตัวเองอยู่ตลอดเวลา ทั้งที่เป็น

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตเถร
พระปรมาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ

นักบวชและนักปฏิบัติ ซึ่งกำลังเข้าใจว่าตัวประกอบความเพียรอยู่เวลานั้น ด้วยวิธีเดินจงกรมอยู่บ้าง นั่งสมาธิภาวนาอยู่บ้าง

แต่นั่นเป็นเพียงกิริยาแห่งความเพียรทางกาย ส่วนใจมิได้เป็นความเพียรไปตามกิริยาเลย มีแต่ความคิดสั่งสมกิเลส ความกระเทือนใจอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่เข้าใจว่าตนกำลังทำความเพียรด้วยวิธีนั้นๆ

ดังนั้น ผลจึงเป็นความกระทบกระเทือนใจโดยไม่เลือกกาลสถานที่ แล้วก็มาเหมาเอาว่าตนทำความเพียรเจียนตายไม่ได้รับผลเท่าที่ควร ความจริงตนเดินจงกรม นั่งสมาธิ สั่งสมยาพิษทำลายตนโดยไม่รู้สึกตัวต่างหาก มิได้ตรงตามความจริงตามหลักแห่งความเพียรเลย

ฉะนั้น ครั้งพุทธกาล ที่ท่านทำความเพียรด้วยความจริงจังหวังพ้นทุกข์จริงๆ กับสมัยที่พวกเราทำเล่นราวเด็กกับตุ๊กตาจึงนำมาเทียบกันไม่ได้ ขืนเทียบไปมากเท่าไร ยิ่งเป็นการขายกิเลสความไม่เป็นท่าของตัวมากเพียงนั้น..."

๗๔.

กิเลสเท่ามหาสมุทร - ความเพียรเท่าฝ่ามือ

หลวงปู่มั่นพระอาจารย์ใหญ่ เทศน์สอน**หลวงปู่ขาว** ต่อไปว่า :-

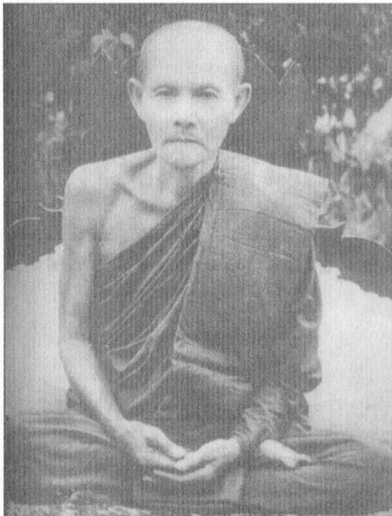
"ผม แม้ในสมัยเป็นคนทำเล่นๆ ลวงๆ ตัวเองก็ไม่เห็นด้วยกับคำพูดดูถูกศาสนา และดูถูกตัวเองดังที่ท่านว่ามานั้น

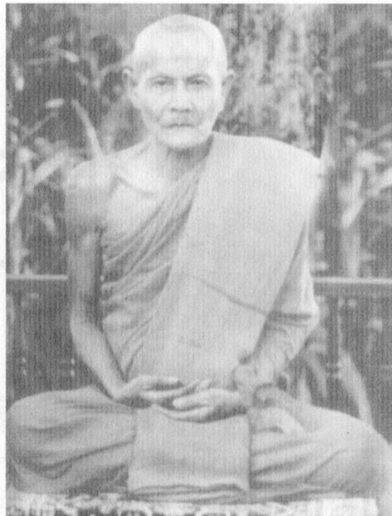
ถ้าท่านยังเห็นว่าตัวยังพอมีสารคุณอยู่บ้าง **ท่านลองทำตามแบบที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้โดยถูกต้องดูซิ อย่าทำตามแบบที่กิเลสพาฉุดลากไปทุกวี่ทุกวันทุกเวลา แม้ขณะกำลังเข้าใจว่าตนกำลังทำความเพียรอยู่**

มรรค ผล นิพพาน ที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้เป็นสมบัติกลาง จะเป็นสมบัติอันพึงใจท่านในวันหนึ่งแน่นอน โดยไม่มีคำว่ายากลำบากและสำเร็จได้ช้ามาเป็นอุปสรรคได้เลย

ขนาดที่พวกเราทำความเพียรแบบกระดูกจะหลุดออกจากกัน เพราะความขี้เกียจอ่อนแออยู่เวลานี้ ผมเข้าใจว่าเหมือนคนที่แสนโง่และแสนขี้เกียจ เอาสิ่งอันเล็กๆ น้อยๆ เท่านิ้วมือไปเจาะภูเขาทั้งลูก แต่หวังให้ภูเขานั้นทะลุในวันเวลาเดียว ซึ่งเป็นที่น่าหัวเราะของท่านผู้ฉลาดปราดเปรื่องด้วยปัญญา และมีความเพียรกล้าเป็นไหนๆ พวกเราลองคิดดู

ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺตเถร

เทียบกับประโยคแห่งความเพียรของท่านผู้เป็นศากยบุตรพุทธสาวกในครั้งพุทธกาลท่านแล้ว น่าสมเพชเวทนาเหลือประมาณ เราหวังพระนิพพานด้วยความเพียรเท่าฝ่ามือ ลองคิดดู **กิเลสเท่ามหาสมุทร แต่ความเพียรเท่าฝ่ามือ มันห่างไกลกันขนาดไหน**

คนสมัยนี้ เพียงใช้ฝ่ามือแตะมหาสมุทร ทำความเพียรเพียงเล็กน้อย แต่หมายมั่นปั้นมือว่าจะข้ามโลกสงสาร เมื่อไม่ได้ตามใจหวังก็หาเรื่องตำหนิศาสนาและกาลสถานที่ ตลอดคนสมัยนั้นสมัยนี้ไม่ละอาย...”

๗๕.

ลงทุนน้อย - ต้องการกำไรล้นโลก

หลวงปู่มั่น เทศน์สอนศิษย์ต่อไปว่า : -

"...การประกาศความไม่เป็นท่าของตัวให้นักปราชญ์ท่านหัวเราะด้วยความอ่อนใจว่า เราเป็นผู้หมดความสามารถโดยประการทั้งปวง

การลงทุนแต่เพียงเล็กน้อยด้วยความเสียดายเรี่ยวแรง แต่ต้องการผลกำไรล้นโลกล้นสงสาร นั่นเป็นทางเดินของโมฆบุรุษ โมฆสตรี ผู้เตรียมสร้างป่าช้าไว้เผาตัวและนอนจมอยู่ในกองทุกข์ ไปชมเชยศาสนธรรม ชมเชยกาลสถานที่และบุคคลในครั้งพุทธกาล แต่ตำหนิศาสนธรรม ตำหนิกาลสถานที่และบุคคลในสมัยนี้

จึงเป็นคำชมเชยและติเตียนของโมฆบุรุษโมฆสตรีที่ปิดกั้นทางเดินของตน จนหาทางเล็ดลอดปลอดจากภัยไปไม่ได้ และเป็นคำถามของคนสิ้นท่า เป็นคำถามของคนผู้ตัดหนามกั้นทางเดินของตัว

มิได้เป็นคำถามเพื่อช่วยบุกเบิกทางเดินให้เตียนโล่ง พอมีทางปลอดโปร่งโล่งใจ เพราะความสนใจปลดเปลื้องตนจากกิเลสด้วยสวากขาตธรรม อันเป็นมัชฌิมาที่เคยให้ความเสมอภาคแก่สัตว์โลกผู้สนใจปฏิบัติตามโดยถูกต้องตลอดมาแต่อย่างใดเลย..."

๗๐.

โรคกิเลสต้องรักษาด้วยธรรม

เทศน์ของ**หลวงปู่มั่น**มีต่อไปว่า :-

“...ถ้าท่านจะมีสติปัญญาเปลื้องตนพอเป็นที่ชมเชยบ้าง แม้โดยการเทียบเคียงว่า โรคทุกชนิดไม่ว่าชนิดร้ายแรงหรือชนิดธรรมดา เมื่อสนใจรักษาและโรคถูกกับยา ย่อมมีทางสงบและหายได้ด้วยกัน แต่ถ้าไม่สนใจรักษาโรคย่อมกำเริบและเป็นอันตรายได้

นอกจากโรคหวัด และโรคเล็กๆ น้อย ตามผิวหนัง ซึ่งบางชนิดแม้ไม่รักษาก็มีทางหายได้ตามกาลของมัน

โรคกิเลส ซึ่งมิใช่โรคหิดโรคเหา โรคกลากโรคเกลื้อน พอจะหายไปเอง **ต้องรักษาด้วยยา คือธรรมในทางความเพียรตามแบบของศากยบุตรพุทธสาวกที่ท่านทำกัน** จะเป็นกิเลสร้ายแรงหรือไม่เพียงไร ก็จำต้องสงบและหายได้ไม่มีทางสงสัย”

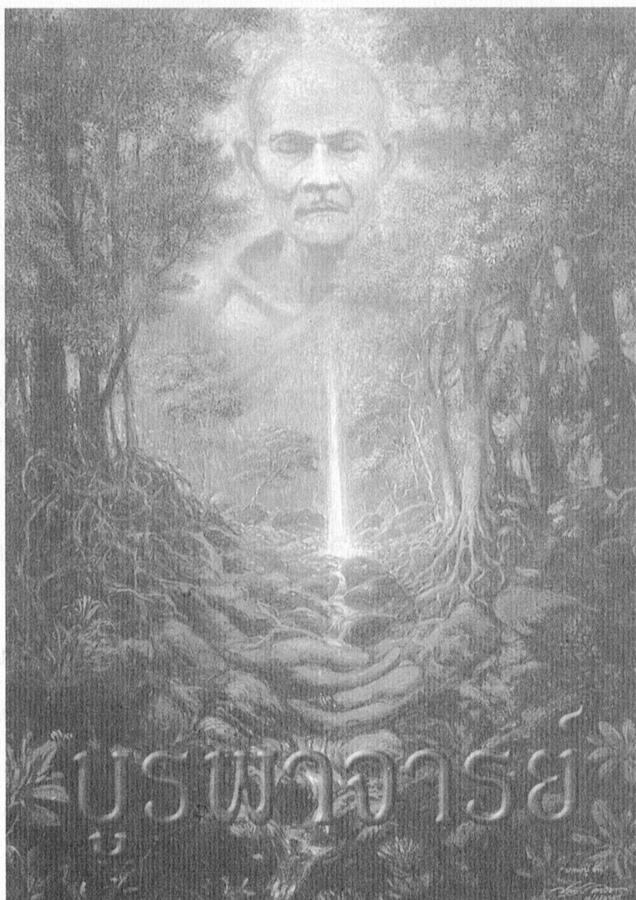
ต่อจากนั้น**หลวงปู่มั่น**ก็กล่าวในทางชมเชยยกย่อง**หลวงปู่ขาว**ว่า

“ท่านคิดเพียงเท่านี้ผมก็พอเบาใจ และชมเชยว่าท่านก็เป็นผู้มีความคิดแยบคายบ้างผู้หนึ่ง ที่พอจะเอื้อความสามารถของตัวได้ว่าจะเป็นผู้ข้ามโลกสงสารได้ และเชื่อความสามารถของพระพุทธเจ้า

และศาสนธรรม ว่าเป็นผู้ตรัสรู้ธรรมด้วยพระปรีชาสามารถ ทรงประกาศศาสนธรรมไว้โดยชอบและเป็นนิยยานิกธรรม นำสัตว์ให้ข้ามพ้นได้จริง

ไม่ตำหนิติเตียนตนว่ามีกิเลสหนาทำให้รู้ธรรมได้ช้าโดยไม่สนใจแก้ไข ไม่ติเตียนพระพุทธเจ้า ว่าทรงประกาศสอนธรรมไม่เสมอต้นเสมอปลาย ไม่ติเตียนพระธรรมว่าไร้สมรรถภาพหรือเรียวแหลมไม่สามารถแก้กิเลสของสัตว์ในสมัยนี้ได้เหมือนครั้งพุทธกาล...”

๗๗.

เหตุที่คนบรรลุธรรม ทีละมากๆ ในพุทธสมัย

หลวงปู่ขาว เล่าต่อไปว่า **หลวงปู่มั่น**ท่านว่า ท่านมิได้ปฏิเสธเกี่ยวกับกิเลสของคนที่มีหนาบางต่างกัน และยอมรับว่าคนในพุทธสมัยมีความเบาบางมากกว่าสมัยปัจจุบัน แม้การอบรมสั่งสอนก็ง่ายผิดกับสมัยนี้อยู่มาก

ประกอบกับผู้สั่งสอนในสมัยนั้น ก็เป็นผู้รู้ยิ่งเห็นจริงเป็นส่วนมาก มีพระศาสดาเป็นพระประมุข ประธานแห่งพระสาวกในการประกาศสอนธรรมแก่หมู่ชน การสอนจึงไม่ค่อยผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากความจริง ทรงถอดออกมาจากพระทัยและใจที่บริสุทธิ์ล้วนๆ หยิบยื่นให้ผู้ฟังอย่างสดๆ ร้อนๆ ไม่มีธรรมแปลกปลอมเคลือบแฝงออกมาด้วยเลย

ผู้ฟังก็เป็นผู้มุ่งต่อความจริงอย่างเต็มใจ ซึ่งเป็นความเหมาะสมทั้งสองฝ่าย

ผลที่ปรากฏเป็นขั้นๆ ตามความคาดหมายของผู้มุ่งความจริงจึงไม่มีปัญหาที่ควรขัดแย้งได้ว่า **สมัยนั้นคนสำเร็จมรรคผลกันทีละมากๆ จากการแสดงธรรมแต่ละครั้งของพระศาสดาและพระสาวก**

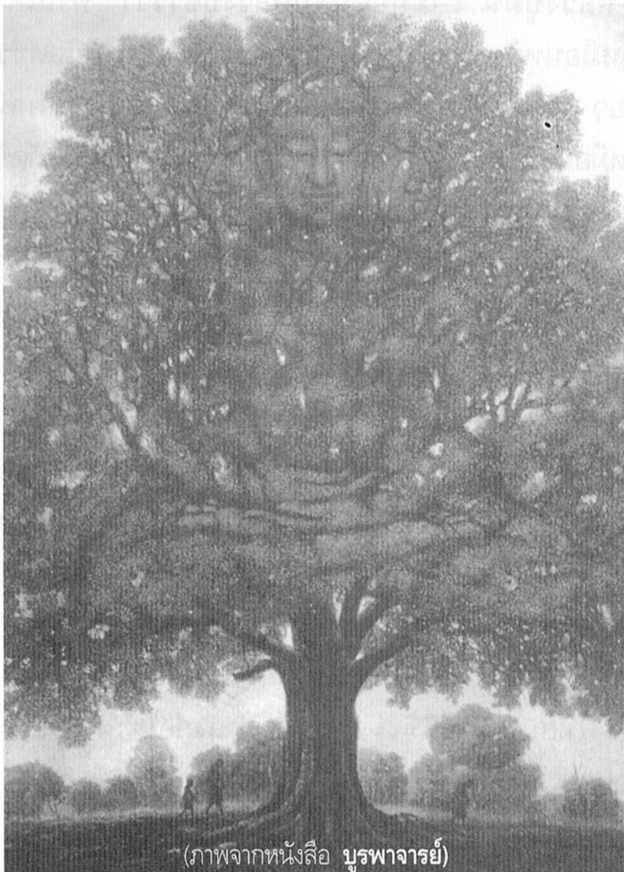
ส่วนสมัยนี้ ไม่ค่อยมีใครสำเร็จได้ คล้ายกับคนไม่ใช่คน ธรรมไม่ใช่ธรรม ผลจึงไม่มี

ความจริงคนก็คือคน ธรรมก็คือธรรมอยู่นั่นเอง แต่คนไม่สนใจธรรม ธรรมก็เข้าไม่ถึงใจ จึงกลายเป็นว่า คนก็สักว่าคน ธรรมก็สักว่าธรรม ไม่อาจยังประโยชน์ให้สำเร็จได้

แม้คนจะมีจำนวนมาก และแสดงให้ฟังทั้งพระไตรปิฎก จึงเป็นเหมือนเทน้ำใส่หลังหมา มันสลัดออกเกลี้ยงไม่เหลือ

ธรรมจึงไม่มีความหมายในใจของคน เหมือนน้ำไม่มีความหมายบนหลังหมาฉะนั้น

(ภาพจากหนังสือ **บูรพาจารย์**)

๗๘.

หลวงปู่มั่นถามย้อนกลับ

หลวงปู่มั่น ถามย้อนกลับ**หลวงปู่ขาว**ว่า "ท่านเล่าเวลานี้ใจเป็นเหมือนหลังหมาหรืออย่างไรกันแน่ จึงมัวตำหนิแต่ธรรมโดยถ่ายเดียว ว่าไม่ยังผลให้เกิดขึ้นแก่ตนเพื่อสำเร็จมรรคผลนิพพานง่ายๆ เหมือนครั้งพุทธกาล โดยไม่คำนึงใจตัวบ้าง ซึ่งกำลังสลัดปัดธรรมออกจากใจยิ่งกว่าหมาสลัดน้ำออกจากหลังของมัน

ถ้าย้อนมาคิดถึงความบกพร่องของตนบ้าง ผมเข้าใจว่าธรรมจะมีที่ซึมซาบและสถิตอยู่ในใจได้บ้าง ไม่ไหลผ่านไปราวกับลำคลองไม่มีแอ่งเก็บน้ำดังที่เป็นอยู่เวลานี้

คนสมัยพุทธกาล มีกิเลสบางหรือหนา ก็เป็นคุณและโทษของคนสมัยนั้นโดยเฉพาะ มิได้มาทำความลำบากหนักใจให้แก่คนสมัยนี้ ซึ่งมีกิเลสชนิดใดก็ก่อความเดือดร้อนให้แก่กันเอง แทบจะไม่มีโลกให้อยู่ ถ้าไม่สนใจแก้ไขพอให้โลกว่างจากการวางเพลิงเผากันบ้าง

การตำหนิติชมใครและสมัยใดก็ตาม ย่อมไม่เกิดประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าไม่สนใจตำหนิติชมตัวเอง ผู้กำลังก่อไฟเผาตัวและผู้อื่นให้เดือดร้อนอยู่เวลานี้

อันเป็นการพรากไฟราคะ โทสะ โมหะ ออกจากกันและกันที่เกี่ยวเนื่องกันอยู่ พอมีทางก้าวเดินเข้าสู่ความสงบสุขได้บ้าง ไม่ร้อนระอุด้วยไฟเหล่านี้จนเกินตัว สมกับโลกมนุษย์อันเป็นแดนของสัตว์ผู้ฉลาดกว่าสัตว์อื่นๆ บรรดาที่อยู่ร่วมโลกกันดังนี้

ท่านพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายอรัญวาสี

๗๙.

รู้สึกเห็นโทษของตัวเอง

หลวงปู่ขาวเล่าว่า **"ท่านอาจารย์มั่น** เข่นใหญ่เกี่ยวกับปัญหาโลกแตกของเรา ที่เรียนถามแม้ไม่มากมายนัก แต่เวลาท่านหยิบยกออกมา คล้ายกับปัญหานี้ เป็นเสี้ยนหนามแก่พระศาสนาและองค์ท่านตลอดตัวเราเอง แบบจะเยียวยาไม่ได้

เรารู้สึกเห็นโทษของตัว และเกิดความไม่สบายใจไปหลายวัน ทั้งที่ความจริงเราก็มิได้สงสัยว่า สมัยนี้จะไม่มีผู้สามารถบรรลุธรรมได้ ท่านเลยสับเขกเอาเสีย นับว่าพอดีกับคนปากไวอยู่ไม่เป็นสุข แต่ก็ดีอย่างหนึ่ง ที่ได้ฟังท่านอย่างถึงใจ"

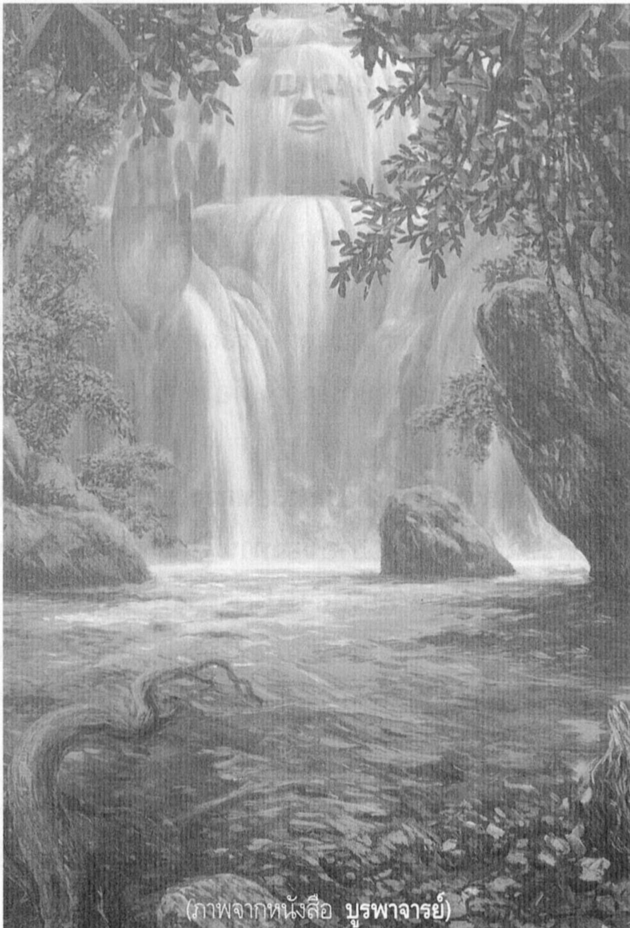
หลวงปู่ขาวเล่าให้ศิษย์ฟังต่อไปว่า "เท่าที่ผมเล่ามานี้ ยังไม่ถึงเสี้ยวแห่งธรรมลึกซึ้งและเผ็ดร้อนที่ท่านแสดงนั้นเลย นั้นยิ่งลึกซึ้งและเผ็ดร้อนยิ่งกว่ามหาสมุทรสุดสาครและไฟในนรก

แม้เรื่องผ่านไปแล้ว ท่านยังใส่ปัญหาผมอย่างเหน็บแนมเรื่อยมา บางครั้งยังยกปัญหานั้นมาประจานต่อหน้าที่ประชุมด้วย ไม่ให้เสร็จสิ้นลงง่ายๆ ว่ามิจฉาทิฏฐิบ้าง เทวทัตทำลายศาสนาบ้าง แหลกไปหมดไม่มีชิ้นดีเลย จนทำให้หมู่เพื่อนสงสัยมาถามก็มี ว่าเป็นดังท่านว่าจริงๆ หรือ

ผมต้องได้ชี้แจงให้หมู่เพื่อนทราบว่า ผมมิได้เป็นไปตามปัญหาที่เรียนถามท่าน **เป็นแต่อุบายเพื่อฟังธรรมเท่านั้น**

ปกติถ้าไม่มีอุบายแปลกๆ ขึ้นเรียนถาม ท่านไม่เทศน์ให้ฟัง แต่การยกอุบายขึ้นเรียนถามนั้น ผมเองก็โง่ไป โดดไปคว้าเอาฆ้อนมาให้ท่านตีหัวเอา แทนที่จะยกอุบายอันราบรื่นดีงามขึ้นเรียนถาม และฟังท่านอธิบายพอหอมปากหอมคอ”

(ภาพจากหนังสือ **บูรพาจารย์**)

๘๐. อุบายปลุกประสาท ให้ได้ข้อคิด

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมในเรื่องนี้ว่า : -

"ตามปกติก็เป็นดัง**หลวงปู่ขาว** เล่าให้ฟัง ถ้าไม่มีอะไรแปลกๆ เรียนถาม **หลวงปู่มั่น**ก็พูดไปธรรมดา แม้เป็นธรรมก็เป็นไปอย่างเรียบๆ ไม่ค่อยถึงใจนัก

เมื่อเรียนถามปัญหาชนิดแปลกๆ รู้สึกท่านคึกคัก และเนื้อธรรมที่แสดงออกเวลานั้น ก็เหมาะกับความต้องการ ดังที่เคยเรียนแล้วในประวัติของท่าน

ความจริง**หลวงปู่มั่น** ก็มิได้สงสัย**หลวงปู่ขาว** ว่าเห็นผิดไปต่างๆ ดังที่ท่านดุด่าขู่เข็ญ แต่เป็นอุบายของท่านผู้ฉลาดในการแสดงธรรม ย่อมมีการพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงไปต่างๆ เพื่อปลุกประสาทผู้ฟังให้ได้ข้อคิดที่เป็นคติเตือนใจไปนานๆ บ้าง ไม่เช่นนั้นก็จะพากันนอนกอดความโง่ ไม่สนใจคิดอะไรกันบ้างเลย และจะกลายเป็นกบเฝ้ากอบัวอยู่เปล่าๆ

พอถูกท่านสับเขกเสียบ้าง ดูเหมือนหูตาสว่างขึ้นได้บ้าง นิสัยพระธุดงคกรรมฐานสาย**หลวงปู่มั่น**ชอบขู่เข็ญสับเขกอยู่เสมอ จึงพอได้สติปัญญาขบคิดบ้าง

หลวงปู่ขาว อนาลโย
วัดถ้ำกลองเพล

ถ้าแสดงไปเรียบๆ ฟังไปเงียบๆ ไม่มีที่สะดุดฉุดใจให้ตื่นเต้นตกใจและกลัวบ้าง ใจคอยแต่จะหลับใน ไม่ค่อยได้อุบายพอเป็นเครื่องส่งเสริมสติปัญญาบ้างเลย กิเลสชนิดต่างๆ ที่จะคอยแซงหน้าอยู่แล้วมักได้โอกาสออกเพ่นพ่านก่อกวน และรังควานใจ เพราะอุบายไม่ทันกับความฉลาดของมัน

เมื่อได้รับอุบายแปลกๆ จากพระอาจารย์เพราะการเรียนถามปัญหาเป็นสาเหตุ สติปัญญาก็รู้สึกคึกคัก แพรวพราวขึ้นบ้าง

ดังนั้น ที่**หลวงปู่ขาว** เรียนถาม**ท่านอาจารย์มั่น** แม้จะผิดบ้างถูกบ้าง จึงอยู่ในข่ายที่ควรได้รับประโยชน์จากปัญหาธรรมนั้นๆ ตามสมควร ดังที่เคยได้รับเสมอมา”

๘๑.

ต้องอย่างนี้ซิท่านขาว

ในพรรษาแรกที่**หลวงปู่ขาว**ได้จำพรรษาอยู่กับ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ที่เชียงใหม่ ท่านได้ตั้งใจปฏิบัติรับใช้พระอาจารย์อย่างใกล้ชิด และเคร่งครัดมาก สมกับที่พยายามติดตามท่านมาหลายปี

แม้จะได้ฟังโอวาทท่านบ้างในที่ต่างๆ ก็เพียงโอกาส ยังไม่จุใจ เมื่อวาสนาช่วยให้ได้จำพรรษากับ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** จริงๆ จึงสุดแสนยินดี

หลวงปู่ขาว ได้เร่งความเพียรอย่างใหญ่หลวง แทบไม่ได้หลับไม่ได้นอนเลย บางคืนประกอบความเพียรตลอดรุ่ง

หลวงปู่ได้เล่าเหตุการณ์ที่ควรจดจำในครั้งนั้นว่า คืนหนึ่ง ท่านนั่งสมาธิภาวนา จิตสงบมาก เกิดความปีติอิ่มอกอิ่มใจในพระธรรม สมกับคำว่า **ธมฺมปีติ สุ เสติ จิตสงบรวมลงอย่างเต็มที่ไปพักใหญ่ จึงถอนขึ้นมาเกิดความอัศจรรย์ ในความสว่างไสวของใจ ซึ่งไม่เคยเป็นถึงขนาดนั้นมาก่อน ทำให้เพลิดเพลินในธรรมจนสว่างคาตาไม่ได้หลับนอนเลยในคืนนั้น**

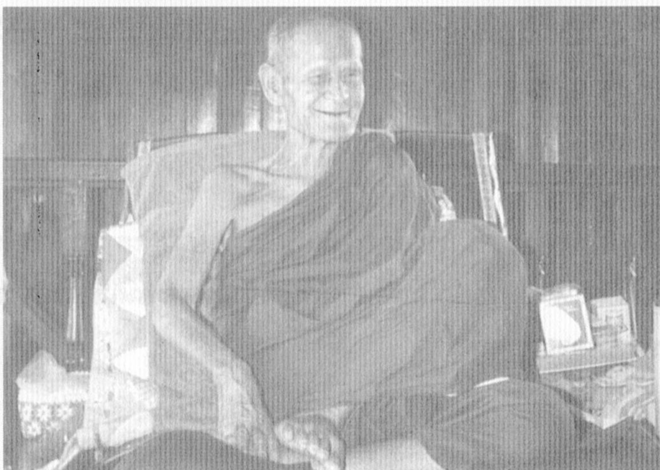
พอตื่นเช้า ได้เวลาเข้าไปทำข้อวัตรอุปัฏฐากพระอาจารย์ **หลวงปู่** ได้ขนบริขารพระอาจารย์ลงมาที่ฉัน พอดีกับพระอาจารย์ออกจากที่ภาวนา ตาของท่านจับจ้องมองดู**หลวงปู่ขาว** จนผิดสังเกต

หลวงปู่ขาวเล่าว่า ท่านเองรู้สึกกระดากอายและกลัวพระอาจารย์จะตำหนิว่าตนทำผิดอะไรไปหรืออย่างไร

สักประเดี๋ยว **พระอาจารย์** ก็พูดออกมาว่า **"ท่านขาวนี้ภาวนาอย่างไร คืนนี้จิตจึงสว่างไสวมาก ผิดกับที่เคยเป็นมาทุกๆ คืน นับแต่มาอยู่กับผม ต้องอย่างนี้ซิจึงสมกับผู้มาแสวงธรรม"**

๘๒.

ธรรมอยู่ที่ไหน?

หลวงปู่มั่น เอ่ยปากชม และถามหลวงปู่ขาวต่อไปว่า "ที่นี้ท่านทราบหรือยังว่า **ธรรมอยู่ที่ไหน?"**

หลวงปู่ขาวยังไม่ทันจะเอ่ยคำใดๆ **หลวงปู่มั่น** ก็ถามต่อในเชิงชี้แนะว่า "เมื่อคืนนี้สว่างอยู่ที่ไหนล่ะท่านขาว?"

"สว่างอยู่ที่ใจครับผม!" หลวงปู่ขาว กราบเรียนตอบทั้งกลัวทั้งอายแทบตัวสั่น เพราะไม่เคยได้รับคำชมเชยแถมคำซักถามเช่นนั้น

หลวงปู่มั่น ได้พูดต่อไปว่า "แต่ก่อนธรรมไปอยู่ที่ไหนเล่าท่านจึงไม่เห็น? **นั่นแลธรรม** ท่านจงทราบเสียแต่บัดนี้เป็นต้นไป **ธรรมอยู่ที่ใจนั่นแล"**

"ต่อไปท่านจงรักษาระดับจิต ระดับความเพียรไว้ให้ดี อย่าให้เสื่อม นั่นแลคือฐานของจิต ฐานของธรรม ฐานของความเชื่อมั่นในธรรม และฐานแห่งมรรคผลนิพพานอยู่ที่นั่นแล

จงมั่นใจและเข้มแข็งต่อความเพียรถ้าอยากพ้นทุกข์ การพ้นทุกข์ต้องพ้นที่นั่นแน่นอน ไม่มีที่อื่นที่หลุดพ้น **อย่าลูบคลำให้เสียเวลา เรามิใช่คนตาบอดพอจะลูบคลำ"**

๘๓.

ตั้งหลักใจได้มั่น

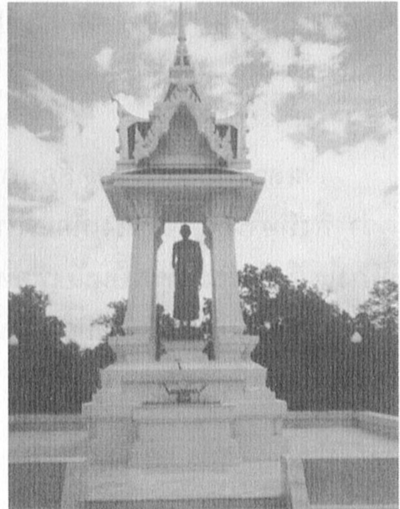
หลวงปู่ขาว เล่าว่า นับแต่วันนั้นเป็นต้นมา ท่านตั้งหลักใจได้อย่างมั่นคง และเจริญยิ่งขึ้นโดยลำดับไม่มีเสื่อมถอยเลย

"ท่านอาจารย์มั่นก็จี้ใจเราอยู่เสมอ เผลอตัวไม่ได้ เป็นโดนท่านดุทันที และดุเร็วยิ่งกว่าแต่ก่อน"

"การที่ท่านช่วยจี้ช่วยเตือนเรื่อยมานั้น ความจริงท่านช่วยรักษาจิตรักษาธรรมให้เรา กลัวจะเสื่อมไปเสีย"

ตั้งแต่พรรษานั้นเป็นต้นมา เมื่อถึงฤดูเข้าพรรษา **หลวงปู่ขาว** ก็ได้อยู่จำพรรษาปรนนิบัติ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** เรื่อยมา

มณฑปรูปหล่อเหมือนของท่าน
หลวงปู่ขาว อนาลโย
อยู่หน้ากุฏิของท่านใกล้หินพญาหงส์

ของเก่าท่านขาว - แม่สวยกว่าลูก

ในพรรษาแรกที่อยู่กับ**หลวงปู่มั่น** มีเหตุการณ์หนึ่งที่ทำให้**หลวงปู่ขาว**มีใจไหวหวั่นกับสตรีเพศ

หลวงปู่ เล่าให้ฟังว่า

เช้าวันหนึ่ง ขณะออกบิณฑบาตโปรดสัตว์ตามปกติ สายตาเหลือบไปเห็นผู้หญิงคนหนึ่ง เดินมากับลูกสาว ท่านบอกว่า "มันเป็นอย่างไรบอกไม่ถูก ความรู้สึกมันวาบ เฉียบกระชับเข้าไปในหัวใจเลยทีเดียว นับแต่ครั้งนั้น พอเห็นหญิงนั้นคราวใดก็เป็นอยู่อย่างนี้ทั้งที่ไม่เคยเป็นมาก่อน แม้จะเคยเห็นผู้หญิงสวยๆ กว่าหญิงคนนี้มาแล้วก็ตาม"

หลวงปู่อยากจะทดสอบความจริงซึ่งปรากฏขึ้นภายในจิตใจดูว่า สิ่งที่ท่านรับรู้จะจริงเท็จแค่ไหน อยากจะรู้ว่าผู้หญิงคนนี้จะคิดอย่างไร จึงตัดสินใจพูดเป็นนัยเพื่อหยั่งดูใจเธอ ว่า : -

"ที่อาตมาไปพักอยู่ที่อื่นๆ นั้น ก็ไปแต่กายนอก ส่วนใจยังห่วงญาติโยมทางนี้อยู่เสมอ"

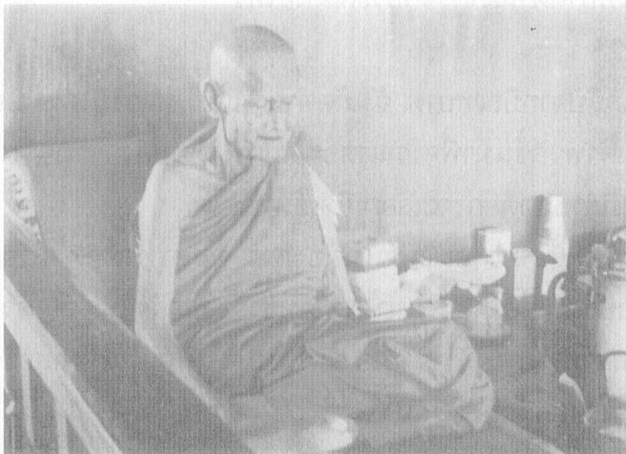
หญิงคนนั้นรู้สึกเขินอาย แล้วเธอก็พูดออกมาว่า “ตึกละเจ้า ตึกจริงๆ นะเจ๊า” ลงท้ายได้นิมนต์**หลวงปู่**ให้ไปเยี่ยมพ่อแม่ และไปบ้านของเธอ

แสดงว่าเธอก็เป็นใจเหมือนกัน

หลวงปู่เล่าให้ศิษย์ฟังภายหลังว่า “เรามีความละอายใจตนเอง และละอายพระอาจารย์ใหญ่มั่นเหลือเกิน เลยไม่ได้ไปตามที่เขาชวน”

วันต่อมา เมื่อเข้าปรนนิบัติพระอาจารย์ใหญ่ตามปกติ **พระอาจารย์ใหญ่มั่น**ได้แย้มออกมาเชิงถาม**หลวงปู่ขาว** ว่า “ของเก่าท่านขาว แม่มันสวยกว่าลูกสาวเสียอีก ตระกูลนี้เคยเคารพนับถือพระธุดงคกรรมฐานมานาน เขาเคยปวารณาปัจจัย ๔ แก่คณะของพวกเรา”

พระอาจารย์ใหญ่พูดเรื่อยๆ ต่อไปอีกว่า “พวกเราเกิดมาในโลกนี้ เกิดตาย-เกิดตาย จะไม่ให้เป็นพ่อแม่ผัวเมียกันไม่มีเลย เพราะคนเราเกิดมานับกี่กัปกี่กัลป์อนันตชาติ นับไม่ถ้วน”

๘๕.

การสอนตน ก็ได้อุบายปัญญา

หลวงปู่ขาว ได้สอนศิษย์ว่า การฟังธรรมไม่จำเป็นจะต้องฟังจากครูอาจารย์เสมอไป เห็นอะไรดีอะไรชั่ว ก็น้อมเข้ามาสอนตัวสอนตนก็จะได้อุบายปัญญาเหมือนกัน

หลวงปู่ ได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในพรรษานั้นว่า

วันหนึ่ง **หลวงปู่**ไปบิณฑบาตในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง สังเกตเด็กๆ พอแบ่งเป็นสองพวก **พวกหนึ่ง** ขี้ริ้วขี้เหร่ ผิวกายดำคร่ำคร่าเศร้าหมอง ส่วน**พวกที่สอง** รูปร่างโสภาน่าเอ็นดู มีกิริยามารยาท ฉลาด เมื่อเห็นพระบิณฑบาตผ่านมาก็รู้จักประณมมือไหว้

กลับจากบิณฑบาต ฉันภัตตาหารแล้ว **หลวงปู่**ได้หยิบยกเรื่องเด็กสองจำพวกขึ้นมาพิจารณาสอนตนว่า เด็กสองจำพวกนี้ ถ้าท่านต้องเกิดมีภพมีชาติอีก จะเลือกเกิดเป็นพวกใด

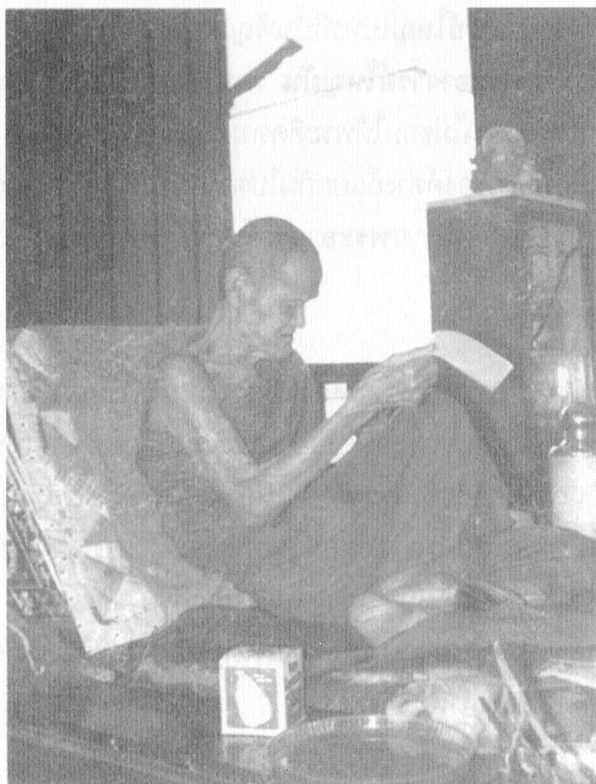
จิตก็ตอบว่า "เด็กชั่วไม่ต้องการ ต้องการเด็กดี ถ้าอย่างนั้นก็จงอย่าประมาทลืมตัวมัวเมาในความชั่ว จงยกจิตให้สูงขึ้นด้วยความมีสติ ละชั่วทางกาย วาจา ใจ หมั่นใส่ใจในบุญในกุศลสุจริตธรรม นำความชั่วออกด้วยสติวินัย

ทำกาย วาจา ใจ ให้ใสสะอาด เหมือนแก้วมณีสดใสเป็นประภัสสร ถ้าเกิดมาชาติหน้าจะได้สมบัติดี มีมนุษย์สมบัติไม่วิบัติ จะได้เหมือนเด็กพวกที่สอง

ถ้าเรามัวประมาท ปล่อยกาย วาจา ใจ ให้ไหลไปตามกระแสตัณหาและความชั่วมัวเมา ประมาทพลาดท่าเมื่อไรก็จะไปเกิดเหมือนเด็กจำพวกที่หนึ่ง

พระพุทธเจ้าไม่เคยทรงโกหกใคร ถ้าถูกพระองค์ก็ตรัสว่าถูก ถ้าผิดก็ตรัสว่าผิด พระพุทธองค์ท่านเหนือโลกเหนือแผ่นดิน พูดประกาศิตเป็นคำจริงทุกประการ”

จิตใจก้าวหน้า - ปัญญาแตกแขนง

หลังออกพรรษาแล้ว พระสงฆ์แต่ละรูปต่างแยกย้ายกันไป ต่างองค์ต่างไปหาที่บำเพ็ญเพียรที่เหมาะกับจริตของตน **หลวงปู่ขาว** ก็กราบลา**พระอาจารย์ใหญ่**ไปหาที่บำเพ็ญภาวนาต่อไป

สำหรับ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ท่านได้ออกวิเวกขึ้นไปทาง**เมืองพร้าว**โดยลำพัง ท่านไม่ชอบให้พระติดตามไป

ลูกศิษย์ต่างองค์ต่างก็แยกกันไปตามอัธยาศัย เมื่อเกิดข้อข้องใจ จึงค่อยไปกราบเรียนถาม**พระอาจารย์** เพื่อให้ท่านชี้แจงแก้ไขเป็นระยะๆ ไป

ความเพียรทางใจของ**หลวงปู่ขาว**นับวันเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น สติปัญญาค่อยแตกแขนงออกไปอย่างสม่ำเสมอ กลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับใจ อิริยาบถต่างๆ นับเนื่องด้วยความเพียรแบบไม่ลดละ

สติปัญญาเป็นเครื่องสอนในการประกอบความเพียร จิตใจรู้สึกอาจหาญชาญชัย ไม่หวั่นเกรงต่ออารมณ์ที่เคยเป็นข้าศึก

หลวงปู่มีความแน่ใจต่อทางพ้นทุกข์ ไม่สงสัย แม้ขณะนั้นยังไม่พ้นทุกข์อย่างแท้จริงก็ตาม

๘๗.

พิจารณาธรรม จากนกแซงแซว

เมื่อออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๙ พระภิกษุแต่ละรูปต่างก็แยกย้ายกันวิเวกไปคนละทิศคนละทาง **ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น** ได้วิเวกไปทาง**เมืองพร้าว** ส่วน**หลวงปู่ขาวเอง** ก็มุ่งเข้าป่าดงพงไพรในเขตอำเภอพร้าวนั้น แต่ไม่ได้ระบุแน่ชัดว่าเป็นที่ใด

เมื่อ**หลวงปู่ขาว**ไปถึงป่าที่กว้างใหญ่แห่งหนึ่ง ท่านได้นั่งภาวนาอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ ข้างบนมีรังนกแซงแซวอยู่รังหนึ่ง มีแม่นกเฝ้ารังอยู่พร้อมด้วยลูกน้อย ๒ ตัว

สักพักหนึ่งพ่อนกก็บินกลับมาจากหาอาหาร เพื่อเลี้ยงดูลูกเมียของมัน ดูไปแล้วก็เหมือนมนุษย์เรา

หลวงปู่เล่าว่า นกตัวเมียเกิดระแวง สงสัยว่านกตัวผู้ไม่ซื่อสัตย์ เพราะกลับมาช้าผิดปกติ คงแอบไปเชยชมกับนกตัวใหม่

พอนกตัวผู้มาถึงรัง นกตัวเมียทำท่าโกรธ รีบกระโดดออกจากรัง ขยับปีกเสียงดังเพี้ยวๆ ดูคล้ายผู้หญิงที่หึงสามีจนตัวสั่น แล้วก็ด่าว่านกตัวผู้ด้วยเสียงดังว่า “ห่ากินมึง ผีกินมึง” พูดซ้ำๆ ซากๆ อยู่อย่างนั้น

นกตัวผู้พยายามส่งเสียงอธิบายว่า "พี่กลับมาช้า เพราะวันนี้หาอาหารได้ยากเหลือเกิน"

นกตัวเมียไม่ยอมฟัง ส่งเสียงดังว่า "อย่า อย่ามาแก้ตัวนะ" แล้วก็ด่าว่า "ห่ากินมึง ผีกินมึง ห่ากินตับกินปอดมึง" ด่าซ้ำซากอยู่อย่างนั้น

นกตัวผู้สุดจะอดทน ขยับปีกเข้าไปใกล้ แล้วด่ากลับคืนว่า "อีจองหอง อีจองหอง"

ต่างตัวต่างด่ากันถี่ยิบ ไม่มีใครฟังใคร

หลังจากนั้นนกทั้งสองตัวก็จิกตีกันถึงขั้นตะลุมบอน ทั้งส่งเสียงจากปาก และขยับปีกตีกัน จิกกัน ดูวุ่นวายไปหมด

หลวงปู่เห็นเหตุการณ์เช่นนั้นก็รู้สึกทั้งขบขันทั้งปลงสังเวช นี่แหละหนอกิเลส ไม่ว่าคนไม่ว่าสัตว์

เมื่อสงครามเกิดขึ้นสักพัก ตัวเมียสู้กำลังนกตัวผู้ไม่ได้ ก็บินหนีทิ้งรังไป ปล่อยให้ลูกน้อยทั้งสองส่งเสียงร้องด้วยความหิว

ฝ่ายนกตัวผู้ดูท่าจะโมโหจนลืมตัว ตรงเข้าจิกตีลูกน้อยทั้งสองจนร่วงตกลงมาใกล้กับที่**หลวงปู่**นั่งอยู่

ทั้งพ่อนกแม่นกต่างก็บินหนีไปคนละทิศละทาง ปล่อยให้ลูกน้อยที่ยังไม่มีปีกมีขนหล่นตกลงมาที่พื้นดิน

หลวงปู่ก็จบเหตุการณ์เกี่ยวกับนกแซงแซวที่ท่านพบเห็นมาเพียงแค่นี้ ในบันทึกก็ไม่ได้พูดต่อไปว่าเป็นอย่างไร

ผู้เขียนเองก็ไม่มีบทสรุปในเรื่องนี้ แต่เชื่อมั่นว่าหลวงปู่ขาวฟังเสียงสัตว์ชนิดต่างๆ รู้เรื่อง เช่นเดียวกับครูบาอาจารย์องค์อื่นๆ เหมือนกัน

เรื่องนกอีกคู่หนึ่ง

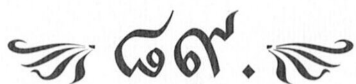
หลวงปู่ขาว ยังคงบำเพ็ญเพียรอยู่ที่เดิม หลังจากนั้นอีก ๓-๔ วัน ก็มีนกอีกคู่หนึ่งบินมาจับกิ่งที่ต้นไม้เดิม ดูท่าทางมันคุยกันอย่างมีความสุขตามประสาหนุ่มสาว ไม่เหมือนกับนกแซงแซวคู่แรกที่มีลูกด้วยกันแล้ว

นกคู่หลังนี้ต่างตัวต่างก็พูดคำหวานให้กัน นกตัวผู้พูดว่า "รีรอ ริร่อ รักพี่คนเดียวนะน้อง

หลวงปู่ เล่าแค่นี้แล้วท่านก็หัวเราะ แล้วท่านก็พูดกับลูกศิษย์ฆราวาสว่า "เจ้านกสองตัวนี้ คงจะแต่งงานกันใหม่ๆ เพิ่งไปเข้าพิธีวิวาห์มา แล้วแยกจากหมู่พวกมาอยู่กันสองตัว"

หลวงปู่ เล่าอย่างอารมณ์ดี แล้วท่านก็พูดว่า **"ไม่ว่าคน ไม่ว่าสัตว์ วัฏฏะเหมือนกันทั้งนั้น"**

ท้ายสุด**หลวงปู่**ก็ให้โอวาทว่า **"เป็นผัวเมียกัน คำว่า กู-มึงอย่านำมาพูดกัน อย่านำมาใช้เรียกกัน พูดกันด้วยคำไพเราะเพราะพริ้ง จะได้อยู่กันได้ชั่วชีวัน"**

อยู่กับพวกมูเซอร์ อีก้อ

ในพรรษาที่ ๑๒ (ก็คง พ.ศ. ๒๔๗๙) **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ไปจำพรรษาที่**ดอยพระเจ้า** มีพระชาวเชียงใหม่มาพำนักอยู่ด้วย (ผู้เขียนเข้าใจว่าน่าจะเป็น **หลวงปู่คำอ้าย** ชาวบ้านปง อำเภอแม่แตง แต่ไม่ค่อยแน่ใจนัก คงต้องสืบค้นต่อไป)

พอออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ขาว** ก็ออกติดตาม**หลวงปู่มั่น** ซึ่งทราบว่าท่านไปพำนักบนเขาที่มีพวก**มูเซอร์ อีก้อ** อาศัยอยู่ จึงได้ตามขึ้นไปสมทบ

หลวงปู่มั่น และศิษย์ได้ช่วยสอนให้ชาวเขานับถือพระรัตนตรัย รู้จักไหว้พระสวดมนต์ รู้จักศีลรู้จักธรรม รวมทั้งรู้จักการภาวนา

สภาพบนเขามีความกันดารมาก อาหารก็ขาดแคลน ชาวเขาเหล่านั้นยากจนมาก เสื้อผ้าจะใส่แทบจะไม่มี ด้านภาษาก็พูดกันไม่รู้เรื่อง การสอนพระศาสนาแม้จะลำบาก แต่ก็ได้ผลค่อนข้างดี

หลวงปู่ขาวบอกว่า **หลวงปู่มั่น** ท่านให้ความเมตตาต่อชาวเขาอย่างแท้จริง ชาวเขาก็รักและศรัทธาท่านมาก

พักอยู่กับ**หลวงปู่มั่น**ระยะหนึ่ง แล้วก็วิเวกเข้าไปในป่าลึก อากาศแถบนั้นเยือกเย็นมาก ไข้ป่าก็ชุกชุม ต้องใช้กำลังใจที่เข้มแข็งต่อสู้กับอุปสรรคนานาประการ

ชาวเขาเหล่านั้นสุดแสนจะยากจน หาของป่ากินพอได้ประทังชีวิต

หลวงปู่บอกว่า ที่ท่านต้องมาอยู่ในที่ทุกข์ยากลำบากเช่นนี้ ก็เพราะต้องการทรมานตัวมานะทิฏฐิ อุปาทาน กิเลสตัวพยศ ถือตัวถือตนเหล่านี้ ให้มันดับดิ้นตายไป จึงต้องอดทนอยู่ในสถานที่เช่นนั้น

อีกทั้งสภาพทารุณของธรรมชาติ ก็มีส่วนช่วยเหลือในการฟาดฟันตัวชั่วร้ายทั้งหลายที่กล่าวมาอีกแรงหนึ่งด้วย เพราะลำพังตัวท่านเองไม่มีกำลังพอที่จะฆ่า**กิเลสตัวเปรตใหญ่**ให้มันตายหมดสิ้นไปได้ จึงต้องใช้ธรรมชาติเหล่านั้นเป็นเครื่องช่วยในการปราบข่มกิเลสให้หายพยศลงได้เป็นอย่างดี

๙๐.

บอกคาถาให้ชาวเขา

หลวงปู่ขาวเล่าถึงชาวเขาที่ท่านไปพักด้วยว่า พวกเขามีความซื่อสัตย์และซื่อตรงมาก พูดอะไร คิดอะไร เขาก็ทำอย่างนั้น ไม่มีเล่ห์กลมารยาเหมือนชาวเมือง จะบอกอะไร จะสอนอะไรก็บอกกันซื่อๆ พูดซื่อๆ

เมื่อ**หลวงปู่**อยู่กับพวกเขานานวันเข้า เขาก็มีความสนิทสนมดี **หลวงปู่**สอนให้รู้จักสวดมนต์ไหว้พระ ให้รู้จักทำทาน รักษาศีล รวมทั้งสอนให้ภาวนาด้วย

ชาวเขาบางคนจิตสงบเป็นสมาธิตั้งมั่นดี นั่งได้คราวละ ๒-๓ ชั่วโมงก็มี

วันหนึ่งมีชาวเขาเผ่ายาง เป็นชาย มาขอคาถาป้องกันตัวกับหลวงปู่ เพราะว่าแกกลัวเสือมาก กลัวจนบางครั้งไม่กล้าออกจากกระท่อมไปไหนก็มี ถึงขนาดยอมอดข้าวอดน้ำก็เอา

บนเขานั้นมีเสือมาก เดินไปทางไหนก็เจอเสือ **หลวงปู่**เมตตาสงสาร กลัวแกจะอดข้าวอดน้ำตาย จึงมอบคาถาสั้นๆ บทหนึ่งให้แกไปท่องให้ได้

คาถาบทนั้นว่า **"อิติปิโส ภควา พระเจ้าสั่งมา ภควายันติ"**

เวลาจะใช้ให้ว่าคาถา ๓ จบ เสกใส่ก้อนหิน แล้วหว่านไปรอบๆ ที่อยู่อาศัยจะกันภัยอันตรายได้

นายยางคนนี้แกไปต้อนควายของแกเข้าคอก ก็ไปพบควายของแกตัวหนึ่งถูกเสือกัดตายอยู่บนเขา เสือโคร่งเพียงฆ่าควายให้ตายแต่ยังไม่ลงมือกิน ยังคงเดินวนเวียนอยู่แถวๆ นั้น

นายยางแกไม่รู้จะทำอย่างไรดี แกอยู่คนเดียว ครั้นจะใช้มีดแล่เนื้อควายก็คงไม่ทัน จะไปตามเพื่อนบ้านมาช่วยก็คงจะค่ำมืดก่อนเสือมันคงจะออกมาลากควายเอาไปกินแล้ว

เมื่อแกจวนตัวก็นึกถึงคาถาของ**หลวงปู่** แกจะลองดูว่าขลังจริงหรือไม่ แกจึงดึงมีดจากเอว เสกคาถาใส่มีดแล้วฟันกิ่งไม้แถวนั้นเอามาปิดคลุมซากควายของแก แล้วว่าคาถาใส่กิ่งไม้นั้นอีกเพื่อให้แน่ใจ

เสร็จแล้วแกรีบกลับบ้าน เพราะจวนค่ำแล้ว เดี๋ยวเสือจะออกหากิน พอถึงหมู่บ้านก็เล่าเรื่องที่แกทำให้เพื่อนบ้านฟัง และขอร้องให้ไปช่วยกันแล่เนื้อควายในตอนเช้า

เพื่อนบ้านต่างไม่เชื่อว่าถึงตอนเช้าแล้วควายจะยังอยู่โดยไม่ถูกเสือเอาไปกิน บางคนก็เย้าแหย่ว่า “คาถาดีก็คงมีเหลือแต่กระดูกนั่นซีว่ะ!”

แต่แกเชื่อมั่นในคาถามาก บอกเพื่อนบ้านว่า “เชื่อหลวงปู่เถิดคาถาดีแน่ ฮาเรียนมาใหม่ๆ ด้วย รับรองได้ผลแน่นอน”

ตอนเช้าพวกชาวบ้านพากันไปตามที่ชายคนนั้นบอก ต่างก็แปลกใจที่เห็นซากควายทั้งตัวยังอยู่ที่เดิม “เห็นหรือไม่ คาถาหลวงปู่ดีจริงๆ” ต่างคนต่างก็แปลกใจ และร้องว่า “โอ้โฮ...รอยปักตีนจุ้มใหญ่ (รอยตีนเสือใหญ่) วนรอบกิ่งไม้ที่ปิดไว้เต็มไปหมดเลย มันเข้าใกล้ควายไม่ได้น่าอัศจรรย์จัง!”

๙๑.

บอกคาถาเด็กๆ

จากเหตุการณ์วันนั้น พวกชาวยางยิ่งเคารพและศรัทธา **หลวงปู่ขาว**มากยิ่งขึ้น ไม่ว่า**หลวงปู่**จะบอกอะไรสอนอะไร เชื่ออย่างหมดหัวใจเลยทีเดียว

หลวงปู่บอกว่า "พวกยางมันซื่อสัตย์ มันเชื่อจริง ทำจริง คาถาจึงศักดิ์สิทธิ์"

ชาวยางนับถือเลื่อมใสหลวงปู่หมดทั้งหมู่บ้าน ยอมปฏิบัติธรรมตามที่**หลวงปู่ขาว**แนะนำอย่างเอาจริงเอาจัง

สำหรับพวกเด็กๆ ก็ตามพ่อแม่ไปกราบ**หลวงปู่**ด้วย **หลวงปู่**และพระสอนเด็กๆ ให้หัดอ่าน-เขียนหนังสือ สวดมนต์ไหว้พระ และรู้จักปฏิบัติครูอาจารย์ เช่นช่วยตักน้ำใส่ตุ่ม ช่วยกวาดลานวัด และทำกิจต่างๆ ตามที่พระแนะนำอย่างขยันขันแข็ง

หลวงปู่ขาว ท่านฉลาดในการสอนเด็กมาก ท่านบอกว่า "ถ้าเด็กคนไหนมีความประพฤติเรียบร้อย ไม่ดื้อดึง ไม่เกเร รักพ่อรักแม่รักญาติมิตร ขยันหมั่นเพียรเรียนวิชาความรู้แล้ว**หลวงปู่จะสอนคาถาดีให้ ถ้าคนไหนไม่ขยันหมั่นเพียรก็เอาของดีไปไม่ได้ คาถาหรือของดีมันจะอยู่กับคนดีเท่านั้น"**

พวกเด็กๆ ในหมู่บ้านล้วนแต่ขยันขันแข็ง ทำตัวน่ารักทุกคน พ่อแม่ก็พอใจมาก

วันหนึ่ง **หลวงปู่**จึงบอกคาถาดีให้ พวกเด็กประณมมือแล้วตั้งใจทำสมาธิ ทำใจให้แน่วแน่ แล้ว**หลวงปู่**จึงบอกคาถาหัวใจพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ว่า **"อิ สวา สุ อิ สวา สุ นะโมพุทธายะ"**

เด็กๆ จดจำกันได้อย่างรวดเร็ว เพราะต่างก็ได้ฝึกสมาธิมาแล้ว **หลวงปู่**ให้ฝึกท่องฝึกบริกรรมทุกเช้าเย็น หรือบริกรรมได้ตลอดเวลา

เหตุการณ์เกิดขึ้น เนื่องจากเด็กๆ ชอบพากันไปกระโดดน้ำเล่นที่ฝายกั้นน้ำเข้านาใกล้หมู่บ้าน สร้างความรำคาญใจให้เจ้าของนาเพราะกลัวฝายจะพัง

เจ้าของนาจึงไปตัดไม้ไผ่รวกเอามาเสี้ยมปลาย แล้วเอาไปปักไว้ใต้น้ำ ตรงที่เด็กชอบกระโดด หวังจะให้ไม้ไผ่เสียบเด็กตาย หรือบาดเจ็บ จะได้เข็ดหลาบ

พวกเด็กๆ ไปกระโดดน้ำเล่นเช่นเคย ก่อนกระโดดก็ว่าคาถาก่อนทุกคนไป ทุกคนจึงรอดพ้นจากขวากไม้ไผ่ที่เจ้าของนาปักไว้หลายอัน

เจ้าของนาแอบดูอยู่ ไม่เห็นเด็กได้รับอันตรายสักคน จึงได้เข้าใจว่าคงเป็นเพราะคาถาที่เด็กท่องนั่นเองทำให้แคล้วคลาดได้

หลวงปู่ขาวท่านบอกว่า **"คาถานี้ดีสำหรับผู้นับถือเชื่อถือด้วยศรัทธา อย่างจริงใจ เพราะพระธรรมย่อมคุ้มครองผู้ประพฤติธรรมให้พ้นจากภัยพิบัติทั้งปวง เว้นไว้เสียแต่กรรมเวรตามทัน หรือหมดอายุขัยซึ่งต้องไปตามบุญกรรมนั้นๆ"**

๙๒.
อาสาไปเจรจากับช้าง

เมื่อ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ได้อยู่โปรดพวกชาวเขาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ก็ได้อำลาท่ามกลางความรักความอาลัยของพวกเขาเป็นที่ยิ่ง เพราะ**หลวงปู่**เป็นที่เลื่อมใสและเคารพบูชาของพวกเขาอย่างแท้จริง

เมื่อ**หลวงปู่**จากไปก็เปรียบประดุจว่าพวกเขาขาดสิ่งยึดเหนี่ยวที่สำคัญยิ่งในชีวิตพวกเขาทีเดียว

เมื่อไม่สามารถอ้อนวอนฉุดรั้งให้ท่านอยู่กับพวกเขาต่อไปได้ พวกเขาจึงกล่าวกับท่านว่า "ถ้าหลวงปู่ได้มาแถวนี้อีกก็ขอนิมนต์ท่านมาให้ศีลให้ธรรมแก่พวกข้าน้อยด้วยเถิด"

หลวงปู่ ออกเดินทางไปสมทบกับ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น**ในที่อีกแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลเท่าใดนัก เพื่อร่วมเดินทางไปวิเวกยังสถานที่แห่งหนึ่งชื่อ**บ้านแม่กะตำ**

เมื่อคณะพระธุดงค์เดินไปถึงช่องเขาแห่งหนึ่ง ก็เจอช้างใหญ่ตัวหนึ่งยืนกินใบไผ่ขวางทางอยู่ตรงช่องเขานั้นพอดี และเป็นทางเดียวที่จะเดินผ่านไปได้ ถ้าไปทางอื่นต้องปีนเขาสูง ใช้เวลาเดินทางหลายวัน ทางนี้จึงเป็นทางลัดที่สุดที่จะไป**บ้านแม่กะตำ**ได้

หลวงปู่มั่นจึงปรึกษากับศิษย์ว่าจะทำอย่างไร พระรูปหนึ่งอาสาไปตามชาวเขาที่อยู่แถวนั้นให้มาช่วยไล่ช้างให้หลีกทางให้

ชาวเขาเหล่านั้นปฏิเสธว่า "ฮึ ฮึ ขะเจ้าก็กลัวตายเหมือนกัน นิมนต์ตุ๊เจ้าไล่เองเถิด"

หลวงปู่ขาว จึงอาสาจะไปขอเจรจากับช้าง เพราะท่านเคยผจญกับช้างมาหลายครั้งแล้ว น่าจะพูดกันรู้เรื่อง

หลวงปู่มั่น จึงบอกว่า "เอ้อ ยังงั้นก็ลองไปดู"

ช้างกำลังกินใบไผ่และหันหลังให้พระ **หลวงปู่ขาว** ได้เพ่งจิตแผ่เมตตาให้ช้าง แล้วพูดกับช้างว่า

"ดูก่อนพี่ชาย พ่อมหาจำเริญ ผู้มีกำลังมหาศาล ทั้งสังขารร่างกายก็อ้วนพีดีงาม ส่วนตัวข้าพเจ้านั้นเป็นผู้มีกำลังวังชาอันเล็กน้อย ทั้งอยู่ในศีลในธรรมไม่ได้คิดมุ่งร้ายหมายขวัญต่อใครทั้งหมด ขอพี่ชายผู้มีกำลังมหาศาล จงได้หลีกทางให้พวกข้าพเจ้าผู้น้อยเดินทางไปด้วยเถิด"

ช้างหันหน้ามาทาง**หลวงปู่ขาว** ขยับหูดังพึบพับ แล้วเดินหลบไปข้างทาง เอางาซุกไว้กับกอไผ่สงบนิ่งอยู่ ราวกับจะร้องบอกนิมนต์ว่า "ตุ๊เจ้าไปเถิด"

หลวงปู่มั่น เห็นเช่นนั้นก็บอกพระลูกศิษย์ว่า "ไปได้ ไปได้ ไปได้แล้ว"

พระทุกองค์จึงเดินเรียงแถวผ่านช้างไปได้อย่างปลอดภัย

พระอาจารย์มนู เดินรั้งท้ายสุด ปกติท่านกลัวช้างมากอยู่แล้ว บังเอิญตะขอกลดของท่านเกิดไปเกี่ยวอยู่กับกิ่งไผ่ข้างทาง ท่านคิดว่าช้างมันดึงไว้ ไม่กล้าเหลียวหลังไปมอง

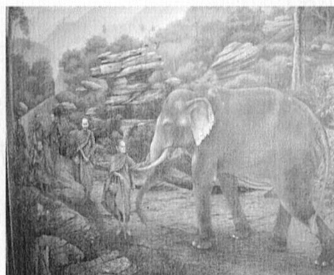
พระอาจารย์มนู ออกแรงกระชากติดๆ กันหลายครั้ง ตะขอก็ไม่หลุด ท่านยิ่งกลัวหนัก จะร้องให้พระองค์อื่นช่วยก็กลัวจะถูก **หลวงปู่มั่น**ตำหนิเอา เพราะพระอาจารย์ใหญ่ท่านไม่ชอบพระธุดงค์ขี้ขลาด ท่านจะว่าเอาแรงๆ

หลวงปู่บอกว่า **พระอาจารย์มนู** กลัวช้างถึงกับปัสสาวะราดโดยไม่รู้ตัว ท่านจึงตัดสินใจกระชากกลดเต็มที่ ตะขอหลุด ท่านถึงกับล้มคะมำไปข้างหน้า ท่านหันไปมองข้างหลังเห็นช้างใหญ่ยังยืนสงบนิ่งอยู่ที่เดิม ตะขอกลดไปเกี่ยวกับกิ่งไผ่ต่างหาก

พระอาจารย์มนู รู้สึกละอายใจตัวเอง รีบลุกขึ้นแล้วเดินตามคณะพระธุดงค์ไป ภายหลังได้เล่าให้หมู่พวกที่ร่วมเดินทางได้ฟังกัน อย่างขบขันยิ่ง

หมายเหตุ : ๑. ชื่อสถานที่ **บ้านแม่กะตำ** ที่ระบุถึงในตอนนี้ ไม่แน่ใจว่าอยู่ที่ใด แต่มีสถานที่ที่ชื่อคล้ายกันนี้คือ **บ้านแม่ต๋ำ** เขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา แต่เดิมเป็นเขตจังหวัดเชียงราย ก่อนเข้าตัวเมืองพะเยา มี**สี่แยกแม่ต๋ำ** แยกซ้ายไปเชียงใหม่ แยกขวาไป อ.เชียงคำ อ.เทิง ถ้าตรงขึ้นเหนือไปเชียงราย อีกแยกมาจากใต้มาจากลำปาง-แพร่

๒. คณะพระธุดงค์ที่เดินทางในครั้งนั้นมี **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต, พระมหาทองสุก สุจิตฺโต, พระอาจารย์บุญหนัก, พระอาจารย์มนู, หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ** และ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** รวม ๖ องค์ จากหนังสือ **ใต้จิตสำนึก** เขียนโดย **พระบวรพุทฺธญาโณ**

๙๓.

ปราบสมุนของผี

คณะของพระธุดงค์ ซึ่งมี **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** เดินทางจาก**บ้านแม่กะตำ** ไปทาง**อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า** จังหวัดเชียงราย **หลวงปู่มั่น** ไปวิเวกที่**ดอยจอมแจ้ง** ส่วนลูกศิษย์องค์อื่นก็แยกย้ายกันไปตามสถานที่ที่ถูกจริตของแต่ละองค์ บางองค์พักที่**บ้านแม่สรวย**ก็มี

สำหรับ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** กราบลาพระอาจารย์ใหญ่ไปวิเวกองค์เดียวที่**ดอยช้าง** เป็นดอยที่สูงมาก อากาศหนาวเย็นตลอดปี

หลวงปู่ เดินไปพบ**ศาลเจ้า**แห่งหนึ่ง ชาวบ้านช่วยกันทำเป็นบ้านเล็กๆ สร้างเสร็จใหม่ๆ พออาศัยพักได้หนึ่งคนสบายๆ ท่านจึงใช้สถานที่นั้นเป็นที่พักภาวนา

พวกชาวบ้านรู้ว่ามีพระธุดงค์มาพักที่ศาลซึ่งพวกเขาสร้างให้เป็นที่อยู่ของ**หัวหน้าผี**ประจำหมู่บ้าน พวกเขาก็ไม่พอใจ เพราะกลัวหัวหน้าผีจะโกรธแล้วจะมาแกล้งให้ชาวบ้านเดือดร้อน

ชาวบ้านที่ทำตัวเป็นสมุนของผีจึงพากันยกพวกออกมาขับไล่หลวงปู่ให้หนีไปพักที่อื่น พวกเขาขับไล่ด้วยถ้อยคำรุนแรง รวมทั้งบางคนใช้คำหยาบคาย และคุกคาม**หลวงปู่**ว่า “ถ้าไม่หนีไปจะฆ่าให้ตาย”

หลวงปู่ได้แต่คิดในใจว่า "มันกรรมเวรอะไรหนอ พอพ้นจากช้างก็มาเจอกับผีอีก ตัวหัวหน้าผีก็ไม่เท่าไรนัก แต่พวกสมุนผีเหล่านี้เราจะทำกับพวกเขาอย่างไรดีหนอ!"

เมื่อโดนขับไล่หนัก **หลวงปู่**จึงพูดออกไปว่า : -

"เราจะไม่หนี ตายเป็นตาย ถ้าหากเรากลัวตาย เราจะบ่ายหน้ามาที่นี่ทำไม เราเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า แผ่นดินนี้ไม่ใช่แผ่นดินผีแผ่นดินสาง เป็นแผ่นดินของพระเจ้าแผ่นดินต่างหาก ถ้าอยากรู้ก็ลองดู ถ้าคิดว่าแผ่นดินนี้เป็นของผีก็ให้ผีมาเจอกับเรา ถ้าพวกโยมจะยังมาขับไล่ให้อาตมาหนีอีกละก็จะต้องเกิดเรื่องแน่ ถ้าอาตมากลัวละก็คงไม่กล้ามาอยู่คนเดียวอย่างนี้ ขอให้พวกโยมพากันกลับไป ถ้าหัวหน้าผีของพวกโยมเก่งจริงก็ให้มาขับไล่อาตมาเอง กลับไปได้แล้ว อาตมาจะภาวนา..."

พวกชาวบ้านสมุนของผีมองหน้าปรึกษากันว่าจะเอาอย่างไรดี

คนหนึ่งพูดว่า **"นึกว่าผีมันเก่งแล้ว ตุ๊เจ้าองค์นี้ยังเก่งกว่าผีอีก!"**

พวกเขาก้มกราบหลวงปู่ แล้วแยกย้ายกันกลับบ้าน เพราะจวนจะมืดแล้ว ทิ้งให้หลวงปู่เผชิญหน้าอยู่กับผีตามลำพัง

๙๔.

ฮาเป็นปู่ของผี!

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้เคยเล่าให้ลูกศิษย์ฟัง เรื่องที่เกี่ยวข้องกับผีคราวเดินธุดงค์ไปทาง**เชียงตุง**

หลวงปู่ เล่าว่าท่านเคยไปพำนักที่ดอยลูกหนึ่งอยู่บำเพ็ญภาวนาที่ศาลเจ้าแห่งหนึ่งที่ชาวบ้านเขาทำไว้สำหรับผีประจำหมู่บ้าน

ช่วงที่ท่านพักอยู่ที่นั้น ชาวบ้านให้ความศรัทธาท่านมาก (เรียกว่า **ชาวศรัทธา)**

มีอยู่ครั้งหนึ่ง **หลวงปู่มีอาการปวดศีรษะมาก** พวกชาวศรัทธาเชื่อว่า**หลวงปู่**คงถูกผีที่ศาลเจ้าทำร้ายเอา พวกเขาจึงได้ไปเชื้อเชิญหมอผีมาช่วยรักษา**หลวงปู่**

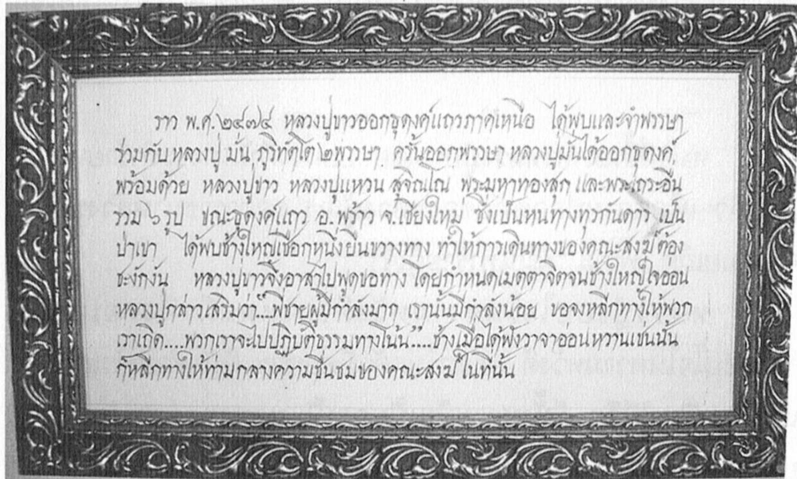
หมอผีขึ้นมาหา**หลวงปู่**บนดอย บอกว่าผีมันคงจะทำร้ายหลวงปู่เข้าแล้ว เพื่อความปลอดภัยของ**หลวงปู่**เอง ขออาราธนา**หลวงปู่**ให้ลงจากดอยเถิด เพราะ **"ผีมันทำร้ายตุ๊เจ้า"**

หลวงปู่ขอบใจในความหวังดีของหมอผี จึงตอบเขาว่า "เฮาขอบใจในความหวังดี แต่เฮาไม่กลัวผีดอกนะ ผีมันทำอะไรเฮาไม่ได้ **เฮานี่นะเป็นปู่ผีอีก ผีทั้งหลายมันเป็นลูกเป็นหลานของเฮา** เฮาไม่เคยย่านพวกผีมันเลย เฮาเอ็นดูมันเหมือนลูกเหมือนหลานของเฮา

พยายามสอนให้พวกผีทำดีอยู่ในศีลธรรม **ที่ปวดหัวนี่มันเกี่ยวกับอากาศต่างหาก** ไม่เกี่ยวกับผีสางอะไรดอก พักผ่อนสักหน่อยก็หายไม่ต้องห่วงเฮาดอก...”

ชาวศรัทธายิ่งเคารพยิ่งศรัทธา**หลวงปู่**มากขึ้น ต่างก็ร่ำลือว่า “ตุ๊เจ้านี่เก่งจริงๆ ผียังไม่กล้าทำอะไรท่าน”

หลวงปู่ ได้สอนให้ชาวศรัทธา เชื่อมั่นในพระรัตนตรัย ถือมั่นในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึก สอนให้ประพฤติตนอยู่ในศีลอยู่ในธรรม ประพฤติตัวเป็นคนดี รู้จักให้ทาน รักษาศีล และทำสมาธิภาวนา ให้มีกตัญญูแก่ผู้มีพระคุณ และรักประเทศชาติ ให้เลิกการนับถือและเซ่นไหว้ภูติผีปีศาจ ผีสาง นางไม้ เพราะมันช่วยอะไรเราไม่ได้ดอก

ราว พ.ศ.๒๔๗๔ หลวงปู่ขาวออกธุดงค์แถวภาคเหนือ ได้พบและจำพรรษาร่วมกับ หลวงปู่ มั่น ภูริทัตโต ๒พรรษา ครั้นออกพรรษา หลวงปู่มั่นได้ออกธุดงค์ พร้อมด้วย หลวงปู่ขาว หลวงปู่แหวน สุจิณโณ พระมหาทองสุก และพระเถระอื่น รวม ๖รูป ขณะธุดงค์แถว อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นหนทางทุรกันดาร เป็นป่าเขา ได้พบช้างใหญ่เชือกหนึ่งยืนขวางทาง ทำให้การเดินทางของคณะสงฆ์ต้องชะงักงัน หลวงปู่ขาวจึงอาสาไปพูดขอทาง โดยกำหนดเมตตาจิตจนช้างใหญ่ใจอ่อน หลวงปู่กล่าวเสริมว่า...พี่ชายผู้มีกำลังมาก เรานั้นมีกำลังน้อย ขอจงหลีกทางให้พวกเราเถิด....พวกเราจะไปปฏิบัติธรรมทางโน้น”....ช้างเมื่อได้ฟังวาจาอ่อนหวานเช่นนั้นก็หลีกทางให้ท่ามกลางความชื่นชมของคณะสงฆ์ในทันที

๙๕.

จำพรรษาที่ พระธาตุจอมแจ้ง

เมื่อ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** แยกจากหมู่คณะไปบำเพ็ญเพียรอยู่บน**ดอยช้าง**นานพอสมควร ท่านก็ได้กลับลงมาหา**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ซึ่งบำเพ็ญภาวนาอยู่ที่**ดอยจอมแจ้ง** อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เพื่อฟังการอบรมสั่งสอนจากพระอาจารย์ใหญ่ และเพื่อปรนนิบัติรับใช้พระอาจารย์ตามประเพณีของพระกรรมฐาน

พอถึงฤดูเข้าพรรษา **หลวงปู่ขาว** ก็ได้พักจำพรรษาอยู่กับ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ณ **ดอยจอมแจ้ง** แห่งนั้น ปีนั้นเป็นปี พ.ศ. ๒๔๘๐ หลวงปู่อายุ ๔๙ ปี เป็นพรรษาที่ ๑๓ ในธรรมยุติกนิกาย

การจำพรรษาที่ดอยจอมแจ้งนี้ มีพระภิกษุสาย**หลวงปู่มั่น**จำพรรษาอยู่ด้วยหลายรูป โดยมี**พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** เป็นหัวหน้าคณะ ลูกศิษย์องค์อื่นๆ ก็มี **หลวงปู่ขาว อนาลโย**, **หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ**, **หลวงปู่พระมหาทองสุก สุจิตฺโต**, **พระอาจารย์มนู**, **พระอาจารย์เนียม** และ **พระอาจารย์คำ**

ในพรรษานี้ **หลวงปู่ขาว** ได้ตั้งใจทำความเพียรจนเต็มความสามารถ แต่**หลวงปู่** มีอาการไข้อยู่ตลอดพรรษาเลยทีเดียว

หลวงปู่อาพาธ

เรียนแต่ต้นแล้วว่า ตลอดพรรษาที่พำนักที่**ดอยจอมแจ้ง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย หลวงปู่ขาว** มีอาการป่วยไข้ตลอดเวลา

วันหนึ่ง ในขณะที่**หลวงปู่ขาว**นอนซมด้วยอาการไข้ **ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น** ได้พูดเสียงดังออกมาว่า

"พิจารณาเข้าซี จะนอนให้เป็นไข้อยู่เฉยๆ อย่างนี้ได้อย่างไร ความไข้มันเป็นอริยสัจของจริง จะหลีกหนีตายให้พ้นทุกคนไม่ได้ เขาเป็นอยู่ทั่วโลกนั่นแหละ

ลุกขึ้นมาเดินจงกรมให้เส้นสายมันได้เหยียดออกเสียบ้าง นอนมากเลือดลมไม่เดิน เส้นเอ็นมันขอดงอ มันหด มันจะตายซ้ำเสียอีก

ท่านบวชกับผู้ใด พระเทวทัตบวชกับพระพุทธเจ้า ไม่ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า ตายไปแล้วก็ลงอเวจี

ท่านจะลงอเวจีเหมือนพระเทวทัตหรือ จะมาเอาแต่นอนสาธุอยู่เพราะลุกไม่ขึ้น และก็คิดแต่ว่า นี่หนอมหาเมตตากรุณา อยากให้ได้จริงๆ..."

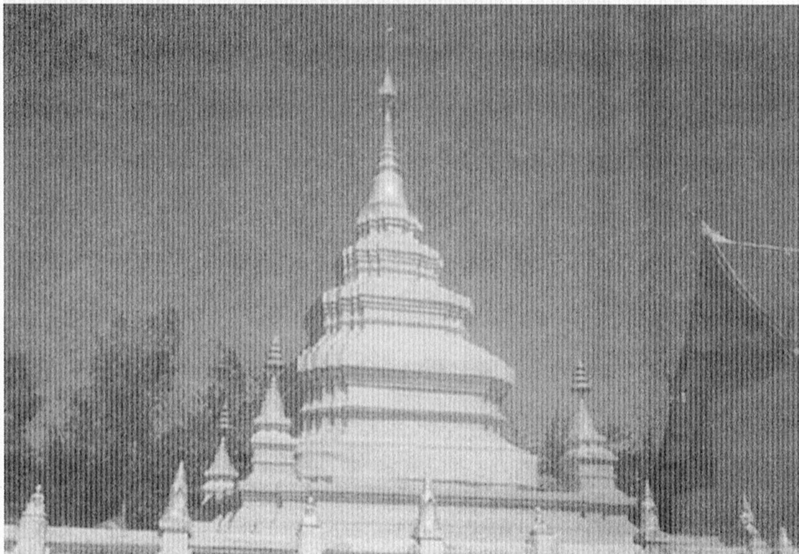
(ตอนต่อไปติดต่อกันหลายตอน จะเป็นธรรมะที่**หลวงปู่ขาว**ท่านได้ในระหว่างป่วยไข้ เป็นธรรมะจาก**หลวงปู่มั่น** และธรรมะของ

หลวงปู่ขาวเอง ผู้เขียนได้แยกออกเป็นตอนย่อยๆ เพื่อผู้อ่านจะสามารถจับประเด็นได้สะดวกยิ่งขึ้น)

สำหรับเรื่องที่ไปเกี่ยวกับ **พระเทวทัต** นั้น **หลวงปู่มั่น**เคยปรารภในคราวอยู่ที่เชียงใหม่ว่า "ท่านขาวนี่เคยเป็นลูกศิษย์พระเทวทัตมาก่อน ถูกพระเทวทัตยุยงหลงกลมายา พระอัครสาวกได้เหาะไปนำเอากลับมา"

หลวงปู่ขาวท่านก็ทราบอดีตชาติในส่วนนี้ของท่านดี และเคยเรียนให้ทราบมาตั้งแต่ต้นๆ ของหนังสือแล้ว โปรดทบทวนดูครับ

พระธาตุจอมแจ้ง อำเภอแม่สรวย จ.เชียงราย

๙๗.

ระงับไข้ ด้วยวิธีภาวนา

หลวงปู่ขาว เล่าให้ศิษย์ฟังว่า เวลาท่านธุดงค์ไปตามป่าตามเขา หากเกิดป่วยไข้ขึ้นมา **ท่านไม่ค่อยสนใจกับหยูกยาอะไรยิ่งไปกว่าการระงับด้วยธรรมโอสถ** ซึ่งได้ผลทั้งร่างกายและจิตใจไปพร้อมๆ กัน และยึดถือเป็นหลักใจระลึกไว้ได้นานกว่าธรรมดา

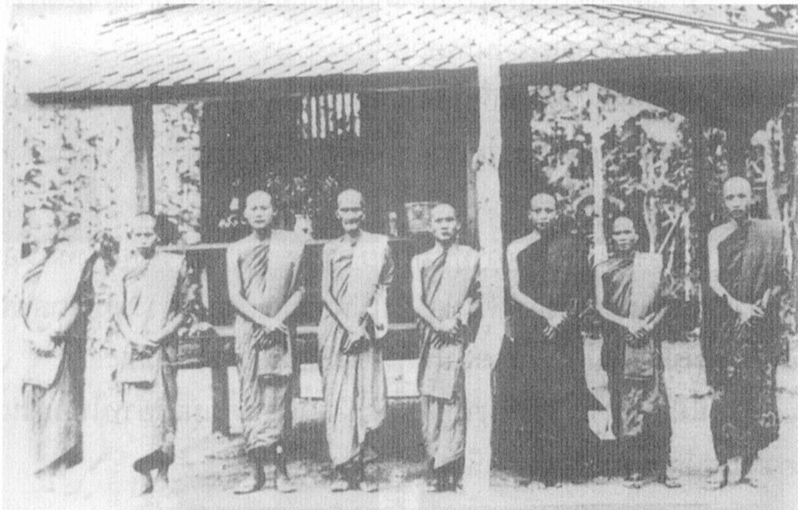
หลวงปู่เคยระงับไข้ด้วยวิธีภาวนามาหลายครั้ง จนเป็นที่มั่นใจต่อการพิจารณาเวลาไม่สบาย เริ่มแต่จิตเป็นสมาธิ คือมีความสงบเย็นใจ ใจสว่างไสวเหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ เหมือนแก้วมณีอันสดใส ไม่มีความขุ่นมัวแต่ประการใด

เวลาเป็นไข้ทีไร **หลวงปู่**ต้องตั้งหน้าสู้ตายด้วยการภาวนาอย่างมั่นใจที่เคยเห็นผลประจักษ์มาแล้ว

แรกๆ **หลวงปู่** ได้อาศัย **พระอาจารย์ใหญ่** คือ **หลวงปู่มั่น** คอยให้อุบายเสมอในเวลาเป็นไข้ โดยยกตัวของพระอาจารย์ใหญ่เองขึ้นเป็นพยานว่า ท่านจะได้กำลังใจสำคัญๆ ทีไร มักได้จากการเจ็บไข้แทบทั้งสิ้น **ท่านพระอาจารย์ใหญ่บอกว่า**

"เจ็บหนัก ป่วยหนักทีไร สติปัญญายิ่งหมุนตัวดีและรวดเร็วไปกับเหตุการณ์นั้นๆ ที่เกิดขึ้นในเวลาเจ็บป่วย โดยไม่ต้องถูกบังคับให้พิจารณา และไม่สนใจกับความหายหรือความตายอะไรเลย นอกจากพยายามให้รู้ความจริงของทุกขเวทนาทั้งหลายที่เกิดขึ้นและโหมเข้ามาในเวลานั้น ด้วยสติปัญญาที่เคยฝึกหัดอยู่เป็นประจำจนชำนิชำนาญ"

พระอาจารย์ที่มาพัก ณ วัดอรัญญวิเวก อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ในพ.ศ. ๒๔๘๐
จากซ้าย องค์ที่ ๓ คือ พระอาจารย์กว่า สุมโน, องค์ที่ ๗
คือ หลวงปู่ชอบ ฐานสโม และองค์สุดท้าย คือ หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี
หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน บอกว่าเสียดายที่ไม่ได้เรียนถาม
หลวงปู่เทสก์ ว่าครูบาอาจารย์ในรูปเป็นใครบ้าง

๙๘.

เตือนพระที่เจ็บไข้

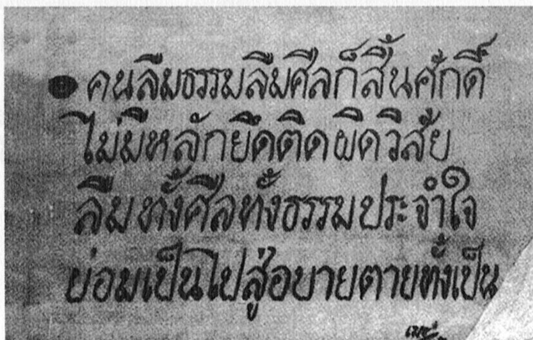
หลวงปู่ขาว เล่าว่า บางครั้งเวลาพระลูกศิษย์เป็นไข้ **หลวงปู่มั่น** ท่านจะเตือนเป็นเชิงปัญหาเหน็บๆ ว่า

"ท่านเคยคิดบ้างไหมว่า ท่านเคยทุกข์ก่อนจะตาย ทุกข์มากยิ่งกว่าทุกข์ที่กำลังเป็นอยู่ขณะนี้ ในภพชาติที่ผ่านๆ มา

เพียงทุกข์ในเวลาเป็นไข้ธรรมดา ซึ่งโลกๆ เขามิได้เรียนธรรม เขายังพออดทนได้ บางรายเขายังมีสติดี มีมารยาทงามกว่าพระเราเสียอีก

คือเขาไม่แสดงอาการทุรนทุราย กระสับกระส่าย ร้องครางทิ้งเนื้อทิ้งตัว เหมือนพระบางองค์ที่แย่ๆ ซึ่งไม่น่าจะมีแฝงอยู่ในวงพุทธศาสนาเลย และไม่น่าจะมี เพราะจะทำให้ศาสนาเปื้อนเปรอะได้ด้วย

แม้เจ็บมาก ทุกข์มาก เขายังมีสติควบคุมมารยาทให้อยู่ในความพอดีงามตาได้อย่างน่านิยม"

ยกตัวอย่าง
ฆราวาสป่วยเจียนตาย

หลวงปู่ขาว ได้เล่าถึงคำสอนของ**หลวงปู่มั่น**สอนพระลูกศิษย์เวลาป่วยไข้ โดยยกตัวอย่างฆราวาส ดังนี้ : -

"ผมเคยเห็นฆราวาสป่วยมาแล้ว โดยลูกๆ เขามานิมนต์ผมเข้าไปเยี่ยมพ่อเขาเวลาจวนตัวจะไปไม่รอด พ่อเขาอยากพบเห็นและกราบไหว้ในวาระสุดท้าย พอเป็นขวัญใจระลึกได้เวลาแตกดับจริงๆ

ขณะเราเข้าถึงบ้าน พ่อเขาพอมองเห็นเรากำลังก้าวเข้าไปที่เตียงนอนเท่านั้น ทั้งที่กำลังป่วยหนัก ปกติลุกนั่งคนเดียวไม่ได้ ต้องช่วยพยุงกัน

แต่ขณะนั้นเขายังสามารถลุกพรวดพราดขึ้นคนเดียวได้ด้วยสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสเต็มที่ ไม่มีอาการไข้และป่วยหนักใดๆ ปรากฏเหลืออยู่พอให้ทราบได้ว่าเขาป่วยหนักเลย

ทั้งกราบทั้งไหว้ด้วยความรื่นเริงบันเทิงในจิตใจและมารยาทที่อ่อนน้อมสวยงาม จนใครๆ ในบ้านเกิดพิศวงงงงันไปตามๆ กันว่า เขาลุกขึ้นมาโดยลำพังคนเดียวได้อย่างไร เมื่อปกติแม้จะพลิกตัวเปลี่ยนการนอนท่าต่างๆ ลูกหลานก็ต้องช่วยกัน เพราะความระมัดระวังกลัวจะถูกกระทบกระเทือนมาก และอาจสลบหรือตายในขณะนั้น..."

คนไข้คนที่**หลวงปู่มั่น**พูดถึง พอเห็นท่านเข้ามา กลับเป็นคนใหม่ดูสดชื่นกระปรี้กระเปร่าขึ้นมาจากคนไข้ที่จวนจะตายอยู่แล้ว จึงเป็นที่น่าอัศจรรย์ไม่เคยเห็นเช่นนี้

หลวงปู่มั่นพูดต่อไปว่า "...และชาวบ้านพูดกับผมว่า เขาตายไปหลังจากเวลาที่ผมออกมาไม่นานนักเลย ด้วยความมีสติตลอดเวลาสิ้นลมหายใจ และไปอย่างสงบประสบสุคโตไม่ผิดพลาด"

๑๐๐.

อย่านอนดูไข้เฉยๆ

เมื่อ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น**ยกตัวอย่างฆราวาสที่ป่วยไข้เจียนตาย แล้วก็โยงมาถึงพระลูกศิษย์ที่กำลังนอนเจ็บไข้อยู่ว่า : -

"ส่วนท่านเอง ไม่เห็นเป็นไข้หนักถึงขนาดนั้น ทำไมนอนใจไม่พิจารณา หรือมันหนักด้วยความอ่อนแอทับถมจิตใจ จึงทำให้ร่างกายอ่อนเปียกไปด้วย

พระกรรมฐาน ถ้าขืนเป็นลักษณะนี้มากๆ ศาสนาต้องถูกตำหนิ กรรมฐานต้องล่มจม ไม่มีใครสามารถทรงไว้ได้ เพราะมีแต่คนอ่อนแอ กรรมฐานอ่อนแอ คอยแต่ขึ้นเขียงให้กิเลสมันสับเอายำเอา

สติปัญญาพระพุทธเจ้า ท่านมิได้ประทานไว้สำหรับคนขี้เกียจอ่อนแอ โดยนอนเฝ้านั่งเฝ้าไข้อยู่เฉยๆ ไม่คิดค้นพิจารณาธรรมดังกล่าวเลย

การหายไข้หรือการตายของผู้อ่อนแอไม่เป็นประโยชน์อะไรเลย สู้หนูตายตัวเดียวก็ไม่ได้

ท่านอย่านำลัทธิ และวิชาหมูนอนคอยเขียงอยู่เฉยๆ มาใช้ในวงศาสนาและวงพระกรรมฐาน ผมอายฆราวาสผู้เขาดีกว่าพระ และอายหนูตัวที่ตายแบบเรียบๆ ซึ่งดีกว่าพระที่เป็นไข้แล้วอ่อนแอ และตายไปด้วยความไม่มีสติปัญญารักษาตัว

ท่านลองพิจารณาดูซิว่า สัจธรรม มี **ทุกขสัจ** เป็นต้น ที่ปราชญ์ท่านว่าเป็นธรรมของจริงสุดส่วนนั้น จริงอย่างไรบ้าง และจริงอยู่ที่ไหนกันแน่ หรือจริงอยู่ที่ความประมาทอ่อนแอ ดังที่พากันเสริมสร้างอยู่เวลานี้

นั่นคือการเสริมสร้าง **สมุทัย** ทับถมจิตใจให้โงไม่ขึ้นต่างหาก มิได้เป็นทาง**มรรค** เครื่องทำให้หลุดพ้นแต่อย่างใดเลย”

๑๐๑.

การพิจารณาทุกขสัจ

คำเทศน์สอนพระที่กำลังป่วยไข้ ของ**หลวงปู่มั่น** มีต่อไปว่า : -

"ผมที่กล้ายืนยันว่าเคยได้กำลังใจในเวลาป่วยหนักนั้น **ผมพิจารณาทุกข์ที่เกิดกับตัว จนเห็นสถานที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปของมันอย่างชัดเจนด้วยสติปัญญาจริงๆ**

จิตที่รู้ความจริงของทุกข์แล้ว ก็สงบตัวลง ไม่แสดงการส่ายแส่แปรสภาพไปเป็นอื่น นอกจากดำรงตนอยู่ในความจริง และเป็นหนึ่งอยู่เพียงดวงเดียว ไม่มีอะไรมารบกวนลวนลามเท่านั้น ไม่เห็นความแปลกปลอมใดๆ เข้ามาเคลือบแฝงได้เลย

ทุกขเวทนาก็ดับสนิทลงในเวลานั้น แม้ไม่ดับ ก็ไม่สามารถทับจิตใจเราได้ คงต่างอันต่างเจริญอยู่เพียงเท่านั้น

นี่แลว่าสัจธรรมเป็นของจริงสุดส่วน จริงอย่างนี้เอง **ท่านจึงว่าอยู่ที่จิตดวงมีปัญญารอบตัวเพราะการพิจารณา ไม่ใช่อ่อนแอเพราะนั่งทับนอนทับสติปัญญา เครื่องมือที่ทันกันกับการแก้กิเลสอยู่เฉยๆ**"

๑๐๒.

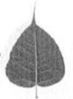
เปรียบสติปัญญา
กับก้อนหิน

พระอาจารย์ใหญ่ ท่านยกอุปมาสอนศิษย์ที่กำลังป่วยไข้ต่อไปว่า : -

"ผมจะเปรียบเทียบให้ท่านฟัง **หิน**นั้นปาหัวคนก็แตก ทับหัวคนก็ตายได้ แต่นำมาทำประโยชน์ เช่น เป็นหินลับมีดหรืออะไรๆ ก็ได้ ตามแต่คนโง่จะนำมาทำลายสังหารตน หรือคนฉลาดจะนำมาทำเป็นหินลับมีดหรืออื่นๆ เพื่อประโยชน์แก่ตนตามต้องการ

สติปัญญาก็เช่นกัน จะนำไปใช้ในทางผิด คิดไตร่ตรองในทางไม่ชอบ ฉลาดประกอบอาชีพในทางผิด เช่น ฉลาดหาอุบายฉกลักปล้นจี้เขา ก็ย่อมเกิดโทษเพราะนำสติปัญญาไปใช้ในทางที่ผิด

การนำสติปัญญามาใช้เป็นการอาชีพในทางที่ถูก เช่น คิดปลูกบ้านสร้างเรือน เป็นช่างไม้ ช่างเขียน ช่างแกะลวดลายต่างๆ เป็นต้น หรือจะนำมาใช้แก้กิเลสตัณหาตัวเหนียวแน่นแก่นวัฏฏะ ที่พาให้เวียนเกิดเวียนตายอยู่ไม่หยุด จนหมดสิ้นไปจากใจ กลายเป็นความบริสุทธิ์ถึงวิมุตติ พระนิพพานทั้งเป็นในวันนี้ เดือนนี้ ปีนี้ ชาตินี้ ก็ไม่เหลือวิสัยมนุษย์จะทำได้ ดังที่ท่านผู้ฉลาดทำได้กันมาแล้ว แต่ต้นพุทธกาลจนถึงปัจจุบันคือวันนี้

ปัญญาย่อมอำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้สนใจใคร่ครวญไม่มีทางสิ้นสุด เพราะสติกับปัญญาไม่เคยจนตรอกหลอกตัวเองแต่ไหนแต่ไรมา พอจะทำให้กลัวว่าตนจะมีสติปัญญามากเกินไป จะกลายเป็นคนดีซ่านผลาญธรรม ประคองตัวไม่รอดและจอดจมในกลางคัน

สติปัญญานี้ ปราชญ์ท่านชมว่า เป็นสิ่งที่เยี่ยมยอดอย่างออกหน้าออกตาแต่ดึกดำบรรพ์มา ไม่เคยล้าสมัย **ท่านจึงควรคิดค้นสติปัญญาขึ้นมาเป็นเครื่องป้องกันและทำลายข้าศึกอยู่ภายใน ให้สิ้นซากไป จะเห็นใจดวงประเสริฐว่ามีอยู่กับตัวแต่ไหนแต่ไรมา**"

๑๐๓.

ทำด้วยตนเอง แล้วจึงนำมาสอน

พระอาจารย์ใหญ่มั่น สอนศิษย์ต่อไปว่า : -

"การสอนท่านด้วยธรรมเหล่านี้ **ล้วนเป็นธรรมที่ผมเคยพิจารณาและได้ผลมาแล้ว** มิได้สอนแบบสุ่มเดาเกาหาที่คันไม่ถูก **แต่สอนตามที่รู้เห็นที่เคยเป็นมาไม่สงสัย**

ใครที่อยากพ้นทุกข์ แต่กลัวทุกข์ที่เกิดขึ้นกับตนไม่ยอมพิจารณา ผู้นั้นไม่มีวันพ้นทุกข์ไปได้

เพราะทางนิพพานต้องอาศัยทุกข์กับสมุทัยเป็นที่เหยียบย่างไปด้วยมรรคเครื่องดำเนิน

พระพุทธเจ้าและพระสาวกอรหันต์ทุกๆ พระองค์ ท่านสำเร็จมรรคผลนิพพานด้วย **สัจธรรมสี่** กันทั้งนั้น ไม่ยกเว้นแม้องค์เดียว ไม่ได้ผ่านสัจธรรมสี่โดยสมบูรณ์

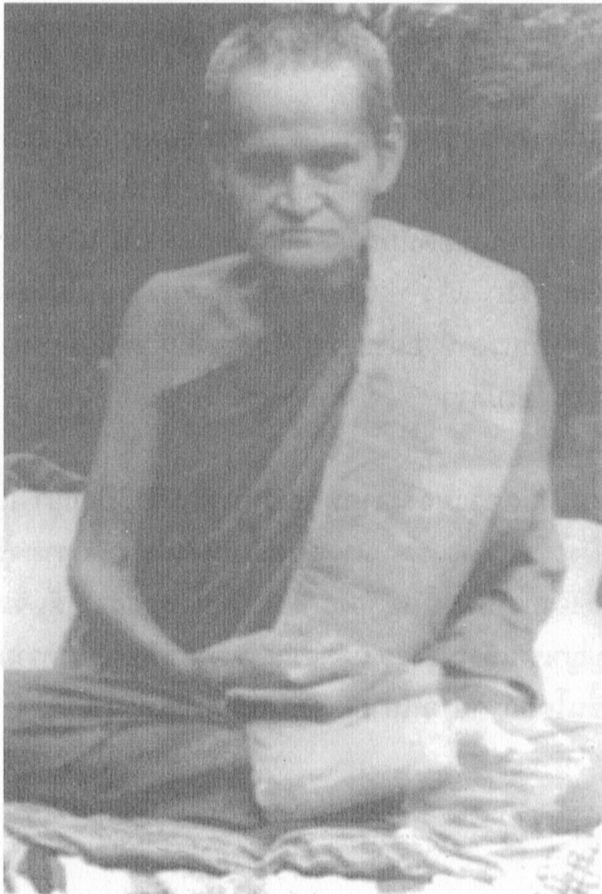
ก็เวลานี้ มีสัจจะใดบ้างที่กำลังประกาศความจริงของตนอยู่ในกายในใจท่านอย่างเปิดเผย

ท่านจงพิจารณาสัจจะนั้นด้วยสติปัญญา ให้รู้แจ้งตามจริงของสัจจะนั้นๆ อย่านั่งเฝ้านอนเฝ้ากันอยู่เฉยๆ จะกลายเป็นโมฆบุรุษในวงสัจธรรมซึ่งเคยเป็นจริงมาดั้งเดิม

ถ้าพระธุดงคกรรมฐานเรา ไม่สามารถรู้ความจริงที่ประกาศอยู่กับตนอย่างเปิดเผยได้ ก็ไม่มีใครจะสามารถรู้ได้ เพราะวงพระกรรมฐานเป็นวงใกล้ชิดสนิทกับสัจธรรมมากกว่าวงอื่นๆ ที่ควรจะรู้เห็นได้ก่อนใครหมด

วงนอกจากนี้ แม้จะมีสัจธรรมประจำกายประจำใจด้วยกันก็จริง แต่ยังห่างเหินต่อการพิจารณาอันเป็นทางรู้แจ้งผิดกัน เนื่องจากเพศและโอกาสที่จะอำนวยต่างกัน

๑๐๙.

พิจารณาทุกขเวทนา ยกขึ้นสู่สติปัญญา

คำสอนของ**พระอาจารย์ใหญ่** มีต่อไปว่า : -

"เฉพาะพระธุดงคกรรมฐาน ซึ่งพร้อมทุกอย่างแล้วในการดำเนินและเดินก้าวเข้าสู่ความจริงที่ประกาศอยู่กับตัวตลอดเวลา

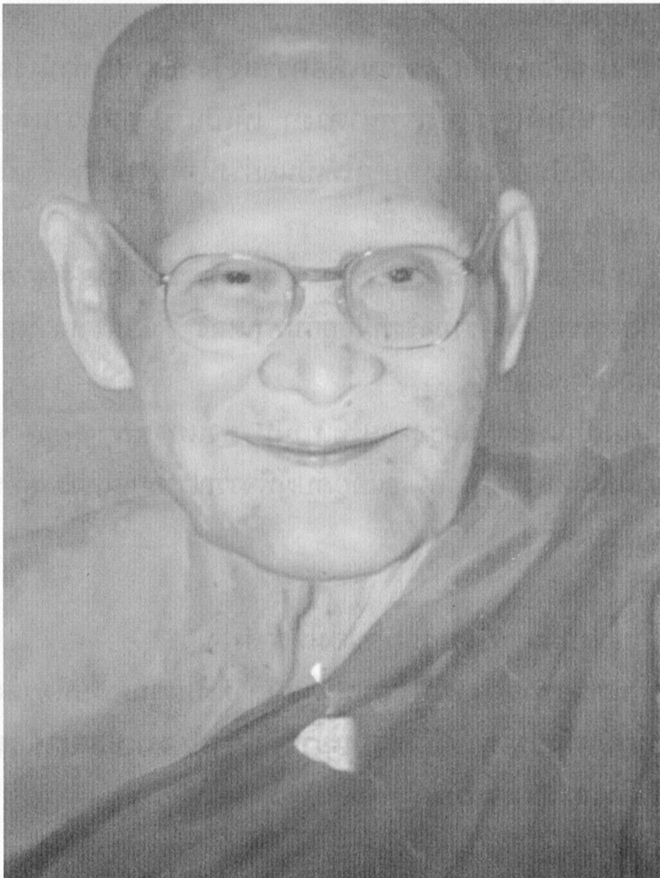
ถ้าท่านเป็นเลือดนักรบ สมนามที่ศาสดาขนานให้ว่า**ศากยบุตรพุทธชิโนรส** จริงๆ แล้ว ท่านจงพยายามพิจารณาอย่างโจ่งแจ้งเปิดเผยในกายในใจท่านเวลานี้ **อย่าปล่อยให้ทุกขเวทนาเหยียบย่ำทำลายและกาลเวลาผ่านไปเปล่าๆ**

ขอให้ยึดความจริงจากทุกขเวทนาขึ้นสู่สติปัญญา และตีตราประกาศฝังใจลงอย่างแน่นหนาแต่บัดนี้เป็นต้นไปว่า **ความจริงสี่อย่าง**ที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศตลอดมานั้น บัดนี้ **ทุกขสัจ** ได้แจ้งประจักษ์**กับสติปัญญาเราแล้วไม่สงสัย นอกจากจะพยายามเจริญให้ความจริงนั้นๆ เจริญยิ่งขึ้นโดยลำดับ จนหายสงสัยโดยสิ้นเชิงเท่านั้น..."**

ถ้าท่านพยายามดังที่ผมสั่งสอนนี้ แม้ไข้ในกายท่านจะกำเริบรุนแรงเพียงไร ท่านเองจะเป็นเหมือนคนมิได้เป็นอะไร คือใจท่านมิได้ไหวหวั่นสั่นสะเทือนไปตามอาการแห่งความสุขความทุกข์ที่เกิดขึ้นในกายนั่นเอง

มีแต่ความภาคภูมิใจที่สัมผัสสัมพันธ์กับความที่ได้รู้แล้วเห็นแล้วโดยสม่ำเสมอ ไม่แสดงอาการลุ่มๆ ดอนๆ เพราะไข้กำเริบ หรือไข้สงบตัวลงแต่อย่างใด”

๑๐๕.

ทางที่ปราชญ์ท่านเรียนกัน

หลวงปู่มั่นสอนศิษย์ต่อไปว่า : -

"นี่แลคือการเรียนธรรมเพื่อความจริง ปราชญ์ท่านเรียนกันอย่างนี้ ท่านมิได้ปรุงแต่งเวทนาต่างๆ ให้เป็นไปตามความต้องการ เช่น อยากให้เป็นอย่างนั้น อยากให้เป็นอย่างนี้ตามชอบใจ ซึ่งเป็นการสั่งสม **สมุทัย** ให้กำเริบรุนแรงขึ้น

แทนที่จะให้เป็นไปตามใจชอบ **ท่านจงจำไว้ให้ถึงใจ พิจารณาให้ถึงอรรถถึงธรรม คือความจริงที่มีอยู่กับท่านเอง** ซึ่งเป็นฐานะที่ควรรู้ได้ด้วยตนเองแต่ละรายๆ

ผมเป็นเพียงผู้แนะอุบายให้เท่านั้น ส่วนความเก่งกาจอาจหาญหรือความล้มเหลวใดๆ นั้น ขึ้นอยู่กับผู้พิจารณาโดยเฉพาะ ผู้อื่นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

หลวงปู่มั่น พูดสอนในทำนองให้กำลังใจ ว่า : -

"เอานะท่าน จงทำให้สมหน้าสมตาที่เป็นลูกศิษย์ที่ครูสั่งสอน อย่านอนเป็นที่เช็ดเท้าให้กิเลสขึ้นย่ำยีตีแผ่ได้ จะแย่และเดือดร้อนในภายหลัง จะว่าผมไม่บอก"

๑๐๖. พิจารณาแยกทุกข์เป็นขันธ์ๆ

หลวงปู่ขาว เล่าว่า พอ**พระอาจารย์ใหญ่** เทศน์ให้ท่านแบบพายุบุแคมอยู่พักใหญ่ แล้วท่าน**พระอาจารย์**ก็หนีไป

ทางหลวงปู่ขาวเอง ท่านรู้สึกเหมือนตัวจะลอยเพราะความปีติยินดี และตื้นตันในโอวาทที่ฉลาดหลักแหลม และออกมาจากความเมตตาของท่านล้วนๆ ไม่มีอะไรจะมีคุณค่าเสมอเหมือนได้ในเวลานั้น

หลวงปู่ เล่าว่า พอ**พระอาจารย์ใหญ่**ท่านไปแล้ว **หลวงปู่**เองก็น้อมอุบายที่ท่านเมตตาสั่งสอนเข้าพิจารณาแก้ทุกขเวทนาที่กำลังแสดงตัวอยู่เต็มความสามารถ โดยไม่มีความย่อท้ออ่อนแอแต่อย่างใดเลย

"ขณะพิจารณาทุกขเวทนาหลังจาก**พระอาจารย์**ไปแล้ว ราวกับว่าท่านนั่งคอยดู และคอยให้อุบายช่วยเราอยู่ตลอดเวลา **ยิ่งทำให้มีกำลังที่จะต้องสู้กับทุกข์มากขึ้น"**

หลวงปู่ เล่าถึงการภาวนาด้วยการเดินทางปัญญา

"ขณะพิจารณานั้น **ได้พยายามแยกทุกข์ออกเป็นขันธ์ๆ คือแยกกายและอาการต่างๆ ของกายออกเป็นขันธ์หนึ่ง แยกสัญญาที่คอยมั่นหมายหลอกลวงเราออกเป็นขันธ์หนึ่ง แยกสังขาร คือความคิด**

ปรุงต่างๆ ออกเป็นขันธ์หนึ่ง และแยกจิตออกเป็นพิเศษส่วนหนึ่ง แล้วพิจารณาเทียบเคียงหาเหตุผลต้นปลายของตัวทุกข์ที่กำลังแสดงอยู่ในกายอย่างชุลมุนวุ่นวาย โดยมิได้มีกำหนดว่าทุกข์จะดับเราจะหาย หรือทุกข์จะกำเริบเราจะตาย แต่สิ่งที่หมายมั่นปั้นมือจะให้รู้ตามความมุ่งหมายเวลานั้น คือ ความจริงของสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น”

๑๐๗.

พิจารณาทุกข์ให้รู้แจ้ง

หลวงปู่ขาว เล่าถึงการพิจารณาทางปัญญาของท่านต่อไปว่า

"เฉพาะที่อยากรู้มากในเวลานั้นคือ **ทุกขสัจ** ว่าเป็นอะไรกันแน่ ทำไมจึงมีอำนาจมาก สามารถทำจิตใจของสัตว์โลกให้สะเทือนหวั่นไหวได้ทุกตัวสัตว์ ไม่ยกเว้นว่าเป็นใครเลย

ทั้งเวลาทุกข์แสดงขึ้นธรรมดา เพราะความกระทบกระเทือนจากเหตุต่างๆ ทั้งแสดงขึ้นในวาระสุดท้าย ตอนจะโยกย้ายภพภูมิไปสู่โลกใหม่ ภูมิใหม่ (ตอนใกล้จะตาย) สัตว์ทุกถ้วนหน้ารู้สึกหวั่นเกรงกันนักหนา ไม่มีรายใดหาญสู้หน้ากล้าเผชิญ นอกจากทนอยู่ด้วยความหมดหนทางเท่านั้น ถ้าสามารถหลบหลีกได้ก็น่าจะหลบไปอยู่คนละมุมโลก เพราะความกลัวทุกข์ตัวเดียวนี้เท่านั้น

เราเองก็นับเข้าในจำนวนสัตว์โลกผู้ขี้ขลาดหวาดกลัวทุกข์ จะปฏิบัติตัวอย่างไรกับทุกข์ที่กำลังแสดงอยู่นี้ จึงจะเป็นผู้องอาจกล้าหาญด้วยความจริงเป็นพยาน"

หลวงปู่ พิจารณาตามอุบายที่ได้รับจาก**พระอาจารย์ใหญ่**ดังนี้

"เอาละ เราต้องสู้กับทุกข์ด้วยสติปัญญาตามทางศาสดา และครูอาจารย์สั่งสอนไว้

เมื่อสักครู่ **ท่านอาจารย์**ก็ได้เมตตาสั่งสอนอย่างถึงใจไม่มีทางสงสัย ท่านสอนว่า**ให้รู้ด้วยสติปัญญา** โดยแยกแยะขันธ์นั้นๆ ออกดูอย่างชัดเจน **ก็เวลานี้ทุกขเวทนาเป็นขันธ์อะไร เป็นรูป เป็นสัญญา เป็นสังขาร เป็นวิญญาณ และเป็นจิตได้ไหม?**

ถ้าเป็นไม่ได้ ทำไมเราจึงเหมาเอาทุกขเวทนาว่าเป็นเรา เป็นเราทุกข์ เราจริงๆ คือทุกขเวทนานี้ละหรือ หรืออะไรกันแน่ต้องให้ทราบความจริงกันในวันนี้

ถ้าเวทนาไม่ดับ และเราไม่รู้แจ้งทุกขเวทนาด้วยสติปัญญาอย่างจริงใจ แม้จะตายไปกับที่นั่งภาวนานี้เราก็ยอม แต่จะไม่ยอมลุกจากที่ให้ทุกขเวทนาหัวเราะเย้ยหยันเป็นอันขาด”

๑๐๘.

ใจมีทางต่อสู้ กับทุกขเวทนา

หลวงปู่ขาว เล่าถึงการพิจารณาอย่างเอาจริงเอาจังของท่านต่อไปว่า : -

"นับตั้งแต่ขณะนั้น สติปัญญาทำการแยกแยะห้ำหั่นกันอย่างเอาเป็นเอาตายว่า **ระหว่างสงครามของจิตกับทุกขเวทนาต่อสู้กันอยู่เวลานั้น กินเวลาห้าชั่วโมง** จึงได้รู้ความจริงจากขันธ์แต่ละขันธ์ได้

เฉพาะอย่างยิ่ง **รู้เวทนาขันธ์อย่างชัดเจนด้วยปัญญา**

ทุกขเวทนาดับลงในทันทีที่พิจารณารอบตัวเต็มที่"

หลวงปู่ท่านว่า ท่านได้เริ่มเชื่อสัจธรรม มี **ทุกขสัจ** เป็นต้น ว่าเป็นของจริงแต่บัดนั้นมาอย่างไม่หวั่นไหว

แต่นั้นมา เวลาเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยต่างๆ ขึ้นมา ใจมีทางต่อสู้กันกับทุกขเวทนาเพื่อชนะทางสติปัญญา ไม่อ่อนแอปวกเปียก **ใจมักได้กำลังในเวลาเจ็บป่วย เพราะเป็นเวลาเอาจริงเอาจัง เอาเป็นเอาตายกันจริงๆ**

ธรรมที่เคยถือเป็นของเล่นโดยไม่รู้สึกตัวมาประจำนิสัยปุถุชนในเวลาธรรมดาไม่จนตรอก ก็แสดงความจริงให้ชัดเจนในเวลานั้น

ขณะพิจารณาทุกขเวทนารอบแล้ว ทุกข์ดับไป ใจก็รวมลงถึงฐานของสมาธิ หมดปัญหาต่างๆ ทางกายทางใจไปพักใหญ่จนกว่าจิตถอนขึ้นมา ซึ่งกินเวลาหลายชั่วโมง มีอะไรค่อยพิจารณากันต่อไปอีกด้วยความอาจหาญต่อความจริงที่เคยเห็นมาแล้ว”

๑๐๙.

ธรรมโอสถ รักษาไข้ได้จริง

หลวงปู่ขาว เล่าต่อไปว่า **"เมื่อจิตรวมลงถึงฐานสมาธิ เพราะอำนาจการพิจารณาแล้ว ไข้ได้หายไปแต่บัดนั้น ไม่กลับมาเป็นอีกเลย จึงเป็นที่น่าประหลาดใจว่า เป็นไปได้อย่างไร!"**

เกี่ยวกับเรื่องใช้สมาธิรักษาอาการไข้นี้ **ท่านหลวงตาพระมหาบัว** ยืนยันว่า **"เชื่อทั้งร้อย ไม่คัดค้าน** เพราะเคยพิจารณาแบบเดียวกันนี้มาแล้ว ผลก็เป็นแบบเดียวกับที่ท่านพูดให้ฟังไม่มีผิดเลย จึงทำให้สนิทใจตลอดมาว่า **ธรรมโอสถสามารถรักษาโรคได้อย่างลึกลับ**

และประจักษ์กับท่านผู้ปฏิบัติที่มีนิสัยทางนี้ โดยมากพระธุดงคกรรมฐานท่านชอบพิจารณาเยียวยาธาตุขันธ์ของท่านเวลาเกิดโรคภัยไข้เจ็บอย่างเงียบๆ โดยลำพัง ไม่ค่อยระบายให้ใครฟังง่ายๆ นอกจากวงปฏิบัติด้วยกัน และมีนิสัยคล้ายคลึงกัน ท่านจึงสนทนากันอย่างสนิทใจ

ที่ว่าท่านบำบัดโรคด้วยวิธีภาวนานั้น มิได้หมายความว่าบำบัดได้ทุกชนิดไป แม้**หลวงปู่ขาว**เอง ท่านก็ไม่แน่ใจว่าโรคชนิดใดบำบัดได้

และโรคชนิดใดบำบัดไม่ได้ แต่ท่านไม่ประมาทในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวท่าน ถึงร่างกายจะตายไปเพราะโรคในร่างกาย แต่โรคในจิตใจ คือ อาสวะต่างๆ ก็ต้องให้ตายไป ด้วยอำนาจธรรมโอสถท่านบ้างเหมือนกัน

ฉะนั้น **การพิจารณาโรคต่างๆ ทั้งโรคในกายและโรคในใจ ท่านจึงมิได้ลดละทั้งสองอย่าง โดยถือว่าเป็นกิจจำเป็นระหว่างขันธ์กับจิต จำต้องพิจารณาและรับผิดชอบกันจนวาระสุดท้าย**

๑๑๐. ได้ธรรมะจาก โยมมารดา

เมื่อออกพรรษาปีนั้นแล้ว **หลวงปู่ขาว** ก็กราบลา **พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** และหมู่คณะ เที่ยววิเวกไปทาง**ดอยมูเซอร์**ตามลำพังองค์เดียว แล้วไปพักภาวนาอยู่**บ้านปู่พระยา** ปรารภความเพียรอยู่ที่นั่น

วันหนึ่ง ขณะที่**หลวงปู่**กำลังนั่งสมาธิอยู่ ได้นิมิตเห็นโยมมารดา (ไม่ทราบว่าในนิมิตนั้น เห็นตัวท่านเองเป็นพระหรือฆราวาส ในบันทึกไม่ได้บอก)

โยมมารดาพูดในทำนองบ่นว่า "ขาวเอ๋ย ขาวทำอย่างไรหนอ ขาวจึงจะภาวนาเป็น"

ในนิมิตนั้นเองได้มีชาวเขาเผ่ามูเซอร์เดินผ่านมา พร้อมทั้งพูดบอกว่า "เอาของอ่อนให้กินจึงภาวนาเป็น อย่าเอาของแข็งให้กิน ถ้าเอาของแข็งให้กินแล้วก็จะภาวนาไม่เป็นดอก"

โยมมารดาจึงถามออกไปว่า "ของอ่อนได้แก่อะไรหรือ?"

มูเซอร์ตอบว่า **"เทา"**

แล้วนิมิตนั้นก็หายไป

(**เทา** เป็นสาหร่ายสีเขียวน้ำจืด เป็นเส้นละเอียดลอยอยู่ในน้ำ บางชนิดกินได้ **ผักไก**ก็เรียก ชาวบ้านจะเอามายำทำเป็นน้ำพริก กินกับข้าว หรือเอาข้าวเหนียวจิ้มกิน ผู้เขียนเคยเห็นที่วิทยาลัยเทคนิคจังหวัดน่าน เอามาตากแห้งทำเป็นเทากระป๋องสำหรับคลุกข้าวกิน หรือทำน้ำพริกจิ้มผักก็ได้)

หลวงปู่ได้พิจารณานิมิตนั้น ก็ปรากฏเป็นความจริงว่า คำว่า **ของอ่อน** นั้นคือ **เมตตา**

ของแข็ง นั้นได้แก่อะไร ได้แก่ **ความโกรธ**

ต่อนั้นมาก็เอา เมตตาพรหมวิหาร มีจิตเสมอไปด้วย เมตตาภาวนา จิตใจที่แข็งกระด้างถูกน้ำ คือ เมตตา ก็จะอ่อนนุ่ม สุขุมสงบเข้าทุกทีๆ

จึงได้สมกับอานิสงส์ว่าไว้ใน**เมตตานิสังคสูตร** ว่า **"ตุวะตัง จิตตัง สมาธิยะติ จิตผู้เจริญเมตตาอยู่เป็นนิจ เป็นสมาธิเร็ว"**

คนที่ขาดเมตตา คือคนไม่มีศีล ศีลเป็นพื้นฐานของสมาธิ เมื่อไม่มีศีลแล้วสมาธิจะเกิดขึ้นได้อย่างไร เหมือนต้นไม้ไม่มีราก จะออกผลได้อย่างไร

ตั้งแต่นั้นมา หลวงปู่ก็ได้เจริญเมตตาอยู่เป็นนิจทุกวันๆ ไม่ว่าจะเป็นเวลาใด ถ้าระลึกได้หรือนึกขึ้นได้ก็จะตั้งใจเจริญเมตตาทันที

๑๑.

กระต่ายน้อยร่วมเดินจงกรม

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้เล่าเรื่องที่ท่านบำเพ็ญเพียรอยู่ที่**บ้านปู่พระยา ดอยมูเซอร์** ว่า

วันหนึ่ง **หลวงปู่** ลงไปเดินจงกรมในเวลาพลบค่ำ ไม่ได้จุดโคมไฟแต่อย่างใด

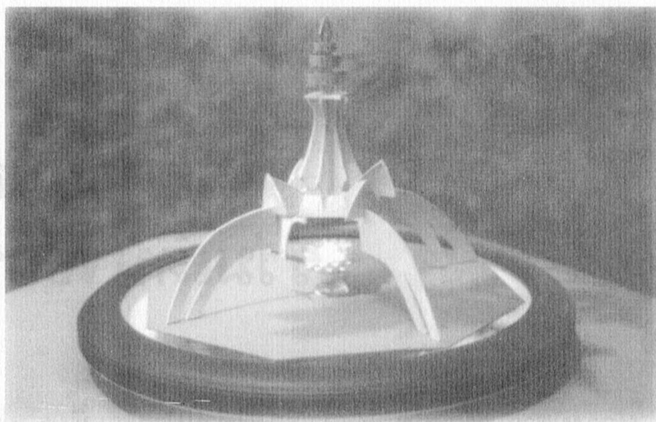
พอเดินไปสักครู่ ก็รู้สึกว่ามีสัตว์อะไรอย่างหนึ่งมากระทบเข้ากับเท้าของท่าน ท่านไม่ได้ให้ความสนใจ ยังเดินจงกรมไปตามปกติ

ต่อมาอีกประเดี๋ยว สัตว์นั้นก็มากระทบเท้าของท่านอีก ท่านก็พูดบอกด้วยความเมตตาว่า

“ระวังหนา ระวังหนา เดี๋ยวเรามองไม่เห็น เราจะเหยียบเจ้าหนาจะหาว่าเราไม่เตือน”

เมื่อสัตว์นั้นมากระทบเท้าท่านหลายครั้งเข้า จึงเอะใจว่า “เอ๊ะ! มันอะไรกันแน่นะ!”

หลวงปู่จึงเดินไปจุดโคมไฟขึ้น จึงเห็นเป็น **เจ้าเชียงเมี่ยง** (กระต่าย) **น้อย**

หลวงปู่ถามด้วยเมตตาว่า "เจ้ามาเดินจงกรมกับเราหรือ" ดูท่าทางมันน่ารักน่าเอ็นดู แสดงอาการตอบรับด้วยการยกเท้าหน้าทั้งสองขึ้นคล้ายกับประนมมือไหว้ หูทั้งสองข้างลู่ลงไปตามลำตัวอย่างน่าสงสาร มันไม่กลัวหลวงปู่เลย

หลวงปู่พูดกับ**เจ้าเชียงเมี่ยงน้อย** ว่า "เจ้านี่ก็ดูดีกว่ามนุษย์บางคนอีกหนอ มาหัดเดินจงกรมกับเรา มนุษย์เขาว่าเขาใจสูง เขาว่าเขาเก่งแล้ว แต่เขาก็สู้เจ้าไม่ได้ **เพราะบางคนเป็นแต่เดินจงกรมภาวนาไม่เป็น"**

หลังจากฟัง**หลวงปู่**พูดแล้ว กระต่ายน้อยก็กระโดดออกจากทางเดินจงกรม ไปและเล็มหญ้าหากินตามประสาของมันไป

คืนต่อๆ มา เจ้ากระต่ายน้อยก็ออกมาเดินจงกรมกับ**หลวงปู่**เป็นประจำ ดูมันมีความสุขที่ได้อยู่ใกล้**หลวงปู่**

สมณานัญจะ ทัสสะนัง การได้เห็นสมณผู้สงบ ผู้สะอาด ผู้มีศีลอันบริสุทธิ์ ผู้ทรงไว้ด้วยเมตตาธรรม นับเป็นมงคลอย่างยิ่ง เอตัมมังคะละมุตตะมังฯ

๑๑๒.

สอนชาวคริสต์ให้ตักบาตร

ในบันทึกของ**พระอาจารย์บวร พุทฺธญาโณ** เล่าว่า ในช่วงที่**หลวงปู่ขาว** ท่านเที่ยวธุดงค์อยู่ในเขต**อำเภอพร้าว** จังหวัดเชียงใหม่ นั้นท่านได้ทำให้ชาวคริสต์ ทั้งหมู่บ้านยอมตักบาตรท่าน เรื่องมีดังนี้

ในวันนั้น**หลวงปู่**เดินทางองค์เดียว เดินตลอดทั้งวัน จวนจะค่ำก็ถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง เป็นหมู่บ้านที่นับถือศาสนาคริสต์ **หลวงปู่**จำเป็นต้องพักใกล้หมู่บ้านแห่งนั้น เพราะกลางคืนไม่สะดวกที่จะเดินทางต่อไปได้

รุ่งเช้าท่านเดินเข้าไปบิณฑบาตโปรดสัตว์เป็นกิจวัตรปกติ ทั้งที่รู้ว่าชาวคริสต์จะไม่ใส่บาตรพระสงฆ์ แต่ท่านก็จะลองดู ถึงไม่ได้ข้าวก็ไม่เป็นไร

เหตุการณ์เป็นจริงดังคาด **หลวงปู่**เดินไปจนตลอดหมู่บ้าน ก็ไม่มีใครใส่บาตรเลยแม้แต่คนเดียว ท่านทราบจากชาวบ้านว่า หัวหน้าหมู่บ้านได้สั่งห้ามลูกบ้านทุกคนไม่ให้ใส่บาตรพระสงฆ์

หลวงปู่ได้นึกถึงสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ทรงทรมานพวกเดียรถีย์ชีไพร กระทั่งยักษ์มารมาแล้ว ศิษย์พระตถาคตจะกลัวอะไรกับเรื่องแค่นี้

หลวงปู่เดินไปยังบ้านหัวหน้าหมู่บ้าน แล้วหัวหน้าก็ออกมาบอกกับท่านด้วยน้ำเสียงและท่าทีไม่เป็นมิตรว่า "หมู่บ้านนี้เป็นชาวคริสต์ ไม่ทำบุญตักบาตร ท่านจงไปทางอื่นเสียเถิด"

หลวงปู่ จึงพูดว่า "พวกท่านก็เป็นคนไทยสายเลือดไทย สัญชาติไทย เกิดในเมืองไทย เชื้อชาติไทยเช่นกัน

คนไทยทุกคนเป็นญาติกัน เป็นพี่น้องกัน แม้จะอยู่คนละจังหวัด คนละที่ ก็นับถือพระเจ้าอยู่หัวพระองค์เดียวกัน

เมื่อญาติพี่น้องมาเยี่ยมเยียนถึงบ้านช่อง สมควรแล้วหรือที่จะไม่ต้อนรับ สมควรแล้วหรือที่จะรังเกียจคนไทยด้วยกัน

ท่านก็อยู่เมืองไทย อาตมาก็อยู่เมืองไทย จะไล่อาตมาหนีจากเมืองไทยเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่ง

เราอยู่เมืองไทย เรารักคนไทย เมื่อยามบ้านเมืองคับขันเราก็ต้องช่วยกัน เพื่อรักษาประเทศไทยให้ยืนยงคงอยู่ได้

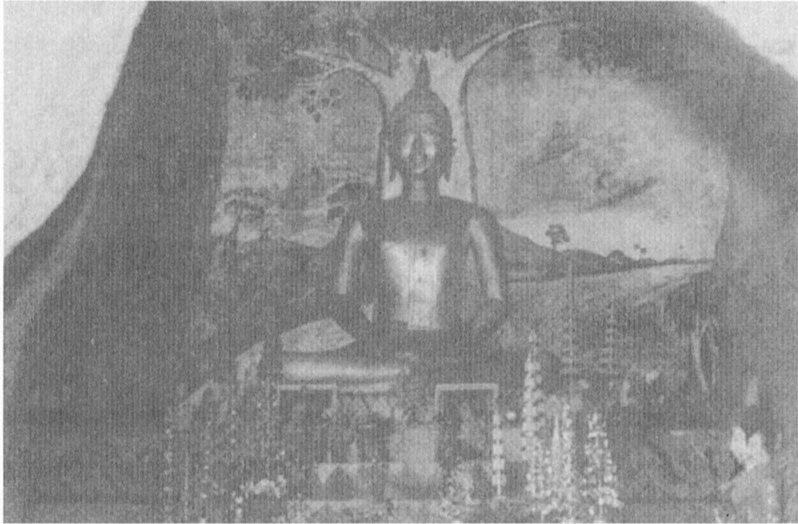
ถ้าท่านเกลียดเราคนไทย ก็เท่ากับว่าท่านเกลียดเมืองไทย แล้วท่านจะไปอยู่เมืองไหน

อาตมาอุตส่าห์มาจากแดนไกล นับถือว่าพวกท่านเป็นญาติ อาตมาจึงกล้ามาถึงบ้านท่าน ถึงแม้พวกท่านจะไม่ให้อะไรแก่อาตมา อาตมาก็ไม่เสียใจ เพราะได้มาถึงบ้านญาติพี่น้องแล้ว"

คำพูดของ**หลวงปู่**ทำให้หัวหน้าหมู่บ้านตกตะลึงพูดไม่ออก เพราะคำพูดนั้นแทงถูกที่ใจ จึงได้ยกมือไหว้ขอโทษ

หลวงปู่ได้พูดซ้ำต่อไปอีกว่า "ศาสนานั้นสอนให้คนใจกว้าง สอนคนให้เป็นคนดี ให้มีความรักสามัคคี สร้างประโยชน์ส่วนรวมให้ประเทศชาติ

ศาสนาไม่เคยสอนให้ตัดญาติขาดมิตร ศาสนาสอนให้เราผูกมิตรกัน อย่าแตกแยกเพราะนับถือศาสนาต่างกัน

แม้จะนับถือคนละศาสนาก็ตาม แต่คนไทยก็เป็นญาติพี่น้องไปมาหาสู่กัน และเมตตาช่วยเหลือกันจึงจะถูก"

หัวหน้าหมู่บ้านเข้าใจคำพูดของ**หลวงปู่**แล้วพูดสารภาพว่า "พวกเราถือผิดมาโดยตลอด เราสว่างแล้ว เราเข้าใจแล้ว"

หลังจากนั้นก็ให้คนไปตามชาวบ้านให้มาใส่บาตร**หลวงปู่**

เมื่อรับบาตรแล้ว **หลวงปู่**จะให้พร พวกเขาบอกว่า "พวกเรารับพรไม่ได้ พวกเราทำบุญทำทานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน พวกเราช่วยสงเคราะห์ท่าน เพราะท่านเป็นคนไทยเป็นญาติของพวกเราคนหนึ่ง"

หลังจาก**หลวงปู่**ฉันเสร็จแล้ว ท่านก็ออกเดินทางต่อไป เพราะไม่อยากอยู่ให้พวกชาวบ้านต้องตะขิดตะขวงใจเพราะต่างศาสนากัน

๑๑๓.

จำพรรษาที่บ้านปง อ.แม่แตง

เมื่อ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ออกจาก**ดอยจอมแตง** อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย แล้ว ท่านก็เดินทางไปที่**วัดป่าบ้านปง** (ปัจจุบันคือวัดอรัญญวิเวก) ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

พระอาจารย์ใหญ่ ได้ให้ **หลวงปู่อ่อนสี สุเมโธ** ไปนิมนต์ **หลวงปู่ขาว** ให้ลงจาก**ดอยมูเซอร์** ให้ไปพักรวมกันที่**บ้านปง** ด้วยใกล้จะถึงฤดูกาลเข้าพรรษาแล้ว

พอดีในคราวนั้น ท่านเจ้าคุณ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** (พิมพ์ ธมฺมธโร) ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ **พระญาณดิลก** ได้อาราธนาให้ **พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ไปพักจำพรรษาที่**วัดเจดีย์หลวง** ในตัวเมืองเชียงใหม่

ดังนั้น **หลวงปู่ขาว** พร้อมทั้งพระภิกษุองค์อื่นๆ จึงได้จำพรรษาที่**วัดป่าบ้านปง** แห่งนั้น

ปีนั้นเป็น พ.ศ. ๒๔๘๑ **หลวงปู่ขาว** อายุได้ ๕๐ ปี อายุพรรษาในธรรมยุติกนิกายได้ ๑๔

หลวงปู่บอกว่าที่วัดป่าบ้านปงแห่งนี้ ท่านได้เร่งบำเพ็ญภาวนาปรารภความเพียรมากเป็นพิเศษมากกว่าพรรษาก่อนที่ผ่านมา

๑๑๔.

มองเห็นทางแห่งชัยชนะ

คราวที่ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** จำพรรษาที่ **วัดป่าบ้านปง** (ปัจจุบันคือ **วัดอรัญญวิเวก**) ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ นั้น ท่านเร่งความเพียรในท่าอิริยาบถต่างๆมากกว่าพรรษาก่อนๆ ซึ่งเคยเข้าใจว่ามีความเพียรดี

แต่พรรษานี้มีพิเศษไปกว่าพรรษาที่แล้วๆ มา โดยมี **อิริยาบถ ๓ ด้วยการประกอบความเพียรถ่ายเดียว คือ ยืน เดิน นั่ง ทำความเพียรไม่ยอมนอน** หากจะหลับบ้างก็ให้หลับในท่านั่งทำสมาธิภาวนา ขณะที่ธาตุขันธ์เพียบเต็มที่ตามสภาพของมันที่ทนทานต่อการไม่ยอมหลับเลยไม่ไหว ซึ่งเป็นเวลาที่สติอ่อนตัวลง แต่ไม่ยอมทอดธุระด้วยการนอนดังที่เคยเป็นมาในอิริยาบถ ๔

ทั้งนี้เพราะเห็นผลประจักษ์ใจ ทั้งด้านสมาธิและด้านปัญญา ว่าใจมีความสงบแนบแน่น ปัญญามีความละเอียดแหลมคมและคล่องตัวกว่าความเพียรที่ดำเนินไปตามปกติธรรมดา

จึงทำให้มีกำลังใจในการประกอบความเพียรในท่าอิริยาบถ ๓ ตลอดพรรษา โดยไม่ยอมเอนกายล้มตัวลงหลับนอนเลย

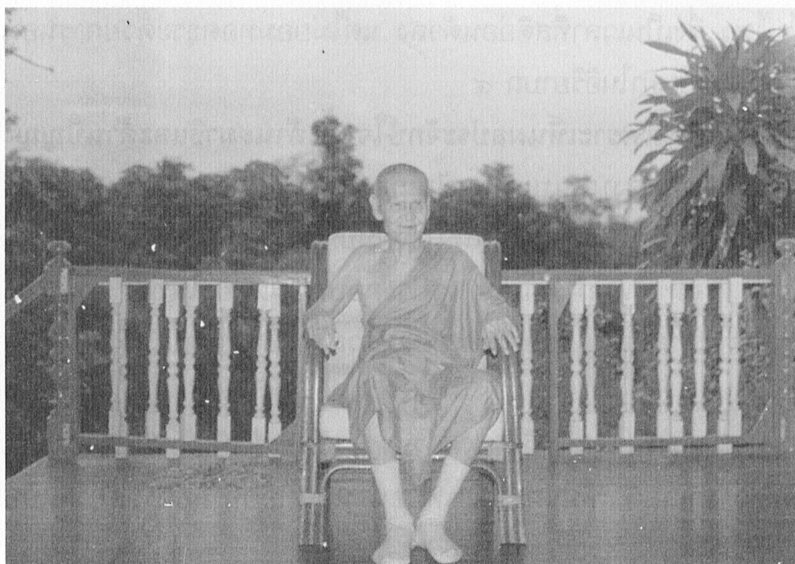
หลวงปู่บอกว่า ถ้าจะพูดตามภาษานักต่อสู้ เพื่อเอาแพ้เอาชนะกันระหว่างกิเลสตัวเห็นแก่เสื่อแก่หมอน นอนทอดอาลัยตายอยากแบบ

คนสิ้นท่า ลำตัวยาวเหยียดเหมือนงู **กับ ศรัทธาธรรม วิริยะธรรม สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม** แล้วก็ว่ากิเลสตัวดึงดูดพระลงเสื่อหมอน

ต้องทนอดอาหาร (**หลวงปู่** ว่าเนื้อพระอร่อยสำหรับกิเลส)ท้องแฟบไปสามเดือน **พลธรรมทั้งห้า** ดังกล่าวแล้ว ได้โอกาสก้าวเดินตามวิถีทางของศาสนา มองเห็นชัยชนะจากการต่อสู้ด้วยความเพียรในอิริยาบถ ๓ ไม่ห่างไกลจากตัวเลย ราวกับจะได้จะถึงธรรมอยู่ทุกอิริยาบถ พอให้เกิดกำลังใจในความเพียรอยู่ตลอดเวลา

ร่างกายก็เบา ใจก็เบา ด้วยธรรมประเภทต่างๆ ความเพียรก็เบาในการเคลื่อนไหวต่อยุทธกับกิเลส ไม่สะทกสะท้านต่อความทุกข์ความลำบากในการต่อสู้กับกิเลสที่เห็นว่าเป็นข้าศึกอย่างถึงใจ

๑๑๕.

เกิดนิมิตอัศจรรย์

หลวงปู่ขาว เล่าถึงการภาวนาในพรรษาที่พักอยู่**วัดป่าบ้านปง** ว่า : -

ในคืนวันหนึ่ง ขณะนั่งสมาธิภาวนา จิตสงบลงอย่างละเอียดถึงฐานสมาธิ และพักอยู่เป็นเวลานานพอสมควร แล้วถอยออกมาอยู่**ขั้นอุปจารสมาธิ**

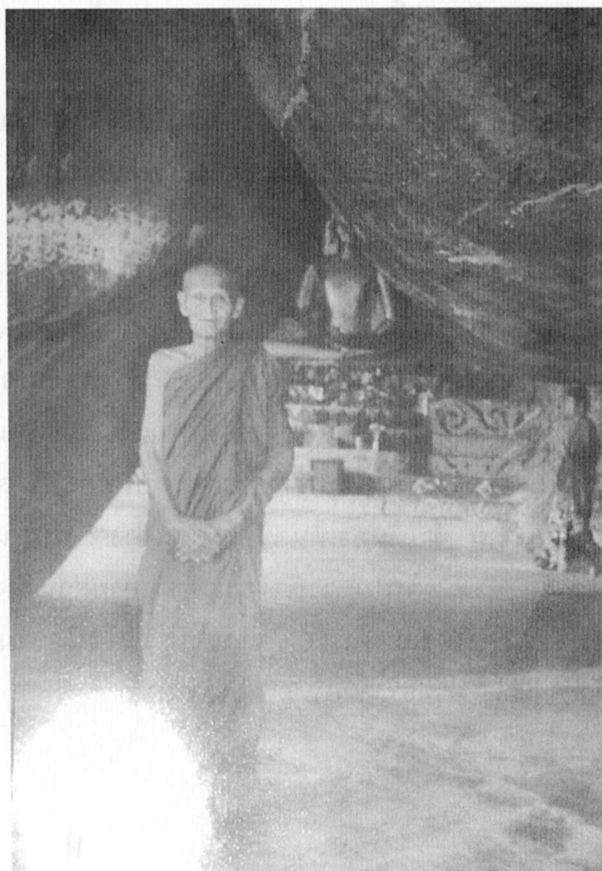
จิตปรากฏนิมิตเป็นแผ่นดินไหวหมุนเป็นกงจักร จิตเพ่งพินิจเท่าไร นิมิตนั้นยิ่งหมุนเร็ว ราวฟ้าดินจะถล่มในขณะนั้น

ในความรู้สึกปรากฏว่าตัวของท่านเหาะลอยไปตามแผ่นดินโดยมิได้ก้าวเดินเลย ขณะที่กายในนิมิตเหาะลอยอยู่นั้น คล้ายกับเหาะลอยไปมาอยู่บนทางจงกรมที่ท่านเคยเดินในเวลาปกติ เหาะลอยไปมาอยู่หลายตลบจึงหยุด และปรากฏแสงสว่างขึ้นในขณะที่กายหยุดเหาะลอย

แสงสว่างในนิมิตนั้น ปรากฏว่ามาจากบนท้องฟ้า ส่องสว่างเข้ามาในดวงใจท่าน ทำให้มองเห็นอวัยวะส่วนต่างๆ ภายในร่างกายได้อย่างชัดเจน และเพลินในการพิจารณาดูร่างกายส่วนต่างๆ ด้วยอสุภกรรมฐานและไตรลักษณ์อยู่เป็นเวลานาน ใจมีความยิ้มแย้มกระจ่างด้วยปัญญา ศรัทธา อุตสาหะ อย่างแรงกล้า

อุบายต่างๆ อันเป็นเครื่องถอดถอนกิเลสประเภทต่างๆ เกิดขึ้นโดยสม่ำเสมอ นับว่าในพรรษานั้นใจมีกำลังมาก รู้เห็นได้อย่างเด่นชัด ไม่มีความอับเฉาเศร้าใจเข้ารบกวนดังที่เคยเป็นบ่อยในกาลที่แล้วๆ มา มีแต่ความมั่นคงทางสมาธิ และความแยบคายคล่องตัวทางสติปัญญา เป็นคู่มิตรแห่งความเพียรประจำใจในอิริยาบถต่างๆ ระหว่างจิตกับสติปัญญา อันเป็นลักษณะความเพียรอัตโนมัติ เริ่มปรากฏตัวอย่างเด่นชัดภายในจิต

๑๖.

แม้จิตสงบก็ไม่พ้นอำนาจ
เพลงกล่อมของกิเลส

หลวงปู่ขาว เล่าประสบการณ์การภาวนาของท่านต่อไปว่า

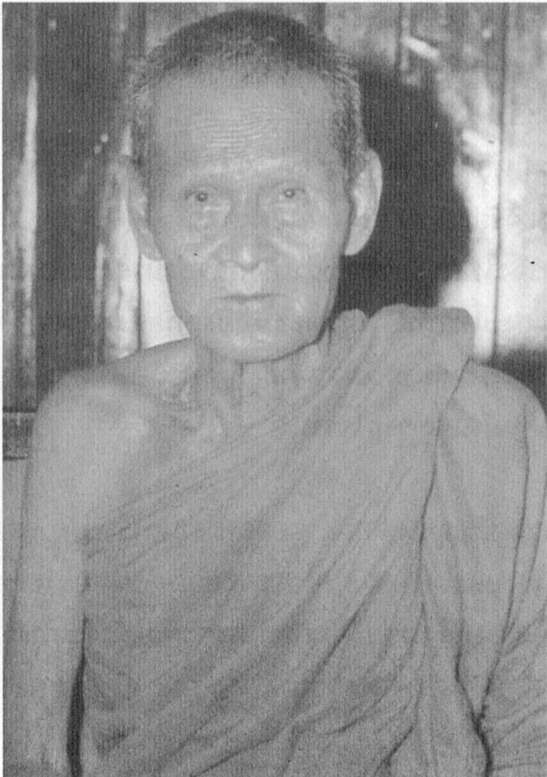
อิริยาบถทั้งสี่ เว้นแต่ขณะหลับ จิตอยู่ในท่าแห่งความเพียรโดยสม่ำเสมอ ไม่ถูกบังคับขู่เข็ญเหมือนแต่ก่อน ซึ่งจำต้องบังคับถูไถกันเป็นประจำ ไม่งั้นกิเลสนำขึ้นเขียงชนิดตามยื้อแย่งไม่ทันเลย เพราะระยะนั้นกิเลสคล่องตัวรวดเร็วแหลมคมกว่าธรรม มี**สติธรรม ปัญญาธรรม วิริยะธรรม** เป็นต้น เป็นไหนๆ

ใครจึงไม่ควรอวดตัวว่าเก่งกล้าสามารถขณะจิตที่อยู่เพียงสมาธิความสงบเท่านั้น แม้จิตสงบก็ยังตกอยู่ในอำนาจเพลงกล่อมของกิเลส ให้ติดในสมาธิ ไม่สนใจออกพิจารณาทางด้านปัญญาอันเป็นอุบายถ่ายถอนมันออกจากใจจนได้

ต่อเมื่อปัญญาเคลื่อนย้ายออกทำงานการรบ การต่อสู้กับกิเลสประเภทต่างๆ และได้ชัยชนะไปโดยลำดับ ไม่อับจนอย่างง่ายดายนั่นแลจึงจะเริ่มรู้**เพลงกล่อมของกิเลส**ชนิดต่างๆ ได้โดยลำดับว่าไพเราะเพราะพริ้ง อ้อยอิ่งน่าติดจมอยู่กับมันจริงๆ

ดังนั้น สัตว์โลกจึงไม่เบื่อเพลงกล่อมชนิดต่างๆ ของกิเลสกัน แม้จะกล่อมซ้ำซากให้รักให้ชัง ให้เกลียด ให้โกรธ ให้โลภมาก ให้อยากหิวโหย และเกิดความอิดโรยและทนทุกข์ทรมานมากน้อยกี่ร้อยกี่หมื่นกี่แสนกี่ล้าน และกี่ล้านๆ ครั้ง ก็ไม่เบื่อหน่ายอิ่มพอ และเห็นโทษแห่งเพลงกล่อมของมันบ้างเลย **จะมีบ้างราวกับฟ้าแลบก็ตอนได้รับความทุกข์ทรมานจนตรอกซอกมุมจนหาทางออกไม่ได้จริงๆ นั่นแล จากนั้นก็ถูกกล่อมให้เคลิ้มหลับไปอีกไม่มีวันตื่นพอเห็นโทษของมันบ้างเลย**

๑๑๗.

ธรรมาวุธเริ่มเกรียงไกร

หลวงปู่ขาว เล่าให้ศิษย์ฟังต่อไปว่า : -

ความเพียรขั้นนี้เริ่มเป็นความเพียรรบ ความเพียรตีตลบหลายสันหลายคม เพื่อเข่นฆ่ากิเลสไปโดยลำดับ ไม่อับเฉามัวมั่วสุมกับกิเลสว่าเป็นมิตรเป็นสหาย และมอบเป็นมอบตายกับมันเหมือนแต่ก่อน ที่ **ธรรมาวุธ** มีสติปัญญาเป็นต้น ยังไม่อาจหาญเกรียงไกร

ระยะนี้ ธรรมาวุธทุกประเภท ทุกขนาด เริ่มเกรียงไกรฉายแสงแพรวพราวออกมาแล้ว

สนุกขุดค้นหยิบยกขึ้นห้ำหั่นกับกิเลสชนิดต่างๆ อย่างไม่อั้นไม่ออมแรง ความมุ่งมั่นต่อแดนพ้นทุกข์นับวันมีกำลังกล้า ถึงขนาดเร่งความเพียรกล้าเป็นกล้าตาย ใครดีใครอยู่ ใครไม่ดีจงบรรลัย **ไม่มีคำว่าเสียดายป่าช้าการเกิดตาย** ซึ่งเป็นขวากหนามที่กิเลสปักเสียบไว้

ใจดวงที่กิเลสเคยเป็นเจ้าของอำนาจครอบครองมานานแสนนาน จะไม่ยอมปล่อยให้มันครอบครองอีกต่อไป **ต้องเป็นวิสุทธิธรรมอันประเสริฐเลิศเลอเท่านั้นครอบครองใจ**

ที่จะยอมให้กิเลสวัฏจักรก็ครองใจ ธรรมก็ครองใจ แต่ถูกขับไล่ให้พ่ายแพ้แก่กิเลสอยู่ร่ำไป ดังที่เป็นมาแล้วนั้น จะไม่ยอมให้มีในใจดวงนี้ได้อีก

อย่างไรเสีย ก็ต้องปราบวัฏจักรวัฏจิตให้บรรลัยลงจากใจในภพนี้และในไม่ช้านี้ ด้วยธรรมาวุธอันทันสมัย อย่างไม่ต้องสงสัย

๑๑๘.

ไฟราคะจากใต้ถุนกุฏี

พอออกพรรษานั้นแล้ว **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ก็ออกเที่ยวธุดงคกรรมฐานไปตามอัธยาศัย ท่านไปพักอยู่หมู่บ้านป่าแห่งหนึ่งในเขตอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ มีกุฏิเล็กเพื่อบำเพ็ญภาวนาอยู่หลังหนึ่ง

ที่นั่นเคยเป็นที่พักบำเพ็ญของพระธุดงคกรรมฐานมาก่อน ท่านเห็นว่าสงัดดี และห่างจากหมู่บ้านพอประมาณ ท่านจึงเข้าพักบำเพ็ญที่นั่น

วันหนึ่ง ตอนกลางวันฝนตกหนัก ไม่อาจลงเดินจงกรมได้ **หลวงปู่**จึงปิดประตูหน้าต่างฝาแถบ (ฝาขัดแตะ) นั่งภาวนาอยู่ในกุฏีนั้นซึ่งยกพื้นสูงพอประมาณ

ขณะที่นั่งพิจารณาธรรมทั้งหลายอยู่ ปรากฏเหมือนมีท่อไฟแทงขึ้นมาที่ก้นท่าน ร้อนแปลบๆ หยุดไปแล้วก็ร้อนขึ้นมาอีก ท่านจึงย้อนมาพิจารณาดูว่า เป็นอะไรกัน

พอย้อนจิตมากำหนดจดจ่อ เพื่อเอาเหตุเอาผลกับท่อไฟที่กำลังเผาก้นท่าน ก็ทราบว่า **ไฟนี้เป็นไฟราคะตัณหา แสดงขึ้นมาจากใต้ถุนกุฏี มิได้แสดงออกมาจากใจท่านเอง**

หลวงปู่ กำหนดจิตพิจารณาทบทวน ก็ทราบอยู่อย่างนั้นว่าเป็นไฟราคะตัณหาแสดงขึ้นมาจากใต้ถุนกุฏี **สำหรับในจิตท่านไม่มีปรากฏว่าจิตเป็นราคะตัณหาแต่อย่างใด**

ขณะที่**หลวงปู่**กำลังชุลมุนวุ่นวายอยู่กับการพิจารณาไฟชนิดนั้น ก็ไม่คิดสะดุดใจว่าไฟนั้นมาจากอะไรที่ไหน เป็นเพียงรำพึงอยู่ในใจว่า **ไฟราคะนี้มันติดตามเรามาได้อย่างไร เพราะเรามิได้มีความกำหนัดยินดีกับหญิงชายใดๆ** ใจก็เป็นปกติไม่เกิดราคะ การไปบิณฑบาตในหมู่บ้านก็ไปด้วยความสำรวมระวังมีสติอยู่กับตัว ระวังสังเกตทุกแง่ทุกมุม

บรรดาอารมณ์ที่เคยเป็นข้าศึกต่อจิตใจ ก็ไม่เห็นมีเรื่องราคะตัณหาเป็นอารมณ์แต่อย่างใด

พอเรื่องสงบไม่แสดงอีก **หลวงปู่**ก็ลืมตาขึ้น จะออกจากการภาวนาหลังฝนหยุดแล้ว ก็พอดีมองเห็นด้านหลังผู้หญิงคนหนึ่ง กำลังเดินออกไปจากใต้ทุนกุฏี

ทำให้ท่านนำเรื่องไฟที่เผาก้นท่าน ออกพาดพิงกับหญิงที่เพิ่งออกไปจากกุฏีท่าน แล้วรำพึงว่า

"หญิงคนนี้คงคิดไม่ดีกับเรา เหตุการณ์จึงได้แสดงขึ้นทำนองนี้ที่เราเองก็ไม่คาดคิดว่าเป็นไปได้"

๑๑๙.

กระแสภายใน ภายนอกจิต

ความจริงผู้หญิงคนนั้นอยู่ในวัยเบญจเพศ ยังไม่แก่อะไรเลย อาจจะเป็นสาวแก่หรือแม่หม้ายมากกว่าหญิงที่มีสามี เธอคงมาเที่ยวเก็บผักหาอยู่หากิน ก็มิอาจทราบได้ ในมือถือตะกร้าใบหนึ่ง

ขณะมาถึงที่นั้น เกิดฝนตกหนักพอดี เธอเลยรีบเข้าไปหลบฝนใต้ถุนกุฏิ**หลวงปู่** รอจนกระทั่งฝนหยุดแล้ว ถึงได้ออกจากที่นั่น

เวลาที่**หลวงปู่**มองออกไปตามช่องหน้าต่าง ซึ่งเป็นฝาขัดแตะห่างๆ จึงมองเห็นหญิงคนนั้นเดินออกไปได้อย่างชัดเจน

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ให้ความเห็นว่า : -

“ที่**หลวงปู่ขาว** ท่านเล่าเรื่องนี้ให้พระเณรฟังตามโอกาสที่สมควรนั้น ท่านมิได้เล่าด้วยการตำหนิติฉินนินทาหญิงนั้นแต่อย่างใด เป็นเพียงท่านยกหญิงนั้นขึ้นเป็นต้นเหตุให้ได้ทราบเรื่อง **กระแสภายในภายนอกจิต** ว่าเป็นสิ่งที่ละเอียด มากเกินกว่าธรรมดาจะรู้จะเห็นได้ นอกจากการพิจารณาทางภาคปฏิบัติจิตภาวนาจึงสามารถทราบได้เป็นขั้นๆ ตอนๆ ไป”

หลวงปู่ขาว ท่านว่า ตอนนั้น จิตท่านละเอียดมากพอสมควร สติปัญญาก็ดีและรวดเร็วต่อเหตุการณ์เหล่านั้น ไม่ชักช้าเหมือนขั้นเริ่มต้นฝึกหัด เช่น ขณะราคะภายในจิตตัวเองกระเพื่อมแย็บเท่านั้น **สติก็ทัน แม้ปัญญาจะยังไม่สามารถตัดให้ขาดได้ในระยะนั้น แต่ต่อมาก็พ้นมือของสติปัญญาที่ฝึกซ้อมตัวอยู่ตลอดเวลาไปไม่ได้ ต้องขาดสะบั้นไปจากใจอย่างประจักษ์**

หลวงปู่เล่าว่า ตอนนั้นความเพียรท่านรู้สึกว่ารีบเร่งเก่งกาจมาก แม้เวลาทำวัตรเช้าและเย็น ก็ทำเพียงย่อๆ จิตใจรีบด่วนต่อความเพียรด้วยสติปัญญาอย่างมาก

ส่วนการสวดมนต์สูตรต่างๆ ดังที่เคยสวดมาแต่เก่าก่อน ท่านต้องงดทั้งสิ้น **เร่งทางด้านสติปัญญาอย่างเดียว เพื่อให้หลุดพ้นอย่างรวดเร็วทันกาลเวลา กลัวจะตายไปเสียก่อน ยังไม่ถึงจุดที่หมายอันพึงใจ ได้แก่พระอรหัตธรรม**

๑๒๐.

สงครามขั้นแตกหัก

ในพรรษาต่อมา **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ได้ไปจำพรรษาที่ **ดอยม่อนเวียง** อ.พร้าว ท่านเป็นไข้มาเลเรียเกือบตลอดพรรษา ได้เล่าให้ศิษย์ฟังว่า

"ไข้ก็หนัก ความเพียรก็เอาการ ไม่มีใครย่อหย่อนอ่อนข้อต่อใคร การไข้ก็ไข้ตลอดพรรษา การพิจารณาทุกขเวทนากับกายอันเป็นเรือนรังของทุกข์ก็ไม่ลดละท้อถอย

ไข้หนัก ทุกข์มากเท่าไรยิ่งราวกับไสเชื้อเพลิงป้อนสติปัญญาให้แสดงลวดลายอย่างเต็มฝีมือ

ใจถือเอาทุกขเวทนาที่เกิดจากไข้ และกายที่เกี่ยวโยงกันกับทุกข์เป็นเวทีต่อสู้กับกิเลสชนิดไม่มีการพักยกให้น้ำบางกาล ถ้าสติปัญญามัวหยุดพักให้น้ำอยู่ ไข้ก็เอาตาย และแพ้ราบคาบหญ้า

ต้องต่อสู้กันแบบสดๆ ร้อนๆ ไข้และทุกข์ไม่ผ่อนคลาย ความเพียรจะผ่อนคลายไม่ได้ ไม่ทันกัน ปราบกันไม่อยู่ ต้องเอาให้อยู่ในเงื้อมมือของความเพียร

ขณะนั้นจะหลีกเลี่ยงไปไหนไม่ได้ ต้องต่อสู้จนเห็นเหตุเห็นผลท่าเดียว จึงจะมีชัยและภาคภูมิใจในความสามารถของตัวเอง"

หลวงปู่ เล่าต่อไปว่า "ในพรรษานั้น นับว่าหนักและหักโหมเอาการทั้งทางกายและทางจิต เพราะเป็นไข้มาเลเรียตลอดพรรษา **ทุกข์ทางร่างกายจึงมาก ทางใจ - ความเพียรก็หมุนตัวเป็นเกลียวไปตามไข้และทุกขเวทนา**

พอออกพรรษา ไข้ก็ค่อยๆ หายไป องค์หลวงปู่เองก็ออกเที่ยววิเวก เปลี่ยนสถานที่ไปตามอัธยาศัย ไม่เยื่อใยกับสิ่งใดนอกจากความเพียรอย่างเดียว"

พระครูสิริบุญวัฒน์ (พระอาจารย์เสวก)
วัดเจติยบรรพต เจ้าคณะตำบลแม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลวงปู่ขาว ขณะบำเพ็ญเพียรแถวตำบลโหล่งขอด

๑๒๑.

เผด็จศึกที่สมรภูมิ บ้านโหล่งขอด

หลวงปู่ขาว ได้มาพำนักที่**บ้านโหล่งขอด** อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ช่วงนั้นเป็นฤดูเก็บเกี่ยวข้าว เย็นวันหนึ่ง หลังจากการปัดกวาดบริเวณที่พัก ซึ่งเป็นกิจวัตรประจำวัน **หลวงปู่**ออกจากที่พักไปสรงน้ำ มองเห็นรวงข้าวในไร่ที่กำลังสุกเหลืองอร่าม ทำให้เกิด**ปัญหาธรรม**ผุดขึ้นมาในขณะนั้นว่า

"ข้าวมันงอกขึ้นมาเพราะมีอะไรเป็นเชื้อพาให้เกิด ใจที่พาให้เกิดตายอยู่ไม่หยุด ก็น่าจะมีอะไรเป็นเชื้ออยู่ภายในเช่นเดียวกันกับเมล็ดข้าว

เชื้อนั้นถ้าไม่ถูกทำลายเสียที่ใจให้สิ้นไป จะต้องพาให้เกิด-ตายไม่หยุด

ก็อะไรเป็นเชื้อของใจเล่า ถ้าไม่ใช่กิเลส อวิชชา ตัณหา อุปาทาน?"

หลวงปู่ พิจารณาทบทวนไปมา โดยถือ**อวิชชา** เป็นเป้าหมายแห่งการวิพากษ์วิจารณ์ พิจารณาย้อนหน้าย้อนหลัง - **อนุโลมปฏิโลม** ด้วยความสนใจอยากรู้ตัวจริงแห่งอวิชชา

นับแต่หัวค่ำจนดึก ไม่ลดละการพิจารณา**ระหว่างอวิชชากับใจ** จนใกล้ฟ้าสางจึงตัดสินใจกันลงได้ด้วยปัญญา **อวิชชาตกกระเด็นออกจากใจไม่มีอะไรเหลือ**

การพิจารณารวงข้าวของหลวงปู่ ก็มายุติกันที่ข้าวสุก หมดการงอกอีกต่อไป การพิจารณาจิตก็มายุติกันที่อวิชชาดับ กลายเป็นจิตสุกขึ้นมาเช่นเดียวกับข้าวสุก จิตหมดการก่อกำเนิดเกิดในภพต่างๆ อย่างประจักษ์ใจ

สิ่งที่เหลือให้ชมอย่างสมใจ คือความบริสุทธิ์แห่งจิตล้วนๆ ในกระท่อมกลางดง มีชาวบ้านป่าเป็นผู้อุปัฏฐากดูแล

ขณะที่จิตผ่านดงหนาป่ากิเลสวัฏฏ์ไปได้แล้ว เกิดความอัศจรรย์อยู่คนเดียว ตอนสว่างพระอาทิตย์ก็เริ่มสว่างบนฟ้า ใจก็เริ่มสว่างจากอวิชชาขึ้นสู่ธรรมอัศจรรย์ ถึงวิมุตติหลุดพ้นในเวลาเดียวกันกับพระอาทิตย์อุทัย

ช่างเป็นฤกษ์งามยามวิเศษจริงๆ

เขียนถึงตรงนี้ ผู้เขียน (ปฐม นิคมานนท์) รู้สึกเต็มตื้นชื่นอกชื่นใจเป็นพิเศษสุดจะบรรยาย รัก-เคารพ**หลวงปู่** อย่างสุดขั้วหัวใจ มีความรู้สึกเหมือนได้กราบอยู่แทบบาทหลวงปู่ในขณะนั้น

สาธุ! สาธุ! สาธุ! ธรรมใดที่หลวงปู่ได้เข้าถึง ขอให้ศิษย์ได้เข้าถึงธรรมนั้น ในชาติปัจจุบันนี้ด้วยเถิด!

๑๒๒.

ใจอิ่มธรรม

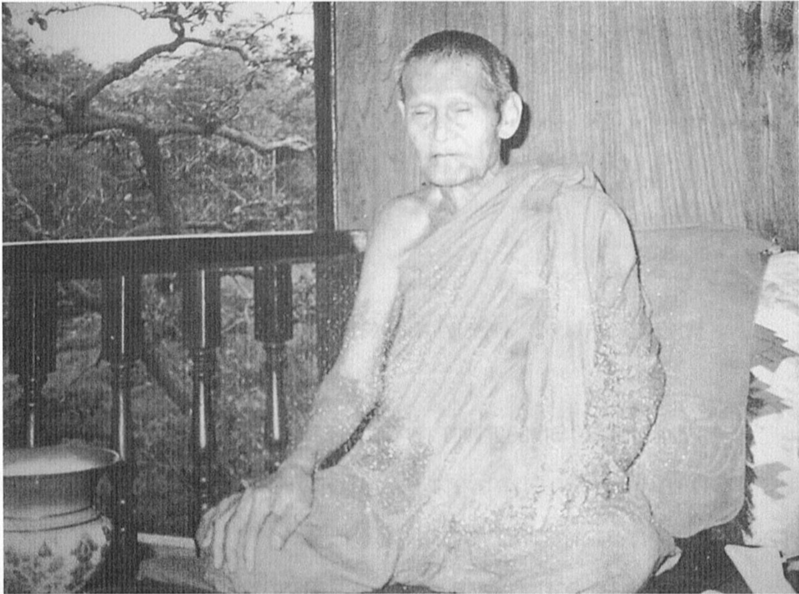
พอฤกษ์งามยามหาอุดมมงคลผ่านไปแล้ว ก็ได้เวลาออกบิณฑบาต **หลวงปู่**เริ่มออกจากที่มหามงคล มองดูกระท่อมเล็กที่ให้ความสุขความอัศจรรย์ และมองดูทิศทางต่างๆ ขณะนั้นปรากฏอะไรๆ ก็กลายเป็นมหามงคลไปกับดวงใจอัศจรรย์โดยสิ้นเชิง ทั้งที่สิ่งทั้งหลายก็เป็นอยู่โดยธรรมดาของตนๆ นั่นแล

หลวงปู่ เล่าว่า **ขณะไปบิณฑบาต ใจก็อิ่มธรรม มองเห็นชาวป่าชาวเขาที่เคยอุปัฏฐากดูแลท่านมา ราวกับเป็นชาวฟ้ามาจากบนสวรรค์กันทั้งสิ้น จิตระลึกถึงบุญถึงคุณที่เขาเคยมีมาแก่องค์ท่านอย่างเหลือล้นพ้นที่จะพรรณนาคุณให้จบสิ้นลงได้**

ท่านบอกว่า เกิดความเมตตาสงสารชาวป่าแดนสวรรค์เหล่านั้นเป็นประมาณ อดที่จะแผ่เมตตาจิตอุทิศส่วนกุศลแก่เขามิได้ ตลอดสายทางที่ผ่านมา จนถึงบริเวณที่พักอันเป็นสถานบรมสุขสำหรับท่านในขณะนั้น

ขณะจัดอาหารทิพย์ที่ได้จากชาวบ้านลงในบาตร **ใจก็อิ่มธรรม** ไม่คิดสัมผัสกับอาหารที่เคยดำรงและให้ความผาสุกแก่อัตภาพมาแต่อย่างใด **แต่ก็ฉันไปตามธรรมเนียมที่ธาตุกับอาหารเคยอาศัยกันมา**

หลวงปู่ เล่าว่า **"นับตั้งแต่วันถือกำเนิดเกิดมา ก็เพิ่งมาเห็นชีวิตธาตุขันธ์กับจิตใจปรองดอง สดชื่นต่อกันเหลือจะพรรณนาให้ถูกต้องกับความจริงได้ในเช้าวันนั้นเอง**

เป็นความอัศจรรย์และพิเศษผิดคาดผิดหมาย และกลายเป็นประวัติสำคัญของชีวิตอย่างประทับใจตลอดมา

หมายเหตุ : ผู้เขียนรู้สึกยินดีปรีดากับพ่อแม่พี่น้องชาว**โหล่งขอด** อำเภอพร้าว อย่างขนลุกขนพองทีเดียว ไม่ทราบท่านทราบหรือไม่ว่า **โหล่งขอด เป็นแดนเกิดของพระอรหันตสาวกพระองค์หนึ่ง นามว่า หลวงปู่ขาว อนาลโย ศิษย์สายกรรมฐานของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ผู้เขียนจะหาโอกาสเขียนถึงสถานที่นั้นในโอกาสต่อไป

- ปฐม นิคมานนท์

๑๒๓.

นั่งอยู่ก็สบาย แม้ตายก็สุข

หลวงปู่ เล่าให้ลูกศิษย์ฟังถึงจิตของท่านในขณะนั้นว่า : -

นับแต่ขณะโลกธาตุไหว ฟ้าดินถล่มวัฏจักรภายในจิตจมหายไปแล้ว ธาตุขันธ์และจิตใจทุกส่วน ต่างอันต่างเป็นอิสระไปตามธรรมชาติของตน ไม่ถูกจับจองกดถ่วงจากฝ่ายใด

อินทรีย์ห้า อายตนะหก ทำงานตามหน้าที่ของตนจนกว่าธาตุขันธ์จะหาไม่ โดยไม่มีการทะเลาะวิวาทกระทบกระเทือนกันดังที่เคยเป็นมา

ที่ว่า **การทะเลาะ** หลวงปู่หมายถึงความไม่ลงรอยระหว่างสิ่งภายในกับภายนอกสัมผัสกัน ทำให้เกิดความยินดียินร้ายกลายเป็นความสุขขึ้นมา และเกี่ยวโยงกันไปเหมือนลูกโซ่ไม่มีเวลาจบลงได้

หลวงปู่ เล่าต่อไปว่า คดีต่างๆ ภายในจิต ที่มีมากและวุ่นวายยิ่งกว่าคดีใดๆ ในโลก ได้ยุติลงอย่างราบคาบ นับแต่ขณะศาลสถิตยุติธรรมได้สร้างขึ้นภายในใจโดยสมบูรณ์แล้ว เรื่องก่อกวนลวนลามต่างๆ ไม่มีประมาณ ซึ่งเคยยึดจิตเป็นสนามเต้นรำ และทะเลาะวิวาทบาดหมางไม่มีเวลาสงบลงได้ เพราะ**อวิชชาตัณหา**เป็นหัวหน้าบงการบัญชางานให้โกลาหลวุ่นวายร้อยแปดพันประการนั้น ได้สงบลงอย่าง

ราบรื่นชื่นใจ กลายเป็นโลกร้างว่างเปล่าภายในจิต ที่ผลิตวิชาธรรม อันบวรขึ้นเสวย**เมืองจิตราช**แทนอธรรม

กิจนอกการในเป็นไปโดยธรรมความสม่ำเสมอ ไม่มีอริข้าศึกศัตรูมาก่อกวนวุ่นวาย ตาเห็น หูได้ยิน จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัสเย็นร้อนอ่อนแข็ง ใจรับทราบอารมณ์ต่างๆ เป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่อาจเอื้อมปีนเกลียวยุแหย่แปรรูปคดีให้ผิดเป็นถูก ผูกเป็นแก้ แย่เป็นดี ผีเป็นคน พระเป็นเปรต เปรตกลับเป็นคนดี ดังที่เจ้าอธรรมมีอำนาจบัญชางานมาแต่เก่าก่อน

"นั่งอยู่ก็สบาย แม้เป็นตายก็มีความสุข ปราศจากเครื่องร้อยรัดโดยประการทั้งปวง" ซึ่งเป็นคำอุทานในใจของหลวงปู่ในเวลานั้น

๑๒๙.

โหล่งขอด สถานที่นี้มีความหมาย

หลวงปู่ขาว อนาลโย เป็นศิษย์ **หนึ่งในสององค์**ของ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ที่สามารถเปลื้องทุกข์ออกจากใจ ได้อย่างสิ้นเชิง ที่จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงที่**หลวงปู่มั่น** ยังดำรงขันธ์อยู่

นั่นคือ **บรรลุอรหัตภูมิ** เป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา

หลวงปู่ขาว ท่านเล่าว่า สถานที่บำเพ็ญจนถึงความสิ้นทุกข์ภายในก็ดี กระท่อมกุฏิเล็กๆ พอหมกตัวทำความเพียรและพักผ่อนกายก็ดี สถานที่เดินจงกรมก็ดี สถานที่นั่งสมาธิภาวนาในกลางวันและกลางคืนก็ดี หมู่บ้านเป็นที่โคจรบิณฑบาตพอยังอัตภาพให้เป็นไปในละแวกนั้นก็ดี รู้สึกเป็นที่ซาบซึ้งประทับใจผิดที่ทั้งหลายอย่างบอกไม่ถูก และฝังใจตลอดมาจนทุกวันนี้ มิได้จืดจางลางเลือนไปเลย

นับแต่ขณะที่วัฏจักรได้ถูกคว่ำลงจากใจ เพราะความเพียรสังหารแล้ว สถานที่นั้นได้กลายเป็นที่บรมสุขในอิริยาบถทั้งหลายตลอดมา ราวได้เฝ้าพระศาสดาในสถานที่ตรัสรู้และที่ทรงบำเพ็ญในที่ต่างๆ โดยตลอดทั่วถึงฉะนั้น

๑๒๕.

หายสงสัย ในพระรัตนตรัย

หลวงปู่ขาว เล่าว่าท่านหมดความสงสัยในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โดยสิ้นเชิง ดังนี้ : -

"...**หายสงสัยในพระพุทธเจ้า** แม้ทรงปรินิพพานไปนานตามกาลของสมมติ ประหนึ่งประทับอยู่บนดวงใจเราทุกขณะมิได้ทรงจากไปตามกาลแห่งปรินิพพานเลย

หายสงสัยในพระธรรม ว่ามาก น้อย ลึก ตื้น หยาบ ละเอียด ที่ประทานไว้แก่มวลสัตว์ ปรากฏว่าพระธรรมเหล่านั้นสถิตอยู่ในใจดวงเดียว และใจดวงเดียวบรรจุธรรมไว้อย่างพร้อมมูลไม่มีอะไรบกพร่อง

หายสงสัยในพระสงฆ์สาวกองค์สุปฏิปันโน ผู้บริสุทธิ์

ทั้งสามรัตนะนี้ ได้เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในใจมีความเป็นอยู่ด้วยพุทธะ ธัมมะ และสังฆะ องค์บริสุทธิ์รวมกันเป็นธรรมแท่งเดียว

มีความสบายหายห่วงนับแต่นั้นเป็นต้นมา ไม่มีเครื่องกดถ่วงลวงใจ อยู่ในอิริยาบถใดก็เป็นตัวของตัวไปตามอิริยาบถนั้นๆ ไม่มีสิ่งกดขี่หรือแอบแทรกขอแบ่งกินแบ่งใช้เหมือนแต่ก่อน ที่อยู่กับนักขอทานโดยไม่รู้สึกตัว..."

๑๒๖.

สิ้นกิเลส เครื่องกดถ่วงลวงใจ

หลวงปู่ เล่าต่อไปว่า :-

ท่านมีความสบายใจหายห่วงแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ไม่มีเครื่องกดถ่วงลวงใจ อยู่ในอิริยาบถใดก็เป็นตัวของตัวไปตามอิริยาบถนั้นๆ ไม่มีสิ่งกดขี่หรือแอบแทรกขอแบ่งกินแบ่งใช้เหมือนแต่ก่อนที่อยู่กับ**นักขอทาน** โดยไม่รู้สึกตัว เดี๋ยวขอนั่น เดี๋ยวขอนี่ ทุกอิริยาบถ

ที่ว่า **ขอนั่นขอนี่** นั้น **หลวงปู่** หมายถึงกิเลสตัวบกพร่องขาดแคลน ไม่มีเวลาอิ่มพอประจำนิสัยของมัน เมื่อมีอำนาจตั้งบ้านเรือนบนหัวใจคนและสัตว์แล้ว จึงต้องทำการบังคับหรือ**ขอ**อยู่ไม่ถอย ซึ่งเป็นงานประจำนิสัยของมัน

โดยขอให้คิดอย่างนั้น ขอให้พูดอย่างนี้ ขอให้ทำอย่างโน้นตามอำนาจของมันอยู่ไม่หยุด ถ้าไม่มีธรรมไว้ปิดกั้นความรั่วไหลจากการบังคับและการขอเอาอย่างดื้อด้านของเหล่ากิเลส จึงมักแบ่งหรือเสียให้มันเอาไปกินจนหมดตัว ไม่มีความดีติดตัวพอเป็นเครื่องสืบภพต่อชาติ เป็นคนดีมีศีลธรรมต่อไปได้

เกิดภพชาติใดก็ล้วนแต่เกิดผิดที่ผิดฐาน ไม่มีความสำราญบานใจได้บ้างพอควรแก่ภพกำเนิด ที่อุตสาห์เกิดกับเขาทั้งชาติ แบ่งให้กิเลสเป็นเจ้าบ้านครองจิตใจ ไม่มีการป้องกันฝ่าฝืนมันบ้างเลย มันจึงบังคับเอา แบ่งเอา จนไม่มีอะไรเหลือติดตัวดังกล่าวแล้ว

แผนที่สังเขปแสดงจุดที่ตั้งหมู่บ้าน
อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

๑๒๗.
เป็นสุขทุกอิริยาบถ

การบำเพ็ญเพียรของหลวงปู่ขาว อนาลโย ถือว่าได้บรรลุหลักชัยสูงสุดตามแนวทางพระพุทธศาสนา ถือว่าท่านหมดหนี้สินความพะรุงพะรังทางใจสมความมุ่งมาดปรารถนาแล้ว จึงอยู่เป็นสุขทุกอิริยาบถในขันธ์ที่กำลังครองตัวอยู่เมื่อถึงเวลาแล้วก็ปล่อยวางภาระในขันธ์ **เหลือแต่ความบริสุทธิ์พุทโธ เป็นสมบัติทั้งดวงนี้แล คือความสิ้นทุกข์โดยสิ้นเชิงตลอดกาล**

เป็นความสิ้นอย่างอัศจรรย์และเป็นกาลอันมีคุณค่ามหาศาลไม่มีสิ่งใดเสมอเหมือนในไตรภพ ผิดกับความเป็นของสมมติทั้งหลายที่ปรารถนาความเกิดเป็นส่วนมาก และออกหน้าออกตา มิได้สนใจในทุกข์ที่จะติดตามมาพร้อมกับความเกิดนั้นๆ บ้างเลย

ความจริงการเกิดกับความทุกข์นั้นแยกกันไม่ออก แม้ไม่มาก็จำต้องมีจนได้

นักปราชญ์ท่านจึงกลัวความเกิดมากกว่าความตาย

ผิดกับพวกเรา ที่กลัว**ความตาย ซึ่งเป็นผล** มากกว่ากลัว**ความเกิด ที่เป็นต้นเหตุ** อันเป็นความกลัวที่ฝืนคติธรรมดาอยู่มาก ทั้งนี้ เพราะไม่สนใจติดตามร่องรอยแห่งความจริง จึงฝืนและเป็นทุกข์อยู่ตลอดมา

ถ้าปราชญ์ท่านมีกิเลส ประเภทพาคนให้หัวเราะเยาะกันแล้ว ท่านคงอดไม่ได้ อาจปล่อยออกมาอย่างเต็มที่ สมใจท่านที่ได้เห็นแทบทั่วโลก ตั้งหน้าตั้งตาฝืนความจริงกัน อย่างไม่มองหน้ามองหลัง เพื่อหาหลักฐานความจริงกันบ้างเลย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระอรหันตสาวกทั้งหลายเป็นปราชญ์สมชื่อสมนาม จึงมิได้ทำแบบโลกๆ ที่ทำกัน นอกจากท่านเมตตาสงสาร และช่วยอนุเคราะห์สั่งสอน ส่วนที่สุดวิสัยก็ปล่อยไปด้วยความหมดหวังจะช่วยได้

๑๒๘.
ถึงสอุปาทิเสสนิพพาน

หลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านบำเพ็ญเพียรอยู่บริเวณ **ตำบลโหล่งขอด** ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๓-๒๔๘๕ เป็นลำดับพรรษาในธรรมยุติกนิกายที่ ๑๖-๑๘ และ**หลวงปู่**มีอายุ ๕๒-๕๔ ปี

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้กล่าวถึงการบรรลุธรรมของ**หลวงปู่ขาว** ในช่วงนั้น ดังนี้ : -

"**หลวงปู่ขาว** เป็นผู้ผ่านพ้นภัยพิบัติสารพัดที่เคยมีในสงสาร (หมายถึงนิพพานกิเลสในขณะที่ยังดำรงขันธ์อยู่) ในสถานที่มีนามว่า โหล่งขอด แห่งอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในราวพรรษาที่ ๑๖ หรือ ๑๗ ผู้เขียน **(ท่านหลวงตาฯ)** จำไม่ถนัด

จำได้แต่เป็นฤดูเก็บเกี่ยว ตอนออกพรรษาแล้วใหม่ๆ ท่านเล่าให้ฟังอย่างถึงใจในเวลาสนทนาธรรมกัน ซึ่งเริ่มแต่ ๒ ทุ่มถึง ๖ ทุ่มเศษ ไม่มีใครมาเกี่ยวข้องรบกวนให้เสียเวลาในขณะนั้น

การสนทนาธรรมจึงเป็นไปด้วยความราบรื่นทั้งสองฝ่ายจนถึงจุดสุดท้ายแห่งธรรม ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการปฏิบัติ โดยเริ่มสนทนาแต่ต้นจากแม่ ก.ไก่ ก.กา สระอะ สระอา คือ การฝึกหัดเริ่มแรก ที่คละเคล้าไปด้วยทั้งความล้มลุกคลุกคลาน ทั้งความล้มความเหลว ทั้งความดีความ

เลวสับปนกันไป ทั้งความดีใจเสียใจ อันเป็นผลมาจากความลุ่มๆ ดอนๆ ของการปฏิบัติที่เพิ่งฝึกหัดในเบื้องต้น จนถึงสุดท้ายปลายแดนแห่งจิต แห่งธรรมของแต่ละฝ่าย ผลแห่งการสนทนาจากท่านเป็นที่พอใจอย่างยิ่ง”

ท่านหลวงตาฯ กล่าวต่อไปว่า “เมื่อได้โอกาสจึงได้อาราธนานำลงใน **ปฏิปทาของพระธุงคกรรมฐานสายท่านอาจารย์มั่น** เพื่อท่านผู้อ่านที่สนใจใคร่ธรรมจะได้นำมาพิจารณาไตร่ตรอง และคัดเลือกเอาเท่าที่ควรแก่จริตนิสัยของตนๆ”

ท่านหลวงตาฯ ท่านแนะขุมทรัพย์ให้แล้ว ท่านใดสนใจจะอ่านในรายละเอียดก็ขอเชิญตามอัธยาศัยครับ

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน
ผู้เล่าเรื่องของหลวงปู่ขาว

๑๒๙.

อยู่โปรดญาติโยม ทางภาคเหนือ

เมื่อ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** สำเร็จกิจในการประหารกิเลสออกจากจิตใจได้หมดสิ้นแล้ว ท่านก็บำเพ็ญเพียรโดยสม่ำเสมอไม่มีละเว้น

หลวงปู่อยู่ที่**ตำบลโหล่งขอด** ๓ ปี แล้วมาจำพรรษาที่**แม่ปั๋ง** ๒ ปี ใน พ.ศ. ๒๔๘๖-๒๔๘๗ แล้วท่านก็วิเวกไปสถานที่ต่างๆ รวมทั้งขึ้นดอยไปโปรดชาวเขาเผ่ายาง เผ่ามูเซอร์ และเข้าไปในป่าลึกเพื่อโปรดชาวบ้านที่อยู่ห่างไกลให้ได้เห็นศีลเห็นธรรมตามสมควรที่พวกเขาจะได้รับ

พ.ศ.๒๔๘๘-๒๔๘๙ **หลวงปู่**ได้มาจำพรรษาที่**แม่หนองหาน** อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ในพรรษา**หลวงปู่**ได้เมตตาอบรมสั่งสอนศรัทธาพอสมควร

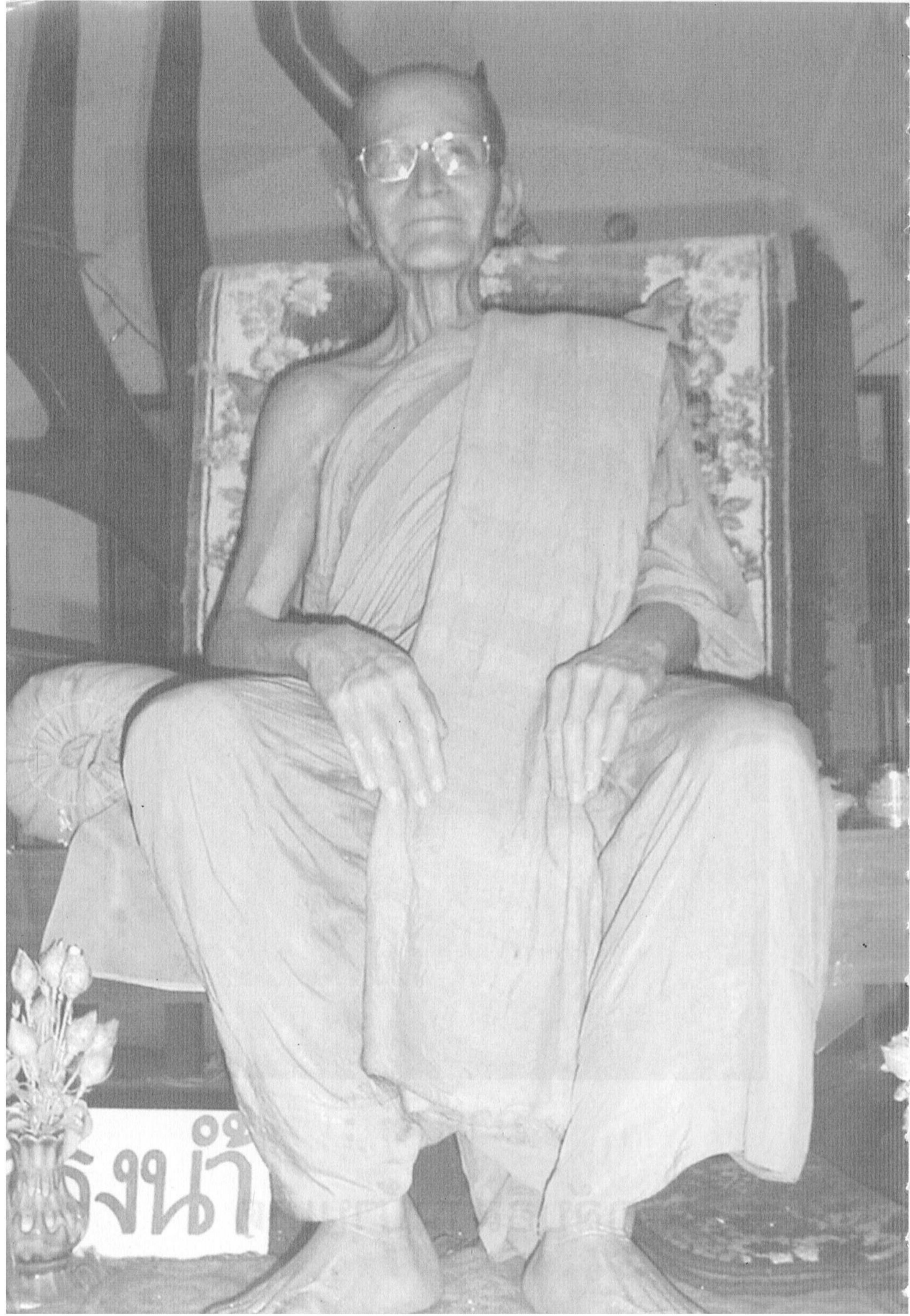
ท่านหลวงตาพระมหาบัว ได้พูดถึง**หลวงปู่ขาว** ในช่วงนี้ว่า "จิตท่านพ้นดงหนาป่าทึบ ออกสู่แดนเวิ้งว้างกว้างขวางหาประมาณไม่ได้ จิตเป็นอวกาศจิต ธรรมเป็นอวกาศธรรม กลมกลืน เป็นอันเดียวกันโดยสมบูรณ์แล้ว ไม่มีอะไรมากีดขวางลวงใจเหมือนแต่ก่อน อิริยาบถทั้งสี่เพื่อธาตุเพื่อขันธ์ เพื่อ**วิหารธรรม**(ที่อยู่ของจิต)**ในทิฏฐธรรม** (ปัจจุบัน) ของจิตเป็นความอยู่สบาย"

ไต้จิตสำนึก
หลวงปู่ขาว อนาลโย

ภาค ๓ :

กลับอิสานบ้านเกิด

งน้ำ

๑๓๐.

ดำริกลับอิสาน บ้านเกิด

พอออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๙ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ได้ระลึกถึงความหลังก่อนที่จะออกจากบ้านเกิดเพื่อแสวงธรรมเพื่อมรรคผลนิพพาน ด้วยธุดงคกรรมฐานอยู่เสมอ ความหลังปรากฏขึ้นเตือนใจท่านอยู่บ่อยๆ

ปณิธานที่หลวงปู่ตั้งไว้ตอนออกจากวัดบ้านเกิดว่า จะออกแสวงธรรมเพื่อมรรคผลนิพพานถ่ายเดียว

เมื่อ**หลวงปู่**ถูกประชาชน ครูอาจารย์และเพื่อนพระภิกษุแทบทั้งวัดคัดค้านต้านทานในครั้งนั้น **หลวงปู่**ได้ประกาศความจริงใจออกมาให้ทุกท่านทุกคนในที่นั้นทราบว่า

"เมื่อออกไปแล้ว ถ้ากระผมและอาตมาไม่รู้เห็นธรรม คือ มรรค ผล นิพพาน เต็มดวงใจแล้ว จะไม่ยอมกลับมาให้ท่านทั้งหลายชี้หน้าตราความล้มเหลวใส่หน้าผากอย่างเด็ดขาด การกลับมาจึงมีธรรมดังกล่าวนี้เป็นเครื่องประกันตัวเต็มภายในใจโดยถ่ายเดียว ขอให้ท่านทั้งหลายได้ทราบไว้แต่บัดนี้ นานไปจะหลงลืมเสีย"

บัดนี้ หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้ธรรมเต็มความภาคภูมิแล้ว เป็นเวลาสมควรที่ท่านจะได้กลับไปโปรดญาติโยมชาวอิสานบ้านเกิดของท่านตามปณิธาน ไม่ใช่ไปแก้แค้นหรือต่อว่าต่อขาน แต่ไปด้วยจิตเมตตาจริงๆ หลังจากหลวงปู่ได้ออกจากบ้านเกิดเมืองนอนมาเป็นเวลาถึง ๒๐ ปีเศษ

๑๓๑.

เด็ดเดี่ยวสมฉายา "อนาลโย"

เมื่อ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ปลงใจที่จะกลับไปโปรดญาติโยมทางภาคอิสานแล้ว ท่านจึงอำลาศรัทธาชาวเชียงใหม่ ซึ่งต่างมีความรักความอาลัยไม่อยากให้ท่านจากไป แต่ความจำเป็นต้องมีเหตุให้พลัดพรากจากกันไม่ว่าเป็นหรือตายตามกฎ **อนิจจํ** ซึ่งเป็นกฎแห่งคติธรรมดาที่ทุกสิ่งจะต้องเป็นไป

หลวงปู่ขาว ท่านมีสมณฉายาว่า **อนาลโย** อันพระอุปัชฌาย์ขนานนามให้ มีความหมายว่า **หมดสิ้นซึ่งความห่วง ความอาลัย** ดูช่างเหมาะสมกับอุปนิสัยและปฏิปทาของท่านอย่างแท้จริง ตั้งแต่ท่านจากบ้านเกิดมานานกว่า ๒๐ ปี นับเป็นเวลาที่นานทีเดียว เมื่ออยู่ก็ทำจริง เมื่อไปก็ตั้งใจแสวงหาธรรมอย่างสุดความรู้ความสามารถ เป็นผู้ไม่ห่วงญาติมิตรวงศาคณาญาติให้เป็นกังวลในการแสวงหาโมกขธรรม

หลวงปู่ท่านรำลึกอยู่เสมอว่า หากท่านไม่ได้ดีตามที่ตั้งใจไว้ หากชีวิตต้องจบสิ้นไปเสียก่อน ก็คงไม่ได้กลับไปพบเห็นกันอีกอย่างแน่นอน

บัดนี้ ท่านได้สิ่งที่มุ่งหวังแล้ว เป็นเวลาเหมาะสมที่จะกลับบ้านเกิด และเป็นโอกาสดีอย่างยิ่งที่จะได้ไปกราบเยี่ยมพระอาจารย์ใหญ่ **ท่านหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** อีกด้วย

ขณะนั้น **หลวงปู่มั่น** ท่านกำลังพำนักอยู่ที่ **วัดป่าบ้านหนองผือ** ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นวัดที่ท่านพำนักเป็นสถานที่สุดท้ายในชีวิตของท่าน

หมายเหตุ : ผู้เขียนมีประเด็นน่าคิดเกี่ยวกับ สมณฉายา หรือ ชื่อภาษามคธ ที่พระอุปัชฌาย์ท่านตั้งให้ ซึ่งถือเป็นชื่อมงคล ชื่อศักดิ์สิทธิ์ แห่งนักบวช ในทางพระพุทธศาสนา

- ที่น่าคิด คือ มีพระสงฆ์หลายรูป ทั้งพระผู้ใหญ่และใกล้จะใหญ่ หลายท่านไม่ยอมใช้ชื่อที่พระอุปัชฌาย์ตั้งให้ แต่ไปตั้งชื่อใหม่ ตั้งฉายาใหม่ให้ตัวเอง จนคนทั่วไปไม่รู้จักชื่อ **สมณฉายา** แท้จริงของท่าน
- ท่านผู้อ่านลองนึกทบทวนดู มีพระดังหลายรูปที่ตั้งชื่อหรือฉายาให้ตัวเอง ต้องมีอันพังไปอย่างน่าเสียดาย เป็นใครบ้างลองนึกดูเองซิครับ!
- อีกประเด็นหนึ่ง ก็เห็นพระสมัยใหม่ชอบใช้นามสกุลของตัวสมัยเป็นฆราวาส แสดงถึงการห่วงอาลัยในสกุล ในเครือญาติอยู่ ยังครึ่งๆ กลางๆ ไม่กล้าตัดขาด ถ้าขับรถก็ยังขับคร่อมเลนอยู่
- ทั้งหมดนี้เป็นความสงสัยแบบอยู่ไม่สุขของผู้เขียนเท่านั้น อาจทำความขัดเคืองใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ก็กราบขอขมาด้วยครับ

ปฐม นิคมานนท์

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๖

๑๓๒.

ชวนหลวงปู่แหวน กลับอิสานด้วย

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้ไปชักชวน **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** ซึ่งขณะนั้นพำนักอยู่ที่ **วัดป่าบ้านปง** (วัดอรัญญวิเวก) อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ให้กลับไปอิสานด้วยกัน

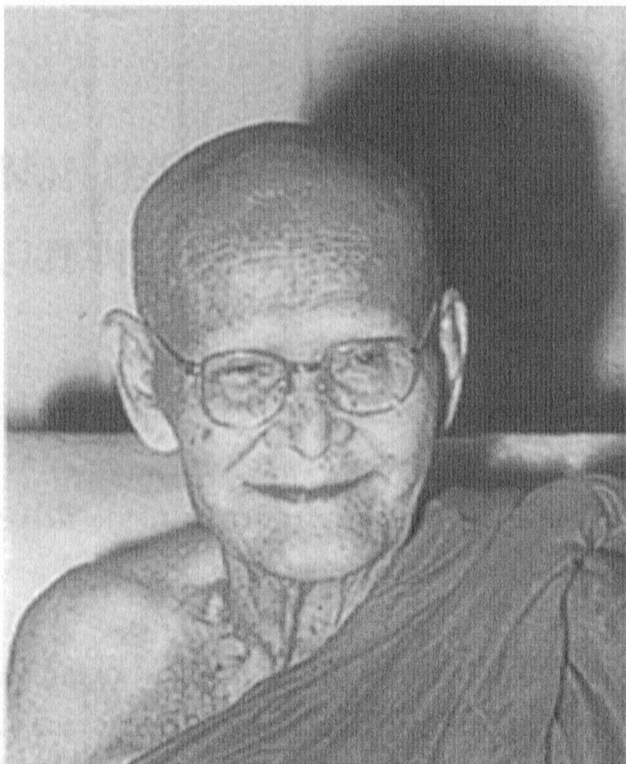
หลวงปู่แหวน ท่านบอกว่าท่านจะยังไม่กลับภาคอิสาน ถ้ายังไม่บรรลุอรหัตผลตามความมุ่งหวังอย่างเต็มหัวใจ **ต้องบำเพ็ญอยู่ให้ถึงอรหัตก่อนจึงจะไปไหนมาไหนจากเชียงใหม่ถ้าอยากไป แต่ถ้าไม่อยากไปก็จะอยู่เชียงใหม่ต่อไปจนตาย**

หลวงปู่แหวน ได้พูดกับ**หลวงปู่ขาว** ว่า **"ท่านเองเมื่อได้บรรลุอรหัตแล้ว จะนำธรรมไปแจกพระแจกชาวบ้านที่บ้านเกิดผมก็ขออนุโมทนา**

แต่อย่านำกิเลสหรือ**ธรรมเมา**ไปแจกเขานะ เพราะกิเลสและธรรมเมามีเกลื่อนแผ่นดินถิ่นที่สัตว์โลกอยู่อาศัย ไม่เคยมีวันบกพร่องขาดแคลน

มีธรรมเท่านั้นบกพร่องขาดแคลนในหัวใจสัตว์โลกทุกวันนี้ โลกจึงเดือดร้อนวุ่นวาย หาความสงบสุขเย็นกายเย็นใจไม่ได้ ไปที่ไหนมีแต่คนบ่นว่าทุกข์ว่าลำบากยากเย็นเข็นใจให้ฟัง แม้ในบ้านในเมืองที่นิยมกันว่าเจริญ ก็ไม่พ้นที่จะได้ยินคำบ่นทุกข์บ่นยากกัน

เวลาท่านไปทางภาคอิสาน จงนิมนต์นำธรรมสมบูรณ์ ธรรมไม่บกพร่องขาดแคลน ธรรมสงบเย็นกายเย็นใจ ไม่บ่นไม่เดือดร้อนนอนคราง ไปแจกเขาบ้าง เขาจะได้อนุโมทนาการไปเยี่ยมญาติของท่าน"

ตกลงว่า **หลวงปู่แหวน** ปฏิเสธที่จะกลับไปภาคอิสานด้วย ท่านขออยู่บำเพ็ญเพียรและโปรดญาติโยมที่เชียงใหม่ต่อไป

๑๓๓.

หลวงปู่แหวน ปรารภถึงตัวท่านเอง

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ได้พูดถึงตัวท่านเองให้**หลวงปู่ขาว** ฟังดังนี้ : -

"ผมเวลานี้ กำลังต่อสู้กับธรรมเมา ยังไม่สร่าง ยังไม่หายเมา นั่งอยู่ก็เมา ยืนอยู่ก็เมา เดินอยู่ก็เมา นอนอยู่ก็เมา นั่งสมาธิ เดินจงกรม ภาวนาอยู่ก็เมา

กิเลสตัวพาให้ประมาทมัวเมามันยังไม่ยอมลงจากบนบ่า บนหลัง บนคอ บนหัวใจ เคลื่อนไหวไปมาในที่ใดมีแต่ธรรมเมาเหล่านี้ ออกทำงานเพ่นพ่าน เต็มกาย เต็มวาจา เต็มใจ เมื่อไรหายเมายังไม่รู้ได้"

หลวงปู่แหวน ได้พูดฝากกับ **หลวงปู่ขาว** ว่า : -

"ท่านไปภาคอิสาน นิมนต์นำ **มทนิมฺมทโน** ธรรมยังความเมาให้สร่าง **วฏฺฏูปจฺเฉโท** ธรรมตัดวัฏจิต **ตณฺหกฺขโย** ธรรมสิ้นตัณหา **วิราโค** ธรรมสิ้นราคะความกำหนัดยินดี **นิโรโธ** ธรรมดับกิเลสทั้งปวง **นิพฺพานํ** ความดับสนิทแห่งกิเลสสมมุติทั้งมวล ไปแจกชาววัดและชาวบ้าน เขาจะได้ดีใจ อนุโมทนาสาธุการ สมกับท่านจากเขาไปนาน"

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ได้พูดถึงคำของ**หลวงปู่แหวน** ว่า "นี่ ท่านหลวงปู่แหวนสั่งหลวงปู่ขาว เวลาท่านหลวงปู่ขาวจะกลับไปทางภาคอิสาน สำหรับองค์หลวงปู่แหวนเองท่านไม่ไป ท่านจะอยู่บำเพ็ญให้ได้อรหัตเสียก่อน อยากไปไหนท่านจึงจะไปหลังจากสมหวังดังใจหมายแล้ว"

๑๓๔.

กลับอิสานสามองค์

ตามประวัติบอกว่า **หลวงปู่ขาว อนาลโย** เดินทางกลับภาคอิสานในคราวนั้นรวม ๓ องค์ คือ องค์หลวงปู่เอง **หลวงปู่ชอบ ฐานสโม** และ**หลวงปู่บุตร**

(ผู้เขียนไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับ**หลวงปู่บุตร** ทราบเพียงชื่อเท่านั้น)

หลวงปู่ทั้งสามองค์เดินทางด้วยเท้าเหมือนกับขามาเชียงใหม่ โดยเดินผ่านขุนเขาลำเนาไพรเลาะไปตามริมฝั่งแม่น้ำโขงไปเรื่อย

การเดินทางผ่านวันผ่านคืน ล่วงเลยหลายราตรี ค่ำไหนก็ปักกลดพักบำเพ็ญภาวนา และพักผ่อนธาตุขันธ์ จนกระทั่งเดินทางถึงอุดรธานี แล้วต่อไปที่**สกลนคร** เพื่อจะไปกราบพระอาจารย์ใหญ่ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่**วัดป่าบ้านหนองผือ** ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม

ในระหว่างการเดินทาง ขณะที่ทำความเพียร **หลวงปู่ขาว** ได้รำพึงในใจว่า

"ป่านนี้ท่านอาจารย์คงนั่งภาวนามองดูตับไตของพวกเราทะลุปรุโปร่งไปหมดแล้ว ก่อนที่เราจะไปถึงท่าน เครื่องในในตัวของเราคงไม่มีอะไรเหลือ ท่านอาจารย์คงขยี้ขยำด้วยญาณท่านหมดแล้ว"

๑๓๕.
โดนพระอาจารย์ใหญ่กระหน่ำ

เมื่อคณะของ**หลวงปู่ขาว** เข้ากราบ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ก็เป็นความจริงตามที่ **หลวงปู่ขาว** ท่านคาดไว้

พอไปถึง **หลวงปู่มั่น** ก็เทศนากัณฑ์ใหญ่เลยว่า

“กลัวแต่คนอื่นจะเห็นตับไตไส้พุงของตนเอง แต่ตัวเองไม่สนใจดูตับไตไส้พุงและจิตใจของตัวว่ามันมีอะไรอยู่ข้างในนั้น มัวเพลินดูเพลินฝัน เพลินคิด แต่ภายนอก ไม่สนใจคิดเข้าภายในกายในจิตของตัวบ้าง จะหาความฉลาดรอบรู้มาจากไหนนักปฏิบัติเรา

ผู้ปฏิบัติเพื่อรู้หลักความจริง ต้องดูตัวดูใจอันเป็นมหาเหตุก่อเรื่องต่างๆ มากกว่าดูสิ่งภายนอกหรือสิ่งอื่นใดและแสดงวิธีรักษาปฏิบัติตัวปฏิบัติใจ ด้วยความระมัดระวังในอิริยาบถต่างๆ ด้วยความมีสติปัญญา ระลึกรู้ไตร่ตรองในเหตุการณ์ที่มาเกี่ยวข้องกับตน ด้วยความไม่ประมาทและชินชากับสิ่งใดในแดนสมมุติ ซึ่งล้วนเป็นแดนแห่งทุกข์และความเกิด-ตาย ของสัตว์โลกทั้งมวล”

ท่านผู้อ่านอาจสงสัยเหมือนกันกับผมใช่ไหมครับ ที่ว่าพระอรหันต์ท่านก็ยังเทศน์ยังสอนพระอรหันต์ด้วยกันอยู่อีกหรือ **ความจริงแล้ว เป็นอุบายธรรมของหลวงปู่มั่น ในการสอนพระสอนเณรที่อยู่ ณ ที่นั้น โดยยกเรื่องปัจจุบันขึ้นมาเทศน์มาสอนต่างหาก ซึ่งหลวงปู่ขาว ท่านก็ตระหนักในเรื่องนี้ดี**

หลวงปู่มั่น ภูริทฺตโต (รูปเหมือนหุ่นขี้ผึ้ง)

๑๓๖.

จำพรรษาที่บ้านเกิด

เมื่อ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** พักผ่อนฟังธรรมเครื่องรื่นเริงจาก**พระอาจารย์ใหญ่**พอสมควรแล้ว ท่านจึงได้กราบลา**พระอาจารย์**ออกเที่ยววิเวกกรรมฐานแถวบริเวณใกล้เคียงที่**พระอาจารย์ใหญ่**พักอยู่ เช่น **บ้านโคกมะนาว บ้านกุดบาก อำเภอกุดบาก** จังหวัดสกลนคร

หลวงปู่ขาวบำเพ็ญเพียรอยู่แถวสกลนครเป็นเวลาหลายเดือน จึงเริ่มพาพระเณรที่ติดตามออกเดินทางไปเยี่ยมบ้านเดิมที่จังหวัดอุบลราชธานี

เมื่อ**หลวงปู่ขาว**กลับไปถึงปิตุภูมิ คือสถานที่เกิดที่อยู่เดิมของท่าน พอประชาชน ญาติพี่น้อง ทราบว่าท่านกลับมาเยี่ยม ต่างก็พากันดีใจ "ราวกับจะเหาะบินไปตามๆ กัน" ท่านว่าอย่างนั้น

ญาติพี่น้องและศรัทธาในละแวกนั้นได้พร้อมกันอาราธนาให้**หลวงปู่**โปรดเมตตาจำพรรษาที่นั่น **หลวงปู่**ก็รับนิมนต์

บรรดาศรัทธาได้สร้างที่พักขึ้นเพื่อให้**หลวงปู่**จำพรรษาที่**บ้านบ่อชะเนง** ต.หนองแก้ว อ.อำนาจเจริญ จ.อุบลราชธานี บ้านเกิดของท่านอยู่หนึ่งพรรษา

ในปีนั้นตกราวๆ พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๔๙๑ **หลวงปู่** มีอายุได้ ๕๙-๖๐ ปี เป็นลำดับพรรษาที่ ๒๓ ในธรรมยุติกนิกาย

๑๓๗.

กลับสกลนคร
จำพรรษาที่วัดธาตุฝุ่น

พอถึงฤดูกาลออกพรรษา **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ก็ลาศรัทธาญาติโยมที่บ้านเกิดของท่าน ธุดงค์กลับมาทาง**จังหวัดสกลนคร**อีก ได้ออกวิเวกตามป่าเขาอันเป็นสถานที่เหมาะสมแก่การบำเพ็ญภาวนา

หลวงปู่ ได้ไปวิเวกยังที่ต่างๆ ในเขต**อำเภอสว่างแดนดิน** เช่น ภูเหล็ก บ้านหนองหลวง ถ้ำเป็ด บ้านหวายสะนอย

มีพระเณรติดตาม**หลวงปู่**พอประมาณ เพราะท่านห้ามไม่ให้ติดตามไปมาก ไม่สะดวกต่อการบำเพ็ญเพียรและการโคจรบิณฑบาต เนื่องจากส่วนใหญ่**หลวงปู่**จะไปพักตามหมู่บ้านเล็กๆ ๕-๖-๗ หลังคาเรือนเท่านั้น เพราะสะดวกแก่สมณธรรม ไม่วุ่นวายด้วยฝูงชนเหมือนกับวัดใหญ่หรือหมู่บ้านใหญ่ที่มีพระเณรเข้าๆ ออกๆ ดูไม่ค่อยสงบสำหรับนักปฏิบัติภาวนา

เมื่อถึงฤดูกาลเข้าพรรษา **หลวงปู่**ได้ไปจำพรรษาที่**วัดธาตุฝุ่น** บ้านคำเจริญ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร เป็นพรรษาลำดับที่ ๒๔ ของท่าน

เหตุที่จำพรรษาที่**วัดธาตุฝุ่น** ก็เพื่อสงเคราะห์ญาติพี่น้องของท่านที่อพยพมาจากจังหวัดอุบลราชธานี มาตั้งภูมิลำเนาใหม่ในหมู่บ้านนี้

ที่**วัดธาตุฝุ่น** มีปูชนียสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คือ **พระธาตุฝุ่น**มีการจัดงานสักการะเป็นงานใหญ่ประจำปี ในปัจจุบัน**วัดธาตุฝุ่น**เป็นสำนักวิปัสสนากรรมฐานที่มีพระภิกษุสามเณรอยู่ประจำมิได้ขาด นับเป็นสถานที่อันร่มรื่นสงบสงัดเหมาะแก่การบำเพ็ญสมณธรรมแห่งหนึ่ง

(**ธาตุฝุ่น** หมายถึง อังคาร หรือเถ้าถ่าน จากการเผาศพที่เหลือจากการเก็บอัฐิออกไปแล้ว ถ้าเป็นอัฐิของพระอรหันต์มักจะกลายเป็นพระธาตุ เรียกว่า **พระธาตุ** ส่วนเศษเถ้าถ่านที่เหลือก็เรียกว่า **อังคารธาตุ** หรือที่ชาวอิสานเรียกว่า **พระธาตุฝุ่น**)

๑๓๘.

จำพรรษาที่ถ้ำเป็ด

เมื่อออกพรรษา **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ได้อำลาศรัทธาบ้านธาตุฝุ่นออกวิเวกไปตามป่าเขา ปรารภความเพียรตามข้อปฏิบัติของพระธุดงคกรรมฐานสายของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ซึ่งปฏิบัติสืบทอดกันเสมอมา

หลวงปู่ขาว ได้วิเวกอยู่ตาม**เทือกเขาภูพาน** นานพอสมควร พอถึงฤดูกาลเข้าพรรษา ท่านได้ไปพบถ้ำแห่งหนึ่งเรียกว่า **ถ้ำเป็ด** มีภูมิประเทศที่เหมาะต่อการบำเพ็ญเพียร **หลวงปู่**จึงได้พักจำพรรษาที่ถ้ำแห่งนี้ เป็นพรรษาที่ ๒๕ ของท่าน

เหตุที่เรียกว่า **ถ้ำเป็ด** ก็เพราะที่บริเวณปากถ้ำมีต้นตีนเป็ดอยู่มาก ถ้ำนี้ตั้งอยู่ใน**เขตอำเภอส่องดาว** จังหวัดสกลนคร อยู่ห่างจากตัวอำเภอไปประมาณ ๒๕ กิโลเมตร อยู่ทางทิศตะวันออกของ**ถ้ำพวง ภูเหล็ก** หรือ**วัดถ้ำอภัยดำรงธรรม** ของ**พระอาจารย์วัน อุตฺตโม**

ถ้ำเป็ดนั้นมีความยาว ๒ เส้นเศษ (ประมาณ ๑๐๐ เมตร) มีความลึกเข้าไปด้านในประมาณ ๑๐ วา (๒๐ เมตร) มีศาลาและกุฏิที่พักอยู่ในถ้ำนั้นเสร็จ มีธารน้ำเย็นไหลตกลงมาจากเทือกเขาภูพาน สันเขาภูพานในช่วงนั้นเป็นหน้าผาชันสูง มองเห็นทิวทัศน์สวยงามซึ่งเป็นป่าไม้ที่สมบูรณ์ มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ตลอดปี

หลวงปู่ เล่าถึงการบำเพ็ญภาวนาที่**ถ้ำเป็ด**ว่า คืนหนึ่ง ขณะที่ท่านนั่งสมาธิอยู่นั้น จิตมีความสว่างไสว อากาศภายนอกเย็นสบายเพราะฝนตกพรำทั้งคืน ปรากฏมีเสียงพูดดังขึ้นมาลอยๆ ว่า **"เณรเฒ่าได้บรรลุโสดา"**

หลวงปู่ จึงถามไปว่า "**โสดา**นั้นคืออย่างไร?"

ในบันทึกบอกว่า พระธรรมอุปมาอุปไมยให้ฟังว่า "เหมือนคนเหยียดฝ่ามือออกสองข้าง ข้างหนึ่งคือ**ศรัทธา** ส่วนอีกข้างหนึ่งนั้นคือ**กรรม**

ศรัทธา คือเชื่อต่อคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์อย่างหนักแน่นไม่หวั่นไหว ส่วน **กรรม** คือเชื่อกรรม เชื่อผลของกรรมไม่เชื่ออย่างอื่นเด็ดขาดตลอดชีวิต"

หลวงปู่ เล่าว่า สำหรับ **เณรเฒ่า** นั้น คือสามเณรที่มีอายุมากกว่า ๒๐ ปี แกจำพรรษาอยู่ที่**วัดบ้านหนองบัวโพนสว่าง**

หลวงปู่ ได้จดจำวัน เวลา นาทีที่ท่านเกิดนิมิตนั้นไว้สำหรับไปทดสอบความจริง จนกระทั่งวันต่อมาได้มีโยมไปนิมนต์ให้ท่านลงไปทำบุญที่**บ้านหนองบัวโพนสว่าง หลวงปู่** จึงได้โอกาสสอบถามเณรเฒ่าดู

ฝ่ายเณรเฒ่าแกตอบ**หลวงปู่**ว่า "คืนนั้นผมนั่งสมาธิภาวนาตลอดคืนยันรุ่ง ฝนตกตลอดคืน กุฏิผมมันรั่วด้วย ตัวของผมเปียกหมดเลย แต่ผมกลับไม่รู้สึกตัว

จิตของผมตั้งแต่เกิดมาไม่เคยมีความสุขอย่างนี้เลย น้ำตาผมมันไหลออกมาเปียกหมด ผมไม่ตกนรกแล้ว"

หลวงปู่ถามว่า "รู้ได้อย่างไร?"

เณรเฒ่าตอบ "ผู้รู้ที่ใจผมเอง มันเหมือนว่ามีพระพุทธเจ้าชี้บอกให้ปฏิบัติในพระธรรม จนรู้ว่าสติประจำใจ ตั้งแต่คืนนั้นมา ผมมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เตือนผมอยู่เสมอ ผมไม่ปกปิดความชั่วแล้วไม่เหมือนก่อน ปิดไม่ได้แล้ว เพราะท่านคอยเตือนอยู่เสมอ"

พระอาจารย์วัน อุตฺตโม
วัดถ้ำอภัยดำรงธรรม ภูเหล็ก อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

๑๓๙.

พระยาสุทโธนาคราช มากราบหลวงปู่

ช่วงที่ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** จำพรรษาที่**ถ้ำเป็ด พระยาสุทโธนาคราช** ได้มากราบ**หลวงปู่** ซึ่ง**หลวงปู่** ได้เล่าให้ศิษย์ฟัง ดังนี้

คืนหนึ่ง แม่ชีแก่คนหนึ่งกำลังนั่งภาวนาบนกุฏิ เวลาประมาณ ๒ ทุ่ม มีเสียงคล้ายคนใส่รองเท้าเดินเสียงดังเข้ามายังกุฏิ แม่ชีตกใจจนหัวใจสั่น ร้องถามขึ้นว่า "มาทำไมกลางค่ำกลางคืนอย่างนี้ ฉันเป็นแม่ชีเฒ่า อย่าได้ขึ้นมาเลย"

เสียงชายผู้นั้นตอบว่า "ไม่เป็นไรหรอก ฉันแวะมาถามเฉยๆ ดอก"

แม่ชีถามกลับไปว่า "ถามอะไร?"

ชายคนนั้นตอบว่า **"ฉันจะไปถ้ำเป็ด ไปกราบหลวงปู่ขาว"**

แม่ชีจึงจุดโคมไฟขึ้น เห็นชายผู้นั้นแต่งกายคล้ายกับเจ้านายสูงศักดิ์ จึงถามว่า "เจ้าชื่ออะไร มาจากไหน?"

ชายผู้นั้นตอบว่า "ผมชื่อ**พระยาสุทโธนาคราช** จาก**ชโนดดง**"

แม่ชีถาม "**ชโนดดง**อยู่ที่ไหน?"

เขาตอบว่า "อยู่ที่**อำเภอบ้านดุง** นี่แหละ" (จังหวัดอุดรธานี)

ก่อนจากไป ชายผู้นั้นถามแม่ชีว่า "แม่ชีฝันดีบ้างไหม?"

แม่ชีตอบทันทีว่า "ฝันอะไรกัน ฉันมาบำเพ็ญภาวนาหาบุญต่างหาก"

ว่าแล้วชายผู้นั้นก็เดินบ่ายหน้าขึ้นภูเขาไป**ถ้ำเป็ด**

หลวงปู่เล่าให้ฟังว่า พระยาสุทโธนาคราชนี้ได้เล่าว่า แกเคยไปกราบครูอาจารย์หลายท่านแล้ว เช่น **ท่านหลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** และ **ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** แกบอกว่า **หลวงปู่เสาร์** เทศน์อย่างนั้นๆ **พระอาจารย์ใหญ่** เทศน์อย่างนั้นๆ ความจำของแกดีมาก โดยเฉพาะคำเทศนาของ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ตามที่แกบอกก็ตรงกับที่**หลวงปู่**เคยได้ยินจาก**ท่านพระอาจารย์ใหญ่**เสมอๆ นั่นเอง

เกี่ยวกับ**ชโนดดง** ในบันทึกได้เขียนไว้ว่า "ปัจจุบันมีคนเกรงกลัวมาก เพราะสถานที่นั้นเป็นเนินสูงแต่กลับมีน้ำอยู่เต็มไปหมด เวลาเดินไปเหมือนแผ่นดินถล่มทลายลงไป เพราะพื้นดินอ่อนนั่นเอง เดินไปทางไหนน้ำเดือดจะพ่นขึ้นมาทันที อาณาเขตกว้างใหญ่เป็นปริมณฑล มีต้นชโนดขึ้นเป็นแถวๆ เหมือนต้นตาลที่ชาวบ้านปลูกไว้"

ท่านผู้อ่านคงเคยได้ยิน**บ้านคำชโนด** ที่หนังสือพิมพ์ลงเกี่ยวกับเรื่อง**อาจารย์กู้** หรือที่หนังสือพิมพ์เรียกว่า **"เปรตกู้"** ที่มีการถ่ายรูปเปรตบ้านคำโชนดมาหลอกประชาชนนั่นแหละ

ผู้เขียนเคยจะไปดูบ้านคำโชนด แต่บังเอิญไปค่ำมืดที่**วัดป่าประสิทธิธรรม** ของ**หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ** เสียก่อน จึงพลาดโอกาสไปชมสถานที่อาถรรพณ์แห่งนี้

หนังสือพิมพ์เคยลงข่าวเกี่ยวกับ **ผีบ้านคำชโนดว่าจ้างหนังเร่เข้าไปฉาย** แล้วมีเรื่องแปลกๆ และเรื่องลึกลับต่างๆ

ผู้เขียน (นายปฐม นิคมานนท์) ได้รู้จักเจ้าของหนังเร่ที่ว่านั้น เธอชื่อ **คุณเครือวัลย์ มโนรักษ์** ขณะนี้นุ่งห่มขาวรักษาศีลอยู่ที่**วัดป่าบ้านตาด** ดูแลเรื่องอาหารถวาย**ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน**

คุณเครือวัลย์ เล่าว่าเธอเคยเป็นเจ้าของหนังเร่มาก่อน มานึกสงสัยตอนหนังสือพิมพ์ลงข่าว นึกเอะใจจึงได้ค้นดูสัญญาเช่าหนังที่เคยไปฉายที่บ้านคำชโนด ซึ่งผ่านมาเป็นปีแล้ว ก็เจอชื่อผู้เช่า สัญญาเช่าและจ่ายเงินเรียบร้อยไม่มีติดค้าง หนังก็เอาไปฉายและกลับมาด้วยความเรียบร้อย สอบถามเด็กฉายหนังก็บอกว่า ฉายหนังตามปกติ คนดูเต็มไปหมด แต่ไม่มีการพูดคุยกันเลย พอหนังเลิก ทุกคนก็เดินกลับอย่างเงียบๆ ไม่มีเสียงใดๆ

เมื่อ**คุณเครือวัลย์**ไปดูสถานที่ เห็นว่าบริเวณที่ว่าฉายหนังนั้นล้วนแต่เป็นน้ำ ยังเห็นรอยล้อรถบรรทุกหนังแล่นลงน้ำอยู่ ถามชาวบ้านที่อยู่หมู่บ้านใกล้เคียงก็บอกตรงกันว่าได้ยินเสียงหนังฉาย แต่ก็ไม่รู้ว่าฉายที่ไหน!

กราบขออภัยที่เขียนนอกเรื่องมายืดยาว ถ้ามีโอกาสก็น่าจะลองไปดู**บ้านคำชโนด** ให้เห็นกับตาก็น่าจะดีเหมือนกัน แต่โปรดใช้ดุลยพินิจให้รอบคอบด้วยนะครับ

๑๔๐.

จำพรรษาที่หวายสะนอย บำบัดไข้ทางภายใน

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้พักภาวนาที่**ถ้ำเป็ด** จนสิ้นฤดูพรรษาแล้วท่านก็ออกวิเวกไปตาม**สันเขาภูพาน** จนมาถึงชายเขาด้านหนึ่งเรียกกันว่า **หวายสะนอย** เป็นสถานที่ที่สงบสงัดดีมาก มีน้ำไหลลงมาจากสันเขาภูพานให้ใช้ได้ตลอดปีอย่างสะดวกสบาย

หลวงปู่ ได้จำพรรษาที่ **หวายสะนอย** นี้เป็นลำดับพรรษาที่ ๒๖ มีพระลูกศิษย์ร่วมจำพรรษาด้วยหลายรูป ศิษย์รุ่นใหญ่ของท่านก็มี **พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโจ** กับ**พระอาจารย์เพ็ง เตชพโล** เป็นต้น

ที่**หวายสะนอย** นี้ชุกชุมด้วยไข้มาเลเรีย มีวันหนึ่ง**หลวงปู่**ท่านมีอาการจับไข้หนาวสั่นมาก หลังจากฉันเสร็จก็เริ่มจับไข้สั่นขึ้นในทันทีทันใด ห่มผ้าห่มหลายผืนก็มีแต่หนักตัวเปล่าๆ หาความอบอุ่นไม่ได้เลย

หลวงปู่ สั่งลูกศิษย์ให้งดการบำบัดหนาวทางภายนอกให้ท่าน **ท่านจะบำบัดทางภายในด้วยธรรม** ดังที่เคยได้ผลมาแล้ว และสั่งให้พระหลีกจากท่านไปให้หมด ให้รอจนกว่าจะเห็นบานประตูกระต๊อบกุฏิของท่านเปิดเมื่อไรจึงค่อยมาหาท่าน

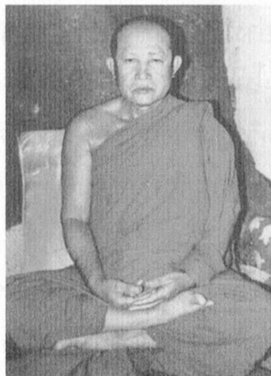

เมื่อพระไปกันหมดแล้ว หลวงปู่ก็เริ่มภาวนา พิจารณาทุกขเวทนา ดังที่เคยพิจารณามา ทราบว่าเริ่มแต่เก้านาฬิกา คือ สามโมงเช้า จนถึงบ่ายสามโมงจึงลงกันได้ ไข้ก็สร่างและหายไปในบัดนั้น

จิตก็รวมลงถึงฐานและพักอยู่ราวสองชั่วโมงเศษ จนร่วมหกโมงเย็น จึงออกจากที่สมาธิภาวนาด้วยความเบากาย เบาใจ ไม่มีอะไรมารบกวนอีกเลย ไข้ก็หายขาด จิตก็ปราดเปรื่องลือเลื่องในองค์ท่าน และอยู่ด้วยวิหารธรรมเรื่อยมา

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ได้พูดถึง**หลวงปู่ขาว**ว่า "ท่านเป็นพระที่อาจหาญเฉียบขาดทางความเพียรมาก ยากจะหาผู้เสมอเหมือนได้องค์หนึ่ง แม้อายุท่านจะก้าวเข้าวัยชราภาพแล้ว แต่การทำความเพียรยังเก่งกล้าสามารถเสมอมามิได้ลดละ เดินจงกรมแต่ละครั้งตั้งห้าหกชั่วโมงจึงหยุดพัก แม้แต่พระหนุ่มๆ ยังสู้ท่านไม่ได้

นี่แลความเพียรของนักปราชญ์ ท่านต่างกับพวกเราอยู่มาก ซึ่งคอยแต่จะคว้าหาหมอนเอาท่าเดียว ประหนึ่งหมอนเป็นสิ่งประเสริฐเลิศกว่ามรรคผลนิพพานเป็นไหนๆ คิดดูแล้วน่าอับอายตัวเองที่เก่งในทางไม่เป็นสาระ"

พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ
วัดเจติยาคีรีวิหาร (ภูทอก)
อ.ศรีวิไล จ.หนองคาย

๑๔๑.

ตั้งสำนักวิปัสสนา ที่บ้านชุมพล

หลวงปู่ขาว อนาลโย พำนักที่**หวายสะนอย**ตลอดพรรษา พอออกพรรษาแล้ว คณะญาติโยม**บ้านชุมพล** ตำบลค้อใต้ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ได้ไปอาราธนานิมนต์**หลวงปู่**ลงไปโปรดพวกเขา

หลวงปู่รับนิมนต์ และได้ตั้งเป็นสำนักวิปัสสนากรรมฐานที่บ้านชุมพลนั้น เมื่อถึงฤดูกาลเข้าพรรษาท่านก็ได้จำพรรษาอยู่ที่นี่เป็นลำดับพรรษาที่ ๒๗

หลวงปู่ ได้แนะนำพร่ำสอนแนวทางปฏิบัติธรรมให้แก่พระเณรและอุบาสกอุบาสิกาอย่างจริงจังและจริงใจ เต็มไปด้วยความเมตตากรุณาปรารถนาที่จะให้ลูกศิษย์ลูกหาและประชาชนได้พ้นทุกข์อย่างแท้จริง จนหมู่คนทั้งหลายเกิดความศรัทธาอย่างลึกซึ้ง มีฆราวาสมาบำเพ็ญภาวนา ภรต พรหมจรรย์ จำนวนมาก น่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง

ปัจจุบันสถานที่แห่งนี้เป็นวัดวิปัสสนากรรมฐานที่มีความพร้อมทุกอย่าง มีกุฏิ วิหาร และศาลาการเปรียญที่สวยงาม บรรยากาศเป็นที่วิเวก สงบ เหมาะแก่การบำเพ็ญภาวนายิ่งนัก

จะใช่วัดป่าแก้วชุมพลของ**พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร** หรือไม่ ผู้เขียนไม่แน่ใจ ขณะเขียนนี้ไม่มีเวลาตรวจสอบให้แน่ชัด จึงไม่กล้ายืนยัน

๑๔๒.

จำพรรษาที่ภูถ้ำค้อ

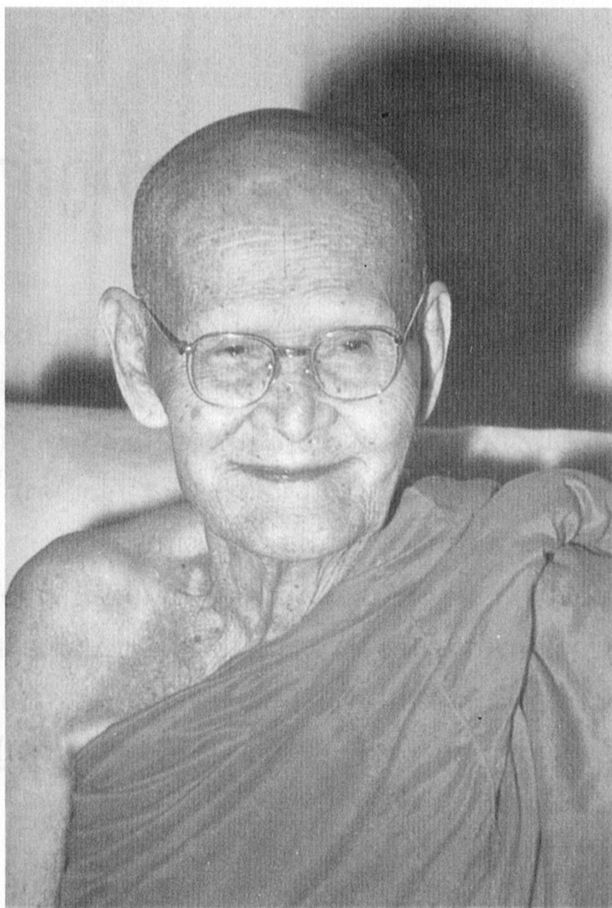
เมื่อออกพรรษา **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ได้ออกวิเวกไปทาง**ลุมหวาย ลุมพังเพียน** แล้วไปบำเพ็ญภาวนาปรารภความเพียรอยู่ที่**วัดภูถ้ำค้อ** ซึ่งอยู่ที่ภูเขาแห่งหนึ่งเขตจังหวัดสกลนครกับกาฬสินธุ์ต่อกัน วัดนี้อยู่ห่างจากหมู่บ้านราวสามสี่ร้อยเส้น (ราว ๑๔-๑๕ กิโลเมตร) ได้อาศัยชาวไร่เพียงสองสามครอบครัวเป็นที่โคจรบิณฑบาต

หลวงปู่พักจำพรรษาที่**วัดภูถ้ำค้อ**นี้ เป็นลำดับพรรษาที่ ๒๘ มีพระอยู่องค์เดียวคือ**หลวงปู่** มีสามเณรอยู่ด้วย ๑ รูป กับโยมอุปัฏฐากอีก ๑ คน คือ **แม่ชีสา** (ไม่ทราบว่าคนเดียวกันกับบุตรสาวของ**หลวงปู่**หรือเปล่า บุตรสาวของท่านที่ชื่อ**แม่ชีสา** ได้ติดตามหลวงปู่มาอยู่ที่**ถ้ำกลองเพลด้วย**)

หลวงปู่บอกว่า การพักบำเพ็ญเพียรที่**ภูถ้ำค้อ**นี้ เป็นความผาสุกเย็นใจอย่างยิ่งในชีวิตของนักบวช เพื่อปฏิบัติธรรม วันคืนหนึ่งๆ เต็มไปด้วยความเพียร ไม่มีภารกิจใดๆ เป็นเครื่องกังวล

เวลาเป็นของตัว ความเพียรเป็นของตัวทุกๆ อิริยาบถ จิตใจกับธรรมเป็นของตัวในอิริยาบถทั้งปวง ไม่มีอะไรมาแบ่งสันปันส่วนพอให้เบาบางไปจากปกติเดิม

วันคืนเดือนปีของนักบวชผู้มีราตรีเดียวไม่ยุ่งเกี่ยวกับอะไรนี้ เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากจนหาอะไรเทียบมิได้

ที่**ภูถ้ำค้อ**นี้มีสัตว์ป่าชุกชุมมาก มีมากทั้งเสือ ช้าง กระทิง วัวแดง อีเก้ง หมูป่า กวางต่างๆ และนกนานาชนิด

เวลากลางคืนจะได้ยินเสียงสัตว์ป่าร้องกังวานป่า และออกเที่ยวหากินมาใกล้ๆ บริเวณที่**หลวงปู่**พักอยู่แทบทุกคืน บางครั้งยังมองเห็นตัวมันเพราะมันมาใกล้มาก **หลวงปู่ท่านว่าท่านเองรู้สึกเพลิดเพลินไปกับสัตว์เหล่านั้นด้วยความเมตตาสงสารพวกเขา**

๑๔๗.

พญานาคที่ภูถ้ำค้อ

หลวงปู่ขาว อนาลโย เล่าถึงเหตุการณ์ที่**ภูถ้ำค้อ** ที่เกี่ยวกับลูกหลานพญานาค ดังต่อไปนี้

คืนหนึ่ง ในระหว่างที่**หลวงปู่**นั่งสมาธิภาวนา ได้เห็นในนิมิตว่า บรรดางูใหญ่งูเล็กหลายพันตัว พากันเลื้อยออกมาจากถ้ำเป็นขบวนยาวเหยียด

หลวงปู่ได้ถามในนิมิตว่า "จะไปไหนกันมากมายเช่นนี้?"

หัวหน้างูใหญ่ตอบว่า "พวกข้าพเจ้าทั้งหลายเป็น**ภูมินาค**"

หลวงปู่ ถามซ้ำอีกว่า "จะพากันไปไหน ทำไมไม่อยู่ที่เดิมนี้?"

งูตอบว่า "จะไปอยู่ห้วยอีตุ้ม เพราะตั้งแต่พระคุณเจ้ามาอยู่ในถ้ำนี้แล้ว พวกข้าพเจ้าอยู่ยากกินยาก"

หลวงปู่จึงถามว่า "เพราะอะไร"

งูตอบว่า "เพราะพวกข้าพเจ้าอยู่สูงกว่าพระคุณเจ้าผู้มีศีลอันบริสุทธิ์ ทำให้ร้อนไปทั่วร่างกาย จึงขอลงไปอยู่ในที่ต่ำๆ จะได้ไม่เป็นบาป"

ในบรรดางูเหล่านั้น มีนาคหนุ่มตัวหนึ่งถูกมัดปาก โดยให้คาบก้อนหินอยู่ **หลวงปู่**เห็นว่าแปลกกว่านาคตัวอื่น จึงถามหัวหน้าพวกเขาว่า "ทำไมจึงต้องมัดปากเขาไว้ด้วย?"

หัวหน้าตอบว่า “มันดื้อมาก เกรงมันจะทำอันตรายแก่พระคุณเจ้า”

หลังออกจากสมาธิแล้ว หลวงปู่ได้ยกเรื่องของนาคขึ้นมาพิจารณาโดยละเอียด ท่านบอกว่าเรื่องของนาคนี้ไม่มีบรรยายไว้ในตำราเล่มใด ถ้าหากไม่ปฏิบัติสมาธิภาวนาให้ถึงขั้นแล้ว จะไม่เห็นได้เลย เป็น สนฺทิฏฺฐิโก คือรู้เห็นเฉพาะตนเท่านั้น

๑๘๘.

บทเพลง ลูกสาวพญานาค

การจำพรรษาของ**หลวงปู่ขาว อนาลโย ที่ภูถ้ำค้อ** นั้น ท่านว่าได้ข้อธรรมอย่างมากเลยทีเดียว การพิจารณาค้นคว้าธรรมไม่ติดข้อง มีความรู้แปลกๆ หลายอย่าง รู้ทั้งเรื่องของโลกและรู้ทั้งเรื่องของโลกทิพย์

หลวงปู่ เล่าว่า คืนหนึ่ง ท่านเข้าที่บำเพ็ญภาวนา จิตสงบ ปรากฏว่าตัวของท่านได้ลงไปถึงชั้นบาดาล **หลวงปู่** ถามว่า "เมืองอะไร?"

มีเสียงพูดขึ้นว่า "นี่คือบาดาลพิภพ เมืองนาค"

หลวงปู่ บอกว่าขณะนั้นเห็นตัวท่านเองยืนอยู่บนก้อนหินอยู่กลางน้ำ น้ำในเมืองบาดาลไม่เหมือนกับน้ำในเมืองมนุษย์ กล่าวคือน้ำในเมืองบาดาลนั้นน้ำจะไหลผ่านกัน เช่นสายหนึ่งไหลไปทางทิศเหนือ อีกสายจะไหลไปทางทิศใต้สลับกัน สายหนึ่งไหลไปทางตะวันออก อีกสายก็ไหลไปทางตะวันตก บางแห่งจะไหลเวียนขวา กับเวียนซ้าย น่าแปลกประหลาดมาก

หลวงปู่เห็นหินก้อนใหญ่ก้อนหนึ่ง มีลักษณะสวยงามมาก ตั้งอยู่กลางพิภพ มีสาวงามซึ่งเป็นลูกสาวของพญานาคยืนนิ่งอยู่ เธอสวยงามมาก หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ดูราวกับนางฟ้าเทพธิดา แต่งตัวด้วยเครื่องทรงที่งดงามเหมือนในภาพที่วาดกัน

สาวน้อยหันหน้ามาทาง**หลวงปู่** เธอประนมมือแสดงความคารวะ แล้วทำการร่ายรำพร้อมกับขับร้องเป็นเพลงว่า **"อะหัง นะเม นะเม นะวะชาตินะวะ" หลวงปู่** จำเนื้อเพลงได้ดี

ลูกศิษย์เคยกราบเรียนถาม**หลวงปู่** ว่าเพลงของลูกสาวพญานาคมีความหมายว่าอย่างไร ท่านบอกว่าให้แปลเอาเอง

หลวงปู่เคยเล่าเรื่องนี้ถวายท่านเจ้าคุณ**สมเด็จพระญาณสังวร** (สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ปัจจุบัน) **สมเด็จฯ** ท่านก็ไม่แปลให้ฟัง พระองค์ท่านอยากฟัง**หลวงปู่**แปลมากกว่า จึงนิมนต์ให้**หลวงปู่**แปลให้ฟัง

หลวงปู่บอกว่า "ผมไม่ได้มหาเปรียญ ไม่ได้เล่าเรียนศึกษาจะแปลได้อย่างไร"

สมเด็จฯ ท่านว่า "หลวงปู่เรียน**ทางในไตรปิฎก** ผมเรียนทางนอกทางตำรา"

หลวงปู่ จึงยอมแปลให้ฟัง ท่านพูดว่า "พูดตามที่เป็นมา ไม่ใช่ตำราอะไรนะ **อะหัง** ก็แปลว่า **เรา ชาติใหม่ของเราไม่มีอีกแล้ว มีชาติเดียวเท่านี้"**

แล้ว**หลวงปู่** ก็ยิ้มระรื่นและหัวเราะตามนิสัยอารมณ์ดีของท่าน แล้วถาม**สมเด็จฯ** ว่า "ผมแปลแบบ**บาลีโคก** แบบนี้ถูกหรือไม่?"

สมเด็จฯ ท่านตอบว่า **"หลวงปู่แปลได้ถูกต้องแล้ว"**

๑๔๕.

หลวงปู่มั่นมาเยี่ยม มาสอนตลอดพรรษา

ปีที่**หลวงปู่ขาว** จำพรรษาที่**ภูถ้ำค้อ** นั้น เป็นปี พ.ศ. ๒๔๙๔ **หลวงปู่** อายุได้ ๖๓ ปี

พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต มรณภาพในปี พ.ศ.๒๔๙๒ คือมรณภาพก่อนที่**หลวงปู่ขาว**มาพำนักจำพรรษาที่ภูถ้ำค้อเป็นเวลา ๒ ปี

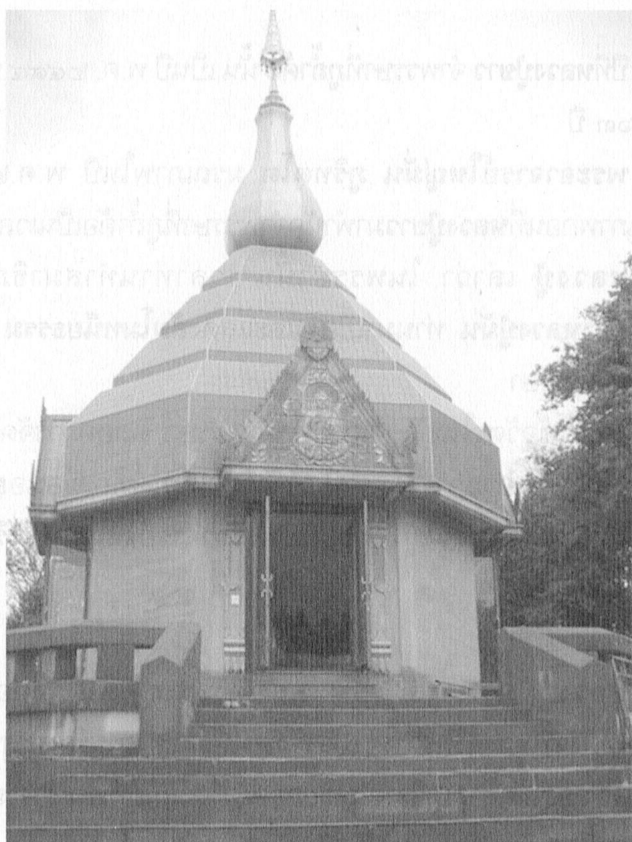
หลวงปู่ เล่าว่า ในพรรษานั้น เวลาท่านทำสมาธิภาวนา จะปรากฏว่า**หลวงปู่มั่น** ท่านมาเยี่ยมและแสดง**สัมโมทนียธรรม** ให้ฟังเสมอตลอดพรรษา

การทำข้อวัตรในบริเวณถ้ำที่พักจำพรรษา ตลอดการจัดบริขารต่างๆ ได้ถูกต้องประการใด **พระอาจารย์ใหญ่**ได้ตักเตือนอยู่เสมอ พรรษานั้นจึงเสมือน**หลวงปู่** ได้อยู่กับ**พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ตลอดเวลา

หลวงปู่มั่น มาแสดงประเพณีของพระธุดงค์ผู้มุ่งต่อความหลุดพ้นให้ฟังว่า **ธุดงควัตรต่างๆ ควรรักษาให้ถูกต้องตามที่พระพุทธองค์ประทานไว้ อย่าให้คลาดเคลื่อน** และยกธุดงควัตรสมัยที่**พระอาจารย์ใหญ่** ท่านพาหมู่คณะดำเนินมาตราบจนสิ้นอายุขัยของท่าน ก็เป็นธุดงควัตร

ที่แน่ใจอยู่แล้ว ไม่ต้องสงสัย จึงควรเป็นที่ลงใจ และปฏิบัติตามด้วยความเอาใจใส่

ด้วยคำสอนของ**หลวงปู่มั่น** ที่ **หลวงปู่ขาว** ได้รับฟังในนิมิตขณะจำพรรษาที่**ภูถ้ำค้อ** มีคุณค่าอย่างยิ่ง จึงได้นำเสนอติดต่อกันหลายตอนต่อจากนี้.

พระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

๑๘๖.

ศาสนาไม่ใช่สมบัติของพระพุทธเจ้า

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต มาสอน**หลวงปู่ขาว** ในสมาธิว่า :-

"อย่าพึงเข้าใจว่า ศาสนาเป็นสมบัติของพระพุทธเจ้าและเป็นสมบัติของพระสาวกองค์หนึ่งองค์ใด แต่เป็นสมบัติของผู้รักใคร่สนใจปฏิบัติทุกๆ คน ที่มุ่งประโยชน์จากศาสนา

พระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลาย ท่านไม่ทรงมีส่วนอะไรกับศาสนาที่ประทานไว้สำหรับโลกเลย

อย่าไปเข้าใจว่า พระพุทธองค์และพระสาวกทั้งหลายจะพลอยมีส่วนดีและมัวหมองไปด้วย จะปฏิบัติผิดหรือถูกประการใด ก็เป็นเรื่องของเราเป็นรายๆ ไป มิได้เกี่ยวกับพระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลาย"

หลวงปู่มั่น เทศน์ย้ำไปที่**หลวงปู่ขาว** ว่า :-

"ท่าน (หลวงปู่ขาว) มาปฏิบัติอยู่ที่นี่ ก็เป็นความมุ่งหมายของท่านโดยเฉพาะ การปฏิบัติผิดหรือถูกจึงเป็นเรื่องของท่านเองโดยเฉพาะเช่นกัน

ฉะนั้น **จงทำความระมัดระวังการปฏิบัติ เพื่อความอยู่สบายในทิฏฐธรรม**"

(ทิฏฐธรรม คือ สภาวะปัจจุบัน)

๑๔๗.

เตือนเรื่องการเป็นครูอาจารย์สอนคน

หลวงปู่มั่น ได้เทศน์สอน**หลวงปู่ขาว** ในสมาธิต่อไปว่า :-

"ท่านเอง(หลวงปู่ขาว) กำลังจะเป็นอาจารย์ของคนจำนวนมาก จึงควรทำกรุยหมายที่ถูกต้องดีงามไว้ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่กุลบุตรสุดท้ายภายหลัง ผู้ดำเนินตามจะไม่ผิดหวัง

ความเป็นอาจารย์คนนั้นสำคัญมาก จึงควรพิจารณาด้วยดี อาจารย์ผิดเพียงคนเดียว อาจพาคนอื่นๆ ผิดไปด้วยเป็นจำนวนมากมาย

อาจารย์ทำถูกเพียงคนเดียว ก็สามารถนำผู้อื่นให้ถูกด้วยไม่มีประมาณเช่นเดียวกัน

ท่านควรพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นอาจารย์ของคนจำนวนมากให้รอบคอบ เพื่อคนอื่นจะมีทางเดินโดยสะดวกราบรื่น ไม่ผิดพลาดเพราะความยึดเราเป็นอาจารย์สั่งสอน

คำว่า **อาจารย์** ก็คือผู้ฝึกสอน หรืออบรมกิริยา ความเคลื่อนไหวที่แสดงออกแต่ละอาการ ควรให้ผู้อาศัยเป็นหลักดำเนินได้ ไม่เป็นกิริยาที่แสดงออกจากความผิดพลาด เพราะขาดการพิจารณาไตร่ตรองก่อนแสดงออกมา"

๑๔๘.

พระพุทธเจ้า เป็นศาสดาทุกอิริยาบท

หลวงปู่มั่น ได้เทศน์สอน**หลวงปู่ขาว** ในนิมิตต่อไปว่า : -

"พระพุทธเจ้าที่ว่าทรงเป็นศาสดาสอนโลกนั้น มิได้เป็นศาสดาเพียงเวลาแสดงธรรมให้พุทธบริษัทฟังเท่านั้น แต่ทรงเป็นศาสดาของโลกอยู่ทุกอิริยาบถ

ทรงสีหไสยาสน์ คือนอนตะแคงข้างขวาก็ดี ประทับนั่งก็ดี ประทับยืนก็ดี เสด็จไปในที่ต่างๆ แม้ที่สุดเสด็จภายในวัดก็ดี **ล้วนเป็นศาสดาประจำพระอาการอยู่ทุกๆ อิริยาบถ พระองค์ไม่ทรงทำให้ผิดพลาดจากความเป็นศาสดาเลย**

ผู้มีสติปัญญาชอบวินิจฉัยไตร่ตรองอยู่แล้ว ย่อมยึดเป็นคติตัวอย่างเครื่องพร่ำสอนตนได้ทุกๆ พระอาการที่ทรงเคลื่อนไหว

อย่าเข้าใจว่าพระองค์จะทรงปล่อยปละละเลยมารยาทเหมือนโลกทั้งหลาย ที่ชอบทำกิริยาต่างๆ จากคนๆ เดียวในสถานที่ต่างๆ อยู่ที่หนึ่งประพฤติตัวอย่างหนึ่ง ไปอยู่ที่หนึ่งประพฤติตัวอีกอย่างหนึ่ง ไปอยู่ในที่อีกอย่างหนึ่ง แสดงกิริยาอาการอย่างหนึ่งเป็นลักษณะเปรตผี

ทั้งเป็นคนดีทั้งเป็นคนชั่วทุกทิศไม่มีประมาณให้พอยึดเป็นหลักได้ทั้งตัวเองและผู้อื่น

ส่วนพระพุทธเจ้า มิได้เป็นอย่างโลกดังกล่าวมา แต่ทรงเป็นศาสดาอยู่ทุกพระอิริยาบถ ตลอดวันนิพพาน

แต่ละพระอาการที่แสดงออก ทรงมีศาสดาประจำมิได้บกพร่องเลย ใครจะยึดเป็นสรณะ คือหลักที่พึ่งพิงเพื่อดำเนินตามเมื่อไรก็ได้เมื่อนั้น โดยไม่เลือกว่าเป็นพระอิริยาบถหรือพระอาการใด

จึงสมพระนามว่าเป็นศาสดาของโลกทั้งสาม

๑๘๙.

ทรงปฏิบัติหน้าที่ศาสดาอย่างสมบูรณ์

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เทศน์เรื่องความเป็นศาสดาของพระพุทธเจ้าต่อ ดังนี้ : -

"แม้ขณะจะเสด็จปรินิพพาน ก็ทรงสีหไสยาสน์นิพพาน มิได้นอนทิ้งเนื้อทิ้งตัวกลัวความตาย ร่ายมนต์บ่นเพ่งต่างๆ ดังที่โลกเป็นกันมาประจำแผ่นดิน แต่ทรงสีหไสยาสน์นิพพาน

ส่วนพระทัยก็ทรงทำหน้าที่นิพพานอย่างองอาจกล้าหาญราวกับจะทรงพระชนม์อยู่กับโลกตั้งกัปตั้งกัลป์

ความจริง คือทรงประกาศความเป็นศาสดาของโลกในวาระสุดท้าย ด้วยการเข้าฌานและนิโรธสมาบัติ ทรงถอยเข้าถอยออกจนควรแก่กาลแล้วจึงเสด็จปรินิพพานไปแบบศาสดาโดยสมบูรณ์ ไม่ทรงเยื่อใยกับสิ่งใดๆ ในสามภพ นั่นแลศาสดาของโลกทั้งสาม

ท่านทำตัวอย่างเป็นแบบฉบับของโลกตลอดมาแต่ขณะตรัสรู้ จนวันเสด็จปรินิพพาน ไม่ทรงลดละพระอาการใดๆ จากความเป็นศาสดาให้เป็นกิริยาคนธรรมดาสามัญทำกัน

ทรงปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์จนวาระสุดท้าย จึงควรน้อมนำตัวอย่างของศาสดามาปฏิบัติดำเนิน แม้ไม่สมบูรณ์ตามแบบศาสดาทุกๆ กระเบียดนิ้ว แต่ก็ยังอยู่ในเกณฑ์ของลูกศิษย์ที่มีครูสั่งสอนบ้าง ไม่เคว้งคว้างเหมือนเรือที่ลอยลำอยู่กลางทะเลซึ่งมีพายุจัดไม่ได้ทอดสมอ”

๑๕๐.

หลักธรรมวินัย และธุดงควัตร

เทศน์ของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ในนิมิตของ**หลวงปู่ขาว**มีต่อไปว่า : -

“การปฏิบัติของนักบวชที่ไม่มีหลักยึดอย่างถูกต้องแน่นอนนั้น ย่อมไม่มีจุดหมายว่าจะถึงฝั่งแห่งความปลอดภัย หรือจะเป็นอันตรายอย่างง่ายดายฉะนั้น

หลักธรรมวินัย มีธุดงควัตร เป็นต้น คือหางเสือของการปฏิบัติเพื่อให้ถึงที่ปลอดภัย

จงยึดให้มั่นคงอย่าโยกคลอน

ผู้คอยดำเนินตาม ซึ่งมีจำนวนมากที่ยึดเราเป็นเยี่ยงอย่างจะเหลวไหลไปตาม

ธุดงควัตรคือปฏิปทาอันตรงแน่วไปสู่จุดหมาย โดยไม่มีปฏิปทาใดเสมอเหมือน

ขอแต่ผู้ปฏิบัติจงใช้สติปัญญา ศรัทธา ความเพียรพยายาม ดำเนินตามเถิด ธรรมที่มุ่งหวังย่อมอยู่ในวิสัยของธุดงค์ที่ทรงประทานไว้ จะพาให้เข้าถึงอย่างไม่มีทางและอุปสรรคใดๆ กีดขวางได้ **เพราะธุดงควัตรเป็นทางเดียวที่พาให้พ้นทุกข์ไม่เป็นอย่างอื่น**

จึงไม่ควรทำความเคลือบแคลงสงสัย และธรรมนี้เป็นที่รวมปฏิปทาเครื่องดำเนินเข้าสู่ความดับทุกข์ทั้งหลาย ด้วยพระที่มีธุดงควัตร คือผู้มีความรักชอบและจงรักภักดีต่อศาสดา**ผู้เป็นบรมครู**

พระผู้มีธุดงควัตรเป็นเครื่องดำเนิน คือผู้มีฝั่งมีฝา มีศาสดาเป็นสรณะในอิริยาบถทั้งปวง อยู่ที่ใด ไปที่ใด มีธรรมคอยคุ้มครองรักษาแทนศาสดา ไม่ว้าเหว่เร่ร่อนคลอนแคลน **มีหลักใจเป็นหลักธรรม มีหลักธรรมเป็นดวงใจ**

ผู้นี้คือผู้มีราตรีเดียว อยู่กับธรรมไม่หวั่นไหวเอนเอียง”

หลวงปู่มั่น เทศน์เจาะจงไปที่**หลวงปู่ขาว** ว่า :-

“สำหรับท่านเอง ไม่มีอะไรวิตกก็จริง แต่ผู้เกี่ยวเนื่องกับท่านมีมากมาย จึงควรเป็นห่วงหมู่คณะและประชาชนที่คอยเดินตามหลังบ้าง เขาจะได้มีความอบอุ่นในปฏิปทาที่ยึดจากท่านไปเป็นเครื่องดำเนินว่าเป็นเครื่องถูกต้องแม่นยำ ไม่มีความผิดพลาด ดังนี้”

หลวงปู่ขาว ย้ำว่า “นี่แหละที่ท่านสอนผม”

๑๕๑.

การนอนแบบนักปราชญ์ หรือแบบพระที่มีศีลวัตร

หลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านเล่าว่า ในพรรษาที่ท่านพักบน**ภูถ้ำค้อ**นั้น **หลวงปู่มั่น** ท่านมาสอนเตือนในสมาธิเสมอๆ

หลวงปู่ เล่าว่า เพียงท่านนอนตื่นผิดเวลาเล็กน้อย **ท่านพระอาจารย์มั่น**ยังมาเตือนว่า **อย่าเชื่อตัวเองยิ่งกว่าธรรม**

ตัวเองคือวัฏฏะ ธาตุขันธ์เป็นผลของวัฏฏะมาดั้งเดิม ควรอนุโลมให้เขาเท่าที่อนุโลมได้ อย่าปล่อยตามขันธ์จนเกินไป ผิดวิสัยของพระที่เป็นเพศไม่นิ่งนอนใจ

การหลับนอนของนักปราชญ์ท่าน เพียงเพื่อบรรลุธาตุขันธ์ไปชั่วระยะเท่านั้น ไม่ได้หวังความสุขความสำราญอะไรจากการระงับความอ่อนเพลียทางธาตุขันธ์นั้นเลย

พระนอนตามแบบพระจริงๆ ต้องระวังตัว เพื่อจะตื่นเหมือนแม่เนื้อนอน ซึ่งมีสติระวังตัวดีกว่าปกติเวลาเที่ยวหากิน

คำว่า **จำวัด ก็คือความระวังตั้งสติ หมายใจจะลุกตามเวลาที่กำหนดไว้ตอนก่อนนอน** มิได้นอนแบบขายทอดตลาดดังสินค้าที่หมดราคาแล้ว ตามแต่ลูกค้าจะให้ราคาเท่าไรตามใจชอบของตน

พระที่นอนปล่อยตัวตามใจชอบ มิใช่ศากยบุตรพุทธบริษัท ผู้รักษาศาสนาให้เจริญในตนและผู้อื่น แต่เป็นพระประเภทขายทอดตลาด ตามยถากรรม จะตีราคาเอาเอง

การจำวัดของพระที่มีศีลวัตร ธรรมวัตร ต้องมีกำหนดกฎเกณฑ์บังคับตัวในเวลาก่อนหลับ และระวังตัวอยู่ตามวิสัยของพระผู้กำลังจำวัดคือหลับนอน พอรู้ตัวต้องรีบลุกขึ้นทันทีไม่ซ้ำซาก อันเป็นลักษณะของคนขี้เกียจตื่นสาย และตายจมอยู่ในความประมาทไม่มีวันรู้สึกตัว

การนอนแบบนี้เป็นลัทธิของสัตว์ ตัวไม่มีความหมายในชีวิตของตัว และเป็นนิสัยของคนเกียจคร้านผลาญสมบัติ ไม่มีงอกเงยขึ้นมาได้ ไม่ใช่ทางของศาสนา จึงไม่ควรส่งเสริม จะกลายเป็นกาฝากขึ้นมาในวงศาสนาและพระธุดงค์ทั้งหลาย **ซึ่งเป็นเรื่องทำลายตัวเอง ดังกาฝากทำลายต้นไม้ที่มันอาศัยอยู่นั่นแล**

งานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ขาว อนาลโย

๑๕๒.

จำวัดผิดกัน กับคำว่านอน

หลวงปู่ขาว เล่าถึงคำสอนของ**หลวงปู่มั่น** เกี่ยวกับการหลับนอนของพระ ต่อไปดังนี้ : -

“ท่านควรขบคิดคำว่า **จำวัด** กับคำว่า **นอน** ซึ่งเป็นคำทั่วๆ ไป เทียบกันดูจะเห็นว่าผิดกัน และมีความหมายต่างกันอยู่มากระหว่างคำว่า **จำวัดของศากยบุตร** กับคำว่า **นอนของคนและสัตว์ทั่วไป**

ดังนั้น ความรู้สึกของพระผู้เป็นศากยบุตร ที่จะปลงใจจำวัดแต่ละครั้ง จึงควรมีความสำคัญติดตัวในขณะนั้นและเวลาอื่นๆ จึงจะสมชื่อว่าผู้ประคองสติ

ผู้มีปัญญา คิดอ่านไตร่ตรองในทุกกรณี ไม่สักว่าคิด สักว่าพูด สักว่าทำ สักว่านอน สักว่าตื่น สักว่าฉัน สักว่ายืน สักว่าเดิน สักว่านั่ง

สัก เป็นอาการปล่อยตัวเกินเพศเกินภูมิของศากยบุตรที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ในวงปฏิบัติโดยมากมักเข้าใจกันว่า พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายนิพพานไปแล้ว สาปสูญไปแล้ว ไม่มีความหมายอะไรเกี่ยวกับท่านและตนเองเสียแล้ว

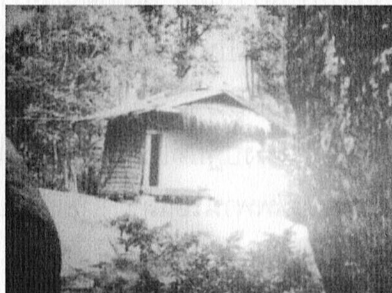
ก็พระธรรม อันเป็นฝ่ายเหตุที่สอนกันให้ปฏิบัติอยู่เวลานี้ เป็นธรรมของท่านผู้ใดขุดค้นขึ้นมาให้ได้เห็นและได้ปฏิบัติตามเล่า?

ความจริง **พุทธะ** กับ **สังฆะ** ก็คือดวงใจบริสุทธิ์ที่พ้นวิสัยแห่งความตายและความสาปสูญอยู่แล้วโดยธรรมชาติ จะให้ตายให้สาปสูญให้หมดความหมายไปได้อย่างไร เมื่อธรรมชาตินั้นมิได้เป็นไปกับสมมุติ มิได้อยู่ใต้อำนาจความตาย มิได้อยู่ใต้อำนาจแห่งความสาปสูญ มิได้อยู่ในอำนาจแห่งการหมดความหมายใดๆ

พุทธะ จึงคือพุทธะอยู่โดยดี ธัมมะ จึงคือธัมมะอยู่โดยดี และสังฆะ จึงคือสังฆะอยู่โดยดี มิได้สั่นสะเทือนไปกับความสำคัญใดๆ แห่งสมมุติที่เสกสรรทำลายให้เป็นไปตามอำนาจของตน

ฉะนั้น การปฏิบัติด้วยธัมมานุธัมมะ จึงเป็นเหมือนเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ตลอดเวลาที่มี**ธัมมานุธัมมะภายในใจ**

เพราะการรู้พุทธะ ธัมมะ สังฆะ โดยหลักธรรมชาติ จำต้องรู้ขึ้นที่ใจ ซึ่งเป็นที่สถิตแห่งธรรมอย่างเหมาะสมสุดส่วน ไม่มีภาชนะใดยิ่งไปกว่า ดังนี้”

๑๕๓.

ความเห็นท่านหลวงตาฯ

เกี่ยวกับการที่ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** พระอาจารย์ใหญ่มาเยี่ยมมาเตือน มาสอน **หลวงปู่ขาว** ตลอดพรรษาที่พำนักอยู่ที่**ภูถ้ำค้อ** นั้น **ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ได้ให้ความเห็นดังนี้ : -

"...นี่เป็นโอวาทที่**ท่านอาจารย์มั่น** มาเตือนท่านในสมาธิภาวนาในเวลาท่านเห็นว่า**หลวงปู่ขาว** อาจทำผิดพลาดไปบ้าง เช่นการปฏิบัติธุดงควัตรไม่ถูก ไม่สนิทกับธรรมเป็นบางข้อบางประการและการจำวัดตื่นผิดเวลา

ความจริง **หลวงปู่ขาว** ท่านว่า **ท่านอาจารย์มั่น** มิได้เตือนด้วยความมั่นใจว่าท่านทำผิดโดยถ่ายเดียว แต่ท่านเตือนโดยเห็นว่า **หลวงปู่ขาว** จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่คณะ ทั้งพระเณรและประชาชนจำนวนมากในวาระต่อไป ท่านจึงเตือนไว้เพื่อ**หลวงปู่ขาว** จะได้ตระหนักในข้อวัตรต่างๆ ต่อไปด้วยความเข้มแข็ง เพื่อถ่ายทอดแก่บรรดาประชาชนพระเณรที่มาอาศัยเพื่อร่มเงาจะได้ของดีไปประดับตัว

ดังองค์**ท่านอาจารย์มั่น** เคยพาหมู่คณะดำเนินมาแล้ว ท่านวางหรือเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่นผ้าเช็ดเท้า เป็นต้น ถ้าเห็นไม่สะอาดควรแก่การใช้สอย ต้องเก็บไปซักฟอกให้สะอาดจึงนำมาใช้อีก หลังจากใช้แล้วต้องพับเก็บไว้เป็นที่เป็นฐานไม่ทิ้งระเกะระกะ

ถ้าวันใดเกิดเผลอขึ้นมาเพราะธุระอย่างอื่นแทรก พอตกกลางคืนเวลาทำสมาธิภาวนา จะปรากฏเห็นท่านอาจารย์มั่นมาเตือนและแสดงธรรมให้ฟังจนได้"

๑๕๔.

พูดให้ใครฟังเดี๋ยวจะว่าบ้า!

หลวงปู่ขาว ท่านพักจำพรรษาอยู่ในถ้ำแห่งนั้น เพียงองค์เดียว ตอนกลางคืน เวลานั่งสมาธิภาวนา จะปรากฏ**พระอาจารย์มั่น**มาเยี่ยม โดยทางนิมิตเสมอๆ แม้กลางวันเงียบๆ เวลาภาวนาในบางวันยังเห็นท่านมาเยี่ยมอยู่บ่อยๆ

หลวงปู่ ท่านบอกว่า "แม้อยู่องค์เดียว ก็สนุกในการเรียนถามปัญหาต่างๆ กับ**หลวงปู่มั่น** จนเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้ง เพราะ**หลวงปู่มั่น**ท่านอธิบายแก้ปัญหาได้คล่องแคล่วว่องไวมาก และได้ความชัดเจนหายสงสัยทุกๆ ข้อไป

ปัญหาบางอย่าง **หลวงปู่**เพียงแต่รำพึงในใจหรือนึกสงสัยเท่านั้น มิได้นึกถึง**หลวงปู่มั่น**เลย พอตกกลางคืน เข้าที่ภาวนา **หลวงปู่มั่น**ก็มาอธิบายให้ฟังเสียแล้ว โดยยกข้อที่ท่านสงสัยขึ้นอธิบายให้ฟังราวกับได้เรียนถามท่านโดยตรง

หลวงปู่ขาวท่านบอกว่า **"นับเป็นเรื่องแปลกและอัศจรรย์มาก แต่พูดให้ใครฟังไม่ได้ เดี๋ยวจะหาว่าเป็นกรรมฐานบ้า"**

หลวงปู่ย้ำว่า "แต่ธรรมเครื่องแก้กิเลสชนิดต่างๆ โดยมากย่อมเกิดทางสมาธิภาวนาโดยลำพัง และเกิดจากทางนิมิต มีท่านอาจารย์มั่นเป็นต้น มาเตือนให้อุบายและแสดงธรรมสอนโดยสม่ำเสมอ อันเป็นการส่งเสริมสติปัญญาให้คิดอ่านไตร่ตรองมิให้ประมาท"

๑๕๕.

ได้อุบายธรรมมากมาย

ในพรรษาที่**หลวงปู่ขาว** พำนักที่**ภูถ้ำค้อ** นั้น ท่านได้อุบายต่างๆ ที่แสดงขึ้นทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลาทั้งกลางวันกลางคืน ผิดกับที่ทั้งหลายอยู่มาก

“**...เป็นผู้มีราตรีเดียว** ด้วยความรื่นเริงอยู่กับธรรมในอิริยาบถต่างๆ ยืน เดิน นั่ง นอน เต็มไปด้วยธรรมปีติระหว่าง**สันติธรรม**ที่เป็นฐานเดิมประจำความบริสุทธิ์ และธรรมประเภทต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาสัมผัสกับใจ แล้วแสดงความหมายไปในแง่ต่างๆ กัน

ทำให้กายและจิตชุ่มชื่นรื่นเริง เหมือนต้นไม้ที่ได้รับการหล่อเลี้ยงด้วยปุ๋ยและน้ำ มีอากาศเป็นที่เหมาะสม คอยชโลมให้ลำต้น กิ่งก้านสาขา ดอกใบของมัน สดชื่นอยู่ตลอดเวลาฉะนั้น”

หลวงปู่ท่านว่า คนเรามีจิตราตรีเดียวกับธรรมความสงบร่มเย็นไม่ว้าวุ่นขุ่นมัวกับสิ่งใดแล้ว ก็มีความสุขอยู่ในโลกแห่งขันธ์เรานี่เอง

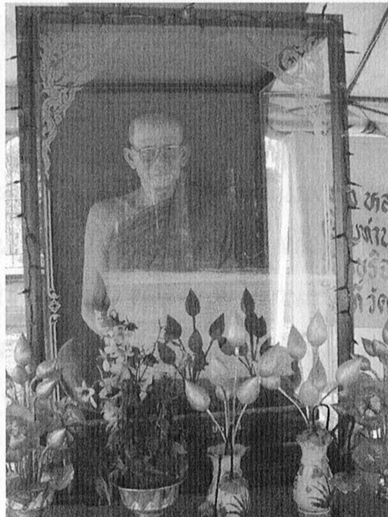
ไม่จำเป็นต้องดิ้นรนหาความสุขในที่อื่น ภพอื่น ซึ่งเป็นการวาดภาพหลอกตัวเองให้เกิดความทะเยอทะยาน เสริมตัณหาสมุทัยอันเป็นเชื้อแห่งทุกข์เข้ามาผลาญตนเองให้เกิดความทุกข์ลำบากเปล่าๆ

เพราะความสุขที่รู้อยู่เห็นอยู่เป็นกับใจนั้น เป็นความสุขที่พอกับตัวแล้ว โลกนี้ทั้งโลกและโลกอื่นๆ ที่ปรากฏครอบโลกธาตุไม่มีขอบเขตเหตุผลพอจะนำมาเทียบมาวัดได้

เพราะจิตกับอัจฉริยะธรรมที่ครองกันอยู่มิใช่สมมุติ จึงไม่เป็นฐานะจะนำมาเทียบกัน

(หมายถึงว่า ความสุข สงบ ความบริสุทธิ์ และปัญญาที่ได้นั้นเป็นของจริงแท้ ไม่ใช่ได้จากการสมมุติ ทึกทักหรือเทียบเคียงเอา ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกันไม่ได้เลย)

๑๕๖.

ธุดงค์แถวริมฝั่งโขง

พอออกพรรษา คณะศรัทธาญาติโยมที่เคยอุปัฏฐาก**หลวงปู่** ก็พากันขึ้นไปนิมนต์ท่านลงจาก**ภูถ้ำค้อ** และอาราธนาท่านให้โปรดเมตตาสั่งสอนประชาชนตามหมู่บ้านต่างๆ แถบ**อำเภอสว่างแดนดิน** จังหวัดสกลนคร

หลวงปู่ขาว อนาลโย จำต้องลงจากภู ทั้งที่ความจริงแล้ว ท่านยังพอใจกับการบำเพ็ญเพียรที่นั่น ยังไม่คิดจะจากไปไหน

เมื่อ**หลวงปู่** ได้อบรมสั่งสอนและโปรดชาวบ้านพอสมควรแล้ว เมื่อได้โอกาสเหมาะ ท่านก็ออกเที่ยวธุดงคกรรมฐานไปตามอัธยาศัย โดยข้ามฝั่งแม่น้ำโขงไปทางประเทศลาวบ้าง ข้ามมาทางฝั่งไทยบ้าง แล้วเที่ยวบำเพ็ญอยู่แถบ**อำเภอบึงกาฬ อำเภอโพนพิสัย** จังหวัดหนองคาย

บริเวณนั้นมีป่ามีเขามาก เหมาะแก่การบำเพ็ญภาวนาสำหรับพระธุดงค์ผู้ไม่ติดในลาภสักการะทั้งหลาย

พอถึงฤดูเข้าพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ **หลวงปู่** ได้พำนักจำพรรษาที่**วัดอรุณรังษี** จังหวัดหนองคาย เป็นพรรษาลำดับที่ ๒๙ ของท่าน

๑๕๗.

จำพรรษาที่ดงหม้อทอง

พอออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ก็เที่ยววิเวกตามป่าเขาไปเรื่อย ท่านไปถึงสถานที่ที่เรียกว่า **ดงหม้อทอง** (เขตอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย) มีทำเลดีเหมาะกับการบำเพ็ญเพียรอยู่หลายแห่ง มีหมู่บ้านตั้งใหม่อยู่ไม่กี่หลังคาเรือน นับเป็นสถานที่ที่ถูกอัธยาศัยท่านมาก

ชาวบ้านได้อาราธนา**หลวงปู่**ให้อยู่จำพรรษาเพื่อโปรดพวกเขา ท่านจึงอยู่จำพรรษาที่**ดงหม้อทอง** นั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นลำดับพรรษาที่ ๓๑

หลวงปู่ เล่าว่า ตอนท่านพักบำเพ็ญอยู่ที่**ดงหม้อทอง** นั้น ท่านเพลิดเพลินรื่นเริงไปกับธรรมชาติและสัตว์ป่านานาชนิด**หลวงปู่**ให้ความรัก ความเมตตาสงสารต่อสัตว์เหล่านั้นมาก

สัตว์ป่าเหล่านั้นก็มีไก่ป่า ไก่ฟ้า นกนานาชนิด มีนกยูง นกเงือก เป็นต้น มีเม่น อีเห็น อีเก้ง หมูป่า กวาง ลิง ค่าง บ่าง ชะนี หมาป่า เสือโคร่ง เสือดาว ช้าง กระทิง วัวแดง ฯลฯ

สัตว์ป่าแต่ละชนิดมีมากมาย ผิดกับสถานที่อื่นๆ ที่พบเห็นมา พวกสัตว์ป่าจะเที่ยวมาเป็นโขลงๆ ฝูงๆ ทั้งกลางวันและกลางคืน จะได้ยินเสียงสัตว์เหล่านั้นส่งเสียงร้องลั่นสนั่นป่า ตามวาระของเขาอยู่เสมอ

บางวันเวลา**หลวงปู่**ออกบิณฑบาต ก็ยังพบเสือโคร่งใหญ่เดินฉากหน้าท่านไปอย่างสวยงามน่าดู มันเดินด้วยความองอาจ และสง่าผ่าเผยตามนิสัยของมัน

หลวงปู่บอกว่า ขณะที่มันเดินฉากหน้าท่านไปนั้น เป็นที่โล่งพอสมควร ดูการก้าวเดินของเสือแล้วรู้สึกว่าสง่างามมาก พอพบกันทีแรกเสือมันหยุดชำเลืองดู**หลวงปู่**นิดหนึ่ง แล้วก็เดินต่อไป โดยไม่มองกลับมาดูท่านอีกเลย ดูท่าทางมันไม่กลัว แต่อาจระวังตัวอยู่ภายในตามนิสัยของสัตว์ที่มีสติดี และมีความระวังตัวไม่พลั้งเผลอให้กับอะไรง่ายๆ

หลวงปู่ ก็ไม่นึกกลัวมัน เพราะเคยเจอะเจอเสือมาจนชินชา ตามที่ต่างๆ เรื่อยมา โดยมากที่ท่านพักบำเพ็ญเพียรจะพบสัตว์ดุร้ายเหล่านี้อยู่บ่อยๆ จึงไม่นึกกลัว กลับนึกสงสารเอ็นดูและเมตตาพวกมันเสียอีก

ในเวลาข้าวเหลือจากก้นบาตร **หลวงปู่**ก็จะเทไว้ในที่ที่เทเป็นประจำ พวกสัตว์ป่าก็จะออกมากิน

บางคืนขณะที่**หลวงปู่**ทำวัตรเย็น สวดมนต์ไหว้พระหรือกำลังนั่งสมาธิอยู่ บางทีมีช้างป่าเดินมาที่กุฏิ แล้วก็เงียบเสียง คล้ายๆ กับว่ามันคอยเงี่ยหูฟัง**หลวงปู่**ว่ากำลังทำอะไรอยู่ พอท่านไม่ได้สนใจกับมันสักครู่มันก็เดินรอบกุฏิสามสี่รอบ แล้วก็เดินจากไป

บางครั้งก็มีเสือ ๓-๔ ตัว วิ่งไล่กันอยู่ใต้ถุนกุฏิบ้าง บางทีวิ่งหยอกล้อกันบ้าง หรือบางทีก็พากันมานอนอยู่ พอ**หลวงปู่**ลงไปเดินจงกรม พวกมันก็เดินหนีไป ไม่เคยมาทำอันตราย**หลวงปู่**และพระเณรที่นั่นเลย

๑๕๘.

เทศน์อบรมเสือ

หลวงปู่ขาว อนาลโย เล่าเรื่องเกี่ยวกับเสือในช่วงที่ท่านพักจำพรรษาที่**ดงหม้อทอง** อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย ดังนี้ -

คืนหนึ่ง**หลวงปู่**กำลังให้การอบรมกรรมฐานแก่พระที่จำพรรษาอยู่ด้วยสามสี่องค์ ก็ได้ยินเสียงนักเลงโตสามตัว**ลายพาดกลอน**ดังกระหึ่มๆ ขึ้นข้างๆ บริเวณที่พัก มันอยู่คนละด้านกัน

ต่อจากนั้นพวกมันก็มาพบกัน ได้ยินเสียงคำรามขู่กันบ้าง เสียงกัดในลักษณะหยอกล้อกันบ้าง สักพักก็เงียบหายไป นึกว่าพวกมันไปกันแล้ว

ต่อมา ได้ยินเสียงขู่เข็ญ กัดกัน เล่นกัน ข้างๆ ที่พักนั้นเอง ดูมันจะใกล้กับที่พระนั่งภาวนาอยู่เรื่อยๆ

ประมาณสามทุ่ม เจ้าป่าทั้งสามก็พากันมาหยอกล้ออยู่ใต้ถุนศาลาที่พระกำลังนั่งสมาธิภาวนาฟังการอบรมจาก**หลวงปู่**อยู่

ศาลาหลังเล็กๆ นั้น มีพื้นสูงเพียงเมตรกว่าเท่านั้นเอง โครงสร้างไม่ได้แข็งแรงอะไรเลย ปลูกพอได้พักอาศัยเท่านั้น

เสือสามตัวส่งเสียงกระหึ่มคำรามหยอกล้อกัดกัน เล่นกันอยู่ใต้ถุนศาลาหลังเล็กๆ นั้น ส่งเสียงรบกวนพระโดยไม่สนใจอะไร ดูท่ามันจะสนุกกันใหญ่

หลวงปู่ เห็นว่าไม่ควรปล่อยไว้เช่นนั้น จึงพูดเสียงดังลงไปว่า : -

"เฮ้ย! สามสหาย อย่าพากันส่งเสียงอื้ออึงนักซิ พระกำลังเทศน์และฟังธรรมกัน เดี๋ยวจะเป็นบาปตกนรกฉิบหายกันหมดนะ เดี๋ยวจะว่าไม่บอก

ที่นี่ไม่ใช่ที่เอ็ดตะโรโฮเฮกัน จงพากันไปเที่ยวร้องครางที่อื่น ที่นี่เป็นวัดของพระ ที่ท่านชอบความสงบไม่เหมือนพวกแก

รีบไปเสีย พากันไปร้องไปเล่นที่อื่นตามสบาย ไม่มีใครไปยุ่งกับพวกแกหรอก ที่นี่เป็นที่พระท่านบำเพ็ญธรรม จึงห้ามไม่ให้พวกแกส่งเสียงอื้ออึง"

พอได้ยินเสียง**หลวงปู่**ร้องบอกไป พวกมันพากันสงบเงียบอยู่พักหนึ่ง หลังจากนั้นอีกสักพัก ก็ได้ยินเสียงพวกมันเกี้ยวพาราสีกันซุบซิบอู๋อี๋เบาๆ อยู่ใต้ถุนศาลา คล้ายกับจะเตือนกันว่า "พวกเราอย่าส่งเสียงดังนักซิ พระท่านรำคาญ และร้องบอกลงมานั่นไงล่ะ ทำเสียงเบาๆ หน่อยเถอะเพื่อน เดี๋ยวเป็นบาปขี้กลากขึ้นหัวนะ"

เสียงเสือหยุดไปพักหนึ่ง ต่อไปก็มีเสียงหยอกล้อกันอีกไม่ยอมหนีไปไหน แต่เสียงค่อยกว่าตอนแรกๆ

พวกมันหยอกล้อเล่นกันสนุก ตั้งแต่สามทุ่ม จนถึงสองยาม บรรดาพระก็ตั้งใจทำสมาธิภาวนา แม้ใจไม่สงบนักก็ไม่กล้ากระดุกกระดิก กลัวเสือมันจะกัดเอา

พอถึงหกทุ่ม การอบรมธรรมก็จบลง พวกเสือแยกกันเข้าป่าไป พระก็แยกกันกลับกุฏิ

๑๕๙.

เป็นเรื่องประหลาดอย่างพิเศษ

หลวงปู่ขาว ท่านบอกว่า เรื่องเสือสามตัวที่**ดงหม้อทอง** ในคืนนั้นเป็นความประหลาดเป็นพิเศษ นับแต่เที่ยวกรรมฐานมาหลายปี และเคยไปเที่ยวสถานที่ต่างๆ หลายแห่งหนตำบลหมู่บ้าน และป่าเขาต่างๆ มากต่อมาก แต่ไม่เคยมีสัตว์เสือมาตีสนิทมิตรรักกับพระ ราวกับเคยเป็นเพื่อนสนิทมิตรสหายฝากเป็นฝากตายกันมานาน เพิ่งมาพบในคืนวันนั้นเอง

ตามปกติ เสือเป็นสัตว์กลัวคนตามสัญชาตญาณ แม้จะเป็นสัตว์ที่มีอำนาจ ทำให้คนขยาดครั่นคร้ามอยู่บ้างกว่าสัตว์อื่นๆ แต่เสือย่อมกลัวและหลบซ่อนคนมากกว่าคนจะกลัวเสือและหาที่หลบซ่อน

แต่เสือสามตัวนี้ นอกจากไม่กลัวคนแล้ว ยังพากันมาแอบยึดเอาใต้ถุนศาลาหลังเล็กที่พระยังชุมนุมกันอยู่ข้างบนเป็นที่เล่นสนุกโดยไม่คิดกลัวพระ ซึ่งเป็นคนเหมือนมนุษย์ทั้งหลายเลย

จึงเป็นเรื่องอัศจรรย์ ที่สัตว์ไม่เคยรู้เรื่องศีลธรรมเหมือนมนุษย์ทั้งหลาย แต่กิริยาที่เขามาตีสนิทสนมกับพระนั้นราวกับเขาก็เป็นผู้หนึ่งที่ทราบศีลธรรมดี และปฏิบัติศีลธรรมเช่นเดียวกับมนุษย์ทั้งหลายด้วย จึงไม่แสดงท่าทางให้พระท่านกลัว นอกจากเขาแสดงต่อพวกเขาเองซึ่งก็ทราบกิริยาของกันและกันอยู่แล้ว

๑๖๐.

ขอบคุณ อาจารย์ใหญ่ทั้งสาม

หลวงปู่ขาว ท่านบอกว่า คืนวันนั้น พระที่นั่งฟังการอบรมและทำสมาธิภาวนาต่อไปหลังการอบรมแล้ว ต่างมีความตื่นเต้นตกใจและตาตั้งหูกางไปตามๆ กัน ที่ได้ยินอาจารย์ใหญ่ทั้งสามตัวมาให้การอบรมช่วยท่านอาจารย์อยู่ใต้ถุน ในลักษณะแผลงฤทธิ์เจือกับความสนุกของเขา ทำเอาพระนั่งภาวนากลัวตัวแข็งไปตามๆ กัน **จิตไม่อาจส่งไปนอกลู่นอกทางได้ เพราะกลัวอาจารย์ใหญ่ทั้งสามจะพากันโดดขึ้นมาให้โอวาทบนศาลาเล็กด้วยท่าทางต่างๆ**

แต่ก็ดีและน่าชมเสือสามตัวที่ไม่แสดงโลดโผนเกินกว่าเหตุอุตริโดดขึ้นบนศาลาในเวลานั้น ยังรู้จักฐานะของตัวเองบ้าง ไม่ก้าวก่ายหน้าที่อันควรแก่ภาระของตน แสดงเพียงเบาะๆ พอหอมปากหอมคอแล้วก็เลิกรากันไป

"นับแต่วันนั้นผ่านไปแล้วก็ไม่เห็นเขากลับมาอีกเลย"

สำหรับสถานที่และบริเวณที่พระอาศัยอยู่นั้น ก็คือทำเลเที่ยวของสัตว์จำพวกนี้และสัตว์อื่นๆ เราดีๆ นี่เอง ไม่เว้นแต่ละคืนต้องมีจำพวกใดจำพวกหนึ่งเข้ามาจนได้ เพราะที่นั่นเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าทุกจำพวก

๑๖๑.

เรื่องปัจจัยสี่

หลวงปู่ขาว อนาลโย พูดถึงปีที่ท่านจำพรรษาที่**ดงหม้อทอง** ว่า อุบายต่างๆ เกิดขึ้นโดยสม่ำเสมอ และต้องคอยเตือนพระเสมอไม่ให้ประมาทในการรักษาธุดงควัตร เพราะอยู่ในท่ามกลางสิ่งที่ควรระวังหลายอย่างต่างๆ กัน โดยอาศัยธุดงควัตรเป็นเส้นชีวิตจิตใจ มีธรรมวินัยเป็นที่ฝากตาย ใจจึงอยู่เป็นสุข ไม่หวาดเสียวสะดุ้งกลัวต่างๆ

การขบฉันก็น้อย เพียงเยียวยาธาตุขันธ์ไปวันๆ เท่านั้น เพราะศรัทธาญาติโยมมีน้อย และเป็นบ้านเพิ่งตั้งใหม่ มีไม่กี่หลังคาเรือน ยังไม่เป็นหลักฐานมั่นคง

และเป็นความมุ่งหมายของท่านผู้หนักแน่นในธรรมะ จึงพึงฝึกฝนอดทนเพื่อธรรม-ความอยู่สบายภายใน จึงไม่กังวลกับที่อยู่อาศัย และอาหารการบิณฑบาตให้มากไป อันจะเป็นอุปสรรคต่อความเพียร

ยาแก้ไข้ ก็คือความอดทนต่อสู้ด้วยความเพียรทางสมาธิภาวนา โดยถือเอาสัตว์ป่าชนิดต่างๆ เป็นเพื่อนและสักขีพยานว่าเขาก็มิได้เกิดมากับหยูกยาชนิดต่างๆ และคลอดที่โรงพยาบาลมีหมอและนางพยาบาลคอยรักษาผดุงครรภ์ แต่เขายังเป็นสัตว์ชนิดต่างๆ สืบต่อกันมาได้เต็มป่า

เต็มเขา โดยไม่แสดงความโศกเศร้าเสียใจว่าตนขาดการบำรุงรักษาด้วยหมอด้วยยาและนางพยาบาลตลอดเครื่องบำรุงต่างๆ

ส่วน**พระ** เป็นมนุษย์ชาติและเป็นศากยบุตรพุทธชาติศาสดาองค์ลือพระนามสะเทือนทั่วไตรภพ ว่าเป็นผู้ทรงเรียนจบคัมภีร์ไตรภูมิด้วยพระขันติวิริยะ พระปัญญาปรีชาสามารถในทุกทาง ไม่มีคำว่าจนตรอกอ่อนแอท้อถอย

แต่พระเราจะถอยหลังหลั่งน้ำตาเพราะความทุกข์ลำบากเพียงการเจ็บไข้ได้ป่วยอันเป็นธรรมดาแห่งขันธ์เท่านั้น ก็ต้องเป็นผู้ขาดทุนล่มจมจะนำตนและศาสนาไปไม่ตลอด

นอกจากต้องเป็นผู้อาจหาญอดทนต่อสภาพความมีความเป็นความสัมผัสทั้งหลาย ด้วยสติปัญญาหยั่งทราบไปตามเหตุการณ์ที่มาเกี่ยวข้องเท่านั้น ไม่มีทางอื่นที่จะเอาตัวรอดหวังจอดในที่ปลอดภัยได้

จิตเมื่อได้รับการอบรมในทางที่ถูก ย่อมมีความรื่นเริงในธรรมพอใจประคองตนไปตามวิถีแห่งมรรคและผล ไม่มีการปลีกแวะ ไม่สร้างความอับจนไว้ทับถมตัวเอง

ปฏิปทาก็สม่ำเสมอ ไม่ท้อถอยน้อยใจว่าตนขาดที่พึ่งทั้งภายนอกภายใน มีใจกับธรรมเป็นเครื่องชโลมหล่อเลี้ยงให้เกิดความอบอุ่นเย็นใจอยู่ที่ใดก็เป็น**สุคโต** แบบลูกศิษย์ตถาคต ไม่แสดงความอดอยากขาดแคลนในทางใจ

พระธุดงคกรรมฐานที่มุ่งต่อธรรม ท่านไปแล้วอยู่โดยอาการอย่างนี้ ท่านจึงอยู่ได้ไปได้ ยอมอด ทนความลำบากหิวโหยได้อย่างสบายหายห่วงกับสิ่งทั้งปวง มีธรรมเป็นอารมณ์ของใจ

๑๖๒.

ชอบเปลี่ยนสถานที่วิเวก

พอออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ก็ได้เดินทางวิเวกไปตามป่าเขาที่ห่างไกลผู้คนเพื่อทำความเพียรอยู่เสมอ แม้ท่านบรรลุธรรมขั้นสูงสุด กิเลสไม่มีเกาะอยู่ในจิตใจท่านแล้วก็ตาม ท่านก็ยังบำเพ็ญเพียรอยู่อย่างไม่ลดละลงแต่อย่างใด

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ **หลวงปู่** ได้พักจำพรรษาอยู่ที่**บ้านดาน** อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

เมื่อออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่**ก็ได้เที่ยววิเวกตามป่าเขา และเปลี่ยนที่ทำความเพียรอยู่เสมอๆ ซึ่งปกติ**หลวงปู่**ท่านชอบเที่ยวธุดงค์ไปตามป่าตามเขาอยู่แล้ว แล้วยังชอบเปลี่ยนที่ทำความเพียรอยู่บ่อยๆ อีก

เป็นต้นว่า เมื่อ**หลวงปู่** ไปพำนักอยู่ในสถานที่หนึ่งใดแล้ว ในช่วงเช้าท่านไปบำเพ็ญเพียรอยู่ที่หนึ่ง ตอนบ่ายๆ หรือเย็นก็เปลี่ยนไปบำเพ็ญเพียรอีกที่หนึ่ง ตอนกลางคืนก็ไปเดินจงกรมหรือนั่งภาวนาอีกที่หนึ่ง แต่อยู่ในบริเวณที่ไม่ไกลจากที่ท่านพัก

คือเปลี่ยนทิศทางบ้าง ไปในที่ใกล้บ้าง ไกลบ้าง เปลี่ยนถ้ำบ้าง ขึ้นไปอยู่บนหลังเขาบ้าง ตามหินดานบ้าง ดึกๆ จึงกลับมาที่พัก

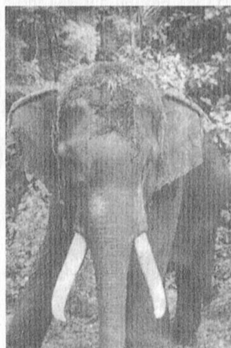
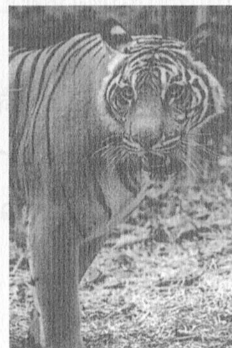
หลวงปู่ขาว ท่านให้เหตุผลสำหรับนิสัยของท่านว่า **เวลากำลังชุลมุนวุ่นวายกับการแก้กิเลส การเปลี่ยนสถานที่และใช้อุบายต่างๆ เช่นนั้น ปัญญามักเกิดขึ้นเสมอ กิเลสตั้งตัวไม่ติดเพราะถูกอุบายของสติปัญญาตีต้อนในท่าต่างๆ ให้หลุดลอยไปเป็นพักๆ**

ถ้าอยู่ในที่แห่งเดียว ทำให้ชินต่อสถานที่ แต่กิเลสมิได้ชินกับเรา มันสั่งสมตัวขึ้นเสมอ ไม่ว่าเราจะชินกับอะไรหรือไม่ก็ตาม เราจำต้องพลิกแพลง เปลี่ยนแปลงอุบายและสถานที่ เพื่อปลุกสติปัญญาอยู่เสมอ ให้ทันกับกลมายาของกิเลสที่ปักหลักสั่งสมตัวเอง และต่อสู้กับเราไม่มีเวลาพักผ่อนตัวตลอดเวลา ถ้าเว้นบ้างก็เพียงเวลาหลับสนิทเท่านั้น นอกนั้นเป็นเวลาทำงานของมันเสียสิ้น

ดังนั้น การทำความเพียร จะลดหย่อนอ่อนข้อและผลัดเพี้ยนเลื่อนเวลาอยู่ จึงทำให้กิเลสตัวขยันหัวเราะเอา

การเปลี่ยนสถานที่และอุบายอยู่เสมอ จึงพอมองเห็นความแพ้ชนะกับกิเลสบ้าง ไม่ปล่อยให้มันรับเหมาเป็นเจ้าของแต่ผู้เดียว ดังนี้

ถ้านำเหตุผลของหลวงปู่ไปคิดพิจารณาแล้ว จะได้ประโยชน์และเป็นคติได้ดีสำหรับนักปฏิบัติผู้ไม่นอนใจให้กิเลสขึ้นเหยียบย่ำทำลายเอาทุกๆ กรณีที่จิตไหวตัว

๑๖๓.

จำพรรษาที่ภูวัว ดงเสือดงช้าง

ช่วงที่ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ท่องเที่ยวอยู่แถบริมแม่น้ำโขงนี้ ท่านชอบธุดงค์ไปทางภูสิงห์ ภูวัว ภูลังกา และดงหม้อทอง ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเซกา อำเภอโพนพิสัย และอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย และเขตอำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ **หลวงปู่** ได้ไปจำพรรษาที่**ภูวัว** อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย

ภูมิประเทศแถบนั้นมีภูเขามาก ล้วนแต่เป็นทำเลดีๆ เหมาะแก่การบำเพ็ญสมณธรรมอย่างยิ่ง แต่อยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านมาก บิณฑบาตไม่ถึง ต้องมีคนผลัดเปลี่ยนขึ้นถวายอาหาร

ที่**ภูวัว** เป็นที่ชุมนุมของสัตว์ป่านานาชนิด มีเสือ ช้าง กระทิง วัวแดง เป็นต้น

ตอนบ่ายๆ และเย็น จะได้ยินเสียงสัตว์ป่าเหล่านั้นร้องส่งเสียงสนั่นหวั่นไหวไปทั้งป่า **ผู้ไม่สละตายจริงๆ ยากที่จะอยู่ได้ เพราะเสือชุมมากเป็นพิเศษ และไม่ค่อยกลัวคนด้วย**

บางคืน พระท่านเดินจงกรมทำความเพียรเดินไปเดินมาอยู่ เสือยังแอบมาหมอบดู**หลวงปู่**โดยไม่กลัวท่านเลย แต่เสือมันไม่ทำอะไรพระ มันคงนึกสงสัยว่าพระทำอะไร เดินไปเดินมาอยู่ดึกๆ ดื่นๆ ก็เลยแอบย่องมาดูก็ได้

หลวงปู่ท่านเห็นอะไรผิดสังเกต นึกสงสัย เอาไฟฉายส่องดู ยังเห็นเสือโคร่งใหญ่โดดออกไปต่อหน้าต่อตาก็มี

แม้กระนั้น**หลวงปู่**ก็ยังเดินจงกรมทำความเพียรต่อไปโดยไม่คิดกลัวว่าเสือจะโดดมาคาบเอาไปกินเลย **ทั้งนี้ก็เพราะความเชื่อในธรรมมากกว่าความกลัวเสือ จึงอดทนทำความเพียรต่อไปได้**

บางวัน พอตกเย็น พระท่านก็ขึ้นบนไหล่เขาแล้วมองลงไปดูโขลงช้างใหญ่ ซึ่งกำลังพากันออกเที่ยวตามหินดานอันกว้างยาวเป็นกิโลๆ สามารถมองเห็นช้างทั้งโขลงได้อย่างชัดเจน ทั้งตัวเล็กๆ และตัวใหญ่ๆ ที่กำลังหยอกเล่นกันอย่างเพลิดเพลินเช่นนั้น ทำให้ดูพวกมันเพลินไปจนค่ำไม่รู้ตัวก็มี เพราะสัตว์เหล่านี้ชอบหยอกเล่นกันเหมือนมนุษย์เรานี้เอง

๑๖๔.

นิมิตถึงพระอุปัชฌาย์

หลวงปู่ขาว อนาลโย เคยเล่าให้ลูกศิษย์ฟังว่า ในสมัยที่ท่านจำพรรษา บำเพ็ญภาวนาอยู่แถว**ภูสิงห์ ภูวัว** นั้น ขณะภาวนาปรากฏนิมิตเห็นท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์** (จูม พนฺธุโล) พระอุปัชฌาย์ของหลวงปู่คราวญัตติกรรมเป็นพระธรรมยุต

ในนิมิตเห็นว่ามีเรือสำเภาใหญ่ลำหนึ่ง ในเรือบรรทุกสิ่งของเครื่องใช้เต็มไปหมด คนในเรือได้มานิมนต์ท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์**ลงเรือ ท่านเจ้าคุณฯจึงนิมนต์**หลวงปู่ขาว**ไปด้วย

หลวงปู่รับนิมนต์ แต่ขณะที่ท่านจะลงเรือ ปรากฏว่ากลดของท่านเกิดไปติดอยู่กับกิ่งไม้ มัวแต่ปลดขอกลดอยู่ เรือจึงออกแล่นไปก่อน **หลวงปู่**จึงไม่ได้ลงเรือไปด้วย

หลวงปู่ ได้ยกนิมิตขึ้นพิจารณา ก็ทราบว่า ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ คงจะมรณภาพก่อนหลวงปู่เป็นแน่ ทั้งๆ ที่ท่านเจ้าคุณฯ กับหลวงปู่ขาว เกิดปีเดียวกัน มีอายุเท่ากัน

หลวงปู่ เคยเล่านิมิตของท่านอีกครั้งหนึ่งว่า ท่านได้ขึ้นไปบนภูเขาแห่งหนึ่ง เห็นมีอาสนะปูไว้สำหรับพระเถระ แต่พบว่าอาสนะของหลวงปู่กลับจัดไว้สูงกว่าอาสนะของพระอุปัชฌาย์ของท่าน

หลวงปู่ตกใจมาก จึงได้นิมนต์ให้**ท่านเจ้าคุณฯ** ขึ้นไปนั่งข้างบน หลวงปู่ขอนั่งข้างล่างตามประเพณีปฏิบัติ แต่ท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์** ไม่ยอม ท่านตอบว่า "ผมได้เพียงแค่นี้พอแล้ว" ท่านเจ้าคุณฯ ท่านไม่ยอมเปลี่ยนที่นั่ง

หลวงปู่ได้พิจารณานิมิตนั้น ได้ความว่า ในขณะนั้น**ท่านเจ้าคุณฯ** ท่านไปอยู่พรหมโลก**ชั้นสุทธาวาส** ยังไม่ถึงพระนิพพาน เหตุผลคือ **ท่านเจ้าคุณฯ**ท่านมีภูมิบารมีใหญ่ทั้งสัมภาระและบริวารมาก เหมือนรถไฟคันยาวต้องค่อยๆ ไปกับบริวาร

หลวงปู่ เล่าว่า ท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์**มีจิตใจระลึกถึงหลวงปู่อยู่เสมอ เมื่อหลวงปู่ไปพำนักอยู่ที่ต่างๆ ท่านเจ้าคุณฯ มักจะพาญาติโยมไปเยี่ยมเยียนบ่อยๆ ฝากสิ่งของไปถวาย

บางที**ท่านเจ้าคุณฯ** ก็ใช้ให้ญาติโยมไปนิมนต์**หลวงปู่**ให้ไปพบ แล้วมักถามธรรมกัน

บางครั้ง**ท่านเจ้าคุณฯ** ก็นิมนต์ให้**หลวงปู่**เทศน์ให้ฟัง แต่**หลวงปู่**จะไม่ค่อยยอม จะกราบเรียนไปว่า "เกล้ากระผมเทศน์ไม่ค่อยจะเป็นดอกขอรับ"

ท่านเจ้าคุณฯ ก็บอกว่า ญาติโยมอยากฟังเทศน์พระธุดงคกรรมฐาน **ให้เทศน์แต่แก่นๆ ไม่ต้องเทศน์มากก็ได้ หลวงปู่**ท่านขัดไม่ได้ จึงเทศน์เพียงสั้นๆ ต่อจากนั้น**ท่านเจ้าคุณฯ** ท่านก็จะเทศน์ ขยายใจความออกมาในรายละเอียด "ซึ่งธรรมของท่านเจ้าคุณฯ ไหลออกมาอย่างไม่ขาดสาย สืบเนื่องต่อจากธรรมของพระกรรมฐานของหลวงปู่ขาวนั่นเอง"

หลวงปู่ขาว ท่านบอกว่า ท่านเจ้าคุณฯ ท่านเทศน์ได้ดีมาก ส่วนพระกรรมฐานนั้นท่านเทศน์ไม่มากดอก จะเทศน์แต่แก่นๆ มันก็พอแล้ว นั่นแหละคือธรรมอันแท้จริงที่วิเศษทีเดียว

๑๖๕.

วัดป่าแก้วชุมพล ที่สุดท้ายก่อนไปถ้ำกลองเพล

เมื่อออกพรรษา **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ก็ออกเดินทางจาก**ภูวัว ภูสิงห์** วิเวกไปในที่ต่างๆ ทำบำเพ็ญเพียรและโปรดญาติโยมไปเรื่อย

หลวงปู่ขาว ท่านมีความเด็ดเดี่ยวมาก การนั่งภาวนาตลอดสว่างท่านทำได้อย่างสบาย ไม่มีอะไรเป็นอุปสรรค **ก็การนั่งภาวนาแต่หัวค่ำยันสว่างนั้นมิใช่งานเล็กน้อย ถ้าไม่เป็นผู้ใจกล้าหาญกัดเหล็กกัดเพชรจริงๆ จะทำไม่ได้**

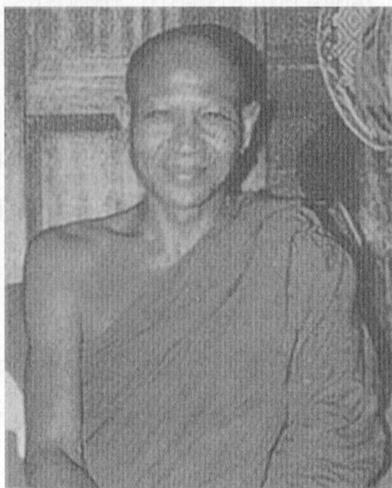
ด้วยความเด็ดเดี่ยว เอาจริงนี่เอง หลวงปู่ขาวจึงสามารถเป็นอาจารย์สั่งสอนคณะสานุศิษย์ให้ได้รับความร่มเย็นเรื่อยมา

หลวงปู่ท่านแน่ใจในองค์ท่านเองอย่างเต็มเปี่ยมว่า เป็นผู้สิ้นภพสิ้นชาติอย่างประจักษ์ใจทั้งที่ยังครองขันธ์อยู่ ปล่อยขันธ์เมื่อไรก็เป็นปรมํ สุขํ ล้วนๆ เมื่อนั้น หมดภาระและหมดความกังวลโดยสิ้นเชิง

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ได้พักจำพรรษาที่**วัดป่าแก้วชุมพล** อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร นับเป็นที่สุดท้ายก่อนที่ท่านจะไปพำนักปักหลักอยู่ที่ถ้ำกลองเพลจนตลอดอายุขัยของท่าน

ท่านผู้อ่านคงพอทราบกันแล้วว่า **วัดป่าแก้วชุมพล** นี้เป็นวัดของ**พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร** พระอาจารย์ของ**คุณหมออมรา มลิลา** เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันคือ **พระอาจารย์อุ่นหล้า จิตธมฺโม** วัดนี้เป็นวัดวิปัสสนากรรมฐานที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ท่านที่ยังไม่เคยไปควรหาโอกาสไปกราบเจดีย์และพระธาตุของ**พระอาจารย์สิงห์ทอง** ให้ได้นะครับ นอกจากนี้ยังมีพระเจดีย์ของแม่ชีท่านหนึ่ง ซึ่งอยู่วัดนี้ และกระดูกของท่านได้กลายเป็นพระธาตุ หลังจากท่านถึงแก่กรรมแล้ว น่าเสียดายไม่มีเวลาพอที่จะสืบค้นชื่อของแม่ชีที่ว่านี้ ท่านควรหาโอกาสไปเยี่ยมชมที่วัดเองก็แล้วกัน (ขอกระซิบ คณะแม่ครัวที่วัดนี้ทำอาหารได้อร่อยจริงๆ ผมเคยพาคณะไปทอดผ้าป่าครั้งหนึ่งเราได้อิ่มทั้งอาหารกาย และอาหารใจ อย่างไม่รู้ลืม)

พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร
วัดป่าแก้วชุมพล อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

๑๖๖.

จับโกหกพระภิกษุด้วยนิมิต

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ท่านจำพรรษาที่**วัดป่าแก้วชุมพล** อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร ว่า

คืนหนึ่ง ขณะที่**หลวงปู่**กำลังนั่งสมาธิภาวนาอยู่ จิตก็สว่างไสว ใจก็สงบ ก็มีเสียงกระซิบบอกท่าน โดยระบุชื่อพระภิกษุในวัดว่าให้ "ไปซื้อซิ่นหลวงพระบางมานุ่ง"

หลวงปู่ ได้พิจารณานิมิตนั้น ก็ทราบเรื่องราวของพระที่ถูกระบุชื่อได้อย่างละเอียดชัดเลน รวมทั้งจิตของท่านยกภาษาบาลีขึ้นพร้อมทั้งแปลความหมายด้วยเสร็จ

รุ่งเช้า **หลวงปู่**ก็เรียกพระที่ถูกระบุชื่อในนิมิตให้ไปพบท่าน สอบถามเรื่องพระรูปนั้นที่ถูกสงฆ์สงสัยว่าต้องอาบัติ แต่พระรูปนั้นได้ปฏิเสธโดยตลอด

หลวงปู่ ได้กล่าวตักเตือนพระรูปนั้นด้วยความหวังดี ขอให้พระพูดความจริง แต่พระรูปนั้นก็ยังปฏิเสธและพูดยืนยันว่า "ผมไม่เป็นตามที่ถูกสงสัย ผมบริสุทธิ์อยู่ขอรับ"

หลวงปู่ ก็เลยพูดขึ้นว่า "ท่านไม่ต้องมาโกหกผมหรอก ผมนั้นรู้เรื่องท่านดี รู้ถึงตับไตไส้พุงของท่านด้วยซ้ำว่ามันมีกี่ขดๆ ผมรู้หมดทั้งนั้น ผมรู้ทั้งทางนอกทางใน ใครจะมาโกหกผมไม่ได้เป็นอันขาด เมื่อคืนนี้ผมรู้ท่านเห็นท่านอย่างแจ่มแจ้ง"

พระรูปนั้นแสดงอาการหน้าซีด ตกใจกลัวอย่างที่สุด จึงก้มกราบ**หลวงปู่** ขอรับสารภาพจดหมดสิ้น พร้อมกับพูดว่า "ผมมันเป็นคนโง่ ผมมันเป็นคนหลง ผมเป็นโจร"

หลวงปู่ จึงพูดว่า "คนจริงมันต้องพูดจริงทำจริง ผิดก็รับสารภาพผิด ถูกก็บอกว่าถูก มันจึงจะถูกต้อง แต่ถ้าตนผิดทั้งที่รู้แล้วยังปิดบัง เอาความชั่วไว้อีก มันเหมือนกับปกคลุมอุจจาระไว้"

หลวงปู่ ได้ช่วยจัดการแก้ไขและดำเนินการให้กับพระรูปนั้นจนเป็นที่เรียบร้อย นับเป็นความเมตตาอันยิ่งจากท่าน

(ในบันทึกไม่ได้บอกว่าพระรูปนั้นต้องอาบัติอะไร และอาบัติระดับไหน และหลวงปู่ช่วยพระรูปนั้นอย่างไร)

วันต่อมา เมื่อ**หลวงปู่**ทำกิจวัตรเสร็จแล้ว ตอนพลบค่ำท่านลงไปเดินจงกรม ท่านมองเห็นสิ่งแปลกสิ่งหนึ่งมาตั้งอยู่ที่ทางจงกรม มีสีดำทะมึนเหมือนตอไม้ไผ่รวก

ท่านสงสัยว่าเป็นอะไร เพราะไม่เคยเห็นมาก่อน ท่านจึงบ้วนน้ำหมากใส่ เจ้าดำทะมึนยังนิ่งเฉยอยู่ ท่านจึงยื่นมือจะจับดู เจ้าดำทะมึนกลับหลบมือท่านไปมา ดูลักษณะเหมือนตอไม้ ไม่มีหัวมีแต่คอ

หลวงปู่รู้ว่าเป็นอะไร จึงพูดว่า "นี่หนายังไม่ตายดอก แต่.....(ชื่อพระ).....ก็ตายเป็นเปรต เป็นผีดิบแล้ว ร่างกายของเธอแสดงให้เราเห็นแล้วโดยไม่ต้องสงสัยแต่อย่างใด

พระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวไว้ไม่มีผิด ว่า **นัตถิโลเก รโหนามะ** ความชั่วปกปิดไว้เท่าไรใครจะรู้ กรรมมันเปิดออกให้เราดู

สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรมดีกรรมชั่วที่ตนทำไว้ คนดีถึงจะทำตัวเป็นใบ้ใครก็รู้ ถึงจะหลบหลีกปลีกตัวอยู่ถ้ำ ภูเขา ถึงแม้มนุษย์ไม่รู้ เทวดาก็บอกเอง กลิ่นของศีลย่อมฟุ้งขจรขจายไปทั่วทิศ เป็นนิมิตหมายของคนดี”

พระอาจารย์อุ่นหล้า จิตธมฺโม
เจ้าอาวาสวัดป่าแก้วชุมพล อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

ภาค ๔ :
อยู่ประจำ ณ ถ้ำกลองเพล

๑๖๗.

สู่ถ้ำกลองเพล

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ พอออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ก็ออกจาก**วัดป่าแก้วชุมพล** อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร ออกวิเวกตามป่าเขา ใช้ชีวิตเยี่ยงพระธุดงคกรรมฐานเหมือนที่ผ่านมา ในครั้งนั้น **หลวงปู่**วิเวกมาตาม**สันเขาภูพาน** อันยาวตระการของภาคอิสาน มาทาง**อำเภอหนองวัวซอ** และ**อำเภอหนองบัวลำภู** จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่ได้เดินทางมาถึงบริเวณ**ถ้ำกลองเพล**ในปัจจุบัน ซึ่งสมัยนั้นเป็นป่าดงหนาทึบ เต็มไปด้วยถ้ำหิน ภูเขา และโขดหินใหญ่น้อยมากมาย ทางสัญจรระหว่างบ้านผู้คนก็ไม่มี เต็มไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด พวกมันเดินไปมาโดยไม่เกรงกลัวต่อผู้คนเลย นับตั้งแต่ฝูงช้าง วัวแดง ควายป่า เสือโคร่ง เสือดาว เสือเหลือง หมี แรด หมูป่า สุนัขป่า กวาง ไก่ป่า และนกนานาชนิด

สถานที่**ถ้ำกลองเพล**นี้ เหมาะแก่การบำเพ็ญภาวนา ถูกกับอัธยาศัยของพระป่าเช่น**หลวงปู่** ท่านจึงได้ปักหลักอยู่ที่นั่นเรื่อยมาจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

วัดถ้ำกลองเพล จึงเป็นพุทธสถานอันศักดิ์สิทธิ์ มีเรื่องราวที่เกี่ยวเนื่องกับ**หลวงปู่**ชนิดที่เล่ากันไม่จบไม่สิ้นทีเดียว

แม้**หลวงปู่ขาว** จะมาพำนักประจำอยู่ที่**วัดถ้ำกลองเพล** แล้วก็ตาม นิสัยของพระป่าที่ชอบปลีกตัวและหลบลี้ห่างไกลจากผู้คนและชุมชนของท่านก็ยังคงอยู่

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ พูดถึงเรื่องนี้ ดังนี้ :-

"วัดหลวงปู่ขาวอยู่ในป่าในภูเขา เป็นทำเลบำเพ็ญภาวนาดีมาก เต็มไปด้วยหินผาป่าไม้น่ารื่นรมย์

หลวงปู่ขาว พยายามหลบหลีกจากผู้คน และหลีกจากความเจริญทางวัตถุนิยมของคนในเมือง ถ้าจะว่าท่านเป็นพระป่าเถื่อนเหมือนพระธุดงค์ทั้งหลายก็ไม่ผิด เพราะท่านมีนิสัยระวังตัวกลัวภัยจากในป่าติดตัวมา **แม้มีคุณธรรมสูงสุดแล้วก็ยังละนิสัยนั้นไม่ขาด** อาจเป็นตามธรรมที่ท่านแสดงไว้ว่า **นิสัยดั้งเดิมของพระสาวกทั้งหลายละไม่ขาด นอกจากพระพุทธเจ้าเพียงองค์เดียวที่ทรงละพระนิสัยพร้อมกับวาสนาได้โดยเด็ดขาดสิ้นเชิง**

หลวงปู่ขาว นี้ เวลามีคนเข้าไปพลุกพล่าน ไม่เข้าเรื่องเข้าราวมากๆ ท่านจะปลีกตัวหนีไปอยู่ตามป่า ตามซอกหินบนภูเขาโน้น จนกว่าเรื่องสงบลง ตอนเย็นๆ หรือค่ำมืดถึงจะกลับลงมาที่พัก

เมื่อถูกถามว่า ทำไมท่านจึงหลบหลีกปลีกตัวออกไปอยู่ในที่เช่นนั้นเล่า ? ท่านก็ให้เหตุผลว่า **ธรรมเรามีน้อย สู้กำลังของโลกที่เชี่ยวจัดไม่ไหว** จำต้องหลีกไป ขืนอยู่ต่อไปธรรมต้องแตกสลาย ที่ไหนจะพอประคองตัวได้ก็ควรคิดเพื่อตัวเอง แม้ไม่มีวาสนาพอจะเผื่อผู้อื่นได้ดังนี้

แต่เท่าที่ทราบมา ท่านมีความเมตตาอนุเคราะห์ประชาชนอยู่มากตามปกตินิสัย ที่ท่านปลีกตัวหลบหนีไปในบางกรณี น่าจะเหลืออดเหลือทน ดังท่านว่า ที่ฝ่ายทำลายโดยไม่มีเจตนาหรือมีก็ไม่อาจทราบได้ ซึ่งมีจำนวนมากและโดนเสมอ"

๑๖๘.

ตำนานของถ้ำกลองเพล

วัดถ้ำกลองเพล เป็นวัดร้างมาแต่โบราณ ช่วงที่บ้านเมืองมีศึกสงคราม ผู้คนได้ขนเอาทรัพย์สมบัติต่างๆ มาซุกซ่อนไว้ในถ้ำแห่งนี้ เพื่อไม่ให้ถูกแย่งชิงเอาไป ดังนั้น ภายในถ้ำใหญ่ จึงมีของเก่าโบราณที่มีค่าฝังซุกซ่อนไว้จำนวนมาก

เวลาผ่านไปเป็นร้อยๆ ปี ต้นไม้ขึ้นปกคลุมบริเวณนั้นจนหนาทึบจนไม่สามารถมองเห็นบริเวณถ้ำ

ต่อมามีพวกพรานล่าสัตว์ ได้มาอาศัยบริเวณถ้ำเป็นที่พักเหนื่อย ในช่วงที่พักได้เห็นความอัศจรรย์ เพราะบริเวณนั้นมีสัตว์ป่ามากมาย แม้พรานจะใช้อาวุธล่าก็ไม่ถูกสัตว์เหล่านั้น ซึ่งต่างไปจากสถานที่อื่นๆ

บรรดาพรานต่างเห็นความมหัศจรรย์ จึงได้เชิญให้**นักธรรม** (หมายถึงผู้ชำนาญทางเข้าทรง หรือการนั่งทางใน)มาเข้าทรงตรวจดู จึงทราบว่าที่นั้นเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ มีเจ้าคุ้มครองอยู่

พวกชาวบ้านจึงได้พากันมาบูรณะปฏิสังขรณ์ถ้ำขึ้น ตัดต้นไม้และเถาวัลย์ที่ปกคลุมออก จึงมองเห็นถ้ำขนาดใหญ่ที่สวยงาม

พวกเขาได้เห็นพระพุทธรูปจำนวนมากมายซุกซ่อนอยู่ในถ้ำเล็กถ้ำน้อย มีทั้งพระพุทธรูปทองคำ สัมฤทธิ์ เงิน โลหะ และที่ทำด้วยไม้ก็มีมาก รวมทั้งทรัพย์สมบัติที่มีค่าต่างๆ ก็มีมาก

ต่อมาได้มีพวกโจรใจบาปหยาบช้า มาขโมยพระพุทธรูปและสมบัติที่มีค่าไป เหลือพระพุทธรูปแตกหักและพระพุทธรูปที่ทำด้วยไม้ แต่ก็ยังมีจำนวนมาก มีทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

ส่วนที่ได้ชื่อว่า **ถ้ำกลองเพล** นั้น เพราะมีคนเฒ่าคนแก่เล่าว่าในสมัยก่อน เมื่อถึงวันพระ จะได้ยินเสียงกลองตีดังสนั่นหวั่นไหว ชาวบ้านเชื่อกันว่าคงเป็นการกระทำของเทพยดาฟ้าดิน ตีกลองเตือนให้ชาวบ้านได้ไปทำบุญสุนทาน และงดเว้นจากการทำชั่วต่างๆ บอกให้รู้ว่าเป็นวันพระ

ภายในถ้ำ เคยมีกลองเพลใบใหญ่อยู่ประจำ มีขนาดใหญ่โตประมาณอายุเป็นร้อยปีขึ้นไป จนกลองนั้นเก่าคร่ำคร่าผุพัง ไม้แตกกระจัดกระจายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยไปตามอายุ

พวกพรานล่าเนื้อ เวลามานอนพักในถ้ำ ยังได้เอาเศษไม้ที่แตกจากกลอง เอามาเป็นฟืนหุงหาอาหารและให้ความอบอุ่น

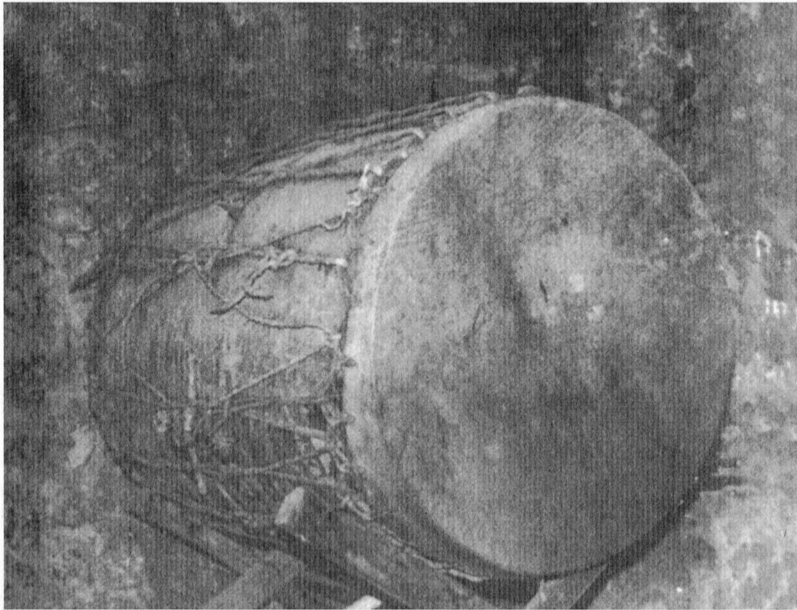
ชาวบ้านแถบนั้นถือเอากลองเพลเป็นเครื่องหมายจึงเรียกขานกันว่า **ถ้ำกลองเพล**

มีพระธุดงคกรรมฐานไปเที่ยวบำเพ็ญสมณธรรมและพักที่ถ้ำนั้นบ่อยๆ

หลังจากหลวงปู่ขาว อนาลโย ได้ไปอยู่ที่นั่นแล้วจึงได้พัฒนาขึ้นเป็น**วัดถ้ำกลองเพล** มาจนปัจจุบัน

วัดถ้ำกลองเพล ปัจจุบัน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งอยู่บนถนนอุดร - หนองบัวลำภู อยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปทางตะวันออกประมาณ ๑๔ กิโลเมตร มีทางแยกเข้าวัดไปอีกประมาณ ๒ กิโลเมตร ใครยังไม่เคยไปควรหาโอกาสไปให้ได้นะครับ

กลองเพล ในถ้ำกลองเพล

๑๖๙.

การบำเพ็ญภาวนา ในช่วงแรก

หลวงปู่ขาว อนาลโย ธุดงค์มาถึงถ้ำกลองเพลในราวเดือนยี่ (มกราคม) ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ **หลวงปู่**ได้พักภาวนาที่นั่นเพราะเป็นที่สงบสงัดยิ่งนัก มีชาวบ้านป่าอยู่แถวนั้นเพียง ๔ - ๕ หลังคาเรือน พออาศัยโคจรบิณฑบาตได้

การเดินทางติดต่อข้างนอกก็อาศัยการเดินทางโดยเท้าเปล่าลอดลัดตามพุ่มไม้ และป่าไผ่ออกไป บริเวณวัดเป็นป่าดงดิบรกชัฏ บรรดาสัตว์ป่ามีมากมายเดินกันให้เพ่นพ่านทีเดียว

ในช่วงแรกของการมาพักบำเพ็ญภาวนาที่**ถ้ำกลองเพล หลวงปู่**บอกว่า ต้องอาศัยหญ้าคาเป็นที่รองนั่ง ใช้ขอนไม้แทนหมอน เอาบั้งทิง (ลำไม้ไผ่ทะลุข้อระหว่างปล้องออก) ใช้แทนกระป๋องตักน้ำ กุฏิวิหารก็อาศัยร่มไม้บ้าง ผาหินหรือถ้ำหินต่างๆ บ้าง

สำหรับภัตตาหาร ก็อาศัยตามแต่ชาวบ้านศรัทธาเขาจะหาได้ มีน้ำพริกปลาร้ากับยอดผักเป็นอาหารหลักอาหารทิพย์เลยทีเดียว ฉันแล้วไม่อืดท้อง ไม่ง่วงเหงาหาวนอน

พระพุทธรูป ในถ้ำกลองเพล

นอนน้อยแต่ทำความเพียรมาก **หลวงปู่**ท่านบอกว่า**รวยลาภ** ก็คือ **ธัมมะจักขุง อุทะปาทิ** ดวงตาแจ่มใส, **ฌานัง อุทะปาทิ** รวยฌาน รวยสมาบัติ สมาธิภาวนา, **ปัญญา อุทะปาทิ** รวยความกล้า ดวงปัญญาฆ่ากิเลสให้ตายคลายกิเลสของเน่าให้หลุดพ้นถึงวิมุตติ พระนิพพาน, **อาโลโก อุทะปาทิ** พระอาทิตย์ส่องแสงในกลางวัน พระจันทร์ส่องแสงในราตรี **ส่วนดวงธรรม ส่องแสงสว่างไสวทั่วโลก**

ภายหลังญาติโยมได้ทราบข่าว**หลวงปู่**มาพักบำเพ็ญภาวนาอยู่ ณ **วัดถ้ำกลองเพล**นี้ ก็ได้พากันเดินทางมาเพื่อกราบคารวะท่าน แม้ว่าการไปมาสุดแสนจะลำบากยากเข็ญสักปานใด รถราเข้าไม่ถึง ต้องเดินด้วยเท้าลัดป่าเข้ามาเป็นระยะทางหลายๆ กิโลเมตร และตลอดทางเต็มไปด้วยสัตว์ป่าดุร้ายก็ตาม ด้วยแรงศรัทธา ประชาชนทั้งใกล้และไกลก็อุตส่าห์ดั้นด้นเพื่อไปกราบสักการะ**หลวงปู่**

บ้างก็ปวารณาสร้างกุฏิ บ้างก็ปวารณาด้านอาหารการฉัน ทำให้วัดถ้ำกลองเพลพัฒนาจนเป็นปึกแผ่นถึงปัจจุบัน

๑๗๐.

พระพุทธรูป พูดกับหลวงปู่ได้

หลวงปู่ขาว อนาลโย เล่าให้ฟังว่า เมื่อครั้งมาอยู่**วัดถ้ำกลองเพล**ใหม่ๆ ว่า คืนหนึ่ง ท่านนั่งทำสมาธิภาวนาอยู่ภายในถ้ำหน้าพระพุทธรูปที่ตั้งเรียงรายกันอยู่

จิตท่านเกิดความสงบอย่างมาก ใสสว่างเหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ เหมือนแก้วมณีอันสว่างไสว ปราศจากซึ่งควัน หมอก และผงธุลี ขณะนั้นก็เกิดแสงสว่างขึ้นตามบริเวณที่มีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่

ปรากฏในนิมิตนั้นว่า **พระพุทธรูปแต่ละองค์พูดได้** บางองค์หัวเราะ บางองค์ยิ้ม ดูบรรยากาศช่างมีความสุขและชุ่มเย็นเป็นที่น่าอัศจรรย์

พระพุทธรูปองค์หนึ่ง ถามพระพุทธรูปอีกองค์ว่า "ท่านบวชได้กี่พรรษาแล้ว" บางองค์ก็ตอบว่า "ผมได้ ๑๐๐ พรรษาแล้ว" อีกองค์หนึ่งตอบว่า "ผมได้ ๕๐๐ พรรษาแล้ว" องค์ที่พรรษาสูงสุดพูดว่า "พวกท่านยังอ่อนกว่าผมมากเลยทีเดียว ผมบวชได้ ๑,๐๐๐ พรรษาแล้ว"

ในนิมิตแสดงอย่างแจ่มแจ้งมาก พระพุทธรูปทุกองค์ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์ดี มีเมตตาสูง แล้วยังแสดงธรรมให้**หลวงปู่**ฟังอย่างซาบซึ้งใจอีกด้วย

หลวงปู่นั่งภาวนาด้วยดวงจิตที่เบิกบานจนถึงสว่างเพราะจิตวางอุปาทานความยึดมั่นถือขันธ์ ได้ประสบสิ่งมหัศจรรย์อันเป็นของสำคัญยิ่ง

ในบางคืน บางครั้ง เมื่อจิตสงบแล้วจะปรากฏนิมิตเห็นแสงแก้วแพรวพราวขาวสะอาดหยาดย้อยตามบริเวณถ้ำ พบเห็นสิ่งมหัศจรรย์อยู่บ่อยๆ

ลูกศิษย์ที่ได้ฟังต่างก็ตื่นเต้นและปลื้มปีติไปตามๆ กัน เมื่ออยากรู้ว่าพระพุทธรูปองค์ใดกี่พรรษา **หลวงปู่**ก็กรุณาชี้บอกว่าองค์นั้นเท่านี้พรรษานะ องค์นั้นเท่านั้นพรรษานะ **หลวงปู่**อธิบายบอกชนิดที่มีความคุ้นเคยกับพระพุทธรูปแต่ละองค์เป็นอย่างมากซึ่งศิษย์วัดถ้ำกลองเพลรุ่นเก่าๆ จะทราบเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างดี

เมื่อลูกศิษย์รุ่นหลังถามว่า ทำอย่างไรพวกเขาจึงจะได้รู้ได้เห็นเรื่องที่**หลวงปู่**เล่ามาได้บ้าง **หลวงปู่**ท่านตอบว่า "ก็มานอนเหมือนคนตาย แล้วมันจะรู้จะเห็นปราสาทวิมานอะไร อยากได้ อยากรู้ อยากเห็นต้องนั่งบำเพ็ญภาวนาจึงจะเห็นของพรรค์นี้ จะมาเล่าบอกกันทั้งหมดเดี๋ยวเขาจะหาว่าเรานี้บ้า"

หลวงปู่ ได้เมตตาสอนศิษย์ต่อไปว่า "ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวไว้ดี ถ้าอยากรู้อยากเห็นมันต้องทำเอาเอง พระธรรมดวงธรรม แสงสว่างทางแห่งความสุข วิมุตติ วิโมกข์ มันมีอยู่ในตัวเรา

ขอจงลงมือทำ อย่ามัวแต่อยากเฉยๆ ไม่ประพฤติไม่ทำมันก็เหมือนคนตาบอดหลงทาง

พระพุทธ พระธรรม พระอริยสงฆ์ มีอยู่ทุกเมื่อ ใครกินผู้นั้นอิ่ม จะถามคนที่กินอาหารอิ่มว่ามันเป็นอย่างไร จะไปถามทำไม อาหารคือ ธรรมโอสถมีแล้ว เมื่อกิน คือลงมือปฏิบัติก็ไม่ต้องถามดอก ถ้ามันถึงเมืองอ้อ เมืองพอ แล้วมันจะออกปากอุทานว่า ... อ๋อ! เป็นอย่างนี้เอง !..."

๑๗๑.

พรานบุญหนาผู้ใจบาป

หลวงปู่ขาว อนาลโย เล่าว่า สมัยที่ท่านมาอยู่ที่**ถ้ำกลองเพล**ใหม่ๆ นั้น ในถ้ำมีพระพุทธรูปขนาดต่างๆ มากมาย ทั้งที่ซ่อนไว้ในที่ลับตาคน ทั้งที่ประดิษฐานในถ้ำอย่างเปิดเผยแต่ดั้งเดิม ที่คนนำมาประดิษฐานรวมไว้ในถ้ำนั้นมีมากมาย แม้พระพุทธรูปทองคำ เงิน นาก ทองสัมฤทธิ์ ก็มีไม่น้อย "แต่ถูกมารศาสนาเอาไปกินเรียบวุธไม่มีเหลือมานานแล้ว" เหลือแต่พระพุทธรูปธรรมดาที่เห็นกันอยู่นี้เท่านั้น

ตามธรรมดาพระพุทธรูปทั้งมวล ย่อมเป็นที่กราบไหว้บูชาของชาวพุทธทั่วไป ไม่มีใครถือเป็นของเสนียดจัญไรให้โทษทุกข์แต่อย่างใด แม้จะเป็นคนดีคนชั่วขนาดไหน เมื่อมาเจอพระพุทธรูปเข้าจิตใจย่อมอ่อนโยน เคารพกราบไหว้บูชา ไม่ถือเป็นอริศัตรูแต่อย่างใด

พระพุทธรูปที่ถ้ำกลองเพลนี้ก็เช่นเดียวกัน พวกนายพรานที่มาพักค้างคืนที่ถ้ำต่างก็กราบไหว้บูชา และขออธิษฐาน ขอขมาลาโทษในสิ่งที่ตนทำ

ในบรรดานายพรานที่มาพักที่ถ้ำกลองเพล มีนายพรานพิสดารคนหนึ่งชื่อ **นายบุญหนา** (**ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ** เรียกว่า นายบาปหนา)

มีวันหนึ่ง พรานบุญหนาเที่ยวล่าสัตว์ไปตั้งแต่เช้าจนค่ำแต่ไม่เจอสัตว์ใดๆ เลยแม้แต่ตัวเดียว รู้สึกหงุดหงิดเพลียทั้งกายทั้งใจ จึงได้เข้ามาแวะพักที่**ถ้ำกลองเพล** ซึ่งมีเพื่อนพรานคนอื่นๆ เข้ามาพักอยู่ตามปกติ

ด้วยความหงุดหงิด พรานบุญหนาเหลือบไปเห็นพระพุทธรูปในถ้ำ มีทั้งองค์ใหญ่องค์เล็กจำนวนมากมาย พลันความคิดชั่วของแกก็ผุดขึ้นมา แกกล่าวหาว่า คงเป็นด้วยพระพุทธรูปทั้งหลายนี้แหละที่แกล้งแก ทำให้แกไม่สามารถล่าสัตว์มาเป็นอาหารเลยแม้แต่ตัวเดียว

ด้วยความวิตถาร แกไปยกพระพุทธรูปน้อยใหญ่มาตั้งแถวเรียงกันเหมือนกองทหาร แกเอากิ่งไม้มาถือเป็นแซ่ในมือ แกทำหน้าที่เป็นนายทหารฝึกแถว สั่งพระพุทธรูปให้ซ้ายหันขวาหัน พร้อมทั้งใช้แซ่หวดพระพุทธรูปองค์ที่แกเห็นว่าอ่อนแอหรือไม่ทำตามคำสั่ง

ปากแกก็สั่ง บ่น สั่งสอนอบรมพระพุทธรูป เพื่อให้หลาบจำคราวหน้าจะได้ไม่แกล้งแกอีก

บรรดาเพื่อนพรานพยายามห้ามปราม แกก็ไม่ฟังเสียง พรานเหล่านั้นจึงต่างหลบหนีกลับบ้าน โดยไม่มีใครกล้าปริปากอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้

เมื่อพรานบุญหนาแกอบรมพระพุทธรูปจนหนำใจแล้วแกก็กลับบ้าน บรรดาญาติพี่น้องและคนในบ้านต่างปิดปากเงียบไม่มีใครกล้าทักถามแกในเรื่องที่แกทำ บรรดาเพื่อนพรานก็หลบหนีไม่กล้ามาพบหน้า คงเพราะกลัวเกรงความบ้าของแก ต่างคนต่างนิ่งเฉยเหมือนคอยเฝ้าดูเหตุการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นหรือไม่

พอตกกลางคืน พรานบุญหนาเริ่มมีอาการคันตามร่างกาย แล้วกลายเป็นตุ่มคันไปทั้งตัว ปวดแสบปวดร้อนไปหมด ทั้งแสบทั้งคัน จนทนไม่ไหว ครวญครางร้องหาให้คนช่วย

พวกเพื่อนพรานของแกหนีหมด ไม่มีใครกล้ามาเยี่ยมดูอาการ ก็มีเพียงคนเฒ่าคนแก่มาช่วยเหลือ แม้จะหาหยูกหายามาทามาแก้ไขอย่างไรอาการก็ไม่ทุเลา มีแต่จะเห่อลุกลามมากขึ้นไปทั่วทั้งตัว อาการคันปวดแสบปวดร้อนเพิ่มมากขึ้นสุดแสนจะทนทานได้

คนแก่พยายามถามเลียบเคียงว่า ให้แกลองนึกดูว่าในระยะนี้แกไปทำเรื่องอะไรที่ไม่ดีไม่งามบ้าง เพราะดูอาการของแกมันผิดปกติธรรมดาทั่วไป คงไม่ใช่เรื่องธรรมดาแน่

ในที่สุดพรานบุญหนาก็สารภาพออกมาเกี่ยวกับ**การไปทำไม่ดีกับพระพุทธรูปที่ถ้ำกลองเพล** แกอยากไปกราบขอขมาแต่ยังไม่สามารถไปได้ในเวลานั้น เพราะเป็นเวลากลางคืนและแกยังป่วยอยู่

คนเฒ่าคนแก่จึงให้ไปหาพระพุทธรูปมาองค์หนึ่ง จัดดอกไม้ธูปเทียนให้แกกราบขอขมา ปรากฏว่าอาการแสบคันของแกค่อยทุเลาลงอย่างน่าอัศจรรย์

เมื่อแกหาย และมีเรี่ยวแรงแล้ว ก็จัดดอกไม้ธูปเทียนไปกราบขอขมาพระพุทธรูปในถ้ำ ที่แกก่อความไม่ดีเอาไว้

แล้วก็ปฏิญาณตนเลิกอาชีพพราน เลิกฆ่าสัตว์ตัดชีวิตตั้งแต่บัดนั้น

สาธุ! นับว่าโชคดีที่แกกลับตัวกลับใจได้ทัน

๑๗๒.

บทเรียน
จากพรานบุญหนา

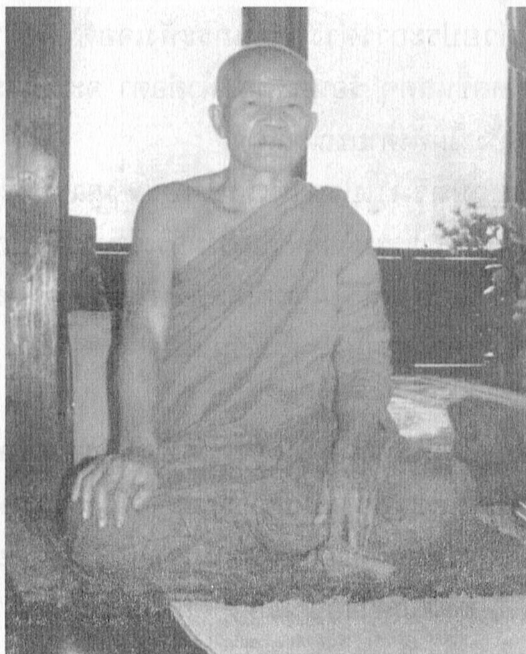
ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ได้ให้ความเห็นว่า เรื่องของพรานบุญหนา เป็นตัวอย่างสดๆ ร้อนๆ ในสมัยปัจจุบันซึ่งถูกกิเลสขโมยก่อไฟ แล้วก็มาหลอกให้พรานแกเข้ากองไฟด้วยความคึกคะนอง จับพระพุทธรูปอันเป็นสิ่งวิเศษศักดิ์สิทธิ์โดยธรรม มาฝึกทหารและเฆี่ยนตีด้วยประการต่างๆ จนกระทั่งเจอดี คือร่างกายเกิดพุพองหนองไหลขึ้นสดๆ ร้อนๆ ต่อหน้าต่อตา จะเป็นจะตายแหละเตรียมลงนรกทั้งเป็นทั้งตายขณะนั้น

จึงมีเทวบุตรมาโปรดให้เห็นโทษแห่งการกระทำของตน และได้กลับตัวมาทางธรรม ยอมรับความจริงว่าบาปมี บุญมี จึงรอดพ้นภัยพิบัติไปในเวลานั้น ไม่ถูกกิเลสตัวพาให้มืดบอดลากลงนรกทั้งเป็นเสียทีเดียว ชนิดจมไปเลยไม่มีวันโผล่

...เราชาวพุทธทั้งหลาย จึงควรพิจารณาไตร่ตรองด้วยดีในหลักความจริงแห่งธรรมที่จอมปราชญ์แสดงไว้ และความจอมปลอมของกิเลส ที่คอยกระซิบหลอกลวงภายในใจตลอดเวลา อย่าเห็นแก่ได้แก่กินแก่โกง อย่าเห็นแก่ตัวจัด อันเป็นสายทางให้ลบล้างทำลายทรัพย์สินสมบัติและจิตใจผู้อื่น ซึ่งเป็นเรื่องก่อไฟนรกเผาตัวทั้งมวล

ธรรมของปราชญ์ ท่านสอนให้กลัวในสิ่งที่ควรกลัวโดยธรรม เช่นบาป เป็นต้น และสอนให้กล้าในสิ่งที่ควรกล้า เช่นบุญ เป็นต้น ซึ่งเป็นคำสอนที่ถูกต้องต่อความจริงโดยถ่ายเดียวไม่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนเลื่อนลอยเหมือนกลลวงของกิเลสทุกประการ ใครเชื่อมันจบทั้งสิ้น ไม่มีคำว่าฟื้นว่าฟูเหมือนคนเชื่อธรรม

นับแต่เรื่องนายบุญหนากระฉ่อนออกไปสู่ประชาชนทั้งบริเวณใกล้เคียงและกว้างขวางได้ทราบทั่วถึงกันแล้วต่างก็กลัวกัน ไม่กล้ามาทำปู้ยี่ปู้ยำเหมือนแต่ก่อน บริเวณถ้ำและแถบนั้นจึงเป็นสถานที่สงัดวิเวก ควรแก่การบำเพ็ญสมณธรรมของพระธุดงคกรรมฐานทั้งหลาย เพราะชาวบ้านแถบนั้นถือเป็นสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ ไม่กล้าทำอะไรตามใจชอบดังแต่ก่อน

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

๑๗๓.

แม่ชีสา

หลวงปู่ขาว อนาลโย เล่าให้ศิษย์รุ่นหลังๆ ฟังว่า ช่วงที่ท่านมาอยู่**ถ้ำกลองเพล** สมัยแรกๆ นั้น ทั้งพระทั้งเณรได้พึ่งพาอาศัยแม่ชีเป็นสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องอาหารการขบฉัน

แม่ชีจะจัดหาอาหารถวายหลวงปู่ ถวายพระเณร ส่วนใหญ่ก็จะเป็นผักและยอดไม้ของพืชป่าต่างๆ ที่พอจะฉันได้ ที่อยู่ในบริเวณนั้น มีน้ำพริกปลาร้าบ้าง น้ำพริกน้ำปลาบ้าง บางครั้งปลาร้าไม่มีน้ำปลาไม่มี ก็จิ้มกับเกลือบ้าง ก็เท่านั้นแหละ

หลวงปู่พูดเตือนพระเณรอยู่เสมอว่า มิได้ฉันให้อ้วนให้พีแต่เพียงเพื่อให้ธาตุขันธ์มันอยู่ได้เท่านั้นเอง

สมัยนั้นการเดินทางมาวัดลำบากมาก ต้องลัดเลาะมาตามสุมทุมพุ่มไม้ ข้ามภูเขา ข้ามน้ำ ซึ่งตอนนั้นสะพานข้ามลำห้วยใช้ขอนไม้สองท่อนมัดติดกัน พออาศัยข้ามได้เท่านั้นเอง

ประชาชนที่มามีพลัดตกน้ำบ่อยๆ ถ้าเดินไม่ระวัง

เนื่องจากความไกลกันดารนี้เอง จึงทำให้ขาดแคลนอาหารการฉัน ต้องอาศัยแม่ชี ซึ่งตอนนั้นมีแม่ชีเพียง ๒ - ๓ คนเท่านั้น ต่างก็ช่วยกันอย่างขมักเขม้นทีเดียว

หัวหน้าแม่ชีชื่อ **แม่ชีสา** ได้สละชีวิตฆราวาสออกบวชชี ติดตาม**หลวงปู่**มาตลอดโดยมิได้ย่อท้อ เมื่อครั้งหลวงปู่จำพรรษาที่ **ภูถ้ำค้อ** ก็ได้**แม่ชีสา** ตามไปอุปัฏฐาก พร้อมทั้งบำเพ็ญภาวนาของตนไปด้วย หากมีข้อขัดข้องในการภาวนาหรือในธรรมบทใดอันใดก็ได้เรียนถาม**หลวงปู่**อยู่เสมอ

เป็นอันว่า**แม่ชีสา** ท่านได้ประโยชน์อันมหาศาลถึงสองประการด้วยกัน คือ **ได้อุปัฏฐากหลวงปู่ หนึ่ง และได้บำเพ็ญสมาธิภาวนาไปด้วย หนึ่ง**

ครั้นมาอยู่**วัดถ้ำกลองเพล แม่ชีสา**ก็ตามมาอุปัฏฐากรับใช้**หลวงปู่**และพระเณรในวัดเสมอมา

หลวงปู่ ได้พูดถึงแม่ชีสาว่า **แม่ชีแกภาวนาดีมากและยังละขี้ได้อีกตั้งสองกอง** คือ **"ขี้โลภ"** แกก็ไม่มี แกอยู่อย่างมัธยัสถ์ ถือของใช้เก่าๆ อยู่กุฏิเล็กๆ มุงหญ้าคาเท่านั้นเอง เวลาฝนตกมันก็รั่วบ้าง ต้องย้ายที่นอนของแกอยู่เรื่อย แต่ส่วนมากแล้วแกจะไม่ค่อยนอนอยู่แล้ว จึงไม่เกิดปัญหาแต่อย่างใด

อีกกองหนึ่งคือ **"ขี้โกรธ"** แกก็ไม่มี ไม่มีการแสดงอาการทั้งทางกาย วาจา ใจ ของความโกรธให้เห็นเลย มีแต่จิตใจอันสดชื่น ยิ้มแย้มแจ่มใส สงบเสงี่ยม สำรวม

มีอยู่ครั้งหนึ่ง หลวงปู่ ได้ใช้ให้**พระอาจารย์จวน กุลเชฏโจ** กับ**พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต** (เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน) ไปด่า**แม่ชีสา** เพื่อทดสอบดูว่าแกละความโกรธได้หมดแล้วจริงหรือ

พระอาจารย์ทั้งสอง พากันไปดุด่าแม่ชีสาถึงกุฏิของแกเลยทีเดียว ด่าว่าอยู่นานจนพอใจแล้วจึงหยุด แม่ชีสารู้สึกงงๆ ในตอนแรกเหมือนกันด้วยไม่รู้สาเหตุ แกประณมมือนั่งฟังพระอาจารย์ทั้งสองด้วยอาการสงบนิ่ง

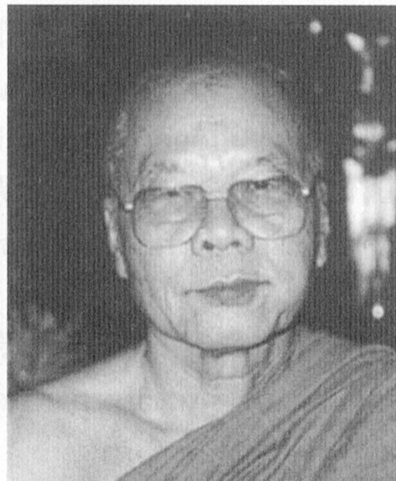
เมื่อ**พระอาจารย์ทั้งสอง**ดุด่าจบแล้ว แม่ชีก็ปวารณาว่า "ขอให้อาจารย์ทั้งสองมาด่าดิฉันให้บ่อยๆ ด้วย มันจะได้หมดกิเลสสักที"

แล้วยังถามพระอาจารย์ทั้งสองอีกว่า "ท่านอาจารย์ดุด่าดิฉันหมดหรือยัง หรือมีคำด่าว่าอยู่อีก ดิฉันได้ยินได้ฟังแล้วมันซาบซึ้งเหลือเกิน เสียงดุด่าเป็นเสียงธรรมทั้งหมดเลยเจ้าข้า"

ท่านอาจารย์จวน กับ **ท่านอาจารย์บุญเพ็ง** กลับมากราบเรียน**หลวงปู่** เล่าแล้วต่างองค์ก็ต่างหัวเราะกันด้วยความขบขัน ด้วยแทนที่แม่ชีจะโกรธกลับถามว่าด่าหมดหรือยังแล้วนิมนต์ให้มาด่าบ่อยๆ อีกด้วย

พระท่านทั้งงง และขำ!

พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโจ

พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต

๑๗๔.

ดังเหล็กที่หมดสนิมแล้ว

หลวงปู่ขาว ได้พูดถึงแม่ชีสา ว่า "เหล็กดีชุบดีแล้ว ใช้ไปเถอะ ฟันไปเถอะ ถึงอย่างไรก็ไม่เป้ (บิ่น) หรอก ไม่หักไม่ขาดดอก แสดงให้เห็นแล้วว่า แม่ชีสาเป็นเหล็กที่ไม่มีสนิมแล้ว หมดสนิมแล้ว"

แล้ว**หลวงปู่**ก็กล่าวต่อไปอีกว่า "แม่ชีบางคน ใครแตะต้องว่ากล่าวไม่ได้เลย เพราะหวงขี้ คือ ขี้โลภ ขี้โกรธ อยู่ จึงเป็นเหล็กที่เต็มไปด้วยสนิม สนิมเต็มไปหมด ใช้การไม่ได้เลยทีเดียว"

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ **แม่ชีสา**ก็เริ่มป่วยเป็นไข้ บางวันก็หาย บางวันก็เป็น บางวันตอนเช้าหาย ตอนบ่ายก็เป็นไข้อีก เป็นเช่นนี้เสมอ แม้จะฉันยาก็ไม่ทุเลาขึ้นมาได้เลย ในที่สุด**แม่ชีสา**ก็สิ้นชีวิตดับขันธ์ลง

ก่อนจะสิ้นชีวิตเล็กน้อย **แม่ชีสา**ได้สั่งบรรดาลูกๆ ชีของแกว่า "แม้ว่าแม่จะไม่ได้อยู่ด้วยก็ตามทีเถิด ขอให้ลูกๆ ทุกคนจงคอยดูแลปรนนิบัติรับใช้**หลวงปู่**แทนแม่ด้วยนะ แม่หมดอายุสังขารเท่านี้แล้วก็มรณะตามคติวิสัยของสังขารนั่นเอง"

เมื่อ**แม่ชีสา**สิ้นชีวิตลงแล้ว **หลวงปู่** พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณร เถร ชี และประชาชน ได้จัดการเผาศพแม่ชีสาตามประเพณีของพระป่าที่ปฏิบัติกันมา

หลังจากงานเสร็จแล้ว **หลวงปู่**พูดถึง**แม่ชีสา**ว่า “การบำเพ็ญภาวนาของเรา ได้รับความสุข ความสงบ สว่างไสวมาโดยตลอด ส่วนหนึ่งเป็นบุญบารมีของแม่สาที่ได้บำเพ็ญมา”

หลวงปู่เคยเทศน์สอนแม่ชีทั้งหลายว่า “จงทำใจให้เหมือนแผ่นดิน เพราะว่าแผ่นดินที่เราอยู่อาศัยทุกวันนี้มันไม่เคยโกรธใครทำใครเลย

จงทำใจให้เหมือนน้ำ เพราะธรรมดาของน้ำ ย่อมเป็นของสะอาด ชำระของสกปรกได้ทุกเมื่อ และเป็นของดื่มกินเพื่อมีชีวิตช่วยเหลือแก่สรรพสัตว์ทั้งหลายทั่วโลก

จงทำตนให้เหมือนผ้าเช็ดเท้า เพราะธรรมดาผ้าเช็ดเท้าย่อมไม่มีความรักความชังฉันใด ใจเราก็ทำให้เหมือนกันฉันนั้น

เมื่อเราตั้งใจฝึกฝนอบรมได้เช่นนี้แล้ว ไปอยู่ไหนก็มีแต่ความสุข ความทุกข์ใจจะไม่เกิดมีขึ้น

ขอให้ดูแม่ชีสาเป็นตัวอย่างอันดีงาม น่าประพฤติปฏิบัติตามดังกล่าว นับว่าแม่ชีสามีความสุข ดังสุภาษิตที่ท่านกล่าวไว้ว่า **จิตตัง ทันตัง สุขาวะหัง** จิตที่ฝึกฝนดีแล้วนำมาซึ่งความสุข ทั้งโลกนี้และโลกหน้า ดังที่สอนพระภิกษุสามเณรให้ปฏิบัติธรรมทุกอิริยาบถ”

ประชาชนมาทำบุญ ที่วัดถ้ำกลองเพล

๑๗๕.

สอนศิษย์เมื่อปี ๒๕๐๓

จากบันทึกของ**พระอาจารย์บวร พุทฺธญาโณ** ในหนังสือ**ใต้จิตสำนึก** มีดังต่อไปนี้ :-

ครั้นต่อมาเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ **หลวงปู่**ไม่ได้ปรารภว่าจะไปยังที่ใดอีก ท่านว่า**ถ้ำกลองเพล**นี้เหมาะแก่การบำเพ็ญภาวนามาก เป็นสถานที่กว้างขวาง เต็มไปด้วยหินผาป่าไม้น่ารื่นรมย์ เราจะหลบหลีกปลีกตัวหาที่สงบสงัดและสบายเพื่อทำความเพียรบำเพ็ญภาวนา ก็ทำได้สะดวก

เมื่อพระภิกษุสามเณรทำข้อวัตรปฏิบัติแล้ว ท่านบอกพระภิกษุสามเณรในการสนทนาธรรม อย่าพูดเรื่องโลก พูดธรรมจึงจะพ้นทุกข์ ถ้าประพฤติปฏิบัติจริงๆ แล้วกิเลสมันจะทนอยู่ได้หรือ

“แม้ตัวเราเองก็ไม่เคยนึกเลยว่าจะมาพ้นทุกข์ได้ เรามันแสนจะโง่ แต่เรามันมีศรัทธา ไม่หวั่นไหว ไม่ย่อท้อ ใจเรามันมีความเพียรสุดแสน มีขันติอันสุดทนทาน”

“แม้แต่แก่ถึงขนาดนี้ มาสู้กับคนแก่ดูซิ” หลวงปู่พูดทำนองท้าทาย ทั้งพระหนุ่มเณรน้อยต่างก็ละอายท่านในการปฏิบัติและปฏิปทาของท่าน

เมื่อดูบนกุฏิของ**หลวงปู่** จะไม่เห็นเสื่อไม่เห็นหมอนเลย ท่านบอกว่า เสื่อกับหมอน ถ้าอยู่ใกล้ๆ มันจะกล่อมให้เราง่วงเหงาหาวนอนเลยทันที จึงต้องเอามันหนีไปให้ไกล เพราะมันเป็นตัวส่งเสริมกิเลสชั้นยอดเลยทีเดียว และเป็นตัวกดถ่วงธรรมอย่างสุดยิ่ง

หลวงปู่ขาว อนาลโย

๑๗๐.
สอนเรื่องการฉัน

บันทึกของ**พระอาจารย์บวร พุทฺธญาโณ** มีต่อไปว่า :-

หลวงปู่ตื่นนอนเวลาตีสาม แล้วก็ล้างหน้า ไหว้พระสวดมนต์ พอครั้นรุ่งสว่างท่านก็เข้าสู่ทางจงกรมด้วยใจอันสดชื่น จนถึงเวลาภิกขาจารบิณฑบาต

ครั้นในเวลาบิณฑบาต ท่านให้มีสติพิจารณาแต่เฉพาะในบาตรเท่านั้น อย่าได้ส่งจิตใจออกไปภายนอกโดยเด็ดขาด

เวลาฉันภัตตาหาร ท่านก็ให้มีสติ วางกาน้ำ กระโถน อย่าให้เกิดมีเสียงดังเด็ดขาด เพราะเป็นการแสดงถึงความขาดสติ การเผอเรอ

ก่อนฉันต้องพิจารณา**ปฏิสังขาโย** พร้อมแปลเสร็จเรียบร้อยแล้ว**หลวงปู่**ก็เสกใส่ข้าว เตือนบรรดาลูกศิษย์ไม่ให้เป็นผู้มีความตะกละ**มักกิน** ชี้ให้เห็นการที่ท่านทรมานกิเลสตัวพยศ ให้มันกินด้วยความเป็นธรรม ด้วยสติ **อย่าให้กิเลสตัณหามันมาเป็นตัวพากิน**

ถ้ากินไม่ถูก ไม่เหมาะสม ก็จะกลายเป็น **หินะบริโภค** กินอย่างเป็นหนี้ ต้องไปใช้หนี้ ไปเป็นควายไถนาให้เขา

เวลาฉันก็ต้องตั้งสติอย่าเผอเรอ ไม่ฉันเพื่อเล่น เพื่อมัวเมา เพื่ออ้วนพี ฉันอย่างนี้มันเป็นพิษ

จงฉันเพื่อบำเพ็ญพรตพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์เท่านั้น เพียงเพื่อบำบัดเวทนาเก่าและเวทนาใหม่ที่จะเกิดขึ้น ฉันอาหารเพื่อดำรงธาตุขันธ์เพื่อการปฏิบัติธรรมเท่านั้น

๑๗๗.

การเลือกที่บำเพ็ญเพียร

บันทึกการสอนของ**หลวงปู่** มีต่อไปดังนี้ :-

เมื่อเสร็จจากการทำภัตตกิจแล้ว ก็จะปัดกวาดศาลาโรงฉันเรียบร้อยแล้วต่างองค์ต่างกลับกุฏิ เก็บอุปกรณ์ต่างๆ เสร็จก็เตรียมตัวสะพายย่าม แบกเบาะไปทำความเพียรในที่ต่างๆ เช่นเดินจงกรมพอสมควร แล้วก็มานั่งสมาธิภาวนาต่อ

หลวงปู่ท่านว่า สถานที่บางแห่ง พอกำหนดจิต จิตก็ลงรวมอย่างง่ายดาย และจะมีปัญญาธรรมเกิดขึ้นโดยไม่ต้องให้หมั่นค้นคิดอยู่ยาวนานนัก มันจะพินิจพิจารณาใคร่ครวญด้วยตนเองได้เลย

แต่สถานที่บางแห่งกลับทำให้จิตทึบ มืดมิดอิดออดหลับแกมตื่นไม่เป็นเรื่องเป็นราว จิตก็ไม่รวม หรือรวมเพียงชั่วครู่ชั่วคราว ไม่สามารถทำให้เกิดปัญญาทางธรรมขึ้นได้

ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของ **เสนาสนะสัปปายะ** คือความเหมาะสมเกี่ยวกับด้านสถานที่ในการบำเพ็ญเพียร

เพราะ**เสนาสนะสัปปายะ** พระพุทธเจ้าจึงสอนให้เลือกที่เลือกทางเพื่อให้เหมาะสมกับจริตนิสัยของตน การบำเพ็ญภาวนาจึงจะสัมฤทธิ์ผล

๑๗๘.

กิจวัตรในภาคบ่ายและค่ำ

เมื่อพระบำเพ็ญเพียรจนถึงเวลาประมาณบ่าย ๓ โมงจึงค่อยกลับกุฏิ ปัดกวาดเสนาสนะ ตักน้ำใส่บริเวณศาลา ห้องส้วม ห้องน้ำที่ล้างบาตร ล้างกระโถน สรงน้ำเรียบร้อย

แล้วไปรวมกันฉันน้ำร้อน น้ำยาสมุนไพร ฉันยาปรมัตถ์บำรุงอัตภาพพอสมควร

พอตกพลบค่ำก็ลงเดินจงกรม ภาวนาบำเพ็ญบุญกุศลต่อไปจนถึงสองทุ่มสามทุ่ม แล้วก็ขึ้นกุฎิ พักผ่อนเพื่อให้หายเหนื่อยหายร้อนพอสมควร แล้วห่มจีวรเฉลียงบ่า นั่งท่าพรหม ไหว้พระทำวัตรตามอริยประเพณี เพื่อแผ่บุญกุศลไปให้บิดามารดา ครูบาอาจารย์ พระราชา พระราชินี พระราชบุตร ราชกุมาร ราชกุมารี ผู้มีพระคุณตลอดจนสรรพสัตว์ทั้งปวงอันหาประมาณมิได้

เบื้องบนจนถึงที่สุดมหาพรหม เบื้องต่ำตั้งแต่อเวจีขึ้นไปจนถึงมนุษย์โลก โดยรอบสุดขอบจักรวาล อนันตจักรวาล

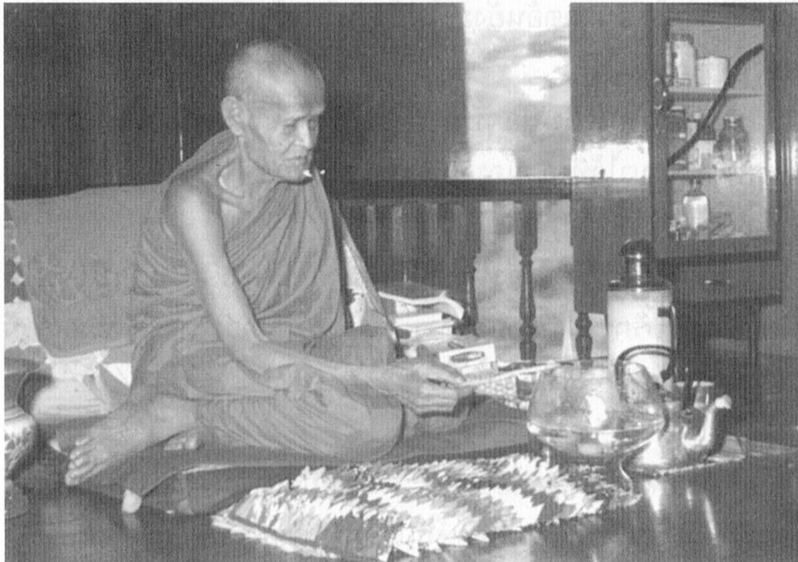
ท่านทั้งหลายที่ต้องทุกข์ ขอให้พ้นจากทุกข์ ท่านทั้งหลายที่ได้สุข ขอให้ได้สุขยิ่งๆ ขึ้นไป จงมีส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญด้วยกาย วาจา ใจ แล้วนั้นเถิด

สุดท้าย ก่อนนั่งสมาธิภาวนา ให้ตรวจดูศีลให้บริสุทธิ์สะอาดสดใสภายในจิตใจ ถ้าหากประมาทพลาดพลั้งก็ขอขมาพระรัตนตรัยว่า **กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา วา ฯลฯ** เหมือนที่เราสวดมนต์ทำวัตรเย็น

เสร็จแล้วก็บอกปาริสุทธิ ต่อพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยบทว่า **"ปริสุทโธอหัง ภันเต ปริสุทโธ ติมัง พุทโธ ธาเรตุ"** (แม้บทที่สอง ที่สาม ก็เปลี่ยนเป็น **ธัมโม สังโฆ ธาเรตุ**)

แล้วก็มานั่งสมาธิภาวนาต่อไป

๑๗๙. การนั่งสมาธิภาวนา

คำสอนของ**หลวงปู่**ในการนั่งสมาธิภาวนา

... แล้วก็มาเตรียมนั่งสมาธิภาวนา โดยวิธีการนั่ง ก็ให้เอาขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ทำกายให้ตรง ดำรงสติให้ตั้งมั่นเฉพาะหน้า ไม่ส่งจิตไปในอดีตอันผ่านมาแล้วให้หวนกลับมาในจิตอีก ไม่ส่งจิตไปในอนาคตอันยังมาไม่ถึง หรือสร้างวิมานอันสวยหรูของอนาคตขึ้นในจิตใจ

ให้กำหนดในปัจจุบัน ว่าเรากำลังนั่งสมาธิ น้อมเอาคุณพระพุทธเจ้ามาไว้ที่ใจ น้อมเอาคุณพระธรรมเจ้ามาไว้ที่ใจ น้อมเอาคุณพระสงฆเจ้าเข้ามาไว้ที่ใจ

ตั้งจิตไว้ที่จิต ตั้งใจไว้ที่ใจ โดยใช้ตัวสติเป็นตัวบังคับให้นิ่งอยู่กับคำบริกรรมว่า**พุทโธ** อารมณ์เดียว จนกว่าจิตจะลงรวมแล้วก็พักผ่อนอยู่ในความสงบอันนั้น

เมื่อครั้งจิตถอนออกมา ให้ใช้ปัญญาค้นคว้าในกายนี้ลงสู่ไตรลักษณ์ จนเห็นแจ้งประจักษ์ในไตรภพ ลงสู่ไตรลักษณ์อันเดียว

ผลงานค้นคว้าคือ จิตของเราจะรู้สึกสลดสังเวช เป็นเหตุทำให้เกิด**นิพพิทาญาณ** การเบื่อหน่ายใน **ชาติ** - ความเกิด **ชรา** - ความแก่ **พยาธิ** - ความเจ็บไข้ได้ป่วย **มรณะ** - ความตาย ความพลัดพรากจากของรักของเจริญใจทั้งหลาย

เห็นโทษของ **สมุทัย ใจ ตัณหา** พาเราเกิดตายอยู่บ่อยๆ ความเกิดหลายเป็นทุกข์หลาย หาความสุขไม่มี **มีแต่ทุกข์เกิดแล้ว ตั้งอยู่ ดับไป** ตกอยู่ในไตรลักษณ์ มีเกิดเป็นเบื้องต้น กลางก็เปลี่ยนแปลง ท้ายสุดก็นอนทับพื้นปฐพี ให้ปลวกกินตาให้หมากินไส้ ถ้าไม่ฝัง เอาไว้ ฝูงแร้งฝูงกาก็เป็นลาภของมัน

อาหาระลาภะปัจจะโย สัตว์ทั้งหลายเป็นอยู่ด้วยอาหาร อาหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญของสัตว์ พิจารณาดู ว่าสรรพสัตว์ที่เกิดมาแล้วต้องหากินหาอยู่ ค่ำไม่ได้ยืน คืนไม่ได้นอน ตากแดดตากฝนทนทุกข์ทรมาน

อาหาระปริเยสิทุกขัง ทุกข์เพราะต้องเลี้ยงปากเลี้ยงท้องอันเป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง เพราะฉะนั้นทุกคนต้องระวังปากระวังท้อง

ถ้าจะพูดกันจริงๆ ละก็ บอกว่าถ้าข้าวไม่ตกถึงท้องอย่ามายุ่งนะ ผัวเมียเกิดศึกหิวข้าวก็ตอนนี้ ลูกฆ่าแม่ก็เรื่องนี้ เรื่องปากมันหิว เรื่องท้องมันอยาก

ถึงจะมีอาหารการกินดีแสนดีอย่างไรก็ตาม ก็ไม่พ้นเรื่องทุกข์ แต่ก็พากันหลงระเริงสำคัญว่ามันมีความสุข

ถ้ามาพูดความจริงของสภาวธรรมแล้ว **กายนี้เป็นก้อนทุกข์ ก้อนธรรมทั้งหมด** ตั้งแต่หัวจรดเท้า ตั้งแต่เท้าจรดหัว หาช่องสุขในระหว่างกลางมิได้เลยแม้แต่น้อยนิด จึงเรียกว่า **กองทุกข์**

คือทุกข์ทั้งหลายมันมากองอยู่ในขันธ์ ๕ จึงสามารถแยกทุกข์ออกเป็นกองๆ แล้วได้ถึง ๕ กอง กองหนึ่งรวมอยู่ที่**รูป** กองสองอยู่ที่**เวทนา** กองสามอยู่ที่**สัญญา** กองที่สี่อยู่ที่**สังขาร** กองสุดท้ายกองห้าอยู่ที่**วิญญาณ...ฯลฯ**

๑๘๐.

ให้โอวาท พระเณรระหว่างพรรษา

พระอาจารย์บวร พุทฺธญาโณ ผู้รจนาหนังสือ **ใต้จิตสำนึก** บันทึกว่า ในช่วงเข้าพรรษาทุกๆ ปี **ท่านหลวงปู่ขาว** จะให้โอวาทแก่พระเณรอยู่เสมอ ซึ่งได้ยกตัวอย่างมาพอเป็นสังเขป ดังต่อไปนี้ :-

หลวงปู่ ให้โอวาทว่า เราทั้งหลายมีจิตอันมุ่งหมายแล้วมาสู่ร่มกาสาวพัสตร์ของท่านพระบรมครูเจ้า ให้พวกเราทั้งหลายเข้าใจเสียว่า **วาสนาบารมีของเรามีสมควรอย่างยิ่งแล้ว**

มนุษย์สมบัติของเราก็บริบูรณ์ เช่น อาการ ๓๒ ครบบริบูรณ์ ธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ ก็ครบถ้วน ไม่มีส่วนขาดส่วนเกิน สมควรแล้วที่จะมารับเอามรรคผล ธรรมวิเศษ ได้เป็นอย่างดี

อุปมาเหมือนดังว่า เรามีไร่นาอันสมบูรณ์อยู่ เป็นแต่เพียงว่าเราจะลงมือทำไร่นานั้นหรือไม่เท่านั้นเอง ครั้นเราลงมือทำกันอย่างจริงๆ จังๆ แล้วมันก็ต้องได้รับผลของการกระทำนั้นอย่างแน่นอนไม่คลาดคลา **เพราะการหว่านพืชเช่นไร ย่อมต้องได้ผลของพืชเช่นนั้น** ฉะนี้แล

ผู้ทำกรรมดี ความดีก็จะเป็นผลตอบสนองทดแทนมาสู่ตัวเรา ผู้ทำดีนั่นเอง

เอตํ พุทฺธา นสาสนํ นี้เป็นคำสอนของพระบรมครูเจ้า

...ฯลฯ...

๑๘๑.

เปรตร้องขอส่วนบุญ

หลวงปู่ขาว อนาลโย เล่าเกี่ยวกับเรื่องเปรตว่า :-

ในระหว่างเข้าพรรษาในแต่ละปี บรรดาญาติโยมเขามาทำบุญ**ข้าวประดับดิน** คือเมื่อทำบุญตามประเพณีแล้ว เปรตทั้งหลายจะได้มารับเอาข้าวและอาหารการกินอื่นๆ ไปกินกัน

หลวงปู่เล่าว่า ในวันทำบุญข้าวประดับดินนั้น มีอยู่ครั้งหนึ่งเวลาราวเที่ยงคืน **หลวงปู่**กำลังเดินจงกรมอยู่บริเวณกุฏิของท่าน ก็มีเสียงร้องโหยหวนดังมาจากถ้ำใหญ่ แล้วเสียงนั้นก็ดังใกล้เข้ามาทุกทีๆ

พอมาถึง**ผาผึ้ง** ซึ่งเป็นสามแยกทางเข้ากุฏิของหลวงปู่ เมื่อท่านมองดูไปตามทิศทางของเสียง ก็เห็นคนรูปร่างใหญ่โตสูงทมึน ตาขวางผิวดำจัด มันหันหน้ามาทางที่หลวงปู่อยู่ ร้องไห้คร่ำครวญขอความช่วยเหลือจากท่าน แล้วมันก็ยืนอยู่ที่นั่นเป็นนานไม่ยอมหนีไปไหน

หลวงปู่บอกว่าเห็นแล้วน่ารำคาญ เพราะท่านกำลังเดินจงกรมอยู่จึงพูดกับเจ้าผีเปรตตัวดำนั้นว่า "เจ้าผีเอ๋ย แกจะให้ใครมาช่วย ทำบาปไว้เองต้องได้รับผลบาปของแกเอง ทำความชั่วแล้วจะมาให้ใครช่วยอวยชัยให้เล่า จะไปทางไหนก็รีบไป จะมาร้องห่มร้องไห้หาสวรรค์วิมานอันใดอีกเล่า"

เมื่อมันได้ยิน**หลวงปู่**พูดอย่างนั้นแล้ว มันก็หันหลังเดินกลับไปทางเดิมที่มันมา

บรรดาลูกศิษย์ที่ฟังอยู่ก็เรียนถาม**หลวงปู่**ว่า "ไม่ใช่เปรตตนนั้นมาร้องขอส่วนบุญจากหลวงปู่หรือครับ?"

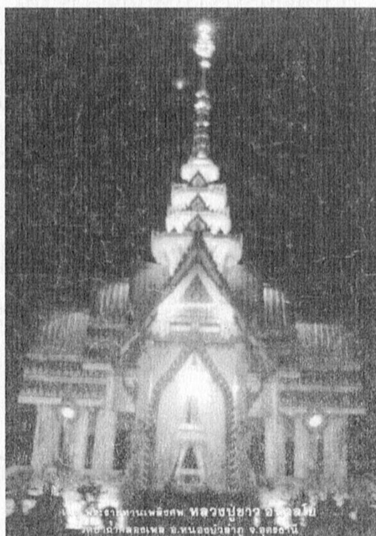
หลวงปู่ตอบว่า "ก็ไม่รู้ซิ แต่ถ้าหากบอกว่าเป็นเปรตจริงละก็จะพากันเชื่อหรือ เพราะทุกคนในที่นี้ไม่มีใครได้เห็นด้วย"

ลูกศิษย์จึงถามต่อไปว่า "แล้วท่านหลวงปู่ได้อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้พวกเขาหรือไม่?"

หลวงปู่ตอบว่า "การให้ส่วนบุญ เราอุทิศให้พวกเขาทุกวันๆ อยู่แล้ว ส่วนตัวนี้ไม่รู้มันไปเสวยทุกข์อยู่ที่ใดมามันจึงมาขออีก

เปรตนี่บางจำพวก เราอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แล้ว มันก็รับไม่ได้ก็มี เพราะพวกนี้มันมีบาปมีกรรมหนักมันเลยรับเอาส่วนบุญที่อุทิศให้ไม่ได้

เปรียบเสมือนคนไข้หนัก เราจะเอาอะไรให้กินเขาก็ไม่สามารถที่จะมารับไปกินได้ เพราะความทุกข์ในครั้งปางก่อนเข้าครอบงำเอาไว้ มันจึงต้องได้แต่รับทุกข์ต่อไป"

เมรุพระราชทานเพลิงศพ
ของหลวงปู่ ที่บริเวณ
วัดถ้ำกลองเพล

๑๘๒.

เปรตงูเหลือม เปรตแม่เสือ

จากเรื่องเปรตครั้งนั้น **หลวงปู่** เทศน์ให้ฟังว่า :-

ความโลภเป็นเหตุให้คนทำกรรมชั่ว ครั้นตายแล้วก็เป็นเหตุแห่งการตกนรก พอพ้นนรกมาแล้วก็มาเป็น**เปรตเฝ้าทรัพย์สมบัติ**อันหวงแหนของตน ที่เก็บเอาไว้ ฝังเอาไว้ เช่น **เปรตงูเหลือม** นอนขดเฝ้าสมบัติมิได้ไปไหนมาไหน

ความโกรธ ทำให้คนเสียคน กลายเป็นคนชั่ว เช่น ไปฆ่าคนเพื่อเอาทรัพย์สมบัติ เพื่อผ่อนคลายโทสะของตน เผาบ้านเผาช่องบุคคลอื่น

บางคนทำบุญทำทานกันใหญ่โตมโหฬาร แต่เสียเพราะความโกรธความมีโทสะ ความโกรธไหม้กุศลผลบุญจนหมดสิ้น เมื่อหมดบุญหมดกุศล บาปก็พลอยทวีคูณขึ้น ผลทานก็หนี ผลศีลก็ไม่มี ผลภาวนาก็หนีเข้าป่าไปหมด ตายแล้วก็ไปเกิดเป็นเปรต แต่ไม่ใช่เปรตงูเหลือม **แต่กลายเป็นเปรตเสือเพราะความโกรธ**

ตัวเป็นคน ปากมีหนวดเหมือนเสือ ตีนมือเป็นเสือเหมือนเสือจริงๆ

หลวงปู่เคยถามเขาว่า “ทำไมหรือคุณโยมจึงมาเป็นเสือ ทำบุญจนจะหมดตัวอยู่แล้ว?”

เปรตเสือตอบว่า “ดิฉันโกรธมาก เมื่อความโกรธมันขึ้นมาอยู่ที่หน้าตา ดิฉันมองไม่เห็นใครเลย ด่าพระด่าเจ้า ด่าข้าทาสบริวาร ด่าลูกด่าหลาน ด่าผัวด่าลูก ด่าเชื้อด่าชาติ ของที่เราเคารพนับถือ มีคุณมีค่าแต่เก่าก่อน ยกขึ้นมาด่าจนหมดจนสิ้น **เป็นเพราะความโกรธตัวเดียว**ทำให้ดิฉันหมดความดีคือ**อริยทรัพย์** ตายแล้วจึงเกิดมาเป็นเสือ เสวยทุกขเวทนาเป็นเปรตเสืออยู่อย่างนี้แหละ”

เปรตแม่เสือกับเปรตงูเหลือมมันต่างกัน คือ เปรตงูเหลือมมีทรัพย์เฝ้า ยังมีความสุขและยินดีในทรัพย์สมบัติ แต่เปรตเสือไม่มีอะไรจะเฝ้า เพราะความโกรธเผาหมด เผาทั้งหัวใจเปรตให้ร้อนดังไฟสุม

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ มากราบเยี่ยมหลวงปู่ที่วัดถ้ำกลองเพล

๑๘๓.

โมหะ - ความหลง

หลวงปู่ ได้เทศน์เกี่ยวกับเรื่องเปรตต่อไปว่า :-

ความหลง เรียกว่า **โมหะ** เป็นกิเลสเหมือนว่าจะไม่มีพิษอะไรเลย ดักอยู่ในเบื้องหลังคอยสั่งการ ไม่ค่อยโผล่หน้าออกมาข้างนอก ความจริงแล้วมีพิษมากมายทีเดียว ยากที่จะบอกให้ทราบได้ ถ้าหากมันได้เกลี้ยกล่อมกัดกินหัวใจใครแล้วไม่ยอมละวางหรือถอยออกจากใครง่ายๆ

ความโกรธ ความโลภ ละได้ง่าย หายเร็ว แต่มันจะกำเริบอีกเมื่อไรก็ได้ ถ้าไม่คอยระวังรักษามัน **แต่เจ้าความหลง ตัวโมหะ นี้ ละได้ยากมาก** ถ้าหากได้ปิดหู ปิดตา ปิดใจของใครแล้วแก้ไม่ตก เหมือนสอนปลาให้ว่ายน้ำบนบก สอนไก่ให้ดำน้ำ

กิเลสคือ **โมหะ** จึงเป็นสิ่งสำคัญ มันมีอิทธิพลโดยเราไม่รู้สึกตัวเลย คือมันสามารถเข้าไปจับยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือใจ

เมื่อมันจับ **นายใจ** หรือ **พระยาจิตราช** ได้แล้ว สิ่งทั้งหมดจะต้องเป็นไปตามคำบังคับบัญชาของมัน เช่น ยกตัวอย่าง **รูปํ อนิจฺจํ** รูปทั้งหมดไม่เที่ยง แต่โมหะมันจะบอกใหม่ว่ารูปทั้งหมดเที่ยงแท้

พระบอกว่า สังขารทั้งหลายเป็นทุกข์อย่างยิ่ง มันจะบอกคนโง่ว่าสังขารเป็นสุขอย่างยิ่ง

สํขารา อนตฺตา สังขารไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน มันจะสอนคนโมหะ คนหลงว่า เรานี่แหละเป็นใหญ่ ไม่แก่ไม่ตาย

คนทั้งหลายเมื่อถูกโมหะปิดตา จะพากันเชื่อร้อยเปอร์เซ็นต์เห็นอย่างมันว่า นับแต่คนทุกข์คนจน พ่อค้า ชาวนา นักบวช ตำรวจ ทหาร ข้าราชการน้อยใหญ่ ต้องอยู่ใต้บังคับบัญชาของมันทั้งนั้น

โมหะจึงเป็นเปรตครองโลกมาช้านาน ไม่มีท่านผู้ใดครองความเป็นใหญ่ยิ่งกว่าโมหะ

ผู้ที่ถูกโมหะครอบงำแล้ว ตายไปตกนรกชื่อ **โลกันตนรก** กรรมส่งไปเกิดในที่มืด ไม่มีแสงอาทิตย์แสงจันทร์ แสงดาว แม้ประมาณแสงหิ่งห้อยเลย อยู่กับความมืดมิด กินก็กินอย่างมืดๆ แม้แต่สีแสงสว่างรัศมีของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสว่างเข้าไปถึงขนาดไหน สัตว์มืดเหล่านั้นก็ได้เห็นเพียงแค่แสงหิ่งห้อยแล้วดับไปเท่านั้น

สัตว์มืดทั้งหลาย ทุรนทุรายทนทุกข์ทรมานอยู่นับแสนๆ ปี การทนทุกข์ทรมานในหลุมนรกมันสุดแสนเข็ญ ยากจะบรรยายให้ผู้มิรู้ได้รู้ได้เห็น ให้ผู้มิเข้าใจได้เข้าใจได้

เวลาหลวงปู่ครูบาอาจารย์เทศนาให้เราฟัง เราก็เฉยๆ ไม่สลดสังเวช อุปมาเหมือนคนไม่เคยเป็นโรคมะเร็ง ถึงแม้จะขอร้องอย่าดื่มเหล้าสูบบุหรี่ว่ามันไม่ดี เป็นต้นเหตุเป็นอันตรายก่อโรคมะเร็งอันร้ายแรง บรรดานักดื่มสุราก็จะอมยิ้มเพราะเขาไม่เชื่อ

เมื่อเขาถูกโรคมะเร็งตับเล่นงานแล้ว เขาก็จะทนทุกข์ทรมานกลิ้งเกลือกร้องไห้ด้วยพิษร้ายของโรคมะเร็งนั้น เมื่อถึงเวลานั้นเขาก็จะร้องขอให้หมอช่วยชีวิตของเขาด้วยเถิด เพราะมันทุกข์ทรมานเหลือเกิน

แต่เมื่อเวลาหมอขอร้องไม่ให้ดื่มเหล้า ไม่ให้สูบบุหรี่ เขากลับอมยิ้ม เพราะไม่ยอมเชื่อหมอ แต่มาเวลานี้กลับมาขอให้หมอช่วยชีวิตเขา หมอก็อมยิ้มเหมือนกัน เพราะมันสายเสียแล้ว มะเร็งลามไปมากเกินที่จะแก้ไขได้อีกแล้ว จะมีก็แต่ **กุสลา ธมฺมา** อย่างเดียว

อุปมาอุปไมยฉันใด พระพุทธองค์จึงเตือนว่า คนพาล เมื่อบาปกรรมที่ทำไว้ยังไม่ส่งผลมาให้เห็น เขาก็จะพูดท้าทายด้วยนิสัยพาลสันดานชั่วว่า บาปไม่มี บุญไม่มี คนจะดีไม่ใช่ดีเพราะบุญแต่ดีด้วยการมีเส้นดี มีเงินมาก คนจะชั่วไม่ใช่ชั่วเพราะบาปแต่เพราะถูกกลั่นแกล้ง เป็นต้น

คนพวกนี้ทำดีเพราะเอาหน้า เพื่อประจบสอพลอ ไม่ใช่ทำดีเพราะต้องการความดี ไม่ใช่เพื่อบูชาคุณและการสงเคราะห์ **บาปและบุญเมื่อเรากระทำบำเพ็ญแล้ว มารวมอยู่จุดเดียว คือใจ**

เมื่อเราทำบุญมาก ใจบุญนั้นก็ถูกกุศลวิวัฒนาการให้เจริญเติบโตขึ้นโดยลำดับ จนถึงจุดอิ่มตัว คือ ความพอ มีกำลังมากเรียกว่า **พละ** หรือเรียก **มโนพละ**

มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา

ธรรมทั้งหลายมีใจถึงก่อน มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จแล้วด้วยใจ

เพราะฉะนั้น การบำเพ็ญบุญกุศลทาน ไหว้พระ รักษาศีล บำเพ็ญภาวนา นักปราชญ์**จะต้องเตือนตนเสียก่อน** หรือ**ต้องตั้งใจ**เวลาถวายทานก็ตั้งใจให้แน่วแน่ จึงจะมีผลานิสงส์มาก

เวลาถือศีล ก็ให้ใจถือด้วย อย่าเป็นทำนองว่ามือถือสากปากถือศีล ไม่ตรงกัน มันปีนกลียวกัน มันไปด้วยกันไม่ได้เลยทีเดียว

แต่บางคนไม่มีสติ จะพูดก็พูดไปโดยมิได้พิจารณา หรือแบบไม่มีสติ ขาดสติ ดังคำพังเพยที่ว่า **"ไวปากเสียศีล ไวตีนตกต้นไม้"**

๑๘๙.

กินหลายบ่หายอยาก

หลวงปู่ขาว อนาลโย เคยแสดงธรรมเตือนพระภิกษุสามเณรให้ตั้งใจทำความเพียร อย่าเห็นแก่กินแก่นอน ท่านพูดเป็นปริศนาธรรมว่า **"กินหลายบ่หายอยาก"**

หลวงปู่บอกว่า คำว่า **กิน** มีความหมายกว้างขวางไม่ใช่เฉพาะกินอาหารเท่านั้น เช่น กินดินกินหิน กินกรวดกินทราย กินไม้ กินเหล็ก กินจิปาถะ ฯลฯ

หลวงปู่ท่านหมายเอาว่า ตัณหามันพากิน

หลวงปู่ ได้ยกนิทานประกอบว่า มีชายยากจนเข็ญใจบ่นเช้าบ่นเย็นว่าทุกข์ว่ายาก ขอให้พระอินทร์ช่วยเหลือ พระอินทร์จึงเสด็จลงมาเพื่อทดสอบลองใจนายทุคตยาจกคนนั้น

พระอินทร์พูดว่า "เราคือพระอินทร์ จากสวรรค์ลงมาเพื่อโปรดแก่สรรพสัตว์ผู้ร้องขอไปยังเรา เธอต้องการสิ่งใดขอให้รีบบอกแก่เรามาอย่าได้ชักช้าเลย"

ชายผู้นั้นสุดแสนดีใจ จึงพูดโดยทันทีว่า "เมียของข้าพเจ้าก็มีแล้ว ลูกหลานของข้าพเจ้าก็มีแล้ว ยังขาดก็แต่เงินทองดอกพระเจ้าข้า"

พระอินทร์สั่งการให้พระวิษณุกรรมเอาเงินทองมาให้นายทุคตคนยากนั้น แล้วถามว่า "แล้วเจ้าจะให้เอาเงินทองใส่ไปที่ไหนกัน?"

ชายคนนั้นตอบว่า "ขอจงเทใส่ตัวของข้าพเจ้านี้เถิด หากข้าพเจ้าเพียงพอเมื่อใดแล้วจะบอกพระเจ้าข้า"

พระวิษณุกรรมเทเงินทองรอบตัวจนสูงถึงหัวเข่า แล้วถามเขาว่าพอหรือยัง

เขาตอบว่า "ยังไม่พอดอกพระเจ้าข้า ขออีกถึงสะเอวเถิดพระเจ้าข้า"

เมื่อเทไปถึงสะเอว เขาบอกว่า "ยังไม่พอดอกพระเจ้าข้า ขออีกถึงหน้าอกของข้าพเจ้าด้วยเถิด"

พอเทถึงหน้าอกเขาก็บอกว่า "ยังไม่พอดอกพระเจ้าข้า ข้าพเจ้าขอถึงเพียงปากพระเจ้าข้า"

พระอินทร์กล่าวว่า "เจ้าเอาแค่ปากนี้พอนะ เดี๋ยวจะกินข้าวกินปลาไม่ได้"

ชายทุคตยาจกขอร้องว่า "ขออีกเถิดพระเจ้าข้า เอาแค่หัวของข้าพเจ้าเถิด"

พระอินทร์บอกว่า "ถ้าถึงหัวแล้วเจ้าจงพอนะ"

พระวิษณุกรรมเทเงินทองจนสูงถึงหัว ชายทุคตยาจกก็ยกมือทั้งสองชูขึ้น ทำท่ากวักเรียกให้เทลงอีก เพราะปากพูดไม่ได้

พระอินทร์นึกสมเพชในความไม่อิ่มไม่พอของเขา จึงตรัสบอกพระวิษณุกรรมว่า "เทให้ท่วมมือมันเลย ให้มันดับชีวาวายเสียให้รู้แล้วรู้รอด จะได้ไม่ต้องมาขอเราอีก"

พระวิษณุกรรมเทเงินทองจนท่วมมือทั้งสองข้าง ชายผู้นั้นหยุดนิ่งไม่ไหวติง พระอินทร์จึงให้พระวิษณุกรรมโกยเงินลงมา ชายคนนั้นก็ตายสนิท แลบลิ้นออกมายาวเป็นคืบ

พระอินทร์ได้เสกให้เขาฟื้นขึ้นมา เขายังรู้สึกงุนงงเพราะสิ้นสติไปชั่วขณะ พระอินทร์พูดว่า "เจ้าเป็นอย่างไรบ้างเห็นหรือไม่ **กินหลายไม่หายอยาก** โลภจนถูกตัณหามันลากคอ ทับคอ ทับหัว จนหายใจไม่ได้ หากเราไม่ช่วยไว้แกก็คงเป็นผีไปแล้ว

จะกินก็ให้พอประมาณ อย่าให้มากจนถึงปากคอแตก คนไม่รู้จักประมาณนั้นตายมามากต่อมากแล้ว พราหมณ์ชูชกตายท้องแตกตายเพราะกินมากนอนมากไม่รู้จักตื่น

การนอนก็เพียงเพื่อพักผ่อนร่างกาย หรือพักผ่อนธาตุขันธ์เท่านั้นเอง นอนมากก็ไม่ใช่ของดี ไม่มีใครเป็นเศรษฐีเพราะนอนมากเลยสักคน"

หลวงปู่สอนว่า ทางพุทธศาสนา**ติเตียนคนนอนมากกินมาก** มีโทษหลายสถาน เช่น เรียนไม่ทันเขา ทำงานก็ล่าช้า ง่วงซึม หลงลืมเก่ง และยังได้ชื่อว่าไม่รักษาประโยชน์ให้ครอบครัว ยังผลให้เกิดความพินาศมาสู่ครอบครัวทั้งปัจจุบันและอนาคต

หลวงปู่ย้ำว่า นอนมาก ยังหมายถึง **นอนจิตนอนใจ**ไม่คิดไม่อ่าน ไม่สานไม่ก่อ อยู่บ้านก็เป็นคนขวางบ้านเป็นแมงดาเกาะหลังเขากิน เป็นเหลือบ ริ้น ดูดกินเลือดเขา

อยู่วัดอยู่วาอาราม ก็เป็นคนขวางวัด ไม่ทำกิจทำการอันใด คอยแต่จะกินอยู่ท่าเดียว จัดเป็นคนในจำพวกคนจัญไร เขาตื่น - ตัวนอน เขาสอน - ตัวหลบ เวลากินวิ่งใส่ เวลาใช้วิ่งหนี เวลาได้ความดิบความดี เสนอตัวเข้าไปขอแบ่ง ประจบสอพลอ...

ก็ขอจบไว้แค่นี้ **หลวงปู่**บอกว่า ทั้งพระทั้งโยมให้ **โอปนยิโก** ให้น้อมนำมาพิจารณาเพื่อเตือนตน

๑๘๕.

อานิสงส์ของการเดินจงกรม

หลวงปู่ขาว อนาลโย เคยเทศน์สอนศิษย์เกี่ยวกับ**การเดินจงกรม** ว่า **มีอานิสงส์มาก**

หลวงปู่บอกว่า ที่ว่ามีอานิสงส์มากนั้น **เราเห็นด้วยตนเอง** คือ เมื่อครั้งหนึ่งกำลังเดินจงกรมอยู่ **ก็แลเห็นรุกขเทวดา หรือ ภูมิเจ้าที่อันสิงสถิตอยู่ในบริเวณนั้น มายืนประนมมือถือธูปหอมกำใหญ่ส่งกลิ่นฟุ้งกระจายไปทั่วบริเวณนั้นเลยทีเดียว แต่กลิ่นธูปนั้นหอมไม่เหมือนธูปของเมืองมนุษย์เลย มันหอมเย็นๆ อย่างไม่เคยได้กลิ่นนี้มาก่อน ทำให้เกิดความสดชื่นเบิกบานใจยิ่งนัก**

ผู้ถือธูปกำลังยืนประนมมือนมัสการพระธุดงคกรรมฐานผู้มีความเพียรอยู่ อย่างนอบน้อมเป็นยิ่งนัก

บรรดาลูกศิษย์ได้เรียนถาม**หลวงปู่**ว่า "เขามายืนประนมมืออยู่อย่างนั้นเพื่อจุดประสงค์อันใด?"

หลวงปู่ตอบว่า "เขามารอคอยอนุโมทนาส่วนบุญกับเรา ในบางแห่งนั้น เมื่อเรานอนมากๆ เขาก็จะมาเรียกให้ลุกขึ้นนั่งภาวนาสมาธิ หรือบางรายร้ายกว่านั้น เขาจะมาจับขาพระที่นอนมากให้ลุกขึ้นเดินจงกรม แล้วเขาก็รอคอยอนุโมทนาสาธุการในส่วนบุญส่วนกุศลนั้น"

สำหรับอานิสงส์ของการภาวนาเดินจงกรมนี้ ได้แก่

ช่วยการเดินทางไกล ไฟธาตุย่อยอาหารดี มีพลานามัย ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ จิตตั้งมั่นเป็นสมาธิถอนได้ยาก เทวดาฟ้าดินทั้งหลายอนุโมทนาสาธุการด้วยอย่างทั่วถึง

เพราะฉะนั้น หลวงปู่จึงชอบการเดินจงกรมมาก แม้ท่านจะถึงช่วงวัยชราเดินจงกรมที่พื้นดินข้างล่างไม่ได้ ก็จะเดินจับราวกุฏิด้านบน เดินอยู่มิได้ขาด จนกระทั่งชรามากจนถึงขนาดจับราวกุฏิเดินไม่ได้ ก็ยังให้พระภิกษุสามเณรช่วยพยุงให้ท่านเดินมิได้ขาดเลยจนถึงวันท่านมรณภาพ

การเดินจงกรมจึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้หลวงปู่มีอายุยืนยาวมาก

หลวงปู่เล่าว่า **พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** เคยบอกว่า **พระอาจารย์บุญ ปญฺญาวุฑฺโฒ** (พระกรรมวาจาจารย์ของหลวงปู่หลุยและหลวงปู่ขาว)ท่านไม่ค่อยเดินจงกรม อายุจะไม่ยืนดอก ก็เป็นจริงอย่างท่านว่า คือพระอาจารย์บุญท่านมีอายุเพียง ๔๔ ปี ท่านก็มรณภาพแล้ว น่าเสียดายยิ่งเลยทีเดียว

หลวงปู่ว่า พระอาจารย์บุญท่านจะนอนเอานิพพาน แล้วท่านได้จริงๆ เพราะท่านมีความสุขุมคัมภีรภาพมากเวลาท่านมรณภาพ

หลวงปู่บอกว่า ที่ท่านเองชอบเดินจงกรมมาก อีกสาเหตุหนึ่งก็เพราะว่า ถ้าท่านนอนภาวนา **พุท - โธ** แล้ว ภาวนาได้ไม่เท่าไรก็จะหลับเสียก่อน เพราะสิ่งไม่ดีหรือความชั่วนี้เราทำเพียงนิดเดียวมันก็ไหลไปเลย ไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ไม่ต้องเสียค่าครูมาสอนให้มันเปลืองเงินเปลืองทอง

แต่ถ้าทำความดี มันต้องยากลำบากเป็นธรรมดา

๑๘๖.

หลวงปู่ชอบนำ มากกว่าแนะ

ภายหลังจากที่**หลวงปู่ขาว อนาลโย** มาพำนักประจำที่ถ้ำกลองเพลแล้ว ก็มีทายกทายิกาชาวอุดรบ้าง หนองคาย สกลนคร และจากกรุงเทพฯ บ้าง มีศรัทธามาขอสร้างกุฏิและถังน้ำถวาย เพื่อให้พระเณรได้อยู่อาศัยพร้อมทั้งมีน้ำดื่มฉันที่สะดวกสบายยิ่งขึ้น

ถังน้ำที่คณะศรัทธาสร้างถวายก็มีขนาดจุน้ำได้ประมาณ ๑,๕๐๐ ปีบ ก็นับว่าสะดวกสบายในเรื่องน้ำมาก

นอกจากนี้ก็มีผู้ศรัทธามาขออนุญาตต่อเติมเสริมแต่งบริเวณถ้ำหินออกไปอีกเล็กน้อย เทพื้นปูนซิเมนต์ให้ระดับของพื้นเรียบเสมอกัน พร้อมทั้งซ่อมแซมกุฏิเดิมซึ่งเป็นกระท่อมเล็กๆ ให้เป็นกุฏิถาวรขึ้น

ภายหลังจากปรับถ้ำให้เป็นโบสถ์เรียบร้อยแล้ว ก็ได้สร้างพระพุทธรูปขึ้นอีก ๔ องค์ขนาดกลาง ดังที่เห็นอยู่ในโบสถ์ (ถ้ำ) ในปัจจุบัน โดยอาศัยช่างจากพระลูกศิษย์ เช่น พระอาจารย์บุ พระอาจารย์คล้าย พระอาจารย์สิงห์ ตลอดจนพระเณรภายในวัดช่วยเหลือกันจนสำเร็จ

สำหรับด้านการประพฤติปฏิบัติ การเจริญภาวนาพระกรรมฐาน **หลวงปู่**ได้ชักจูงศิษย์ให้ปฏิบัติกันโดยสม่ำเสมอ และโดยเคร่งครัด โดย**องค์หลวงปู่**เองนั้น ท่านจะ**ชอบนำมากกว่าแนะ**

คือ **หลวงปู่จะทำองค์ท่านให้เป็นตัวอย่างเสมอๆ** ในเรื่องข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ เป็นต้นว่า เห็นอะไรขาดตกบกพร่อง ไม่เหมาะไม่ควร ท่านก็จะลงมือทำเองเสียก่อน เมื่อลูกศิษย์ลูกหาเห็น**หลวงปู่**ท่านทำแล้ว จึงได้เกิดความคิด เกิดสำนึกขึ้นมาในภายหลัง ทั้งเรื่องเล็กน้อยและเรื่องใหญ่

บางทีลูกศิษย์ไม่ได้นำกระโถนมาให้ **หลวงปู่**ก็จะเดินไปหยิบมาเอง โดยไม่บอกใครเลย บรรดาลูกศิษย์ต่างก็มองตามองค์ท่าน ด้วยความสำนึกผิดอยู่ในใจ

บางทีท่านเดินไปเก็บเครื่องไม้เครื่องมือ มีดพร้า จอบ เสียม ที่ทิ้งอยู่ในที่ต่างๆ หลวงปู่ก็ไปเก็บมาไว้ในที่ของมันให้เรียบร้อย

จึงเรียกว่า หลวงปู่ท่านนำมากกว่าแนะ

บางคราวเห็นใบไม้ร่วงหล่นลงมาตามบันไดกุฏิ **หลวงปู่**จะต้องก้มเก็บด้วยมือของท่านเอง ไปทิ้งในที่ที่ควรทุกครั้งไป

การกระทำของ**หลวงปู่** ทำให้บรรดาลูกศิษย์รู้จักสังเกตุ หูไวตาไว ไม่ปล่อยนิ่งดูดาย และพยายามทำตามอย่าง**หลวงปู่**โดยที่**หลวงปู่**ไม่ต้องว่ากล่าวตักเตือน

เกี่ยวกับข้อวัตรในการปฏิบัติภาวนา ไม่ว่าจะนั่งสมาธิ เดินจงกรม **หลวงปู่**ท่านปฏิบัติอย่างจริงจังและสม่ำเสมอและทำครั้งละนานๆ ด้วย บรรดาภิกษุหนุ่ม สามเณรน้อย ต่างก็ออกปากยอมแพ้**หลวงปู่**เลยทีเดียว

เพราะ **"ใจของท่านไม่มีกิเลสใดๆเหลืออยู่แล้ว ถ้าหากเป็นทองก็ทองแท้โดยไม่มีสารใดเจือปนอยู่เลย ถ้าหากเป็นเหล็กก็ไม่มีสนิมเกาะติดอยู่แม้เพียงเล็กน้อย ดังนั้นบรรดาศิษย์ต่างยอมจำนน เคารพบูชา และเชิดชูท่าน อย่างไม่มีวันจางหายไปจากใจได้เลย"**

๑๘๗.

ช้างปู่หลุบภูพาน

ในประวัติของ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับบรรดาช้าง เสือ อยู่เสมอ ตั้งแต่ครั้งที่ท่านอยู่เชียงใหม่จนถึงขณะอยู่ถ้ำกลองเพล

หลวงปู่ เล่าว่า ตอนมาอยู่ถ้ำกลองเพลใหม่ๆ นั้น สถานที่นี้เต็มไปด้วยป่าดงดิบหนาทึบเลยทีเดียว ในเวลากลางคืนดึกสงัด จะมีช้างเป็นฝูงๆ มาเดินเพ่นพ่านอยู่บริเวณวัด ฝูงละ ๑๑ ตัว ๗ ตัว ๕ ตัว ๓ ตัว โดยไม่เกรงกลัวผู้ใด

หลวงปู่เล่าว่า ในคืนวันพระขึ้น ๑๕ ค่ำ คืนหนึ่ง**มีช้างใหญ่เชือกหนึ่งมาไหว้พระอยู่หลังถ้ำทางด้านทิศเหนือ** หลังจากพระท่านทำวัตรเสร็จแล้ว ช้างเชือกนั้นก็กลับออกไปทางทิศตะวันออกของถ้ำ เพื่อหากินตามประสาของมัน

ช้างเชือกนั้นเดินออกจากวัดไปถึงบ้าน**นายอ้อง - นางกี่** เป็นบ้านที่สร้างในลักษณะเพิงหมาแหงน ตั้งอยู่หลังเดียวในป่าบริเวณนั้น

ปรากฏว่าหมาของนายอ้องวิ่งออกจากบ้านมาเห่าช้างเสียงดังไม่ยอมหยุด จนนายอ้องเกิดรำคาญ จึงหยิบปืนแก๊ปเดินออกจากบ้าน มองไปตามเสียงหมาเห่า มองเห็นช้างตัวใหญ่มาแถวนั้นโดยลำพังตัวเดียว จึงยกปืนขึ้นยิงออกไป พร้อมกับตะโกนออกไปว่า

"มึงมาทางนี้ทำไม เดี๋ยวก็ถูกปืนยิงหรอก อ้ายใจน้อยตาน้อยหูใหญ่ หนีไป อย่าเข้ามาในเขตนั้น"

ช้างก็หนีไป ซึ่ง**หลวงปู่**บอกว่ามันคงเจ็บใจและผูกอาฆาต

หลังจากนั้น ๒ - ๓ วัน นางกี่ ภรรยานายอ้องแกไปธุระที่**บ้านโนนทัน** ขากลับได้หาบข้าวเปลือกมาด้วย พร้อมกับลูกสาวตัวเล็กเดินมาด้วย ๑ คน

ในระหว่างทาง **นางกี่** ก็พบกับช้างใหญ่ตัวนั้น มันแผดเสียงดังสนั่นหวั่นไหว งวงถอนเอาต้นกล้วยบริเวณนั้น แล้ววิ่งใส่ เอาต้นกล้วยไล่ตีนางกี่

นางกี่ทิ้งหาบข้าวเปลือก รีบกระชากมือลูกสาววิ่งหนีสุดฤทธิ์ ช้างก็วิ่งไล่ตามไม่ลดละ นางไปพบขอนไม้ใหญ่ล้มอยู่ จึงพาลูกสาวไปหมอบหลบอยู่ข้างขอนไม้นั้น

ทีแรกช้างวิ่งเลยไป พอมองเห็นมันก็รีบวิ่งกลับมา นางกี่และลูกน้อยสุดที่จะหนีได้ทัน

ช้างใช้งวงกระหน่ำฟาดไปที่ขอนไม้ พร้อมทั้งใช้เท้ากระทืบจนหนำใจ แล้วจึงหนีไป

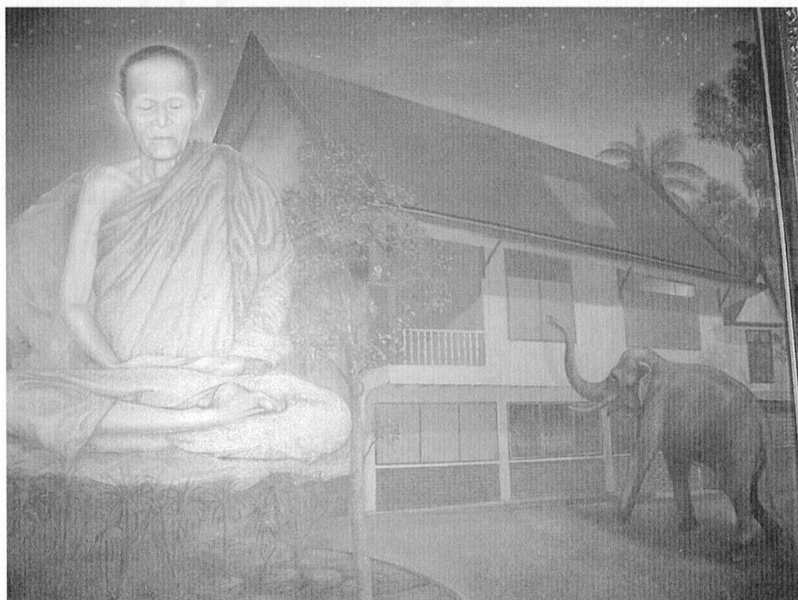
ชาวบ้านได้ออกมาช่วยเหลือ พบว่า**นางกี่** นอนหายใจระรวยอยู่ใต้ขอนไม้ แกไม่ตาย แต่ลูกน้อยแบนอยู่ ณ ที่นั้น ยังความสลดสังเวชแก่ผู้พบเห็นยิ่งนัก

หลวงปู่เล่าถึงช้างเชือกนั้นว่า "**มันสำคัญเป็นช้างของพี่ปู่หลุบภูพาน**" (เจ้าพ่อปู่หลุบ แห่งเทือกเขาภูพาน) มันสามารถฟังรู้เสียงสำเนียงคนพูดได้เข้าใจ หากใครไปด่าว่าท้าทาย หรือพูดว่ามันให้เสียๆ หายๆ มันจะคอยทำอันตรายเอาจนสมใจแค้นเลยทีเดียว

ตรงกันข้าม ถ้าใครพูดดี พูดไพเราะเสนาะโสต มันก็ไม่เข้ามารบกวน เช่นพูดว่า "พ่อตู้พ่อตา (ปู่หรือตา) อย่ามาทำอันตรายหรือรบกวนบรรดาลูกหลานเลย ลูกหลานขอทำไร่ทำสวนเพื่อยังชีพเลี้ยงลูกพร้อมทั้งเอาไปทำบุญทำทาน จะกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้ชาติหน้าจะได้ไปเกิดในชั้นสวรรค์ต่อไป"

ถ้าพูดอย่างนี้ ช้างเชือกนั้นจะไม่มาทำอันตรายแต่ประการใด พร้อมทั้งหลบหลีกเปิดทางให้ หรือเดินจากไปโดยไม่มายุ่งเกี่ยวเลย

๑๘๘.

อาจารย์ช้าง
สอนกรรมฐานแม่ชี

หลวงปู่ พูดถึง**ช้างของปู่หลุบภูพาน** เชือกนั้นว่า มีอยู่คืนหนึ่งดึกสงัดประมาณตีสาม ช้างเชือกนั้นเข้ามาเยี่ยมทางกุฏิแม่ชี มันเอาสีข้างถูไปมาอยู่กับกุฏิแม่ชี จนกุฏิโยกคลอนตามแรงถูของมัน

แม่ชีกำลังนั่งภาวนาอยู่ รู้ว่าเป็น**ช้างของปู่หลุบภูพาน**ถึงกับตัวสั่น ปากสั่น คางสั่น มือไม้อ่อนแรง เหงื่อไหลท่วมตัวทั้งที่อากาศกำลังหนาวเย็นยะเยือก

แม่ชีรีบบริกรรม "พุทโธๆๆ" อย่างถี่ยิบ ใจคิดว่า ถ้าจะตายขอให้ตายกับพุทโธนี้เถิด บริกรรมอยู่สักพักจิตแกลงสงบนิ่ง จนไม่ทราบว่าช้างเชือกนั้นไปตั้งแต่เมื่อไร เพราะจิตใจแกจดจ่ออยู่ที่พุทโธ เกิดสมาธิแน่วแน่จนถึงเช้าเลย

หลังจากที่ช้างใหญ่มาเยี่ยม บรรดาแม่ชีทั้งหลายต่างพากันเร่งภาวนาชนิดฝากเป็นฝากตายกันทีเดียว ยิ่งคืนไหนที่เจ้าหูใหญ่เท้าใหญ่มันเดินเข้ามาในบริเวณนั้น ก็จะภาวนากันจนตลอดรุ่งชนิดไม่ยอมหลับนอนกัน

หลวงปู่บอกว่า มันช่างต่างกันกับที่ครูบาอาจารย์พร่ำสอนเสียเหลือเกิน ถ้าครูบาอาจารย์เทศน์สอน เหมือนกับเป่าปี่ให้ฟัง ทำให้รู้สึกง่วงเหงาหาวนอน สอนเท่าไรๆ ก็ไม่เป็น **พุทโธ** ผู้ตื่นผู้เบิกบานสักที **ไม่เหมือนกับท่านอาจารย์ช้างมาช่วยสอน อาจารย์ช้างสอนไม่ต้องเทศน์ ไม่ต้องอบรม เพียงแค่หายใจให้ได้ยิน หรือเพียงแค่เหยียบกิ่งไม้เท่านั้น การสอนมันก็เข้าไปถึงขั้วหัวใจจริงๆ**

แม่ชีพากันเข็ดหลาบไปตามๆ กัน ยอมสารภาพด้วยความเคารพบูชา นั่งภาวนา **พุทโธ** ถี่ยิบไม่มีพลั้งมีเผลอเลย

ด้วยเหตุการณ์เช่นนี้ **หลวงปู่** จึงได้พาลูกศิษย์ลูกหาไปวิเวกในบริเวณป่าเปลี่ยวๆ อันเต็มไปด้วยสิงสาราสัตว์อย่างกับถ้ำกลองเพลในอดีต อันเป็นสมรภูมิในการฝึกทรมานกิเลสอาสวะต่างๆ ให้มันหายพยศโหดร้าย **กลายเป็นคนมีศีลมีธรรม มีจิตใจอันใสสะอาดบริสุทธิ์ไร้ความขุ่นมัว เหมือนแสงจันทร์ในคืนวันเพ็ญ เหมือนแก้วมณีอันสดใสไร้ราคี ฉะนี้**

วัดถ้ำกลองเพลในระยะที่หลวงปู่ขาวมาอยู่ใหม่ๆนั้นเป็นป่าทึบ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มากเช่น ช้าง เสือ หมี หมูป่า เก้ง ฯลฯ ตอนค่ำจะออกหากินตามธรรมชาติของสัตว์ แม้บริเวณวัดก็ยังมี ช้าง เสือ ในปีพ.ศ.๒๕๑๓หลวงปู่ขาวได้ย้ายมาจำวัดที่กุฏิหลังใหม่ ซึ่งสร้างถวายโดย คุณธเนตร เอียสกุล เย็นวันหนึ่ง หลวงปู่ขาวรำพึงกับพระเณรว่า ...ช้างใหญ่ของเราหายไปไหนหนอ ทำไมระยะนี้จึงหายหน้าไป พระเณรว่าไม่เห็นเช่นกัน คืนนั้นตอนดึกราวสองยาม ช้างใหญ่ที่กล่าวถึงก็ลงมาจากสันเขามาหาหลวงปู่ที่กุฏิ ชูงวงขึ้นคารวะหลวงปู่ วนรอบกุฏิสามรอบจึงได้กลับไป หลวงปู่แผ่เมตตาจิตให้ จากนั้นช้างก็มิได้มาที่วัดถ้ำกลองเพลอีกเลย

๑๘๙.
นึกถึงอะไรสิ่งนั้นก็มา

ท่าน**หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** เขียนถึงความแปลกของ**หลวงปู่** ดังนี้ :-

ที่แปลกอยู่อย่างหนึ่ง คือเวลาท่านนึกถึงอะไรสิ่งนั้นมักจะมาตามความรำพึงนึกคิดของท่านเสมอ

เช่น **หลวงปู่**นึกถึงช้าง ว่าหายหน้าไปไหนเป็นปีๆ แล้ว ไม่เห็นผ่านมาทางนี้บ้างเลย หรือถูกพรานยิงตายเสียแล้ว

พอตกกลางคืนดึกๆ ช้างตัวนั้นก็มาหาจริงๆ และเดินตรงเข้ามายังกุฏิที่พักของท่าน มายืนลูบคลำสิ่งต่างๆ ในบริเวณกุฏิท่าน พอให้ทราบว่าเขามาหาแล้ว แล้วก็กลับเข้าป่าเข้าเขา และหายเงียบไปเลย ไม่กลับมาป้วนเปี้ยนอีก

เวลา**หลวงปู่**รำพึงนึกถึงเสือก็เหมือนกัน ว่าเสือที่เคยเดินผ่านมาที่นี่บ่อยๆ บัดนี้หายหน้าไปไหนนานแล้ว หรือถูกเขาฆ่าตายกันหมดแล้ว

เพียงนึกถึงเสือตอนกลางวัน พอตกกลางคืน เสือก็มาเที่ยวเพ่นพ่านภายในวัดและบริเวณที่**หลวงปู่**พักอยู่จริงๆ พอเป็นนิมิตให้ท่านทราบว่าเขายังอยู่ ยังไม่ตายดังที่**หลวงปู่**วิตกถึง แล้วเขาก็หนีไปไม่มาซ้ำๆ ซากๆ อีกเลย

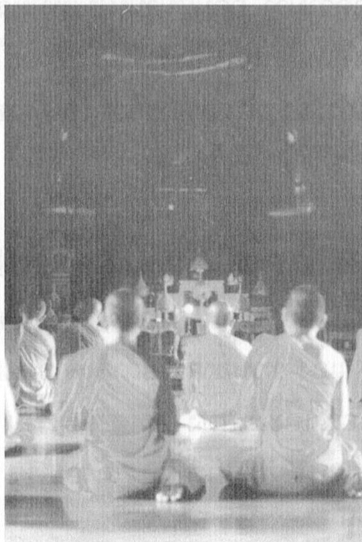
หลวงปู่ เล่าว่า ตอนท่านนึกถึงสัตว์ต่างๆ รู้สึกแปลกอยู่มากผิดธรรมดา พอนึกถึงพูดถึงที่ไร ถึงสัตว์ชนิดไหนตัวไหน สัตว์นั้นก็จะมาหาท่านแทบทุกครั้งที่นึกถึงเขา คล้ายกับมีอะไรไปบอกข่าวให้สัตว์นั้นๆ ทราบ และให้มาหาท่าน

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ให้ความเห็นว่า :-

"พระวิเศษทางภายในอย่างท่าน คงมีเทพารักษ์คอยให้อารักขาและคอยอำนวยความสะดวกตามความคิดเห็นต่างๆ ของท่านอยู่เสมอ พอคิดอะไรขึ้นมาจึงมักมีเครื่องสนองตอบทางความคิดของท่านเสมอมา

ถ้าไม่มี ทำไมจะมีอะไรมาหาท่านตรงตามความคิดเสียทุกครั้งเช่นนั้น?

อย่างเราๆ ท่านๆ คิดคนละก็ร้อยกี่พันเรื่องและกี่ร้อยกี่พันหนก็ไม่เห็นมีอะไรมาตอบสนองความนึกคิดความต้องการบ้างเลย!"

๑๙๐.

ถังช้างเหยียบ

เรื่องนี้เป็นบันทึกของ **ศาสตราจารย์ นายแพทย์อวย เกตุสิงห์** คุณหมอผู้ให้การรักษาพยาบาลหลวงปู่ และศิษย์อาวุโสใกล้ชิดท่านหนึ่งได้แสดงถึง**กระแสเมตตาธรรม**ที่**หลวงปู่**มีต่อช้างและสัตว์ป่าต่างๆ :-

"ครั้งหนึ่ง ผู้เขียน (คุณหมออวย) ไปเยี่ยม**ท่านอาจารย์**ตามปกติ เข้าทางหลังกุฏิ เห็นถังน้ำมันสองร้อยลิตรตั้งอยู่ริมกำแพงในสภาพบุบบิบ มีหนังสือเขียนด้วยสีขาวว่า **ถังช้างเหยียบ**

สอบถามดูได้ความว่า ก่อนหน้านั้นไม่เท่าไหร่ท่าน**อาจารย์**ระลึกถึงช้างพลายตัวหนึ่ง ดูเหมือนจะเป็นหัวหน้าโขลงอยู่ในป่าหลังเขา เคยเข้ามาเที่ยวในวัดเป็นประจำ **ท่านอาจารย์**ว่าท่านคุ้นเคยกับช้างเชือกนั้น แต่ตอนหลังนี้ห่างไป ไม่ได้มาให้เห็นอีก

ค่ำวันหนึ่ง ท่านอาจารย์ได้ปรารภดังๆ ว่า ช้างของเราหายไปไหนนะ ไม่เห็นมานานแล้ว จะถูกใครเขาฆ่าตายเสียแล้วกระมัง?

ตอนดึกคืนนั้นเอง **ท่านอาจารย์**กำลังจำวัดอยู่ต้องตกใจตื่นขึ้น เพราะรู้สึกว่ากุฎิคลอนและมีเสียงใครเอาอะไรมาถูเสียดสีที่ข้างฝา ท่านร้องถามไปว่า ใคร? ก็ไม่มีเสียงตอบ แล้วอะไรๆ ก็เงียบไป

พอตื่นเช้ามีผู้เห็นถังน้ำมันใบนั้นตั้งอยู่ใกล้กุฏิในสภาพบุบบิบ ก็รู้ว่าในตอนดึก **ช้างของหลวงปู่** ได้มารายงานตัวให้ทราบว่ายังมีชีวิตอยู่ และเอาสีข้างสีผนังกุฏิให้รู้ว่ามา พร้อมทั้งเหยียบถังน้ำมันทิ้งไว้เป็นที่ระลึกด้วย หลังจากนั้นแล้ว ช้างเชือกนั้นก็มิได้แสดงร่องรอยอะไรให้เห็นอีก”

คุณหมอ ท่านบันทึกเรื่องราวของ**หลวงปู่**ที่เกี่ยวกับช้างต่อไปอีกว่า :-

“**ท่านอาจารย์**มีบารมีพิเศษอยู่เกี่ยวกับช้าง ในชีวประวัติของท่านมีเรื่องที่เกิดขึ้นระหว่างที่ท่านธุดงค์ไปกับ**ท่านพระอาจารย์มั่น** และสหธรรมมิกบางรูปในดินแดนของจังหวัดเชียงใหม่ ไปถึงทางเลียบไหล่เขาแห่งหนึ่งพบช้างขวางทางอยู่

ท่านพระอาจารย์มั่น คงจะมีญาณทราบคุณธรรมพิเศษของท่านอาจารย์เกี่ยวกับช้าง จึงส่งท่านขาวไปเจรจาขอทาง

ท่านอาจารย์เดินไปใกล้ช้างแล้วก็พูดเรียบๆ ว่า ***‘อ้าย ตัวใหญ่โต ข้อย ตัวเล็กน้อย พวกข้อยจะพากันไปปฏิบัติธรรม แต่ข้อยกลัว ขอให้อ้ายเปิดทางให้ด้วยเถิด’*** (เขียนตามที่จำได้ คำอาจผิดบ้าง แต่ความคงคล้ายๆ เช่นนี้)

ช้างเชือกนั้นฟังแล้วก็หันหน้าเข้าซุกก้อนหิน เปิดทางให้ผ่านแต่โดยดี

ผู้ที่ทราบเรื่องเชื่อกันว่า **ในชาติหนึ่งท่านอาจารย์เคยเป็นช้างชั้นใหญ่มา พระเณรและแม่ชีที่วัดถ้ำกลองเพลเชื่อว่าท่านอาจารย์สามารถจะเรียกช้างมาได้ถ้าต้องการ**

ผู้เขียน (คุณหมออวย) มีความเห็นว่า ที่**ท่านอาจารย์**สามารถ**เจรจา**ให้ช้างเปิดทางให้เดินผ่านก็ดี หรือสามารถเรียกช้างให้มาหาได้ก็ดี คงจะมีอนุสนธิ์ (เกี่ยวเนื่อง) **มาจากพลังจิตของท่าน ซึ่งเกิดจากการภาวนาและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมตตาธรรม คุณธรรมข้อหลังนี้เห็นได้ชัดแจ้งจากปรากฏการณ์และพฤติกรรมของท่านอาจารย์หลายประการ.”**

วัดป่าถ้ำกลองเพล เป็นสถานที่ ที่ หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้มาบำเพ็ญภาวนา และจำพรรษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 จนวาระสุดท้ายของชีวิตท่าน เป็นถ้ำเก่าแก่เดิมเรียกกันว่า “ถ้ำบำเพ็ญ” เป็นปูชนียสถานโบราณ มีพระพุทธรูปขนาดต่าง ๆ ประดิษฐานอยู่ภายในถ้ำและบริเวณวัด หลายองค์ โดยรอบบริเวณวัดเต็มไปด้วยธรรมชาติ อันสวยงามน่าสนใจอยู่หลายแห่ง อาทิ

1. บริเวณภายในถ้ำกลองเพล
2. บริเวณถ้ำผาผึ้ง ซึ่งเป็นที่ตั้งของกุฏิหลวงปู่ขาว
3. หิน “พญาหงส์” เป็นหินธรรมชาติมีมาแต่ดึกดำบรรพ์ อยู่บริเวณด้านหน้ากุฏิหลวงปู่ขาว
4. บริเวณถ้ำผาบิ้ง
5. บริเวณอ่างเก็บน้ำ“อ่างอะลาง”ซึ่งเป็นโครงการชลประทานในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ปัจจุบันบริเวณใกล้อ่างเก็บน้ำ “อ่างอาราม” (อ่างอะลาง) นี้ เป็นสถานที่ตั้งเจดีย์พิพิธภัณฑ์ของหลวงปู่ขาว

Wat Tham Klong Phane is the forest monastery where the Venerable Luang Pu Khao Anālayo had stayed since 1958 until the end of his life, to exert himself in meditation practice.

The place is an old sacred cave formerly called

๑๙๑.

เจ้าผีดำขอให้หลวงปู่เป่าหัวให้

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้เล่าให้ศิษย์ทั้งหลายฟังว่ามีคืนหนึ่ง ท่านไปบำเพ็ญภาวนาที่**ถ้ำหมาจิ้งจอก** ซึ่งอยู่ภายในวัดถ้ำกลองเพล ที่ถ้ำนั้นสงบและอากาศเย็นสบายดีมาก

หลวงปู่ ได้เอาผ้าอาบปูลงบนก้อนหินใหญ่ แล้วก็นั่งลงบำเพ็ญสมาธิภาวนา ปรากฏว่าจิตสงบมีกำลังมากทีเดียว ท่านว่าจิตรวมตั้งมั่นอยู่ราว ๓ ชั่วโมง

ครั้นจิตถอนออกมา ก็ปรากฏผีตัวหนึ่งมีรูปร่างต่ำเตี้ยผิวดำคล้ำย่องเข้ามาหาท่าน

หลวงปู่จึงถามผีนั้นว่า "เจ้ามาทำไม มารบกวนทำไม พระสงฆ์กำลังบำเพ็ญภาวนา?"

ผีมันบอกว่า "ผมอยากให้ท่านหลวงปู่เป่าหัวให้"

หลวงปู่ตอบว่า "เป่าทำไม ทำไมต้องเป่าหัวเป่าหางให้ กลางวันต้องพบคน กลางคืนก็ต้องมาพบพวกผีพวกสางมารบกวนให้เป่าหัวให้ มันมารบกวนให้เสียเวลาในการทำความเพียรรู้หรือไม่?"

หลวงปู่เล่าเท่านั้น แล้วก็หัวเราะด้วยความอารมณ์ดีของท่าน แล้วก็พูดต่อไปว่า “เมื่อมันเห็นปู่พูดอย่างนั้นมันก็ไม่รู้จะทำอย่างไรดี นั่งตัวสั่นอยู่สักพัก แล้วก็ลาจากไป”

หลวงปู่บอกกับศิษย์ต่อไปว่า “คนทำอะไร ผีมันเห็นคนทำ มันก็อยากทำอย่างนั้นบ้างเหมือนกัน มันแปลกจริงๆ นะ”

แล้ว**หลวงปู่**ก็หัวเราะด้วยความอารมณ์ดีเช่นเคย

นี่แหละครับ มนุษย์ทั้งหลาย จะทำอะไรก็ระวังด้วยนะครับ คิดก่อนทำ ไม่เช่นนั้นจะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่ผีสางมันด้วย เดี๋ยวจะว่าไม่บอกไม่เตือน!

เมรุพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่

๑๙๒.

หยุดงานนอก ช่วงเข้าพรรษา

ในช่วงเข้าพรรษาทุกปี จะเป็นช่วงที่พระเณรในวัดตั้งใจบำเพ็ญเพียรอย่างแท้จริง จะหยุดงานนอกทุกชนิด ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของวัดถ้ำกลองเพล และวัดป่าสาย**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต**

ในช่วงฤดูเข้าพรรษาใดๆ ก็ตาม **หลวงปู่ขาวท่านไม่อนุญาตให้มีการก่อสร้างทุกชนิด** ไม่ว่าใครจะมีศรัทธาเพียงไรก็ตาม ยกเว้นเสียแต่กรณีจำเป็นอย่างยิ่ง หากมิได้กระทำแล้วจะยังความเสียหายให้เกิดขึ้นเท่านั้น

งดกิจการภายนอก เพื่อให้โอกาสพระเณรศึกษาและตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติ เจริญสมาธิและวิปัสสนาอย่างจริงจัง หวังซึ่งความพ้นทุกข์ และปล่อยโอกาสให้**สมาทานธุดงค์** เช่น อดนอน ผ่อนอาหาร ฉันบ้างไม่ฉันบ้าง หรืองดการฉันเป็น ๕ วัน ๗ วัน ๙ วัน ๑๒ วัน หรือ ๑๕ วัน ตามกำลังศรัทธา และพลานุภาพตามสังขาร กรรมสังขาร

บรรดาภิกษุสามเณรต่างรูปต่างขยันหมั่นเพียรเรียนกรรมฐานปฏิบัติ ตัดเหตุการณ์กังวลภายนอก ละอาสวะกิเลส

หลวงปู่ให้โอวาทว่า **ตโป จ พฺรหฺมจริยญฺ จ อริยสจฺจา นทสฺสนํ**

เหล็กซึ่งเป็นวัตถุที่แข็งแล้ว ต้องเข้าไฟเผาเราจึงจะตีมันให้มันเป็นมีดพร้าได้

กิเลสของพวกเรานั้น มันจะอ่อนจะถอนจากจิตใจ **ตโป** - ความเพียรเป็นไฟเผามันจึงจะเร่าร้อน

เดี๋ยวนี้พวกกิเลสทั้งหลาย มันมาตั้งบ้านตั้งเรือนมีหลักฐานลูกเต้าเหล่ากออยู่ในประเทศมานมนานกาเลแล้ว

เราเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า พระองค์ได้มอบมรดกอันดีคือ **ไตรสิกขา** และรับเอาอาวุธอันคมกล้า คือ **ศีล สมาธิ ปัญญา** มาเป็นเครื่องมือจะได้ปราบพวกศัตรูหมู่มารร้าย

ทำไมเราจึงปล่อยจิตใจให้กิเลสมันมาขี่คอเราเล่นจนโงหัวไม่ขึ้นชาติไหนๆ ก็จะยอมให้มันเป็นนายเราอยู่อย่างนั้นนะหรือ

เมื่อใดเล่าเราจึงจะได้เป็นนายของพวกมันสักที จะได้มีความสุขสบายทั้งกายทั้งใจ การเป็นทาสทาสีทาสาของมัน ไม่เห็นว่าจะได้ดิบได้ดีอย่างไร

กินก็กินของเศษของเดนเขา นุ่งห่มก็นุ่งห่มของเก่าขาด นอนก็นอนด้วยความระทมทุกข์

แม้นจะเป็นทาสผู้ซื่อสัตย์นานสักเท่าใด เขาก็ไม่เลื่อนยศเลื่อนขั้นให้ การเป็นทาสของกิเลสก็เช่นเดียวกัน

แล้วเรายังไม่หาหนทางให้หลุดพ้นห่างไกลอีกหรือ หรือว่าเจ้ารออันใดอีก!

๑๙๓.

สอนภาวนา แก่หลวงปู่จันทา

มีอยู่ครั้งหนึ่ง **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ไปบำเพ็ญสมาธิภาวนาที่ **ผาผึ้ง** ซึ่งอยู่ในวัดถ้ำกลองเพล ที่แห่งนั้นอากาศดีมาก สงบร่มรื่น เหมาะแก่การนั่งสมาธิภาวนา

หลวงปู่ เล่าว่า ครั้งนั้น ท่านได้ให้**พระอาจารย์จันทา** (หลวงปู่จันทา ถาวโร วัดป่าเขาน้อย อ.วังทรายพูน จ.พิจิตร) ร่วมไปด้วย

พอไปถึง ต่างองค์ก็เลือกสถานที่นั่งบำเพ็ญภาวนาตามใจชอบ โดยเริ่มนั่งตั้งแต่ ๙ โมงเช้าไปจนถึงประมาณบ่าย ๓ โมง จึงหยุดพัก

พระอาจารย์จันทา เข้าไปปรนนิบัติ**หลวงปู่** เช่น ถวายน้ำ คำหมาก ถวายตามปกติ

แล้ว**หลวงปู่**ก็เทศน์สอน**พระอาจารย์จันทา** ว่า

"ท่านอย่านั่งภาวนาอย่างนั้นซิ ตั้งความอยากไว้มากแล้วมันจะสงบได้อย่างไรกันเล่า มันต้องละความอยากซิมันจึงจะสงบลงได้ ต้องปล่อยต้องวาง ทำใจให้สบายๆ

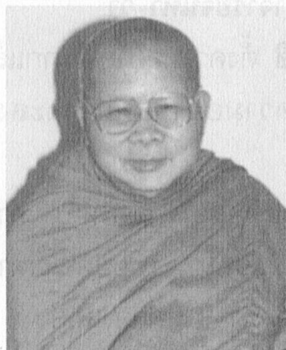
กายลหุตา ทำกายให้เบา **จิตฺตลหุตา** ทำจิตให้เบา **กายมุทุตา** ทำกายให้อ่อนโยน **จิตฺตมุทุตา** ทำจิตให้อ่อนโยน **กายปคุญฺญตา** ทำกายให้แข็งแรงคล่องแคล่ว **จิตฺตปคุญฺญตา** ทำจิตให้คล่องแคล่ว

มีสติสัมปชัญญะอยู่เฉพาะหน้า จะเป็นสมาธิก็ไม่ต้องว่า ไม่เป็นก็ไม่ว่าอันใด ให้กำหนดอยู่แค่ **พุทโธ** ลมหายใจเข้าและหายใจออกเบาๆ มีสติอยู่เฉพาะกรรมฐาน ไม่นานมันก็จะสงบ เท่านั้นเอง

พระอาจารย์จันทา ได้แต่นึกในใจว่า "หลวงปู่รู้ใจเราแล้ว เห็นตับไตเราหมดแล้ว" จึงได้กราบเรียนสารภาพว่า "กระผมบังคับให้ใจมันสงบตั้งแต่ ๙ โมงเช้าแล้ว จนถึงบ่าย ๓ โมง บังคับเท่าไรมันยิ่งแข็งกระด้างขึ้นทุกที จิตกระวนกระวายกระสับกระส่ายออกร้อนหมดทั้งตัว กระผมกลัวหลวงปู่ขอรับ"

หลวงปู่ ตอบว่า "เรามองดูท่านเมื่อไร ก็เห็นแต่ตัณหามันออกหน้าแบกตัณหาไม่ยอมปล่อยวาง น่าสงสารเหลือเกิน ต่อแต่นี้ ท่านจงทำใหม่เถิด อย่าเอาตัณหาออกหน้า อย่างนี้ภาวนาเท่าวันตายก็หาได้เกิดประโยชน์อันใดกับท่านไม่ และก็จะไม่สงบได้สักทีดอก"

หลวงปู่ขาวท่านทั้งบอกทั้งสอน ทั้งบังคับขู่เข็ญท่านอาจารย์จันทาอย่างหนัก จนกระทั่งท่านอาจารย์จันทาท่านมีคุณธรรมที่เป็นที่เลื่องลือองค์หนึ่งในปัจจุบัน

พระอาจารย์จันทา ถาวโร
วัดป่าเขาน้อย อ.วังทรายพูน จ.พิจิตร

๑๙๔.

นิมิตที่ถ้ำผาผึ้ง

หลวงปู่ขาว อนาลโย เล่าว่า อีกครั้งหนึ่งท่านไปนั่งภาวนาที่**ผาผึ้ง** โดยลำพังองค์เดียว พอจิตสงบ ก็ปรากฏแสงสว่างไสวจ้าในบริเวณนั้น

หลวงปู่ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า**ที่นั่นเป็นอุดมมงคลดี**เพราะมีนิมิตแสงสว่างไสวปรากฏขึ้น

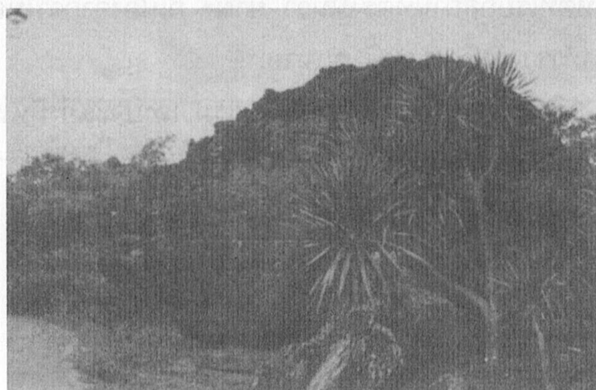
อีกต่อมาไม่นาน ก็มีญาติโยมพร้อมคณะศรัทธามาขอสร้าง **พระป่าเลไลย์** ซึ่งเป็นพระพุทธรูปนั่งห้อยเท้า มีพญาช้างถวายดอกบัวกับพญาลิงถวายรวงผึ้ง ให้เป็นพุทธานุสติ ณ สถานที่นั้น และเพื่อให้สถานที่นั้นเป็นอุดมมงคล

เหตุที่เรียกสถานที่ตรงนั้นว่า **ผาผึ้ง** ก็เนื่องจากว่าในสมัยก่อนมีผึ้งป่ามาทำรวงรังที่ผาแห่งนี้มากมาย

ปกติพระภิกษุผู้แสวงหาวิโมกขธรรม แทบจะแย่งกันไปบำเพ็ญภาวนา เพราะเป็นถ้ำและหน้าผาสูงชัน มีความปลอดภัยเพราะเสือขึ้นไม่ได้ ช้างก็ขึ้นไม่ถึง

หลวงปู่ได้เล่าว่า คืนหนึ่ง **หลวงพ่อพุทธา** จาก**วัดป่าหนองแซง** ได้ไปนั่งภาวนาที่ถ้ำผาผึ้งนี้ พอตกดึกมีเสือใหญ่ตัวหนึ่งมาวนเวียนอยู่ในบริเวณนั้น เสียงเสือหายใจดังฟืดฟาดๆ รอบๆ ถ้ำนั้น **หลวงพ่อพุทธา** ที่กำลังภาวนาอยู่ เกิดใจสั่นขวัญหาย ทั้งเนื้อตัวและมือเท้าเย็นเพราะกลัวเสือ ทำให้ท่านเร่งภาวนาบริกรรม **พุทโธ** มิได้ขาดสายแม้เสี้ยววินาที ทำให้สมาธิเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

หินผาสวยงาม ภายในบริเวณวัดถ้ำกลองเพล

๑๙๕.

เจ้าตัวยาวแห่งถ้ำผาผึ้ง

จากข้อเขียนของ**พระอาจารย์บวร พุทฺธญาโณ** เขียนถึง**ธรรมชาติอันวิเศษมหัศจรรย์ของวัดถ้ำกลองเพล** ดังนี้ :-

วัดถ้ำกลองเพลนี้ มีจุดเด่นเป็นสง่าให้น่าสัมผัสทัศนาอยู่สามแห่ง คือ บริเวณถ้ำกลองเพล บริเวณถ้ำผาผึ้งลึกเข้ามาอีกหน่อย และบริเวณผาผึ้งอยู่สูงขึ้นไปบนสันเขาภูพาน

ทั้งสามแห่งมีหินตระการตั้งตระหง่านเรียงรายเป็นทิวแถวมีทั้งก้อนสูงใหญ่ กลาง เล็ก สลับกันไปอย่างมากมาย มองดูแล้วเป็นธรรมชาติสบายตายิ่งนัก

ถ้ำผาผึ้ง อยู่ทางด้านทิศเหนือของผาผึ้งขึ้นไปประมาณ ๓๐๐ เมตร โขดหินของผาผึ้งทางใต้เป็นลักษณะ**โพรง** เป็นที่อยู่อาศัยของบรรดาค้างคาวน้อยใหญ่จำนวนมากมายนับแสนนับล้าน มันมาพักผ่อนหลับนอน ณ ที่แห่งเดียวนี้เป็นประจำ

ส่วนสัตว์ที่เป็นเจ้าของถ้ำ อาศัยอยู่เป็นประจำเช่นกันก็ได้แก่ **เจ้าตัวยาว** ซึ่งเป็นงูเหลือมขนาดใหญ่มากนั่นเอง

หลวงปู่เล่าให้ฟังว่า มีวันหนึ่ง **พระอาจารย์จันทา ถาวโร** ไปนั่งบำเพ็ญภาวนาอยู่ในบริเวณใต้ปากถ้ำนั้น**เจ้าตัวยาว**คงจะเสร็จจากหาอาหารแล้วกลับมาที่อยู่ของมัน เลื้อยบ้างหยุดบ้างสลับกันไปเป็นระยะๆ ดูท่าจะอิ่มเต็มที่

เมื่อเจ้าตัวยาวมาใกล้จะถึงปากถ้ำที่อาศัยของมัน มันเลื้อยทับกิ่งไม้ใบไม้ดังกร๊อบๆ เสียงดังผิดปกติ เหมือนคนลากอะไรหนักๆ ผ่านไปตามกิ่งไม้ใบไม้แห้ง

พระอาจารย์จันทา ออกจากสมาธิ คอยจับตาดูก็เห็นงูเหลือมขนาดใหญ่ค่อยๆ เลื้อยเข้ามาใกล้ พอใกล้จะถึงปากถ้ำ**พระอาจารย์จันทา**จึงพูดว่า "พอๆ หยุดให้ดูเสียก่อนอย่ารีบด่วนไป"

เจ้าตัวยาวก็หยุดนิ่งให้พระท่านดู เมื่อเห็นได้ถนัดชัดเจนแล้ว **พระอาจารย์จันทา**เกิดความคิดอยากจะให้พระอีกรูปหนึ่งซึ่งภาวนาอยู่อีกที่หนึ่งใกล้ๆ กันนั้นได้ดูด้วยจึงได้พูดขึ้นว่า "ถ้าได้เชือกมาผูกล่ามไว้คงจะได้ดูนานๆ"

เมื่อ**เจ้าตัวยาว**ได้ยินพระพูดเช่นนั้น มันก็แสดงอาการไม่พอใจ คือชูหัวขึ้นสูงและใช้หางตีพื้นดินแรงๆ หลายที แล้วก็รีบเลื้อยหายไปในโพรงที่อยู่ของมันโดยไม่ออกมาให้**พระอาจารย์จันทา**ได้เห็นอีกเลย

แสดงให้เห็นว่าสัตว์เหล่านี้สามารถสัมผัสรู้ภาษาคนได้ มันจึงแสดงอาการไม่พอใจออกมา หรืออาจจะนึกติเตียนพระก็ได้ ดังนั้น พระอาจารย์จันทา และพระเณรในวัดจึงได้เพิ่มความระมัดระวังในการคิด การพูด และการกระทำให้มากยิ่งขึ้น

๑๙๖.

ขอให้เจ้าของถ้ำ ช่วยปิดรูน้ำรั่ว

ช่วงที่**หลวงปู่ขาว อนาลโย** มาอยู่ที่ถ้ำกลองเพลใหม่ๆ ได้มีการปรับปรุง**ถ้ำกลองเพล** เพื่อใช้เป็นที่สักการะและใช้เป็นที่สวดมนต์ไหว้พระและประชุมฟังธรรม

ได้มีการปรับพื้นและเทพื้นถ้ำให้ได้ระดับเรียบสม่ำเสมอ พร้อมทั้งตกแต่งให้ดูสะอาดตา เหมาะสำหรับพระภิกษุ และพุทธศาสนิกชนจำนวนมากๆ สามารถใช้ประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาต่อไป

ปัญหาที่สำคัญ คือ เมื่อฝนตกคราวใดก็จะมีน้ำไหลผ่านลงมาหน้าถ้ำอยู่เป็นประจำ เพราะที่เพดานถ้ำเป็นรูหิน พระเณรและช่างไม่สามารถทำให้รูตรงนั้นหายรั่วได้

จึงได้อาราธนาให้**หลวงปู่** ได้ช่วยพูดกับเจ้าของถ้ำ เพราะบรรดาลูกศิษย์ลูกหาหมดปัญญาที่จะอุดไม่ให้น้ำไหลลงมาได้

หลวงปู่จึงได้อธิษฐานขอให้เจ้าของถ้ำช่วยปิดรูน้ำในถ้ำให้ด้วย แล้วจะอุทิศบุญกุศลไปให้

หลังจากนั้น ไม่ว่าฝนจะตกลงมาหนักเพียงไรก็ตาม น้ำที่เคยไหลรั่วลงมาก็หยุดสนิท ไม่มีน้ำไหลลงมาอีกจนตราบเท่าทุกวันนี้

พระอาจารย์บวร ผู้บันทึกเรื่องราว ได้ให้ความเห็นเชิงสรุปว่า **"...เพราะผู้มีศีลาจารวัตร เคร่งครัดในพระวินัย จะอยู่ในที่ใดไปในที่ใด ย่อมเป็นที่พอใจ ปีติยินดี และเลื่อมใสศรัทธา ทั้งแก่บรรดาเทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย"**

หลวงปู่ขาว และศิษย์ผู้ใกล้ชิดทั้งสอง
พระอาจารย์บุญเพ็ง (ซ้าย)
และพระอาจารย์น้อย (ขวา)

๑๙๗.

จตุปาริสุทธิศีล

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้เขียนถึงปฏิปทาและการสอนศิษย์ของ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ในสมัยที่ท่านมาพำนักประจำที่**วัดถ้ำกลองเพล** ดังนี้

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้พาคณะลูกศิษย์ไปเที่ยวธุดงคกรรมฐานและพักบำเพ็ญเพียรที่**ถ้ำกลองเพล** เห็นว่าสถานที่นั้นสะดวกสบายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดการบำเพ็ญสมณธรรมก็อำนวยในความละเอียดแยบคายดี

หลวงปู่จึงปลงใจอยู่ที่**ถ้ำกลองเพล** นี้เรื่อยมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ จนถึงวาระสุดท้ายแห่งขันธ์ ท่านได้ปลดปล่อยธาตุขันธ์ลง ณ สถานที่แห่งนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ รวมเวลาที่**หลวงปู่**พำนักอยู่ที่**วัดถ้ำกลองเพล** เป็นเวลาติดต่อกันถึง ๒๕ ปี

ในช่วงที่**หลวงปู่**ครองขันธ์และปกครองพระเณรอยู่**วัดถ้ำกลองเพล**นี้ ท่านเมตตาให้โอวาทแก่พระเณรเถรชีโดยสม่ำเสมอไม่ลดละปล่อยวางเรื่อยมา

ธรรมที่หลวงปู่ท่านมักยกขึ้นแสดงในขั้นเริ่มต้นแห่งการอบรมเสมอ คือ **จตุปาริสุทธิศีล** มีเนื้อหาโดยสรุป ดังนี้ :-

๑. **อินทรีย์สังวรศีล** ได้แก่การสำรวมระวังอินทรีย์ ๖ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้เกิดความยินดียินร้าย เกิดความรักความชัง ความเกลียด ความโกรธ ความโลภอยากได้ในสัมผัสนั้นๆ ไม่อิ่มพอ

๒. **ปาฏิโมกขสังวรศีล** สำรวมระวัง พร้อมกับการรักษาตนด้วยศีลในพระปาฏิโมกข์ ไม่ล่วงเกิน ฝ่าฝืนสิกขาบทน้อยใหญ่ อันเป็นกรอบมารยาทและทางดำเนินอันดีงามของนักบวช ผู้เป็นลูกศิษย์ที่ดีต้องดำเนินตามครู คือศาสดาย่อมเคารพในศีลอันเป็นฝ่ายวินัย ซึ่งเป็นองค์แทนศาสดา

๓. **อาชีวปาริสุทธิศีล** เลี้ยงชีพแบบพระ แบบลูกศิษย์พระตถาคต เช่นเที่ยวบิณฑบาตด้วยกำลังปลีแข้งมาบริโภคขบฉัน ไม่แสวงหาด้วยกลมารยาปลิ้นปล้อนหลอกลวง ปัจจัยสี่ได้มาด้วยความบริสุทธิ์ในการแสวงหาและการรับ ไม่มีเล่ห์กลแฝงแบบโลกที่เป็นกัน แสวงหาแบบพระ ฉันแบบพระ ใช้สอยปัจจัยสี่แบบพระล้วนๆ ไม่ฟุ้งเฟ้อเห่อคะนอง ตั้งอยู่ในธรรมสันโดษ มักน้อยอันเป็นพื้นฐานของความเป็นอยู่ และ

๔. **ปัจจัยสันนิสสิตศีล** สำรวมระวังเพื่อความบริสุทธิ์ในปัจจัยสี่ที่ตนอาศัย ไม่โลเลในอาหารปัจจัยต่างๆ อันเป็นทางไหลมาแห่งมลทินความไม่ดีทั้งหลาย

ปัจจัยเครื่องอาศัยของสมณะนั้นมี ๔ คือ **จีวร** เครื่องนุ่งห่มตามเพศของพระ **บิณฑบาต** คือ ก้อนข้าวคืออาหารพื้น ที่โลกอาศัยรับประทาน **เสนาสนะ** ที่อยู่อาศัยหลับนอนและบำเพ็ญสมณธรรม และ**คิลานเภสัช** คือยาเพื่อการบำบัดรักษาเยียวยาโรคต่างๆ

๑๙๘.

กิจประจำวัน ของหลวงปู่

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ ได้เขียนถึงกิจวัตรประจำวันของ**หลวงปู่** ดังนี้ :-

หลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านมีลูกศิษย์ลูกหามาก ทั้งพระเณรและฆราวาสจากภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ต่างมาศึกษาอบรมศีลธรรมกับ**หลวงปู่**เสมอ มิได้ขาด

เมื่อหลวงปู่ชราภาพลง ท่านพยายามรักษาความสงบเฉพาะองค์ท่านมากกว่าปกติที่เคยมีมา เพื่อวิบากขันธ์จะได้สืบต่อกันไปเท่าที่ควร และเพื่อทำประโยชน์แก่โลกที่ควรได้รับ ซึ่งมีอยู่มากมาย

กิจประจำวันของหลวงปู่ ปกติ หลังฉันเสร็จแล้วท่านเริ่มเข้าทางจงกรมทำความเพียรราวหนึ่งถึงสองชั่วโมง แล้วออกจากทางจงกรมเข้าห้องพระและทำภาวนาต่อไปจนถึงบ่ายสองโมง

ถ้าไม่มีธุระอื่นๆ ก็เข้าทางจงกรม ทำความเพียรต่อไปจนถึงเวลาปัดกวาดลานวัด ท่านถึงจะออกมาจากที่ทำความเพียร

หลังจากสรงน้ำเสร็จ ก็เข้าทางจงกรม และเดินจงกรมทำความเพียรต่อไปถึงสี่หรือห้าทุ่มจึงหยุด เข้าที่สวดมนต์ภาวนาต่อไป จนถึงเวลาจำวัดแล้วพักผ่อนร่างกาย

ราวสามนาฬิกา หรือตีสาม ได้เวลาตื่นจากจำวัดจึงลุกขึ้นทำความเพียรต่อไป จนถึงเวลาโคจรบิณฑบาตจึงออกบิณฑบาตมาฉันเพื่อบำบัดกายตามวิบากที่ยังครองอยู่

นี่เป็นกิจวัตรประจำวันที่หลวงปู่ท่านทำไม่ให้ขาดได้ นอกจากมีธุระจำเป็นอย่างอื่น เป็นต้นว่า ถูกนิมนต์ไปที่ต่างๆ ก็มีขาดไปบ้างโดยอนุโลม

๑๙๙.

สมบูรณ์ด้วยธรรมภายใน

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ เขียนถึงปฏิปทาของ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ต่อไป ดังนี้ :-

หลวงปู่ ผู้มีคุณธรรมสูงขนาดนี้แล้ว ท่านไม่หวังความสุขรื่นเริงจากอะไรยิ่งกว่าความสุขรื่นเริงในธรรมภายในใจโดยเฉพาะ **ท่านมีความเป็นอยู่อันสมบูรณ์ด้วยธรรมภายใน**

อยู่ในอิริยาบถใด ใจท่านก็มีความสุขเสมอตัว ไม่เจริญขึ้นและเสื่อมลง อันเป็นลักษณะของโลกที่มีความเจริญกับความเสื่อมเป็นของคู่กัน

ทั้งนี้เพราะ หลวงปู่มีใจดวงเดียวที่บริสุทธิ์สุดส่วน มีธรรมแท่งเดียวเป็นเอกียภาพ ไม่มีสองกับอะไรพอจะเป็นคู่แข่งดีแข่งเด่น จึงเป็นความสุขสงบอย่างพอตัว ไม่ต้องการอะไรมาเพิ่มเติมส่งเสริมให้เป็นการกระเพื่อมกังวลเปล่าๆ ไม่เกิดประโยชน์แก่จิตดวงนั้นเลยแม้แต่น้อย

ท่านผู้ครองจิตที่บริสุทธิ์เช่นนี้จึงชอบอยู่คนเดียวไม่ชอบความเกลื่อนกล่นวุ่นวาย เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องรบกวนความสงบสุขในหลักธรรมชาติที่เป็นอยู่อย่างพอตัว ให้กระเพื่อมรับทราบทางมโนทวารต่างๆ

หลวงปู่จึงชอบหลีกเร้นอยู่ตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการเหมาะกับจริตนิสัยของพระป่าสายหลวงปู่มั่น

แต่มีผู้ไม่เข้าใจตามความจริงนี้ มักคิดและวิจารณ์ไปว่า**หลวงปู่**ไม่ต้อนรับญาติโยมบ้าง ท่านรังเกียจผู้คนบ้าง **หลวงปู่**ท่านหลบหลีกเอาตัวรอดแต่ผู้เดียว ไม่สนใจอบรมสั่งสอนประชาชนบ้าง

ความจริง ถ้าเราพิจารณาปฏิปทาของ**หลวงปู่**โดยถ่องแท้จะพบว่า **"ในการอบรมสั่งสอนคนนั้น จะหาใครที่อบรมด้วยความบริสุทธิ์ใจและเต็มไปด้วยความเมตตา โดยไม่สนใจกับอามิสหรือสิ่งตอบแทนใดๆ เหมือนกับหลวงปู่นับว่าหาได้ยากยิ่ง**

เพราะการอบรมสั่งสอนคนทุกชั้น ทุกเพศวัย หลวงปู่จะสอนด้วยความรู้จริงเห็นจริงอย่างแท้จริง และมุ่งประโยชน์แก่ผู้รับด้วยความเมตตาหาที่ตำหนิมิได้"

นอกจากมีพวกที่ไปรบกวนท่านแบบนอกลู่นอกทาง ท่านจึงไม่อาจต้อนรับและสั่งสอนได้ทุกรายไป เพราะสุดวิสัยของพระจะทำไปนอกลู่นอกทางตามคำขอร้องเสียทุกอย่างของผู้ไม่มีขอบเขตความพอดี ท่านเองก็พลอยได้รับความลำบากและเสียหายไปด้วยที่น่าสงสาร"

๒๐๐.

ต้องต้อนรับ คนนานาชนิด

ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ เขียนถึงบรรดาญาติโยมที่มากราบ**หลวงปู่** ว่ามีมากมายหลายประเภท ดังนี้ :-

หลวงปู่ขาว อนาลโย ได้ให้ความเมตตาอบอุ่นแก่พระเณรจำนวนมาก ตลอดจนประชาชนในภาคต่างๆ ทั่วประเทศพากันไปกราบไหว้บูชา ฟังการอบรมกับหลวงปู่เสมอมิได้ขาด

ทางวัดเห็นความลำบากในองค์**หลวงปู่** เพราะเข้าวัยชราแล้ว จำต้องจัดให้มีกาลเวลาที่ควรเข้ากราบเยี่ยมรับการอบรม และเวลาพักผ่อนพอสมควร เพื่อทำประโยชน์แก่โลกไปนาน ไม่หักขาดสะบั้นลงในระหว่างที่อายุยังไม่ถึงกาลที่ควรจะเป็น

โดยมากการต้อนรับขับสู้ระหว่างพระผู้เป็นครูอาจารย์กับประชาชนจำนวนมาก ที่มาจากที่ต่างๆ ประกอบนานาจิตตังด้วยแล้ว พระอาจารย์องค์นั้นๆ มักจะเป็นฝ่ายบอบช้ำอยู่เสมอทุกเวลานาทีที่มีผู้ไปเกี่ยวข้อง

ส่วนมากก็หวังให้ได้อย่างใจของตัว ไม่คำนึงถึงความลำบากและหน้าที่การงานของท่านที่ทำประจำวันเวลาบ้างเลยจึงมักถูกรบกวนยิ่งกว่าน้ำบึงน้ำบ่อเสียอีก

หากไม่สมใจหวัง บ้างก็ทำให้เกิดความขุ่นมัวภายใน ว่าท่านรังเกียจ ถือตัว ไม่ให้การต้อนรับขับสู้สมกับเพศที่บวชมาเพื่อชำระกิเลส ประเภทถือตัวและขัดใจคน

นอกจากนั้น ก็ตั้งข้อรังเกียจขึ้นภายใน และระบายออกในที่ต่างๆ อันเป็นทางให้เกิดความเสื่อมเสียต่างๆ กันมาไม่มีสิ้นสุด

พระที่ควรเคารพเลื่อมใสและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนก็อาจกลายเป็นพระที่มีคดีติดตัว โดยไม่มีศาลใดกล้าตัดสินลงได้

ความจริงพระบวชมาก็เพื่อทำประโยชน์แก่คนและแก่โลกเต็มความสามารถ ไม่นิ่งนอนใจ

เวลาหนึ่งทำงานอย่างหนึ่ง อีกเวลาหนึ่งทำงานอย่างหนึ่ง ไม่ค่อยมีเวลาในวันคืนหนึ่งๆ

ทั้งเจียดเวลาสำหรับโลก ทั้งจะเจียดเวลาไว้สำหรับพระเณรในปกครองและทั่วไปที่มาเกี่ยวข้อง ทั้งจะเจียดไว้สำหรับธาตุขันธ์และจิตใจให้จีรังไปนาน เพื่อทำประโยชน์แก่โลกสืบไป

วันคืนหนึ่งๆ กายกับใจหมุนตัวเป็นกงจักรไม่มีเวลาพักผ่อนหย่อนกายหย่อนใจบ้างเลย

คิดดูแล้ว แม้แต่เครื่องใช้สอยต่างๆ เช่น รถยนต์ ยังมีเวลาพักเครื่อง หรือเข้าโรงซ่อมแก้ไขส่วนบกพร่องให้สมบูรณ์เพื่อทำประโยชน์ต่อไป ไม่เช่นนั้นก็ฉิบหายบรรลัยไปในไม่ช้า

พระก็มิใช่พระอิฐพระปูน ที่ต้องถูกโยนขึ้นบนตึกนั้นร้านนี้ เพื่อการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนต่างๆ สุดแต่นายช่างเห็นสมควรจะโยนขึ้น ณ ที่แห่งใด

เมื่อเป็นเช่นนี้ จำต้องมีเมื่อย หิว อ่อนเพลีย และมีการพักผ่อนหย่อนภาระที่ตึงเครียดมาตลอดเวลา พอได้มีเวลาเบากายสบายจิตบ้าง

โดยมากญาติโยมเข้าหาพระ มักจะนำนิสัยและอารมณ์ตามชอบใจ เข้าไปทับถมรบกวนพระ ให้ท่านอนุโลมทำตามโดยมิได้คำนึงว่าผิดหรือถูกประการใด

เพราะนิสัยเดิมมิได้เคยสนใจในเหตุผล ผิดถูก ดีชั่ว มาก่อน เมื่อเกิดความต้องการประสงค์ในแง่ใด และจะให้ท่านช่วยเหลือในแง่ใด จึงไม่ค่อยนึกว่าพระกับฆราวาสมีจารีตประเพณีต่างกัน

คือ **พระท่านมีหลักธรรมวินัยเป็นเครื่องประพฤติดำเนิน จารีตประเพณีของพระก็คือพระธรรมวินัยเป็นเครื่องแสดงออก ซึ่งจำต้องคำนึงความผิดถูกชั่วดีอยู่ตลอดเวลา ว่าสิ่งนี้ควรหรือไม่ควรเป็นต้น**

ส่วนฆราวาส ไม่ค่อยมีธรรมวินัยประจำตัวเป็นหลักปฏิบัติ จึงมักถือความชอบใจเป็นความประพฤติ

เมื่อนำเข้าไปเกี่ยวข้องกับพระ ฝ่ายพระจึงมักถูกรบกวนและทำลายโดยไม่เจตนา หรือถูกทำลายทางอ้อมอยู่เสมอ

เช่น ไปขอให้ท่านบอกเลขหวยเบอร์ ซึ่งเป็นการขัดต่อพระธรรมวินัยของพระ ไปขอให้ท่านทำเสน่ห์ยาแฝด อันเป็นการทำให้หญิงชายรักชอบกัน ไปขอให้ท่านบอกฤกษ์งามยามดีเพื่อโชคลาภร่ำรวย หรือเพื่ออะไรร้อยแปดพรรณนาไม่จบ

ให้ท่านดูดวงชะตาราศี ทำนายทายทัก ให้ท่านบอกคาถาอาคม เพื่ออยู่ยงคงกระพันชาตรี ยิงฟันไม่ออก แทงไม่เข้า ทุบตีไม่แตก ไปขอให้ท่านรดน้ำมนต์เพื่อสะเดาะเคราะห์เข็ญเวรภัยร้ายดีต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งเป็นการขัดต่อจารีตประเพณีคือพระธรรมวินัยของพระที่จะอนุโลมกันได้

ยิ่งครูอาจารย์ที่ประชาชนเคารพนับถือ ก็ยิ่งได้รับความกระทบกระเทือนด้วยเรื่องดังกล่าว และเรื่องอื่นๆ ในทำนองเดียวกันมากมายจนไม่อาจพรรณนาได้ ในวันหนึ่งๆ

เฉพาะพระธุดงค์ที่ท่านมุ่งอรรถมุ่งธรรม มุ่งความหลุดพ้นในสายหลวงปู่มั่น ท่านมิได้สนใจเรื่องดังกล่าว พระป่าท่านถือว่าสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมา เป็นข้าศึกต่อการดำเนินโดยชอบธรรม และเป็นการส่งเสริมคนให้หลงผิดมากขึ้น หนักเข้าอาจเป็นการทำลายพระ และทำลายพระศาสนาอย่างออกหน้าออกตาก็ได้

เป็นต้นว่า เขาให้นามว่าพระบัตรพระเบอร์ ศาสนาบัตรเบอร์ พระเสน่ห์ยาแฝด ศาสนาเสน่ห์ยาแฝด เป็นต้น

ซึ่งทำให้พระศาสนามัวหมอง และเสื่อมคุณภาพลงโดยลำดับอย่างหลีกไม่พ้น ที่ผลนั้นสืบเนื่องมาจากการกระทำดังกล่าว

การกล่าวทั้งนี้ มิได้คิดตำหนิสาธุชนทั่วๆ ไป และมิได้คิดตำหนิท่านผู้หาพระโดยชอบธรรม เป็นเพียงเรียนเผดียงเพื่อทราบวิธีปฏิบัติกัน ระหว่างพระกับประชาชน ซึ่งแยกกันไม่ออกแต่ไหนแต่ไรมา จะได้ปฏิบัติต่อกันโดยสะดวกราบรื่น สมกับต่างฝ่ายต่างหวังดีและพึ่งเป็นพึ่งตายกันตลอดมา และต่างฝ่ายต่างหวังเชิดชูพระศาสนาด้วยกัน

ภาค ๕ :

สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา

๒๐๑.
คุณหมออวย เกตุสิงห์

ศาสตราจารย์ นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ เป็นศิษย์ฆราวาสที่ใกล้ชิด และเป็นนายแพทย์ผู้ให้การรักษาพยาบาล **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ด้วยความเอาใจใส่และทุ่มเทด้วยชีวิตจิตใจ น่าเลื่อมใสและน่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง

ผมขออนุญาตเรียกท่านว่า **คุณหมออวย เกตุสิงห์**ก็แล้วกัน ซึ่งคุณหมอเองท่านก็ไม่ติดในยศในตำแหน่งอยู่แล้ว

คุณหมออวย และคณะได้ไปกราบ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ที่**วัดถ้ำกลองเพล** ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยนั่งรถยนต์ไปจากตัวจังหวัดอุดรธานี

คุณหมอได้บันทึกเรื่องราวในครั้งนั้นว่า

สมัยนั้นถนนไปสู่**วัดถ้ำกลองเพล** (ถนนอุดรธานี - เลยในปัจจุบัน) ยังเป็นถนนลูกรัง มีสภาพดีกว่าทางเกวียนเล็กน้อย

พอรถไปส่งเราถึงเขตวัดก็ยางแตก (และแตกเกือบทุกครั้งที่พาเราไปที่นั่น) เราต้องจอดห่างวัดประมาณครึ่งกิโลเมตร และเดินข้ามห้วยไปโดยอาศัยต้นเปลือย (ตะแบก) ต้นหนึ่งเป็นสะพาน

เข้าวัดแล้วยังต้องเดินไปอีกหนึ่งกิโลเมตรครึ่งจึงถึงกุฏิของท่านอาจารย์ (หลังเก่า) ซึ่งสร้างอยู่ระหว่างก้อนหินใหญ่สองก้อน เป็นอาคารไม้ใต้ถุนสูง หลังคาสังกะสี มีห้องจำวัดเล็กๆ หนึ่งห้อง กับห้องเฉลียงและห้องนอน ทั้งหมดกว้างประมาณสี่เมตร ยาวประมาณหกเมตร

ท่านลงมานั่งรับพวกเราอยู่บนตั่ง ซึ่งอยู่บนก้อนหินแบบหน้ากุฏิ ลักษณะของท่านค่อนข้างผอม แต่ดูท่าทางแข็งแรงทั้งๆ ที่ตอนนั้นท่านอายุถึง ๗๖ ปีแล้ว...

บันทึกของคุณหมออวย เกี่ยวกับการฟังเทศน์จากหลวงปู่เป็นครั้งแรก ในคราวนั้น ว่า :-

... คุณสิรี (อึ้งตระกูล) แนะนำให้ท่านรู้จักเราแล้ว ท่านก็เทศน์โปรดเป็นข้อธรรมะสั้นๆ เราฟังออกบ้างไม่ออกบ้าง เพราะท่านพูดคำพื้นเมืองเป็นส่วนมาก และยังอมหมากอีกด้วย **แต่ก็พอจับเค้าได้ว่าท่านพูดเรื่องการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่**

ลักษณะของธรรมกถาที่เราติดใจคือ ความเด็ดขาดชัดเจน และความคล่องตัวของคำสอนที่ไหลเรื่อยออกจากปากของท่าน

เวลาคุยกันดูท่านเป็นผู้ใจดี ใจเย็น แต่พอลงมือสอนก็เปลี่ยนไปทันที ยิ่งพูดไปเสียงยิ่งดังขึ้น ชัดเจนขึ้น เด็ดขาดขึ้น จนในตอนท้ายแทบจะเป็นความดุดัน

ลักษณะของเทศนาของท่านเป็นอย่างนี้ตลอดมาจนสมัยท้ายเมื่อท่านเกิดเป็นอัมพาตขึ้น (พ.ศ. ๒๕๑๗)

หลังจากที่ท่านสอนจบแล้ว เราสนทนาเรื่องต่างๆ กับท่านต่อไปอีกหน่อย แล้วก็มีการลากลับ

หลังจากนั้นมา ทุกครั้งที่เราไปปฏิบัติธรรมที่วัดป่าบ้านตาดในเดือนเมษายน ตรงกับวันหยุดราชการ เราต้องเลยไปนมัสการ**ท่านอาจารย์ขาว**ด้วย ท่านสอนธรรมะให้เราทุกครั้ง เราค่อยๆ จับเนื้อความได้มากขึ้นด้วยความคุ้นเคยเสียงของท่าน

ศาตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์

๒๐๒.

หลวงปู่เทศน์ภาษาไทยชัดเจน

บันทึกของ**คุณหมออวย เกตุสิงห์** มีต่อไปว่า :-

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๕๐๙ เราไปทอดกฐินที่**วัดหนองแซง**ของท่านพระอาจารย์**หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ** ในคณะของเรามีท่านเจ้าคุณ**พระธรรมจินดาภรณ์** (วัดราชบพิธ - สมณศักดิ์ขณะนั้น) ท่านปรารภว่าอยากจะไปนมัสการ**ท่านพระอาจารย์ขาว** เพราะยังไม่เคยพบ

เราก็ตกลงไปภายหลังที่เสร็จเรื่องกฐินแล้ว มีอุบาสิกาชาวอังกฤษผู้หนึ่งร่วมไปด้วย

ในระหว่างเดินทาง ผู้เขียน (คุณหมออวย) กราบเรียนท่านเจ้าคุณว่า "ท่านอาจารย์ท่านมีเมตตามาก เราไปนมัสการท่านทีไรท่านก็เทศน์ให้ฟังทุกครั้ง **เสียแต่ท่านพูดภาษาอีสาน พวกเราฟังไม่ใคร่ออก**"

พอเราไปถึงท่าน กราบเรียนเรียบร้อยแล้ว **ท่านอาจารย์ก็ลงมือเทศน์ขึ้นเองอย่างเจื้อยแจ้ว เป็นภาษาไทยกลางอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง**

ท่านเริ่มต้นว่า "**โดยทำนองเดียวกันกับที่รอยเท้าของบรรดาสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในโลกนี้ อาจจะรวมลงไปในรอยเท้าของช้าง พระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ก็อาจรวมลงได้ในธรรมข้อเดียว คือ สติ**"

แล้วท่านก็สาธยายความต่อไปด้วยความสมบูรณ์อย่างที่ปรากฏอยู่ในพระสูตรว่า **"อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ"** คือ งามในเบื้องต้น งามในเบื้องกลาง งามในเบื้องปลาย

ผู้เขียนถึงกับน้ำตาไหลด้วยความปีติในความกระจ่างของธรรมะที่ท่านแสดง เมื่อท่านสอนจบลงก็ได้ก้มลงกราบ พร้อมกับเปล่งวาจาว่า

"ผมฟังธรรมมามากแล้ว แต่ยังไม่เคยกระจ่างแจ้งซาบซึ้งเหมือนวันนี้เลย"

อุบาสิกาชาวอังกฤษเพิ่งมาอยู่เมืองไทยได้หกสัปดาห์และกำลังเรียนภาษาไทยอยู่ ได้ยืนยันแก่เราว่า เธอได้พยายามตั้งใจฟัง พยายามจะให้เข้าใจ และก็ **"เข้าใจเรื่อง"** ได้ทั้งหมด

เทศน์ของท่านอาจารย์ได้ทำความประทับใจให้แก่เราทุกคน...

หมายเหตุนอกเรื่อง : ผู้เขียนแอบรู้จักและแอบศรัทธาคุณหมออวย กับท่านอาจารย์ แพทย์หญิง ม.ร.ว.ส่งศรี เกตุสิงห์ รวมทั้งจุดประกายให้สนใจพระป่า เพราะช่วงนั้น ผู้เขียนเป็นนิสิตปริญญาโท ไปเป็นครูสอนพิเศษให้ลูกหลานคุณหมอที่บ้านในซอยราชครู ในวันเสาร์ - อาทิตย์ ติดต่อกันนานเป็นปี ได้รับความเมตตาจากอาจารย์หมอทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง - ปฐม นิคมานนท์

๒๐๓.

สุขภาพโดยทั่วไป ของหลวงปู่

คุณหมออวย เกตุสิงห์ เริ่มมาเป็นนายแพทย์ผู้ดูแลสุขภาพของ**หลวงปู่** ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เมื่อหลวงปู่อาพาธครั้งแรก คุณหมอได้กล่าวถึงสุขภาพโดยทั่วไปของหลวงปู่ ดังนี้ :-

ตามประวัติของ**ท่านพระอาจารย์ขาว อนาลโย** เมื่อหนุ่มๆ เป็นนักท่องเที่ยวกรรมฐานชั้นเยี่ยม ท่านออกเดินทางทุกปีและได้สมบุกสมบันไปแทบทุกภาคของประเทศ พอเรียนถามท่านถึงลักษณะป่าเขาลำเนาไพรในแง่ที่พระธุดงค์สนใจท่านจะเล่าอย่างสนุกสนานและละเอียดลออทุกแห่ง

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขตแคว้นแดนอิสานและภาคเหนือ ท่านได้สัญจรซ้ำๆ ด้วยความสนใจเป็นพิเศษ

เล่ากันว่าท่านได้ไปบรรลุธรรมชั้นสุดยอดในภาคเหนือในเขตจังหวัดเชียงใหม่

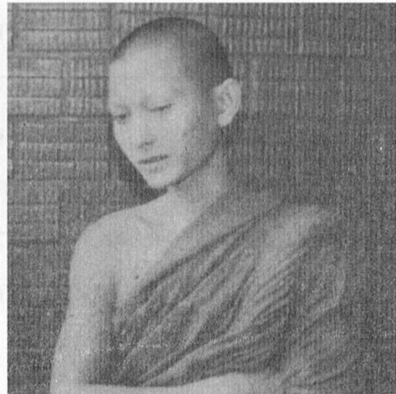
ไม่ต้องสงสัยว่าในสมัยนั้น สุขภาพของท่านอยู่ในระดับยอดเยี่ยม เพราะได้ดำเนินชีวิตอย่างอุดม ไม่ปรากฏว่าท่านมีโรคประจำตัวใดที่สำคัญ นอกจากเป็นไข้ป่า ซึ่งเป็นของธรรมดาสำหรับพระธุดงคกรรมฐานทุกองค์ กับโรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบเรื้อรัง ซึ่งอาจจะเป็นผลของโรคนิ่วตั้งแต่สมัยหนุ่มๆ

และบันทึกอีกตอนหนึ่ง ดังนี้ :-

ในสมัยนั้น สุขภาพของท่านอาจารย์ยังอยู่ในสภาพยอดเยี่ยม แม้ว่าท่านจะอายุใกล้แปดสิบแล้ว ก็ไม่มีอาการของโรคที่สำคัญหรือความพิการอย่างใด ท่านเดินบิณฑบาตในวัดทุกเช้า มีธุระที่ไหนแม้ไกลๆ ท่านก็เดินไปได้

ท่านเดินจงกรม หนึ่งชั่วโมงครึ่งถึงสองชั่วโมงทุกคืน ผู้เขียนเคยแอบเดินแข่งกับท่านยังต้องยอมแพ้ **การปฏิบัติตนและการภาวนาจิตที่กระทำอย่างหนักแน่นด้วยอิทธิบาท ได้สร้างความแข็งแกร่งให้แก่ท่านอย่างหาเปรียบได้ยาก**

พระผู้ปรนนิบัติหลวงปู่

๒๐๙.

หลวงปู่ อาพาธครั้งแรก

บันทึกเกี่ยวกับการอาพาธของ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** มีอยู่ ๓ แหล่ง คือ บันทึกของ**พระอาจารย์บวร พุทฺธญาโณ** ของ**คุณหมออวย เกตุสิงห์** และของ**ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ** แต่ละบันทึกจะให้ข้อมูล มุมมอง และความรู้สึกที่แตกต่างกัน ผู้เขียนจะขอนำเสนอทั้ง ๓ แหล่ง เพราะต้องการให้พวกเราได้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับ**หลวงปู่**ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้

บันทึกของ**พระอาจารย์บวร พุทฺธญาโณ** มีดังนี้ :-

ในช่วงเข้าพรรษาปีหนึ่ง ประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๐ **หลวงปู่**ได้มีอาการเจ็บป่วยลงด้วยไข้หวัด ช่วงกลางคืนนั้นมีความรู้สึกว่าหนาวมาก หนาวยิ่งกว่าทุกๆ วัน ทุกๆ คืนที่ผ่านมา

ครั้นพอรุ่งเช้า ท่านลงไปฉันอาหารที่ศาลาฉัน ก็กลืนไม่ลง เพราะเหตุจากอาการไข้ดังกล่าว พอเสร็จจากการฉันจังหันแล้ว**หลวงปู่**ก็ได้พักผ่อนตลอดทั้งวัน จนถึงเวลาสรงน้ำยังไม่มีอาการว่าจะทุเลาหรือดีขึ้นแต่ประการใด ซ้ำยังมีอาการร้อนๆ หนาวๆ อยู่มิได้ขาด

ชาวศรัทธาอุดรฯ ได้นำยามาถวายแต่ก็ยังไม่ทุเลา บรรดาศิษยานุศิษย์จึงพร้อมใจกันนิมนต์**หลวงปู่**ไปอยู่ภายในถ้ำ เพราะภายในถ้ำมันอบอุ่นกว่ากุฏิหรือศาลาใดๆ

หลวงปู่ก็ได้ไปพักอยู่ในถ้ำ ๓ คืน อาการไข้ก็ยังไม่ยอมทุเลาแต่ประการใด จึงได้นิมนต์หลวงปู่กลับมาที่**กุฏิผาผึ้ง**เหมือนเดิม อาการไข้ก็ยังกำเริบอยู่มิได้ขาด คือบางวันก็เป็นไข้ขึ้นตอนบ่าย ๓ โมง แล้วก็หาย ๖ โมงเย็นก็เป็นอีก

บรรดาศิษยานุศิษย์จึงได้ให้แพทย์จากอุดรธานี มาตรวจอาการเฝ้ารักษาอยู่ที่วัดเลย จนกระทั่งอาการไข้ทุเลาลงแต่ก็มิได้หายสนิท

ภายหลังโยมอีกคนหนึ่งก็ได้นำแพทย์มาให้น้ำเกลือ อาการกลับยิ่งกำเริบขึ้นอีก เนื่องจากว่า**หลวงปู่**เป็นบุคคลที่แพ้น้ำเกลืออยู่แล้ว จึงเกิดอาการหนาวสั่น

จนกระทั่งได้โทรศัพท์ตาม**ศาสตราจารย์ นายแพทย์อวย เกตุสิงห์** จากโรงพยาบาลศิริราช ให้มาดูอาการ**หลวงปู่**ที่**วัดถ้ำกลองเพล** ซึ่งท่านก็ได้เดินทางมาตรวจร่างกายอย่างละเอียด โดยตรวจดูอวัยวะต่างๆ ตรวจทั้งอุจจาระปัสสาวะ พร้อมทั้งให้ยาฉัน จัดเวลาให้พักผ่อน เพื่อหาทางแก้ไขให้อาการดีขึ้น

๒๐๕.

ยักษ์จะเอากระบองตีแพทย์

บันทึกของ**พระอาจารย์บวร พุทฺธญาโณ** เล่าไว้ดังนี้ :-

เมื่อ**หลวงปู่**ฉันอาหารไม่ได้แล้ว แพทย์ก็ปรึกษากันว่าจะต้องให้อาหารทางสายยางเข้าทางรูจมูก แต่**หลวงปู่** บอกว่า "อย่ามาทำ อาตมาไม่ชอบ" แต่แพทย์ก็จำเป็นต้องบังคับเพื่อให้อาหารให้ได้

หลวงปู่เล่าว่า ในขณะนั้นท่านลืมตาขึ้นพอดี **เห็นเจ้ายักษ์ใหญ่ถือกระบองเดินเข้ามา กำลังจะตีหมออยู่พอดี** ท่านจึงร้องบอก (ด้วยจิต) ไปว่า "อย่านะ อย่าทำเขา เขาเหล่านี้เป็นลูกศิษย์ของเรา" เจ้ายักษ์ใหญ่มันจึงถอยออกไป

เหตุที่เจ้ายักษ์มันจะเข้ามาทำร้ายแพทย์ ก็เนื่องจากว่ามันคิดว่าบรรดาแพทย์ทั้งหลายจะทำร้าย**หลวงปู่** เพราะพากันจับคนละแขนละขาไม่ให้ดิ้น

ยักษ์มันเฝ้าอยู่ตลอดเวลาจึงเข้ามาช่วย โดยจะใช้กระบองตีหัวแพทย์ทั้งหลาย แต่**หลวงปู่**ห้ามไว้ทัน คณะแพทย์จึงได้รักษาต่อไป โดยมี**นายแพทย์อวย** รับรักษาปฏิบัติหลวงปู่ตลอดเวลามิได้ขาด แม้จะต้องเหน็ดเหนื่อยต่อการเดินทางไปกลับขึ้นล่องระหว่างกรุงเทพฯ - อุดรฯ ทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ ด้วยจิตอันเต็มเปี่ยมด้วยศรัทธาแรงกล้า

ในขณะที่รักษาท่านอยู่นั้น **นายแพทย์อวย เกตุสิงห์** ก็ยังได้**เสียสละเลือด** อีกส่วนหนึ่งเพื่อถวายบูชาคุณแด่หลวงปู่อีกด้วย ความมีน้ำใจในเรื่องนี้ บรรดาศิษยานุศิษย์ของหลวงปู่ ทั้งคฤหัสน์และบรรพชิตจดจำประทับใจอย่างไม่รู้ลืม

ส่วนพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา เมื่อได้ทราบข่าวการอาพาธของหลวงปู่ ก็ได้พากันเดินทางมาอย่างมากหน้าหลายตาทุกทิศทุกทาง ทั้งใกล้ไกล โดยมิได้เห็นแก่ความยากลำบากใดๆ เลย ทั้งฝ่ายนักปฏิบัติและนักปกครอง

ฝ่ายพระนักปฏิบัติก็มี **พระอาจารย์เทสก์ เทสฺรํสี** รองลงมาได้แก่ **พระอาจารย์บุญมา จิตเปโม** วัดป่าสิริสาลวัน บ้านโนนทัน, **พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ** วัดป่านิโครธาราม, **พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** วัดป่าอุดมสมพร อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร

โดยเฉพาะ **พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** วัดป่าบ้านตาด อุดรธานี เป็นผู้มาเฝ้าปรนนิบัติอยู่ประจำมิได้ขาด ท่านช่วยเหลือสนับสนุนหลายสิ่งหลายอย่างตลอดเวลา

พระภิกษุหลายรูปได้เข้าเยี่ยมมิได้ขาด ดังเช่น

พระคุณเจ้า**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน, **พระศาสนโสภณ** วัดบวรนิเวศวิหาร, ท่านเจ้าคุณ**พระธรรมจินดาภรณ์** วัดราชบพิธ, ท่านเจ้าคุณ**พระราชกวี** วัดสัมพันธวงศ์, ท่านเจ้าคุณ**พระศาสนดิลก** เป็นต้น

หลวงปู่ขาว ล้มป่วยในครั้งนี้รวมแล้วประมาณ ๔ เดือนเศษ จึงได้หายเป็นปกติ โดยที่ใครๆ ต่างวิตกว่าอาจจะเป็นด้วยเหตุแห่งโรคชรามาถึงแล้ว ในบรรดาศิษยานุศิษย์ต่างคนต่างก็ใช้จิตอธิษฐานขอให้หลวงปู่หายโดยเร็ว เพื่อจะได้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นที่พึ่งพาอาศัยของศิษยานุศิษย์ไปในภายหน้าให้นานแสนนาน

๒๐๖.

บันทึกของ
คุณหมออวย

ศาสตราจารย์ นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ ได้บันทึกอาการอาพาธและการถวายการรักษาพยาบาล**หลวงปู่** โดยสรุป ดังนี้ :-

เย็นวันหนึ่งในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ คุณหมอได้รับโทรศัพท์จาก **คุณสุรีย์ อึ้งตระกูล** ลูกศิษย์ใกล้ชิดหลวงปู่จากอุดรธานี แจ้งข่าวว่าหลวงปู่อาพาธมีอาการหนักมาก

เหตุเกิดโดยหลวงปู่เป็นไข้หวัดก่อน พระเณรพยาบาลจนไข้หายแล้ว ก็จัดการสรงน้ำถวายตามปกติ คืนนั้นไข้กลับมาใหม่ อาการรุนแรงกว่าครั้งแรกมาก ถวายยาไทยยาฝรั่งเท่าไรๆ ไข้ก็ไม่ลด

คุณสุรีย์พยายามหาหมอในเมือง แต่ไม่มีใครยอมไปเพราะระยะนั้นพวกก่อการร้ายกำลังเหิมหาญมากถึงเข้าปล้นสถานีตำรวจที่หนองบัวลำภู ซึ่งอยู่ห่างวัดเพียง ๑๒ กิโลเมตร

คุณหมออวย คิดว่า หลวงปู่คงไข้กลับ เพราะไปอาบน้ำ ถูกความเย็นเกินควร คงไม่ร้ายแรงนักเพราะดูท่าไม่มีโรคแทรก คุณหมอจึงได้โทรศัพท์ขอให้คุณหมอทางหนองบัวลำภูไปช่วยดูแลหลวงปู่ และได้ทราบข่าวว่าหลวงปู่ค่อยยังชั่วแล้วก็เบาใจ

ตกเย็น **คุณหมออวย**นึกเป็นห่วงหลวงปู่ จึงเดินทางด้วยรถไฟในคืนนั้น จากกรุงเทพฯ ถึงอุดรฯ เช้าวันรุ่งขึ้น พอไปถึงวัดเห็นหลวงปู่นอนอยู่กลางห้อง มีพระเณรล้อมรอบ

คุณหมอตรวจอาการเริ่มต้น "พบว่าชีพจรหลวงปู่เต้นเร็วมาก จังหวะไม่ดี ความแรงไม่สม่ำเสมอ ตัวร้อนจัดมาก แต่ความรู้สึกยังดี กราบเรียนถามอะไรก็ตอบถูกต้อง"

คุณหมอถามหลวงปู่ว่าเป็นอย่างไรบ้าง หลวงปู่ตอบว่า "สบายอยู่"

บันทึกของคุณหมอว่า "เห็นว่าจิตของท่านยังเข้มแข็ง แต่หัวใจคงมีภาระหนักมาก ถ้าเอาไปหนองคายจะต้องเดินทางร่วมร้อยกิโลเมตร ถนนลูกรังที่คล้ายทางเกวียนคงจะถูกเขย่าขยอกขย้อนแย่ หัวใจอาจไม่ไหว จึงเรียนท่านอาจารย์ทั้งหลายที่ห้อมล้อมอยู่นั้นว่า หัวใจไม่ปกติ ไม่ควรเดินทางไกลๆ เพราะอาจเกิดอันตรายได้"

คณะศิษย์เห็นว่าจะพาหลวงปู่ไปรักษาที่อุดรฯ ก็ขาดหมอ ถ้าไปหนองคายก็ทางไกล **คุณหมออวย**ท่านจึงอาสาถวายการรักษาหลวงปู่ด้วยตัวของท่านเอง คุณหมอเขียนไว้ว่า :-

"ผู้เขียนเห็นว่าการรักษาคงจะไม่ยากนัก เพราะเป็นแต่เรื่องไข้ ยังไม่มีโรคแทรก ถึงอย่างไรก็ยังมีคณะแพทย์จากศิริราชคอยหนุนหลังอยู่ จึงตกปากว่าจะเป็นคนรักษาเอง ท่านอาจารย์ทั้งหลายก็ยินยอมโดยดี คงจะเพราะเห็นว่า**เคยรักษาพระอาจารย์ฝั้นมาแล้ว** เป็นอันเลิกเรื่องจะไปหนองคาย"

๒๐๗.

คุณหมอถวายเลือดตนเอง แก่หลวงปู่

คุณหมออวย เกตุสิงห์ ได้ตรวจร่างกาย**หลวงปู่**โดยละเอียดจนแน่ใจว่าไม่มีโรคแทรก "มีความคิดขึ้นมาว่า **ท่านอาจารย์**ได้เป็นไข้ติดต่อมาหลายวัน ร่างกายคงจะขาดสารสำคัญต่างๆ และการขาดนี้อาจขัดขวางการหายโรค ทำให้ล่าช้าไป **จึงตัดสินใจจะถวายเลือดและเลือดนั้นจะเป็นเลือดของตัวเอง ไม่ต้องหาจากที่ไหน และเลือดของผู้เขียน** (หมายถึงคุณหมออวย) **เป็นหมู่โอ ถ่ายให้ใครก็ได้**"

ขณะที่คอยอุปกรณ์การเจาะ - ถ่ายเลือด **คุณหมออวย** ก็ "ไปที่พระปาลิไลยก์ซึ่งสร้างไว้ไม่ไกลจากกุฏิท่านอาจารย์ สวดมนต์ทำวัตรเช้าสมาทานศีลแปด แล้วนั่งสมาธิประมาณครึ่งชั่วโมง แล้วได้อธิษฐานว่าหากถวายเลือดพระอาจารย์แล้วขอให้ผลบุญจงช่วยให้ท่านมีอายุยืนยาวอยู่ต่อไปอีกอย่างน้อยห้าปี (ภายหลังได้อธิษฐานขอเพิ่มให้ท่านมีอายุยืนถึงร้อยปี)"

คุณหมออวย ได้ถวายเลือดแก่**หลวงปู่**ในครั้งนั้น ๓๕๐ ลูกบาศก์เซนติเมตร ด้วยความเรียบร้อยโดยไม่มีปฏิกิริยาใดๆ แล้วคุณหมอก็ "อยู่เฝ้าอาการต่อไป โดยอาศัยนอนที่เฉลียงซึ่งเป็นที่เดินจงกรมของท่านอาจารย์จนตลอดสัปดาห์ต่อไป"

คุณหมอได้ถวายยาไว้ให้**หลวงปู่**กับพระอุปัฏฐาก (ขณะนั้นมีพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ, พระอาจารย์วัน อุตฺตโม, พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร, พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต, พระอาจารย์เพียร วิริโย และพระอาจารย์ทุย) แล้วกลับกรุงเทพฯ ระหว่างสัปดาห์จะโทรศัพท์ถามอาการหลวงปู่

"พอค่ำวันศุกร์ก็ขึ้นรถไฟไปอุดรฯ ไปอยู่ปรนนิบัติท่านอาจารย์ที่วัด จนเย็นวันอาทิตย์จึงโดยสารรถไฟกลับกรุงเทพฯ ปฏิบัติเช่นนี้ได้สามสัปดาห์ อาการของท่านอาจารย์ดีขึ้นเป็นลำดับ"

๒๐๘.

อธิษฐานแกะสลักพระพุทธรูป

บันทึกของ**คุณหมออวย เกตุสิงห์** มีต่อไปว่า :-

อาการของ**หลวงปู่**ดีขึ้นเป็นลำดับ "แต่เกิดมีอาการเบื่ออาหารอย่างมาก ใช้ยากระตุ้นอะไรๆ ก็ไม่ได้ผล **ท่านอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร** ต้องเดินทางไปนิมนต์**ท่านอาจารย์ฝั้น อาจาโร** มาจากวัดป่าอุดมสมภรณ์ เพื่อเกลี้ยกล่อมให้ท่านฉันอาหาร"

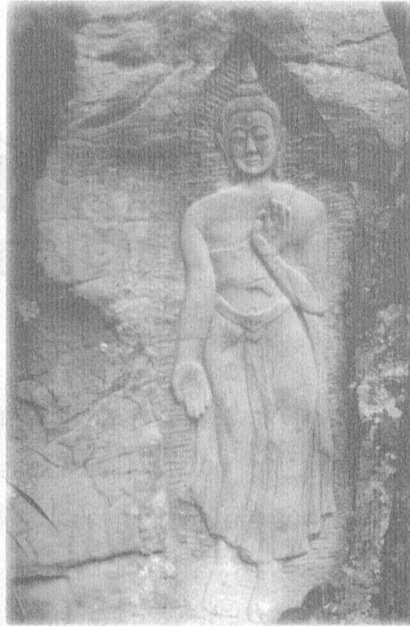
คุณหมออวย ยังอยู่เฝ้าอาการ**หลวงปู่** และได้บันทึกว่า :-

"กลางวันวันหนึ่ง เดินขึ้นไปบนลาดเขาใกล้กุฏิ พบก้อนหินใหญ่ประมาณเท่าบ้านสองชั้นขนาดกลาง ตั้งอยู่ในที่โล่ง ด้านหน้ามีชะเงื้อมชะโงกออกมาคล้ายที่เคยเห็นสร้างเป็นพระพุทธฉาย แต่มีต้นไม้ขึ้นบังอยู่โดยรอบ มองผาดๆ ไม่เห็น จึงตั้งใจอธิษฐานว่า**ขอให้สามารถรักษาท่านอาจารย์ให้หาย แล้วจะไปสลักปั้นพระพุทธรูปไว้ที่ก้อนหินนั้นด้วยมือตนเอง**"

คุณหมอ ได้บันทึกเกี่ยวกับการแกะสลักพระพุทธรูปว่า :-

"หลังจากที่ท่านอาจารย์สบายดีแล้ว ผู้เขียนก็ขออนุญาตสลักพระพุทธรูปที่ก้อนหินดังกล่าวแล้วข้างต้น ท่านอาจารย์อุตส่าห์เดินขึ้นไปดูหินให้เห็นด้วยตนเองเมื่อผู้เขียนกราบเรียนว่าจะอุทิศรูปนั้นแก่ท่าน

พระพุทธบัณฑรนิมิต

ได้ลงมือในวันวิสาขบูชา ๑๓ พฤกษภาคม ๒๕๑๑ แล้วเดินทางขึ้นไปอุดรฯ ทุกปลายสัปดาห์เช่นเดียวกับตอนที่ไปดูแลท่านอาจารย์ ทำได้สำเร็จเรียบร้อยในวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๑๑ รวมเวลาที่ใช้เฉพาะการสลัก ๑๒๕ ชั่วโมง ได้ถวายนามว่า **พระพุทธบัณฑรนิมิต** (แปลว่าพระพุทธรูปพระอาจารย์ขาวสร้าง) อุทิศถวายพระอาจารย์ตามที่ตั้งปณิธานไว้

พระเณรในวัดเล่าว่า ในระหว่างที่กำลังสลักพระพุทธรูปอยู่นั้น วันไหนผู้เขียนไม่ไปทำงาน **ท่านอาจารย์**จะไปนั่งทำสมาธิอยู่บนแท่นหินใกล้ๆ ก้อนหินใหญ่นั้น

ผู้เขียนเข้าใจว่าท่านคงใช้อำนาจจิตของท่านเข้าช่วยงานจึงได้สำเร็จลงโดยเรียบร้อย และได้ผลงดงามอย่างที่ผู้เขียนเองไม่เคยนึกฝัน”

๒๐๙.

หลวงปู่ผู้อาพาธ หัวเราะเต็มที่

คุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกว่า ในระหว่างที่ไปเฝ้าไข้อยู่นั้น ได้ประสบเหตุการณ์บางอย่าง ทำให้เข้าใจและซาบซึ้งในคุณธรรมวิเศษของหลวงปู่ขาว และ**คุณหมอ**ได้ยกเหตุการณ์ ดังนี้ :-

บ่ายวันหนึ่ง ขณะที่ศิษย์กำลังเรียงรายห้อมล้อมหลวงปู่ ซึ่งกำลังซมเพราะไข้สูงถึง ๔๐ องศาเซลเซียส ก็มีเสียงดัง **"ตูม!"** มาจากข้างนอก

พระองค์หนึ่งร้องถามไปว่า "อะไรกัน?"

เสียงตอบขึ้นมาว่า **"เณรตกบ่อ!"**

"เท่านั้นแหละ ท่านอาจารย์ผู้อาพาธก็ปล่อยหัวเราะเอิ๊กๆ ออกมาอย่างเต็มที่ คล้ายกับว่าท่านไม่ได้เป็นอะไรเลย คนทั้งหลายก็พลอยหัวเราะไปด้วย ลืมความเป็นห่วงเรื่องโรคของท่านไปชั่วขณะ"

๒๑๐.

กายเป็นไข้ แต่ใจไม่เป็นด้วย

คุณหมออวย เกตุสิงห์ ได้บันทึกคุณธรรมวิเศษของหลวงปู่ที่พบเห็นในระหว่างที่หลวงปู่อาพาธ ต่อไปดังนี้ :-

"นอกจากนี้ก็ยังมีเรื่อง**ห้องส้วม** ทุกครั้งที่ท่านประสงค์จะเข้า ท่านจะลุกขึ้นเดินฉิวไปโดยลำพัง ไม่ต้องรอให้ใครจูงหรือประคอง **พระเณรที่ปรนนิบัติอยู่ต้องวิ่งตามไปทุกครั้ง**"

เมื่อ**คุณหมออวย** กราบเรียนถามหลวงปู่ว่า "ท่านอาจารย์เป็นอย่างไรบ้างครับ?" หลวงปู่จะตอบว่า "สบาย" ทุกครั้ง

คุณหมอ บันทึกต่อไปว่า :-

"ตลอดเวลาที่ท่านมีไข้สูงตัวร้อนจัด ท่านไม่เคยออกปากว่าไม่สบายที่ส่วนไหนเลย ถ้าไข้สูงมากก็นอนเฉยๆ ถ้าไข้ลดก็มีอาการกระปรี้กระเปร่าขึ้น บางทียิ้ม หัวเราะ กับพระเณรที่อยู่ด้วยคล้ายคนปกติ

พอสบายขึ้นหน่อย ก็**เล่านิทาน** ต่างๆ ให้ผู้ปรนนิบัติฟัง เป็นเรื่องนิมิตบ้าง ประสบการณ์เดินธุดงค์บ้าง บางทีก็เป็นชาดก

ผู้เขียนคิดว่าปรากฏการณ์เหล่านั้น เป็นเครื่องแสดงว่า**ร่างกายของท่านอาจารย์กับจิตใจเป็นคนละส่วนกัน ถึงกายของท่านเป็นไข้ จิตของท่านไม่ได้เป็นไปด้วย จิตของท่านเป็นปกติตลอดเวลา**"

๒๑๑.

บันทึกของ
ท่านหลวงตาฯ

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้เขียนเรื่องการอาพาธของ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ต่อไปนี้ :-

ในปีพรรษาที่ ๔๓ ซึ่ง**หลวงปู่**มีอายุ ๘๐ ปี

หลวงปู่ป่วยหนักเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๑๐ หลวงปู่เป็นไข้หวัด แล้วแปรเปลี่ยนเป็นโรคแทรกซ้อนอื่นๆ อาการของหลวงปู่หนักเข้า จนกระทั่งฉันไม่ได้

ตอนที่หลวงปู่เป็นไข้หวัดใหม่ๆ หลวงปู่ยังอุตส่าห์ลงไปฉันจังหันร่วมกับพระเณรในวัดที่หน้าถ้ำกลองเพลได้ตามปกติ ในสายตาคนภายนอกก็อาจคิดว่าหลวงปู่มิได้เป็นอะไร นอกจากโรคชราประจำคนแก่อย่างเดียวเท่านั้น

แต่เพราะโรคกำเริบด้วยอาการแทรกซ้อนอย่างอื่น กำลังธาตุขันธ์ก็ทรุดลงทุกวันเวลา จนท่านไม่สามารถไปฉันร่วมหมู่คณะที่ถ้ำได้ ท่านยังยอมอดยอมทนและฝืนฉัน แม้จะได้เล็กๆ น้อยๆ ที่กุฏิของท่านเอง จนกระทั่งต่อมาฉันไม่ได้ กำลังอ่อนลงอย่างเห็นได้ชัด จำเป็นต้องมีพระเณรช่วยพยุงท่านลุก พลิกตะแคง ดูแลอุปัฏฐากตลอดเวลา

เมื่อข่าวคราวการอาพาธของ**หลวงปู่**กระจายไปถึงไหน คลื่นมนุษย์ประชาชน พระเณร มาถึงวัดอย่างรวดเร็ว เพราะต่างคนต่างมีจิตใจใฝ่ฝันยึดมั่นในองค์หลวงปู่ที่ฝากเป็นฝากตายภายในใจอย่างแนบสนิทอยู่แล้ว

เมื่อทราบข่าวหลวงปู่ขาวไม่สบาย ก็จำต้องสะเทือนใจอย่างหนักราวกับฟ้าดินถล่ม ขั้วหัวใจจะขาดไปจากร่างในเวลานั้นจนได้

นับแต่ข่าวนั้นผ่านเข้าความรู้สึก ต่างก็หลั่งไหลมาทุกทิศทุกทางทั้งประชาชน ทั้งพระเณร จากทิศต่างๆ ทั้งใกล้ทั้งไกลต่างหลั่งไหลมาเยี่ยมอาการของท่านด้วยความกระหายอยากพบอยากเห็น อยากกราบไหว้บูชาเป็นขวัญตาขวัญใจในขณะที่เข้ามากราบไหว้กัน

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม กับ หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

๒๑๒.

สาธุชน
หลั่งไหลมาที่วัด

วัดถ้ำกลองเพลในช่วงที่หลวงปู่ป่วย นั้น จึงเป็นเสมือนมีงานวัด แออัดไปด้วยผู้คนหญิงชาย พระเณรและฆราวาสที่มาจากที่ต่างๆ จนทางวัดไม่อาจรับรองได้ทั่วถึง ทั้งที่พักหลับนอน อาหารการบริโภค ต่างให้ช่วยตัวเองบ้าง ช่วยกันเองบ้างในเวลาขาดแคลนจำเป็น

เพราะวัดก็เป็นสถานที่ของนักบวช ผู้ขอทานชาวบ้านมาฉัน มิใช่สถานที่อยู่ของมหาเศรษฐี ซึ่งต่างก็ทราบกันดีอยู่แล้ว

แต่ก็ดีอย่างหนึ่ง ที่**วัดถ้ำกลองเพล** มีบริเวณที่กว้างขวางและเต็มไปด้วยป่าด้วยเขา ร่มไม้ เงื้อมผาต่างๆ การพักอยู่หลับนอนจึงสะดวก โดยยึดเอาป่าเขาร่มไม้ในบริเวณวัดเป็นที่พักผ่อนหลับนอนเลยทีเดียว อย่างสบายหายห่วง

เป็นความสะดวกทั้งพระเณรและประชาชนจำนวนมากที่มาพักเยี่ยมอาการของหลวงปู่เป็นการชั่วคราว

เฉพาะอาหารการบิณฑบาตสำหรับพระเณรและประชาชน แทนที่จะอดอยากขาดแคลนเพราะคนมากด้วยกัน แต่ก็มีอุดมสมบูรณ์แต่ต้นชนปลายที่ท่านป่วย ซึ่งเป็นเวลา ๔ เดือนกว่า ไม่บกพร่องขาดเกินเลย

นับว่าเป็นเรื่องอัศจรรย์ในบุญวาสนาบารมีของหลวงปู่ท่านคุ้มครอง แม้ผู้คน พระเณร จำนวนมาก ที่มาคละเคล้ากันก็เป็นประหนึ่งลูกของพ่อแม่เดียวกัน หรือเป็นเหมือนอวัยวะอันเดียวกัน อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ไม่มีอธิกรณ์หรือเรื่องราวใดๆ เกิดขึ้นเลย ต่างมีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส พบปะทักทายกันอย่างนุ่มนวลอ่อนหวาน ราวกับเคยพบเห็นและสนิทสนมกันมาเป็นเวลานานปี

เริ่มแรกที่หลวงปู่อาพาธ ทางวัดและครูอาจารย์ทั้งหลายปรึกษากันไว้ เกี่ยวกับเรื่องผู้คน พระเณรมาก อาจเกิดความไม่สงบขึ้นได้

พร้อมกับความเข้มงวดกวดขันพระเณรที่ก้าวเข้ามาในวัดเพื่อรักษาความสงบในหมู่คณะที่เข้าเกี่ยวข้อง กันไว้ไม่ประมาท

เรื่องราวก็ผ่านไปด้วยความสงบราบรื่นดีงามทุกประการ น่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง ไม่น่าหลงลืมได้ลงคอในชีวิตของสาธุชนผู้พบเห็น

๒๑๗.

ห่วงอะไร กับดินน้ำลมไฟ

หลวงปู่ขาวฉันไม่ได้และทรุดลงโดยลำดับ ประชาชน พระเณรยิ่งหลั่งไหลมาทุกทิศทาง ระยะที่ท่านป่วยนับแต่เริ่มต้นป่วยหนัก **ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ** ก็มาอยู่กับท่านเป็นประจำหลายวัน จะกลับไปค้างวัดสักคืนสองคืนก็ต้องรีบกลับมา

ท่านหลวงตาฯ บอกว่า ทั้งนี้เพราะท่านเป็นห่วงหลวงปู่มาก และเพื่อความสงบเรียบร้อยในด้านอื่นๆ และก็เดชะบารมีของหลวงปู่ท่านคุ้มครองรักษา เหตุการณ์ทุกอย่างจึงสงบเรียบร้อยดี

สำหรับอาการของหลวงปู่ เมื่อขบฉันอะไรไม่ได้ ธาตุขันธ์ก็ยิ่งทรุดลงอย่างเห็นได้ชัดในสายตาทั่วๆ ไป

เมื่อลูกศิษย์เรียนถามถึงความเป็นอยู่และการจากไป**หลวงปู่**ให้เหตุผลอย่างจับใจไพเราะมากว่า

“จะมีอะไรในธาตุขันธ์อันนี้ จะไปเมื่อไรก็มิได้วิตกวิจารณ์อาลัยเสียดายมันนี่ เพราะก็เห็นแต่ดิน น้ำ ลม ไฟ อันเป็นส่วนผสมของธาตุรวมตัวกันอยู่เท่านั้น ถ้าผู้รู้คือใจ ไปปราศเสียเมื่อไร เมื่อนั้นมันก็กระจายลงไปสู่ธาตุเดิมของตนทันที ไม่รอฟังเสียงใครๆ ทั้งสิ้นเลยแหละ”

๒๑๔.

อนาลโย : หมดสิ้นความห่วงอาลัย

หลวงปู่ขาว อนาลโย พูดกับลูกศิษย์ที่เฝ้าไข้ท่านต่อไปว่า :-

ถ้าไม่คิดเกี่ยวข้องกับหมู่คณะและประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียรวมอยู่ด้วยแล้ว แม้ขันธ์จะแตกไปเดี๋ยวนี้ก็ให้แตกไป เราก็หมดความรับผิดชอบลงทันที ไม่มีภาระใดต้องแบกหามอีกแล้ว

คำว่า "อนาลโย" ที่เป็นฉายาของเรามาแต่วันเริ่มบวชจะได้เป็นของจริง ตัวจริง ขึ้นมาอย่างสมบูรณ์

เวลานี้ ที่ **"อนาลโย"** ของเรายังไม่สมบูรณ์ ก็เพราะขันธสมมุติขันธปัญจก ขอแบ่งไว้ ต้องรับผิดชอบทุกด้านทุกทาง คือต้องหาอยู่หากินพาหลับพานอน พาขับพาถ่าย พาเปลี่ยนอิริยาบถท่านั้นท่านี้ ไม่ได้หยุดหย่อนผ่อนคลายบ้างเลย ราวกับพัดลมหมุนติ้วๆ อยู่ทำนองนั้น

ขึ้นชื่อว่าสมมุติๆ มันมีความสงบนิ่งอยู่เป็นปกติสุขได้เมื่อไรต้องหมุนของมันอยู่ทำนองนั้น ข้างนอกก็หมุน ข้างในก็หมุน

แม้ขันธ์ในร่างกายของเรานี้ก็หมุน มันอยู่สงบสุขไม่ได้จะไปหวังเอาความสุขความสบายจากมันซึ่งเป็นตัวหมุนติ้วๆ นี้ได้อย่างไร

ถ้าใครจะหวังเอาความสุขความสบายจากขันธ์ อันเป็นบ่อแห่งความทุกข์ความกังวลนี้ ผู้นั้นก็คือผู้พลาดหวังตลอดไป จะไม่มีขันธ์ใดมาสนองตอบความสมหวังนั้นเลย

๒๑๕.

จะให้ทนแบกขันธ์ไปถึงไหน

หลวงปู่ขาว ท่านพูดกับศิษย์ต่อไปว่า :-

ผมเองก็ครองขันธ์นี้ แบกขันธ์นี้มาร่วมเข้าแปดสิบปีแล้วก็ไม่เห็นได้สิ่งพึงใจสนองตอบจากขันธ์อันนี้ ที่เด่นๆ ก็มีแต่ทุกข์เท่านั้น

ทั้งทุกข์ย่อม ทุกข์ใหญ่ และแสดงอยู่ตลอดเวลาก็ว่าได้ ไม่เคยเห็นความสงบสุขของขันธ์ปรากฏให้รู้เห็นได้อย่างชัดเจนบ้างเลย เวลาปกติไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ก็แสดงทุกข์ประจำขันธ์ขึ้นมาอยู่นั่นแล

เช่น เจ็บนั้นปวดนี้ตามอวัยวะน้อยใหญ่ ไม่เห็นแสดงความสุขให้เห็นนี่นา

ที่ว่ากันว่า สุขๆ นั้น ก็เสกสรรเอาเฉยๆ ด้วยความติดปากติดใจในสุขต่างๆ

ความจริงแล้ว ร่างกายส่วนต่างๆ ไม่เคยแสดงความสุขอย่างเด่นชัดให้เห็น เหมือนแสดงความทุกข์ให้แบกหาม ซึ่งแต่ละครั้งแทบสลบไสลและตายได้ ถ้าทุกข์นั้นไม่หยุดการแสดงตัว

ใครๆ อย่าไปหลงลมหลงแล้งในขันธ์ว่า จะเอาสุขมาแจกแบ่งพอให้ดีใจบ้าง นอกจากทุกข์ร้อยแปด คณนาไม่จบสิ้นเท่านั้น ที่มันมาทุ่มให้แบกให้หามเรื่อยมา

ผมเองก็ยอมรับว่าแบกขันธ์ อันเป็นกองทุกข์นี้มาแปดสิบปีนี้แล้ว ยังจะให้ทนแบกไปถึงไหนกันอีก

พูดถึงตรงนี้แล้วหลวงปู่ก็ยิ้มนิดๆ ราวกับท่านยิ้มเยาะเย้ยกิเลสและวิบากของกิเลส คือ ขันธ์ที่ท่านกำลังครองอยู่

๒๑๖.

ที่ทนอยู่ เพราะด้วยเมตตา

หลวงปู่พูดกับศิษย์ต่อไปว่า :-

จะให้ผมแบกกองฟืนกองไฟไปหาอะไร โดยเข้าใจว่าขันธ์นี้จะเอาของอัศจรรย์มายื่นให้

ผมไม่สงสัยในขันธ์นี้ ทั้งที่กำลังครองตัวอยู่และจะสลายจากกันไป

ผมเป็นผม ขันธ์เป็นขันธ์ จะให้คว้ายึดมาบวกกันหาอะไร

การปล่อยขันธ์โดยสิ้นเชิงเท่านั้น "อนาลโย" จึงจะสมบูรณ์แบบ

การเมตตาสงสารหมู่เพื่อนและประชาชนนั้นยอมรับว่าเต็มดวงใจ**ไม่มีบกพร่อง** การฝืนอยู่ทั้งที่รู้ว่าขันธ์นี้เป็นทุกข์ก็ฝืนอยู่เพราะความเล็งประโยชน์แก่ผู้ควรได้รับ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากต่อมากนั้นแล **ลำพังตัวผมเองพร้อมที่จะปล่อย**

ภาพประวัติศาสตร์ : หลวงปู่ดูลย์ อตุโล มาเยี่ยมหลวงปู่ขาว ที่ถ้ำกลองเพล

ภารา หเว ปญฺจกฺขนฺธา (ขันธ์ห้าเป็นภาระอย่างยิ่ง)

ที่เคยเป็นบ่อแห่งน้ำตาของสัตว์โลกและของเราผู้เคยหึงหวงมัน เวลานี้เราไม่ห่วงไม่หวง และพร้อมที่จะปล่อยวางลงตามธาตุเดิมของเขา ไม่ขัดไม่ขืนไม่ฝืนความจริง เนื่องจากเคยฝืนมาแล้ว เจอแต่ทุกข์จนเข็ดหลาบอย่างถึงใจ

มาบัดนี้จึงไม่ฝืน ปล่อยตามคติธรรมดา ซึ่งเป็นทางเดินของธรรม คือ ความจริงอันตายตัว

๒๑๗.

ต้องรับผิดชอบตัวเอง

หลวงปู่ขาว พูดกับศิษย์ต่อไปว่า :-

ท่านผู้เคยรับผิดชอบกอบกู้ตัวเองมาโดยหลักธรรมชาติไม่มีใครบอก ไม่มีใครบังคับ แต่ความจำเป็นมาบังคับตัวเองให้จำต้องรับผิดชอบในตัวเองด้วยกันทุกตัวสัตว์

จงอย่าประมาท และจงถือจิตเป็นรากฐานสำคัญพาดำเนินทั้งการอาชีพและการบำเพ็ญความดีทั้งหลาย ตลอดความประพฤติอัธยาศัย การแสดงออกทุกอาการ

จงแสดงออกด้วยการรับผิดชอบตัวเอง โดยทำความรู้สึกตัวอยู่เสมอว่า เราเป็นผู้ทำดี ทำชั่ว เราเป็นผู้แสดงออกด้วยอาการต่างๆ ซึ่งมีเจ้าของ (ตัวเรา) เป็นผู้รับผิดชอบ

คือเราเองเป็นผู้คอยรับผลดีผลชั่วของงานนั้นๆ ผลงานนั้นๆ ไม่สูญหายไปไหน จะไหลเข้าสู่ต้นเหตุ **คือ เราซึ่งเป็นผู้ทำ ผู้แสดงออก**

คำว่า **เรา** อันเป็นหลักใหญ่ในตัวคน**ก็คือใจ**

ใจเป็นของไม่ตาย และไม่เคยตายมาแต่กาลไหนๆ นอกจากระเหเร่ร่อนไปเกิดในกำเนิดดีชั่วต่างๆ ตามอำนาจของวิบากกรรมดีกรรมชั่วที่ตนทำไว้ พาให้เป็นไปเท่านั้น

ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ วัดเจติยาคีรีวิหาร (ภูทอก)
มานมัสการหลวงปู่ขาว อนาลโย ที่วัดถ้ำกลองเพล

ยิ่งคำว่าตายแล้วสูญ นั่นไม่มีในดวงใจดวงใดๆ เลย ทั้งใจสัตว์ใจบุคคล แม้ในพระพุทธเจ้าและใจพระอรหันต์ผู้สิ้นกิเลส ตัวพาให้เกิด - ตาย แล้วก็ไม่สูญ แต่ไม่ไปเที่ยวแสวงหาที่เกิดต่อไปเหมือนใจที่มีกิเลส เป็นเชื้อพาให้เกิดตายเท่านั้น

เพราะใจนั้นเป็นใจอนุปาทิเสสนิพพาน ของผู้สิ้นกิเลสโดยสมบูรณ์แล้ว

๒๑๘.

หลักวิชา ในคัมภีร์ของกิเลส

หลวงปู่ขาว เทศน์สอนศิษย์ที่กำลังเฝ้าไข้ของท่านต่อไปว่า :-

อันคำว่า ตายแล้วสูญก็ดี คำว่าบาปไม่มีก็ดี คำว่าบุญไม่มีก็ดี คำว่านรกไม่มีก็ดี คำว่าสวรรค์ไม่มีก็ดี คำว่านิพพานไม่มีก็ดี **เหล่านี้เป็นหลักวิชาในคัมภีร์ของกิเลสตัวครองไตรภพ**

มันเรียนจบวิชาเหล่านี้แล้ว จึงครองหัวใจสัตว์โลก

แม้มันจะสับสัตว์โลกลงหนักเบามากน้อยเพียงไรก็ทำได้ ไม่หวาดหวั่นพรั่นพรึง และสะทกสะท้านต่อผู้ใดว่าจะมาหาญสู้กับมัน เพราะวิชามันดี ทันสมัย สัตว์โลกยอมรับอย่างหมอบราบไม่กล้าฝ่าฝืน

ร้อยทั้งร้อย วิชาทุกแขนงจากคัมภีร์กิเลสที่เสี้ยมสอนไว้ ต้องเป็นวิชาลบล้างความจริงของธรรมที่แสดงไว้ทั้งสิ้น เช่น ความจริงแห่งธรรมแสดงไว้ว่า**ตายแล้วเกิด** วิชาจากคัมภีร์ของกิเลสต้องสอนกลับกันว่า **ตายแล้วสูญ**

เช่น ธรรมว่า บาปมี บุญมี นรกมี สวรรค์มี นิพพานมี วิชาของกิเลสจะปฏิเสธหรือลบล้างทันทีว่า บาปไม่มี บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี นิพพานไม่มี ดังนี้ทุกคัมภีร์ ไม่ก้าวก่ายกัน

ดังนั้น พวกเราชาวพุทธ จำต้องได้พิจารณาเลือกเฟ้นด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ไม่งั้นต้องโดนคัมภีร์ของกิเลสฉุดลากลงเหวลงบ่อลงนรกอเวจี เพราะความหลงเชื่อกลมันชนิดไม่มีใครช่วยได้ เพราะสายเกินแก้เสียแล้ว

การแก้หรือการชำระล้างกิเลสและคัมภีร์ของกิเลสที่ฝังจมอยู่ภายในใจเรา จึงควรแก้ควรล้างด้วยคัมภีร์พุทธธรรมเสียแต่บัดนี้ ที่ยังมีชีวิตและเป็นกาลอันควรอยู่

ตายแล้วหมดโอกาสจะทำได้ นอกจากเสวยผลดี ชั่ว ที่ตนเคยทำไว้เมื่อคราวเป็นมนุษย์เท่านั้น

หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร สนทนาธรรมกับ หลวงปู่ขาว อนาลโย

๒๑๙.

ท่านสอนให้พึ่งตัวเอง

หลวงปู่ขาว อนาลโย เทศน์สอนศิษย์ต่อไปว่า :-

คำว่า **อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ** นั้น **ท่านสอนให้พึ่งตัวเอง ไม่หวังพึ่งใครในภพกำเนิดใดทั้งสิ้น**

ท่านสอนให้ทำความดีเพื่อทำตัวเองเสียแต่บัดนี้ จะอบอุ่นภายในใจทั้งมีชีวิตอยู่และเวลาตายไป เนื่องจากความมีคุณธรรมคุ้มครองป้องกันตัว

ผิดกับผู้ไม่มีบุญไม่มีธรรมอยู่มาก ซึ่งไปถือกำเนิด เกิด ณ ที่ใด ก็มีแต่กำเนิดที่เกิดอยู่อันเป็นฟืนเป็นไฟไปตามๆ กันหมด

ขึ้นชื่อว่ากิเลส ตัวเป็นมารของธรรม แล้ว ต้องเป็นมารของสัตว์โลกไม่มีทางสงสัย การแสดงออกของมันมีแต่การหลอกลวงสัตว์โลกให้เข้าสู่หลุมถ่านเพลิง คือกองทุกข์ไม่มีประมาณโดยถ่ายเดียว หาที่พอเชื่อถือและเป็นที่อาศัยชั่วระยะเดียวก็ไม่เป็นผล เต็มไปด้วยฟืนด้วยไฟทุกสิ่งทุกแขนงไม่มีเกาะมีดอนพอให้หายใจด้วยกันได้

ปราชญ์ท่านจึงตำหนิติเตียนมาตลอดทุกยุคทุกสมัยไม่เคยยกยอบ้างเลยว่า กิเลสทำให้โลกร่มเย็น หรือกิเลสก็เป็นธรรมให้ความเสมอภาคให้ความยุติธรรมแก่โลก เป็นต้น นอกจากกลหลอกลวงเต็มตัวของมันมาทุกยุคทุกสมัย ไม่เคยทิ้งลวดลายแห่งการปลิ้นปล้อนหลอกลวงสัตว์โลกผู้โง่เขลาที่น่าสงสารบ้างเลย

สำหรับ **ธรรม** มีแต่ความอ่อนโยน เมตตา สงสาร กรุณา ช่วยให้สัตว์โลกพ้นจากความโง่เขลาเบาปัญญา ให้พ้นจากความทุกข์ทรมานต่างๆ พยุงส่งเสริมให้บรรเทาเบาบางจากทุกข์ให้มีความสงบสุขโดยถ่ายเดียว

ระหว่าง**กิเลส** กับ **ธรรม** ต่างกันมาก จนหาส่วนเทียบกันไม่ได้ เดินสวนทางกันร้อยเปอร์เซ็นต์

กิเลส หลอกลวงสัตว์ ผูกมัดสัตว์ให้จมอยู่ในวัฏทุกข์โดยถ่ายเดียว ส่วนธรรม พยุงส่งเสริม รื้อ ขน สัตว์ให้ขึ้นจากวัฏทุกข์โดยลำดับ จนถึงวิมุตติหลุดพ้นไปได้โดยสิ้นเชิง

ฉะนั้น ระหว่างกิเลสกับธรรมจึงต่างกันมากดังที่กล่าวมาดังนี้

๒๒๐.

เรื่องของขันธ์

จากคำเทศน์อันอัศจรรย์ของ**หลวงปู่ข่าว อนาลโย** ที่นำเสนอมา ๔ - ๕ ตอนข้างต้น ซึ่งนำมาเล่าต่อโดย**ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** และท่านหลวงตาฯ ได้เขียนขมวดในตอนนี้ ว่า :-

"**หลวงตาบัว** ผู้เขียน กราบเรียนถามความรู้สึกของท่านที่มีต่อขันธ์เวลานั้น ท่านเทศน์เสียยกใหญ่ ราวกับไม่มีโรคภัยไข้เจ็บอ่อนเพลียในธาตุขันธ์บ้างเลย

พูดจนผู้ฟังสะดุ้งไปตามๆ กัน ทั้งสุ้มเสียง ทั้งกิริยาการแสดงออก ทั้งความเข้มข้นแห่งธรรมที่หลั่งไหลออกมาจากใจที่บริสุทธิ์ของท่านเวลานั้น ซึ่งไม่มีใครคาดฝันว่าท่านจะสามารถฝืนขันธ์แสดงได้อย่างถึงพริกถึงขิงถึงกิเลสถึงธรรมขนาดนั้น

ผู้ฟังทั้งหลายต่างยิ้มแย้มแจ่มใส หูตาสว่างไปตามๆ กันในขณะนั้น

ผู้เขียนมีนิสัยไม่พอดี จึงมักไม่มีความอิ่มพอในธรรมที่ท่านเมตตาอธิบายให้ฟัง ยังอยากฟังให้ยิ่งขึ้นไป แล้วสอดแนบปัญหาธรรมแถมพกถวายท่านตอนท้าย

ต่อไปนี้ครูบาอาจารย์จะนับวันหายวันหายคืนไปโดยลำดับและหายขาดเป็นปกติในธาตุขันธ์ไม่อาจสงสัยเลย เพราะธรรมที่ครูบาอาจารย์โปรดเมตตาครั้งนี้ เป็นธรรมประเภทเผาเกลี้ยงเตียนโล่งโรคในขันธ์ต้องแตกกระจายไปหมด ไม่มีโรคชนิดใดจะหาญสู้ธรรมประเภทเผาเกลี้ยงนี้ได้ แม้แต่กิเลสที่เหนียวแน่นกว่าโรคชนิดต่างๆ มันยังต้องพินาศไปเพราะธรรมประเภทนี้สังหารทำลาย”

๒๒๑.

ขันธ์ โรค กิเลส ธรรม มันคนละอย่าง

เมื่อ**ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ** กราบเรียนดังนั้น หลวงปู่ขาวได้ตอบอย่างน่าฟังและฝังใจไม่มีวันลืม ว่า :-

ขันธ์เป็นขันธ์ โรคเป็นโรค กิเลสเป็นกิเลส ธรรมเป็นธรรมมันคนละอย่าง

หยูกยาควรแก่การรักษาโรคปราบโรค ธรรมควรแก่การแก้กิเลสปราบกิเลส จะนำมาปราบโรคบางชนิดไม่เหมาะสมกัน

โรคที่ควรจะหายด้วยธรรมก็มี ที่ไม่อาจหายได้ด้วยธรรมก็มี

ผู้ปฏิบัติควรทำความเข้าใจ เอาใจใส่ อย่าให้ความรู้ ความเชื่อการกระทำ เลยเถิดแห่งธรรมคือความพอดี

การแสดงวันนี้เราแสดงเป็นธรรมล้วนๆ เพื่อความรื่นเริงในธรรมทั้งหลาย และเพื่อถอดถอนกิเลสในขณะฟัง มิได้เกี่ยวกับขันธ์จะหายโรคจะพินาศ ดังที่เข้าใจนั้น

ขันธ์จะหายหรือจะตายไม่สำคัญ แต่สำคัญที่ให้กิเลสตายจากใจเพราะธรรมที่แสดงนี้เผาผลาญ

นั่นเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับพวกเรานักปฏิบัติธรรม

ดังนั้น จงพากันพิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาในธรรมที่กล่าวมา จะเป็นกำลังใจและส่งเสริมอุบายสติปัญญาถอดถอนกิเลสภายในออกได้เป็นวรรคเป็นตอน

ครั้งพุทธกาล ท่านฟังธรรมด้วย**โอปนยิโก น้อมธรรมเข้าสู่ตนโดยลำดับที่ได้ยินได้ฟัง** ไม่ยอมให้ธรรมนั้นหลุดลอยผ่านหูผ่านใจไปเปล่าๆ ดังพวกเราส่วนมากฟังกัน ผลก็คือ การแก้ การถอดถอนกิเลสในขณะฟังจึงไม่ค่อยปรากฏเท่าที่ควร ดีไม่ดีคอยสั่งสมกิเลสในขณะฟัง ยังมีดาษดื่นเพียงแต่ไม่สนใจคิดกัน จึงไม่ทราบได้ว่าตนฟังเพื่อธรรม หรือฟังเพื่อกิเลสพอกพูนตัวหัวเราะธรรม

๒๒๒.

ให้ตั้งใจ
และจริงใจต่อธรรม

หลวงปู่ ท่านเทศน์สอนศิษย์ต่อไปว่า :-

พระพุทธเจ้าแลสาวกท่านเทศน์ เทศน์จากธรรมชาติของจริงภายในพระทัยและใจล้วนๆ มิได้เทศน์จากความจำของสัญญาดังพวกเราเทศน์

ปฏิปทาเครื่องดำเนินทุกประเภท ทั้งหยาบ ทั้งกลาง ทั้งละเอียด ท่านบำเพ็ญมาอย่างเต็มกำลัง และรู้อย่างเต็มพระทัยและเต็มหัวใจ ทั้งฝ่ายมรรคเป็นขั้นๆ ทั้งฝ่ายผลเป็นภูมิๆ นับแต่ภูมิต่ำถึงภูมิอันสูงสุดวิมุตติหลุดพ้น

ท่านจึงเทศน์อย่างไม่อัดไม่อั้น มีแต่ธรรมบริสุทธิ์ล้วนๆ หลั่งไหลออกมาจากกระแสแห่งใจ กลมกลืนกันออกมากับกระแสเสียง

ผู้ฟังฟังด้วยความสนใจ มุ่งต่อความจริงล้วนๆ จึงสามารถตักตวงเอาธรรมของจริงขึ้นมาอย่างเต็มหัวใจ ไม่ขาดทุนสูญดอกจากการฟังธรรมแต่ละครั้งๆ

กิเลสจะเป็นประเภทใดก็ตาม แม้ฝังลึกลงขั้วหัวใจ เมื่อสติปัญญา ธรรม เป็นต้น เขย่าก่อกวนลวนลามอยู่ไม่หยุดยั้ง กิเลสย่อมโยกคลอน และถูกถอนขึ้นมาทีละชิ้นทีละอัน สุดท้ายใจก็เป็นเรือนร้างว่างเปล่า จากกิเลสทั้งปวง กลายเป็นใจที่สมบูรณ์ด้วยธรรมขึ้นมาอย่างไม่คาดฝัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ จงพากันตั้งใจฟัง ตั้งใจปฏิบัติภาวนา ให้ถึงใจทุกอย่าง ความจริงใจต่อธรรมเข้าถึงไหน ความโยกคลอนถอนตัวของกิเลส จะกระเทือนถึงนั้นโดยไม่ต้องสงสัยทั้งครั้งนี้และครั้งพุทธกาล **ผู้ปฏิบัติจริงสามารถบรรลุมรรคผล นิพพาน ได้เท่าเทียมกัน สมกับธรรมที่เป็นหลักธรรมชาติคงเส้นคงวา**

มัชฌิมาปฏิปทา เป็นธรรมเหมาะสมกับการฆ่ากิเลสให้หลุดลอยจากใจมาแล้วทุกยุคทุกสมัย ไม่มีอะไรยิ่งใหญ่ไปกว่า

จงระวังกิเลสอย่างเดียวที่เป็นคู่แข่งธรรม อย่าให้มันปีนขึ้นบนหัวได้ จะถ่ายรดลงทันที จงระวังให้ดี

เอาละ พูดพอเป็นคติเตือนใจ ท่านผู้มีความจงรักภักดีต่อครูอาจารย์ อุตส่าห์มาเยี่ยมตามจารีตประเพณีของคนผู้เคารพนับถือกัน

๒๒๓.

หลวงปู่หายจากอาพาธ

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เขียนขมวดท้ายเหตุการณ์ตอน**หลวงปู่ขาว**อาพาธ ว่า :-

นับแต่**หลวงปู่** เริ่มป่วย ดังที่เขียนผ่านมาแล้ว เป็นเวลา ๔ เดือนกว่า บรรดานายแพทย์ผู้พยาบาลรักษา มี**ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์** เป็นต้น ตลอดจนนายแพทย์และพยาบาลทางโรงพยาบาลอุดรธานี ต่างท่านมิได้นิ่งนอนใจ ช่วยกันพยาบาลรักษาหลวงปู่สุดกำลังความสามารถเรื่อยมา ตั้งแต่เริ่มแรกป่วยจนอาการกลับดีขึ้น

เพราะคณะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญพยาบาลรักษา และค่อยดีขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นปกติได้

นับว่าหลวงปู่ท่านชุบชีวิตใหม่ เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาในหลวงปู่องค์เก่า

ท่านหลวงตาฯ ได้ออกตัวสรุปท้ายว่า :-

“ต้องขออภัยท่านผู้อ่านมากๆ ด้วย ที่เรียนเล่าประวัติการป่วยของ**หลวงปู่ขาว**เพียงย่อๆ ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยตามความเป็นมา ทั้งนี้เพราะหลวงตาผู้เขียนก็แก่มากแล้ว สุขภาพไม่อำนวย งานก็ยุ่งและสับสนราวกับ**ตามรอยโคในคอก**นั่นแหละ จึงหวังได้รับอภัยจากท่านผู้อ่านด้วยดี...”

เป็นอันว่าจบเหตุการณ์ตอนหลวงปู่ขาว ท่านอาพาธเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เพียงแค่นี้

ทั้งผมผู้เขียน (ปฐม นิคมานนท์) และท่านผู้อ่านได้เรียนรู้อะไรบ้างจากเหตุการณ์อาพาธ ๔ เดือนของท่าน**หลวงปู่ขาว** ในครั้งนี้

ที่เห็นได้ชัดคือต่างก็แยกกันทำหน้าที่ของตนไม่ก้าวก่ายวุ่นวายให้สับสน คือ คณะแพทย์ก็ทำหน้าที่ของแพทย์ คณะศิษย์ผู้ดูแลอุปัฏฐากก็ทำหน้าที่ด้วยดี เป็นโอกาสแสดงความกตัญญู เป็นบุญยิ่งใหญ่ที่ได้ดูแลรับใช้พระอริยสงฆ์อาพาธ และก็ปฏิบัติธรรมตามหน้าที่ของตนชนิดไม่ปล่อยเวลาให้ผ่านไปอย่างไร้ประโยชน์

บรรดาศรัทธาประชาชน นอกจากมากราบเยี่ยมแสดงความกตัญญูต่อองค์หลวงปู่ ก็ถือโอกาสบำเพ็ญเพียรอยู่ในวัด สงเคราะห์เจือจานเพื่อนผู้มาที่วัด และอุปัฏฐากพระสงฆ์ที่มาชุมนุมกัน ณ ที่นั้นด้วย

ที่สำคัญยิ่ง **องค์หลวงปู่ผู้อาพาธ** ท่านก็ไม่คร่ำครวญทุรนทุรายเรื่องกายยกให้หมอดูแล เรื่องใจท่านก็ประคองรักษาทำความเพียรอย่างไม่ผ่อนคลาย ขณะเดียวกันท่านก็สอนก็ให้ธรรมะแก่ลูกศิษย์ลูกหาไปตามหน้าที่ครูบาอาจารย์ ล้วนแต่เป็นธรรมะที่เฉียบคมและเพื่อความวิมุตติหลุดพ้นอย่างแท้จริง

นี่แหละครับ ครูบาอาจารย์ที่เป็นพระอรหันต์ผู้บริสุทธิ์หมดกิเลสอย่างแท้จริง

๒๒๔.

ศิษย์ร่วมสร้างเจดีย์อนาลโย

ในเวลาต่อมาบรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายคฤหัสถ์ ฝ่ายบรรพชิต อุบาสกและอุบาสิกา จึงได้ขอสร้างอนุสรณ์ถวาย**หลวงปู่**

หลวงปู่ ท่านก็เมตตาอนุญาตให้ดำเนินการไปได้ ฝ่ายคณะกรรมการได้ลงมือก่อสร้าง ว่าจ้างช่างญวน ค่าแรงในคราวนั้นรวมทั้งสิ้น ๓๔,๐๐๐ บาท รวมค่าวัสดุในการก่อสร้างประมาณแสนเศษๆ

การก่อสร้างดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงในนามว่า **"เจดีย์อนาลโย"** ทั้งนี้ก็ด้วยอาศัยแรงศรัทธาและร่วมมือร่วมใจของบรรดาศิษยานุศิษย์ รวมทั้งอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายได้ร่วมใจกันอย่างดียิ่ง โดยมิได้เห็นแก่ความเหนื่อยยากลำบากแต่อย่างใด ทั้งจิตใจกลับเต็มไปด้วยความปีติยินดี เกษมสันต์ เป็นยิ่งนัก ในฐานะลูกศิษย์ลูกหาได้สนองศรัทธาด้วยดี

ด้วยแรงศรัทธาต่อองค์หลวงปู่ **วัดถ้ำกลองเพล** จึงมีปูชนียวัตถุเพิ่มอีกหลายแห่ง เพื่อให้ญาติโยมได้สักการะกราบไหว้บูชา นำมาซึ่งผลบุญกุศลทั้งชาตินี้และชาติหน้า

ปูชนียวัตถุเหล่านี้ ได้แก่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ร่มโพธิ์ พระกกุสันโธ อยู่ในถ้ำคูหา พระแสดงธรรมจักฯโปรดปัญจวัคคีย์ พระปรินิพพานอยู่เหนือถ้ำพระปัญจวัคคีย์ พระปาลิไลยก์อยู่ทางผาผึ้ง พระมิ่งมงคลอยู่หน้าถ้ำใหญ่ เป็นต้น

พระพุทธรูปและปูชนียวัตถุที่กล่าวมา ใครได้ทัศนาบูชาถวายไหว้ ย่อมทำให้เกิดศิริมงคล และยังช่วยให้พระพุทธศาสนายืนยงสืบไป อีกทั้งยังช่วยให้อนุชนรุ่นหลังได้ระลึกถึงการก่อกำเนิดของพระพุทธรูปแต่ละองค์แต่ละปางในพระพุทธศาสนาด้วย

๒๒๕.

ปฏิปทาการดำเนินของหลวงปู่

ปฏิปทาการดำเนินของ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** สมัยหนุ่มและชราภาพ ซึ่งท่านทำต่อเนื่องมาอย่างสม่ำเสมอนั้น **ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ** เขียนบรรยายดังนี้ :-

หลวงปู่ขาวท่านมีนิสัยในทางเด็ดเดี่ยว ความเพียรกล้าทั้งสามอิริยาบถ คือ เดินจงกรมก็เก่ง เดินตั้งแต่ฉันเสร็จจนถึงเที่ยง เข้าพักร่างกายพอบรรเทาขันธ์ แล้วเข้านั่งสมาธิพอประมาณ ราว ๑ - ๒ ชั่วโมง จากนั้นเข้าสู่ทางจงกรม ทำความเพียรและถอดถอนกิเลสประเภทต่างๆ ที่เคยฝังจมอยู่ภายในใจสัตว์โลกไม่เคยเบาบางเหมือนสิ่งอื่นๆ กี่ชั่วโมงท่านไม่ค่อยกำหนด จนถึงเวลาปัดกวาด สรงน้ำ นั่งรำพึงไตร่ตรองอรรถธรรมในแง่ต่างๆ ตามอัธยาศัย หลังจากนั้น ส่วนมากมักเข้าทางจงกรมมากกว่าการนั่งสมาธิภาวนา

ท่านเดินจงกรมแต่ละครั้งราว ๓ - ๔ - ๕ ชั่วโมง บางครั้งถึง ๖ ชั่วโมง จึงจะเข้าที่พัก ซึ่งส่วนมากมักเป็นเพิงบ้างเป็นปะรำเล็กๆ บ้าง ในหน้าแล้งฝนไม่ตก

ถ้าหน้าฝนก็อยู่กุฏิซึ่งเป็นกระต๊อบพอหมกตัวอยู่ได้ไม่หรูหราน่าอยู่อะไรเลย ยังน่าสังเวชด้วยซ้ำในสายตาของผู้เคยอยู่ด้วยความปรนปรือหรูหรามาก่อน

เริ่มไหว้พระสวดมนต์ก่อนนั่งสมาธิภาวนา ท่านชอบสวดมนต์นานด้วย กว่าจะหยุดก็เป็นชั่วโมงๆ

หลังจากไหว้พระสวดมนต์ ก็เข้าที่ทำสมาธิภาวนาต่อไปเป็นเวลาหลายๆ ชั่วโมง กว่าจะพักหลับนอน

การเดินจงกรมของท่านก็นาน การนั่งภาวนาก็นานเป็นเวลาหลายๆ ชั่วโมง การยืนก็นาน เมื่อถึงวาระที่ควรยืนรำพึงอรรถธรรมภายในใจด้วยปัญญา ท่านยืนได้เป็นชั่วโมงๆ เช่นกัน จนกว่าจะหมดปัญหาจากข้อธรรมที่รำพึงไตร่ตรองนั้นๆ ท่านจึงก้าวเดินจงกรมในท่าเดิมต่อไป

การนั่งสมาธิภาวนา ท่านนั่งจนตลอดรุ่งได้ในบางคืน ท่านเคยนั่งตลอดรุ่งอยู่บ่อยๆ สมัยยังหนุ่ม แม้ไม่ถึงกับหนุ่มฟ้อดังพระเณรหนุ่มทั้งหลาย เพราะตอนที่ท่านออกบวชอายุท่านก็ได้สามสิบกว่าปีแล้ว **ท่านเป็นนักต่อสู้ในทางธรรมจริงๆ**

๒๒๖.

การทำความเพียรผาดโผน

ต่อไปนี้เป็นการเทศน์ของ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ในการสอนลูกศิษย์ลูกหาที่เป็นพระเณร เกี่ยวกับการบำเพ็ญความเพียรที่**หลวงปู่**ได้เคยทำมาแล้ว ดังนี้ :-

การทำความเพียรในขั้นเริ่มแรก และต่อมาจนจิตสงบลงเป็นสมาธิได้ แม้จะเป็นความเพียรผาดโผนเข้าประกันก็ตามแต่ การเพียรต่อสู้ในระยะนี้เป็นการต่อสู้ที่บอบช้ำมาก แต่ผลปรากฏมีน้อย ไม่สมดุลกัน ทั้งนี้เพราะยังไม่รู้วิธีการต่อสู้และพากเพียรเท่าที่ควร

แต่นักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย จำต้องยอมรับ ยอมโดนความบอบช้ำไปก่อน เพื่อทราบเหตุผลจากประสบการณ์ที่เคยผ่านมา แล้วปรับตัวปรับความเพียรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในอันดับต่อไป

สำหรับผมเองเคยเป็นดังที่กล่าวมานี้ กว่าจะจับหลักเกณฑ์ได้ก็เกือบเป็นเกือบตาย

หลวงปู่ เล่าประสบการณ์ต่อไปว่า :-

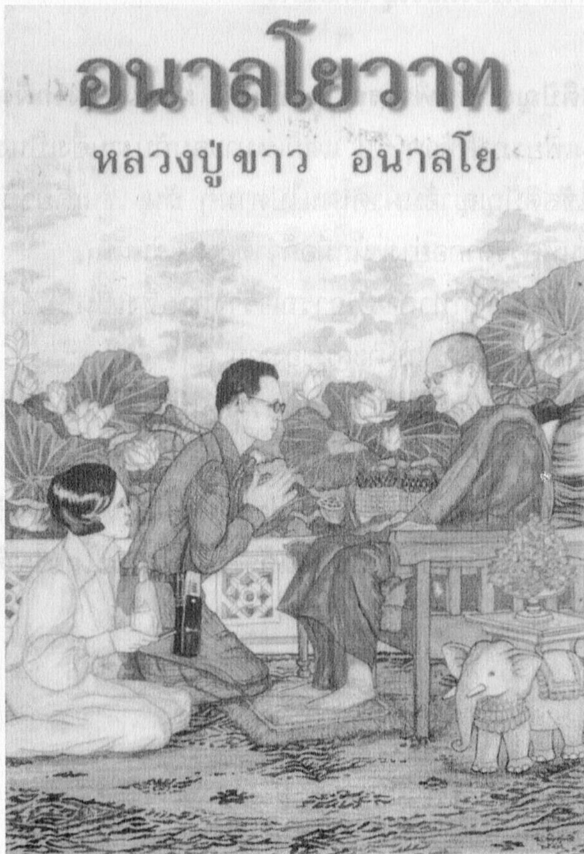
เมื่อการปฏิบัติทางด้านปัญญาแยกแยะร่างกายส่วนต่างๆ ออกคลี่คลายดูด้วยปัญญา จนปรากฏชัดทั้ง **อสุภะอสุภัง** ทั้ง **ทุกขัง**

อนิจจัง อนัตตา ในร่างกายโดยลำดับ ความเพียรจึงนับวันผาดโผนโจนทะยาน ทั้งประโยคพยายามทั้งสติปัญญาที่ก้าวออกสู่งานใน**กรรมฐานห้า** มี **เกสา โลมา** เป็นต้น

ตลอดสภาวะธรรมทั่วๆ ไป ด้วยความเพลิดเพลินในการพิจารณาและความเห็นตามเป็นจริงในสกนธ์กายส่วนต่างๆ

จนตลอดทั่วถึงประสานกับสภาวะธรรมภายนอก ซึ่งมีอยู่ทั่วไปว่ามีลักษณะอย่างเดียวกัน **หายสงสัยและปล่อยวางโดยลำดับ**

๒๒๗.

สติปัญญา ขั้นพิจารณารูปขันธ์

คำเทศน์ของ**หลวงปู่** มีต่อไปว่า :-

สติปัญญาขั้นพิจารณารูปขันธ์นี้ ผาดโผนมากผิดธรรมดา ของความเพียรภาคทั่วๆ ไป แต่ก็เหมาะสมกับงานซึ่งเป็นงานหยาบ ที่จำต้องใช้สติปัญญาอันผาดโผนไปตามๆ กัน เช่นเดียวกับท่อนไม้ ซึ่งอยู่ในขั้นที่ควรถากอย่างหนักมือก็จำต้องทำเช่นนั้น

สติปัญญาที่ทำการพิจารณาร่างกายซึ่งเป็นขันธ์หยาบก็จำต้องดำเนินไปตามความเหมาะสมของงาน

เมื่อสติปัญญารู้เท่าและปล่อยวางขันธ์นี้แล้ว ก็ลดการพิจารณาแบบนั้นลงไปเอง

เช่นเดียวกับไม้ ซึ่งนายช่างดัดแปลงลงถึงขั้นที่ควรลดจากการถากถางฟันอย่างหนักมือแล้ว ก็ลดไปเองโดยไม่ต้องมีใครมาบอกฉะนั้น

๒๒๘.

ขั้นพิจารณานามขันธ์

ส่วนนามขันธ์ ได้แก่ เวทนา สัญญา สังขาร แลวิญญาณ นั้น เป็นขันธ์ละเอียด การพิจารณาทางด้านปัญญาก็ละเอียดไปตามกัน สติปัญญาที่พิจารณาขันธ์ทั้งสี่นี้ย่อมเป็นไปอย่างละเอียดสุขุม ราวกับน้ำซับน้ำซึมนั่นแล

แต่การพิจารณาขันธ์ทั้งสี่นี้ พิจารณาลงในไตรลักษณ์ล้วนๆ จะเป็นไตรลักษณ์ใดก็ได้ ตามแต่ความถนัดของการพิจารณา ไม่มีคำว่า **อสุภะอสุภัง** เหมือนพิจารณาร่างกายอันเป็นขันธ์หยาบ

การพิจารณาขันธ์ทั้งสี่นี้ จะพิจารณาขันธ์ใดก็ได้ตามแต่ถนัด เช่น ทุกขเวทนา โดยพิจารณาแยกแยะเทียบเคียง**รูปลักษณะ อาการ ความรู้สึก** ว่าอะไรเป็นอะไร ทั้งสามอย่างนี้เป็นอันเดียวกันหรือเป็นคนละอย่าง แยกแยะดูให้ชัดเจนด้วยปัญญาจริงๆ

อย่าสักแต่พิจารณาพอผ่านๆ ไป นั่นเป็นลักษณะของกิเลสทำงาน เอาความขี้เกียจอ่อนแอมาทับเงาต่างหาก ซึ่งมิใช่ทางเดินของธรรม คือ สติปัญญาอย่างแท้จริงดำเนิน จะไม่เห็นความจริงแต่อย่างใด

ต้องพิจารณาแบบสติธรรม ปัญญาธรรม จนเป็นที่เข้าใจตามความจริงอย่างถึงใจทุกส่วน

๒๒๙.

อย่าอยากหาย จากทุกขเวทนา

เทศน์ของ**หลวงปู่** มีต่อไป ดังนี้ :-

อันความอยากหายจากทุกขเวทนานั้น อย่าอยาก ยิ่งอยากให้หายเท่าไรก็ยิ่งเพิ่มสมุทัยตัวผลิตทุกข์มากยิ่งขึ้นเท่านั้น

แต่ให้อยากรู้อยากเห็นความจริงของทุกขเวทนาที่แสดงอยู่กับกายกับใจเท่านั้น นั่นคือความอยากอันเป็นมรรคทางเหยียบย่ำกิเลส ซึ่งจะทำให้เกิดผล คือการเห็นแจ้งตามความจริงของ กาย เวทนา จิต ที่กำลังพิจารณาอยู่ในขณะนั้น

ความอยากรู้จริงเห็นจริงนี้มีมากเท่าไร ความเพียรพยายามทุกด้านยิ่งมีกำลังมากเท่านั้น

ฉะนั้น จงสนใจเฉพาะความอยากรู้จริงเห็นจริงประเภทนี้อย่างเดียว และผลักความอยากให้ทุกข์หายออกจากวงการพิจารณาในเวลานั้นทันที อย่าให้โผล่หน้าขึ้นมากีดขวางได้ จะมาทำลายความอยากประเภทมรรคเพื่อผล ให้จมหายไปโดยไม่รู้ตัว สิ่งที่ต้องการจะไม่เจอ แต่จะไปเจอเอาแต่ความกลัวตาย ความอ่อนปวกเปียกเรียกหาคนอื่น

มาช่วยเหลือ ซึ่งเป็นเรื่องของกิเลสสมุทัยทั้งมวลเข้าทำงานในวงความเพียร

จึงรีบเตือนนักปฏิบัติจิตภาวนาไว้ เกรงจะเสียท่ามันเพราะกิเลสมักรวดเร็วมากกว่าธรรมจะตามรู้ตามเห็นมัน

นักปฏิบัติภาวนาเท่านั้น จะรู้มารยาทของกิเลสประเภทต่างๆ ดังกล่าวมาได้ดีอย่างประจักษ์ใจ และขับไล่ให้สิ้นซากไปได้ไม่สงสัย

รูปเหมือนหลวงปู่ขาว อนาลโย
ถูกอัญเชิญไปประดิษฐานภายในพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

๒๓๐.

พิจารณา
ให้เห็นความจริง

เทศน์ของ**หลวงปู่** มีต่อไป ดังนี้ :-

การพิจารณาทุกขเวทนาในขันธ์ มีรูปขันธ์เป็นสำคัญ จงอย่าคำนึงความเจ็บปวดรวดร้าว ตัวจะเป็นจะตายยิ่งกว่าความอยากรู้อยากเห็นความจริงจากกาย จากเวทนา จากจิต ซึ่งพร้อมจะแสดงความจริงให้นักปฏิบัติผู้แกล้วกล้าหน้านักรบ เพื่อเรียนจบอริยสัจรู้ประจักษ์ด้วยสติปัญญาอันคมกล้าของตนอยู่แล้ว

อันความกลัวเป็นกลัวตาย ความอยากให้ทุกข์หายในเวลานั้นมันคือ**แม่ทัพใหญ่ของสกุลกิเลส** จะคอยทำลายบัลลังก์แห่งความเพียรทุกด้าน ให้ล้มละลายแบบไม่เป็นท่า

จงพากันทราบไว้ทุกๆ องค์ อย่าหลงกลมันซึ่งดักรออยู่ปากคอกจะออกกีดขวางต้านทานทางเดินของธรรมอยู่ตลอดเวลาที่ได้ช่องได้โอกาส

กรุณาทราบไว้ด้วยว่า กิเลสทุกประเภท ไม่เผอเรออ่อนแอท้อแท้เหลวไหลเซ่อซ่าเซอะซะ เหมือนนักปฏิบัติภาวนาแต่กิริยา ส่วนใจปล่อยให้กิเลสฉุดลากไปถลุงหุงต้มกินเลี้ยงกันอย่างเอร็ดอร่อยพุงมันนะ

ดังนั้น ในเวลาที่เข้าด้ายเข้าเข็ม ระหว่างทุกขเวทนากล้า กับสติปัญญาพิจารณาแยกแยะกันเพื่อหาความจริง

จงขยับสติปัญญาเพื่อต่อยเพื่อสู้ท่าเดียว คือ สติปัญญาหมุนติ้วเข้าสู่จุดที่ทุกขเวทนากล้าสาหัสปรากฏอยู่ในวงของกาย สติจดจ่อปัญญาคลี่คลาย เวทนา กาย ใจ ที่กำลังคลุกเคล้ากันอยู่ ว่าทั้งสามนี้เป็นคนละอันแยกแยะดูให้ถี่ถ้วน

พิจารณาแยกแยะให้ถี่ถ้วน ย้อนหน้าย้อนหลังทบทวนในระหว่างกาย เวทนา จิต ด้วยสติปัญญา

อย่าสนใจกับเรื่องทุกข์จะหาย และการจะเป็นจะตาย ตลอดสถานที่ เวล่ำเวลาใดๆ ทั้งสิ้นในขณะนั้น

จงสนใจแต่การพิจารณาเพื่อความรู้แจ้งในกาย ในเวทนา ในจิตอย่างเดียว

สติปัญญาจงให้เป็นปัจจุบัน จดจ่อต่องานอย่างใกล้ชิดติดพันอย่าหันเห อย่าคาดคะเน อย่าด้นอย่าเดา ทั้ง**สมุทัย - ทุกข์ ทั้งมรรค - นิโรธ** ว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ควรจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้

เพราะทั้งนี้ล้วนเปิดช่องให้สมุทัยทำงานของมันในวงความเพียรและเพิ่มโทษเพิ่มทุกข์ให้แก่เราถ่ายเดียว

ผู้ปฏิบัติจงระวังให้มาก เพราะเป็นกิเลสโดยแท้ที่ต้องระวังตัวอยู่เสมอ ไม่เผลอให้มัน

ขณะเดียวกันก็ตั้งท่าพิจารณาดังกล่าวแล้ว จงพิจารณาแบบตะลุมบอน ใครดีใครอยู่เป็นคู่เคียงของสัจธรรม วิมุตติธรรม ใครไม่ดีจงพังไป แต่อย่าให้เราผู้ทรงความเพียรพังก็แล้วกัน

ต้องสู้เพื่อให้กิเลสพังท่าเดียว ท่าอื่นไม่ถูก ไม่เหมาะสำหรับนักปฏิบัติ ผู้เป็นเหมือนนักรบในสงคราม เพื่อชัยชนะโดยถ่ายเดียว

๒๓๑. เมื่อเข้าถึงความจริง

การพิจารณาทุกขเวทนาในการประสานกันกับจิตแยกแยะทั้งสามอย่างนี้ออกสู่ปัญญาไม่หยุดยั้ง ย่อมจะทราบความจริงของ**กาย** ของ**เวทนา** ของ**จิต** ได้อย่างชัดเจนหายสงสัย

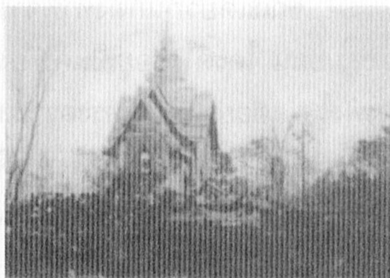
และได้ชัยชนะเป็นพักๆ ตอนๆ ได้ความอาจหาญในทุกขเวทนาตลอดความล้มความตาย ก็กลายเป็นความจริงขึ้นมา

เช่นเดียวกับ **กาย เวทนา จิต** และหายจากความกลัวตาย ดังที่กิเลสเคยหลอกมาเป็นประจำ

พอความจริงเข้าถึงกันแล้ว ต่างอันก็ต่างจริง กายก็จริงตามสภาพของกาย เวทนาก็จริงตามสภาพของเวทนา จิตก็จริงตามสภาพของจิต ต่างอันต่างจริงแล้วไม่กระทบกระเทือนกัน

แม้ความตายก็เป็นสัจธรรมความจริงอันหนึ่ง จะตื่นให้กิเลสหัวเราะทำไม?

๒๓๒.

นี่คือผล แห่งการพิจารณา

เมื่อสติปัญญาพิจารณาไม่ถอย จนทราบความจริงของกาย เวทนา จิต ประจักษ์ใจแล้ว

หนึ่ง ทุกขเวทนาดับวูบลงในขณะนั้น

สอง แม้ทุกขเวทนาไม่ดับ ก็ไม่ประสานกันกับจิตดังที่เคยเป็นมา

สาม จิตสงบตัวอย่างละเอียดละออ และอัศจรรย์เกินคาด

สี่ จิตที่สงบตัวนั้น ปรากฏสักแต่ว่ารู้และอัศจรรย์เท่านั้น ไม่มีอะไรเกี่ยวข้อง

ห้า ขณะจิตสงบเต็มที่ กายหมดไปจากความรู้สึกโดยสิ้นเชิง

หก ถ้าจิตพิจารณารอบตัวและตัดขาดจากเวทนาแล้ว แต่ไม่รวมลงเป็นเอกเทศ เป็นเพียงรู้ รู้อยู่ด้วยความรอบตัว ร่างกายก็สักแต่ปรากฏว่ามี แต่ไม่ประสานกันกับจิต

นี่คือผลแห่งการพิจารณาด้วยอุบายวิธีที่กล่าวมาเป็นดังนี้ในวงปฏิบัติ ถ้าอยากรู้อยากเห็นอยากชม จงปฏิบัติตามที่กล่าวมา

ที่เคยได้อ่านในหนังสือซึ่งท่านอธิบายไว้ จะมาปรากฏที่ใจของเราเอง โดยไม่อาจสงสัย

นี่คือวิธีการพิจารณาทุกขเวทนาเวลาเกิดขึ้นกับร่างกาย

จงพิจารณาอย่างนี้ จะรู้อย่างนี้ จะเห็นอย่างนี้ ไม่เป็นอื่น

๒๓๓.

การพิจารณาสัญญา สังขาร และวิญญาณ

ในนามขันธ์ หรือ นามธรรมทั้งสาม คือ สัญญา สังขาร และวิญญาณ เวลาพิจารณาก็เกี่ยวโยงกับกายเหมือนกันในบางกรณี

ข้อนี้ยกให้เป็นข้อคิด ข้อพิจารณา ของผู้ปฏิบัติ จะพึงรู้และปฏิบัติต่อตัวเองตามเหตุการณ์ที่เกิดกับตน

เพราะนามขันธ์ทั้งสามนี้ ท่านพิจารณาเป็นการเป็นงานอย่างแท้จริงหลังจากจิตรู้เท่าปล่อยวางขันธ์เรียบร้อยแล้ว เมื่อจิตยังไม่ปล่อยรูปขันธ์ การพิจารณาจำต้องประสานถึงรูปขันธ์อย่างแยกไม่ออก

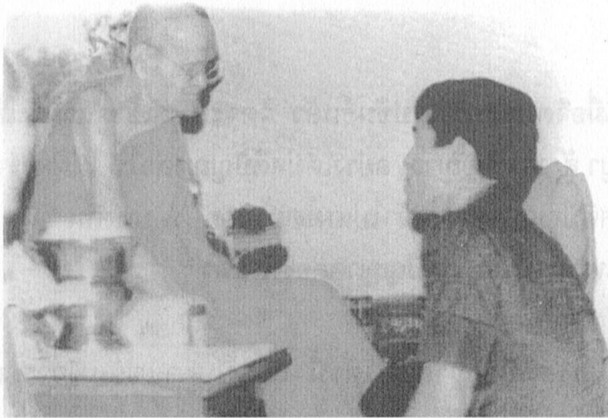
แต่ทั้งนี้ เป็นหน้าที่และเป็นกิจจำเป็นของนักปฏิบัติจิตภาวนาโดยเฉพาะเป็นรายๆ ไป หากรู้กับตัวเองว่าจะควรพิจารณาทั่วไปกับขันธ์ทั้งหลาย หรือจะพิจารณาขันธ์ใดในกาลเช่นไรโดยเฉพาะ

ผู้ปฏิบัติภาวนาเท่านั้น จะเข้าใจในการพิจารณาขันธ์ห้าให้เหมาะสมกับการปล่อยวางเป็นวรรคเป็นตอนไป

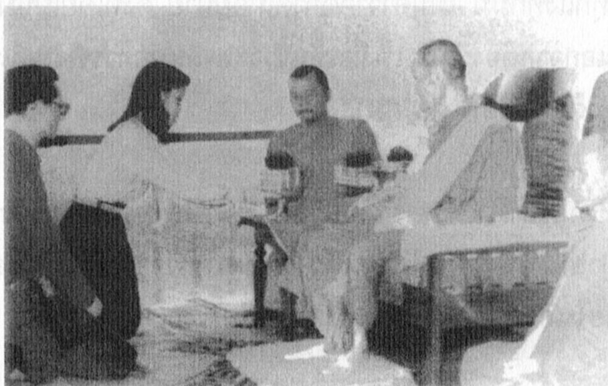
การพิจารณาอย่างกว้างขวาง ก็ในวงรูปขันธ์เท่านั้น รูปขันธ์นี้พิสดารอยู่มาก การพิจารณาจึงไม่ขึ้นอยู่กับผู้ใดสุดแต่ถนัดต้องการ

พิจารณา **จะแยกแยะร่างกายส่วนต่างๆ ออกเป็นชิ้นเป็นอัน จากคำว่าสัตว์ว่าบุคคลก็ได้ จะพิจารณาเป็นอสุภะ - สิ่งปฏิกูลโสโครกทั้งร่างก็ได้ จะพิจารณาไปทางไตรลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสามไตรลักษณ์ก็ได้ จนจิตมีความชำนิชำนาญทั้งภาคอสุภะ และภาคไตรลักษณ์ จนหาที่ติดที่ขัดข้องไม่ได้ แล้วปล่อยวางไปเอง**

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
ทรงสนทนาธรรมกับหลวงปู่ขาว อนาลโย

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
ทรงถวายเครื่องสักการะ แด่หลวงปู่ขาว อนาลโย

๒๓๙.

ขั้นสติปัญญา ครองตัวแล้ว

เมื่อจิตปล่อยวางรูปขันธ์แล้ว จิตจะหมุนเข้าสู่นามขันธ์ทั้งสาม คือ สัญญา สังขาร วิญญาณ อย่างเต็มสติปัญญาต่อไป ไม่มีคำว่าท้อถอยละเลย สติปัญญาจะหมุนตัวไปเองโดยไม่ถูกบังคับทั้งสิ้น

เพราะเป็นขั้นสติปัญญาคล่องตัวแล้ว

เรื่องสติปัญญาคล่องตัวนี้ เริ่มเป็นมาแต่ขั้นพิจารณาอสุภะในรูปขันธ์คล่องตัวอยู่แล้ว จนถึงขั้นปล่อยวาง

เมื่อก้าวเข้าสู่สัญญา สังขาร วิญญาณ จึงคล่องตัวต่อการพิจารณาทุกแง่ทุกมุม ไม่มีคำว่าอืดอาดเนือยนาย ดังที่เคยเป็นมา

นอกจากต้องรั้งเอาไว้เมื่อเห็นว่าจะเพลินต่อการพิจารณาเกินไป ไม่ยอมพักตัวในเรือน คือ สมาธิ

ที่เคยเห็นในตำราว่า มหาสติ มหาปัญญา นั้นจะปรากฏกับสติปัญญาของผู้ปฏิบัติ ที่หมุนตัวไปกับการพิจารณาไม่หยุดหย่อนผ่อนคลายในการทำงานไปเอง ไม่ต้องถามใคร

๒๓๕.

ความขี้เกียจ ท้อแท้หายหมด

นับแต่ขั้นรู้เห็นอสุภะเด่นชัดด้วยการพิจารณาเรื่อยมา ความขี้เกียจ ความท้อแท้อ่อนแอ ความอิดหนาระอาใจ หายหน้าไปหมด ไม่ปรากฏในจิตดวงนั้นเลย

ด้วยเหตุนี้แล จึงทำให้รู้ประจักษ์ใจว่า อันความขี้เกียจไม่เอาไหนเป็นต้น มันเป็นสกุลกิเลสทั้งมวล เป็นตัวมัดแข้งมัดขา มัดจิตมัดใจสัตว์โลกไว้ให้ก้าวสู่ความดีงามไม่ออก

พอถูก **ตปธรรม** มีสติปัญญา เป็นต้น เผาผลาญให้พินาศไปแล้ว สิ่งเหล่านี้ไม่มีในจิตใจเลย มีแต่ความเข้มข้นแห่งความเพียรทุกๆ อิริยาบถ เว้นแต่หลับเท่านั้น นอกนั้นเป็นท่าแห่งความเพียรทั้งสิ้น

กิเลสเหล่านั้นไม่กล้ามาขัดขวาง แม้จะยังมีอยู่ในใจก็ตาม เพราะนับวันจะ**กุสลา** (บังสุกุล) มันอยู่แล้วอย่างมั่นใจ

เพราะฉะนั้น การพิจารณานามขันธ์ทั้งสาม (สัญญา สังขาร วิญญาณ) ของท่านผู้มีสติปัญญาอันเกรียงไกรมาแต่รูปขันธ์แล้ว จึงคล่องตัวรวดเร็ว ไม่มีสติปัญญาใดในโลกสมมติจะรวดเร็วเทียบเท่าได้

๒๓๖.

ยังต้องฝึกซ้อมสติปัญญา

จิตที่ปล่อยรูปขันธ์แล้ว ยังต้องฝึกซ้อมสติปัญญาจากการคิดปรุงภาพแห่งขันธ์ ให้ปรากฏขึ้นแล้วดับไป ปรากฏขึ้นแล้วดับไป ๆ จนรูปขันธ์ที่ปรากฏขึ้นจากความปรุงดับอย่างรวดเร็วราวสายฟ้าแลบ

จากนั้นก็เป็นจิตว่างจากรูปวัตถุต่างๆ ทั้งภายในภายนอก หมดความสนใจพิจารณาอีกต่อไป

มีแต่หมุนเข้าสู่สนามธรรมทั้งสาม (พิจารณาสัญญา สังขาร วิญญาณ) อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสามโดยถ่ายเดียว โดยถือจิตเป็นเป้าหมายแห่งการพิจารณา

เนื่องจากอาการทั้งสามนี้ปรากฏขึ้นจากจิต และดับไปที่จิต สังเกตุรู้อาการเหล่านี้ขณะเกิดและดับ

เมื่อสติปัญญารู้เท่าทัน สัญญาก็ดี สังขารก็ดี วิญญาณก็ดี จะมีเพียงปรากฏขึ้นแล้วดับไปๆ ไม่สืบต่ออะไร

๒๓๗.

จิตบริสุทธิ์ ธรรมบริสุทธิ์

จิตขั้นพิจารณานามธรรมนี้ เป็นจิตว่างจากสิ่งภายนอกทั้งปวง แต่ยังไม่ว่างจากจิตและนามธรรมทั้งสามนี้

จึงต้องพิจารณาจุดนี้โดยความเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ซ้ำๆ ซากๆ จนจิตพอกับขันธ์และหยั่งเข้าสู่จิตล้วนๆ อันเป็นเรือนร้างของอวิชชาโดยเฉพาะ

พิจารณากันในจุดนั้น กับนามขันธ์ประสานกันจนปัญญาเห็นความเหลวไหลหลอกลวงของนามขันธ์พร้อมทั้งจิตอวิชชาประจักษ์ใจแล้ว อวิชชาภายในใจก็พังทลายหายซากลงไปในขณะนั้นด้วยสติปัญญาที่ทันสมัย

อวิชชา อันเป็นกิเลสโดยตรงนั้น ดับ ส่วนขันธ์ อันเป็นเครื่องมือของกิเลสอวิชชานั้นไม่ดับ ไม่หายซากไปกับอวิชชา แต่กลับเป็นเครื่องมือของจิตบริสุทธิ์ และเป็นขันธ์ล้วนๆ ไม่มีกิเลสเข้าครองอำนาจเหมือนแต่ก่อน

เพราะจิตบริสุทธิ์ ธรรมบริสุทธิ์นั้น ไม่บีบบังคับขันธ์เหมือนกิเลส เพียงอาศัยขันธ์เป็นเครื่องมือความยุติธรรมเท่านั้น

นี่คือการล้างป่าช้าความเกิดตาย ให้สิ้นซากไปจากใจ

ปราชญ์ท่านล้างอย่างนี้แล!

๒๓๘.

เข้าถึงพระพุทธเจ้า เมื่อจิตถึงธรรมบริสุทธิ์

หลวงปู่กำชับพระเณรที่นั้นว่าจงพากันจำไว้ให้ถึงใจ และนำไปปฏิบัติให้ถึงธรรม

จะเข้าถึงพระพุทธเจ้าทั้งหลายในขณะที่จิตเข้าถึงธรรมบริสุทธิ์เต็มดวงนั่นแล หายสงสัยในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม ในพระสงฆ์โดยประการทั้งปวง

สงครามระหว่างกิเลสกับธรรม ต่อสู้กันภายในวงความเพียรของนักปฏิบัติจิตภาวนา โดยยึดใจเป็นเวทีสนามรบ มายุติที่ดวงใจบริสุทธิ์ หลังจากกิเลสสิ้นซากไปหมดแล้ว ปัญญาทั้งมวลมาหมดกันที่นี่แล

ดังนั้น จึงขอนิมนต์พระลูกพระหลานทั้งหลายรู้เนื้อรู้ตัวด้วยธรรมกระเทือนโลก ที่ปลุกสัตว์ทั้งหลายให้ตื่นจากความหลับของกิเลสแต่บัดนี้ ที่กำลังมีครูอาจารย์สั่งสอนอยู่ จะไม่เสียทีให้กิเลสชนิดต่างๆ อยู่ร่ำไป ดังที่เคยเป็นมา ซึ่งน่าทุเรศเอานักหนาในสายตาของนักปราชญ์ ผู้ฉลาดแหลมคมเหนือกิเลสด้วยประการทั้งปวงแล้ว

พวกเราที่ถูกกิเลสกล่อมใจให้หลับทั้งตื่นอยู่ มักเห็นขี้ดีกว่าไส้ เห็นภัยเป็นคุณ เห็นบุญว่าเป็นบาป เห็นหาบเห็นหามอันเป็นภาระหนักว่าเป็นเครื่องประดับตกแต่งที่สวยงามอร่ามตาแช่มชื่นใจ

ทำอะไรที่เป็นสารคุณจึงมักทำแบบสุกเอาเผากินแบบขอไปทีๆ ผลจึงลุ่มๆ ดอนๆ หาความสม่ำเสมอและหลักเกณฑ์ไม่ได้ ราวกับไม้ปักกองขี้ควาย คอยแต่จะหกล้มก้มกราบ หาความเป็นตัวของตัวไม่ได้ มีแต่ความไร้สาระเต็มตัวเต็มใจ กิริยาใดๆ แสดงออกมีแต่กิริยาอาการทำลายตัวเอง

ทั้งนี้ เพราะความเคยชินของนิสัย ที่ไม่ได้รับการเหลียวแลจากเจ้าของในทางที่ถูกที่ดีเท่าที่ควร

๒๓๙.

จงรีบตัดสินใจ แต่บัดนี้

...พระทั้งองค์ คนทั้งคน จึงกลายเป็นเศษพระเศษคนไปได้และเกลื่อนกล่นอยู่ในท่ามกลางแห่งคนดี ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าประเภทเศษคน

ระหว่างพระดี พระแท้ ด้วยสุปฏิบัติ คนดีคนแท้ด้วยทาน ศีล ภาวนา สัมมาคารวะ **กับ** พระเศษพระเดน คนเศษคนเดน เราจะสมัครทางไหน **จงรีบตัดสินใจ**จากการพิจารณาด้วยดีเสียแต่บัดนี้

เวลาตายแล้ว ความดีงามที่พึงหวัง มิได้ขึ้นอยู่กับผ้าเหลืองที่ห่มคลุม และการนิมนต์พระมากุสลา มาติกาบังสุกุลอะไรนะ แต่มันขึ้นอยู่กับตัวเราฝึกให้มี **กุสลาธรรม** คือ **ความฉลาดเปลื้องตนจากสิ่งไม่ดีทั้งหลายขณะที่มีชีวิตอยู่ต่างหาก**

จะว่าผมไม่บอกไม่เตือน **นี่คือคำบอกคำเตือนท่านทั้งหลายโดยแท้จริงอย่างถึงใจเรื่อยมา** ไม่เพียงครั้งนี้หนเดียว

จงจดจำให้ถึงใจ และปฏิบัติตามตลอดไป ด้วย **อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ** พยายามทำตนให้เป็นเนื้อเป็นหนังของตนด้วยธรรมเครื่องดำเนินส่องทาง

จะไม่มีพระครึ เณรครึ พระล้าสมัย เณรล้าสมัย คนครึ คนล้าสมัย ต่อความดีงาม และมรรค ผล นิพพาน ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้อย่างสดๆ ร้อนๆ ด้วยพระเมตตาสุดส่วน ไม่มีใครเสมอเหมือน

๒๔๐.

เตือนครั้งสุดท้าย

หลวงปู่เตือนพระเณรเป็นการจบของการเทศน์ว่า :-

ผมเองก็นับว่าแก่ลง การแนะนำสั่งสอนหมู่ก็ไม่สะดวก พระเณรก็นับวันหลั่งไหลมามาก เพื่อรับการอบรมสั่งสอน

ขณะมาอยู่แล้ว ศึกษาอบรมก็จงตั้งใจจริง อย่าทำเหล่าะๆ แหละๆ มาสังหารตนและทำลายเพื่อนฝูงผู้ตั้งใจปฏิบัติธรรม จะเสียทั้งเราและผู้อื่น

ขึ้นชื่อว่ากิเลสแล้ว ไม่ไว้หน้าใคร มันทำลายทั้งสิ้น

คำว่า พระๆ เณรๆ หรือความเข้าใจว่าเป็นพระเป็นเณรนั้นพึงทราบว่ากิเลสคือกิเลส ที่เคยเป็นข้าศึกต่อเราเต็มตัวไม่กลัวใคร

อย่าเข้าใจว่ามันจะกลายตัวเป็นลูกศิษย์ก้นกุฏิ ถวายการอุปัฏฐากรักษา เพื่อเป็นความสะดวกปลอดภัยไร้สิ่งรบกวนในการประกอบความพากเพียรของพระที่ตนเข้าใจว่าเป็นอาจารย์ของมันเลย

จงทราบว่า แม้เราบวชเป็นพระเป็นเณรแล้ว แต่กิเลสมันก็คือกิเลสอย่างเต็มตัว และขึ้นอยู่บนหัวคนหัวพระหัวเณรเรื่อยมาแต่ก่อนบวชจนบัดนี้ ไม่ยอมลงเลย

ฉะนั้น มันจึงไม่กลัวพระกลัวเณรและกลัวคนกลัวสัตว์โลกใดๆ ทั้งสิ้น แต่มันเป็นนายและเป็นข้าศึกของคนและสัตว์ของพระเณรเรื่อยมาและยังจะเรื่อยไป ถ้าไม่รีบกำจัดมันเสียแต่บัดนี้ ให้ฉิบหายสิ้นทรากไปจากใจ

การเทศน์วันนี้ ก็เทศน์อย่างหมดไส้หมดพุง ไม่มีอะไรหลงเหลือตกค้างอยู่ภายในใจเลย ทั้งเหตุ คือ ปฏิปทาเครื่องดำเนิน เผ็ดร้อนหนักเบาประการใดที่เคยต่อสู้กับกิเลสมา ทั้งผลที่ปรากฏขึ้นจากการปฏิบัติมากน้อย หยาบละเอียด ก็ได้ขุดคุ้ยมาแสดงให้ฟังอย่างหมดเปลือกหมดไส้หมดพุง ไม่มีลี้ลับปิดบังไว้แต่น้อย

ดังนั้น จงนำอุบายวิธีเหล่านี้ไปฝึกหัด ดัดสันดานกิเลสตัวร้ายกาจแสนพยศของแต่ละท่าน อย่างเต็มกำลังสามารถ

แต่ระวังอย่าให้กิเลสฝึกหัดดัดสันดานเอาเสียอย่างหมอบราบแทนที่จะดัดสันดานมันก็แล้วกัน

ข้อนี้ผมกลัวหนา ไม่อยากเห็นไม่อยากได้ยิน เพราะผมเองเคยโดนมันดัดสันดานมาแล้ว จึงเป็นบทเรียนอย่างดีที่อดจะนำมาเตือนท่านทั้งหลายไม่ได้

ขอจบเสียที จงพากันสวัสดีมีชัยทั่วกัน

บริขารของหลวงปู่เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์

๒๔๑.

เรื่องของสังขารร่างกาย

หลังจากที่**หลวงปู่**หายจากอาพาธ 4 เดือน ครั้งนั้นแล้ว**หลวงปู่**ก็ใช้ชีวิตเป็นปกติในวัด ยังทำกิจวัตรและสั่งสอนพระเณรเป็นปกติ

บันทึกของ**คุณหมออวย เกตุสิงห์** มีดังนี้ :-

"หลังจากอาพาธครั้งใหญ่นั้นแล้ว สุขภาพของ**ท่านอาจารย์**ไม่กลับคืนสู่สภาพดั้งเดิมอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการฉันภัตตาหารลดปริมาณลงเรื่อยๆ ส่งผลไปถึงสุขภาพทั่วร่างกาย

ท่านยังเดินบิณฑบาตทุกเช้า เดินจงกรมทุกคืน จิตยังสดใสเข้มแข็งเหมือนเดิม แต่ความแข็งแกร่งทางกายนั้นลดลง

ความผิดปกติอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ **โลหิตจาง ซึ่งทำให้ความต้านทานทั่วไปลดลงด้วย**

ท่านอาจารย์มีอาการอาพาธบ่อยกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาอากาศเปลี่ยน จะต้องเป็นไข้ น้อยบ้างมากบ้าง นานๆ ก็มีอาการท้องเสียครั้งหนึ่ง ความอาพาธทั้งหมดนี้รักษาได้ง่ายๆ ด้วยยาธรรมดาๆ"

คุณหมอ ท่านเล่าต่อไปว่า บางครั้งเมื่อคุณหมอเองได้รับข่าวอาพาธของ**หลวงปู่** ก็ต้องเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปอุดรฯ โดยด่วน พอถึงวัด**หลวงปู่**ก็สบายดีแล้ว จนพระเณรในวัดชอบพูดกันว่า **โรคของหลวงปู่กลัวหมอ**

บันทึกของ **คุณหมออวย** มีต่อไปดังนี้ :-

“หลังจากฉลองอายุครบแปดสิบปีแล้ว ลักษณะแห่งความเสื่อมยิ่งชัดขึ้นเรื่อยๆ ความอยากอาหารลดลงเป็นลำดับทำให้สภาพทั่วไปเลวลง

ท่านอาจารย์ อาพาธบ่อยขึ้น แม้จะเป็นเพียงเล็กๆ น้อยๆ และรักษาโดยเร็ว ก็เป็นเรื่องที่น่าห่วง

เบื่ออาหารทำให้ฉันได้น้อย ฉันได้น้อยทำให้ขาดอาหาร ขาดอาหารทำให้เลือดจาง เลือดจางทำให้เบื่ออาหาร เกิดเป็นวงร้ายขึ้นเวียนไปไม่รู้จบ และทำให้อาการทุกๆ อย่างมากขึ้นเรื่อยๆ”

คุณหมอ เห็นว่าจะปล่อยไว้อย่างนั้นไม่ได้ จำเป็นต้องหาทางตัด **“วงร้าย”** นี้ให้ได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ก่อนที่สถานการณ์จะเลวร้ายมาก

“การใช้ยาไม่ค่อยได้ผล คิดจะลองกระตุ้นด้วยอาหารบ้าง ได้ขอร้อง**คุณหญิงส่งศรี** (พญ.มรว.ส่งศรี เกตุสิงห์) กับคุณมานี ตั้งตรงจิตร (มูลนิธิหลวงปู่มั่น) ไปพักอยู่วัดเป็นเวลาเกือบสองเดือน เพื่อช่วยกันทำอาหารที่แปลกๆ และมีคุณค่าถวายอาจารย์

ปรากฏว่า**ผลที่ได้ไม่คุ้มเหนื่อย สภาพร่างกายของท่านดีขึ้นมาหน่อยหนึ่ง แล้วก็กลับเป็นอย่างเก่า**

การตัดวงร้ายด้วยการใช้อาหารกระตุ้น ไม่ได้ผลเท่าที่ควร สภาพร่างกายของ**หลวงปู่**ดีขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

เรื่องลำบากคือหลวงปู่ไม่ค่อยยอมฉันเนื้อสัตว์ ชอบแต่ผลไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกล้วยน้ำว้าสุก

คุณหมอท่านพยายามหาอาหารอื่นให้**หลวงปู่**ฉันแทนเนื้อสัตว์ เช่น ผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง มีเต้าหู้ เป็นต้น **หลวงปู่**ท่านฉันให้พักหนึ่ง แล้วก็เบื่อ

คุณหมอก็คิดหาอุบายต่อไป "ครั้งหนึ่ง ออกอุบายเอาเนยแข็งอัดเป็นแท่งเล็กๆ คล้ายเม็ดยา ถวายให้ฉันพร้อมกับยาหลังอาหาร ท่านยอมฉันให้เป็นเวลาหลายเดือน แต่ผลไม่ดีเท่าไรเพราะปริมาณของ **เนยเม็ด** ๖ เม็ด ที่ถวายครั้งหนึ่งๆ รวมกันเท่ากับชิ้นเล็กๆ ชิ้นเดียว

ในที่สุดวันหนึ่งท่านก็บอกเลิก ไม่ยอมฉัน "อ้ายลูกเนย" ต่อไป แสดงว่าท่านรู้อยู่ตลอดเวลาว่า "ยาเม็ดพิเศษ" หลังจังหันนั้นเป็นอะไร แต่ยอมฉันให้เพราะความเมตตา"

คุณหมอได้สรุปตอนท้ายของความพยายามเรื่องอาหารนี้ว่า :-

"ในที่นี้ต้องยกย่อง **คุณแม่ขาว** (แม่ชี) ที่ทำหน้าที่แม่ครัว ที่ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะจัดอาหารให้ถูกปากถูกใจ**ท่านอาจารย์** และชมเชยพระและเณรที่พยายามคะยั้นคะยอด้วยวิธีต่างๆ ให้**ท่านอาจารย์**ฉันให้มากๆ ถึงกับมีการบันทึกรายงานประจำวันว่าวันหนึ่งๆ **ท่านอาจารย์**ฉันอะไรได้บ้าง**ทั้งหมดนี้เป็นการแสดงความกตเวทีและความภักดีอย่างที่สมัยนี้หาดูไม่ง่ายนัก"**

เมรุพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่ขาว อนาลโย

๒๔๒.

ถวายเลือด เป็นทางเลือกสุดท้าย

หลังจากการกระตุ้นด้วยอาหารไม่ได้ผล คณะศิษย์จึงต้องพิจารณาทางเลือกอื่น **คุณหมออวย**ได้บันทึกไว้ ดังนี้

“เมื่อการถวายยาและอาหารไม่ได้ผลที่ต้องการ **ก็เหลืออยู่อีกทางเดียวคือการให้เลือด** ถึงแม้จะมีการเสี่ยงอยู่ด้วยก็จำต้องยอมเพื่อตัดวงร้ายให้ขาดตอนไปเสียทีหนึ่ง”

คุณหมอจึงได้ถวายเลือดของท่านเองให้แก่หลวงปู่เป็นครั้งที่สองเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๓

“หลังจากนั้น**ท่านอาจารย์** กระปรี้กระเปร่าขึ้น แข็งแรงขึ้น เลือดฝาดดีขึ้น ฉันอาหารได้มากขึ้น”

ทั้งนี้ มิใช่เพราะมีเลือดมากขึ้นอย่างเดียว ยังมีผลทางอ้อมจากการกระตุ้นหน้าที่ของอวัยวะและกระบวนการต่างๆ เข้ามาร่วมด้วย

ผลดีอยู่ได้ประมาณหนึ่งปีก็ค่อยๆ เลือนลาง ผู้เขียน (คุณหมอ) เห็นว่าไม่ควรปล่อยให้ร่างกายตกต่ำนานจนกลายเป็นสภาพติดตัว จึงได้ถวายเลือดเป็นครั้งที่สามในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ และครั้งที่สี่ในอีกสองปีต่อมา **การถวายครั้งที่หนึ่งถึงที่สามดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย**

ภายหลังถวายครั้งที่สี่ มีผื่นลมพิษขึ้นสองสามเม็ดรอบๆ แผลที่แทงเข็ม ไม่มีอาการอย่างอื่น ปรากฏการณ์นี้ทำให้กริ่งเกรงว่าร่างกายของ**ท่านอาจารย์**ได้เริ่มทำการต่อต้านเลือดของผู้เขียนแล้ว”

รวมแล้ว ศาสตราจารย์ นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ถวายเลือดในตัวของท่านเองแก่หลวงปู่ขาว อนาลโย ถึง ๔ ครั้ง

สาธุ! สาธุ! สาธุ!

“ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ เมื่อควรจะถวายเลือดอีก**คุณหมอรัชนัย ยศสิงห์** แห่งโรงพยาบาลอุดรธานีซึ่งเข้ามาร่วมคณะแพทย์ฯ ได้แสดงความประสงค์จะถวายเลือดบ้าง เพราะ**หมู่โอ** เหมือนกัน

ได้เรียนขออนุญาต**ท่านอาจารย์** ท่านไม่ขัดข้อง

เคราะห์ร้ายที่ถวายไปได้ยังไม่ถึงสองร้อยลูกบาศก์เซ็นติเมตร **ท่านอาจารย์** ก็มีอาการหนาวสั่นรุนแรงจนต้องหยุดการถวาย

หลังจากนั้นไม่กล้าถวายเลือดอีก เพราะสภาพทั่วไปของ**ท่านอาจารย์**เลวลงไปเรื่อยๆ เกรงว่าถ้ามีอาการแพ้ขึ้นมา อาจมีอันตรายมาก

การที่ต้องงดถวายเลือดนี้ ทำให้การบำรุงรักษาท่านอาจารย์เสียประสิทธิภาพไปมาก เพราะเหลือแต่วิธีถวายอาหารอย่างเดียว และระบบย่อยอาหารของท่านก็เสื่อมสภาพมากแล้ว”

๒๘๓.

ความเสื่อมของสังขาร เป็นไปธรรมดา

แม้สภาพสังขารของหลวงปู่จะเสื่อมลงไป ท่านก็ไม่ได้ทุกข์ร้อนอะไร เพราะไม่ใช่เรื่องผิดธรรมชาติแต่อย่างใด หลวงปู่ยังคงดำเนินกิจวัตรของท่านไปตามปกติ

บันทึกของ**คุณหมออวย** มีดังนี้ :-

"ใน พ.ศ. ๒๕๑๖ อาการทั่วไปของ**ท่านอาจารย์**ยังนับว่าปกติ เมื่อนึกถึงอายุ ๘๖ ปีของท่าน

ความเสื่อมทางกายดำเนินไปช้าๆ ทุกๆ เช้าท่านเดินจากกุฏิที่ผาผึ้งไปถึงศาลาหลังเก่าที่หน้าถ้ำกลองเพล ระยะทางประมาณ ๑,๕๐๐ เมตร (หนึ่งกิโลเมตรครึ่ง)

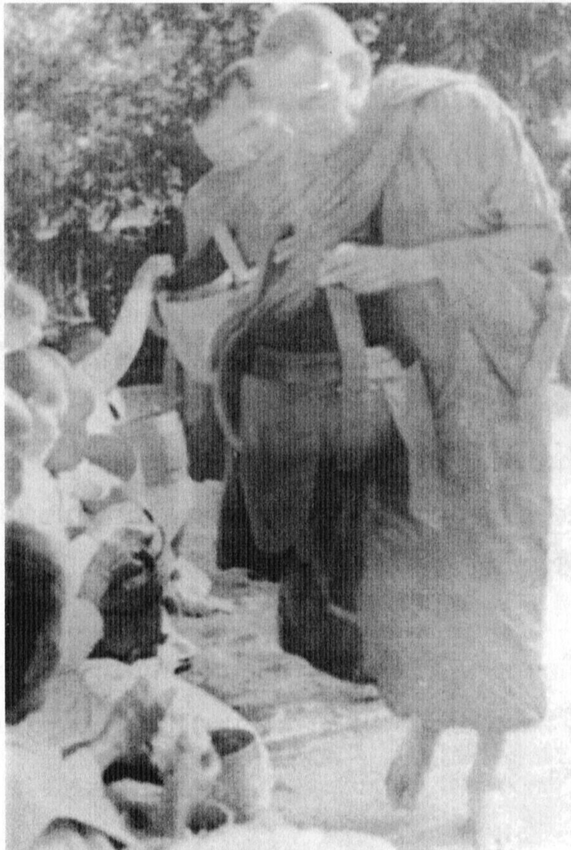
แล้วเดินบิณฑบาตไปถึงสำนักชี ระยะทางอีก ๑๐๐ เมตร เดินกลับขึ้นไปฉันบนศาลา ฉันแล้วสังสรรค์ (สนทนาธรรม) หรือสอนพวกศรัทธาที่ไปในการจังหัน (ถวายอาหาร) แล้วจึงเดินกลับกุฏิ"

หลวงปู่แม้จะเข้าสู่วัยชราภาพมาก แม้สังขารท่านทรุดโทรมไปตามกาล ท่านก็ยังทำกิจวัตรในเรื่องการบิณฑบาต การภาวนา เดินจงกรม สวดมนต์ทำวัตร และอบรมสั่งสอนศิษย์ไปตามปกติ โดยไม่รู้สึกเดือดร้อน

หรือกลัวอะไร เว้นแต่ลดจำนวนหรือปริมาณลงให้พอเหมาะกับสภาพสังขารของท่าน อะไรทำได้ก็ทำอยู่ อะไรทำไม่ได้ก็ลดหย่อนผ่อนปรนไปตามสมควร

ผู้ที่เดือดร้อนก็ได้แก่ลูกศิษย์ลูกหา ที่ไม่ยอมให้ท่านเป็นอะไรไปมากกว่านี้ ซึ่งต่างก็ทำหน้าที่ปรนนิบัติหลวงปู่ด้วยความกตัญญูและความภักดีต่อท่านอย่างสุดหัวใจ

๒๔๘.

อุบัติเหตุรถคว่ำ !

ต้องกราบขออภัย ที่ตั้งชื่อหัวข้อนี้ให้ตื่นเต้นหวาดเสียวไปหน่อย

เพื่อไม่ต้องให้คิดเดาต่างๆ นานา โปรดอ่านบันทึกของ**คุณหมออวย เกตุสิงห์** ได้เลยครับ

"ระหว่างศาลากับกุฏิ เป็นทางขึ้นเนินและลงเนินค่อนข้างสูง ท่านอาจารย์เดินอยู่หลายปีจนร่างกายอ่อนลงๆ พระเณรจึงจัดให้ท่านนั่งรถสร้างเองแบบตะเฆ่ลากไม้ ใช้เณรสองรูปเป็นผู้เข็นลาก

วันหนึ่ง ขากลับจากศาลาถึงตอนลงเนิน ฝนตกถนนเปียก เณรรูปหนึ่งลื่นล้มลง อีกรูปหนึ่งรั้งคนเดียวไม่อยู่ ปล่อยรถหลุดมือ แล่นลิ่วลงเนิน เลี้ยวเข้าชนข้างทางล้มตะแคงลง **ท่านอาจารย์** (หลวงปู่) ตกลงไปนอนตะแคงด้วย

ถ้าเป็นคนอื่น เณรทั้งสองคงโดนเล่นงานแย่

แต่... ท่านอาจารย์ได้แต่หัวเราะด้วยความขบขันและบ่นขัดยอกสีข้าง"

เมื่อ**คุณหมออวย** ท่านทราบเรื่อง ท่านก็ไม่รอช้าได้จัดรถแบบให้คนไข้นั่งไปถวาย มีห้ามล้อสำหรับหลวงปู่ดึงเองได้ นับว่าสะดวกปลอดภัยขึ้น

ต่อมาก็มีศรัทธาท่านหนึ่งสร้างรถพิเศษไปถวายอีก มีหลังคากันฝนด้วย **หลวงปู่**มีความสบายและปลอดภัยมากขึ้น

น่าเสียดายครับ ! ผมลืมดูไปว่ารถคันใหม่ของ**หลวงปู่ "ป้ายแดง"** หรือเปล่า และไม่ได้ดูเลขทะเบียนเพื่อมาบอกท่านผู้อ่านผู้ชื่นชอบเรื่องตัวเลข

อย่างไรก็ตาม ขออนุโมทนาสาธุการกับท่านผู้ใจบุญที่ถวายรถให้**หลวงปู่**ได้ใช้ ด้วยครับ (ใครไม่รู้บอกว่าการอนุโมทนา จะได้ส่วนแบ่งอานิสงส์ ตั้ง ๓๐ % แน่ะ - อันนี้พูดเล่นครับ)

๒๔๕.
จุดเริ่มของตอนจบ

ระยะนี้สุขภาพของ**หลวงปู่ขาว** ก็ดำเนินไปตามสภาพปกติของคนชรา นับวันแต่จะเสื่อมลงไปเรื่อยๆ ตามธรรมชาติของสังขารร่างกาย ซึ่ง**หลวงปู่**ท่านก็รับทราบเรื่องความเปลี่ยนแปลงตามกฎของพระไตรลักษณ์ดีถ้วนทั่วแล้ว ท่านก็ไม่แสดงความวิตกกังวลกับเรื่องธาตุขันธ์แต่อย่างใด ท่านยังสอนธรรมะ ให้ธรรมะ และโปรดญาติโยมที่หลั่งไหลมากราบตามปกติ

นอกจากคำสอนที่ออกจากปากของ**หลวงปู่**โดยตรงแล้ว ปฏิปทาข้อวัตร และแนวทางดำเนินชีวิตประจำวันของ**หลวงปู่**ล้วนแต่เป็นข้อธรรมและตัวอย่างให้ลูกศิษย์น้อมนำไปพิจารณาให้เกิดปัญญาทางธรรมทั้งสิ้น บรรดาลูกศิษย์ลูกหาต่างตั้งใจอุปัฏฐาก**หลวงปู่**เป็นอย่างดี เพราะต่างก็ถือเป็นโอกาสทองที่จะได้รับใช้ปรนนิบัติแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อ**หลวงปู่** นอกจากนี้ต่างก็เร่งบำเพ็ญเพียรกันอย่างเต็มที่ มีอะไรติดขัดจะได้กราบเรียนขอความกระจ่างจาก**หลวงปู่**

ดังนั้น จุดที่ทางโลกถือเป็นวิกฤติ แต่ทางธรรมล้วนแต่เป็นโอกาสและโอกาสดีทั้งสิ้น การปฏิบัติธรรมที่ถูกทางจะไม่มีคำว่า ห่อเหี่ยวสิ้นหวัง มีแต่ความสดชื่นรื่นเริงในใจ และปฏิบัติเพื่อเดินหน้าเรื่อยไป

ท่านคุณหมออวย เดินทางมาเยี่ยม**หลวงปู่**เป็นประจำประมาณเดือนละครั้ง คุณหมอได้บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ ดังนี้ :-

"ในต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๗ **พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** วัดป่าบ้านตาด ได้รับนิมนต์ไปสอนกัมมัฏฐานที่กรุงลอนดอน เป็นเวลาสองสัปดาห์

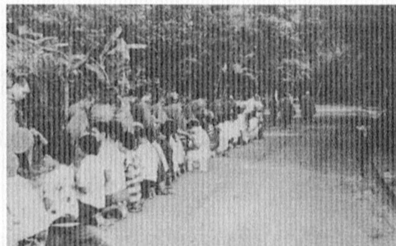
ผู้เขียน (คุณหมออวย) เห็นว่าอาการของ**ท่านอาจารย์ขาว**เป็นปกติสม่ำเสมออยู่ ไม่มีอะไรต้องเป็นห่วง จึงขอกราบลาท่านติดตาม**ท่านอาจารย์มหาบัว** ไปในงานอุปัฏฐากและเวยยาวัจกร พร้อมกับ **ม.ร.ว.เสริมศรี เกษมศรี**

พอเดินทางกลับมาถึงบ้านในวันที่ ๑๘ มิถุนายน ก็ได้รับทราบว่า**ท่านอาจารย์**ได้เป็นอัมพาตไปตั้งแต่เช้าวันที่ ๑๗ จึงได้รีบเดินทางขึ้นไปเยี่ยม พบว่าท่านอาจารย์มีอาการทั่วไปค่อนข้างดี แต่เป็นอัมพาตข้างซ้ายในขั้นปานกลาง ยกแขนได้ แต่เท้าห้อย เดินเองไม่ได้ แต่ถ้าเกาะราวหรือมีคนช่วยพยุงก็เตาะแตะไปได้

ท่านพูดได้ดี ความพิการอยู่ในขั้นปานกลางไม่รุนแรงมาก"

คุณหมอท่านบอกว่า ท่านก็มีความเศร้าที่สุดอยู่ในใจเพราะท่านรู้อยู่ว่า "นี่คือจุดเริ่มของตอนจบ" ในชีวิตของหลวงปู่

๒๘๑.

หามาตรการ
ช่วยเหลือหลวงปู่

ความเห็นของ**คุณหมออวย เกตุสิงห์** มีดังนี้ :-

"ตามที่ผู้เขียนได้ประสบมาหลายครั้งแล้ว ผู้สูงอายุที่แข็งแรงและมีสุขภาพดี อาจดำรงสภาพอยู่ได้นานเท่านานตราบที่ยังสามารถเดินเหินเองได้

แต่เมื่อใดความสามารถนี้เสียไป จะเพราะเหตุใดก็ตาม สุขภาพจะเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว **โดยมากจะสิ้นชีวิตภายในสองสามปีหลังจากการเสียสมรรถภาพในการเดิน เนื่องจากร่างกายทรุดโทรมเร็ว และมีโรคร้ายเข้ามาแทรกแซง"**

คุณหมอได้พยายามใช้วิธี**กายบริหาร** เพื่อช่วยให้**หลวงปู่**สามารถรักษาสภาพไว้ได้นานที่สุด และให้ความเสื่อมเกิดขึ้นช้าที่สุด

"มาตรการสำคัญคือ ส่งเสริมและช่วยให้ท่านอาจารย์เดินให้มากที่สุดที่จะทำได้ มีการเดินเกาะราวและเข็นรถชนิดที่ใช้หัดคนไข้ให้เดิน

ขาของ**ท่านอาจารย์**ค่อยๆ มีแรงขึ้น แรกๆ ไต่ราวระเบียงกุฏิได้สองสามเที่ยว หัดอยู่หลายเดือนเดินได้ถึงสิบเที่ยวสิบสองเที่ยว อาการอื่นๆ ก็ดีขึ้นตามไป แล้วก็ทรงอยู่นับเป็นปี แล้วก็เริ่มเสื่อม

ท่านอาจารย์ไม่เพียงแต่มีแรงลดน้อยลง (เพราะฉันไม่ค่อยได้) แต่บ่นเจ็บสะโพก ซึ่งมากขึ้นทุกทีๆ ทำให้กลับเดินได้น้อยลง หลังจากนั้นอาการทั่วไปก็เสื่อมลงเรื่อยๆ”

กล่าวได้ว่า**คุณหมออวย** เป็นแพทย์ที่ดูแลหลวงปู่มาตั้งแต่ต้น ถึงตอนนี้**คุณหมอ**เห็นว่า **“ต่อแต่นี้ไป สุขภาพของท่านอาจารย์ จะกวัดแกว่งมากกว่าเดิม ท่านอาจารย์จะอาพาธบ่อยขึ้น”**

ถ้า**หลวงปู่**ต้องการหมอดูแล **คุณหมออวย** ซึ่งอยู่ที่กรุงเทพฯ ต้องใช้เวลาเดินทาง (ทางรถไฟ) ถึง ๑๐ ชั่วโมง จึงติดต่อให้**คุณหมอรัชนัย ยศสิงห์** จากโรงพยาบาลอุดรธานีมาช่วย ใช้เวลาเดินทางไม่ถึงหนึ่งชั่วโมง ย่นเวลาได้ ๙ ชั่วโมง ต่อมาได้ขอให้หมอจากโรงพยาบาลหนองบัวลำภูมาช่วยอีก ซึ่งใช้เวลา ๑๕ นาที หมอก็มาถึงได้

เรื่องการใช้โทรศัพท์สมัยนั้น ถ้าจะโทรศัพท์ทางไกลจำเป็นต้องเดินทางมาโทรในตัวเมืองอุดรฯ ในปี ๒๕๒๓ **คุณหมออวย** จึงได้ทำเรื่องทูลเกล้าฯ ถวาย ขอพระราชทานโทรศัพท์สำหรับวัด **ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้ตามความประสงค์ นับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่ง**

๒๘๗.

พระมหากรุณาธิคุณ

ด้วย**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ท่านเป็นพระป่าท่านเก็บตัวอยู่ ผู้คนจึงไม่ค่อยรู้จักท่าน นับตั้งแต่คณะของ**คุณหมออวย เกตุสิงห์** ไปกราบ**หลวงปู่** ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้ว ชื่อเสียงและคุณธรรมของ**หลวงปู่**ค่อยๆ ขยายออกไปเรื่อยๆ และโดยรวดเร็ว

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและทูลกระหม่อมฟ้าชาย (ขณะนั้นยังมิได้ดำรงพระยศสมเด็จพระบรม-โอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร) ได้เสด็จมานมัสการหลวงปู่ที่วัดถ้ำกลองเพลเป็นครั้งแรก

หลังจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมานมัสการหลวงปู่จนนับครั้งไม่ถ้วน

และทราบกันดีว่า ทั้งสองพระองค์ทรงมีพระหทัยผูกพันต่อหลวงปู่ และหลวงปู่ก็มี "จิต" ผูกพันต่อ "พ่อจ้าว" "แม่จ้าว" และแผ่เมตตาถวายทุกเวลาและทุกโอกาส ทั้งสองพระองค์และหลวงปู่มี "จิต" ถึงกัน (ข้อความของ**คุณหญิงสุรีพันธุ์ มณีวัต** เขียนไว้ใน **"อนาลโยคุโณ"** ในหนังสือ **"อนาลโยบูชา"**)

๒๘๘.

หลวงปู่กับยอดคน แห่งแผ่นดิน

ทั้งชื่อหัวข้อและข้อความในเรื่อง คัดลอกมาจากหนังสือ **ฐานสโมบูชา** เป็นประวัติของ **หลวงปู่ชอบ ฐานสโม** เขียนโดย **คุณหญิงสุรีพันธุ์ มณีวัต** ในหัวข้อนี้เขียนรวมทั้ง**หลวงปู่ขาว** และ**หลวงปู่ชอบ** รวมทั้งสององค์

ผมขออนุญาตคัดลอกนำมาเสนอ ดังต่อไปนี้ :-

หลวงปู่เป็นพระป่า อยู่แต่ในป่าในเขาจนชินและดูเหมือนจะไม่รู้จักโลกภายนอกที่ว่าเจริญของคนกรุง ท่านมักจะอยู่กับพวกยาง พวกกะเหรี่ยง พวกชาวไร่ชาวเขา เป็นปกติ ไม่คุ้นเคยต่อการพบคนใหญ่โตมีชื่อเสียงของจังหวัดหรือบ้านเมืองเลย

ดังนั้น วันหนึ่ง เมื่อท่าน (**หลวงปู่ชอบ**) ไปเยี่ยม**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ที่**วัดถ้ำกลองเพล** ขณะนั้น **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** จะเสด็จพระราชดำเนินมากราบ**หลวงปู่ขาว** เป็นวาระแรก ทางบ้านเมืองจึงมาส่งข่าวให้ทางวัดเตรียมตัวรับเสด็จ **หลวงปู่ชอบ**ทราบว่า เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินจะเสด็จ ก็เตรียมหนีทันที หลวงปู่ขาวจึงบ่นเช่นกันว่า ไม่ทราบจะพูดด้วยอย่างไร ขอให้**หลวงปู่ชอบ** อยู่ด้วยกันเป็นเพื่อน

อ้อนวอนกัน จนสุดท้าย **หลวงปู่ชอบ** ก็ใจอ่อนยอมอยู่ด้วย โดยเป็นที่เข้าใจว่า ท่านจะไม่ต้องพูดอะไรเลย และ**หลวงปู่ขาว** ก็ต้องไม่พูดอะไรเท่าไรนัก ด้วยทางบ้านเมืองจะมาช่วยดูแลกำกับด้วย

ถึงวันที่กำหนด **หลวงปู่ทั้งสององค์** ก็ครองจีวรอย่างเรียบร้อย **รออยู่จนเย็น** ท่านก็บ่นกันว่า

"ไม่เห็นมา ให้รออยู่" องค์หนึ่งบ่น

"นั่นซี ไม่เห็นมา **มีแต่ทหารสองคนพ่อลูกมาคุยอยู่เป็นนานสองนาน"**

"คนพ่อเพิ่นงามกว่าลูกนะ" ท่านวิจารณ์กัน

หลวงปู่ทั้งสององค์ หัวเราะกันจนงอ เมื่อพระเณรช่วยกันชี้แจงว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว...เสด็จพระราชดำเนินแล้ว...! พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช... **ที่หลวงปู่ว่าทหารสองคนพ่อลูกนั่นแหละ...!!**

เป็นเรื่องที่เล่ากันขบขันตลอดมา ผู้เขียนซึ่งปกติปากอยู่ไม่สุข ภายหลังได้โอกาสกราบเรียนถาม**หลวงปู่ขาว**

ทำไม**หลวงปู่**ไม่รู้จัก**พระเจ้าอยู่หัว** และ**ทูลกระหม่อมฟ้าชายล่ะเจ้าคะ** (ขณะนั้นท่านยังมิได้ดำรงพระยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร)

ท่านว่า **"ไม่เห็นมีขบวนแห่!"**

ส่วน**หลวงปู่ชอบ** เมื่อกราบเรียนถามคำถามเดียวกันนั้น ท่านก็ยิ้มอายๆ ตอบผู้เขียนว่า **"นึกว่าจะใส่ชฎา"**

๒๘๙.

ม้าแก่ - เกวียนผุ

คุณหมออวย เกตุสิงห์ เป็นห่วงเรื่องสุขภาพของ**หลวงปู่**อย่างมาก ด้วยเหตุที่ในระยะหลังมีประชาชนจากทุกสารทิศไปนมัสการ**หลวงปู่**เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งมีแพทย์จากที่ต่างๆไปด้วยเสมอ

บางคนมีศรัทธาเอายาไปถวาย ถึงแม้**หลวงปู่**จะไม่เต็มใจ แต่ท่านก็ต้องรับเพื่อฉลองศรัทธา ดังนั้น การรับยาจากแพทย์ (และประชาชนที่ทำตัวเหมือนแพทย์) โดยไม่จำกัด อาจจะทำให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพของ**หลวงปู่**ได้

คุณหมออวย จึงได้เขียนคำชี้แจงเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของ**หลวงปู่** ติดเอาไว้ให้ผู้สนใจอ่าน เพื่อจะได้ทราบสถานการณ์และช่วยกันระวัง ดังนี้

หลักการรักษาหลวงปู่ขาว อนาลโย

๑. **หลวงปู่เป็นคนแก่** อายุเก้าสิบกว่าแล้ว ร่างกายทรุดโทรมเกินกว่าจะเข็นให้กลับกระชุ่มกระชวยหรือแข็งแรงเหมือนคนหนุ่มสาว ถ้าพยายามกระตุ้นหรือบำรุงมากเกินควรอาจเกิดผลร้ายแทนที่จะดี ดังนั้น นโยบายที่ใช้คือ รักษาสภาพปัจจุบันให้คงอยู่โดยการประคับประคองด้วยยาและอาหาร และพยายามป้องกันโรคแทรก ซึ่งจะมาทำให้สภาพเลวลง

๒. **หลวงปู่เป็นพระกัมมัฏฐาน** บวชมากว่า ๖๐ ปีแล้ว ฉันอาหารมื้อเดียว อาหารใดชอบก็ฉันมาก ไม่ชอบก็ฉันน้อย ร่างกายเข้าสภาพคงตัว การรักษามุ่งที่จะรักษาสภาพคงตัวนี้ไว้ ไม่พยายามรบกวนให้เกิดความยุ่งเหยิงขึ้น

๓. **หลวงปู่เป็นอริยบุคคล** ท่านมีอำนาจเหนือร่างกายของท่านในบางแง่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาร่างกายปกติ แต่ถ้าร่างกายผิดปกติมาก ท่านก็อาจคุมไม่ได้ การรักษามุ่งให้ท่านแก้ไขสภาพไม่ปกติในร่างกายของท่านโดยตนเองด้วย ไม่เพียงแต่อาศัยยาเท่านั้น เพราะฉะนั้น การใช้ยาจึงมุ่งแต่เพียงที่จำเป็น และใช้ในขนาดเบา เพื่อไม่ให้รบกวนร่างกายมากเกินไปจนกว่าท่านไม่อาจบังคับได้ด้วยอำนาจจิต

ด้วยเหตุผลทั้งสามประการนี้ จึงมุ่ง : -

๑.รักษาสภาพปกติ ไม่พยายามบำรุงมากเกินไป

๒.รักษาดุลต่างๆ รวมทั้งโรคหลายโรคที่ประจำตัวท่านมาหลายสิบปีแล้ว

๓.ใช้ยาแต่เท่าที่จำเป็น ในขนาดน้อย ตามสภาพของร่างกาย

๔.รักษาแบบ**ประคับประคอง** และคาดคะเนผล มากกว่าแบบจู่โจมหรือเร่งเร้า

ผู้ที่ร่วมในแนวการรักษานี้ คือ

น.พ.อวย เกตุสิงห์ กรุงเทพฯ

น.พ.รัชนัย ยศสิงห์ โรงพยาบาลอุดรธานี

น.พ.วิทยา ชวลิตสกุลชัย โรงพยาบาลหนองบัวลำภู

(น.พ.วิทยา ถึงแก่กรรมใน พ.ศ. ๒๕๒๓, และ น.พ.สันติภพ ชัยวงศ์เกียรติ ได้เข้ามาแทน)

๒๕๐.

ของเหลือมาซีนะ

เรื่องนี้ได้รับการถ่ายทอดจาก **คุณหมออวย เกตุสิงห์** ท่านเล่าว่าอย่างนี้ : -

ครั้งหนึ่ง มีคณะสุภาพสตรีจากกรุงเทพฯ ไปแวะนมัสการ **หลวงปู่ขาว** และนำร่ม ๖ คัน ถวาย**หลวงปู่**

ท่านรับประเคน แล้วก็พูดหัวเราะๆ ว่า "ของเหลือเขามาซีนะ"

คณะสุภาพสตรีเหล่านั้นสะดุ้งใจว่า ทำไม**หลวงปู่**รู้ว่าเป็นของเหลือ ความจริงคณะได้ตระเวนไปตามวัดกัมมัฏฐานมาแล้วหลายวัด และถวายร่มวัดละ ๑๒ คัน มาถึง**วัดถ้ำกลองเพล**ยังเหลือร่มอยู่เพียง ๖ คัน

เป็นของเหลือจริงๆ!

ครั้นคณะเดียวกันนั้นถวายยา **หลวงปู่**ก็ถามล้อๆ ว่า "ยาแก้อัมพาตมีไหมล่ะ?"

มีผู้เรียนท่านว่า ขอให้**หลวงปู่**อยู่อีกนานๆ จะได้คอยเทศน์สั่งสอน

หลวงปู่ ตอบแต่เพียงว่า **"ขี้คร้าน!"**

๒๕๑.

ขอบิณฑบาต ความอาฆาตเคียดแค้น

วันหนึ่งมีชายแปลกหน้าผู้หนึ่ง เป็นคนวัยฉกรรจ์ ปรากฏกายขึ้นที่วัด และขอเข้านมัสการ**หลวงปู่** พอได้พบ ก็ตรงเข้าไปกราบถึงเท้า แล้วเอ่ยปากขอบพระคุณที่**หลวงปู่**ได้ช่วยให้เขาพ้นจากโทษมหันต์

ทุกคนงงไปกันหมด เพราะไม่เคยเห็นชายผู้นั้นมาก่อน **หลวงปู่**นั่งฟังด้วยอาการสงบ

ชายคนนั้นเล่าว่า เขาเป็นทหาร ไปรบที่ประเทศลาวเป็นเวลานาน พอกลับมาบ้านก็ได้รู้เรื่องว่าภรรยานอกใจ เขาโกรธแค้นมาก เตรียมปืนจะไปยิงภรรยาและชายชู้ให้ตายทั้งสองคน

เขาไปแวะร้านเหล้า ดื่มจนเมาหลับไป แล้วก็ฝันว่า มีหลวงตาแก่ๆ องค์หนึ่ง มาขอบิณฑบาตความอาฆาตโกรธแค้น และเทศน์ให้ฟังถึงบาปกรรมของการฆ่า จนเขายกความพยาบาทให้ แล้วถามว่า หลวงปู่ชื่ออะไร มาจากไหน

ท่านบอกว่า **เราชื่อขาว มาแต่เมืองอุดร**

พอตื่น ชายผู้นั้นก็ตัดสินใจเดินทางมาเสาะหา**หลวงปู่**จนได้พบที่วัด

หลวงปู่อนุโมทนาแล้วอบรมต่อไปให้เข้าใจหลักกรรม ตลอดจนผลของการงดเว้นการฆ่า ทำให้ชายผู้นั้นซาบซึ้งในรสพระธรรม จนตัดสินใจที่จะขอบวช

คุณหมออวย ท่านเล่าเรื่องนี้แล้วก็สรุปท้ายว่า

"เรื่องนี้เป็นหลักฐานว่า ความเมตตาของท่านอาจารย์ เป็นเรื่องจริงจังเพียงใด และกินอาณาบริเวณได้กว้างขวางเพียงใด ถ้าไม่เกิดเรื่องที่เล่านี้ก็คงไม่มีใครรู้ความจริง"

หลวงปู่ขาว อนาลโย กับ หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

๒๕๒.

กายทุกข์แต่ใจไม่ทุกข์

หลวงปู่ขาวเป็นอัมพาต หรือที่บันทึกของ**คุณหมออวย** บอกว่า :-

"ท่านอาจารย์เป็นคนทุพพลภาพอยู่ถึง ๙ ปี ถ้าเป็นคนธรรมดาสุขภาพจิตคงจะเสื่อม แต่เรื่องเช่นนี้ไม่ปรากฏเลยในกรณีของท่าน

อารมณ์ของท่านยังดีเหมือนแต่ก่อน นิสัยรื่นเริงและชอบติดตลกยังเห็นอยู่ได้ทั้งในการกระทำและคำพูด ดังเรื่องต่างๆ ที่เล่ามา บางทีพูดเรื่องสุขภาพของท่าน ท่านก็ลุกนั่งตัวตรง ทำท่ากายบริหารและชกลมให้ดู แสดงว่าท่านยังแข็งแรง

เมตตาธรรมยังเด่นและสะดุดตาสะดุดใจทุกคนที่ได้นมัสการท่าน หลายคนกล่าวว่าเพียงแต่เห็นยิ้มของท่านก็เย็นใจแล้ว"

หมายเหตุ : ผู้เขียนไม่มีบุญพอที่จะได้กราบองค์จริงของท่าน แต่เคยไป**วัดถ้ำกลองเพล**หลายครั้ง ทั้งไปเองและพาคณะไปทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษาตามโอกาส

ครั้งหลังสุดได้ไป**วัดถ้ำกลองเพล** เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เพื่อไปขออนุญาตจัดทำหนังสือเล่มนี้ ได้ไปอธิษฐานจิตที่มณฑปและพิพิธภัณฑ์ของ**หลวงปู่** เกิดปีติและประทับใจในใบหน้ายิ้มด้วยความเมตตาที่หุ่นขี้ผึ้งของท่าน อยากนั่งอยู่ที่นั่นนานๆ แต่จำกัดด้วยเวลา เฝ้ามองใบหน้า**หลวงปู่**อย่างไม่รู้จักอิ่มจักพอ ไม่ว่าจะมองจากมุมไหน-ด้านไหน สายตาท่านส่งกระแสเมตตามาที่เราตลอด ทำให้รู้สึกสงบเย็นเหมือนกับได้กราบองค์**หลวงปู่**จริงๆ ใครที่ยังไม่เคยไป**วัดถ้ำกลองเพล** ขอให้หาโอกาสไปให้ได้

สำหรับ**หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต** เจ้าอาวาส ท่านกำลังอาพาธ นอนให้พระลูกศิษย์นวดและประคบยาท่านอยู่ **หลวงปู่**พูดคุยกับพวกเราด้วยอารมณ์ดีเหมือนคนปกติไม่ได้เจ็บไข้ได้ป่วยอย่างใดเลย

๒๕๓.

ขอชานหมากหลวงปู่

ด้วยเมตตาธรรมที่เปี่ยมล้นของ **หลวงปู่ขาว อนาลโย ใครขออะไรท่านก็ให้ และให้โดยไม่คำนึงถึงตัวของท่านเอง**

เกี่ยวกับชานหมากของหลวงปู่ มีคนต้องการมาก จึงมีคนจำนวนมากชอบขอชานหมากของท่านเอาไปเป็นของขลัง

พอคนหนึ่งขอชานหมาก คนอื่นก็ขอบ้าง พระอุปัฏฐากต้องเก็บรวบรวมไว้สำหรับแจก

ครั้งหนึ่ง มีชาวบ้านหมู่ใหญ่ไปนมัสการ ชานหมากที่เตรียมไว้หมดไปแล้ว คนหนึ่งออกปากขอคำที่ท่านกำลังเคี้ยวอยู่ ท่านก็คายให้

พอเคี้ยวคำใหม่ได้ไม่กี่ครั้ง อีกคนก็ขอ หลวงปู่ก็ให้

พอเคี้ยวคำที่สาม ก็โดนขอ ลงท้ายให้หลวงปู่เคี้ยวพอเป็นพิธีแล้วขอชาน ทำซ้ำๆ เจ็ด-แปด-เก้า-จนถึงสิบครั้ง หลวงปู่เลย**ยันหมาก**ต้องลงนอน

ยันหมากเป็นอย่างไร ผู้เขียนก็เล่าไม่ถูก ถามคนเฒ่าคนแก่ดูก็แล้วกัน ผู้เขียนรู้สึกว่ายังไม่แก่ก็เลยยังไม่ได้ลองหัดเคี้ยวหมาก เมื่อเปิด**พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**ดู ท่านก็อธิบายเพียงสั้นๆ ว่า **“เมา (ใช้กับหมาก)”**

๒๕๔.

ขอให้หลวงปู่พรมน้ำมนต์

หลังจากนั้นต้องจำกัดการขอชานหมาก แต่ยังมีการพรมน้ำมนต์อีก

พรมแล้วพรมเล่าจนหลวงปู่ผู้เฒ่ายกแขนไม่ขึ้น เพราะคนมาทั้งวัน

หลวงปู่ บอกว่า ท่านไม่อยากพรมน้ำมนต์ให้ใคร เกรงคนอื่นจะว่า ท่านเป็น **พระพรมน้ำมนต์** แต่เห็นเขามากันไกลๆ เช่น บางคนไปจากกรุงเทพฯ เพื่อขอได้รับพรมน้ำมนต์เท่านั้น ก็สงสารเขา จึงต้องพรมให้

หลวงปู่ผู้เฒ่าต้องเมื่อยแขนบ่อยๆ ก็เลยปวดแขนเป็นประจำ การพรมน้ำมนต์จึงต้องของดไป

๒๕๕.

เปลี่ยนเป็นเป่าหัว

เมื่อต้องของดจากการพรมน้ำมนต์ **ก็เปลี่ยนเป็นเป่าหัว** ใครๆ ก็ต้องการให้หลวงปู่เป่าหัวให้ เมื่อคนหนึ่งขอ คนอื่นๆ ก็ขอตาม ขอทั้งผู้ชาย-ผู้หญิง-เด็ก ตลอดจนคนเฒ่าชรา **หลวงปู่แทบผลิตลมให้ไม่ทัน**

ตอนนี้ทั้งพระเณรและแพทย์สังเกตต้องกันว่า ระหว่างที่**หลวงปู่**สบายดีนั้น ถ้าหากวันไหนมีคนเข้ามากราบมาก วันรุ่งขึ้น**หลวงปู่**จะต้องเจ็บไข้ทุกครั้ง

คณะศิษย์ลงความเห็นว่า นอกจาก**หลวงปู่**จะเหน็ดเหนื่อยแล้ว พวกที่มานั้นพาเอาเชื้อโรคมาให้**หลวงปู่**ด้วย เพราะกายของ**หลวงปู่**มีความต้านทานน้อย จึงอาพาธ

เพราะเหตุนี้จะต้องกันคนไม่ให้เข้าไปรุมล้อมท่าน แต่จะทำได้**อย่างไร?**

๒๕๖.

เอาหลวงปู่ "ใส่ตู้"

คุณหมออวย เห็นว่ามีทางเดียวที่จะกันคนไม่ให้รุมล้อม**หลวงปู่** เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ จึงต้อง**เอาหลวงปู่ใส่ตู้** จึงได้เสนอ **พระอาจารย์บุญเพ็ง** เจ้าอาวาส **ให้รื้อฝากุฏิด้านหน้าออก เอากระจกใส่แทน ทำให้เหมือนตู้โชว์เช่นนี้ หากเอาเตียงของหลวงปู่**มาตั้งไว้หลังกระจก พวกศรัทธาอาจจะเข้ามาถึงด้านนอกของกระจกได้โดยไม่ส่งเชื้อโรคต่อท่าน

พอดีกับทางวัดมีแผนจะย้ายห้องเก็บของหน้าห้องกุฏิอยู่แล้ว การเอาหลวงปู่**ใส่ตู้**ตามข้อเสนอของ**คุณหมออวย** จึงเป็นผลสำเร็จโดยราบรื่น และ**หลวงปู่**ก็รอดพ้นจากการถูกคนห้อมล้อมถ่ายเทเชื้อโรคไปได้

ระหว่างที่**หลวงปู่**จำวัด หรือกระทำกิจส่วนตัวก็รูดม่านปิดช่องกระจกไว้ ใครมาถึงระหว่างนั้นต้องรอ

พอได้จังหวะเปิดม่าน พวกศรัทธาก็เข้าไปรุมล้อมหน้ากระจก กราบแล้วนั่งดูจนพอใจ ก็กลับด้วยความปลาบปลื้ม

เห็นได้ชัดถึงความศรัทธาและเคารพในองค์ท่าน แม้ไม่ได้ชานหมากไปบูชา เอาเพียงเป่าหัว ไม่ได้เป่าหัวก็เอาเพียงลูบหัว ไม่ได้ลูบหัว ได้เพียงเห็นและได้กราบก็พอใจแล้ว

วันหนึ่งๆ มีคนไปกราบ**หลวงปู่**ไม่น้อยกว่าสองสามร้อยคน ถ้าวันเสาร์-อาทิตย์ มีเจ็ดแปดร้อยคน หรือเป็นพัน

รถโดยสารคันใหญ่ๆ เต็มลานวัดที่จัดไว้

การทำ "ตู้กระจก" จึงช่วยผ่อนภาระและช่วยยืดอายุของหลวงปู่ไปได้ระยะหนึ่ง น่าอนุโมทนากับท่านผู้บริจาคค่าสร้าง คือคุณธเนศร์ เอียสกุล ท่านเศรษฐีใจบุญแห่งจังหวัดหนองคายนั่นเอง!

(อนุโมทนาสาธุตอนนี้ได้อีก ๓๐ % ท่านผู้อ่านช่วยจำให้ผมด้วยนะครับ!)

๒๕๗.

ไม่ยอมผ่าต้อกระจก

ในระยะสามปีสุดท้าย คือเมื่อ**หลวงปู่** อายุ ๙๓ นัยน์ตาของท่านได้มืดสนิทเพราะ**ต้อแก้วตา** หรือ **ต้อกระจก**

หูท่านก็ตึงมาก เพราะหินปูนจับกระดูก

หลวงปู่ ไม่ได้แสดงความเดือดร้อนอันใด เป็นแต่พูดปลงเป็นธรรมสังเวชว่า **"ตาก็บอด หูก็หนวก กระดูกก็หนัก"**

แต่พวกลูกศิษย์ทั้งพระและคฤหัสน์พากันสงสาร เห็นว่า**หลวงปู่**จะสบายขึ้น ถ้ามองเห็นใครไปใครมาและฟังออกว่าเขาพูดกับท่านว่าอะไร

เรื่องไปถึงพระเนตรพระกรรณ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้**คุณหมออุทัย รัตนิน** (ซึ่งเคยรักษาต้อของ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** ได้ผลดี) ไปตรวจและหาทางช่วยเหลือ

คุณหมออุทัยไปตรวจหลายครั้ง และรอจังหวะจนต้อสุกดี และสุขภาพของหลวงปู่อยู่ในเกณฑ์ปลอดภัยสำหรับการผ่าตัด จึงตกปากว่า "ทำได้" แต่ต้องสร้างห้องผ่าตัดพิเศษขึ้นในวัด ซึ่งต้องใช้เงินสร้างห้องสองสามแสนบาท

แต่หลวงปู่ท่านไม่ยอมผ่า คุณหมออวย และลูกศิษย์พยายามอ้อนวอนและชี้แจงเหตุผล แต่หลวงปู่ก็ไม่ยอม ตอนแรกคิดว่า**หลวงปู่**คงจะเสียดายเงินไม่อยากรบกวนศิษย์ **คุณหมอ**จึงชี้แจงว่า **ห้องผ่าตัด**

พิเศษนี้จะเก็บเอาไว้เป็นห้องพยาบาลประจำวัดต่อไป พระเณรและชาวบ้านที่เป็นโรคปัจจุบันอะไรขึ้นมาก็จะได้อาศัย

ที่สำคัญ **"พ่อจ้าว แม่จ้าว ก็อยากให้หลวงปู่เห็น เวลาท่านเสด็จมานมัสการ"**

ไม่ว่าคณะศิษย์จะอธิบายอย่างไร **หลวงปู่**ยังยืนคำว่า **"ไม่"**

คุณหมออวย พยายามอ้อนวอนให้ท่านใจอ่อนให้ได้ ลงท้าย **หลวงปู่**พูดออกมาอย่างเน้นถ้อยคำว่า **"ถ้าหากทำไปแล้ว แล้วเราเป็นอะไรไป เขาจะพากันเสียใจยิ่งกว่าอะไรๆ ทั้งหมด"**

คุณหมออวย บันทึกไว้ว่า "ผู้เขียนได้ยินประโยคนี้ก็ชะงัก ได้สติได้คิดว่าที่ท่านปฏิเสธนั้น ไม่ใช่เพราะกลัว ไม่ใช่เพราะเสียดายเงิน แต่เพราะท่านเมตตาคนอื่น_โดยเฉพาะผู้ที่จะจัดการให้ท่านได้รับการผ่าตัด_มากกว่าตัวท่านเองต่างหาก"

หลวงปู่กล่าวเพิ่มเติมว่า **"เราอายุมากแล้ว จะอยู่ไปอีกกี่ปี มารักษานัยน์ตาเราเสียเงินมากมาย เอาไปรักษาคนอื่นๆ ที่อายุยังน้อยได้หลายร้อยคน ไม่ดีกว่าหรือ?**

เราตาบอดหูหนวกซิดี ไม่ต้องเห็นอะไรที่ไม่ควรเห็น ไม่ต้องฟังอะไรที่ไม่ควรฟัง"

๒๕๘.

เราจะตายอายุเก้าสิบหก

คุณหมออวยได้บรรยายถึงความรู้สึกที่ได้ใกล้ชิด**หลวงปู่**ว่า : -

"ผู้เขียนได้มีโอกาสใกล้ชิดกับพระอาจารย์ที่มีคุณธรรมสูงๆ หลายองค์ แต่ละองค์มีเมตตาเป็นคุณธรรมสำคัญ แม้กระนั้นอยู่ใกล้บางองค์ยังรู้สึกหวาดๆ ต้องคอยระวังตัว อยู่กับบางองค์รู้สึกครึกครื้นร่มรื่นเหมือนอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่

แต่อยู่กับท่านอาจารย์ขาวรู้สึกเย็นสบาย ร่าเริงสนุกสนานเหมือนเด็กอยู่กับคุณย่าหรือคุณยายที่ใจดี

เมตตาธรรมของท่านมีลักษณะพิเศษเช่นนั้นจริงๆ

แม้ภายหลังที่ท่านสละโลกนี้ไปแล้ว ดูเหมือนความเมตตาของ**ท่านอาจารย์** ยังสามารถส่งผลให้แก่ผู้มีศรัทธาในท่าน พอข่าวสะพัดว่าท่านสิ้น และมีอายุได้ ๙๖ ปี พวกนักเสี่ยงโชคจำนวนมากก็พากันซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล (และหวยเถื่อน) เลขท้าย ๙๖ แล้วสลากกินแบ่งงวดนั้นก็ออกเลขท้าย ๙๖ จริงๆ"

คุณหมอเล่าอีกว่า "สี่ห้าปีก่อนท่านจะสิ้น มีพระใน**วัดถ้ำกลองเพล**รูปหนึ่ง (พระสุจิต) กราบลาไปหาที่วิเวกปฏิบัติธรรมทางภาคเหนือ ท่านอนุโมทนาและให้พร พร้อมด้วยคำลงท้ายว่า **เราจะตายอายุเก้าสิบหก ระวังกลับมาให้ทัน**"

๒๕๙.

ทรงประกอบพิธี ยืดอายุของหลวงปู่

ด้วยความที่ทรงเคารพรักและเป็นห่วงใยใน**หลวงปู่** ล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ ทรงพระกรุณาเสด็จไปทรงเยี่ยมอาการอาพาธหลายครั้ง

ครั้งหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระอุตสาหะประกอบพิธี "ยืดอายุ" ของหลวงปู่ โดยทรงถือขัน (อย่างขันน้ำ) บรรจุดอกไม้ห้าสี เข้าไปประเคน

พอ**หลวงปู่**รับแล้ว ก็ทรงไม่ให้**หลวงปู่** "ทิ้งขันธ์" (เล่นคำ **ขัน** กับ **ขันธ์**) ขอให้**หลวงปู่**อยู่ไปอีกนานๆ

หลวงปู่หัวเราะ แต่ไม่ได้รับสนองพระราชดำรัส

หลวงปู่ปรารภต่อมาว่า **"มันหนักกระดูก ขันธ์มันเป็นทุกข์หนัก แบกขันธ์มันหนักกว่าแบกครก"**

หลังจากนั้น **สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ** ก็ได้ทรงขอเช่นกัน

และครั้งที่สาม เมื่อทรงทราบว่า**หลวงปู่**อาพาธหนักในเวลาเดียวกันที่**สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**ทรงประชวร ก็ได้ส่ง **ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์** องคมนตรี เป็นผู้แทนไปขอซ้ำอีก **หลวงปู่**ก็ตอบสนองด้วยการหัวเราะเช่นครั้งก่อนๆ

๒๖๐.

จิตต่อถึงกัน อยู่ตลอดเวลา

การที่ล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ทรงเคารพนับถือและห่วงใยโดยเต็มพระทัย ได้รับการตอบแทนจาก**หลวงปู่**ด้วยความเมตตาและจงรักภักดีอย่างเต็มเปี่ยม

ไม่ว่าจะทรงมีพระราชประสงค์อย่างใด ถ้าพอสนองได้ **หลวงปู่**ก็ทำด้วยความเต็มใจเสมอ

หลวงปู่เล่าบ่อยๆ ว่า ท่านตั้งใจแผ่ส่วนกุศลและแผ่เมตตาถวายอยู่ทุกเวลาทุกโอกาส

ความสัมพันธ์ทางจิตระหว่าง**ล้นเกล้าฯ ทั้งสอง** กับ**หลวงปู่**เป็นสิ่งที่สนิทแน่น ไม่มีอะไรบกพร่อง

หลวงปู่ กล่าวบ่อยๆ ว่า **"จิตถึงกันอยู่ตลอดเวลา"**

ทุกครั้งที่ได้รับข่าวว่าจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยม **หลวงปู่**จะมีอาการกระปรี้กระเปร่าขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ในตอนกลางปี พ.ศ. ๒๕๒๕ **หลวงปู่**เป็นไข้ค่อนข้างสูงติดต่อกันอยู่หลายวัน ฉันได้น้อย ค่อนข้างอ่อนเพลีย

เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ไปทรงบรรจุพระอัฐิธาตุ หลวงปู่ขาว อนาลโย และทรงเปิดพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารของหลวงปู่ขาว อนาลโย ณ วัดถ้ำกลองเพล อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี

ในตอนสาย มีข่าวว่า **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** จะเสด็จไปทอดพระเนตรฝายกั้นน้ำที่ข้างวัด บางทีจะทรงแวะเยี่ยม**หลวงปู่** ทางวัดก็เตรียมการรับเสด็จอย่างเคย แต่**หลวงปู่**ยังมีอาการทรงอยู่ จนใกล้เวลาเสด็จ ไข้ก็ยังไม่ลง

พระอาจารย์บุญเพ็ง เจ้าอาวาส ตัดสินใจตั้งพระเก้าอี้และเก้าอี้ให้**หลวงปู่**รับเสด็จภายในห้องกุฏิแทนในห้องโถง

ใกล้เวลาเสด็จ **หลวงปู่**ยังนอนเฉยๆ ไข้ยังสูง พระเณรช่วยกันพยุง **หลวงปู่**ขึ้นนั่งเก้าอี้

พอเสด็จถึง อาการอาพาธของหลวงปู่ดูเหมือนจะหายเป็นปลิดทิ้ง นั่งตัวตรงถวายธรรมได้เหมือนปกติ

ประทับอยู่เกือบสองชั่วโมง พอเสด็จกลับอาการโรคของท่านก็เหมือนกับได้หายไปชั่วคราว

(ทั้งหมดนี้เป็นบันทึกของ**คุณหมออวย เกตุสิงห์** อีกเหมือนกัน)

๒๖๑.

ภาวนาจิตส่งพลัง ไปช่วยพระเจ้าอยู่หัว

บันทึกของ**คุณหมออวย** มีต่อไปว่า : -

คราวหนึ่งผู้เขียนได้รับโทรศัพท์แจ้งว่า **ท่านอาจารย์**มีอาการไข้และซึม ไม่ค่อยพูดเช่นเคย จึงรีบเดินทางไปถึงวัดในวันรุ่งขึ้นเวลาประมาณ ๘ น.

เณรบอกว่า**หลวงปู่**ไม่สบายมาตั้งแต่วันก่อน แต่เพิ่งหลับตานิ่งไม่กระดุกกระดิกมาตั้งแต่เช้า

รีบเข้าไปในห้อง เห็นท่านนอนหงายนิ่ง มือประสานอยู่ที่หน้าอก หายใจแผ่วเบา หน้าตาสงบ ไม่มีลักษณะของความเจ็บไข้

พอกราบเสร็จ **พระอาจารย์ชนะ** ที่กำลังนั่งเฝ้าอยู่ก็เรียนขึ้นว่า "ปู่ คุณหมอมา"

ท่านอาจารย์ ลืมตาขึ้นทันที แล้วถามด้วยเสียงค่อนข้างดังว่า **"พ่อจ้าวเป็นยังไง?"**

ผู้เขียนกราบเรียนว่า "ได้ข่าวว่าค่อยยังชั่วขึ้นแล้ว"

สีหน้าท่านแสดงความโล่งใจ แล้วท่านก็หลับตานิ่งต่อไป ตลอดวันนั้น **ท่านอาจารย์** แสดงอาการสงบนิ่ง สลับกับตื่นขึ้นเป็นพักๆ

พอตื่นขึ้นทุกครั้ง ชีพจรเร็วกว่าปกติเล็กน้อย และอุณหภูมิกายสูงขึ้นประมาณ ๑ องศา (เซลเซียส) แล้วทั้งสองอย่างก็ลดลง

เป็นอย่างนี้เป็นระยะๆ ทีแรกผู้เขียนก็เป็นห่วงไม่ทราบว่า**ท่านอาจารย์**เป็นไข้อะไร อุณหภูมิกายจึงขึ้นเร็วลงเร็ว ภายหลังเอาคำถามท่านมาเทียบเข้า จึงเดาว่า **ท่านคงทราบมาโดยทางใดทางหนึ่งว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระประชวรมาก จึงภาวนาจิตส่งพลังไปช่วย**

การส่งพลังจิตคงจะต้องใช้พลังกายประกอบด้วย (เช่น ในการ**เพ่ง**) ระหว่างนั้น (ระยะสงบหรือนิ่ง) ชีพจรจึงเร็วและอุณหภูมิกายก็ขึ้น พอหยุดพักการเพ่งหรือส่งพลังจิต ทั้งสองอย่างก็ลดลง

ท่านอาจารย์คงตั้งใจตอบสนองพระมหากรุณาธิคุณอย่างเต็มที่ด้วยความสามารถและพลังเฉพาะตัวของท่าน เหตุการณ์ที่เล่านี้อาจจะเกี่ยวกับท่านอาจารย์เคยกล่าวว่า “จิตติดต่อกันอยู่เสมอ” กับล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ก็ได้

๒๖๒.

มีอาการทางหัวใจ

ในเดือนเมษายน ๒๕๒๔ หลวงปู่ได้อาพาธหนักอีก เริ่มจากมีไข้เล็กน้อยสามวัน ต่อมามีอาการหอบค่อนข้างมาก **คุณหมออวย** บันทึกอาการของ**หลวงปู่** ว่า : -

"อาการหอบหนักมากกว่าที่จะอธิบายได้จากไข้หรือลักษณะโรคในปอด สงสัยว่าคงมีการเกี่ยวพันไปถึงหัวใจด้วย"

คุณหมอบอกว่า เขียนความเห็นนั้นแล้วท่านก็มีความหนักใจมากกว่าธรรมดา เพราะที่ผ่านมา ไม่ว่าไข้จะสูงสักเพียงใด หรือแม้มีเรื่องปอดแทรกด้วย หัวใจของ**หลวงปู่**ไม่เคยแสดงอาการอะไรผิดปกติเลย

การที่เริ่มมีอาการทางหัวใจ แสดงว่าสุขภาพของท่านได้ทรุดลงไปอีกขั้นหนึ่งแล้ว

หมอผู้เชี่ยวชาญโรคหัวใจ ๒ ท่าน จาก**โรงพยาบาลพระมงกุฎฯ** ที่สำนักพระราชวังส่งไป ได้ตรวจอย่างละเอียด ลงความเห็นว่า **หัวใจไม่ปกติ เลือดหล่อเลี้ยงไม่เพียงพอ คงจะเนื่องจากหลอดเลือดแข็งเพราะความชรา ยังไม่มีลักษณะของเนื้อหัวใจตาย**

แม้อาการของ**หลวงปู่**จะดีขึ้นหลังจากการรับยาแล้ว แต่**คุณหมออวย**ท่านบอกว่า **ท่านหนักใจอย่างยิ่งเมื่อคิดว่า หลวงปู่ย่างเข้าไปใกล้ฉากสุดท้ายอีกก้าวหนึ่งแล้ว**

หลังจากนั้น**หลวงปู่**ก็อาพาธบ่อยขึ้น แล้วก็ฟื้นไข้ช้าเข้าๆ ไม่เหมือนสมัยก่อนๆ แม้ท่านไม่ค่อยสบายค่อนข้างมาก เช่นเป็นไข้สูง แต่พอหมดเรื่อง เช่นไข้ลงแล้วท่านก็กลับเป็นปกติได้ในวันสองวันเท่านั้น

คณะศิษย์พากันเย็นใจว่า หลวงปู่ท่านมีพลังสำรองมาก คงจะไม่มีอะไรร้ายแรงไปง่ายๆ แต่ตอนหลังนี้เป็นอะไรเล็กน้อยท่านก็เพลียไปหลายๆ วัน

หลวงปู่ขาว อนาลโย

๒๑๓.

เข้าตาจน

ความต้านทานของหลวงปู่ลดลงเรื่อยๆ อาพาธบ่อยขึ้น ส่วนมากเกี่ยวกับหลอดลมอักเสบ แล้วมีอาการทางหัวใจแทรก

หลังจากสร้างตู้กระจกป้องกันการติดเชื้อแล้ว **หลวงปู่**ก็เป็นไข้ห่างลง แต่อาการอักเสบเรื้อรังทางหลอดลมไม่หาย มีเสมหะมากและเหนียว **หลวงปู่**ไม่มีแรงจะขาก เสมหะจึงคั่งอยู่ในหลอดลม แล้วแห้งยิ่งแข็งหนักขึ้น ยิ่งขากออกยากขึ้น ยิ่งเกาะรวมกันมากขึ้น เช่นนี้เรื่อยๆ ไป กลายเป็น "วงร้าย" ที่ไม่สามารถจะทำลายได้

การที่หลอดลมแคบตีบลงไปเรื่อยๆ เพราะเสมหะคั่ง ทำให้เลือดได้รับออกซิเจนไม่เต็มที่เหมือนปกติ หัวใจก็ได้รับออกซิเจนน้อยไปด้วย หัวใจมีเลือดหล่อเลี้ยงน้อยอยู่แล้ว เพราะหลอดเลือดแข็ง มาถูกซ้ำเติมอีกด้วย การที่เลือดมีออกซิเจนน้อย โรคของ**หลวงปู่**เข้าขั้นที่ถ้าเป็นหมากรุกก็เรียกว่าถูก**รุกฆาต** และถึง**ตาจน**เสียแล้ว

ความรู้สึกว่า **เข้าตาจน** เป็นความรู้สึกของคณะแพทย์ที่เห็นอาการเกิดขึ้นเป็นขั้นไป ซึ่งพอคาดคะเนเหตุการณ์ต่อไปได้ค่อนข้างแน่ใจ

ส่วนหลวงปู่ท่านไม่แสดงอะไรให้เห็นว่าถูกรุกฆาต เวลาอาพาธท่านซึมไปหน่อย แต่พอหายหรือค่อยยังชั่วท่านก็เป็นปกติ เว้นแต่พอสังเกตได้ว่า แรงของท่านค่อยๆ น้อยลงเป็นลำดับ

แม้ตอนหลังนัยน์ตาของท่านมืดแทบสนิททั้งสองข้าง แต่ท่านก็ยังเรียกหาแว่นตามาใส่เสมอ ลูกศิษย์เรียนถามล้อๆ ว่า "หลวงปู่ว่าตาบอดสองข้างแล้ว ทำไมยังใส่แว่นตาล่ะ?"

หลวงปู่ตอบว่า "มันโก้ดีว่ะ" แล้วท่านก็หัวเราะขบขัน

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล วัดบูรพาราม จ.สุรินทร์ มาเยี่ยมหลวงปู่ขาว
และได้มีโอกาสสนทนาธรรมกันอย่างใกล้ชิด

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร จ.สกลนคร มาทำวัตร
หลวงปู่ขาว อนาลโย ซึ่งเป็นธรรมเนียมของพระทางฝ่ายกรรมฐาน

๒๖๙.

เหมือนใบไม้ร่วง

ถึงเดือนเมษายน ๒๕๒๖ อากาศที่**วัดถ้ำกลองเพล**ร้อนจัดและแห้งกร้าน ศิษย์พยายามปรับเครื่องปรับอากาศให้อยู่ในระดับเย็นสบาย (๒๐ ํ ซ.) พยายามทำให้ในห้องมีความชื้นขึ้น เสมหะของ**หลวงปู่**ค่อนข้างเหนียว แต่พอขากออกได้บ้างหรือใช้เครื่องดูด

ในระยะนั้นสภาพร่างกายของท่านเป็นที่น่าเวทนาอย่างที่สุด ท่านผอมมานานแล้ว แต่ตอนนี้มีเพียงหนังหุ้มกระดูกจริงๆ และหนังก็บางจนใสเหมือนกระดาษแก้ว ท่านยังเดินได้โดยมีคนพยุง ครั้งละ ๕ ก้าว ๑๐ ก้าว แต่แล้วก็ต้องนั่งหอบอยู่นาน ท่านไม่เคยบ่นไม่อยากเดิน เพราะท่านรู้ว่าเดินได้ผลดี แต่ถ้านั่งนานๆ ท่านขอลงนอน **บอกว่าเจ็บกระดูกที่ก้น**

ตลอดเวลาการตรวจร่างกายยังให้ผลอยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่ผลทุกอย่างค่อยๆ แสดงความเสื่อมมากขึ้น...

คุณหมออวย ท่านบอกว่า ท่านคิดว่า**หลวงปู่**ยังหายใจอยู่ได้ หัวใจของท่านยังเต้นอยู่ได้ เลือดยังไหลอยู่ได้ เพราะกำลังจิตของท่านเท่านั้นเอง

“หลวงปู่ยังไม่ยอมไป เพราะมีผู้ขอสัญญาท่านไว้ ถึงแม้ว่าร่างกายของท่านถึงสภาพที่ควรจะไปเสียนานแล้ว” **คุณหมออวย**บันทึกไว้

วันที่ ๑๑-๑๒-๑๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖ **คุณหมออวย**เฝ้าไข้ท่านอยู่ ได้เขียนแสดงความรู้สึกว่า "ผู้เขียนเฝ้าไข้อยู่สองคืนด้วยความเศร้า เพราะเห็นว่าคงจะได้รับใช้**ท่านอาจารย์**อีกไม่นาน **นั่งดูสภาพของท่านอาจารย์แล้วมีความสงสารเป็นที่สุด** ร่างกายผ่ายผอมเหมือนมีแต่กระดูก กำลังก็หมดสิ้น แม้จะนั่งก็ไม่อยู่ มิหนำซ้ำหายใจหอบอยู่เรื่อย ไม่มีเวลาจะได้พักเหนื่อย จะหาความสุขสักขณะจิตก็ไม่ได้ **จะให้ท่านอยู่ไปอีกทำไม**

กิจของท่านนั้นเสร็จสิ้นไปนานแล้ว ไม่มีเหตุผลใดๆ ที่จะมาทนแบกสังขารอันหนักไว้

ท่านก็อยู่เพราะเมตตาแก่พวกศิษย์ที่คิดพึ่งท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **ท่านคงเป็นห่วง พ่อจ้าวแม่จ้าว ทั้งสองพระองค์ ที่ทรงขอแล้วขอเล่าให้ท่านอยู่ก่อน**

จิตของท่านอาจารย์พร้อมที่จะรอและคงรอได้ แต่สังขารเป็นธาตุสี่ย่อมเสื่อมทรามไปกับกาลเวลาและพยาธิ เขารอไม่ได้ เขาพร้อมที่จะแตกสลายไปนานแล้ว หากอำนาจจิตของท่านรั้งเอาไว้ ยังไม่ปล่อยให้สลาย แต่จิตของท่านจะต้องลำบากสักเพียงใดตลอดเวลาที่ต่อสู้กับความสลายอยู่นี้"

คุณหมออวย บันทึกต่อไปว่า **"เมื่อไม่กี่วันก่อนนั้น สมเด็จพระบรมราชินีนาถได้เสด็จไปเยี่ยมหลวงปู่ด้วยความเป็นห่วง ทรงประทับพิจารณาสภาพของท่านอยู่พักใหญ่ พระชลนาชุ่มพระเนตรด้วยความสงสารและเศร้าพระราชหฤทัย"**

๒๖๕.

ขอเลิกสัญญา

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖ อาการของ**หลวงปู่**ดีขึ้นเล็กน้อย **คุณหมออวย**มีธุระทางกรุงเทพฯ ตอนเย็น ๑๗ น. จึงเข้าไปกราบลา **หลวงปู่** ซึ่งท่านนอนนิ่งอยู่บนเตียง

คุณหมอบอกว่า ได้พูดกับหลวงปู่ด้วยใจว่า :-

"หลวงปู่ครับ ไปเสียเถอะครับ อย่าอยู่เลย หลวงปู่ลำบากเหลือหลาย ลูกหลานเห็นแล้วว่าหลวงปู่เมตตา อุตส่าห์แบกสังขารอยู่กับพวกเรา ลูกหลานสงสารหลวงปู่เป็นที่สุดแล้ว **สำหรับตัวผมขอเลิกสัญญาตั้งแต่บัดนี้ หลวงปู่ไม่ต้องคอยผมอีกแล้ว กลับไปถึงกรุงเทพฯ ผมจะกราบบังคมทูลพ่อจ้าวแม่จ้าวให้ทรงถอนคำที่ขอหลวงปู่ไว้ ให้หลวงปู่ไปโดยไม่มีห่วง หลวงปู่ไปเถิดครับ"**

เป็นที่น่าสังเกตว่า **ปกติคุณหมออวยจะเรียกหลวงปู่ว่าท่านอาจารย์ แต่การอธิษฐานจิตบอกเลิกสัญญานี้ คุณหมอใช้คำว่า "หลวงปู่" ทุกคำพูดทีเดียว**

เมื่ออธิษฐานแล้ว**คุณหมออวย**ก็เดินทางเข้ากรุงเทพฯ โดยรถไฟในคืนนั้น รุ่งเช้าวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖ พอกลับถึงบ้าน ท่านก็ได้รับทราบว่า ทาง**วัดถ้ำกลองเพล**โทรไปบอกว่า **หลวงปู่สิ้นแล้ว เมื่อตีห้าสี่สิบห้านาทีนี้เอง...**

ท่านพระอาจารย์ชนะ ศิษย์อุปัฏฐากได้เล่าบอก**คุณหมออวย**ว่า "คืนวันที่ ๑๕ พฤษภาคม หลวงปู่จำวัดเป็นปกติ ตอนเช้าตื่นเวลา ๕ น.เศษ เช่นเคย ล้างหน้าเรียบร้อยแล้ว สว่างแล้ว ฉันรังนกเช่นเคย กับข้าวโอ๊ต เล็กน้อย แล้วก็ลุกขึ้นจากเตียง พระเณรพยุงเดินไปถึงเตียงสำหรับนอนพักช่วงกลางวัน **หลวงปู่ ลงนั่งแล้วก็นอนลง และหยุดหายใจ ง่าย สบาย"**

บันทึกสุดท้ายของ**คุณหมออวย เกตุสิงห์** มีว่า

"หลวงปู่หยุดแล้ว หยุดแบกสังขารทรมานตัว หยุดเหนื่อยหอบหายใจทางปาก หยุดมือสั่นด้วยความอ่อนเพลีย หยุดผุดลุกผุดนั่ง เพราะหาท่าสบายไม่ได้ หยุดหมดทุกอย่างที่เป็นทุกข์ **หลวงปู่**นอนนิ่งอยู่บนเตียงเป็นสุขแสนสุข

ยังไม่หยุดแต่คำสอนของท่านที่คอยเตือนคนนับไม่ถ้วน ตั้งแต่สูงสุดจนต่ำสุด ให้อบรมสติ รักษาศีล อาศัยสติ เดินทางไปสู่ความสุขสงบเหมือนอย่างท่าน

หลวงปู่ล่วงไปอย่างใบไม้ร่วง ใบไม้ที่เหลืองเต็มที่แล้ว และแห้งจนกรอบแล้ว เหลือติดต้นด้วยเยื่อใจนิดเดียว พอเยื่อขาด ใบก็ร่วงโดยไม่มีอาการล่วงหน้า และไม่มีเสียง เหมือนใบไม้ร่วง"

สาธุ! ศิษย์ขอกราบคารวะหลวงปู่ด้วยหัวใจและวิญญาณ ธรรมะข้อใดที่หลวงปู่ได้รู้ได้เห็นอย่างประจักษ์ใจ ขอให้ศิษย์ได้รู้ได้เห็นได้เจริญรอยตามหลวงปู่ในชาตินี้ด้วยเถิด

๒๖๖. บันทึกของท่านหลวงตาฯ

ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้บันทึกการมรณภาพของ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** และการบำเพ็ญบุญกุศลศพ**หลวงปู่** ดังนี้ : -

วันจันทร์ที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เวลา ๐๕.๔๕ น. หลวงปู่ก็มรณภาพด้วยอาการอันสงบ ท่ามกลางสานุศิษย์ซึ่งมีจำนวนไม่มากนักในเวลานั้น เพราะเป็นตอนเช้า พระก็เริ่มออกบิณฑบาต ประชาชนก็ยังมีไม่มาก

หลวงปู่มรณภาพที่กุฏิใหญ่ที่ท่านพักเป็นประจำในวัดถ้ำกลองเพล อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี (ในขณะนั้น)

เมื่อข่าวมรณภาพของ**หลวงปู่**แผ่กระจายออกไป ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน พระเณร ทราบ ต่างก็หลั่งไหลมากราบเยี่ยมศพท่านเป็นจำนวนมากมายเหลือการคาดประมาณ ทางจังหวัดได้รายงานเรื่องนี้ไปยัง**สำนักพระราชวังโดยด่วน**

เวลา ๐๙.๐๐ น. ได้เคลื่อนย้ายศพ**หลวงปู่** มาตั้งบำเพ็ญกุศลที่**ศาลาเมตตาอนาลโย** โดยเปิดโอกาสให้ศรัทธาประชาชนทั่วไปเข้ากราบนมัสการรดน้ำศพ เวลา ๑๔.๐๐-๑๕.๐๐ น.

เวลา ๑๖.๓๐ น. **สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชทานอาบน้ำศพ และทรงเป็นประธานในงาน โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับไว้เป็นศพในพระบรมราชานุเคราะห์โดยตลอด และตั้งศพบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน**

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานโกศโถ ฉัตรเบญจา ตั้งประดับ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานเงิน ๔ แสนบาท เป็นค่าอาหารถวายพระและค่าใช้จ่ายต่างๆ ตลอด ๗ วันด้วย

๒๖๗.

การบำเพ็ญกุศลศพของหลวงปู่

การบำเพ็ญกุศลศพ **หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล** มีกำหนดการโดยย่อ ดังนี้ : -

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๖.๐๐ น. พระราชทานน้ำอาบศพ บรรจุเข้าโกศ

งานบำเพ็ญกุศล ๗ วัน ระหว่างวันที่ ๑๗-๒๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖ มีดังนี้ : -

- เวลา ๑๙.๐๐ น.**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงราชานุเคราะห์เป็นเจ้าภาพสวดศพ** ส่วนทางราชการจังหวัดอุดรธานีสลับกันไปฟังสวดพระอภิธรรม

- เวลา ๐๘.๐๐ น.ของวันรุ่งขึ้น ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์โดยราชการหน่วยต่างๆ ของจังหวัดอุดรธานี

- วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ บำเพ็ญพระราชกุศลครบ ๗ วัน** ทรงพระราชทานมอบให้ **นายสมภพ ศรีวรขาน** ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานีเป็นตัวแทนพระองค์ในการบำเพ็ญกุศลต่อไป โดยพระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ และแสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถาในพระพิธีสวดพระอภิธรรม

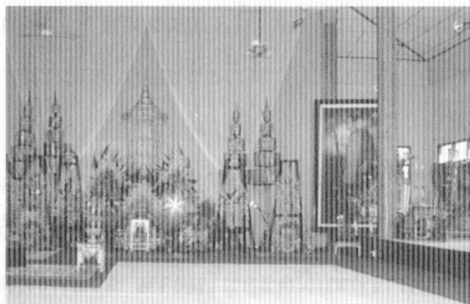

หลังจากบำเพ็ญกุศล ๗ วัน ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงราชานุเคราะห์แล้ว ได้มีศิษยานุศิษย์มาจองเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมทุกคืนมิได้ขาด

เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๖ **ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์** องคมนตรี, **คุณธเนศร์-คุณกิมเตียว เอียสกุล, อาจารย์สรรเสริญ และอาจารย์สุมาลี อุทัยเฉลิม** เป็นเจ้าภาพ

วันต่อๆ ไปก็มีผู้จองเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมทุกวันมิได้ขาดไปจนถึงวันพระราชทานเพลิงศพ

โดยเฉพาะในรอบ ๗ วัน ทุกวันจันทร์ และในรอบ ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน ได้ทรงพระราชทานราชานุเคราะห์เป็นเจ้าภาพตลอดถึงวันพระราชทานเพลิงศพ

๒๖๘.

กำหนดการ พระราชทานเพลิงศพ

คณะกรรมการได้ตกลงเลือกเอาพลาญหิน ซึ่งเป็นเนินสูงและกว้างขวาง สามารถรองรับประชาชนจำนวนมากที่หลั่งไหลมาในงานเป็นสถานที่พระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่

บริเวณจัดงานนี้อยู่ทางด้านตะวันตกในบริเวณวัด ซึ่งอยู่ห่างจากตัวถ้ำกลองเพลออกไป ๑ กิโลเมตรเศษ ได้ทำทางให้รถวิ่งไปและกลับคนละทางกัน (วันเวย์) รถวิ่งเข้าออกได้สะดวก

วันพระราชทานเพลิงศพ กำหนดเอาวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ โดยจัดงานวันที่ ๑๐-๑๑-๑๒ กุมภาพันธ์ รวม ๓ วัน

คณะกรรมการที่รับผิดชอบในงาน รวมทั้งคัดเลือกสถานที่จัดงาน มี (๑) สมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร **(๒) พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** วัดป่าบ้านตาด อุดรธานี **(๓) พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต** เจ้าอาวาสวัดถ้ำกลองเพล อุดรธานี **(๔) พระเทพสุเมธี** เจ้าคณะภาค ๑๐ **(๕) พระศรีธรรมวงศาจารย์** อุดรธานี **(๖) นายสมภพ ศรีวรขาน** ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี **(๗) นายธนวัฒน์ วีระธรรมพูลสวัสดิ์** รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี **(๘) ศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์** และ **(๙) ร้อยเอก วีระพันธ์ จังคศิริ** นายอำเภอหนองบัวลำภู

สถานที่พระราชทานเพลิงศพ **หลวงปู่** แห่งนี้ เมื่อเสร็จจากการพระราชทานเพลิงศพแล้ว ก็ได้สร้างอนุสาวรีย์หลวงปู่ให้จีรังถาวรต่อไป เพื่อเป็นปูชนียสถานที่รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน ตลอดกาลนาน

เมรุพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่

๒๖๙.

อวสานต์แห่งประวัติของหลวงปู่

ประวัติและปฏิปทาของ **พระคุณเจ้าหลวงปู่ขาว อนาลโย** ที่ได้นำเสนอในเล่มนี้ ได้อ้างอิงข้อมูล และคัดลอกมาจาก**บันทึกเกียรติยศ** ของ ๓ ท่าน คือ

๑.บันทึกของ **ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** วัดป่าบ้านตาด อุดรธานี ภายใต้หนังสือชื่อ **อนาลโยวาท : หลวงปู่ขาว อนาลโย**

๒.บันทึกของ **พระอาจารย์บวร พุทฺธญาโณ** ศิษย์อุปัฏฐากหลวงปู่ ภายใต้หนังสือชื่อ **ใต้จิตสำนึก หลวงปู่ขาว อนาลโย**

๓.บันทึกของ **ศาสตราจารย์ นายแพทย์อวย เกตุสิงห์** ชื่อหนังสือว่า **อนาลโยวาท พระธรรมเทศนาของพระอาจารย์ขาว อนาลโย และประวัติความอาพาธ**

จาก**บันทึกเกียรติยศ** ทั้ง ๓ เล่มนี้ ทำให้พวกเราได้รู้เรื่องราวและธรรมะคำสอนของ**หลวงปู่**อย่างละเอียด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณทั้งสามท่านดังกล่าวนามมานี้

สุดท้าย ขอจบด้วยบันทึกของ**ท่านหลวงตาพระมหาบัวฯ** ซึ่งท่านจบบันทึกของท่าน ดังนี้ : -

“การเขียนประวัติของปู่ท่าน ก็คงจะยุติเพียงเท่านี้ เพราะได้เรียนไว้แล้วแต่ต้นว่า ทุกวันนี้สุขภาพไม่ดี โรคกำเริบบ่อยๆ สัญญาขันธ์เหลวไหล งานการยุ่งมาก พยายามแย่งอุปสรรคที่กล่าวมา มาเขียนพอเป็นปากเป็นทางเพียงเท่านั้นเอง ไม่ละเอียดลออทั่วถึงตามความเป็นมาของท่าน นับแต่วันบวชมาจนถึงวันมรณภาพเลย (วันท่านนิพพาน ใครจะหาว่าหลวงตาบัวเป็นบ้าก็ว่าได้ ไม่ขัดไม่แย้ง พอใจเป็นบ้าด้วยความสมัครใจ) จึงหวังได้รับอภัยจากท่านผู้อ่านทั้งหลายโดยทั่วกันเช่นเคย ขอความสวัสดีจงเกิดมีแด่ท่านผู้อ่านโดยทั่วกันเทอญ”

แล้ว**ท่านหลวงตาฯ** ท่านก็เซ็นชื่อว่า “บัว”

ยังมีเกร็ดเกี่ยวกับเรื่องปาฏิหาริย์ ความมหัศจรรย์ต่างๆ ภายหลัง**หลวงปู่**มรณภาพ เรื่อง**พระธาตุของหลวงปู่ พระธรรมเทศนา โอวาทธรรม การสนทนาตอบปัญหา** ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่น่าสนใจทั้งนั้น ผู้เขียนจะขอทิ้งไว้ให้ท่านผู้สนใจไปหาอ่านเอาเอง

เพราะถ้าจะนำเสนอทั้งหมด เดี๋ยวหนังสือจะหนาไป ความจริงไม่ได้กลัวความหนาของหนังสือ แต่กลัวเงินทุนจะหมดเสียก่อนแล้วนำเสนอท่านผู้อ่านได้ไม่ครบ ๑๒ เล่ม ตามที่ตั้งใจ ถ้าจะกรุณาก็อย่าลืมช่วยบริจาคค่าพิมพ์ด้วยก็แล้วกันนะครับ!

ผมต้องขออนุญาตจบเรื่องของพระเดชพระคุณหลวงปู่ขาว อนาลโย เพียงแค่นี้ หากมีข้อผิดพลาดหรือไม่เหมาะสมประการใดก็กราบเท้าขอขมาจากหลวงปู่ และขออภัยจากท่านผู้อ่านทุกท่านครับ

ด้วยใจคารวะ
ปฐม นิคมานนท์
๑ เมษายน ๒๕๔๖

รายนามเจ้าภาพร่วมพิมพ์หนังสือ
หลวงปู่ขาว อนาลโย
โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๔
(พิมพ์ครั้งที่ ๔ : เดือนกันยายน ๒๕๕๑)

บริจาค ๕,๐๐๐ บาท

คุณย่าชีรำเพย นิคมานนท์ และลูกหลาน
นายปฐม–นางภัทรา นิคมานนท์ และครอบครัว
นายประวิทย์–นางกัลยา ตุงคะเสรีรักษ์

บริจาค ๓,๐๐๐ บาท

น.ส. นริสรา–นายพงษ์พิพัฒน์ ปิ่นตาแจ่ม
น.พ. ประยุทธ–คุณสุวรรณา โชครุ่งวรานนท์

บริจาค ๒,๕๐๐ บาท

คุณแม่กิ่งแก้ว + นพ. ปกรณ์ + น.ส. ปัทมา ตุงคะเสรีรักษ์

บริจาค ๒,๐๐๐ บาท

น.ส. อนงค์ ฮุนตระกูล
น.ส. อนัญญา ขันแก้วผาบ
นายศรัณย์ เรืองขจร
คุณพ่ออินทร–คุณแม่บุญทอง ขันแก้วผาบ
น.ต. ณัฐสิทธิ์ เกษสวัสดิ์
นายกฤติกร เศรษฐไกรกุล
คุณสถาพร–ถนอมนวล–พรพรหม–กรพรหม กลิ่นฟุ้ง

บริจาค ๑,๗๔๐ บาท

พระครูพุทธิสารสุนทร กรุงเทพฯ

บริจาค ๑,๖๐๐ บาท

คุณนพวรรณ เจือณรงค์ฤทธิ์

บริจาค ๑,๕๐๐ บาท

น.ส. กฤษณี เสือแย้ม

บริจาค ๑,๐๕๐ บาท

นางสาว สวนีย์ เรขะฐิตเศรษฐ์

บริจาค ๑,๐๐๐ บาท

พระกนฺตสิริ ภิกขุ จ.เพชรบุรี
คุณสมหวัง–ปาริชาติชินูปการพงศ์และครอบครัว
คุณประพจน์ วุฒิโสภากร
น.ส. วรรณา ชลิตตาภรณ์
คุณเทียมศักดิ์–สมทรง ด่านพงษ์เจริญ
นายเกรียงไกร มายประเสริฐ
นายวิเชียร สุขสถาวรพันธุ์
นางศิริรัตน์ กนกภัยพิพัฒน์
ด.ช. ศักดิ์ศรี–ด.ญ. สุภาพร เจนวิถีสุข
นายอำนาจ งามสุริยโรจน์
นายณรงค์ศักดิ์ กิจทวีปวัฒนา
น.ส. ศรีพัชรินทร์ เมฆวิวัฒนาวงศ์
น.ส. วชิราภรณ์ ขันแก้วผาบ
นางอภิญญา แจ้งอริยวงศ์
คุณจรัญญา พืชสะกะ
คุณจุฑามาศ วงศ์ศิวะวิลาส

บริจาค ๘๐๐ บาท

คุณอัฏฐพล–อภินทร์พร กิตติพีรพัฒน์

บริจาค ๗๐๐ บาท

นายบุญส่ง–นางสุนทราภรณ์ เพ็ญพะยม

บริจาค ๖๐๐ บาท

นางอรุณรัตน์ อนันต์ธนากุล และญาติธรรม
คุณวรรณทนา เข็มทอง

บริจาค ๕๐๐ บาท

พระวิมล อนุโตภาโส จ. สระแก้ว

นายพงศ์ภัทร นิคมานนท์ นายเทพณรงค์ ธรรมสุขีโย

คุณเปรมฤดี พงษ์ชัยกุล นายสมัคร ธรรมารมณ์

นางวันเพ็ญ ชลิตตาภรณ์ คุณหมอ กำไลทอง สุทธิเชื้อนาค

ร้านเกษมซีเมนต์บล็อก (จ. ลำพูน) น.ส. มาลินี สุภาพจน์

คุณศิริวรรณ ศรีขจรลาภ, ศิลป์ชัย ศรีขจรลาภ คุณชมพูนุช ศรีแจ่ม

คุณสุทธิพงศ์ – สุรีรัตน์ ถาวรกันต์ ดร. อุไรรัตน์ คงเมือง

นายกิจจา ฟ้าภิญโญ คุณประสานสุข รังสิยานนท์

นางสีนวน แซ่เตียว คุณอาภรณ์ อนุรักษ์ธนากร

นายพิจิตร โอภาสนวคุณ และครอบครัว คุณอำไพ บริเวธานันท์

คุณสมชายศักดา ทิวากร ดร. ธำรงสิน เจียรตระกูล

นายวีรชัย เจริญพุทธคุณ นายจิตร์ – นางอริยา หรรษกุล

น.ส. สุพีพรรณ พัฒนาพาณิชย์ นายสุรศักดิ์ ลีลาวรเศรษฐ์

พ.ญ. ชวัญญา แสงสุวรรณ นายกำธร โพธิ์สุวัฒนากุล

น.ส. สุภาพ สายสินธุ์ (ในนามครอบครัวนายเอนก - นางเผื่อน สายสินธุ์)

คุณสมชัย เจษฎาพรพันธุ์ คุณบุปผา รัตนประทีป

อาจารย์ สงวน สกุลพานิช น.ส. สุชาดา ณ พัทลุง

คุณทัศนีย์ ไพพินิจ นางศิริกุล ทองทา

บริจาค ๔๐๐ บาท

นางสาว พิชชานี เหลืองอิงคสุต นายสมเกียรติ ทองยู พร้อมครอบครัว

อาจารย์ ประยูร อุดรพิมพ์ คุณยุคล – กัณหา พิริยะกุล

นางชุมขวัญ สิงห์ทอง นายชายชาญ ฉกะนันท์

นายพงษ์ศักดิ์ นับถือดี นางซิมเอ็ง แซ่จึง

นางวารี ลวชัยโยธิน คุณวิจิตรา บุตราช

นายนิพัฒน์ นิพัทธ์ศานต์

บริจาค ๓๐๐ บาท

นายกิจประสงค์ – นางนิตย์ หอมคำแพทย์ อาจารย์เพ็ญแข บุญโสดากร
คุณถนอม หล่อโศภิษฐ์ คุณสุชัย – กัลยารัตน์เขตชำนิและครอบครัว
นางเม้ง แซ่ตั้ง, มัทนา ทุติยาภรณ์ และ น.ส. มะลิวัลย์ ทุติยาภรณ์
ด.ญ. ปวิชญา วาดคำ คุณหฤทัย ศรีอิทยาจิต
นายสุขเกษม รอมใจ นายจินดา แซ่เจียะ
คุณประวิทย์ คชาชื่น และคณะ น.ส. สมใจ เสรีจันทร์
คุณบังอร จามิกรณ์ รศ. ดร. กมลชัย ตรงวานิชนาม
เรือตรี วิจัย แตงน้อย คุณสุวารี เสือสง่า
อาจารย์จันทิมา พรหมโชติกุล และครอบครัว คุณธำรงวิทย์ ชัยจรูญพร
(ไม่ออกนาม) นายพิชาติ – นางกันยา – ด.ญ. ดุสิตา ศรีเพ่ง
คุณอุทุมพร พูลศิริ นางสุรางค์ – น.ส. ภคภาม ไกรสินธุ์
คุณดุจนภา เปาจิราเจตน์ นายชูเกียรติ บุณยรัตพันธุ์

บริจาค ๒๙๐ บาท

น.ส. กุลวดี ทรงรุจิรัตน์

บริจาค ๒๕๐ บาท

นายสินชัย พิชัยวานิชสิน น.ท. คณิศร – เปรียบดาว กาญจนนาค

บริจาค ๒๔๐ บาท

นายสิรวิชญ์ กิตติธาราทรัพย์

บริจาค ๒๒๐ บาท

นางกิม – นายนิพนธิ์ เจิมจำนงค์

บริจาค ๒๐๐ บาท

คุณธัชรินทร์ – ภาวนา ฤทธิไพโรจน์ และครอบครัว
นายอำพน หลีหเจริญกุล นายเสริมศักดิ์ – นางชัชนี อาวะกุล
นายสุพัฒน์ วงศ์ลิมปิยะรัตน์ นายสงัด แก้วไพฑูรย์

นายเพชรพิชัย รัตนาภิชาติ	นายกรีฑา ศิรมลพิวัฒน์
น.ส. บุญนาค ศศะภูริ	นายประสิทธิ์ พฤกษาจารสิริ
อาจารย์ ทองพูล – สุดประเสริฐ บุญอึ่ง	นางพรรณศิริ ศฤงคาร
นางศิริ แซ่แต้	นายไชย – นางนิภา สำลีแก้ว
นายธรากร บุญยั่งยืน	คุณสมยศ – วันเพ็ญ ศักดิ์เนรมิตร
คุณสุรภี โพธิสมภรณ์ + ครอบครัว สุภาภรณ์ ติละพรพัฒน์	
คุณนงลักษณ์ อรชร	คุณบังอร ทัพจันทร์
นายสาโรจน์ – นางกรองจิต เฮงทับทิม พร้อมบุตร ธิดา	
คุณสุภมาส วิชัยวงษ์	คุณอรทัย เดชะอังกูร
คุณยี่สุ่น คุริยะบรรเลง	คุณรัตติเกล้า ศิลปคัมภีรภาพ
นายชาตรี เตชะยัน	พล.อากาศโท มาโนช เวชพันธุ์
นายพิชัย – นางเกษร เหลืองอิงคสุต	นางสาว นุจรินทร์ เหลืองอิงคสุต
นางกุลวนิตย์ บุดดา	ทพ. ณัฐพงศ์ กันทะวงศ์
นายชาตรี นิยมญาติ	คุณพาณี เกตุบุญลือ
คุณวรวรรณ จุนชยะ	นางแก้วศรี กาติวงศ์
คุณปฏิภาณ เพ็ชรวงษ์	น.ส. อมรารัตน์ ภมรพงศ์อัมพร
น.ส. ลักขณา อุทัยพยัคฆ์	น.ส. คารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์
นายธนู สุวรรณิน	คุณพรนรัตน์ มงคลากร
คุณเอื้อจิต พานิชผล	คุณพิมลรัตน์ ประมาณพล
นายณัฐพล พวงสุข	อาจารย์ ประสงค์ รายณสุข
คุณภิศ ปัณฑรสูตร	นางมณฑา อินทรัตน์
นายธนพ ชัยวัฒนธีรากร	นายบุญเยี่ยม บัวทอง
นายวัชรินทร์ ทองควัน	นายเจริญ สวัสดิพงษ์
นายมานิตย์ วรินทร์อุดมสุข	พ.อ. สิทธิ์ สิทธิคงศักดิ์
คุณสุนทรีญา ธนาดย์ตระกูล	คุณธนบูลย์ นิธิสกุลรัชต์
คุณจงรักษ์ พุ่มพวง	คุณศิริกุล อ่องกมล
คุณอรพินทุ์ ปิยะพันธุ์	คุณขนิษฐา กวีวังโส
นายวีรพงศ์ เอื้อพัฒนกุล	นายเฉลิมชัย ชาตกุล และคณะ
นายนริศร ภัทรพงษ์พร	นายกิตติ์พงส์ ชมภูพงษ์เกษม
คุณศักดิ์สิทธิ์ สุนทรกานนท์ – พิชญ์สินี ขาวอุไร	
คุณเรณู กลิ่นสุหร่าย	

บริจาค ๑๕๐ บาท

นายวัชรชาติ นำไพศาล
คุณวิเชียร อิ่มเอิบ
นางอาภรณ์ ลักษณลม้าย

บริจาค ๑๓๐ บาท

คุณอรชุมา มาศรีจันทร์
พ.อ. ณรงค์ คล้ายสิงห์โต
นายนโรดม ลิ้มภูมิณรงค์, นางสาว ทิพย์พินนท์ แสงโสดา

บริจาค ๑๒๐ บาท

คุณเอมฤทัย ชาญกำโชค

บริจาค ๑๐๐ บาท

คุณรัตนา ตันติพรหมินทร์
คุณนิภา โอฌานนท์
คุณป้าเรไร สุวรรณกิตติ
น.ส. เพ็ญแข ยังเจริญ
คุณยายเรียม ก้อนมณี
นางลักษมี จารุทรรศนา
นายสมพงษ์ จารุทรรศนา
น.ส. ปภัพ จารุกนกวิชญา
คุณป้าวรรณา เมฆเวียน
นายเดชา พิบูลศิลป์
นายมานะ กุโบลา
คุณพงษ์นุช สบายจิตร
น.ส. ผ่องพรรณ จิวิตัน
นายกฤษฎา ปัญโญ
ด.ช. ปาฏิหารย์ มณีขัติย์
นายนิคม เรือนแก้ว
นายธีรพันธิ์ โตธีรกุล
คุณรุ่งวิไล ยงมหาภากรณ์
นายชูศักดิ์ บัณฑิตกุล
คุณจงกลณี ศฤงฆไพบูลย์ และคณะ
นายศรุต – นางชุติญา – ด.ช. ภาณุทัช มณีใส
คุณรจนา บริบูรณ์มุกข์
นางนิตยา ธรฤทธิ์ และลูกหลาน
คุณชุตินันท์ จันทรวิสุทธิ์
นายธงชัย – นางภาวิดา ปัญจรัตน์ และบุตร
นายเชาวลิต ธาดาสิทธิเวท
นายสายชล กลิ่นจันทร์ และ นางสาวกันยพัชร์ ทรัพย์สุข และเพื่อน ๆ
นายบงกช พรหมมี และครอบครัว
นางเดือนเพ็ญ เขื่อนแก้ว
นางสาวสุกัญญา จีนมัชยา
นางสาว พิมพ์ไสภา มณีขัติย์
ด.ญ. ชนกพร สิงห์ทอง
นายประพนธิ์ พงษ์พูล
นางพิกุล หรมหล้า
ด.ญ. สิริกานต์ พรมหล้า

น.ส. นพพร ใจคำเทศ
นางเพ็ญ วิชัยขัทคะ
คุณสกนธ์–รุ่งรัตน์ กรีพลฤกษ์
นางสาว สุภา จันทร์วิรัช
นายปรีชา ริกระโทก
น.ส. สุวรรณา ศรีนภา
น.อ. หญิง เอื้ออารี ลักษณโกเศศ ร.น.
นายเกรียงไกร กิตติธรทรัพย์
คุณวลัยศรี คุโรวาท
อาจารย์ อรชร พรศิริ
อาจารย์เปรมปรางค์ ศิริดาพันธ์
น.ส. สินีนาฏ วิชัยขัทคะ
นายสมใจ ปินตา
คุณวันเพ็ญ+ฐิตาภรณ์ ครอบครัวเพ็ชรรัตน์
นายทรงยศ พจนานุวัตร
น.ส. นิภา ศรีนภา
นางสุมล ยศสุข
นายจรัญ พรเณร
คุณเพลินพิศ คำฝอย
อาจารย์ สุรางค์ บุญตาม
อาจารย์ ลัดดาวัลย์

บริจาค ๘๐ บาท

นายเชียร จ่างรัตศศพินทุ
ด.ช. ชนาธิป จุนชยะ

บริจาค ๕๐ บาท

นายธนวน คำแสง
คุณอุไร ภูมิผล
นายนครพิงค์ ปิงเมืองเหล็ก

บริจาค ๔๐ บาท

คุณอุดม โรจนวานิช

บริจาค ๒๐ บาท

นายชยทัศน์ ตนะรัตน์

ขออนุโมทนาบุญกับเจ้าภาพผู้ร่วมบริจาคทุกท่าน

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง.

รายรับ - รายจ่าย
โครงการหนังสือบูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

หนังสือในโครงการนี้ จัดพิมพ์ด้วยเงินบริจาค เป็นโครงการเพื่อการกุศล ไม่ได้ทำเพื่อการค้าใดๆ ทั้งสิ้น เงินบริจาคทั้งหมด จะนำเข้า **กองทุนพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต)** บ้านแม่กอย ตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ และ เป็นทุนหมุนเวียนเพื่อจัดทำหนังสือใน **โครงการหนังสือบูรพาจารย์** นี้ต่อไป

รายรับ - รายจ่าย ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

	รายรับ	รายจ่าย	งบดุล
เล่ม ๑: **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** (พิมพ์ ๗ ครั้ง)	๔๘๓,๒๑๖	๓๘๔,๐๐๐	+ ๙๙,๒๑๖
เล่ม ๒: **หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม** (พิมพ์ ๕ ครั้ง)	๘๕๔,๖๙๕	๖๓๒,๐๐๐	+๒๒๒,๖๙๕
เล่ม ๓: **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** (พิมพ์ ๔ ครั้ง)	๗๘๙,๒๓๓	๗๐๖,๐๐๐	+๘๓,๒๓๓
เล่ม ๔: **หลวงปู่ขาว อนาลโย** (พิมพ์ ๓ ครั้ง)	๖๙๓,๐๐๖	๖๒๒,๐๐๐	+๗๑,๐๐๖
เล่ม ๕: **หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** (พิมพ์ ๒ ครั้ง)	๕๗๓,๗๖๘	๕๑๑,๐๐๐	+๖๒,๗๖๘
เล่ม ๖: **พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๑** (๒ ครั้ง)	๕๙๔,๘๓๙	๕๒๕,๐๐๐	+๖๙,๘๓๙
เล่ม ๗: **พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๒** (๒ ครั้ง)	๒๙๗,๔๗๐	๓๙๐,๐๐๐	-๙๒,๕๓๐

เล่ม ๘: **หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร**			
(พิมพ์ ๒ ครั้ง)	๕๑๘,๘๐๖	๔๘๒,๐๐๐	+๓๖,๘๐๖
เล่ม ๙: **หลวงปู่ชอบ ฐานสโม**			
(พิมพ์ ๓ ครั้ง)	๖๑๔,๖๕๓	๖๑๕,๐๐๐	-๓๔๗
เล่ม ๑๐: **หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี**			
	๔๖๒,๘๙๓	๔๕๕,๐๐๐	+๗,๘๙๓
เล่ม ๑๑: **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร**			
	๔๔๙,๔๐๐	๔๒๐,๐๐๐	+๒๙,๔๐๐
เล่ม ๑๒: **หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร**			
	๓๗๐,๘๕๐	๓๙๐,๐๐๐	-๑๙,๑๕๐
เล่ม ๑๓: **หลวงพ่อจำรัส จิรวงฺโส** :			
บันทึกธรรม๓รส	๑๓๖,๔๙๖	๒๑๐,๐๐๐	-๗๓,๕๐๔
รวม เล่ม ๑ – ๑๓	๖,๘๔๕,๕๒๕	๖,๓๔๒,๐๐๐	+๕๐๓,๕๒๕

รวม ๑๓ เล่ม **มีรายรับมากกว่ารายจ่าย ๕๐๓,๕๒๕ บาท**
(ห้าแสนสามพันห้าร้อยยี่สิบห้าบาท)

เพื่อโปรดทราบ และขออนุโมทนาบุญกับผู้ร่วมบริจาคทุกท่าน

ภัทรา นิคมานนท์

๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

ใบเชิญชวนทำบุญท้ายเล่ม

ท่านที่ต้องการร่วมบริจาคเข้า **กองทุนพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์** และต้องการร่วมพิมพ์หนังสือในโครงการหนังสือบูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ขอเชิญดังนี้

ติดต่อด้วยตนเอง เชิญได้ที่ :-

พระอาจารย์วิชิต โสภโณ (ครูบาหมู)
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว
จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๙๐ **โทร.** ๐๑ - ๓๒๔ ๐๓๖๑

ติดต่อทางไปรษณีย์ เชิญได้ที่ :-

อาจารย์ปฐม นิคมานนท์ ๔/๔๔๙ หมู่บ้านสหกรณ์ ซอย ๑๙
ถนนเสรีไทย ๕๗ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐
โทร. โทรสาร ๐๒ - ๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือ ๐๘๑ - ๕๕๗ ๖๕๒๓
E-mail : ppn1@hotmail.com
(ธนาณัติสั่งจ่าย ปท.บึงกุ่ม รหัส ๑๐๒๓๑)

หรือ โอนเข้าบัญชีสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขาสวนสยาม
เลขที่ ๑๙๒ ๔๐๒ ๖๔๕๑ ชื่อบัญชี นางภัทรา นิคมานนท์
(โอนเข้าบัญชีแล้ว โปรดแจ้งให้ทราบด้วย
ที่โทร.- โทรสาร ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือ ๐๘๑-๕๕๗ ๖๕๒๓
หรือตามที่อยู่ข้างต้น)

รายชื่อหนังสือในโครงการหนังสือบูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทตฺโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

(รายการเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๑)

เล่ม ๑ : หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต : ประวัติ ข้อวัตรและปฏิปทา
พิมพ์ ๗ ครั้ง **(หมด)**

เล่ม ๒ : หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม : พระอรหันต์ผู้มีฤทธิ์ในยุคปัจจุบัน
พิมพ์ ๕ ครั้ง **(หมด)**

เล่ม ๓ : หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ
พิมพ์ ๔ ครั้ง

เล่ม ๔ : หลวงปู่ขาว อนาลโย
พิมพ์ ๔ ครั้ง

เล่ม ๕ : หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล
พิมพ์ ๒ ครั้ง **(หมด)**

เล่ม ๖ : พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๑
พิมพ์ ๒ ครั้ง

เล่ม ๗ : พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๒
พิมพ์ ๒ ครั้ง **(หมด)**

เล่ม ๘ : หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร
พิมพ์ ๒ ครั้ง

เล่ม ๙ : หลวงปู่ชอบ ฐานสโม
พิมพ์ ๓ ครั้ง

เล่ม ๑๐ : หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี **(หมด)**

เล่ม ๑๑ : หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

เล่ม ๑๒ : หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร

เล่ม ๑๓ : บันทึกธรรม ๓ รส ของ หลวงพ่อจำรัส จิรวงฺโส อดีตเจ้าอาวาส
วัดป่าอาจารย์มั่น

เล่มที่ ๑ ต้นทุนพิมพ์ ๕๐ บาท, **เล่มที่ ๒ – ๑๓** ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท

ท่านที่ต้องการหนังสือตามรายการข้างต้น โปรดช่วยค่าพิมพ์เท่าไรก็ได้ แต่ไม่ควรน้อยกว่าต้นทุน และโปรดช่วยค่าส่งด้วยเล่มละ ๒๐ บาท

โปรดติดต่อที่ : -

- **อาจารย์ปฐม นิคมานนท์** ๔/๔๔๙ หมู่บ้านสหกรณ์ ซอย ๑๙ ถนนเสรีไทย ๕๗ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐.
  โทร. หรือโทรสาร ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือมือถือ ๐๘๑-๕๕๗ ๖๕๒๓
  (ธนาณัติสั่งจ่าย ปท.บึงกุ่ม รหัส ๑๐๒๓๑)

- โอนเข้าบัญชีสะสมทรัพย์ **ธนาคารกรุงเทพ สาขาสวนสยาม** เลขที่ **๑๙๒ ๔๐๒ ๖๔๕๑** ชื่อบัญชี **นางภัทรา นิคมานนท์**
  (โอนเข้าบัญชีแล้ว โปรดแจ้งให้ทราบด้วย ที่โทร.- โทรสาร ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือมือถือ ๐๘๑-๕๕๗ ๖๕๒๓

รายนามผู้บริจาคสร้างหนังสือ "หลวงปู่ขาว"

อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

1.	พ่อสมบูรณ์ – แม่น้อย ไพเราะ	๕๐๐ บาท
2.	แม่ทองเพชร สมบัติหล้า	๕๐๐ บาท
3.	ผอ.สุรินทร์ – ครูบุญช่วย พิลาภ	๕๐๐ บาท
4.	พ่อใจ – แม่สมหมาย สุดบอนิด	๓๐๐ บาท
5.	พ่อเสาร์ – แม่ทองใบ หงส์คำ	๒๐๐ บาท
6.	แม่เพ็ง สามารถ	๒๐๐ บาท
7.	แม่จี กาลจักร	๒๐๐ บาท
8.	แม่สมสี วงอนันต์	๑๕๐ บาท
9.	แม่อดบูด ผุดผ่อง	๑๓๐ บาท
10.	แม่ทองสูรย์ ขันทอง	๑๐๙ บาท
11	แม่อ่อนจันท์ มูลสาร	๑๐๐ บาท
12..	แม่คำเกิ่ง มูลสาร	๑๐๐ บาท
13.	แม่คำดี ชื่นตา	๑๐๐ บาท
14.	พ่ออินถา อินทนาม	๑๐๐ บาท
15.	แม่เดือน อินทนาม	๑๐๐ บาท
16.	พ่อปัสสา ละครไชย	๑๐๐ บาท
17.	แม่ใบ มูลสาร	๑๐๐ บาท
18.	แม่แสวง วงษ์ศรีแก้ว	๑๐๐ บาท
19.	แม่กองมี ยุทธรรม	๑๐๐ บาท

20. แม่สมาน ผูกจิต ๑๐๐ บาท

21. แม่ใหญ่ศุกข์ ผุดผ่อง ๑๐๐ บาท

22. แม่คำกลอง ชาติมนตรี ๑๐๐ บาท

23. พ่อสังข์ — แม่ทองใบ ตาสว่าง ๑๐๐ บาท

24. พ่อทวีคูณ — แม่สังเวียน สุดบอนิด ๑๐๐ บาท

25. พ่อสม สุดบอนิด ๑๐๐ บาท

26. พ่อสำราญ — แม่แป้ง ชื่นตา ๑๐๐ บาท

27. แม่คำแปรง มูลสาร ๑๐๐ บาท

28. พ่อสุพรรณ — แม่คำภู บุญทวัน ๑๐๐ บาท

29. พ่อใหญ่ทัน บุญทวัน ๑๐๐ บาท

30. พ่อรัตน์ — แม่คำปุน โสมาบุตร ๑๐๐ บาท

31. แม่ใจบุญ จันทร์สุณี ๑๐๐ บาท

32. แม่ใบ มูลสาร ๑๐๐ บาท

33. แม่น้อย ไชยสิทธิ์ ๑๐๐ บาท

34. คุณสายสมร ลำมะณา ๑๐๐ บาท

35. แม่น้อย มูลสาร ๕๐ บาท

36. แม่สมปอง มูลสาร ๔๐ บาท

37. แม่ใบ อินทนาม ๔๐ บาท

38. แม่สมพัก อินทนาม ๔๐ บาท

39. แม่ทองจันทร์ โกพล ๒๐ บาท

40. แม่ทองมา อินทนาม ๒๐ บาท

หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู · โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๔

พระธาตุและรูปเหมือน
หลวงปู่ขาว อนาลโย
ประดิษฐานรวมกับบูรพาจารย์องค์อื่น
ในพระมหาธาตุมณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์
วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่